

A DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRITA AND PRAKRTA MANUSCRIPTS

IN THE LIBRARY OF
THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

COMPILED BY
H. D. VELANKAR M A.
PROFESSOR OF SANSKRIT, WILSON COLLEGE, BOMBAY.

Vol. II
HINDU LITERATURE.

PUBLISHED FOR THE B. B. R. A. SOCIETY

BY
Dr. EDWARD PARKER

HON. SECRETARY.

BOMBAY.

1928.

PREFACE.

In preparing the following Catalogue of Saṅskṛta and Prākṛta MSS. of the B. B. R. A. Society, Bombay, I have followed the following principles which have led me to the conclusion that the ideal of a good catalogue is to be a sound help-mate to the history of literature.

The author of a catalogue has (1) to study all that is said about a work under notice, and its author; (2) to note down additional points either confirming or disproving what is already said about them; (3) to give a brief summary of contents when a work is unknown or unpublished and to express an opinion, where possible, regarding its age and author &c.; (4) to prepare lists of authorities quoted by authors of known and unknown dates with a view to settle their relative dates; (5) to mention important editions of a work under notice and (6) to note down all important particulars about the MS. itself.

In preparing my catalogue I have constantly been guided by the well-known Catalogues of Sanskrit MSS. in the India Office and Bodleian Libraries prepared respectively by J. Eggeling and Winternitz and Keith. I also owe a deep debt of gratitude to *Geschichte der Indischen Litteratur* of Dr. Winternitz, as will be clear from constant references to it in the catalogue.

I received very valuable advice from Dr. Jolly, Wurzburg, Dr. H. Jacobi, Bonn, Dr. Sylvan Levi, Paris, Dr. Winternitz, Prague; Dr. Sten Konow, Oslo, Dr. Zimmermann, Bombay, Prof. P. V. Kane, Bombay and several others. To all these scholars I am greatly obliged. My thanks are also due to all those authors whose works I have used in my catalogue.

The third and fourth volumes of this catalogue, treating of Jain and Vernacular Literature, will soon be out.

H. D. Velankar.

TABLE OF CONTENTS.

(N. B. The figures to the right indicate the numbers of MSS. Works under each section are usually arranged in an alphabetical order. In catalogueing manuscripts containing commentaries, no distinction is observed between those that contain only the commentary and those that contain it with the text. Thus a MS. with the heading 'Mādhavanidāna with Tīkā, may or may not contain the text of the Mādhavanidāna.)

Preface	p. I
Table of Contents	pp. II-III
Additions and Corrections.	p. IV

Vol I. Technical Literature.

Linguistic Science.

(A) Phonetics	1-14
(B) Philology	15-20
(C) Grammar	21-88
(1) Kātantra	21-22
(2) Jainendra	23-26
(3) Pāṇiniya	27-53
(4) Sārasvata	54-63
(5) Haima	64-77
(6) Subsidiary treatises	78-88
(D) Dictionary	89-112

Part II Literary Science.

(A) Prosody	113-124
(B) Rhetoric	* 125-161

Part III Medicine

162-213

Part IV Astronomy and Astrology

(A) Astronomy and Mathematics	214-298
(B) Astrology	299-346
(C) Horoscopy	347-378
(D) Prognostication	379-400
(E) Palmistry	401-403

Part V Architecture

(A) Buildings	404-413
(B) Sacrificial fire-places	414-426

Part VI Miscellaneous

427-434

Vol II. Hindu Literature.

Part I	Veda and Vedic	
(A)	Sanhita	435-457
(B)	Brāhmanas	458-469
(C)	Upanisads	470-482
(D)	Vedic	483-501
(E)	S'rautasūtras	502-541
(F)	Vedic Ritual	542-643
(G)	Grhya Sūtras	644-657
Part II	Dharmas'āstra	
(A)	Smṛti	658-664
(B)	Nibandhas	665-748
(C)	Smārta and Paurānika ritual	749-807
Part III	Tantra	808-891
Part IV	Purana	892-1010
Part V	Philosophy	
(A)	Nyāya-Vais'esika	1011-1064
(B)	Sāṅkhya and Yoga	1065-1086
(C)	Pūrvamīmāṃsā	1087-1093
(D)	Advaita Vedānta	1094-1131
(E)	Viśistādvaita	1132-1136
(F)	Vallabha Vedānta	1137-1148
(G)	Bhakti	1149-1158
(H)	Miscellaneous	1159-1160
Part VI	Kavya	
(A)	Poems	1161-1242
(B)	Campu	1243-1254
(C)	Prose Compositions	1255-1278
(D)	Drama	1279-1304
Part VII	Stotra	1305-1382
	Index of Works	pp. 360-368
	Index of Authors	„ 369-372
	Index of quoted Authorities	„ 373-379

Additions and Corrections.

P. 38, Nos. 117-118:—Virahāṅka was also the epithet of the well-known Jain Yati Haribhadra, known as the son of Mahattarā Yākinī. The present work, however, cannot be ascribed to him, as it is narrated to a wife, unless we suppose that it was composed by him before the Dikṣā. Haribhadrāsūri lived in the middle of the 8th century A. D.; cf. Dalal, Jesalmir Cat. Intro., p. 18.

P. 57 line 7:—For ‘according to the Chinese Tripiṭaka &c.’, read ‘according to a work included in the Chinese Tripiṭaka and which has been &c’

P. 72, No. 212:—सुश्रुतसंहिता with डल्हन's commentary is published by the N. S. Press Bombay.

P. 135, No. 404:—The MS. also contains राजवल्हभमण्डन of सूत्रधार मण्डन. This begins on fol. 100b.

P. 149, No. 442:—For a further discussion on Sāyana and his brothers, see I. A. Vol. 45, pp. 1 and 17.

P. 152, No. 456:—This recension of the Atharva Veda is being edited in the J. A. O. S. by Prof. Le Roy Carr Barret. Thirteen books have already been published. As a result of my communication with him, our MS. is ordered out for him and shall reach him in a few days.

As a rule, I have used the well-known abbreviations. The following exceptions, however, may be noted. Weber=Weber's catalogue of the Berlin MSS. Also, Dikṣita or Dixit=S. B. Dikṣita's 'A History of Indian Astronomy' written in Marāṭhī.

VOLUME II—HINDU LITERATURE.

PART I—VEDA AND VEDIC.

(A.) SAÑHITĀ.

435

ऋग्वेदसंहिता.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 763; nine lines to a page. Dated S'ake 1704.

The Sañhitāpāṭha of the Ṛgveda, complete in eight Aṣṭakas. The first critical edition of the Ṛgveda with Sāyaṇa's commentary, by M. Müller appeared during the years 1849–1875; the second during 1890–02. Translated into English by Griffith; into German by Ludwig, Grassmann and Geldner. Annotated and explained in German by Ludwig and Oldenberg. Selections annotated by Geldner. A Marāṭhi translation together with the Sañhitā and Pada Pāṭhas appeared in the S'rutibodha, Bombay, 1914–17.

The Aṣṭakas have respectively the following number of folios:—98; 106; 97; 105; 106; 35 (1–35; the rest are missing); 103, 116.

[B. D. 73.

436

ऋग्वेदसंहिता. (I & II.)

14½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 58; eighteen lines to a page.

Another copy of Aṣṭakas I and II (foll. 28 and 30).

[ZZ. B. 18.

437

ऋग्वेदसंहिता (आप्रीसूक्तानि).

9½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3. Incomplete.

The Āpri hymns in the Ṛgveda Sañhitā, upto the end of the seventh Maṇḍala.

[B. D. 11.

438

ऋग्वेदपदपाठ.

15½ × 10 inches; Devanāgarī character. Foll. 241; eighteen lines to a page.

[ZZ. A. 21.

439

ऋग्वेदपदपाठ.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 478; 13 to 15 lines to a page.

Another copy.

[B. D. 175.

440

ऋग्वेदपदपाठ.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 737; nine lines to a page. Dated S'ake 1696.

Another copy. The MS. was partly copied (perhaps the first six chapters) by Nāges'abhaṭṭa Thāle and partly by his son S'eṣabhaṭṭa Thāle. The number of folios of the Aṣṭakas is respectively as follows:—96; 101; 100; 86; 83; 84; 91 and 96. The Thāle family of Ujjain appears to have possessed many MSS. which usually date from S'ake 1696 to S'ake 1710; many of these are in our collection.

[S. C. 7.

441

ऋग्वेदसंहिता with भाष्य by सायणाचार्य. (Aṣṭaka I.)

11 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 943; eight lines to a page. Dated Samvat 1730.

The first Aṣṭaka of the Ṛgveda, with the well-known commentary of Sāyaṇa, son of Māyaṇa

and brother of Madhavacarya who was both priest and minister of Bukka Raya and Harihara, sovereigns of Vijayanagar, and who flourished towards the middle of the 14th century; cf. Colbrooke, *Mis. Essays*, I. p. 301. Regarding the real authorship of this commentary, Aufrecht, *C. C. I.* p. 711 remarks:—‘There can be very little doubt, and a thorough examination of all parts enables us to prove, that his comments on the Rgveda were only partially done by himself and carried on by his school.’

Madhavacarya, afterwards known as Vidyāraṇya was perhaps the author of *Kālanirnaya-karika*, *Pancadas’i*, *Vedantadhikaraṇamālā*, *Dhātuvṛtti* &c. The *Vedabhasya* and *Sarvadars’ana-saṅgraha* appear to be the works of Sāyana; cf. Hall, p. 98, 161. Sāyana’s Guru was Visnu Sarvajña (Hall, p. 161) and Vidyātīrtha, while Mādhavācārya was a pupil of Śaṅkarānanda and Bhāratīrtha (Hall, p. 98).

But in his commentary on the Rgveda I. 51. 8, Sāyana alludes to Dhātuvṛtti, as his own work. On X. 86. 1, he quotes the opinion of Mādhavabhatta probably the same as Madhavacarya. There are grave doubts regarding the relationship of Madhava and Sayana. Burnell, in the introduction to his edition of the *Vansabrāhmaṇa* advocates the identity of the two. For further information, consult Max Muller, preface to vol. VI, first ed., p. XXV, of the Rgveda.

The introductory verses in this MS. agree exactly with those in the edition of M. Muller. According to these Mādhavācārya and not Sayana, at the command of the king, began his commentary on the Rgveda, after having finished his works on the Purva and Uttara Mīmāṃsās (i. e. the two *Adhikaraṇamālās*) and the commentary on the Yajurveda. In the next number, however, we have two additional verses according to which Mādhavācārya, when commanded by the king, left the work to the care of his younger brother Sāyana.

The com begins:—

वागीशाद्याः सुमवसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥ १ ॥
यस्य निश्चिदं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥ २ ॥

यत्कटाक्षेण तद्रूपं दधद्भुक्कर्महीपतिः ।
आदिशन्माधवाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥ ३ ॥
ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायतिसंग्रहात् ।
कृपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥ ४ ॥
आध्वर्यवस्य यज्ञेषु प्राधान्याद्वाकृतः पुरा ।
यजुर्वेदोऽथ हौत्रार्थमृगवेदो व्याकरिष्यते ॥ ५ ॥
एतस्मिन्प्रथमोऽध्यायः श्रोतव्यः संप्रदायतः ।
व्युत्पन्नस्तावता सर्वं बोद्धुं शक्नोति बुद्धिमान् ॥ ६ ॥

अत्र केचिदाहुः०

End:—

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्तकश्रीवीर-
बुक्कभूपालसाम्राज्यधुरंधरेण सायणाचार्येण विरचिते
माधवीये वेदार्थप्रकाशे प्रथमाष्टकेऽष्टमोऽध्यायः समाप्तः ।

इति श्रीविद्याशंकरचरणेभ्यो नमः । संवत् १७३० वरखे
श्रावणवदि ४ भौमे लिखितं पुस्तकं संपूर्णम् ।

The number of folios of the different Adhyayas is respectively as follows:—218; 112; 103; 115; 99; 101; 106 and 89

[B. D. 113.

442

ऋग्वेदसंहिता with
भाष्य by सायणाचार्य.

(Ast. I.)

14 × 8 $\frac{3}{4}$ inches; Devanagari character.
Foll. 227; about 25 lines to a page.

Another copy.

Begins:—

वागीशाद्याः० ॥ १ ॥ यस्य निश्च० ॥ २ ॥ यत्कटाक्षेण० ॥ ३ ॥
ये पूर्वोत्तर० ॥ ४ ॥

इत्युक्तो माधवाचार्येण वीरबुक्कर्महीपतिः ।
अन्वगात् सायणाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥ ५ ॥
स प्राह नृपतिं राजन् सायणार्थो ममाजुजः ।
सर्वं वेदेषु वेदानां व्याख्यातृत्वेन युज्यताम् ॥ ६ ॥

(Probably the order of the verses is to be changed.)

आध्वर्यवस्य० ॥ एतस्मिन्० ॥ ६ ॥

Can the two verses be regarded as an interpolation as is indicated by the numbering of the verses? What could be the motive?

[ZZ B. 17.

443

ऋग्वेदसंहिता with
भाष्य by सायणाचार्य.
(Aṣṭ. II.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 142; about 25 lines to a page.

Aṣṭak. II of the Ṛgveda with the Bhāṣya of
Sāyaṇācārya.

[ZZ. A. 21.

444

ऋग्वेद with सायणभाष्य.
(Aṣṭ. II.)

11 × 4¾ inches; Devanāgarī character. Foll.
525; eight lines to a page. Dated Samvat 1730.

Another copy.

[B. D. 115.

445

ऋग्वेद with सायणभाष्य.
(Aṣṭs. III and IV.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 303; about 20 lines to a page.

Aṣṭakas III and IV of the Ṛgveda with the
Bhāṣya of Sāyaṇācārya. The text of Aṣṭaka
III has 24 folios; its com. occupies 167; the
text of Aṣṭ. IV has 28 folios while its com.
has 84.

[ZZ. A. 21.

446

ऋग्वेद with सायणभाष्य.
(Aṣṭs. III, IV and V.)

17 × 7 inches; Devanāgarī character.
Foll. 623; about twelve lines to a page.

Aṣṭakas III, IV, V and a portion of VI of the
Ṛgveda with the Bhāṣya of Sāyaṇa. Aṣṭ. III
has foll. 175; Aṣṭ. IV has foll. 206; Aṣṭ. V has
foll. 230; Aṣṭ. VI has foll. 151-162 only.

[B. D. 240.

447

ऋग्वेद with सायणभाष्य.
(Aṣṭs. V and VI.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 261; about twenty lines to a page.

Aṣṭakas V and VI of the Ṛgveda with the
commentary of Sāyaṇa.

[ZZ. A. 21.

448

शुक्लयजुर्वेद (वाजसनेय) संहिता.

17 × 11 inches; Devanāgarī character.
Foll. 78; ten lines to a page.

Sāṅhitā of the White Yajurveda or the
Vājasaneyā Sāṅhitā. The Pūrvārdha (Adhys.
1-20) in 48 folios; Uttarārdha (Adhys. 21-40)
in 30 folios.

The N. S. Press, Bombay has published the
text with the commentaries of Uvaṭa and Mahī-
dhara; text also published by the Vaidika
Yantrālaya, Ajmer. Translated into English by
Griffith. For contents, &c, cf. Winternitz, Ges-
chichte, I. p. 147 ff.

[ZZ. A. 4.

449

शुक्लयजुर्वेदसंहिता.

10 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 239; about eight lines to a page.

Another copy. Pūrvārdha in 152 folios;
Uttarārdha in 92 folios of which, however foll. 60
to 64 (both included) are missing.

[S. C. 2.

450

शुक्लयजुर्वेदसंहिता (उत्तरार्ध).

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 113; six or seven lines to a page. Dated
Samvat 1844.

Another copy of the Uttarārdha of the White
Yajurveda.

[B. D. 216.

451

शुक्लयजुर्वेदपदानि.

17 × 11 inches; Devanāgarī character. Foll. 89; sixteen lines to a page.

Padas of the White Yajurveda. Pūrvārdha=foll. 54; Uttarārdha=foll. 35.

[ZZ. A. 4.

452

शुक्लयजुर्वेदपदानि.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 351; eight lines to a page. Dated S'ake 1753.

Another copy. Pūrvārdha=foll. 219; Uttarārdha=foll. 132.

[S. C. 18.

453

रुद्रजप.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 35; seven lines to a page. Dated S'ake 1775.

Rudrajapa or S'adāṅgarudra in nine Adhyāyas, according to the Vājasaneyasaṁhitā; cf. Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 47.

Beg:—

गणानां त्वा गणपतिं हवामहे० ।

End:—

सर्वेषामेतद्देवानां रसेनाभिषिञ्चति ॥ ४९ ॥

[B. D. 179.

454

सामवेदसंहिता.

7½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 95; ten lines to a page. Dated S'ake 1753.

Saṁhitā of the Sāmaveda. The text was published by Benfey (1848), and also in the Biblio. Indica (1874-78) with Sāyaṇas commentary. Translated into English by Griffith. The text also published by the Vaidika Yantrālaya, Ajmer. Cf. Winternitz, Geschichte, I. p. 142 ff.

Pūrvārdha=fol. 36; Uttarārdha=fol. 59.

For the isolated parts of the Sāma Saṁhitā, cf. Nos. 563, 571, 593-94, 609, 623, 626-27, 634, 637-38, 641 below.

[ZZ. E. 35.

455

सामवेदसंहिता with
भाष्य by सायणाचार्य.

12½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 403; eight lines to a page.

Saṁhitā of the Sāmaveda with the commentary of Sāyaṇa. Pūrvārdha in foll. 116; Uttarārdha in foll. 287.

[ZZ. E. 38.

456

अथर्ववेदसंहिता (पैप्पलादशाखा).

15½ × 7 inches; Devanāgarī handwriting. (Kāśmīr style). Foll. 4-10; 12-172; 176-220; about 12 lines to a page. Dated Śaivvat 1925.

This is the *second* known MS. of the Atharvaveda Saṁhitā in the Paippalāda recension, which was for the first time discovered by Dr. Roth in 1875 A. D. Our MS. is quite independent of Roth's MS. which is written on birch-bark and belonged to the library of the late Mahārājā of Jammoo and Kāśmīr, Ranavīr Singh. It is incorrect in several places, but on the whole is certainly valuable for collation purposes. It almost invariably marks the Anuvākas and the hymns in each of these, though it rarely marks the number of verses in each hymn.

For a description of this recension, cf. Roth, Die Atharvaveda in Kāśmīr, 1876 and Bloomfield, the Atharvaveda, 1899, sections 11-14, esp. the last.

An edition of this recension, by cromo-photography has been brought out by Bloomfield and R. Garbe in 1901 at Baltimore, from the birch-bark MS. mentioned above.

I give below the beginnings of the different Anuvākas of the several Kāṇḍas together with the number of hymns (enclosed within the bracket), contained in each Anuvāka. An Anuvāka as usual, contains from 3 to 7 or even 10 hymns.

I 4 (3) 5 नामत्रसं (5); 6 सुपर्णो जातः (5);
7 इमं मे क्रुष्टपौरुषं (4); 8 यः पुरस्तात् (5);
after the first hymn, the following is written through mistake:—इत्याद्यर्चनिके

पैप्पलादशाखायां प्रथमः काण्डः 9 अग्निभ्यां वर्ति (5); 10 अस्य त्वं ददतः (5); 11 गातोर्हविः (5); 12 प्रयताजयतात् (3); 13 यस्वा मृत्यु-
रभ्यधत् (5); 14 ध्रुवस्तिष्ठ (5); 15 अग्निस्ते
विषाणायात् (fol. 11 missing); 17 त्रिभ्यो
रुद्रेभ्यो (5); 18 पयो देवेषु पयः (5); 19
राधस्योषं धेहि वो (5); 20 त्रीणि पात्राणि
प्रथमानि (6); 21 वातस्य तु महिमा (6);
—fol. 15b.

II 1 ओं रसं प्राच्यं (5); 2 वेनस्तपश्यन् (5);
3 दीर्घायुत्वाय (5); 4 यः शत्रून्संजयन् (5);
5 आ नो अग्ने (5); 6 यस्वमेतिजगन् (6);
7 ये उत्तरादजायते (5); 8 चित्तिं यत् (5);
9 परमकपेरशभपुनर्भो यान्ति यादवः? (5);
10 आ ते सौवीर्यं ददे (at the end of 3rd
इति अग्निसूक्तम्; 5); 11 ये केशिनः प्रथमासः
(5); 12 (?) 13 यदीदं दिवो (5); 14
यस्वाराद्य प्रविवेश (5); 15 अग्निर्धुमेन सूर्यो
(5); 16 अहं विभर्मि ते मनो (5); 17
अग्निस्तेहारसि (5); 18 मनायी त्वं तु (5);
—fol. 28b.

III 1 आ त्वाग्निराष्ट्रं (5); 2 अग्निर्नो विद्वान् (5);
3 अथ रक्षामन्नं रक्षये स्थास्यां (5); 4 पैद्दोसि
(5); 5 इममिन्द्र वर्धय (5); 6 गृहानेषि मनसा
(5); 7 देवा मरुतः (5); 8 मे प्रेहि मापक्रामन्
(5); —fol. 37.

IV 1 हिरण्यगर्भः समवर्तत (5); 2 हिरण्यशृङ्गो
वृषभो (5); 3 येनाचरद्रक्षणा (5); 4 उद्यन्ना-
दित्यो (5); 5 खनन्ति त्वा (5); 6 कन्या
वारवायती (5); 7 प्रातरग्निं (5); 8 मन्ये वां
द्यावा (5); —fol. 46.

V 1 नमः पिशङ्गबाहवे (5); 2 सप्त सूर्या (5); 3
अनु ते मन्यतामग्निः (5); 4 द्यौश्चेमं यज्ञं (5);
5 द्यौश्च धाः पिता (5); 6 गद्यावापृथिवी (?)
अन्त मूलमयो शरः (5); 7 अभ्यासरन्प्रथमा (5);
8 ये वारुणा उत (5); —fol. 57b.

VI 1 उदिदास भवनेषु (5); 2 मधुमन्मे निष्क्रमणं
(5) 3 ब्रह्म जज्ञानं (7; third being राक्षोघ्न)
4 सं मा सिञ्चन्तु (5)? —fol. 64.

VII 1 स्व(सु)पर्णस्वां न विन्दत् (5); 2 पत्यस्य
स्थूणा पृथिवी (5); 3 ये पर्वताः सोमपृष्टाः (5);
4 अग्निर्मा पातु वसुभिः (5); —fol. 69b.

VIII 1 कया दिव असुराय (5); 2 आपश्यसि प्रति
पश्यसि (5); the fourth is अन्नपब्रह्मसूक्त)
3 चतसस्ते खलस्त्रकीः (5); 4 नव च या
नवतिश्च (5); —fol. 75b

IX 1 ऊर्ध्वा अस्य समिधो (5); 2 इमां खनास्योषधिं
39

(6); 3 समानमर्थं पार्यन्ति (after this 19
hymns, marked as 1-9, 1 and 1-9, are
given; at the end नवमः अनुवाकः !)

—fol. 85.

X 1 हास्य तेजने धेनो लम्बनस्तनि (6); 2 गोभिष्ट्वा
पात्वर्षभो (10); —fol. 89b.

XI 1 वृषा तेहं वृषण्यन्ती [The following hymns
occur in this काण्डः—वृषातेहं (14 vv.);
अहं ससो (15 vv.); या कृच्छात् (7 vv.);
इन्द्रस्य नाम गृह्णन् (5 vv.) प्रति गृहाणि पृथिवि
(13 vv.); या जाता ओषधयो (10 vv.);
अति विश्वाः परिष्टास्ते (5 vv.); इदं पैद्दो
अजायत (about 10 vv.). The last two
cases are doubtful.] —fol. 92.

XII 1 इमं स्तोममर्हते (5); 2 सहसार्च्यः शतकाण्डः
the hymns are not well marked.)
—fol. 94b.

XIII 1 अग्नित्वक्तानमपवायतामिःसोमो? (not num-
bered) 2 इन्द्रस्य तु वीर्याणि (not numbered);
3 अन्तर्हितं मे बृहदन्तरिक्षं (not numbered);
4 कालो खो वहतुस्ससरश्मिः सहस्राक्षो अक्षरो°
(not numbered). —fol. 103b.

XIV 1 इन्द्रो बाहुभ्यां (not numbered); 2 सुपार्श्वा
कामदुघा (not numbered). —fol. 106b.

XV 1 संप(सम्यग्)र्दिग्भ्यः पवते (4); 2 आयुर्दा
देव जरसं (5); 3 जीमूतस्येव भवति प्रतीकं (5);
4 यावत् द्यौर्वावत् (4); —fol. 112b.

XVI 1 अन्तकाय मृत्यवे नमः (5); 2 रक्षोहणं वाजिनं
(6); 3 या बभ्रवो या च (5); 4 कुतस्तौ जातौ
(5); 5 एकं पादं (6); 6 इन्द्रो मन्यतु (5); 7
.....(7); 8 रात्रीयोर्भ्रातृव्यस्य (7);
9 यद्देवा देवहेडनं (10); 10 केन पाष्णीयानृते
(7); 11 अस्य वामस्य (5); 12 द्यौर्जवेना (6);
13 सपत्नहामृषभेण (5); 14 परिशिष्टं धारयन्तं
(7); 15 अग्ने जायाः स्वादिति (6); 16
अनैतुमारभस्व (7); 17 भवाशवौ मृडयतमा
(7); 18 यो वापकं ब्रह्मानुष्टा (16); 19
इन्द्रस्योजस्येन्द्रस्य (9); 20 अद्यायतामपि (4);
21 श्रमेण तपसा (10); 22 ब्रह्मजज्ञानमित्येका
ब्रह्मभ्राजदगात् (6); At the end of this
Kāṇḍa the following curious line is
found:—‘प्रतिकाण्डं पश्चिमं पदं द्वितीयं द्वितीयं
लिखेत् २ न तु पूर्व लिखित्वावश्यं जपेत्’ which
perhaps means that the last पाद of the
last verse of a Kāṇḍa need not necessa-
rily be written twice, but this should
be indicated by the number 2 ?

—fol. 152.

- XVII 1 सत्यं बृहदतमुग्रं दीक्षातपो (6); 2 कस्मिन्नङ्गे तपोऽस्या (5); 3 अन्नपात्रे रिरंहति (4); 4 ददामीत्येव ब्रूयात् (5); 5 असृजं संस्वचं (6); 6 इन्द्रो वज्रमसि च (3); 7 नडमारोहन तेज लोके (6); 8 पुमान्पुंसो अधितिष्ठ (6);
—fol. 166b.

- XVIII 1 सत्येनोत्तमिता भूमिः (6); 2 तुभ्यमग्ने पर्यवह-
त्सूर्यो वहतुना सह (8); 3 उदीहि वाजिन्यो
श्रन्तरिदं [foll. 173-175 are missing];
6 विषामखं (?) सहसानं (3); —fol. 177.

- XIX 1 दोषोगाय बृहद्गायत् (4); 2 ओं नमो
देववधेभ्यो (4); 3 यदा वत्सराय (4); 4
अभि त्वेन्द्र वरमितः (4); 5 यन्तासि यत्र
मेहस्य (4); 6 यथा सूर्यो नक्षत्राणां (4);
7 यूणे (वो?) रन्ते विद्वेषणं देवानां (4);
8 अग्ने रक्षोहा तिमः (4); 9 सोमो राजा सविता
राजा (4); 10 अभि त्वा शतपाशयाथो (4);
11 सोमस्य प्राणः पवते (4); 12 प्राग्नये
वाचमेरय (4); 13 इन्द्रं वयं वनिजं हवामहे
(4); 14 होमेन प्रतरं प्रजापते (3);
—fol. 203.

- XX 1 धीतावायै अनुयन् वाचो अग्रं (6); 2 यन्नो
अग्निरशनद्यन्न इन्द्रः (5); 3 संजानाना उपसी
(6); 4 अभि प्रागात्सहस्राक्षः (7); 5 दूराङ्गेष-
जमादतं (6); 6 दिवितानां उत इशं (6); 7 विश्वं
विवांसि पृथिवी वपुष्टमा (5); 8.....
समाहम् सर्वमायुर्जिव्यासम् (6); 9 उत आमि
गवां क्षीरं (7); 10 वेदवैते तक्सत्रा? (8
hymus).

End:—

इत्याथर्वणिकपैप्पलादशाखायां विंशतिकाण्डे दश-
मोनुवाकस्समाप्तः । समाप्त्यं पैप्पलादशाखा ॥ श्रीविक्रमा-
दित्यसंवत् १९२५ वृषणामसंवत्सरे मीनमासस्य तृतीये दिने
भवलद्वादश्यां सार्पक्षे सोमवासरे लिखितमिदं पुस्तकं काश्मीरे
भट्टनारायणेनेति भद्रम् ॥

[B. D. 246.

456 A

अथर्ववेदसंहिता (पैप्पलादशाखा).

13×8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 39-138; 175-231; eleven lines to a page.
Dated 1898 A. D.

Another copy; a fragment, probably of a copy
of No. 456, prepared for the late Mr. Jackson,
I. C. S., Collector, Nāsik.

Ends:—

समाप्त्यं पैप्पलादशाखा । ख्रिस्ताब्द १८९८ आंग्लमासे
जुने १३ त्रयोदश्यां तारिखायां समाप्तिमगमत् । जोशीकुलो-
त्पन्नेन श्रीधरात्मजेन पंढरीनाथेन लिखितमिदं मुंबापुर्यां टाड-
नहालेति मंदिरे राष्ट्र आशियाटिक सोसायटीति नास्ति
पुस्तकालये श्रीमजाक्सनानुज्ञयेति यावत् ।

[S. C. 19.

457

अथर्ववेदपदपाठ.

10×4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 528; about eight lines to a page. Dated
S'ainvat 1585.

The Padapāṭha of the Atharvaveda in the
ordinary recension. The MS. contains Kāṇḍas
I to X and XVIII to XX.

[B. D. 235.

(B.) Brāhmanas

458

ऐतरेय ब्राह्मण.

8½×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 206;
eleven or twelve lines to a page.

Aitareya Brāhmaṇa, in 8 Pañcikās or chapters,
of the R̥gveda.

Translated into English and annotated by
Keith. (1920; Harvard Oriental Series vol.
25.) Also by Haug. Edited with Sāyana's
commentary by Aufrecht and also in the Biblio.
Indica and the A. S. Series.

[B. D. 85.

459

ऐतरेय ब्राह्मण (I, and IV—VIII).

8½×3½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 210; eight lines to a page. Dated
S'ake 1738.

Another copy, containing only chapters I, &
IV—VIII. The first three of these are not accented
while the last three are; three different hands

are detectable in the MS.; the first in chapters I, IV & V; the second in VI and the third in VII and VIII.

[B. D. 293.

460

ऐतरेय ब्राह्मण with सायणभाष्य.

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 342; about 18 lines to a page.

The same with the commentary of Sāyaṇācārya. Each chapter is separately paged.

[ZZ. A. 21.

461

देवताध्याय ब्राह्मण.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page.

Devatādhyāya Brāhmaṇa of the Sāmaveda, in four sections; edited by Burnell. Cf. I. O., No. 147.

Begins:—

अग्निरिन्द्रः प्रजापतिः०

It ends:—

ब्रह्म सत्यं च पातु मामिति देवताध्यायः समाप्तः ।

[ZZ. E. 34.

462

पितृमेध.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; seven lines to a page. Dated Samvat 1663.

The Pitṛmedha section of a Brāhmaṇa (?) containing four Brāhmaṇas having (20, 9, 13, 12) 54 sections in all.

Beginning:—

अथास्मै इमं शानं कुर्वन्ति । गृहान्वा प्रज्ञानं वा यो वै कश्चन त्रियते स शवस्तस्मा एतदंनं करोति तस्माच्छवाज्ञान(?)... हवैतच्छाशानमित्याचक्षते परोक्षं०

The IIInd Brāhmaṇa begins on fol. 6b:—

अंतर्द्वायेहैके निवपन्ति देवाश्चासुराश्च°; The IIIrd begins on fol. 8b:—अथ सर्वोपधं वपति°; The IVth begins on fol. 11b:—अथैनं शङ्कुभिः परिणिहन्ति पालाशं पुरस्तात्°

End:—

जीवेभ्यश्चैवैतां पितृभ्यश्च मर्यादां करोति असंभेदाय तस्मा दुहेतज्जीवाश्च पितरश्च न संदश्यन्ते ॥ १२ ॥ ब्राह्मणं ॥ ४ ॥ पितृमेधः समाप्तः कण्डिकासंख्या ॥ ५४ ॥

The folios are marked अप्रवर्त.

[B. I. 59.

463

शतपथ ब्राह्मण.

16½ × 10½ inches; Devanāgarī character. Foll. 363; about 12 lines to a page.

S'atapatha Brāhmaṇa of the White Yajurveda. Each of the 14 books is separately paged. The text is published by Weber, 1855. Translated and annotated by J. Eggeling (S. B. E.). The same with Sāyaṇa's Bhāṣya is being published in the Bibliotheca Indica. Another valuable edition by Dr. W. Caland is shortly expected. (Punjab Sk. Series, No. 9.)

Beg:—

व्रतमुपैष्यन् । अन्तरेणाहवनीयं०

End:—

ज्योतिः प्रविशति य एतमनु वा वृते भक्षयति वा तस्य व्रतचर्या या सृष्ट्यै ।

[ZZ. A. 3.

464

शतपथ ब्राह्मण.

12 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 625; nine lines to a page.

Another copy.

The number of folios of the Khaṇḍas is respectively as follows:—67, 44, 78, 69, 32, 57, 43, 41, 36, 36, 33, 33, 34 and 22.

[S. C. 9.

465

शतपथ ब्राह्मण.

(Adhy. X.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; nine lines to a page. Dated S'amvat 1634.

The Xth or the Agnirahasyakāṇḍa, in four Prapāṭhakas, of the S'atapatha Brāhmaṇa.

Beginning:—

अग्निरेषु पुरस्ताच्चीयते ।

End:—

चतुर्थः प्रपाठकः समाप्तः ॥ कण्डिका ॥ ७५ ॥ एवं काण्डे कण्डिका संख्या ॥ ३६९ ॥ ब्राह्मणानि संख्या ॥ ३१ ॥ संवत् १६३४ वर्षे शाके १४९९ प्रवर्तमाने०

[B. I. 57.

466

शाङ्खायन (कौषीतकी) ब्राह्मण.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about 15 lines to a page. Incomplete.

An incomplete copy of the S'āṅkhāyana or Kauṣītaki Brāhmaṇa of the R̥gveda. Cf. I. O., No. 89; Bod., Nos. 944-46. Published by B. Lindner, 1887.

Translated into English by Keith (Harward O. Series).

It begins:—

अस्मिन्वै देवलोके उभये देवमनुष्या आसुः०

[B. D. 262.

467

सामविधान ब्राह्मण.

7½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; eleven lines to a page.

Sāmavidhāna Brāhmaṇa, in three Prapāṭhakas. Edited by A. C. Burnell. Cf. I. O. No. 143.

Beg:—

ब्रह्म ह वा इदमग्र आसीत् । तस्य तेजो रसोऽयिरिच्यत०

End:—

यं कामं कामयते तमाप्नोति तमाप्नोति ॥ २५ ॥

इति तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः । इति सामविधानं ब्राह्मणं समाप्तम् ।

[ZZ. E. 35.

468

ऐतरेय आरण्यक.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 43; ten lines to a page.

Aitareya Āraṇyaka, in five books. Published in the A. S. Series, together with the commentary of Sāyaṇa. Edited with translation by A. B. Keith.

[S. C. 7.

469

शाङ्खायन आरण्यक.

8 × 4½ inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 83; seven lines to a page: Dated Sāmvat 1922.

Published in the A. S. Series. Translated into English by A. B. Keith.

It begins:—

ॐ प्रजापतिर्वै संवत्सरस्तस्यैष आत्मायन्महाव्रतं तस्मादेन-
त्परस्यै न शंसेत् नेत्सर्वेषां भूतानामात्मानं परस्मैन्दधानी-
स्थो०

It ends:—

० देवरातो विश्वामित्राद्विश्वामित्र इन्द्रादिन्द्रः प्रजापतेः
प्रजापतिर्ब्रह्मणो ब्रह्मा स्वयंभूर्नमो ब्रह्मणे नमो ब्रह्मणे ॥ १ ॥
इति शाङ्खायनारण्यके पञ्चदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ समाप्तः ॥

[B. D. 180.

(C) Upaniṣads.

470

अमृतनाद उपनिषद् with
दीपिका by शंकरानन्द.

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; ten lines to a page. Incomplete.

Amṛtanāda Upaniṣad, also called Amṛtabindu by Sāyaṇa on Taitt. Ar. X. 27, even though this

latter is the name of the Brahmabindu Upaniṣad according to its commentator S'āṅkarānanda (see Upaniṣatsamuccaya, A. S. S. vol. 29, p. 71 and Deussen, Sechzig Upaniṣad's, p. 646), together with the commentary of S'āṅkarānanda. The text is published in the '108 Upaniṣads' by the N. S. Press; both the text and commentary are published in the 'Upaniṣatsamuccaya' A. S. S. vol. 29. Translated into German with notes, in Sechzig Upaniṣad's.

The commentary begins:—

अथा(व्या)करिष्येहममृतनादोपनिषदं शुभम् ।

अमृतब्रह्म सर्वेषामर्पयन्तीं पदे पदे ॥ १ ॥०

[B. I. 62.

471

अल्ला-योगशिख-नादविन्दु-मानस-उपनिषदः

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; twelve lines to a page. Dated S'ake 1782.

The MS. contains:—

(1) अल्ला उपनिषद्, which is an Islamic Upaniṣad and a very recent production of the days of supremacy of the Delhi Emperors;

(2) योगशिख उपनिषद्, published in the '108 Upaniṣads' (N. S. P.) and with Nārāyaṇa's commentary in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S.; translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen;

(3) नादविन्दु उपनिषद्, published in the 108 Upaniṣads, (N. S. P.) and with Nārāyaṇa's commentary, in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S.; translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen;

(4) मानस उपनिषद्, which is not different from the ब्रह्मविन्दु. The Upaniṣad is probably called मानस because its first section (vv. 1-5) teaches control of mind.

Beg:—

मनो हि द्विविधं प्रोक्तं०

The MS. contains only two of the four sections and ends with the first verse of the third.

Published in the '108 Upaniṣads', No. 12.

End:—

एक एवात्मा मन्तव्यो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु ॥

इति मानसोपनिषद् समाप्तम् ।

[B. D. 262.

472 .

उपनिषत्समुच्चय.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; 17 lines to a page. Dated S'ake 1782.

A collection of the Upaniṣads.

It contains:—

मुण्डक, प्रश्न, ब्रह्मविद्या, क्षुरिका, चूलिका, अथर्वशिरस्, अथर्वशिख, गर्भ, महा, ब्रह्म, प्राणाग्निहोत्र, माण्डूक्यकारिका, नीलरुद्र, नादविन्दु, ब्रह्मविन्दु, अमृतविन्दु, ध्यानविन्दु, तैलविन्दु, योगशिख, तत्त्व, संन्यास, अरुण, कठश्रुति, पिण्ड, आत्मा, नृसिंहतापिनी, कठ, केन, नारायण, बृहन्नारायण, सर्व, हंस, परमहंस, ब्रह्मवल्ली, भृगुवल्ली, गरुड, कालाग्नि-रुद्र, रामतापिनी, कैवल्य, जाबाल and आश्रम.

Almost all of these are published in the '108 Upaniṣads' by the N. S. Press, Bombay, 1925 and a few in the 'Upaniṣatsamuccaya' (A. S. S. vol. 29) as well as in 'The Minor Upaniṣads' by Schrader, vol. 1, Madras, 1912.* For the different 'Collections of the Upaniṣads', consult Deussen, Sechzig Upaniṣad's, pp. 531-543, Schrader, The Minor Upaniṣads, vol. 1, Introduction, and Hume, The Thirteen Principal Upaniṣads, pp. 459-508, where a selected bibliography of the Upaniṣads is given.

[B. D. 272.

473

उपनिषत्समुच्चय.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 345; about nine lines to a page. Dated S'ake 1754-56.

Another collection of the Upaniṣads. Each is separately pagged. This contains:—

कौषीतकी (22=foll. 22), त्रिपाद्विभूतिमहानारायण (56), योगचूडामणि (12), नृसिंहपूर्वतापनीय (5), स्कन्द (2), माण्डूक्यकारिका (अलातशान्तिप्र० 6), अद्वयतारक (5), शारीरक (3), नृसिंहोत्तरतापनीय (15), दक्षिणामूर्ति (4), अक्षनी (अक्षि 6), अध्यात्म (8), मैत्रायणीय (12), योगशिख (1), मण्डलब्राह्मण (10), पाशुपतब्रह्म (8), त्रिपुरातापनीय (22), संहिता (6), शरभ (5), मुक्तिक (15), अमृतनाद (4), तेजोविन्दु (39), त्रिपुरातापनीय (another copy; 27), देवी (4), पैङ्गल (2), भिक्षुक (2), लाङ्गल (7), परब्रह्म (7), माण्डूक्यका० (अद्वैतप्र० 4), सर्व (3), ब्रह्म (4), चिद्रूपब्रह्म (1), निरालम्ब (4), स्वसंवेद्य (2), ऐतरेय (5), आत्मषट्क (i. e. ऐतरेय 7).

[ZZ. E 33.

474

क्षुरिकोपनिषद् with
दीपिका by नारायण.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; about 8 lines to a page.

Ksurikā Upaniṣad with Nārāyaṇa's Dipikā. Both are published in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S. The text is translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen.

The com. begins:—

क्षुरिका शस्त्रिका प्रोक्ता तत्तुल्या धारणा यतः ।
तद्वाचकस्त्रिखण्डोयं क्षुरिकाग्रन्थ उच्यते ॥ १ ॥०

It ends:—

नारायणेन रचिता श्रुतिमात्रावलम्बिता ।
अस्पष्टपदवाक्यानां दीपिका क्षुरिकाभिधे ॥
इति क्षुरिकोपनिषद्दीपिका समाप्ता ।

[B. D. 278.

475

छान्दोग्योपनिषद्भाष्य of शंकराचार्य with
टीका by आनन्दगिरि.
(Adhys. V-VIII.)

14½ × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. (21+24+12+26) 83; about 15 lines to a page.

The Ms. contains Adhys. V-VIII of the Chāndogyopanīṣadbhāṣya of Śaṅkarācārya with the commentary of Ānandagiri. Published in the A. S. Series.

[B. D. 285.

476

त्रिपुरसुन्दरी उपनिषद्.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; seven lines to a page.

Tripurasundarī Upaniṣad of the Atharva Veda. Cf. I. O., No. 491 (7). Published under the title त्रिपुरातापिनी in the '108 Upaniṣads' (p. 470).

Beg:—

अथैतस्मिन्तरे भगवान्प्राजापत्यं वैष्णवं०

End:—

पदं प्राप्नोति इत्येवं वेदेति महोपनिषत् । इत्याथर्वणे पञ्च-
मोपनिषत् ॥५॥ इत्याथर्वणे त्रिपुरसुन्दरीयोपनिषत् समाप्ता ॥
[B. D. 179.

477

नारायण अथर्वशीर्ष उपनिषत्.

7½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; thirtyone lines to a page. Dated
S'ake 1717.

The MS. was scribed by Paras'urāma Hari
Jogalekar.

Nārāyaṇa Atharvas'irṣa Upaniṣad is one of the five 'Atharvas'irṣa' Upaniṣads, i. e. Gaṇapati, Nārāyaṇa, Ś'iva, Sūrya and Devī. See I. O., No. 491 (5-9). Published (No. 18) in the '108 Upaniṣads' under the title 'Nārāyaṇa Upaniṣad'.

Beg:—

अथ पुरुषो ह वै नारायणोऽकामयत । प्रजा(ः)सृजेयेति०

End:—

श्रीनारायणः(ण)सायुज्यमवाप्नोति । य एवं वेद । इत्युप-
निषद् । इत्याथर्वशीर्षः समाप्तः ।

[B. D. 213.

478

नृसिंह-उत्तर-तापनीय उपनिषद्.

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; thirteen lines to a page.

Nṛsiṅha Uttara Tāpanīya Upaniṣad. See Jacob, Ind. Anti., vol. XV p. 69. Published in the '108 Upaniṣads', and with Vidyāraṇya's commentary in the A. S. Series, No. 30. Translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen.

[B. D. 31.

479

महानारायण उपनिषद्.

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26; eleven lines to a page.

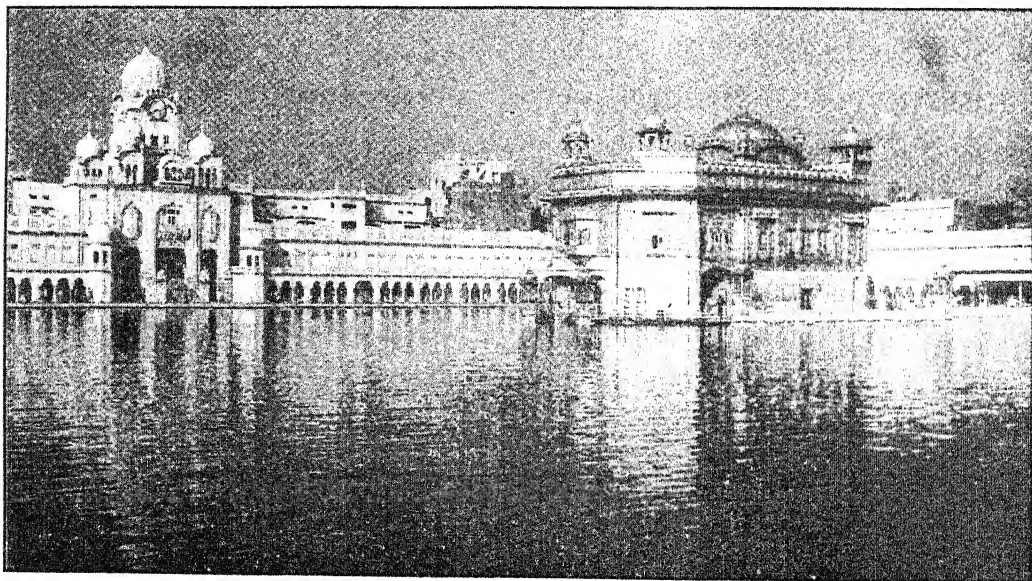
Mahānārāyaṇa Upaniṣad. See Jacob, Ind. Anti., XIV. p. 4. Published in the '108 Upaniṣads' N. S. Press. It is otherwise called 'Yājñiki' and forms the Xth book of the Taittiriya Āraṇyaka.

और जो सिख प्रभु को मिलना चाहे वह 'गुरु ग्रंथ साहिब' के शब्द (पवित्र वाणी) में प्रभु की खोज कर ले।

गुरुद्वारा

शाब्दिक रूप से गुरुद्वारा का अर्थ है—गुरु का द्वार अथवा गुरु का घर। गुरुवाणी का पवित्र कथन है—'जित्थे जाए बहे मेरा सतिगुरु सु थान सुहावा', अर्थात् वह हर स्थान पवित्र है जहाँ मेरे गुरु के चरण पड़े! सिख गुरुओं का जिस स्थान पर जन्म हुआ, अपने जीवन काल में महान् गुरु जहाँ-जहाँ गए और संगत को उपदेश दिया, गुरुओं ने जहाँ-जहाँ किसीका उद्धार किया, जहाँ-जहाँ गुरुओं ने अपने जीवन का अंतिम समय बिताया और जहाँ-जहाँ वे स्वर्ग सिधारे वे सभी स्थान गुरुओं की याद से जुड़कर पवित्र और सिखों के लिए पूज्य हो गए। पर उस समय ऐसे सभी स्थानों को 'गुरुद्वारा' नहीं, 'धर्मशाला' कहा जाता था। इसी प्रकार गुरु नानकदेव के समय में धर्म के प्रचार के लिए जो केंद्र स्थापित किए गए, वे केंद्र भी धर्मशाला कहलाए। गुरु गोबिंद सिंह द्वारा सन् १७०८ में 'गुरु ग्रंथ साहिब' को गुरु की पदवी देने के बाद जिस किसी स्थान पर भी इस पवित्र ग्रंथ का प्रकाश (स्थापना) हुआ, वह स्थान गुरुद्वारा हो गया।

आज गुरुद्वारा से तात्पर्य सिखों के उस धार्मिक केंद्र से है जहाँ 'गुरु ग्रंथ साहिब' का प्रकाश

स्वर्ण मंदिर—सारी मानव जाति का महान् तीर्थ

Rktaṇtra Vyākaraṇa is a Paris'īṣṭa or rather Prātis'ākhyā of the Sāmaveda, and has five Prapāṭhakas. Edited by Burnell, Manglore, 1879.

Beg:—

ॐ नमो ऋग्वेदाय । अथ वाचोवृत्तिं व्याख्यास्यामो०

End:—

इति पञ्चमः । ऋक्तत्रय्याकरणं समाप्तम् ।

[B. D. 182.

484

ऋग्वेद प्रातिशाख्य and

ऋग्वेदवर्णक्रम of जगन्नाथ.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 37; about nine lines to a page.

The MS. contains:—

(1) R̥gveda Prātis'ākhyā, ascribed to S'aunaka. It was edited with a French translation in the Journal Asiatique, 1856-58 and by M. Müller, with a German translation, Leipzig, 1869. It is also published in the Benaras S. Series, together with Uvāṭa's commentary. Cf. I. O., No. 64; Bod., No. 893.

(2) R̥gveda-varṇa-krama is a small treatise containing rules regarding the Padapāṭha, Kramapāṭha &c of the R̥gveda. The author is Jagannātha. For another MS., cf. Hultsch, Reports, I. p. 80. The description of this treatise as 'a part of the commentary on the Prātis'ākhyā by Jagannātha' (C. C. I. p. 72b) seems to be a mistake, caused by the word 'vyākhyā' in v. 1 below. The author seems to be the same as the commentator of that name, of Sarvānukrama. See Mitra, Notices, IV. p. 105. The following is the full text:—

सोमेशादीन्प्रणम्यादौ जगन्नाथेन सद्गुरुम् ।
ऋग्वेदो(ऋचां व)र्णक्रमज्ञानव्याख्या संतन्यतेऽधुना॥१॥
पदक्रमविभागज्ञो वर्णक्रमविचक्षणः ।
स्वरमात्रविशेषज्ञो(ज्ञः) स गच्छेदार्यसंपदम् ॥ २ ॥
किंचिल्लक्ष्यं प्रातिशाख्यात् ज्ञेयं व्याकरणादिह ।
उभयानुगतं प्राप्त एवं लक्षणमुच्यते ॥ ३ ॥
ज्ञेया विकारा वर्णानां पञ्चापि स्वरभक्तयः ।
विवृ(कृ?)त्तयश्चतस्रोऽन्या वर्णक्रमविचक्षणाः(णैः) ॥४॥
अनुजस्वारहलपूर्वं द्वित्वमाप्नोति हल्परम् ।
अनुस्वारविसर्गान्वद्विरामे च स्वरैर्जनौ ॥ ५ ॥

ह्रस्वपूर्वो मकारस्तु विरामे ह्रस्वपूर्वकः ।

सोऽप्यणो द्वित्वसंप्राप्तौ तत्पूर्वस्यागमो भवेत् ॥ ६ ॥

स्वरे द्वित्वं छकारस्तु मापूर्वाभ्यां परोक्षते ।

पवमानद्वेतेन च सहातिहायस्य न(?) ॥ ७ ॥

रेफाद्धल् द्वित्वमाप्नोति नान्यं रेफोपि न द्विताम् ।

याति स्पर्शं लकारोपि लात्तु स्पर्शो द्विरुच्यते ॥ ८ ॥

अधोप उष्मणो वोषा स्पर्शान्तस्याश्च घोषिणः ।

अपूर्वं उष्मा संयुक्तो प्रकारो याति हा द्विताम् ॥ ९ ॥

णकारश्च नकारश्च नैत्यूष्मा तूष्मणि द्विताम् ।

तवर्गाद्यन्तिमपरः शकारो याति तुच्छताम् ॥ १० ॥

चत्वार(रः) कदयो वर्गा वर्गान्तेषु परेषु च ।

प्रयान्ति यमतां स्वेन स्वरूपां सानुनासिकाम् ॥ ११ ॥

स्पर्शं प्रकारो किस्थाने याति तस्यान्यवर्णताम् ।

यवत्वं यवलेषु पदादौ सानुनासिकम् ॥ १२ ॥

नकारो(प्ये)ति ले लित्वन्यत्वमेवं च वर्गके ।

जकारे च लकारे च याति तद्रूपतां च तः (सः?) १३

चछयोः परयोश्चत्वं मोनुस्वारं र ऊष्मणि ।

ऊष्मण्यधोपस्पर्शाग्रे विसर्गो लुप्यते परे ॥ १४ ॥

शत्वं नस्य कचिच्चे च तत्पूर्वोऽनुनासिकः ।

अचपूर्वाभ्यां रेफलाभ्यां परोक्ष्यसु परेषु च ॥ १५ ॥

जायते स्वरभक्तिः सा ऋत्वरूपा च पञ्चधा ।

रेफलाभ्यां हकारेसां करणी कारिणी पुरा ॥ १६ ॥

शसयोर्हरिणी रेफाल्लकारा धारिणी शसौ ॥

फाससहसपदाष कारेयते परे ॥ १७ ॥

पाकवत्युभयह्रस्वा द्वयोर्द्वैर्ध्वं पीपिलिका ।

मत्सानुसार्यादौ दीर्घं वत्सानुजतिरन्तिमा ॥ १८ ॥

इति । यादृशं पुस्तकं ॥ इदं पुस्तकं प्रातः शाख्य(!)स्य गोपालभटेन लिखितम् ॥

[B. D. 221.

485

चरणव्यूह.

8 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; eleven lines to a page. Dated S'ake 1655.

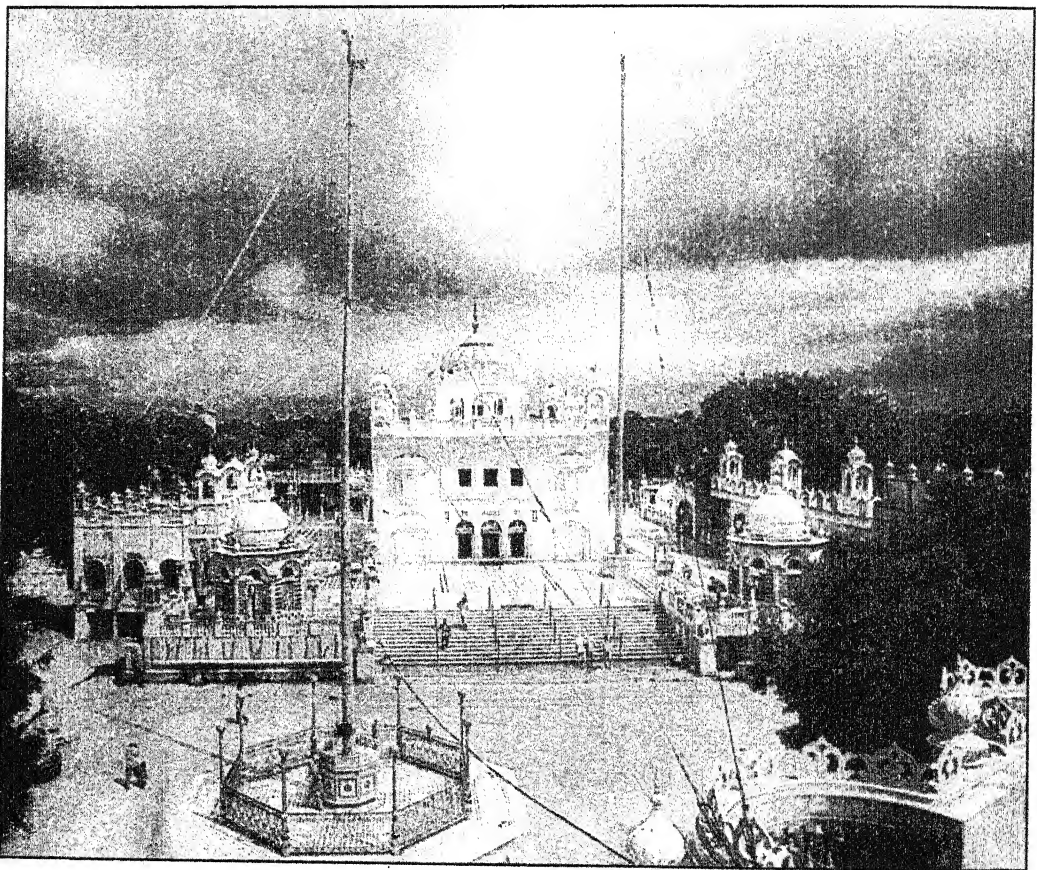
Caranavyūha, a catalogue of the vedic schools, is counted as the fifth Paris'īṣṭa of the White Yajurveda. It is ascribed to Kātyāyana in this MS. and to S'aunaka (this is concluded from the words 'Namas S'aunakāya' occurring in them) in the next two. Edited by Weber, Ind. Stud., III. p. 247 ff.

The present MS. agrees with the MS. D of Weber, the text of which is followed by him in

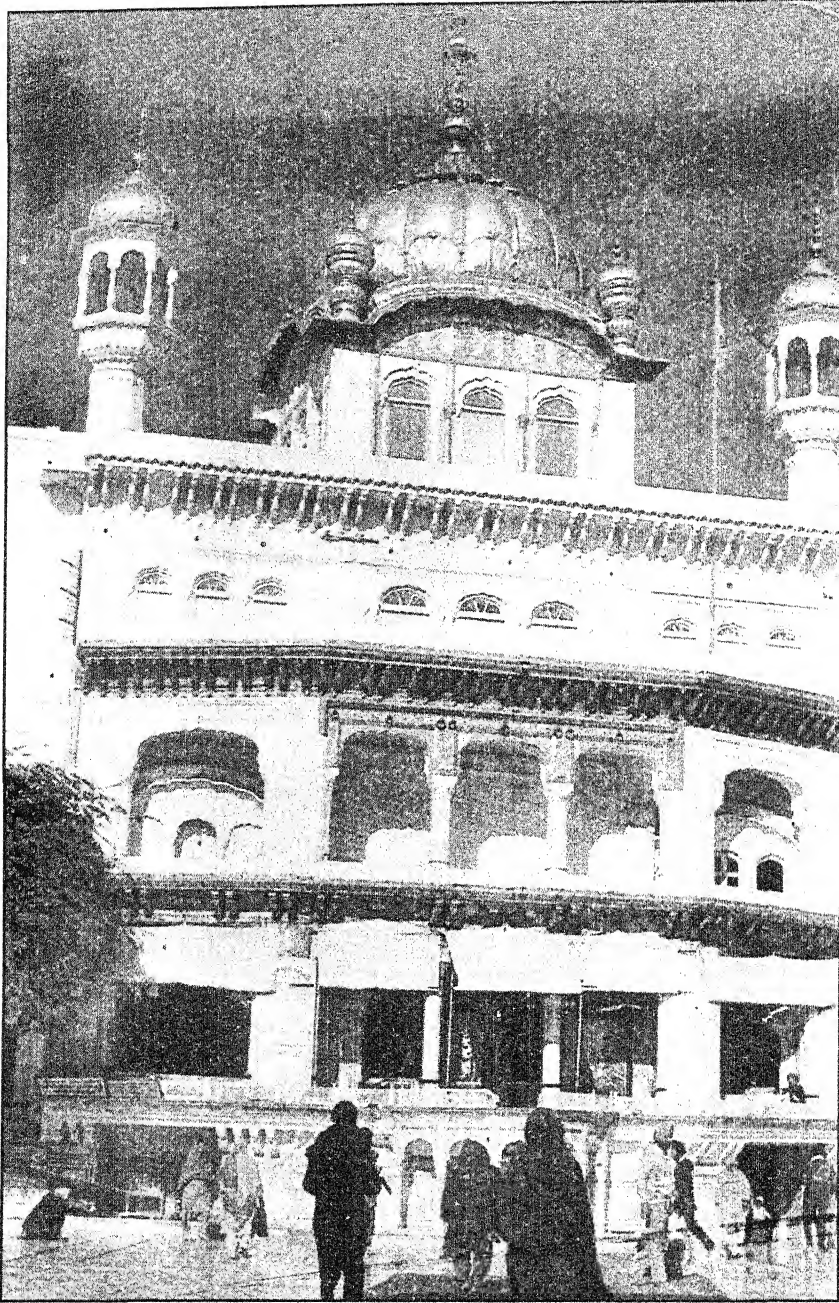
अकाल तख्त, तख्त श्री पटना साहिब, तख्त श्री केसगढ़ साहिब, तख्त श्री हुजूर साहिब तथा तख्त श्री दमदमा साहिब।

सभी पाँचों तख्तों में सर्वोच्च अकाल तख्त अमृतसर में स्वर्ण मंदिर के ठीक सामने स्थित है। इसका निर्माण छठे गुरु श्री गुरु हरिगोबिंद ने संवत् १६६५ में आरंभ करवाया। गुरुजी ने भक्ति के साथ शक्ति को जोड़ने के लिए अकाल तख्त को शक्ति की प्रेरणा देनेवाला केंद्र बनाया। सिख धर्म की सभी महत्वपूर्ण समस्याओं का फैसला अकाल तख्त पर होता है। इस पवित्र स्थल से जारी किए गए हुक्मनामे (धार्मिक आदेश) पूरे सिख पंथ पर लागू होते हैं। बिहार की राजधानी पटना में स्थित तख्त श्री पटना साहिब दूसरा तख्त व गुरु गोबिंद सिंह का जन्म-स्थान है। आनंदपुर साहिब में स्थित केसगढ़ साहिब तीसरा तख्त है। इसी स्थान पर सन् १६९९ में गुरु गोबिंद सिंह ने पाँच

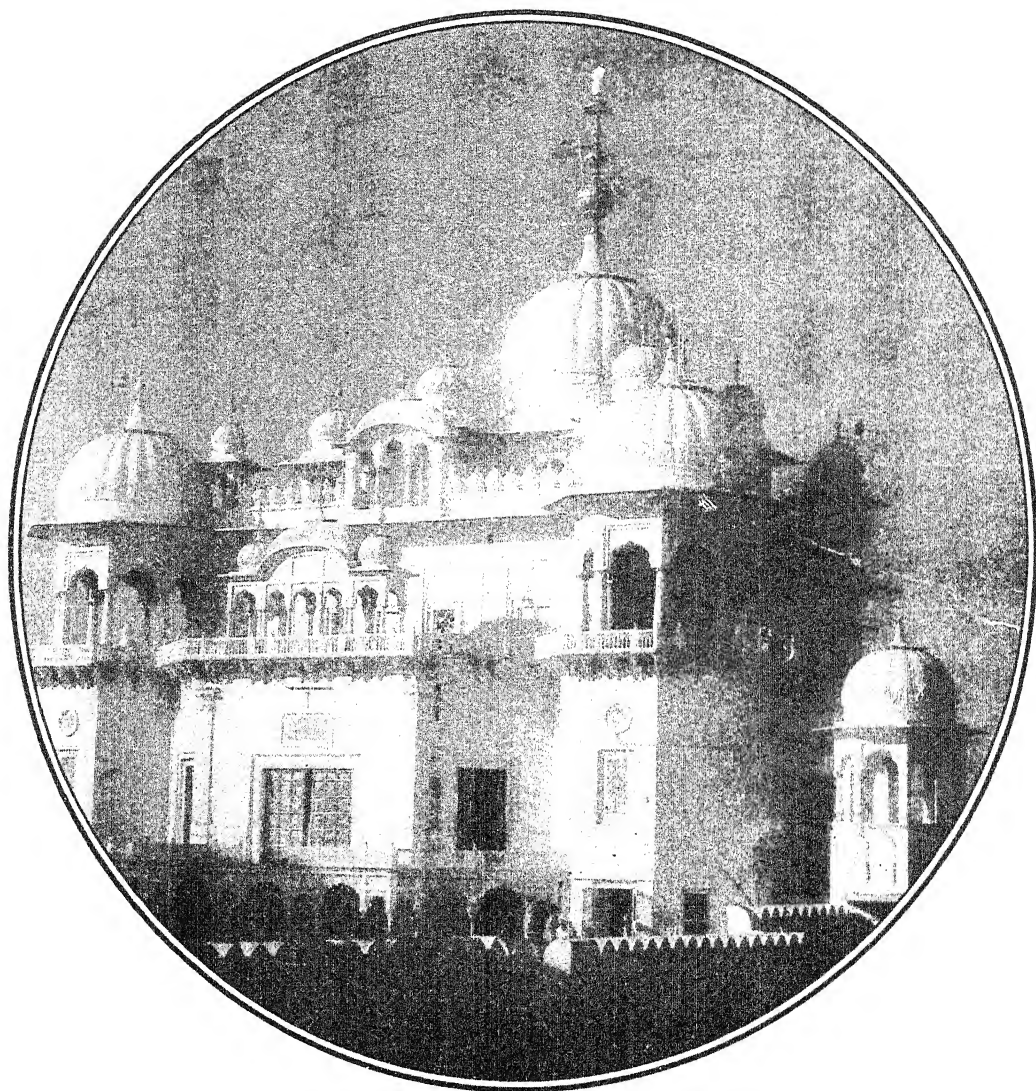

तख्त श्री हुजूर साहिब (नांदेड़, महाराष्ट्र) जहाँ गुरु गोबिंद सिंह परलोक सिधारे

अकाल तख्त साहिब : सिख पंथ का सर्वोच्च तख्त

तख्त केसगढ़ साहिब, जहाँ सन् १६९९ में खालसा पंथ की स्थापना हुई

The text begins:—

शैशिरीये समाम्नाये व्याडिनैव महर्षिणा ।
जटाद्या विकृतीरष्टौ वक्ष्यन्ते नातिविस्तरम् ॥ १ ॥
जटा माला शिखा रेखा ध्वजो दण्डो रथो घनः ।
अष्टौ विकृतयः प्रोक्ताः क्रमपूर्वा मनीषिभिः ॥ २ ॥
ब्रूयात्क्रमविपर्यासक्रममीदृग्विधां(धं)दिशेत् ।
जटाख्यां विकृतिं धीमान्विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ ३ ॥

It ends:—

पदद्वयमनुक्रम्य व्युत्क्रम्योत्क्रम्य संधिवत् ।
स्वरलक्षणसंयुक्तं सा जटेल्यभिधीयते ॥ १६ ॥

The commentary begins:—

अथ व्याडिप्रोक्तं जटापटलं लिख्यते ।
चिदानन्दघनं विष्णुं ब्रह्मशर्वादिवन्दितम् ।
देशतः कालतश्चैव गुणतोनन्तमाश्रये ॥ १ ॥
सुरलीरवलीलयान्त(?)शरदिन्दीवरवपवचसम् (?) ।
मधुरं मधुरागतं हरिं करुणाब्धिं शरणं ब्रजेन्वहम् ॥ २ ॥
याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनीनपि ।
नागदेवात्मजः श्रीमाननन्ताचार्यसंज्ञितः ॥ ३ ॥
आद्यशास्त्री(य?)शाखायां जटाद्यष्टसुलक्षणम् ।
ब्रूते विचार्य बहुशो मतं व्याडेः समाम्नायम् ॥ ४ ॥
स्वप्रातिशाख्यग्रन्थादौ जटालक्षणवर्जनात् ।
पारक्यमपि तद्भाह्यं यज्ञान्तातमिति स्मृतेः ॥ ५ ॥

तथा च व्याडेरादिकारिका लिख्यते । शैशिरीये समाम्नाये
शाकलके ऋग्वेदे इति यावत् ॥० विकृतय इति वक्तव्ये
विकृति(ती)रिति प्रयोग आर्षत्वज्ञापनार्थः छन्दोवत्सूत्राणि
भवन्तीति स्मृतेः यावतीवै देवता इत्यादि श्रुतेश्च ॥ एतेनाधु-
निकहयग्रीवाद्विप्रणीतलक्षणसाधारण्यमपि परास्तम् ॥०

It ends:—

इति श्रीमदनन्ताचार्यविरचिता व्याडिरचितजटालक्षण-
कारिकाव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 278.

492

बृहदेवता of शौनक.

13½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 42; nine lines to a page.

Brhaddevatā of S'aunaka. It is edited with
notes by A. A. Macdonell in the Harvard
Oriental Series.

[B. D. 145.

493

मालाध्वजाद्युदाहरण.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 2;
thirty lines in all. Dated Shaka 1787.

Definitions with examples of the *malā* *dhvaja* like *Mālā*, *Dhvaja*, *Jatā*, *Ghna* &c.

मावा(ला?) प्रारम्भः । विश्वानि देव । सुवेति सुव । देव
सवितः । सुव परा । सवितर्दुरितानि । परा दुरितानि । दुरि-
तानि परा ॥०

रेखा ॥ मेधां मे । मेधाम् । मेधाम्मे । मे वरुणो ददातु ।
ददातु वरुणो मे ॥०

ध्वजः ॥ विश्वानि देव । सुवेति सुव । देव सवितः । न
आसुव । सवितर्दुरितानि । आसुव । दुरितानि परा ॥०

रथः ॥ विश्वानि देव । यद्भद्रम् । देव विश्वानि । भद्रं यत्
विश्वानि देव ॥०

जटालक्षणमाह:—

ब्रूयात्क्रमविपर्यासं क्रममीदृग्विधां दिशेत् ।

जटाख्यां विकृतिं धीमान्विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ १ ॥

मालालक्षणमाह:—

माला मालेव पुष्पाणां पदानां ग्रन्थिनी हि सा ।

आवर्तन्ते त्रयस्तस्यां क्रमव्युत्क्रमसंक्रमाः ॥ २ ॥०

घनमाह:—

अन्तात्क्रमं पठेत्पूर्वं माहिमर्थान्तमानयेत् ।

आदिक्रमं नयेदन्तं घनमाहुर्मनीषिणः ॥ ३ ॥

उदाहरणम् । छवीति छवि । उप छवि । वातजूता उप ॥

It ends:—

इति घनलक्षणं समाप्तम् ।

[P. D. 278

494

यजुर्विधान of याज्ञवल्क्य.

8 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting
Foll. 41; eleven lines to a page.

A treatise on the application of the verses of
the Yajurveda as spells to effect various objects
attributed to Yājñavalkya. It consists of nine
Adhyāyas out of which there are only six in the
present MS.

The MS. bears the name of Kannadagrā-
masta Gajānana Daivajñya. It was written

by Vināyaka son of Hari, grandson of S'iva and great-grand-son of Lakṣmīdhara. About 150 years old.

It begins:—

अथातो मन्त्रानुकल्पनं वसिष्ठादिभिर्ब्रह्मर्षिभिरनुष्ठितमनु-
व्याख्यास्यामो नान्या ब्राह्मणस्य काचिदुपाज्जनक्रिया विद्यते
धनानां यज्ञानां चैवावश्यं क्रिया क्रिया किंतु मन्त्राहुतिवी-
र्यजातं च वेदे तदुपदिश्यते ।०

अथ गृह्यं भवति याज्ञवल्क्योक्तं यजुर्विधानं व्याख्या-
स्यामोऽथेदानीं महाव्याहृतिप्रमुखानां कर्म व्याख्यास्यामः ।
सर्वत्रोङ्कारपूर्विकाभिर्महाव्याहृतिभिराज्याहुतिसहस्रं जुहुयात् ।
सर्वदेवताराधने समर्थो भवति तेजस्वी भवत्यथ यथेष्टं कर्मक-
रणमेताभिरौदुम्बरसमिधो जुहुयात् । पञ्चकामो दधि पयो वा०

—fol. 3b.

सर्वमन्त्रस्याप्येष एव विधिः । द्विषतो वधोसीत्यनेनैकाद-
श्या(शा)ङ्गुलां लौहीं खादिरीं वा पूर्वं सहस्राभिमन्त्रितां कृत्वा
शत्रुगृहे निष(ख)नेदुद्रसति शत्रुभुवनं भुवनपतये स्वाहेति
मन्त्रस्य प्रतिमन्त्रं महाव्याहृतिभिः कर्मवत्सूर्यस्त्विति पररक्षा-
प्रत्यङ्गिरश्च देवं वर्षयितुकाम उदुम्बरविल्ववेतसवारणानां
दधिमधुघृताक्तानां अयुतं जुहुयात् महावर्षं करोति ॥ व्यन्तु
वय इत्यावाहनशब्दस्य हुतः कार्यश्चाक्षुष्या इति खल्वनेन
मन्त्रेणो(प)हतचक्षुरुदके प्रविश्याहोरात्रं जपेत् । अनुपहतचक्षु-
र्भवति ।

—fol. 4b.

The Adhyāyas end:—Ist on fol. 11; IInd on 15b; IIIRD on 22; IVth on 27 b; Vth on 37b.

It ends:—

अनेनैव प्रकारेण सर्वमन्त्राः प्रकीर्तिताः ।

येनोक्तास्ते तु सर्वे यशस्कारा (?)

अथवा सर्वमन्त्राणां विस्तरेण पृथक् पृथक् ॥

इति श्रीरस्तु । इति यजुर्विधाने षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ॥

[B. D. 162.

495

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; about twelve lines to a page. Dated
S'ake 1729.

Sarvānukrama of Kātyāyana is a complete index of metres, deities &c. of the hymns of the R̥gveda. It is published by A. A. Macdonell with notes and extracts from Ṣaḍgurus'īśya's commentary 1886.

The MS. was written by Lakṣmaṇabhaṭṭa Vāḍadekara.

[B. D. 182.

496

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

9 × 3¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; nine lines to a page. Dated S'ake 1689.

Another copy.

[B. D. 77.

497

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

(परिभाषा.)

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; nine lines to a page.

Another copy containing only the Paribhāṣā sections. The MS. was written by Paras'urāma Jogalekara, who belongs to the latter half of the 18th century.

[B. D. 182.

498

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

(परिभाषा.)

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; about eleven lines to a page.

Another copy of the Paribhāṣā sections.

[B. D. 221.

499

सर्वानुक्रम of कात्यायन with

टीका by रघुनाथ चतुर्वेदि.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 103; nine lines to a page. Dated S'ake 1710,
Sainvat 1815.

Kātyāyana's Sarvānukramaṇī, with a brief commentary by Raghunātha, son of Devadatta Caturvedi and an employ in the service of a certain king Rāmabhadra. A Thāle MS.; see above No. 440.

The com. begins:—

समानबुद्धिः परमेदशक्तिः स्वशेषयुक्तिः क्रमकृतयुक्तिः । (?)
आस्तेति देशोहसुबाधतत्रो (?) धर्मप्रसङ्गो भुवि रामभद्रः ॥ १ ॥

यो वेदेषु चतुर्वक्रो मीमांसायां च जैमिनिः ।
 तर्कं गौतमवद्विप्रो महेन्द्रस्तस्य भूपतेः ॥ २ ॥
 पाकसंस्था हविःसंस्था सोमसंस्था प्रसिद्धये ।(?)
 दैक्षितचतुर्वेदिसुतो रघुनाथः कुशाग्रधीः ॥ ३ ॥
 अहं करिष्ये व्याख्यानं नत्वा वाचं सुविस्तराम् ।
 अनुक्रमणिकाख्यस्य ग्रन्थस्य सुखबोधकम् ॥ ४ ॥

वेदवेदार्थदर्शी कात्यायनो महर्षिर्मेङ्गलं कुर्वन्कर्तव्यं प्रतिजा-
 नीते अथ ऋग्वेदान्नाये शाकलके०

इति देवदत्तचतुर्वेदिपुत्रेण रघुनाथेन मीमांसाचार्येण
 कृतेऽनुक्रमणिकाव्याख्याने परिभाषा समाप्ता । fol. 14b.

इति प्रथमार्धं समाप्तम् ।

अनुक्रमणिकाभाष्यं भद्रशंकरसूनुना ।
 नान्दियाख्येने(?)वकृतं विप्राणामुपकारिकां (कम्) ॥
 —fol. 56b.

It ends:—

अत्राधिकं ग्रन्थान्तरात् ज्ञेयम् । बृहदेवं तावत् । इति चतुः-
 षष्टितमोऽध्यायः ।

इति सर्वानुक्रमणिकाकिञ्चिद्वृत्तिः समाप्ता ।

[S. C. 4.]

500

सर्वानुक्रम of कात्यायन with
 वेदार्थदीपिका by षड्गुरुशिष्य.

14½ × 9 inches; Devanāgarī character. Foll. 66;
 eighteen lines to a page.

Another commentary called Vedārthadīpikā
 on Sarvānukrama by Ṣaḍgurus'isya. It was
 composed in 1187 A. D. See Weber, Ind. Stud.,
 VIII. p. 160, note and Macdonell, Sarvānukra-
 manī, p. XIX. Also see I. O., No. 56.

It begins:—

अथ ऋग्वेदान्नाये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्संख्याऋषि-
 देवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । अथेति मङ्गले
 प्रस्तावे वा ऋगंशबाहुल्यात् ऋग्वेदः तत्रान्नाये सम्यगभ्यास-
 युक्ते खिलरहिते शाकल्येन दृष्टः शाकलः०

It ends:—

सर्वानुक्रमणी यदेषा कात्यायनमुनेः कृतिः ।
 समाप्त्यै(सै)काध्ययनकैः षट्सप्तत्रिकद्व्यष्टिका ॥
 अस्यां वृत्तिरियं चापि समाप्ता सदुरोः कृतिः ।
 वेदार्थदि(दी)पिका नाम षड्गुरुणां प्रसादतः ॥

गणांत्यामेवमासेति (खगोल्यान्मेवमायेति)

किल शुद्धदिन(कल्प)होगणने सति ।

सर्वानुक्रमणीवृत्तिर्जात(ता) वेदार्थदीपिका ॥

लक्षपञ्चदशपदैः पञ्चषष्टिसहस्रकम् ।

सद्वात्रिंशच्छतं चेति दिनवाक्यार्थही(ई)रितः ॥

विनायकः शूलपाणिर्मुकुन्दः

सूर्यो व्यासः (शिवयोगीति) षड्भ्यो(ङ्गै) ।

नमामि तान् सर्वदा पान्तु मां तु

यैवै षड्भिः सप्त विद्याः प्रदत्ताः ।

आद्या सर्वानुक्रमणी द्वितीया महाव्रतं चोपनिषद्भ्यं च ॥

महाव्रतं सूर्य(त्र)मासां तृतीयं चत्वारिंशद्वाह्यं वै चतुर्थी ॥

तद्वत्सूत्रं पञ्चमी वै निरुक्तं

षष्ठी गृह्यं शाकलस्य संहिता सप्तमि(मी)ति ॥

इमा दत्ताः सप्तविद्यास्तु सद्भि-

र्यै वै षड्भ्यो गुरुभ्यो नमोस्तु तेभ्यः ॥

इति षड्गुरुशिष्येण कृता वेदार्थदीपिका ।

सर्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता चात्मतुष्टये ॥

इति श्रीषड्गुरुशिष्यविरचितायां सर्वानुक्रमणीयवृत्तौ वेदार्थ-
 दीपिकायां प्रथमोऽध्यायः (?) ।

[Z. A. 23.]

501

(यजुः) सर्वानुक्रमणी of कात्यायन with
 भाष्य by होलीर.

6 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6;
 nine lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a part of Kātyāyana's Yajus
 Sarvānukramanī, with the commentary of Holira.
 For another MS., cf. Bik., No. 343 (the text
 with Yājñika Deva's commentary) and I. O.,
 No. 190 (text only), and Bod., No. 935 (text
 only). The text is edited with Ananta Deva's
 commentary, Benaras, 1893-94.

It begins:—

यजुर्वेदस्य मूलं हि वेदो माध्यन्दिनीयकः ।

सर्वानुक्रमणी तस्याः (स्य) कात्यायनकृता तु या ॥ १ ॥

व्याख्यां तु तस्या होलीरः कुर्वे नत्वा गणाधिपम् ।

विलोक्य सर्वसूत्राणि भाष्यानि विविधानि च ॥ २ ॥

इह भगवान्कात्यायनाचार्यः सर्वानुक्रमसूत्रप्रारम्भे प्रथमं
 मङ्गलाचरणपूर्वकं यजुर्वेदस्य मुख्यत्व-ऋषिच्छन्दोदैवतज्ञानार्थं
 प्रतिज्ञासूत्रमाह । मण्डलं दक्षिणमक्षि हृदयं चाधिष्ठितं येन
 शुक्लानि यजुंषि भगवान्याज्ञवल्क्यो यस्मात्प्राप तं विवस्वन्तं

त्रयीमयमर्चिष्मन्तमभिध्याय माध्यन्दिनीये वाजसनेयके यजु-
वेदाम्नाये सर्वे सखिले सशुक्रिये ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमि-
ष्याम इति ।

The explanation of this passage occupies the whole of the remaining portion of the MS., which ends:—

इति सर्वानुक्रमणीये प्रथमकण्डिकायां होलीरभाष्यं समाप्तम् ।

[B. D. 162.

(E.) S'rautasūtras.

502

आपस्तम्ब श्रौतसूत्र.

(XVI-XX.)

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43 (78-120); about 13 lines to a page.

Chapters XVI-XIX and 23 sections of XX of the Āpastamba S'rautasūtra. Edited with Rudradatta's commentary (on I-XV) by Garbe in the Bibliotheca Indica Series. Translated into German by W. Caland. For an analysis, cf. Ind. Anti., Jan. 1872, p. 5.

Begins:—

अग्निं चेष्यमाणो.

[B. D. 176.

503

आपस्तम्ब श्रौतसूत्र with

प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.

12½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 144; (41-184); about ten lines to a page.

A fragment of the Āpastamba S'rautasūtra with a commentary called Prayogavṛtti by Tālavarṇtanivāsī who in his commentary on the Ās'valāyana S'rautasūtra follows Devasvāmī and quotes Kapardī and Kumāra Siddhānti; see below Nos. 509-10. According to a different reading found at Mitra, Notices, X, p. 327, Kes'ava was the name of Tālavarṇtanivāsī; but this is not quite reliable.

The first 40 folios of the MS. are lost.

प्रायश्चित्त ends on fol. 90. सोमप्रायश्चित्तानि on fol. 125b as follows:—

एषा त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ।

सोमपेन कृता वृत्तिः प्रयोगस्य प्रदीपिका ॥

इत्यापस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्तौ तालवृन्तनिवासिकृतायां
सोमप्रायश्चित्तानि समाप्तानि । समाप्तः प्रश्नः ।

अग्निचयन on fol. 159; वाजपेय on fol. 169b.

End:—

अष्टमः पटलः । समाप्तो राजसूयः ।

[B. D. 55.

504

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(I-VI.)

9¼ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 61; eight lines to a page. Dated S'ake 1689.

Ās'valāyana S'rautasūtra. The MS. contains only Adhys. I-VI. The whole with Nārāyaṇa's Vṛtti is published in the A. S. Series, Poona as also in the Bibliotheca Indica.

[B. D. 77.

505

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(I-VI.)

11½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 63; nine lines to a page.

Another copy of Adhys. I-VI of the Ās'valāyana S'rautasūtra.

[B. I. 56.

506

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(VII-XII.)

15 × 10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 22; fifteen lines to a page.

Adhys. VII-XII of the Ās'valāyana S'rautasūtra.

[ZZ. A. 23.

507

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(VII-XII.)

9¼ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38; ten lines to a page. Dated S'ake 1689.

Another copy of Adhys. VII-XII of the
As'valāyana S'rautasūtra.

[B. D. 77.

508

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(A fragment.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 22; nine lines to a page.

A fragment containing Adhy. VII and 13
sections of Adhy. VIII of the As'valāyana
S'rautasūtra.

[B. D. 200.

509

आश्वलायन श्रौतसूत्र with

वृत्ति by नारायण.

(Adhys. I-VI.)

9 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll.
205; eleven lines to a page.

The MS. is about 400 years old.

Adhys. I-VI of the Ās'valāyana S'rautasūtra
with the commentary of Gārgya Nārāyaṇa, son
of Narasiṅha.

Nārāyaṇa is quoted by Kes'avasvāmī in
Prayogasāra (No. 612 below), who again is
quoted by Bhāskaramisra in Trikāṇḍamaṇḍana
(cf. Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 28), who
in his turn is alluded to by Hemādri in his
Caturvargacintāmaṇi (C. C. I. p. 236b). For a
discussion of the dates of Nārāyaṇa, Kes'ava and
Bhāskara, see Bhandarkar, Report, 1883-84,
pp. 30-31.

Nārāyaṇa himself follows an older commen-
tator Devasvāmī.

Beginning:—

प्रज्ञानानन्दमूर्ति० ॥ १ ॥ गुणदोषविनिर्मुक्तं० ॥ २ ॥

आश्वलायनसूत्रस्य भाष्यं भगवता कृतम् ।

देवस्वामिसमाख्येन विस्तीर्णं सदनाकुलम् ॥ ३ ॥

तत्प्रसादान्मयेदानीं क्रियते वृत्तिरीदृशी ।

नारायणेन गार्ग्येण नरसिंहस्य सुनुता ॥ ४ ॥०

End:—

इति आश्वलायनसूत्रवृत्तौ नारायणीयायां पद्येध्यायः
समाप्तः । यादृशं०

[B. I. 53.

510

आश्वलायन श्रौतसूत्र with

वृत्ति by नारायण.

(Adhys. I-VI.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 196; ten lines to a page. Dated S'ake
1695. A Thale MS; see above No. 440.

Another copy of Adhys. I-VI of the As'va-
lāyana S'rautasūtra with Nārāyaṇa's Vṛtti.

[S. C. 1.

511

आश्वलायन श्रौतसूत्र with

प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.

(I-VI.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 87; about 12 lines to a page. Dated
S'ake 1667.

A commentary on the first six chapters of the
Ās'valāyana S'rautasūtra by Tālavṛntanivāsi.
The commentary is also called Anḍvilā Hanttra
or Hantṛāṇḍvilā as here. See above No. 503.

It begins:—

समस्तप्राणिजातस्य हृत्पद्मनिलयस्थितम् ।

वेदार्थविदुषो ज्ञेयं यज्ञात्मानं नमाम्यहम् ॥ १ ॥

आश्वलायनसूत्रस्य देवस्वाम्यादिव्याख्यानुसारेण प्र-
योगवृत्तिः क्रियते । दर्शपूर्णमासप्रभृतीनामुक्तानां कर्मणां
यः पदार्थः०

इति तालवृन्तनिवासिकृतायां होत्रप्रयोगवृत्तौ दर्श-
पूर्णमासप्रयोगः ।

—fol 4b.

It ends:—

एषा सर्वस्तोमसर्ववृष्टस्य कृतिः । समाप्तो(आ)प्तोयामः ।

त्रिपदा पार्श्वमानी स्यात् तिर्यङ् नानापदं भवेत् ।

तस्याध्याया तु या रजुरेया दशपदा स्मृता ॥

इति श्रीहौत्राण्डिला संपूर्णं पूर्वाधर्मम् ।

भाष्यलायनसूत्रस्य वृत्तिरेषा प्रदीपिका ।

कृता त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ॥ ग्रन्थ० ३४००.

This last verse occurs at the end of every Adhyāya. The MS. was written by Kes'ava, son of Dharmarāja, son of Kās'inātha.

[B. D. 176.

512

आश्वलायन श्रौतसूत्र with
प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.
(I-VI.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 185; nine lines to a page. Dated Samvat 1825.

Another copy. A Thāle MS.; see above No. 440.

कपर्दि is quoted on fol. 28; कुमारसिद्धान्ति on 50.

[S. C. 4.

513

कात्यायन श्रौतसूत्र.
(Adhys. I-V.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 76; about six lines to a page.

Kātyāyana S'rautasūtra. The MS. contains only the first five Adhyāyas. The whole, with extracts from the commentaries of Karka and Yājñika Deva, is published by Weber, Berlin, 1859.

Beginning:—

अथातोधिकारः । फलयुक्तानि कर्माणि सर्वेषामविशेषात्०

[B. D. 311.

514

कात्यायन श्रौतसूत्र with
व्याख्या by याज्ञिकदेव.
(Adhy. V.)

11 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 104; eight lines to a page. The MS. is about 400 years old.

- Adhyāya V of the Kātyāyana S'rautasūtra

43

with the commentary of Yājñika Deva, son of Prajāpati. See I. O., Nos. 322-348; Bod., Nos. 864 (4), 1043, 1044 (2). Yājñikavallabhā is another work of Yājñika Deva; cf. Weber, I. p. 53; I. O., No. 350.

[B. D. 232.

515

शुल्बसूत्र of कात्यायन.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; nine lines to a page. Incomplete.

S'ulvasūtra of Kātyāyana is the seventh. Parisiṣṭa of the White Yajurveda. It consists of 47 s'lokas at I. O., No. 363, while Weber, No 252 contains only 39. Our MS. is incomplete. Beginning:—

अथ रज्जुसमासं वक्ष्यामः०

[B. D. 224.

516

शुल्बसूत्र of कात्यायन with
विवरण by महीधर.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; nine lines to a page.

A commentary on Kātyāyana's S'ulvasūtra, composed at Benaras, in 1589 A. D. by Mahīdhara, at the instance of Ratnes'vara, son of Kes'ava. For other MSS., cf. Mitra, Notices, I. p. 159; Ulwar, No. 152. and Bhandarkar, Report, 1883-84 pp. 25 and 343.

Mahīdhara, in his commentary made use of Rāma Vājapeyī's commentary (probably a part his Karmaṇpradīpikā; see above No. 397 and I. O., No. 446) on the same text.

It begins:—

श्रीदृसिंहं नमस्कृत्य रमेशं भक्तवत्सलम् ।

शुल्बस्य विवृतिं वचिमाश्व्यवृत्त्यनुसारिणीम् ॥

श्रीमान्कात्यायनः पञ्चदशशाखासाधारणकं सूत्रं विरच्य तत्र कथितवेद्या मानोपयोगितया शुल्बपरिशिष्टं चिकीर्षुः(ः) प्रतिजानीते ॥ रज्जुसमासं वक्ष्यामः० ।

The Kaṇḍikās respectively end on foll. 8b; 16; 22; 25; 30b and 43.

End:—

इति शौल्वे विवरणे महीधरविनिर्मिते ।

वेदीष्टकाष्टकावर्धनाख्या षष्ठीयं काण्डिकागमम् ॥

रसवेदाङ्गभूवर्षे माखन्ते धवले दले ।
 त्रयोदश्यां रविवारे वाराणस्यां महीधरः ॥ १ ॥
 श्रीरत्नेश्वरमिश्रस्य गुरोः केशवजन्मनः ।
 आज्ञया विवृत्ती(ति) शौलवी भाष्यवृत्त्यनुसारिणीम् २
 विदुषां सुखबोधाय व्यधादुध्यनुसारतः ।
 भाष्यं रामकृतां वृत्ति सूत्राण्यालोच्य तत्त्वतः ॥ ३ ॥
 नीलकण्ठो रमानाथः सिताभश्चन्द्रशेखरः ।
 भैरवेशः कृपासिन्धुः (संतु)ष्यान्नरकेसरी ॥ ४ ॥
 इति श्रीमन्महीधरविरचितं शुद्धसूत्रविवरणं समाप्तम् ॥

[B. D. 224.

517

श्राद्धकल्पसूत्र of कात्यायन.

9½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 10; seven or eight lines to a page.

This is a treatise on the S'rāddhas, being the sixth Paris'ista of the White Yajurveda. It is in 9 Kaṇḍikās or chapters; hence it is also called Navakaṇḍikā S'rāddhasūtra or simply Navakaṇḍisūtra. It is published with several commentaries at Benaras, and also at Bombay (by the Gujrāti Printing Press), with the Kāś'ikā of Kṛṣṇa Miśra, as an appendix to the Pāraskara Gṛhyasūtra.

It begins:—

अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वीत ऊर्द्धं वा चतुर्थादहः संपद्येत०

It ends:—

अमावास्यायां सर्वमिल्यमावास्यायां सर्वमिति ॥ ९ ॥

इति नवकण्डीसूत्रं समाप्तम् ।

[B. D. 171.

518

श्राद्धकल्पसूत्र of कात्यायन with
प्रकाश by हलायुध.

12½ × 6 inches; Devanāgarī character.
 Foll. 47; nine lines to a page.

A commentary on Kātyāyana's S'rāddhasūtra by Halāyudha, son of Saṅkarṣaṇa. Halāyudha quotes Govindarāja and S'āṅkhaḍhara and is quoted by Kṛṣṇa Miśra, the author of Kāś'ikā on the S'rāddhakalpasūtra. Kāś'ikā of Kṛṣṇa Miśra again is quoted in the Nirṇayasindhu and in the S'rāddhamayūkha of Nilakaṇṭha. Halāyudha, therefore, cannot be later than the middle of the 16th century.

Brāhmaṇasarvasva (Ulwar, Extract, No. 356, Mitra, Notices, II, p. 79) is a work of the earlier Halāyudha, the author of the Mṛtasaṅjivani; see above No. 113.

It begins:—

ब्रह्मधर्मप्रकाशार्था यस्यामी वेदराशयः ।

पद्मिर्ज्ञैर्युता श्वासा ब्रह्म तच्छ्रेयसेस्तु ताः(नः) ॥ १ ॥

गजाननस्यादिविसर्गकाले स्तोत्रं विधात्रा विहितं निशम्य ।

हर्षास्त्रवृत्तानि शुभावहानि निघ्नन्तु विघ्नं मम वृंहितानि ॥ २ ॥

कात्यायनेन मुनिना यदङ्गादिमहार्थवत् ।

श्राद्धसूत्रमतिस्पष्टैर्विवृणोमि पदरहम् ॥ ३ ॥

अस्य तावदिदमादिमं सूत्रम् । अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वीत० ।

Besides the ancient writers, Halāyudha quotes the following:—

कर्क उपाध्याय 38b; कल्पतरु or कृत्यकल्पतरु 7; 19b; 23b; 26, 36; 42, 44; कामधेनु of शंभु 6b; गोविन्दराज (com. of मनुस्मृति) 3b, 4, 21; 34; 30b; 39; गौतमभाष्यकृत् 37b; दीपिका 33b, 46b; पशुपति 26b; मञ्जरीकार 40b, मिताक्षरा of विज्ञानेश्वर 5b; 33b; 38b; लक्ष्मण उपाध्याय 21; 43; विश्वामित्र 44b; and शङ्खधर 7; 9b; 45b.

On fol. 10, we find the following reference:—

विद्वज्जनन इति । लिङ्गचर्मणि केषांचिद्वेधः क्रियते तत्र
 छीचित्तरज्जनार्थं काष्ठसकलकर्मन्वयत इति दाक्षिणात्येषु
 प्रसिद्धम् ।

On fol. 24:—

आक्षोडं गिरिलं पीलुं फलं काश्मीरप्रसिद्धिदम् ।

End:—

आसीदसीमवसुधामरमुख्यमूलंभूता(भूतः)

सत्कर्मणे प्रस्व(सव)पात्रतया प्रसिद्धः ।

संकर्षणोतिविदितः प्रथितोनुकीर्ति-

मुद्योतयन् सुकृतिनां प्रथमावतारः ॥

तस्यात्मजः सकलशास्त्रपरायणोपि

यः पक्षपातमधिकं कृतवान् कृतीन्द्रः ।

आन्वीक्षिकीरहसि तेन विनिर्मितोयः(यम्)

शास्त्रा तमोपनयनः पितृकर्मदीपः ॥

श्राद्धदीपा कृतीन्द्राणां ततोत्र मुदमुत्तमाम् ।

नीभासुरस्या ॥ श्री ॥ हलायुधीयश्राद्धभाष्यं समाप्तम् ।

शास्त्री दुर्गाशंकरेण लिखितो ग्रन्थोयम् ।

[B. D. 284.

आदि ग्रंथ के प्रथम ग्रंथी बाबा बुड्डा जी

न केवल आकार के लिहाज से, बल्कि सामग्री के लिहाज से भी यह एक लासानी ग्रंथ है, जिसमें ईश्वर और मोक्ष के अलावा जीवन के प्रत्येक पहलू के बारे में व्यक्ति को मार्गदर्शन मिलता है।

उद्देश्य

‘गुरु ग्रंथ साहिब’ की रचना के पीछे गुरु अर्जनदेव का उद्देश्य संसार की आध्यात्मिक भूख को शांत करना और उसका उद्धार करना था। राग मुंदावणी में रचित अपने निम्नलिखित शब्द

521

बौधायन श्रौतसूत्र (दर्शपूर्णमास) with
व्याख्या by सायणाचार्य.

11 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 51-110; ten lines to a page. Dated
Samvat 1841.

The MS. is defective; first 50 folios are
missing. On 51, we find 'सायणाचार्यकृतदर्श-
पूर्णमासव्याख्या' added by a later hand.

Gopālakārikā (see No. 572 below) is quoted
on fol. 92. This has led me to conclude that
the Dars'apūrṇamāsa is of the Baudhāyana
S'rautasūtra; cf. Bhandarkar, Report, 1883-84,
p. 26.

[B. D. 118.

522

बौधायन श्रौतसूत्र.
(आधान.)

9 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 23; nine lines to a page.

Ādhāna or the *second* Pras'na of the Baudhā-
yana S'rautasūtra.

Begins:—

अथोपव्याहरणं०

For another MS., cf. I. O., No. 284 (B), where
the Pras'na contains only 19 sections (divided
into 2 parts) as against 22 of our MSS. and
21 of the printed edition where, see note
on p. 68.

End:—

संतिष्ठतेऽद्याधेयं संतिष्ठतेऽद्याधेयम् ।

[B. D. 233.

523

बौधायन श्रौतसूत्र.
(आधान.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 21; ten lines to a page.

Another copy in 22 sections.

[B. D. 172.

524

बौधायन श्रौतसूत्र.
(आधान.)

10 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; nine lines to a page.

Another copy in 22 sections.

[B. D. 224.

525

बौधायन श्रौतसूत्र.
(प्रायश्चित्त.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43; eight lines to a page.

Prāyas'citta of the Baudhāyana S'rautasūtra in
three Pras'nas having 11, 13 and 13 sections
respectively. For a commentary by Gopala (who
quotes Bhavasvāmī) on this, cf. I. O., No. 447.
The number of sections there (11, 10 and 8)
however, differs from the one given above.

A Thāle MS.; see above No. 440.

It begins:—

अथातो मन्त्रगणान्नातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः ।
सर्वतोपरिष्ठान्मन्त्रकृतं यद्यधस्ताद्विपतेत०

Pras'na II begins on fol. 15b:—

अथ वै भवति यः पापयक्ष्मगृहातः स्वात् । यो वायस्वर्धेत-
द्देवेभ्य ऋषिभ्यः पितृभ्यो०

Pras'na III begins on fol. 30b:—

अथातिदग्धानि सदोहविधानानि समस्तं देवयजनं०

It ends:—

प्रणवमित्येके सर्वानित्याचार्याः ॥ छ ॥ बौधायनीयश्रौ-
तप्रायश्चित्तसूत्रे तृतीयः प्रश्नः ।

[S. C. 4.

526

मानव श्रौतसूत्र.
(प्राक्सोम.)

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 77; eight lines to a page. Dated Sake
1587, Samvat 1732.

Prāksoma portion of the Mānava S'rautasūtra.
For an account of the complete work, see

गुरु अर्जनदेव (दाई ओर) भाई गुरदास से वाणी लिपिबद्ध करवाते हुए

करवाई। वाणी को लिपिबद्ध यानी लिखने का कार्य किया भाई गुरदास ने। वे जो-जो वाणी लिपिबद्ध करते जाते, गुरु अर्जनदेव साथ-साथ उसकी जाँच करते जाते।

‘गुरु ग्रंथ साहिब’ में गुरु नानक या किसी अन्य सिख गुरु की जीवनी अथवा सिख इतिहास का बखान नहीं है, बल्कि इसमें मात्र एक परम सत्ता की महिमा और व्यावहारिक जीवन-युक्ति का वर्णन है। इसमें वर्णन है ईश्वर के नाम-सिमरन का, प्रेमा-भक्ति का, जन सेवा का, जीवन में आडंबर व छल-कपट छोड़ने एवं नैतिक मूल्यों, पवित्रता और सादगी को अपनाने का। इसमें वर्णन है मानवीय एकता तथा भाईचारे का।

वर्ण नहीं, वाणी को सम्मान

गुरु नानक का मिशन ‘एक पिता एकस के हम बारिक’ तथा ‘सभना जीआं का एको दाता’ के सिद्धांत पर वर्णभेद तथा जातिभेद रहित समाज की स्थापना का प्रबल समर्थक था, जिसमें जात-पाँत और कर्मकांड के लिए कोई स्थान नहीं था। सिख गुरुओं ने केवल एक ईश्वर

A commentary on Prakṣoṃa by Kumārasvāmī, identified with Kumārila by Goldstücker, but see No. 537 below. A facsimile edition of the I. O., MS. (No. 383) was brought out by Goldstücker, 1861. Our MS. almost agrees with that. See Bradke's remarks on this facsimile edition at Z. D. M. G., 36, p. 448.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः । श्री मनवे नमः ।

यां मंत्रः (नु ?) प्रार्थयामास कल्पं कृत्वा पुरा किल ।

ऊनानि कल्पयित्वा तैः सा नः पातु सरस्वती ॥ १ ॥

उत्तरत उपचारो विहारः । द्विपदं परिभाषासूत्रम् । नियमा-
ज्ञियता परिभाषा भवति ।०

याजमान ends on fol. 48; आधान on fol. 74; the next is चातुर्मास्य.

ब्राह्मणभाष्यकार and हारीतभाष्यकार are quoted on fol. 66b.

It ends:—

प्राक्सोमभाष्यं संपूर्ण । शुभमस्तु । ग्रन्थसंख्या २२००
कुमारकृतभाष्यं समाप्तम् ।

[B. D. 86.

530

प्राक्सोम with
भाष्य of कुमार.

14 × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6; about 15 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy of Kumārasvāmī's Prakṣomabhāṣya. A fragment.

[B. D. 264.

531

मानव श्रौतसूत्र.
(अग्निष्टोम.)

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 47; ten lines to a page. Dated Samvat 1732 or S'ake 1597.

The Agniṣṭoma section of the Mānava S'rautasūtra. It contains 5 Adhyāyas having 5, 5, 8, 6 and 5 sections respectively.

It begins:—

अग्निष्टोमेन वसन्ते यजेताज्ञातानि०

For a description, see I. O., Nos. 281-82.

[B. D. 223.

532

मानव श्रौतसूत्र.
(इष्टिकल्प.)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 15; about 16 lines to a page.

Iṣṭikalpa of the Mānava S'rautasūtra has two Adhyāyas. The first has 10 sections, the second has 16.

Ist begins:—

अथेष्टिकल्पः । इष्टिभिर्यजेत पौर्णमास्याममावास्यायां वा ।
पूर्वपक्षे वा पुण्ये नक्षत्रेन्यत्र नवम्याः प्रायश्चित्तेष्टिरापत्काला०

IIInd begins:—

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपेत् मैत्रावरुणीं पयस्यां तस्याः समा-
नदेवतमेकादशकपालं०

It ends:—

०सुब्रह्मण्यायां वाचं विसृजते वाचं विसृजते ॥ १६ ॥

इतीष्टिकल्पे द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः । इति मानव-
इष्टिकल्पसूत्रसमाप्तः ।

[B. D. 264.

533

मानव श्रौतसूत्र.
(चयन, वाजपेय and प्रायश्चित्त.)

13½ × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1787.

The MS. contains the following chapters from the Mānava S'rautasūtra:—

(1) चयनः—It has two Adhyāyas; the first in 8 sections; the second in 7. Ist begins:—
अथ चयनसूत्रम् । अग्निं चेष्ट्यमाण उखां संभरेत् पौर्णमास्या-
ममावास्यायामेकाष्टकायां वा० IIInd begins on fol. 7:—
अपराह्निक्यौ प्रवर्ग्योपसदा उपेत्य वसंत्यूध्वं पूर्वाह्निकीभ्यां
आश्विनीभिः द्वितीयां चित्तिमारभते०; It ends:—इति मान-
वसूत्रे चयने द्वितीयोऽध्यायः । समाप्तं चयनम् । fol. 12.

(2) वाजपेयः—It has two Adhyāyas (marked as 3 and 4, in continuation of the two Adhys. of Cayana). The first which has 3 sections, begins:—
अथ वाजपेयः । नारदि वाजपेयेन यजेत स्वाराज्यकामो
ब्राह्मणो राजन्यो वा०; the second which has 8 sec-

tions, begins on fol. 14b:—उभयं द्वादशाहः सत्रा-
महीनश्चैको बहवो वा०; It ends:—संपूरणानि द्वादश्यां
द्वादश्याम् ॥ इति वाजपेयश्रुतार्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ ४ ॥

(3) प्रायश्चित्तः—This has only one Adhyāya
(marked as the 5th) with 8 sections. It begins:—
अथ प्रायश्चित्तसूत्रम् । ब्रह्मा प्रायश्चित्तानि स्तुवेण जुहोति ।
ऋक्तो श्रेष्ठे भूः स्वाहेति गार्हपत्ये यजुष्टो भुवः स्वाहेति०
It ends:—० सर्वपृष्ठेन सर्ववेदसदक्षिणेन यजेत यजेत ॥ इति
प्रायश्चित्तसूत्रे अष्टमः खण्डः । इति मैत्रायणीये मानवसूत्रे
प्रायश्चित्तार्थाध्यायः पञ्चमः ।

[B. D. 264.

534

मानव श्रौतसूत्र.

(अनुग्राहिक.)

13½ × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; about 16 lines to a page.

Anugrahika Pras'na of the Mānava S'rauta-
sūtra. It has 26 sections.

It begins:—

अथानुग्रहान्व्याख्यास्यामः । सायं होमं वोपोदयं जुहुयात्
प्रातर्होमं वोपास्तमयकालेन कालं नातिक्रमेत् ० 2 आज्यं
निर्वपति तदलाभे०; 3 यदि वत्सेष्वपाकृतेषु०; 4 पुत्रे जातेऽश्व-
त्थस्य०; 5 पञ्चाशिकं व्याख्यास्यामः०; 6 अथ प्रमायुकोशीना-
दधीत०; 7 प्रवसन्तमेवमीज्यो०; 8 अग्निहोत्रायण्यग्निहोत्रे-
णैव०; 9 वसन्ते वेणुयवानां०; 10 पयसा जुहोति यवाग्वा०;
11 पञ्चदश दक्षायणयज्ञेन०; 12 अथ यूपवटस्य विधिः०;
13 अथ यूपस्य छेदने०; 14 अलेखो होतुः०; 15 अथ साव-
नस्य पशोः०; 16 पङ्क होता ग्रहपाशुक्या०; 17 अथ ँय्याजि-
कल्पं०; 18 व्याख्यातोश्चमेधः पुरुषमेधश्च सर्वमेधं व्याख्या-
स्यामः०; 19 अथाहिताग्नेः प्रमीतस्य विधिः०; 20 अनाहि-
ताग्नेः प्रमीतस्य विधिः०; 21 देशान्तरस्थे प्रेते०; 22 अशी-
त्यर्थं शिरसि दद्यात्०; 23 पत्यौ प्रेते अनशिकाया०; 24
अथातस्त्रयोदशे दिवसे०; 25 अथातः संन्यासविधिं व्याख्या-
स्यामो०; 26 अथातस्तीर्थसंचारान् व्याख्यास्यामः०;

It ends:—

नास्य यज्ञो देवंगमो भवति । इत्यानुग्राहिकसूत्रसंपूर्ण ।

[B. D. 264.

535

मानव श्रौतसूत्र.

(प्रवर्ग्य and राजसूय.)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 25; about 16 lines to a page. Dated
S'ake 1787.

Pravargya and Rājasūya portions of the
Mānava S'rautasūtra. Rājasūya is in 5 Adhyāyas
while Pravargya has only 1 Adhyāya containing
8 sections.

(1) प्रवर्ग्य in 8 sections, begins:—अथातः
प्रवर्ग्यकल्पं व्याख्यास्यामः । प्रवर्ग्यं संभरिष्यन् अमावास्यायां
पौर्णमास्यामापूर्यमाणपक्षस्य वा पुण्ये नक्षत्रे० It ends:—
सर्वत्र रहस्यमन्त्रप्रयोगे प्रतिपत्तिर्माजर्जनं च प्रतिपत्तिर्माजर्जनं
च । इति प्रवर्ग्यसूत्रे अष्टमः खण्डः । इति मानवसूत्रे
प्रवर्ग्यकल्पः समाप्तः । —fol 6.

(2) राजसूयः—The 1st Adhy. having 5 sections
begins:—राजा राजकामेन राजसूयेन यजेत भार्गवो
होताश्चयुज्यां° IInd, having 5 sections, begins on fol.
10b:—पुण्यनाम्नि देवयजने राजाश्वमेधेन०; IIIrd, having 8
sections, begins on fol. 14:—आम्नातं विधानमेकाहानां०;
IVth, having 3 sections, begins on fol. 18:—
उपरिष्ठादतिरात्राद्ब्रूयहः०; Vth, having 6 sections,
begins on fol. 20b:—सन्नेष्वभिष्टवं षडाहप्रतीयाद्दशरात्रे०

It ends:—० शकुनो ब्रह्मनामेति सरस्वत्यूनानि कल्पयतु
कल्पयतु ॥ इति राजसूये पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ॥ ५ ॥

[B. D. 264.

536

मानव श्रौतसूत्र.

(शुल्व, उत्तरेष्टक and वैष्णव.)

13½ × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; about 16 lines to a page.

(1) शुल्वसूत्र has 4 sections. 1st अथातः शुल्वं
व्याख्यास्यामो रज्जुं पाशवर्ती समां निरायतं पृष्ठ्यां
यथार्थमुपकल्पयेदन्तरेण चित्रास्वाती०; IInd अष्टाशीतं
शतं चैषां तिर्यगक्षः चतुःशतं० IIIrd प्राग्वंशं दशकं
कुर्यात्पत्नीशालां चतुःशयां ॥० IVth जन्मना रोगहीनो वा
यजमानो भवेद्यदि ॥० It ends:—शुल्वे चतुर्थखण्डम् ।
इति शुल्वसूत्र समाप्तः । —fol. 2b.

(2) उत्तरेष्टक has 5 sections:—Ist अथात् उत्तरेष्टकं व्याख्यास्यामः । उर्ध्वबाहुना यजमानो वेणुं विमिमीते०; IIInd व्यायामस्याष्टममेकतस्तुरीयमेकतः०; IIIInd दर्भस्तम्बं पुष्करपर्णं रुक्मपुरुषौ०; IVth द्वितीयायां पुरस्तात्स्वयमातृणायाः०; Vth यावतीशेषपाकाभ्यामिष्टकान्दने-कृताः १० It ends:—इत्युत्तरेष्टके पञ्चमं खण्डम् ॥ उत्तरेष्टकं पञ्चभिः खण्डैः समाप्तम् । —fol 4b.

(3) वैष्णव has 7 sections:—Ist वैष्णवेयाप्रमेयाय शुल्बविद्भिश्च सर्वशः १० IIInd जन्मना रोगहीनो वा०; IIIInd प्रमाणार्धं तु षष्ठ्यूनं०; IVth अवलम्बककुष्ठे तु०; Vth सप्तत्रिंशत्सार्धाः पक्षः सव्यश्च शिरसि चत्वारः०; VIth पुरुषस्य तृतीयपञ्चमौ भागौ०; VIIth रथचक्रस्य चित्यस्य संक्षेपोक्तस्य विष्णुना० It ends:—इति वैष्णवे सप्तमं खण्डम् । इति शुल्बसूत्र समाप्तः ।

[B. D. 264.

537

मानव-मैत्रायणीय-शुल्बसूत्र with

भाष्य by शङ्कर.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 53; ten lines to a page. Dated S'ake 1776.

A commentary on the Mānava Maitrāyaṇīya S'ulvasūtra which is different from the S'ulvasūtra of the Mānava S'rautasūtra; see above No. 536. The commentator is S'ankara, son of Nārada, surnamed Mauḍhamitra. He quotes Rāma Vājapeyī among others.

The text on which he was commenting was mutilated; on fol. 14b, he says:—ग्रन्थस्तुटित्वाच्च व्याख्यातः । सुधीभिर्व्याख्येय इति । On fol. 19:—ग्रन्थस्य त्रुटितत्वात् व्याख्यानमुपेक्षितम् । सुधीभिः कर्तव्यमिति ।

Kumārāsvāpipāda, whom our author quotes is obviously the commentator Kumāra (see above No. 529) who seems to be wrongly identified with Kumārila by Goldstücker. He is perhaps the father of Bhāskara, the author of Trikāṇḍa-mandana (No. 688 below). The first four s'lokas of the text run as follows:—

अरली चतुरस्रस्तु पूर्वस्याग्नेः खरः स्मृतः ।

रथचक्राकृतिः पश्चाच्चन्द्रार्धं इव दक्षिणः ॥ १ ॥

मण्डले परिलेखः स्याद्यवोनानि चतुर्दश ।

परिलेखाध्वचन्द्रे स्यात्सार्धाये(चै)कोनविंशतिः ॥ २ ॥

सिकतानां खरः कुर्यादग्नेरायतनं हि तत् ।

उद्धतावोक्षतां कृत्वा स्येन कुर्वीत लक्षणम् ॥ ३ ॥

खरप्रमाणा रेखा रुदीचि प्रथमा भवेत् ।

पञ्च प्राच्यस्ततो रेखा..... ॥ ४ ॥०

The com. begins:—

आहवनीयं यजमानमात्रदीर्घचतुरस्रं विहित्य तावतीं रज्जुम-
भ्यस्य मध्ये लक्षणं कृत्वा दक्षिणयोः श्रोण्यंमयोरन्तौ नियम्य०

The 2nd chapter begins on fol. 25. —

पृथ्याशङ्कौ पाशं प्रतिमुच्य प्राचीमायम्य पञ्चदशसु लक्षणं
ततस्त्वेकविंशत्या ततस्त्रिषु ततो द्वादशसु पाशं करोति ॥

The 3rd begins on fol. 36b:—

अष्टादशारलीमुभयतःपाशां कृत्वा मध्ये लक्षणं तत-
स्तयोरध्वयोरपरं यथाप्रदिष्टं०

The 4th begins on fol. 48b:—

चतुरस्रं सुद्वरं कुर्यात् षोडशाङ्गुलमायतम् ।

अमध्यविद्धं रमणीयं सारदारुविनिर्मितम् ॥ १ ॥

मौञ्जं शुल्बं सदा कार्यं शाणेन परिमिश्रितम् ॥०

The text ends:—

अङ्गुल्यास्तु प्रमाणं स्यात् षड् यवाः पार्श्वसंहिताः ।

अरोगाश्चाविपुष्टाश्च (?) वस्तुमिक्तस्तु यो यवः ॥

तस्मादङ्गुलिभिः कार्यं प्रमाणं सर्वकर्मसु ।

मण्डलेन च कीलेन दिगादिग्रहणं स्मृतम् ॥

The commentator quotes the following:—

अष्टावक्र (on मानवगृहसूत्र) 19b; कुमारस्वामिपादाः (obviously he is the commentator of the मानव श्रौतसूत्र; 'पाणिकोष्ठं कृत्वोपविशतीति सूत्रव्याख्याना-
वसरे एतदेव मूलं तद्विपर्ययोत्तरत उत्तराय लक्षणमित्यस्य पशौ सोमे च पूर्ववि तृतीयादिति व्याचक्षुः कुमारस्वामिपादाः') 4; ('वेदिं खनति द्व्यङ्गुलं चतुरङ्गुलं वेति च सूत्रम् । षड् यवेनाङ्गुलेनेति व्याचक्षुः कुमारस्वामिपादाः') 52b. कैयट 24; यास्क 4; राम वाजपेयी (कान्तायशुन्यभाष्ये) 8b; सोमसूत्रभाष्यकारः (perhaps कुमारस्वामी) 24; (अत्र सोमसूत्रभाष्यकारः—द्विपदप्रक्रमस्त्रिपदो पदोर्ध्वत्रिपदो वेति प्रक्रमविकल्पो यथाक्रममिष्टिपशुसोमेषु कार्यं इत्याह ।)

The MS. ends:—

मौढमैत्रश्रीमन्सारदसूनुशंकरविरचितं शुल्बभाष्यं संपूर्ण-
मस्तु ॥ शके १७७६ आनन्दनामाब्दे फाल्गुनमासे कृष्णपक्षे
तिथौ १४ मंदवासरे तद्दिने समाप्तः । हस्तअक्षर भाउ
गंगाधरभट्ट भडगावकर याचें असे ॥ इदं पुस्तकं विहृल
सिताराम भट्ट वसरकर हलि वास्तव्य क्षेत्र जनस्थानकर
याचें असे ॥

[B. D. 56.

538

मानव श्रौतसूत्र.

(प्रवराध्याय and श्राद्धकल्प.)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; about 16 lines to a page.

Pravarādhyāya and S'rāddhakalpa, of the Mānava S'rautasūtra.

(1) प्रवराध्याय has 10 sections. It begins:—अथातः प्रवराध्यायं व्याख्यास्यामः तदेतद्ब्राह्मणं स्ववत्पापेयं वृणीतेवधोरेचनेत्यथो० It ends:—यः प्रवराध्यायमधीते यः प्रवराध्यायमधीते । इति प्रवराध्यायदशमं खण्डम् । इति प्रवराध्यायो दशभिः खण्डैः समाप्तः ॥ मैत्रायणीयशाखायां प्रवराध्यायः समाप्तः । —fol. 6b.

(2) श्राद्धकल्प has 4 sections:—The 1st begins:—अथातः श्राद्धसंकल्पं व्याख्यास्यामोऽग्निमुपसमाधाय निर्मथ्य वा सगोत्रान्प्रायुग्मान्० the 2nd begins on fol. 7:—अपि नः स्वकुले भूयाद्योनो०; the 3rd begins on fol. 7b:—अथ वृद्धिश्राद्धकल्पं व्याख्यास्यामः । अथ चाबद्धदये प्राप्ते०; the 4th begins on fol. 8b:—(इति मानवसूत्रे आभ्युदयिकं श्राद्धम्) । अथ परिशिष्टम् । संवत्सरः प्रजापतिः तस्य यदुदगयनं० It ends:—तस्माद्दानेषु दातव्या आसने भूतिमिच्छता ॥ इति श्राद्धपरिशिष्टः समाप्तः ।

[B. D. 264.

539

लाट्यायन श्रौतसूत्र.

15½ × 7½ inches; Devanāgarī character. Foll. 50; twelve lines to a page. Dated Samvat 1926. The MS. was written by Sūrya at Kāśmīra.

Lāṭyāyana S'rautasūtra in ten Prapāṭhakas.

It begins:—

ॐ अथ वैध्यव्यपदेशे सर्वकत्वधिकारो मन्त्रविधिश्च०

Published with the commentary of Agnisvāmī in the Bibliotheca Indica.

[B. D. 248.

540

शाङ्खायन श्रौतसूत्र.

(I-VIII.)

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; about 15 lines to a page.

45

S'āṅkhāyana S'rautasūtra has 18 Adhyāyas in all, out of which the present MS. contains Adhys. 1-8 only. Edited by Hillebrandt in the Bibliotheca Indica, 1885-99; see I. O., Nos. 259-60.

It begins:—

ॐ यज्ञं व्याख्यास्यामः । स त्रयाणां वर्णानाम्० ।

[B. D. 264.

541

हिरण्यकेशीय श्रौतसूत्र.

(Pras'na XXI.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 12; eight lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a portion i. e. 13 sections of the 21st Pras'na of the Hiraṇyakes'īya S'rautasūtra. Pras'nas I-X of this Sūtra, with comentary, are published in the A. S. Series.

It begins:—

हरिः ॐम् । देवा यो अप्सु महिम इषवः स इदमापः प्रवहत यत्किंच दुरितं मयि ।०

At the end of see. 3, we find:—इति हिरण्यकेशीयसूत्रे एकविंशतिप्रश्ने प्रथमः पटलः ॥ १ ॥ त्रींस्तृचाननुव्याद्ब्राह्मणस्य० । After see. 9, इति हि० एकविंशतिप्रश्ने तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥ प्रवरान्व्याख्यास्यामः० । The MS. breaks off in the 14th section.

[B. D. 172.

(F) Vedic Ritual.

542

अग्निष्टोम औद्गात्र.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 67; 7-10 lines to a page. Dated Samvat 1811.

A handbook of the Udgātr priest at the Agni-ṣṭoma sacrifice.

It begins:—

अथ सोमप्रयोगः । ज्योतिष्टोमेनाग्निष्टोमेन रथन्तरसाम्ना अमु(क)दक्षिणेन अहं यक्ष्ये तत्र भवता उद्गातृत्वं कर्तव्यम् । एवं प्रस्तोतृत्वं प्रतिहर्तृत्वं सुब्रह्मण्यत्वमिति ॥

It ends:—

इत्युद्गात्रप्रयोगः समाप्तः ॥ संवत् १८११ शाके १६७७ ज्येष्ठवदी २ बुधे पुस्तकं समाप्तं दीक्षित पांडुरंग टकलेख्येन पुस्तकम् ॥

[B. D. 224.

543

अग्निष्टोम औद्गात्र.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 57; seven or eight lines to a page. Dated S'amvat 1811.

The MS. was written by Jivarāma Trivādī, son of Raṇachōḍa Trivādī, resident of Navānagara near Dvārka, for the sake of Bāubhaṭa Agni-hotri and Bhavānī S'aṅkara.

Another copy.

[B. D. 224.

544

अग्निहोत्रहोम.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; about eleven lines to a page. Dated S'ake 1736.

A manual of the Agnihotra Homa.

It begins:—

ईशान्यां दिशिरा(?)चम्य ॥ तीर्थेन प्रविश्य ॥ गार्हपत्यस्य पश्चादुपविश्य ॥ प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य ॥ पुण्यतिथौ० श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ॥ सायमग्निहोत्रं पयसा जुहोमि ।०

It ends:—

काण्डद्वयोपपाद्याय कर्मब्रह्मस्वरूपिणे ।
स्वर्गापवर्गदात्रे च यज्ञेशाय नमो नमः ॥
आज्यस्थलीं सुवं चैव जुहूं च समिधं तथा ।
प्रोक्षणीमभिधोतनकुशान् पात्राण्येतानि सादयेत् ॥

[B. D. 187.

545

अग्निहोत्रहोम.

8 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; 48 lines in all.

Another manual of the same.

It begins:—

अग्निहोत्रहोमप्रारम्भः । गार्हपत्यस्याग्नेः दक्षिणाग्निं प्रतिष्ठाप्य द्वितीयं श्रवणाग्निं गृहीत्वा गार्हपत्यादेशं आहवनीयार्थं उद्धरेत्०

End:—

अग्निहोत्रं समाप्तम् ॥ बालोरामाराध्यस्येदं पुस्तकम् ॥

[B. D. 182.

546

अग्निहोत्रहोमप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 13; nine lines to a page. Incomplete.

Directions for the performance of the Agni-hotra Homa, by a pupil of Ananta, probably Raghunātha, the author of Prayogaratnabhūṣā; see No. 610 below.

It begins:—

ॐ नमः प्रकृतिस्थाय परमानन्दरूपिणे ।

अनन्तनामधेयाय गुरवे परमात्मने ॥ १ ॥

अथाग्निहोत्रप्रयोगः । नृसिंहः । धार्या द्वादशरात्रं स्युराधा-
नात्परतोमयः ।०

इति ऋत्विक्कर्तृकः सायंहोमप्रयोगः । अथ प्रातर्होमविशेषः ।
fol. 12. इति प्रातर्होमः । अथ स्वकर्तृकहोमे विशेषः ।
fol. 12b; इति स्वकर्तृकहोमः fol. 12b; अथापदि पक्ष-
होमविधिः । fol 13.

It ends:—

उक्तं च स्मृत्यर्थसारे ।

यावन्तोत्र समासास्ते सर्वे सायमुपक्रमाः ।

प्रातःकालापवर्गाश्च न तु प्रातरुपक्रमाः ॥

The following authorities are quoted:—

केशव 2b; 5; गुरवः 10b; देवरात 6b; प्राञ्चः 8;
प्रायश्चित्तप्रदीप 13b; सिद्धान्तभाष्यकार 6b and often;
स्मृत्यर्थसार 13b.

[B. D. 172.

547

अतिपवित्रेष्टिहोत्र.

8¼ × 3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

A manual of the Houtra at the Atipavitrestī sacrifice.

Beginning:—

अथातिपवित्रेष्टिहोत्रप्रयोगः । नमः प्रवक्त्रे इत्यादि०

End:—

आज्यपा इत्यादि संस्थाजपान्तम् ॥ इत्यतिपवित्रेष्टिहोत्रम् ।

[S. C. 4.

548

अत्यग्निष्टोम-उक्थ-पोडशि-अतिरात्र-उद्गातृत्वप्रयोग.

8½ × 3¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 44; six lines to a page.

A hand-book for the use of the Udgātr priest officiating at the Atyagniṣṭoma, Uktha, Ṣoḍaśi, and Atirātra sacrifices.

It begins:—

उयोतिष्टोमिक उद्गात्रप्रयोगः संप्रदर्शितः ।

अत्यग्निष्टोममन्त्रस्य यथामतिरिहोच्यते ॥

तत्र तावन्महन्मे वोच इत्यादिसमिदाधानान्तं प्रकृतिवद्भवति ॥ विशेषस्तूच्यते ॥ धूर्ज्योतिर्विश्वरूपाणां निवृत्तिः । एतस्या रथन्तरवर्णे सधर्मेके सर्वत्र भवतः ॥ अथ स्तोत्राणि ॥०

इत्य(त्य)ग्निष्टोमः ॥ fol. 6; इत्युक्थप्रयोगः । fol. 19b; इति पोडशिनः प्रयोगः । fol. 22; इति रात्रिपर्यायाः । fol. 38; इति सन्धिस्तोत्रम् । fol. 42; अथ वाजपेयाङ्गभूतस्य बृहस्पतिसवनस्य प्रयोगः । fol. 42b.

It ends:—

इति बृहस्पतिसवः समाप्तः ॥ इदं पुस्तकं कर्नाटकहुबळ्योपनामकगङ्गारामस्येदं पुस्तकं अत्यग्निष्टोम-उक्थ-पोडशि-अतिरात्र-उद्गातृत्वप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

549

अन्वारम्भणीहौत्र.

9½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 2; about eleven lines to a page.

Anvārambhaṇī Hautra Prayoga.

Begins:—

दर्शपूर्णमासावारभ्य०

[B. D. 11.

550

अन्वारम्भणीहौत्र and आग्रयणहौत्र.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Folio one only; 24 lines in all.

Anvārambhaṇī and Āgrayana Hautras.

It begins:—

अथ अन्वारम्भणीहौत्रम् । अग्नाविष्णू सरस्वती० ।

End:—

इत्याग्रयणहौत्रम् ॥

[B. D. 200.

551

आग्नीध्रप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 9; eight lines to a page. Dated S'ake 1729.

A manual of the Āgnidhra sacrifice according to the Baudhāyana Sutra.

It begins:—

अथ आग्नीध्रप्रयोगः । तीर्थे स्नात्वाहृतं वासः परिधाय एकविंशत्या दर्भपिञ्जलैरात्मानं पावयित्वा सप्तभिः०

It ends:—

उत्तरेण गार्हपत्यं परिक्रम्य होतुरुत्तरत ऊर्ध्वं जुष्टस्य एवाग्नीध्रः प्रत्याश्रावयति । षडवत्तं प्राद्याचम्य पूर्ववन्मार्जयेत् । इति आग्नीध्रप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 187.

552

आग्नीध्रप्रयोग.

8½ × 3¼ inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 2 only; about eleven lines to a page.

Another manual of the same.

It begins:—

पूर्ववत्पवनं पावनमन्त्राचम(न)मन्त्रप्रोक्षणं कृत्वा । तत्ते रस(मृ)ध्यतां तत्ते समृध्यतां तत्ते संपद्यतां कामः । वृतोस्मि कर्म करिष्यामि शम्यामादाय०

End:—

अग्नीध्रप्रयोगसमाप्तम् ॥ बाळोरामाराध्यस्येदं पुस्तकम् ॥

[B. D. 182.

553

आग्रयणप्रयोग by अनन्त देव.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

A manual of the Āgrayana Iṣṭi by Ananta Deva; see No. 575 below.

Begins:—

अथाग्रयणम् । वर्षासु श्यामाकाग्रयणम् । शरदि व्रीह्याग्रयणम् ।०

It ends:—

इत्याश्वलायनस्य बौधायनमतमवलम्ब्यानुष्ठानं कुर्वतोऽनन्तदेवविरचितोयमाग्रयणप्रयोगः ।

[S. C. 3.

554

आग्रयणप्रयोग (हिरण्यकेशीय) of गोपीनाथ.

12 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; eight lines to a page. Dated S'ake 1761.

Another manual of the same according to the Hiraṇyakes'īya Sūtra, by Gopinātha, son of Gaṇeśa, surnamed Oka who wrote in the beginning of the last century. Cf. Ulwar, Extract No. 30. His commentary on the Hiraṇyakes'īya S'rautasūtra and his Saṅskāraratnamālā based upon the Hiraṇyakes'īya Gṛhyasūtra are published in the A. S. Series, Poona.

It begins:—

अथ गोपीनाथदीक्षितकृतहिरण्यकेश्याग्रयणप्रयोगः ।
यजमानस्तीर्थेन प्रविश्येत्यादिनवाङ्मप्राशनाधिकारसिद्धिद्वारा
श्रीपरमेश्वरीत्यर्थं तत्रेण व्रीहिश्यामाकाग्रयणेष्टिभ्यां यक्ष्ये०

It ends:—

हिरण्यकेशीयव्रीहिश्यामाकाग्रयणेष्टयोस्तत्रप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 145.]

555

आग्रयणेष्टिहौत्रप्रयोग.

9½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 2; twenty-nine lines in all.

Another manual of Āgrayaṇa Iṣṭi.

[B. D. 11.]

556

आधानकारिका.

7½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about 12 lines to a page. Incomplete.

Verses explaining the construction of the sacred fire. The MS. breaks off in v. 32.

It begins:—

आधानकारिकाप्रारम्भः ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥

अश्याधानं वदामि ऋतुशिशिरवसन्तश्च यद्वीष्मकाले
पूर्णाभायां यजन्त्यास्तथ उद्बुधवौकृत्तिकरोहिणी च ।

आदित्य शुक्लरापूर्वतथमृगविशाखाश्रवण्यानुराधा-

वैशाखायां रोहिणीपितृतिथियजनिधाधानतार्तयमोयम् ॥०

The language in throughout incorrect; see ss. 565 and 581 below.

[B. D. 104.]

557

आधानप्रयोग.

15 × 10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seventeen lines to a page.

A manual of the Ādhāna.

Begins:—

अथाश्याधानं निरूप्यते । तस्य कालः शिशिरवसन्तग्रीष्म-
तेवः पौर्णमास्यमावास्या यजनीयास्तिथयः ।०

End:—

अरणी उरसी श्लेषयति ऋत्विज्यती ।

[Z. A. 23.]

558

आधान-दर्शपूर्णमास-आग्रयण-हौत्रप्रयोग.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 23; seven lines to a page. Dated Sainvat 1849.

A manual of Ādhāna, Dars'apūrṇamāsa and Āgrayaṇa Houtra.

(1) आधान begins:—अध्वर्यो तन्नमाचक्ष्व देवताश्च
तासां चानुपूर्व्यमेतामुच्चैः०

(2) दर्शपूर्णमासहौत्र begins on fol. 5b; अध्वर्युणा
होतरेहीत्युक्तो होता अध्वर्यो देवता आचक्ष्व०

(3) आग्रयणहौत्रप्रयोग begins on fol. 21b:—
तत्र विशेषः । सप्तदश सामिधेन्यः ।०

It ends:—

क्रान्ता देवा आज्यपा ॥ शेषं समानम् ॥ सिद्धमितिः ।
इत्याग्रयणहौत्रं समाप्तम् ॥

[S. C. 14.]

559

आधान उद्गातृत्वप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page. Incomplete.

A hand-book of the Udgātṛ priest at the Ādhāna.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः ॥ इति (!) आधानउद्गातृत्वप्रयोगः ॥
यजमानो वरणं कुर्यात् । पर्जन्यो म उद्गाता स म उद्गातोद्गातारं
त्वामुक्कशर्माणं वृणे । इति वृत उद्गाता जपति । महन्मे वो
चो भर्गो मे वोचो०

[B. D. 224.]

560

आधान उद्गातृत्वप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about eight lines to a page. Incomplete.

Another copy.

[B. D. 224.]

561

आश्वयुजीप्रयोग and आग्रायण.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page. Dated S'ake 1710.

A manual of the Ās'vayujī and Āgrāyaṇa rites.

It begins:—

अथाश्वयुजीकर्मप्रयोगः । आश्वयुजमासे पौर्णमास्यामा-
श्वयुजीकर्म कार्यम् । पूर्वेषुः कर्तोपलेपनादिना प्रत्यवरोहिणे
वक्ष्यमाणमार्गेण०

इत्याश्वयुजीकर्मप्रयोगः । अथाग्रायणप्रयोगः । दर्शपौर्ण-
मास्याममावास्या वा० fol. 2b.

End:—

इदमाग्रयणं यदाश्वयुज्यां पौर्णमास्यां क्रियते तदेककाल-
त्वादाश्वयुजीकर्मणा समानतन्त्रं भवति । तत्राश्वयुजीकर्म-
प्रधानहोमं कृत्वाग्रयणहोमः ।० दुर्भिक्षे पुरातनधान्यालाभे
नवधान्यभक्षणाधिकारार्थं मलमासेपि कार्यम् ।

[B. D. 200.]

562

उद्गातृत्वप्रायश्चित्त.

8¾ × 3¾ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; eight lines to a page.

A list of Prāyas'cittas or the expiatory rites to be undergone by the Udgātṛ priest, according to the Kalpabhāṣya.

It begins:—

ॐ छन्दोगप्रायश्चित्तानि कल्पभाष्योक्तानि प्रायश्चित्त-
न्युच्यन्ते ॥ उपग्रन्थिशिल्पग्रन्थान्यपि संक्षेपप्रकारेणोच्यन्ते ॥
प्रथमं तावत्प्रस्तोता०

It ends:—

इति कल्पभाष्योपग्रन्थकारेण धान्यभाष्यसंग्रह(?)द्राह्या-
यणप्रायश्चित्तदीपिका समाप्ता ॥

The pages are marked सा० प्रा० or सामप्रायश्चित्त.
The last cover has:—

इति उद्गातृत्वप्रायश्चित्तमग्निष्टोमस्य समाप्तम् ॥

[B. D. 224.]

563

ऊहगान (सामवेद).

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 69; eight lines to a page. Incomplete.

This is one of the various forms of the Sāmaveda Saūhitā. Cf. I. O., Nos. 116-121. This MS. contains five Prapāṭhakas and a greater part of the sixth.

Beginning:—

ॐ नमः सामवेदाय नमः ॥ रथन्तराणि ॥ अग्नि त्वा शूर
नोनुमो वा अदुग्धा इव धेनवः०

The Prapāṭhakas end respectively on foll. 11, 24, 35, 48 and 59b.

[B. D. 224.]

564

औपासनहोम.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; seven lines to a page.

A manual of the Aupāsana Homa.

Begins:—

अथ औपासनहोमो लिख्यते । यजमानः कृतसन्ध्यावन्दनः
पूर्वं प्रादुःकृतस्याग्नेः पश्चिमत उपविश्य प्राणानायम्य०
औपासनहोमं तण्डुलैर्होष्यामि ।०

End:—

तत्सायंप्रातर्होमस्य तुला भवति वा न वेति । इति
औपासनहोमः समाप्तः ।

[S. C. 14.]

565

काम्येष्टिविधान.

8¼ × 3 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 17; eleven lines to a page.

Kāmyeṣṭividhāna, a treatise on the several Iṣṭis consisting of 170 verses written in bad Saṅskṛta. Possibly the author is the same as that of the Ādhāna Kārikās (No. 556 above) and probably was merely a Yājñika having very little knowledge of the Saṅskṛta language.

It begins:—

काम्येष्टिविधानम् । अजरायुष्यप्राहयेष्टिविधानम् ।
संप्रश्यामीति विध्या सकलयजनकार्येषु नित्येषु काम्ये-
ष्टिविधीष्वेवं विशेषान्प्रकरणपठितान् योज्य सर्वं विदित्वा ।
काम्येष्टिवाजरायुष्यसकलबलमैश्वर्यवृद्ध्यर्थमग्न्या-
ह्वानेनुब्रूहि मन्थारणिस्थितमनलं स्तुत्य जुष्टो दमूना ॥ १ ॥०

सोमयाग ends on fol. 2b; भैषज्ययाग on 4;
सरस्वत्यादियाग on 5; कन्यादानविधान on 5; आग्रयण
on 7; ब्रह्मयाग on 12; क्षत्रिययाग on 12; वैश्ययाग on
12b; सर्वाभीष्टयाग on 14; सर्वशुद्ध्यर्थसौरयाग on 14;
पञ्चमहाभूतयाग on 14b; वैराग्ये संन्यासविधौ उत्सर्गा-
दिविधिः on 15b.

It ends:—

मन्त्रोक्तीनां तु मन्त्रे फल भवति सदा ब्राह्मणोक्ता फलानि—
त्योहः कार्येष्टियक्ष्ये प्रतियजनि यदि ब्राह्मणं नास्ति मन्त्रैः ।
हव्यं यत्रोक्तिनास्ति यजपशुश्रुतिगृह्योक्तहुत्वा चरुणा
ज्यै भक्त्या श्रौतभिन्नेस्वर्दिशयजनकार्ये भिन्नैक्यत्वकार्यम् १७०

[B. D. 74.

566

कूष्माण्डहोमप्रयोग.

8 × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; seven lines to a page.

Details of the Kūṣmāṇḍa Homa, a vedic rite
to remove sins, which create incapacity to
construct the sacred fire.

It begins:—

अग्नि(ग्नी)नाधास्यमानः पापस्य तारतम्यं विचार्य संवत्सरं
मासं चतुर्विंशतिदिनानि षड्दिनानि त्रीणि दिनानि वा कूष्माण्डै-
र्जुहुयात् । अमावास्यायां पौर्णमास्यां वोपक्रमः । अथ कूष्माण्ड-
होमप्रयोगः । आचम्य प्राणानायम्य तिथ्यादि संकीर्त्य आधा-
नानधिकारसंपादकसमस्तपापनिवर्हणार्थं कूष्माण्डै-
र्होष्ये इति । इमंशुकेशलोम०

It ends:—

अग्नेः पुरस्तात् अश्वत्थपर्णेषु हुतशेषं निदध्यात् । यावद्धो-
मदिनानि तावन्मासान् स्त्रीपर्यङ्कशयनानृतवर्जनं पयोभक्षण-
मशक्तावोदनादि । इति कूष्माण्डहोमः समाप्तः ।

[S. C. 14.

567

कूष्माण्डहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; seven or eight lines to a page.

Another copy.

[S. C. 14.

568

कूष्माण्डहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; seven lines to a page. Dated S'ake
1704.

Third copy; written by S'eṣabhaṭṭa Thāle;
see above No. 440.

[S. C. 14.

569

गणहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; seven lines to a page. Dated S'ake
1704; Samvat 1839. Written by S'eṣa Thāle;
see above No. 440.

A manual of the Gaṇa Homa, a vedic rite to
remove the sins which create incapacity to
construct the sacred fire.

Begins:—

अथ गणहोमः । पूर्वाह्ने गृह्याग्निं प्रतिष्ठाप्य प्राणानायम्य
तिथ्यादि संकीर्त्य आधानानधिकारसंपादकसमस्तपाप-
क्षयार्थं गणहोमं करिष्ये । आधारात्तं तत्रं संकल्प्य अत्र
प्रधानं सवितारं च०

End:—

हिरण्यादि संकल्प्य कर्मेश्वरार्पणं कुर्यात् । एवमेव त्रिपवणं
कुर्यात् ॥ इति गणहोमप्रयोगः समाप्तः ।

[S. C. 14.

570

गणहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; seven lines to a page.

Another copy.

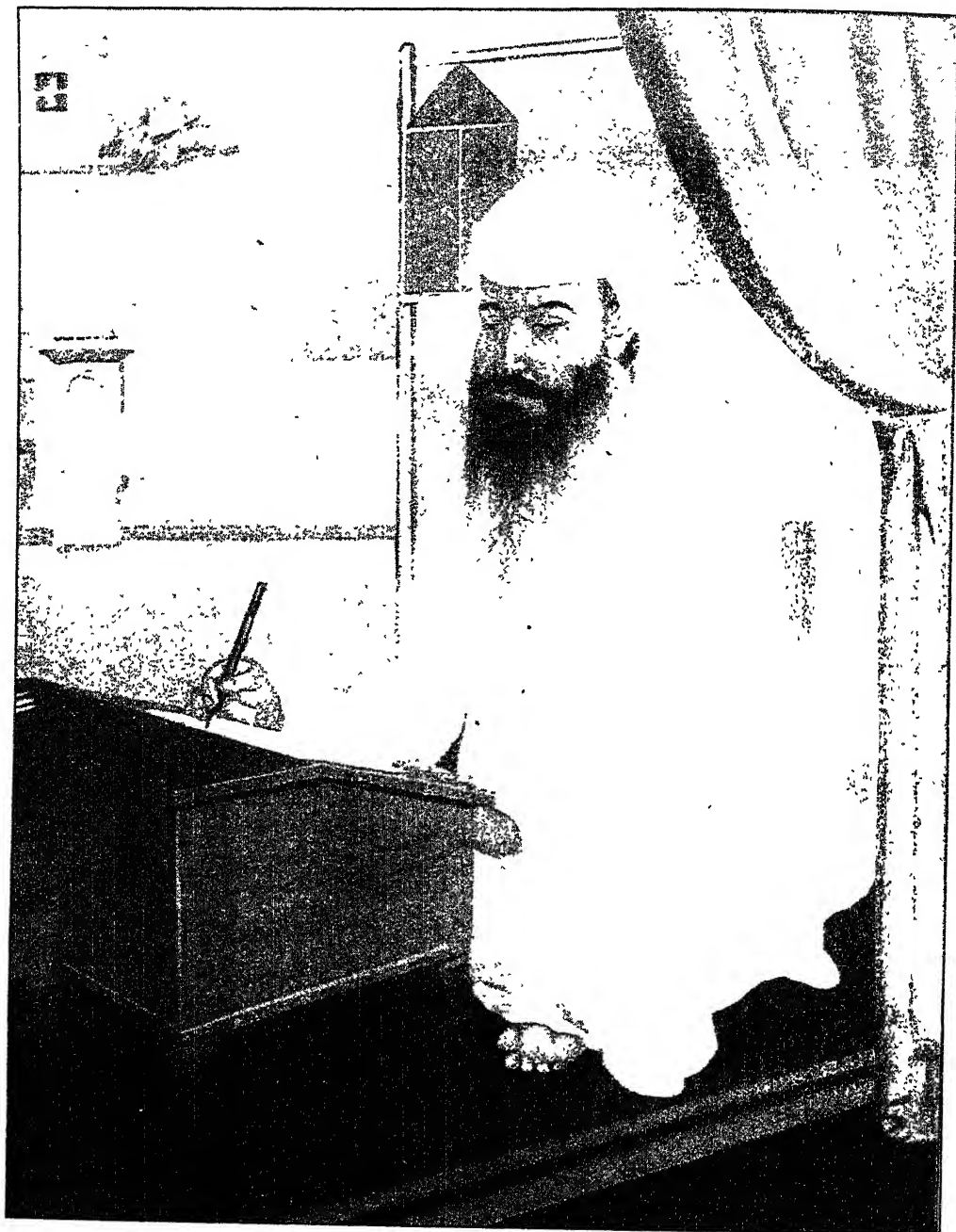
[S. C. 14.

571

गायत्रीसाम.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Folio one only; lines two only.

The text of the Gāyatrī (RV. III. 62. 10)
adapted so as to be sung by the Sāma priest.

गुरुवाणी के प्रथम व्याख्याकार और उसे लिपिबद्ध करनेवाले विद्वान् भाई गुरदास

It begins:—

अग्निं व्याख्यास्यामः । स प्रकृतिविकृत्योत्तरवेद्या विकल्प्यते । तुल्यकार्यत्वात् ॥

मन्त्राणामूहो बहुपशुकल्पश्च सौत्रामण्यां व्याख्यातः fol. 76; सा राजसूये व्याख्याता तामत्रापि व्याख्यास्यामः 78b; श्लोकः । बीजेक्षणं च किंशारुनिर्वा(पा)दिचतुष्टयम् । वर्जयित्वा तु तत्रं स्वादावीजावपनात्तथा 79; सा हविर्यज्ञे व्याख्याता तामत्रापि व्याख्यास्यामो 80; प्रतिपशु भिन्न इति कल्पसारः 81; द्यूता गौरित्यस्य स्थाने द्यूत ओदन इति कल्पसारोक्त्या 86; पश्चाद्भातपूर्वाद्वादवदायेति गोपालः 80; तथापि बार्हपत्यसत्त्वे यथाप्रकृति एकवचनान्ते इति गोपालः 85;

Foll. 1-73 are marked चयन and foll. 74-88 are marked श्रे० चयन.

It ends:—

०कालालयेपि सायमग्निहोत्रं जुहोति संतिष्ठते सौत्रामणी ॥
अथान्निचिद्रतं संवत्सरं न कंचन प्रत्यवरोहति नाभ्युत्थानं करोति न शीर्षं मांसं खादयति न वयसा मांसं यावज्जीवं न रामां वृषलीमुपेयान्न वर्षति धावेद्यतोमुखं वर्षमा(ग)छति पृष्ठं न कुर्यादन्नाद्यमेवाभ्युपावर्तत इति ब्राह्मणम् ॥ तदिदं नारायणः समगृणहान्नमो बौधायनाय नमो गुरुभ्यः ॥ शके १७०८ परा-
भवनाम संवत्सरे० नवम्यां इयेनचित् पुस्तकं गोडबोलोप-
नामकरामसुतजनार्दननेन लिखितं ।

[B. D. 183.

574

चातुर्मास्यप्रयोग by त्र्यम्बक.

12½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 35; ten lines to a page.

Cāturmāsya-prayoga, by Tryambaka, son of Nārāyaṇa and surnamed Māṭe. See below No. 584.

Beginning:—

श्रीयज्ञपुरुषं रामं श्रीसाम्बं विमलेश्वरम् ।
हर्याख्यमग्रजं नत्वा मातरं च रमाभिधाम् ॥ १ ॥
माटे इत्युपनाम्ना वै श्रीनारायणसूनुना ।
त्र्यम्बकेण द्विजाज्येण सप्तर्षिग्रामवासिना ॥ २ ॥
इष्ट्वा बौधायनं सूत्रमाश्वलायनकं तथा ।
चातुर्मास्यप्रयोगो हि यथामति निरूप्यते ॥ ३ ॥
तत्र बौधायनकल्पसूत्रम् ०

It ends:—

अनुवत्सरीणां ५ स्वस्तिमाशास्त इत्याशास्ते ॥

[B. D. 55.

575

चातुर्मास्यप्रयोग by अनन्त देव.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 66; about ten lines to a page; written by Tryambaka S'āligrāma.

Cāturmāsya-prayoga, according to Ās'valāyana, by Ananta Deva, son of Āpa Deva; For the author, see Hall, p. 185. He wrote his Smṛti-kaustubha at the order of Baza Bahādur Candra, a prince of Kumāon from A. D. 1644 to 1664; cf. Z. D. M. G., XLVI p. 277 ff; see also I. O., No. 1475, for authorities quoted by him.

It begins:—

नवनीतकरो बालो नवनीरधरप्रभः ।

कमनीयतमः कुर्याच्छं नो विष्णुरुहक्रमः ॥ १ ॥

आश्वलायनस्य बौधायनमतमवष्टभ्य चातुर्मास्यानि चिकीर्षतो यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य प्रयोग उच्यते । आपूर्यमाणपक्षे०

इति वैश्वदेवपर्व । 20 b; इति वरुणप्रवासाः 38 b; इति साकमेधपर्व 63 b; इति शुनासीरीयपर्व । अथ दक्षिणा । 65 b;

It ends:—

इति श्रीमदापदेवसूनुनानन्तदेवेन रचितश्चातुर्मास्य-
प्रयोगः संपूर्णः ।

गोविन्दचरणद्वन्द्वमिलिन्दीकृतचेतसः ।

कृतिः श्रीमदनन्तस्येज्यायां विजयतेतराम् ॥

[B. D. 150.

576

चातुर्मास्ययाजमानप्रयोग.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 14; ten lines to a page. Incomplete.

A manual of the Cāturmāsya Yājamāna.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ अथ चातुर्मास्ययाजमानप्रयोग(गो)
लिख्यते ॥ प्रथमे प्रयोगे अन्वारम्भणीयायाः पूर्वदिने पूर्वाह्ने
नान्दीश्राद्धं करिष्ये ॥ तदादौ कर्मणः पुण्याहवाचनं मातृ-
कापूजनं च करिष्ये ॥

It ends:—

सर्वे गार्हपत्यमुपतिष्ठते ॥ प्रजापते नत्वं रयि(यी)णां
द्वी(द्वि)तीयां जप यदन्तरिक्षं ॥ मामनेहसं ॥ संतिष्ठते महा-
पितृयज्ञः ॥ ॥ अथ त्र्यम्बकाया इदं०—

[B. D. 53.

577

चातुर्मास्यप्रयोग by रघुनाथ.

10×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 54; nine lines to a page. Dated S'ake 1688. A Thāle MS; see above No. 440.

A handbook of the Cāturmāsya sacrifice according to Baudhāyana, by Raghunātha, the author of Prayogaratnabhūṣā; see below No. 610.

It begins:—

यस्यानन्तं ज्ञानं दानं ध्येयं विधेयमभिधेयम् ।
गीर्वाणेन्द्रगुरोरिव दीनदयाब्धिं गुरुं नौमि ॥ १ ॥

अथ चातुर्मास्यप्रयोगः । चातुर्मास्यानीति कर्मसमुदायनाम० तत्राश्वलायनस्य बौधायनीयमतमवष्टभ्य यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य चातुर्मास्यानि त्रिकीर्षोरुपयुक्तः प्रयोग उच्यते ।०

इति वैश्वदेवपर्व । fol. 14 b; (इति) वरुणप्रघासपर्व fol. 31; (इति) साकमेधपर्व fol. 50b.

It ends:—

इति शुनासीरीयपर्व । संतिष्ठन्ते चातुर्मास्यानि ।
बौधायनीयकल्पोक्तचातुर्मास्यनिरूपणम् ।
अकार्यनन्तदेवेन तेन तुप्यतु यज्ञमुक् ॥

इति यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य बौधायनीय-आश्वलायनोपयोगी चातुर्मास्यप्रयोगो रघुनाथनवहस्तकृतः संपूर्णः ।

The following authors are quoted:—केशवस्वामी 25, 32b; 51; गोपाल (कारिका) 36; तन्नकृत् 36b; 51; देवयज्ञिक 2; देवरात 31; धूर्त 25; भव 36b; यज्ञतन्त्र 48b; सिद्धान्तभाष्य 31.

[S. C. 12.

578

चातुर्मास्यप्रयोग by कृष्णभट्ट.

12½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; eleven lines to a page. Dated S'ake 1679.

Another manual of the Cāturmāsya sacrifice according to Baudhāyana, by Kṛṣṇabhaṭṭa, a resident of Velanē's city. If the last verse be supposed to give the date of the work, it may be said that Kṛṣṇa lived in the middle of the 18th century.

It begins:—

अथ चातुर्मास्यानुच्यन्ते । तस्य चतुर्धा प्रयोगः । यावज्जीवसांवत्सरिकद्वादशाहपञ्चाहैकाहिकप्रयोगश्चेति । यथाप्रयोग इति पर्याप्तकाल एषु पूर्वः पूर्वः श्रेयान् । चातुर्मास्यानीति कर्मसमुदाय नाम ।

47

संतिष्ठते शुनासीरीयपर्व । अथ कवनेष्टिः । संतिष्ठन्ते चातुर्मास्यानि । इति बौधायनचातुर्मास्यप्रयोगः ॥ fol. 27.

After this we have:—

इति मृगारेष्टि(अध्वर्यु)प्रयोगः । fol 30; इति मृगारेष्टिहोत्रं समाप्तम् fol. 30 b; इति कुष्माण्डहोमः समाप्तमगमत् ॥ fol. 34; इति गणहोमः समाप्तः fol. 35 b.

End:—

इति बौधायनचातुर्मास्यप्रयोगः समाप्तः ।

वेळणेशपुरे रम्ये कृष्णनाम्ना द्विजेन तु ।

चातुर्मास्यप्रयोगोऽयं लिखितः शिष्टतुष्टये ॥ १ ॥

चातुर्मास्याख्ययागं ये कुर्वन्ति द्विजसत्तमाः ।

स्वर्गे वसन्त्यमरवदाकल्पं पूर्वजैः सह ॥ १ ॥

जेतुं यस्त्रिपुरं हरेण हरिणा व्याजाद्वलिं बध्नाता

स्रष्टुं वारिभवोद्भवेन भुवनं शेषेण धर्तुं धराम् ।

पार्वत्या महिषासुरप्रमथने सिद्धादिभिर्मुक्तये

ध्यातः पञ्चशरेण विश्वपतये पायात्स नरगाननः ॥ १ ॥

This last verse is perhaps to stand at the beginning of the work.

ग्रहाद्विरसभूषाके ईश्वरादे नभस्यके ।

कृष्णपक्षे दशम्येण लिखितं ग्रन्थपूर्णता ॥

[B. D. 145.

579

चातुर्मास्यहोत्र.

9½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; seven lines to a page.

A handbook of the Hotṛ at the Cāturmāsya sacrifice.

Beginning:—

अथ वैश्वदेवपर्वणि । अग्नये मथ्यमानायानुब्रूहीत्युक्ते कृतज्ञानाचमनस्तीर्थेन प्रविश्य०

End:—

उच्चैः वौषट् ॥ शेषं प्रकृतिवत् ॥

[S. C. 14.

580

ज्योतिष्टोमस्तोमयोग and वाजपेयस्तोमयोग.

9×4 inches; good Devanāgarī handwriting. Foll 8; seven lines to a page.

A collection of Stomas, to be recited at the Jyotiṣṭoma and Vājapaya sacrifices.

गुरु नानकदेव

It begins:—

विश्वेश्वरं नमस्कृत्य लक्ष्मीनारायणौ गुरु ।
 वाणीं यज्ञेश्वराचार्यं दक्षिणामूर्तिमेव च ॥ (१) ॥
 बौधायनं भवस्वामिभाष्यकारं मुहुर्मुहुः ।
 कण्ठपाठाय बालानां बौधायनमतानुगम् ॥ (२) ॥
 कर्मान्तद्वैधगृह्योक्तविशेषैस्सहितं स्फुटम् ।
 प्रयोगरत्नं तनुते वेङ्कटेश्वरदीक्षितः ॥ (३) ॥

अमावास्यायै पौर्णमासेन वा हविषा यक्ष्यमाणो भवति स
 पु(र)स्तादेव हविरातंचनमुपकल्प्य यत एकाहेन वा ब्रह्मेन
 वा यथर्तु चन्द्रमसं वा निर्जाय संपूर्णं वा विज्ञाय रात्रिसंधि-
 मत्पर्वणि सायाह्नसन्धिमत्पर्वणि०

It ends:—

इति बौधायनीयदर्शपौर्णमासप्रयोगः संपूर्णः ॥

This is probably a part of the author's bigger
 work called Prayogaratna; see v. 3 above.

[B. D. 118.

586

दर्शपूर्णमासप्रयोगः.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 16; seventeen lines to a page.

Dars'apūrṇamāsaprayoga according to Bau-
 dhāyana.

Begins:—

उक्तान्वाधानदिने प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा केशश्मश्रुनखानि
 वापयित्वा०

It ends:—

ततो अग्निर्नपरिसमूह्य पर्युक्ष्यानग्नेनयेत्यादिनोपस्थानं
 कुर्यात् । इत्याश्वलायनपञ्चप्रयोगी बौधायनदर्शपूर्ण-
 मासः समाप्तः ।

[ZZ. A. 23.

587

दर्शपूर्णमासप्रयोगः.

(हिरण्यकेशीयः.)

10½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 47; eight lines to a page.

Dars'apūrṇamāsāprayoga according to the
 Hiranyakes'īya Sūtra.

It begins:—

अथ दर्शपूर्णमासप्रयोगः । यजमानः । पौर्णमास्यां प्रातर-
 ग्निहोत्रानन्तरं श्मश्रुपक्षकेशलोमनखानि वापयित्वा स्नात्वा
 परेण गार्हपत्यं दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पत्न्या सह
 प्राणानायम्य०

It ends:—

इति हिरण्यकेशी दर्शपूर्णमासः समाप्तः ॥

[B. D. 311.

588

दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्त of रघुनाथ नवहस्तः.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 72; about ten lines to a page. Dated S'ake
 1731.

Dars'apūrṇamāsa Prāyas'citta according to
 Baudhāyana, by Raghunātha Navahasta, pupil
 of Ananta; see below No. 610.

Begins:—

अथ बौधायनदर्शपूर्णमासयोः प्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते ।
 अन्वाधानानन्तरं दक्षिणाग्निनाशे०

इत्याधानप्रायश्चित्तानि । अथाग्निहोत्रयोः० । fol. 38.
 इत्यग्न्युपघातप्रायश्चित्तम् ।

आश्वलायनमुन्युक्तमग्निगोचरमीरितम् ।

प्रायश्चित्तमनन्तेन तेन तुष्यतु यज्ञभाक् ॥ fol. 61.

The following are quoted besides प्रायश्चित्त-
 चन्द्रिका which is very often alluded to:—देवयानिक
 50b; देवरात 47b; 50b; धूर्त 42; प्रायश्चित्तप्रदीप 11b;
 रुद्रदत्त 49b; वृत्तिकृत् 50; शतद्वयी 10; सायणाचार्य 56b
 and सिद्धान्तभाष्य 47b; 51b; 55 &c.

In the following passage, the author refers to
 his father:—

०प्रवासोपस्थानं कृत्वा गच्छेत् । तद्विधिरस्मृतात्तत्तचरणै-
 रित्थमुक्तः । यस्मिन्ग्रामेभ्यः सन्ति तस्माद्ग्रामान्तरे गत्वा
 एकरात्रावयो(?)वासः प्रवासः ।० fol. 56.

It ends:—

आहिताग्नेरयं धर्मः इति गोभिलभाषितम् ॥ इत्याश्वला-
 यनोपयोगी बौधायनानुसारी प्रायश्चित्तः समाप्तः ॥

[B. D. 172.

589

दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्तः.

(हिरण्यकेशीयः.)

12¼×4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 8; 9-11 lines to a page.

Another manual of the same according to the
 Hiranyakes'īya Sūtra.

सँभालकर रख दो। अगले जन्म में मुझे यह सुई गुरुजी को वापस लौटानी है।”

पत्नी समझदार थी। वह बोली, “भला मरकर भी कोई व्यक्ति अपने साथ कुछ ले गया है! जरूर गुरुजी की बात में कोई भेद है। जाओ और अभी उन्हें सुई वापस करके आओ।”

दुनीचंद का माथा ठनका। वह वापस गुरु नानकदेवजी के पास पहुँचा। श्रद्धा के साथ प्रणाम करके बोला, “महाराज, भला यह सुई मैं मरकर साथ कैसे ले जाऊँगा? इसे तो आप अभी वापस ले लीजिए।”

नानकजी मुसकराए और बोले, “दुनीचंद, अगर तुम छोटी सी सुई भी अपने साथ नहीं ले जा सकते तो इतनी दौलत कैसे ले जाओगे, जो तुमने अपनी तिजोरियों में भर रखी है?”

दुनीचंद की आँखें खुल गईं। वह नानकजी के चरणों में गिर पड़ा। अपनी सारी दौलत उसने गरीबों में बाँट दी और तन-मन से गुरु नानकदेव का शिष्य बन गया।

सिख धर्म के संस्थापक गुरु नानकदेव का जन्म सन् १४६९ में तलवंडी (अब पाकिस्तान)

नानकजी बाला और मरदाना के साथ

It ends:—

सद्यस्काले पशोः पक्षे होमकाल उपस्थिते ।
समाप्यैव तु होतव्यं काल एव जुहोति तु ॥

इति निरुदपशुबन्धप्रयोगः समाप्तः ॥

The folios bear the mark बौ० पशु०. The MS. was written by Govinda Janārdana Goḍābole.

[B. D. 172.]

596

निरुदपशुबन्धप्रयोग.

(बौधायनीय.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 18; ten lines to a page. Dated Sainvat 1813.

Another copy of the same with slight changes.

It ends:—

समाप्यैव तु होतव्यं काल एव जुहोति तु ॥

इति निरुदपशुबन्धप्रयोगः । अयं प्रयोग उग्रपुर्यां केशवसुतनारायणेन लिखापितः शोधितश्च ।०

[B. I. 58.]

597

निरुदपशुबन्धप्रयोग.

(हिरण्यकेशीय.)

12½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

Nirūḍhapas'ubandhaprayoga according to the Hiranyakes'īya Sūtra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः । अथ हिरण्यकेशी पशुप्रयोगः । यावज्जीवं त्रिंशद्वा वर्षमाजरसं वा षट्सु मासेषु आवृत्तिमुख आवृत्तिमुखे वा संवत्सरे संवत्सरे वा प्रथमे प्रयोगे पशुबन्धाङ्गत्वेन गणपतिपूजनं पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं नान्दीश्राद्धं च करिष्ये न द्वितीयादिप्रयोगे०

भाष्यकार (मातृदत्त?) is quoted on 1b; वैजयन्तीकार (महादेव?) on 6.

त्रैवर्णिकः शमिता इति मातृदत्तीयभाष्ये० । स्थालीगतं स्यात्पृषदाज्यमेव व्यापत्प्रयाजानुयाजात्ततोन्वत् । शके १७०८ पराभव०

[B. D. 55.]

598

निरुदपशुबन्धप्रयोग of महादेव.

(हिरण्यकेशीय.)

12½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 21; about ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

Nirūḍhapas'ubandhaprayoga according to the Hiranyakes'īya Sūtra by Mahādeva Somayājī. A MS. (Mitra, Notices, vol. I. p. 86) of Mahādeva Somayājī's commentary on the Hiranyakes'īya S'rautasūtra is dated Sainvat 1714. He cannot therefore, be later than the middle of the 17th century. He is however, not a very old writer according to a tradition current among the Paṇḍits of Wai. According to this he is not more than 325 years old.

Beginning:—

वेदत्रयात्मन्प्रकृतित्रयात्मन्मूर्तित्रयात्मन्भुवनत्रयात्मन् ।

जन्तोरवस्थान्नित्रयानुबिम्बविम्बत्रयात्मन्वैव मामनर्थात् ॥

निरुदपशुबन्धप्रयोग उच्यते । द्विविधो हि पशुः । दर्शपूर्णमासवन्नित्यः काम्यश्च । काम्यपक्षे तु सर्वान्लोकानभिजयेयमिति कामयितव्यं, नित्यपक्षे उपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमिति । स च त्रिविधः ।०

It ends:—

इति महादेवसोमयाजिकृतः पशुबन्धप्रयोगः ।

[B. D. 55.]

599

निरुदपशुबन्धप्रयोग of त्र्यम्बक.

(बौधायनीय.)

12½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; about eleven lines to a page. Dated S'ake 1768.

Another manual of Nirūḍhapas'ubandha, according to the Baudhāyanasūtra, composed in 1845, by Tryambaka, son of Nārāyaṇa and surnamed Māte; see above No. 584.

It begins:—

श्रीरामं यज्ञपुरुषं श्रीसाम्बं विमलेश्वरम् ।

हर्याख्यं आतरं नत्वा मातरं च रमासिधाम् ॥ १ ॥

माटे इत्युपनाम्ना वै श्रीनारायणसूनुना ।

त्र्यम्बकेन द्विजाभ्येण सप्तर्षिग्रामवासिना ॥ २ ॥

आश्वलायनसूत्राविरोधिबौधायनानुगः ॥

निरुदपशुबन्धस्य प्रयोगोऽथ विरच्यते ॥ ३ ॥

It ends:—

श्रीशालिवाहने शाके नगाङ्गमुनिभूमिते ।

श्रावणे मासि पूर्णायां पूष्यमे रविवासरे ॥ १ ॥

माटे इत्युपनाम्ना श्रीनारायणसुतेन वै ॥०

तेन तुष्यतु यज्ञेशो रामो दाशरथिः प्रभुः ॥ ३ ॥

[B. D. 145.

600

पवनपावनप्रयोग.

9¼ × 3¼ inches; Devanāgarī character.
Foll. 5; eight lines to a page. Incomplete.

Pavanapāvana is a purificatory rite to be performed before the beginning of sacred rites.

It begins:—

ततः कर्ता प्राङ्मुखः उपविश्य आचम्य प्राणानायम्य देश-
कालौ संकीर्त्य अमुककर्माङ्गत्वेन अमुककर्म कर्तुं शरीरशुद्ध्यर्थं
आत्मानं पावयिष्ये ॥ एकविंशतिकुशान् गृहीत्वा ॥०

[B. D. 221.

601

पवनपावन.

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; seven lines to a page.

Another manual of the same.

Begins:—

अथ आचार्यः ऋत्विग्यजमानः एकविंशतिकुशपिञ्जलान्या-
दाय सप्तभिः सप्तभिः पावयेत् ॥ ॐ चित्पति मा पुनत्त्व-
च्छिद्रेण पवित्रेण ॥

Ends:—

न वै तत्र प्रमीयते० अप नः शोशुचदधम् ॥

पुरुषसूक्तं जपेत् । स्मार्तपवनपावन समाप्तम् ॥

[S. C. 1.

602

पवनपावन.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; eight lines to a page.

Another copy of the work in the last number.

[S. C. I.

603

पिण्डपितृयज्ञप्रयोग.

6¾ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page. Dated S'ake
1711.

A manual of the Pinḍapitryajña rite.

It begins:—

हरिः ॐ स चानाहिताग्निनामपि कार्यः एवमनाहिताग्नि-
नित्ये श्रपयित्वातिप्रणीय जुहुयादिति सूत्रात् नित्ये औपासना-
भावित्यर्थः तस्य चायमना(मा)हिताग्नितो विशेषः०

इति खण्डपर्वणि केवलपिण्डपितृयज्ञः । fol. 6.

रुद्रदत्त is quoted on fol. 6b; हरदत्तभाष्य on 7.

It ends:—

अर्धाधानी तु औपासनाभावे व्यतिषङ्गं कुर्यादिति समाप्तः ॥

[B. D. 213.

604

पितृसूक्तमन्त्र.

(from मानव गृह्यपरिशिष्ट.)

7¼ × 4¼ inches; Devanāgarī character.
Foll. 14; eight lines to a page. Dated S'ake
1669.

Pitṛsūkta Mantras from the Mānava Gṛhyapa-
riśiṣṭa.

It begins:—

० पितृसूक्तानि० गृह्यपरिशिष्टोक्तं लिख्यन्ते । त्रिः सावित्री-
मधीते त्रींश्चादितो अनुवाकान् । अत्र पितरो मादयध्वम् ।
उशन्तस्त्वा हवामहे । इति मानवपरिशिष्टं०

It ends:—

इति पितृसूक्तमन्त्र संपूर्ण । शके १६६९ प्रभवणामान-
समाप्त माहे मार्गेश्वर वद्य १ पाठवा ।

[B. D. 165.

605

पुनराधाननिमित्तानि.

9¼ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; nine lines to a page.

A manual treating of the causes of reconstru-
cting the sacred fire.

Begins:—

अथ पुनराधाननिमित्तानि । गृहे अग्निं त्यक्त्वा दम्पत्योः
ग्रामान्तरे सीमान्तरे वा रात्रौ निवासे पुनराधानम् । ततः
सायंप्रातर्होमकाले०

The following are quoted:—

अनन्तभाष्य fol. 2; कारिका 2; गङ्गाधरपद्धति 1b;
2b; देवजालिपद्धति 2; देवयाज्ञिक 1b; माधवदीक्षितपद्धति
2b; and रत्नमाला 1b.

End:—

ऋत्विगभावे पत्नी होमं करोति । स्वकुमारी च । इति
पुनराधाननिमित्तानि ।

[S. C. 14.

606

पुनराधेयप्रयोग.

(बौधायनीय.)

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

Another manual of the same according to
Baudhāyana.

Begins:—

आधानानन्तरं संवत्सरादर्वाङ् यस्य पुत्रभ्रातृपशूनां धनस्य
वा हानिर्यजमानस्य शरीरे महाव्याध्युत्पत्तिर्भवति स०
पुनराधेयं कुर्यात्०

End:—

आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु स्वाहा । आदित्येभ्य इदं ॥
कालान्तरमाह सत्याषाढ आपस्तम्बश्च । वर्षासु शरदि वा धत्ते
रोहिणी पुनर्वसू अनुराधाश्चेति ।

इति बौधायनोक्तपुनराधेयप्रयोगः ।

[S. C. 14.

607

पुनराधेयप्रयोग.

(बौधायनीय.)

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven lines to a page.

Another copy, slightly differing from the
preceding one.

[S. C. 14.

608

पौण्डरीकप्रयोग by तालवृन्तनिवासी.

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 11;
about 13 lines to a page. Dated S'ake 1727.

This appears to be a portion from the Ās'valā-
yanas'rautasūtravṛtti by Tālavṛntanivāsī; it
treats of the Paundarīka rite; see above No. 511.

It begins:—

अथ पौण्डरीकस्यैकादशरात्रप्रयोगो वक्ष्यते । स च द्विप्रकारः

आचार्येणोक्तः तत्र पूर्वस्याहः कृत्तिः समूहः पृथ्वः षडहो-
वृद्धन्तरपृष्ठः समूहश्चन्द्रोमाः गोतमस्तोमोऽष्टोमोदशम-
माहः विश्वजिदतिरात्रमुत्तमं०

एवं पौण्डरीकस्य प्रथमप्रकारः fol. 4; एवं द्विप्रकारपौण्ड-
रीकस्याचार्येणोक्तः प्रकारान्तरमपि आपस्तम्बेन दर्शितं०
समूहद्वादशाहस्य वृद्धन्तरपृष्ठस्य प्रायणीयवज्रान्तान्येकाद-
शाहादीनि तानि पौण्डरीक इति बौधायनः ।० इति त्रैविद्य-
वृद्धतालवृन्तनिवासिकृतायां पौण्डरीकः समाप्तः ।

fol. 9 b.

It ends:—

महाव्रतं संतिष्ठते ॥ इति द्विविधः पौण्डरीकप्रयोगः
समाप्तः । तत्र श्लोकाः ।० इति शस्त्रकृत्तिः । इत्यैकाहिकमहा-
व्रतं समाप्तम् ॥ श्री शुभं भवतु ॥

[B. D. 183.

609

प्रतिहार.

(सामवेदीय.)

10 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about eleven lines to a page. Incomplete.

Pratihāras of the Sāmaveda.

श्रीगजानन । प्रथमस्याहः प्रतिहारः वौजं गोमा २३
ताम् । सोमाअर्षो ३४ हाउ । अछा २ । प्रियाः २ । नदायि
आर्भवः सू २३ ताः । मावोः । अभा ३४ अर्षो ।० द्वितीय-
स्याहः० 1; अथ तृतीयः 1 b; चतुर्थमहः 2; पञ्चममहः ।
अथषष्ठः 2 b; इति षडहः 3; इति सप्तमस्याहः 4;०

[B. D. 224.

610

प्रयोगरत्नभूषा of रघुनाथ नवहस्त.

(Ch. I.)

9½ × 4¼ inches; good Devanāgarī handwriting.
Foll. 223; seven lines to a page. Dated Samvat
1847.

An exhaustive treatise on the vedic ritual,
divided into several chapters called Ratnas,
by Raghunātha, son of Gaṇeś'abhaṭṭa, son of
Raghunātha, son of Hariharabhaṭṭa, surnamed
Navahasta and a most devoted pupil of Ananta
Deva. Another work of Raghunātha is Prāyas'-
cittakutūhala, where this work is mentioned; see
below Nos. 614-620. This MS. contains only the
first chapter of the S'rāuta Prayogarātnabhūṣā.

Ananta Deva lived towards the middle of the 17th century; see above No. 575. Raghunātha therefore, must have lived a little later. Raghunātha is a very exhaustive writer and quotes a very large number of authorities.

It begins:—

नमत विततविश्व(श्चो?)यद्विलासः किलास-
द्रुहिणविधुभवाद्या यद्विभासावभान्ति ।
निगमविटपिवीजं व्यक्तमव्यक्तमाद्यं
परममितवितानं तत्सर्दोभावगम्यम् ॥ १ ॥
मयि वस्तु किमप्यस्तु तारणाय त्रयीमयम् ।
पशवोपि विनायासमासन्त्यत्रापवर्गिणः ॥ २ ॥
तितीर्षतां तरिरिव ध्वान्तदुर्वारवारिधिम् ।
सत्कर्मसाक्षी भवतादनन्तः स गुरुर्मयि ॥ ३ ॥
यद्यपि पद्धतयोऽन्याः सन्ति च धन्याः कृताः कृतिभिः ।
दीपशिखेव तदर्थानप्येषा तनोतु विस्पष्टान् ॥ ४ ॥
मुनिसत्सूत्रसंसक्तभाष्योक्तिपृथुमौक्तिकैः ।
प्रयोगरत्नभूषैषा ग्रथ्यते शिष्टतुष्टये ॥ ५ ॥

न ऋते त्वत्क्रियते किंचनारे इति मन्त्रलिङ्गात् सर्वकर्मणा-
मारम्भे गणपतिः पूज्यः । धर्मकर्मणि माङ्गल्ये०

इति पुण्याहवाचनप्रयोगः 9 b; इति मातृकापूजनानन्दी-
श्राद्धप्रयोगः 11 b; इति अधिकारिनिरूपणं 17 b; इति
प्रायश्चित्तप्रयोगः 38 b; इति पुनःसंधानप्र० 41 b; इति
बौधायनोक्तः कृष्माण्डहोमप्र० 52 b; इति गणहोमप्रयोगः
68 b; इत्युदकशान्तिः 125 b; इति तन्त्रेणोदकशान्तिसमा-
नप्रतिसरबन्धप्रयोगः 131 b; इति मधुपर्कः समाप्तः 135 b;
इति गोपितृयज्ञः 157 इत्याधानपुनराधानप्रयोगः । अवादी-
त्यमनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये । अश्विधेयप्रयोगोऽयं तेन तुष्ट्यतु
यज्ञभुक् ॥ इति रघुनाथोक्तीत आधानप्रयोगः । अथ होम-
प्रयोगः । 179; इति ऋत्विक्कवृत्कः सायंहोमप्रयोगः 198;
इति प्रातर्होमः 198 b; इति स्वकवृत्कहोमः 199; अवादी-
त्यमनन्तेन० अश्विहोत्रप्रयोगोऽयं तेन तुष्ट्यतु यज्ञभुक् ॥ इति
रघुनाथोक्तीतप्रयोगरत्नभूषायां होमप्रयोगः । अथ प्रवास-
विधिः 209 b; इति रघुनाथेन कृतौ प्रयो० प्रवासोपस्थान-
विधिः 215 b; इति पूर्णाहुतिविधिः 216 b; इति स्मार्तव-
दाज्यसंस्कारविधिः । 217.

It ends:—

इति पिण्डपितृयज्ञः ।

अवादीत्यमनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये ।

प्रयोगः पितृयज्ञस्य तेन तुष्ट्यतु यज्ञभुक् ।

इति श्रीमद्भिरहरभट्टात्मज्जघुनाथसुतगणेशभट्टतनुज-
(अनन्त)देवीयरघुनाथोक्तीतकृतौ श्रौतप्रयोगरत्नभूषायां
पुण्याहवाचनादिपिण्डपितृयज्ञान्तो रत्नगुच्छः ।

श्रीमन्नीलमहो भूयाद्भूयोभूयोभिवृद्धये ।
यत्कृपासूतसंस्क्रिता विविक्तपदयोभिना ॥ १ ॥
अनंतलक्ष्मसंलक्ष्मः(क्षयः) करुणावरुणालयः ।
उल्लसजलकल्लोलो भूयाद्भूयो गुरुर्मयि ॥ २ ॥
पुण्याहवाचनं नान्दीश्राद्धरत्नं द्वितीयकम् ।
अधिकारविचारोऽथ प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥ ३ ॥
पुनःसंधानमप्यग्नेः कृष्माण्डगणहोमकौ ।
आधानकालः संक्षेपाद्विहारारम्भणं ततः ॥ ४ ॥
पात्राणामेव निर्माणमरण्या हरणे विधिः ।
संभारकथनं चाथोदकशान्तिः सहैव तु ॥ ५ ॥
प्रोक्ता प्रतिसरेणाथ ऋत्विग्वरणमर्हणम् ।
संभारसंभृतिश्चाथ प्रोक्तो गोपितृयज्ञकः ॥ ६ ॥
ब्रह्मोदनमथाधानं पावमानेष्टयः सह ।
ततश्च पुनराधानं नित्यहोमः पृथग्विधः ॥ ७ ॥
प्रवासगमनं तस्मादागमश्च द्विरूपकः ।
पूर्णाहुतिविधानं च स्मार्तवद्धृतसंस्थितिः ॥ ८ ॥
पितृयज्ञस्ततः पिण्डैराद्यगुच्छे निरूपितः ।

श्रीव्यङ्कटेशार्पणमस्तु ॥ संवत् १८४७ फाल्गुन० यादृशं० ॥ १ ॥
तैलाद्रक्षेत्० ॥ २ ॥

In this Guccha Raghunātha refers to his Guru's work on the same subject in four places:—fol. 71; 183b; 195b and 216.

गुरुवस्तु यजमानो दक्षिणत उपविश्याध्वर्युं वृत्वा तमाह
उद्धराहवनीयमिति ततोऽध्वर्युर्विहाराद्विहाराचान्तः तीर्थेन
प्रविश्य गार्हपत्यं प्रज्वाल्य दक्षिणाग्निं प्रणीय गार्हपत्यादाहव-
नीयमुद्धरेदित्याहुः 183 b; गुरुवस्तु तूर्णोपदेन प्रथमसमि-
द्रतं मन्त्रमात्रं निरसनं तु देवताया इति पूर्ववच्यागमाहुः ।
195b; एतेन पूर्णाहुत्यर्थं ब्रह्मवरणमावश्यकमिति गुरुवः 216.

Other authorities which he quotes are:—

अपरार्क 236; केशव 69b; 141b; 156b &c; गृह्यपरि-
शिष्ट 11; गोपाल (कारिका) 131; चतुर्विंशतिमत 13b;
21b &c; तन्त्रकृत 69; त्रिकाण्डमण्डन 12b; 208b &c;
देवः 69b; देवरातः 68b; 189b &c; धूर्तः 202b; नृसिंह
(सिद्धान्तभाष्यवृत्तिकृत) 68b; नृसिंह (author of some
metrical work) 179b; 184, 192, &c. प्रयोगरत्नमाला
2b; 202b; प्रायश्चित्तचन्द्रिका 202b; प्रायश्चित्तप्रदीप 190,
200, 216. भव 205b; भारद्वाजगृह्य 20b; महार्णव 35b;
माधव 19b; 25, 29b &c, मिताक्षरा 202b; यज्ञतन्त्र
192b; रेणुकारिका 70; लौगाक्षिकारिका 13, 14b; वृत्तिकृत
184, 191, 197 &c; वृद्धाः 35b; शाकलकारिका 222;
शुल्व 71b; शूलपाणि 25b; शेषसूत्र 173b; षट्त्रिंशन्मत
25b; सिद्धान्तभाष्य 189b; 203 and स्मृत्यर्थसार 24b,
35 &c.

[S. C. 12.

611

प्रयोगरत्नभूषा of रघुनाथ.

(Ch. III.)

9½ × 4 inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 97; seven lines to a page.

The third part of the same work. This treats of the Dars'apūrnamāsa.

It begins:—

सवनेषु × × गोपिकानां रसवद्भूरिस्तैस्त द्विजानाम् ॥
हविरत्ति सगोरसं सगोपः प्रविधत्तान्मयि गोरसं स गोपः १

अथ दर्शपूर्णमासप्रयोगः । आधानानन्तरं प्रथमपौर्णमास्याः पूर्वेषुः पुण्याहवाचनं रात्रावुदकशान्तिप्रतिसरबन्धौ विधाय०

(इति) प्रथमदर्शपौर्णमासप्रयोगः ॥ अवादीत्थ० अन्वारम्भेष्टिरप्येषा प्रीयतां यज्ञभुक्त्या 18 b; इति पूर्णमासप्रयोगः । 71b; विद्यारण्य is quoted in four or five places.

It ends:—

अवादीत्थ० दर्शस्य पूर्णमासस्य प्रयोगोस्तु हरेर्मतः ।

इति श्रीमद्गणेशभट्टात्मजदेवीयरघुनाथोद्गीतप्रयोगरत्नभूषायां दर्शपूर्णमासप्रयोगाख्यं तृतीयं रत्नम् ॥

[S. C. 12.]

612

प्रयोगसार of केशवस्वामी.

(दर्शपौर्णमास.)

9½ × 4½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 38; eleven lines to a page. The MS. is not dated; but the paper, handwriting and general appearance of it leave no doubt that it is the first part of the MS. noticed under the next number.

Prayogasāra is a manual of the vedic rites composed by Kes'avasvāmī who follows Nārāyaṇa and Bhavasvāmī and quotes a Kārikā (2nd of the Anvārambhaṇī Kārikās, see above No. 572) from Gopāla (in the next number). Kes'ava himself is quoted by Trikaṇḍamaṇḍana, which again is quoted by Hemādri. Thus Kes'ava must have flourished before the twelfth century A. D. See above No. 509 and Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 31.

It is to be noted here, that Bhavasvāmī who is the model of our Kes'ava is a very ancient writer. He is quoted in the Gopālakārikās from which our Kes'ava quotes; see above No. 572.

49

Kes'ava's Prayogasāra is based upon the Bau-dhāyanasūtra, especially upon the Dvaidhasūtra portion of it. The present MS. contains the first Pras'na of the Prayogasāra; it treats of the Dars'apūrnamāsa. The MS. in the next number contains the second, third and fourth Pras'nas which treat of Ādhāna and Agnihotra.

For another MS, cf. I. O., No. 370; and Burnell Tanjore MSS., p. 19.

श्रियः पतिं नमस्कृत्य कर्णं च मुनिसत्तमम् ।

प्रयोगसारं वक्ष्यामि केशवोहं यथामति ॥ १ ॥

नारायणादिभिः प्रयोगकारैरेकं पक्षमाश्रित्य दर्शपूर्णमासादीनां प्रयोग उक्तः आचार्यपादैर्द्वैधे पक्षान्तराण्युक्तानि । भवस्वामिमतानुसारिणा मया तु उभयमप्यङ्गीकृत्य प्रयोगसारः क्रियते । अमावास्यानेत्यादि ।०

The Adhyāyas end as follows:— I on 5b; II on 7; III on (?) IV on 9; V on 11b; VI on 13b; VII on 14; VIII on 15b; IX on 17b; X on 18b; XI on 21; XII on 23; XIII on 25; XIV on 27; XV on 30b; XVI on 32b; XVIII on 34b.

In the first Pras'na, the following are the important quotations:—

स्वशाखायां व्रीहीणामिति समाघातः शाखान्तरे यवानामिति उभयदर्शनार्थं उभयं समाघातमाचार्येणेति (भाचार्य = बौधायन) । उपांशुयाज्यस्य शेषाभावात् कथमाचार्येणोक्तं सकृत् ध्रुवाज्यादिति । अयमभिप्रायः इह प्रजापतिवचनात् । fol. 32; तत्प्रपञ्चो भवस्वामिनोक्तस्तद्विकल्पस्तत्र द्रष्टव्यः । fol. 32 b.

It ends:—

यत्तोषितं ब्राह्मणतर्पणेन तदीदृगिष्टं प्रवदन्ति सन्तः ।

दशोदनेष्टिस्तु पशौ शतं तत्सोमे सहस्रोदनमित्यथाहुः ॥

दर्शपूर्णमासयोर्द्वैधे बहुधा विकल्प उक्तः । ग्रन्थप्रपञ्चमयालोकाननुष्ठानाच्च अत्र सर्वेपि नोक्ताः । लोकानुष्ठितपूर्वाः कतिचिदुक्ताः । अतः परमपि तथैव भवति । इति केशवस्वामिकृते प्रयोगसारे दर्शपूर्णमासौ समाप्तौ ।

[B. D. 124.]

613

प्रयोगसार of केशवस्वामी.

(आधान and अग्निहोत्र.)

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 30; nine lines to a page. Dated S'ake 1602.

संतानें थीं—दो पुत्र—मोहनजी और मोहरीजी तथा दो पुत्रियाँ—बीबी भानीजी और बीबी निधानीजी ।

दूसरे गुरु श्री गुरु अंगददेवजी से भेंट होने से पूर्व अमरदासजी वैष्णव मत के उपासक थे और उनका अधिकांश जीवन तीर्थयात्रा में व्यतीत हुआ । चालीस बार वह गंगास्नान के लिए नंगे पाँव हरिद्वार गए । सत्तर वर्ष की वृद्धावस्था में एक छोटी सी घटना से उनके जीवन में क्रांतिकारी बदलाव आ गया । एक दिन पौ फटने से पहले उन्होंने अपने भतीजे की धर्मपत्नी बीबी अमरो के मुख से, जो गुरु अंगददेवजी की सुपुत्री थी, ईश्वरीय स्तुति के मधुर और आनंददायक शब्द सुने । बुजुर्ग अमरदासजी ने उस ईश्वरीय गीत में धड़कती जीवनधारा को पहली बार पहचाना और उन्होंने अमरो से पूछा कि यह किसकी वाणी है । पता चला कि वह गुरु नानकदेव की 'जपुजी' का संगीत था ।

गुरु अमरदास : सेवा से गुरु पदवी पाई

The following are quoted:—आश्वलायनकारिका 3b; 18b; केशव 5; गोपाल 9; 14; चन्द्रिका 20; देवरात 14b; धूर्त 7b; निदानसूत्र 7b; वृत्तिह 12; प्रदीप 4b; प्रदीपिका 5; प्रयोगपारिजात 19b; मण्डन (i. e. त्रिकाण्डमण्डन) 7b; माधवीय 20b; रुद्रदत्त 5b; विद्यारण्य 33b; शतद्वयी 4b; शतद्वयीव्याख्या 6b; सिद्धान्तभाष्य 16b; होत्रालोक 31b; 44.

[S. C. 12.]

616

प्रायश्चित्तकुतूहल by रघुनाथ नवहस्त.
(आधान.)

10 × 4½ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 21; eight lines to a page.

Another part of the same work, treating of Ādhāna.

It begins:—

अथाधानप्रकरणम् ॥

आहिताग्नौ च जनके भ्रातर्यपि सहोदरे ।
आदधीत स्वयं जायामवाप्य दशमेहनि ॥
तदतिक्रमणे दोषः स इदानीं निरूप्यते ॥

तत्र विष्णुयाज्ञवल्क्यौ ॥

गोवधो ब्राह्मजास्तेयमृणानां चातपक्रिया ।

अनाहिताग्नितापण्यविक्रयः परिवेदनम् ॥

इत्याधानप्रायश्चित्तानि । 6; इति पुनराधानप्रकरणम् । 8;
इति अग्नीद्वयसंसर्गविधिः । 9 b.

It ends:—

इत्याहिताग्निधर्मः ॥

अवाहि(दी)त्यमनन्तेन गुरुणा करुणाब्धिना ।

आधानगोचरं प्रायश्चित्तं तच्च निरूपितम् ॥

इत्यनन्तदेवीयरघुनाथविरचिते प्रायश्चित्तकुतूहले
आधानप्रकरणम् ॥० टोपरोपनामकगित्रटा(?)त्मजजयरामेण
संपादितम् ॥ अनन्तदेवकृत आहिताग्निधर्मः ॥ प्रायश्चित्तसह ॥

The following authorities are quoted:—केशवः 19b; चन्द्रिका 6, 19, 19b; त्रिकाण्डमण्डन, 9, 13, 19; प्रजापति 16; प्रायश्चित्तप्रदीप 2b; प्रायश्चित्तप्रश्न 2b; भारद्वाजगृह्य 2; माधव 1, 2, 12b &c; यज्ञपार्श्व 19b; 20; रामाण्डार 4b; शतद्वयी 3 &c; शूलपाणि 15b; स्मृतिचन्द्रिका 12b; स्मृत्यर्थसार 10b.

[B. D. 224.]

617

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(आधान.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; seven lines to a page.

Another copy of Ādhāna.

[S. C. 12.]

618

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(अग्निहोत्र.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 46; nine lines to a page. The MS. appears to be at least 300 years old.

This is another part of the Prāyas'cittakutūhala. It treats of atonements in connection with the Agnihotra Homa.

It begins:—

नमो वेतण्डतुण्डाय शशिखण्डाङ्गधारिणे ।
हारिणे सर्वविद्यानां पार्वतीप्री(प्रियसूनवे ॥

अथाग्निहोत्रहोमप्रायश्चित्तान्युच्यन्ते । तस्य विहरण-
कालपूर्वाचा(र्वकत्वा)त्तत्कालोमिधीयते तत्र कात्यायनः०

It ends:—

अवादीत(त्य)मनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये ।
प्रायश्चित्तविधिर्होम्यः स संक्षेपान्निरूपितः ॥
इत्य(ले)वं रघुनाथेन प्रायश्चित्तकुतूहले ।
निर्मिते विततं होम्यप्रायश्चित्तविवेचनम् ॥
अनेन प्रीयतां देवो भगवान्कमलापतिः ।
श्रीमदनन्तः पूर्वेषामस्माकं कुलदैवतम् ॥

The following authorities are quoted in this part:—आलेखनमत 15; आश्वलायनः 14b; कारिकाव्याख्या 2b; केशवः 42b; कौण्डिन्यः 22; गुरुचरणाः 14b; 37b; गोपालः 21, 25, 36b; चन्द्रिका 13, 17; जैमिनि 21b; तालनिवासी 30b; त्रिकाण्डमण्डन 18b, 37; देव-
यान्निकः 14b; देवरातः 8b, 10, 11b, 13b, 29b, 31b &c; धूर्तः 13b; प्रयोगपारिजात 1; प्रायश्चित्तप्रदीप 2b, 3b, 6b; 14, 25b; भाष्यकृत् 14; मण्डनः 45, 46; यज्ञपार्श्व 18b; 20 &c; रुद्रदत्त 15, 31b; विज्ञानेश्वर 18b; वृत्तिकृद्विवरण 1, 3, 3b, 6b, 8b &c; वेङ्कटेशः 12, 42; शतद्वयीकार 4, 15, 39b; सिद्धान्तभाष्यकृत् 6b, 8b, 10, 11b, 13b, 21 &c; स्मृतिचन्द्रिका 17b; होत्रालोक 3b.

[B. D. 224.]

619

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(अग्निहोत्र.)

9½ × 4½ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; seven lines to a page.

Another copy.

It ends:—

अवादीत्य० ॥ इत्येवं रघुनाथेन० ॥

इति नवहस्तरघुनाथभट्टविरचितप्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तम् ॥

[S. C. 12.

620

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(विकृति.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; seven lines to a page.

Another part of the same work, treating of Prāyas'cittas in connection with the Vikṛti Yāgas.

It begins:—

यस्याहुर्विकृतिं विश्वं शश्वन्निर्विकृतेरपि ।

स्मृत्वा तमाद्यमोकारं कुर्वे विकृतिसंग्रहम् ॥

अथाग्रयणचानुर्मास्यादयो दर्शपूर्णमासविकाराः । विकृतिषु प्रसक्तानि प्रायश्चित्तानि प्रकृतिप्रायश्चित्तवद्भवन्ति ।०

शतद्वयी and प्रायश्चित्तप्रदीप are quoted on fol. 3b; वृत्तिकृत् on 6b; कारिका on 9.

It ends:—

आधानादिदक्षिणायां तन्मूल्ये वा नैतन्नैमित्तिकम् ।
इति प्रायश्चित्तकुतूहले स्वल्पविकृतीनां विकृतिविशेष-
प्रायश्चित्तानां निर्णयः समाप्तः ।

[S. C. 12.

621

श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका of विश्वनाथ.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 70; eight lines to a page. A Thāle MS.
It was bought by S'esaḥaṭṭa Thāle; it was written by Jati Labdhahaṇsa. Not very old.

S'rautapṛāyas'cittacandrikā is a work on the vedic Prāyas'cittas composed by Viś'vanātha, son of Narasiṅha Dikṣita. The work is divided

into three chapters. It follows the Baudhāyana Sūtra. For other MSS, compare I. O., No., 448 and Mitra, Notices, I. p. 88.

Viś'vanātha quotes Kes'avasvāmī and is quoted by Raghunātha Navahasta (No. 610 above) and Divākara Kāle (No. 745 below). His date thus falls between the 13th and the 17th century.

I am however, inclined to believe that our Viś'vanātha is the same as the commentator of that name of the Pāraskaragṛhyasūtra. This commentary of Viś'vanātha who lived at Benaras, was it seems, lost after a time, only a portion of it being left with his descendants. In S'aimvat 1692, however, one Laksmidhara, the great-grand-son of Ananta, the elder brother of Viś'vanātha's father, went to Benares from Cambay, where evidently the family had settled, and procured the remaining portion of the commentary in spite of the ridicule and shame to which he was exposed (possibly for having negligently lost his own ancestor's work). I give below a part of the quotation from this commentary given at Ulwar, Extract, No. 42:—

पारस्करस्य गृह्यस्य पञ्चखण्डावशिष्टकम् ।

गरिष्ठं सर्वभाष्येषु बह्वर्थनिर्णयान्वितम् ॥ ३ ॥

नारसिंहाग्रजोऽनन्तस्तस्य यो वै प्रपौत्रकः ॥ ५ ॥

लक्ष्मीधराभिधः स्तम्भतीर्थात्काश्यां समागतः ।

उपहासं पुरस्कृत्य हियं कृत्वा तु पृष्ठतः ॥ ६ ॥

भाष्याण्यन्यानि वालोक्य पञ्चखण्डान्यलीलिखत् ।

तेनैवात्रास्य भाष्यस्य पूर्तिर्जाता यथा तथा ॥ ७ ॥

संवत्त्रेणग्रहकला १६९२ मितेऽब्दे चोत्तरायणे ।

समाप्तिमगमद्भाष्यं माघे भूते सिते कुजे ॥ ८ ॥

Viś'vanātha thus must have flourished towards the close of the 16th or the beginning of the 17th century. Aufrecht's entry at C. C. II. p. 225b, regarding the date of this commentary is wrong.

Beginning:—

पञ्चश(र)वैरिसंचितमगणितपुण्यं गणेशजन्मपदम् ।

अञ्चितद्वगन्त(करुणं) कंचन कलयामि शोणितोद्भासम् ॥

बौधायनावताराय तपःसाराय मे नतिः ।

चिद्स्वराय गुरवे भिक्षवेस्तु मुमुक्षवे ॥ २ ॥

Pras'na I ends on fol. 29b; II on fol. 54. The author quotes केशवस्वामी on fol. 31, प्रायश्चित्त-वैयासिक्यानुसारी गोपाल on 18b; 68 and शालाकि on 5b.

The following passage is alluded to in the Smārtaprayas'cittoddhāra of Divākara Kāle (No. 745 below) :—

औपासनपाकयज्ञदीक्षादानाद्यतिथिपूजनं देवार्चनादि क-
र्माणि पठ्यामृतुमत्यां कुर्यादेव ।० fol. 68.

It ends :—

इति श्रीनरसिंहदीक्षितसूनुविश्वनाथभट्टविरचितायां
श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिकायां तृतीयः । चन्द्रिकाहोमाधिसमाप्ता
[S. C. 4.

622

प्रायश्चित्तप्रदीप.

12½ × 6¼ inches; Devanāgarī character.
Foll. 70; about twelve lines to a page.

Prāyas'cittapradīpa is an exposition of the
vedic atonements according to Baudhāyana, in
five chapters.

The work is based upon Gopāla's S'rautabhā-
sya (see above No. 572) and follows Devasvāmī.
See I. O., No. 449 and Bhandarkar, Report,
1883-84, p. 26.

It begins :—

नत्वा बोधायनाचार्यं तेनोक्तश्रौतकर्मणाम् ।
विध्यतिक्रमणप्रायश्चित्तप्रदीपः प्रकथ्यते ॥ १ ॥
श्रौते बोधायनोक्तानि प्रायश्चित्तानि यानि तु ।
उक्तानि श्रौतभाष्ये च वर्त्यगोपालसूरिणा ॥ २ ॥
व्यासोक्तानि प्रकीर्णानि तैरनुक्तानि यानि तु ।
देवस्वामिमतोक्तेषां विस्तराभिर्णयं ब्रुवे ॥ ३ ॥
पञ्च प्रकरणान्यत्र ह्याधानं त्वग्निहोत्रकम् ।
दर्शाद्याग्रयणाद्यत्र सोमश्चेति यथाक्रमम् ॥ ४ ॥

It ends :—

इति चातुर्मास्यप्रायश्चित्तं समाप्तम् ।

[B. D. 50.

623

बृहद्रथन्तरसाम.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Fol. 1; seven lines in all.

Beginning :—

अथ बृहद्रथन्तरम् ॥ औहोयित्वा । हौ ३ ऐ । सौतौ वा-
जस्य कौरौ २३४ वाः ।०

End :—

इति बृहद्रथन्तरं समाप्तम् ॥

[B. D. 224.

624

ब्रह्मत्व.

8½ × 4 inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; 26 lines in all. Dated S'ake 1729.
The MS. was copied for Paras'urāma Hari
Jogalekara.

Brahmatva or the duties of the Brahmā priest.
It begins :—

अथ ब्रह्मत्व लिख्यते । ब्रह्मासागुदगाहवनीयादवस्थाय
प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणावृद्धिद्वारं प्रपद्यते पूर्वैर्णोत्क-
रमपरेण प्रणीता०

It ends :—

संस्थाजपेनोपतिष्ठते । ॐ चमे स्वरः तीर्थेन निष्कामेत् ॥
इति ब्रह्मत्व समाप्त ॥ शके १७२९ प्रभवसंवत्सरे

[B. D 200.

625

भावीप्रायश्चित्त.

10½ × 4 inches; Devanāgarī character.
Foll. 31; eight lines to a page. A Thāle MS.;
see above No. 440.

A small work on the vedic Prāyas'cittas,
differently called Prayogaratna, Prāyas'cittapra-
yoga or Bhāviprāyas'citta, divided into three
chapters dealing with Pas'u, Soma and Iṣṭi
Yāgas respectively. The author is unknown.
He quotes Mādhavācārya; hence he must have
lived after the close of the 14th century.

It begins :—

अथ पशुप्रायश्चित्तम् । तन्नान्वारम्भणीयार्थं विद्वतेषु अन्वा-
धानात्प्रागनुगमने सर्वप्रायश्चित्तं कृत्वा पुनर्विहरणम् ।०

इति प्रायश्चित्तप्रयोगे पशुप्रकरणम् fol. 5; इति प्रयो-
गरत्ने सोमप्रकरणं समाप्तम् । अथ प्रायश्चित्तेष्टीनां प्रयोगः ।
fol. 23 b.

It ends :—

अमावास्यातद्वर्षपूर्वोक्ते याज्यानुवाक्ये शेषममावास्यावत् ।
इत्यापस्तम्बोक्ता इष्टयः समाप्ताः । विविता विजयी भवतु ।
इति भावीप्रायश्चित्तपुस्तकम् ।

The author quotes वाधूलि, वृत्तिकार 7b; 17, 23b;
आश्वलायनवृत्तिः 17; शालीकानाथः 9; and माधवाचार्य
23b. (तथा ब्राह्मणे सूत्रेण इष्टिप्रत्याम्नायत्वेन पूर्णाहुतिरुक्ता
सा चानारब्धदर्शपूर्णमासस्य दर्विहोममध्ये ऋत्विग्द्रव्याद्यभावे
प्रयोगाद्यज्ञाने भवतीति माधवाचार्यवृत्तिकृदभिप्रायः ।)

[S. C. 4.

626

महावैश्वानरसाम.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Folio one only; 17 lines in all.

Beginning:—

श्रीगणेशायनमः । वैश्वानरऋषिः । बृहतीछन्दः ॥ अघर्मो
देवता । वसोर्धारायां विनियोगः ॥ ॐ ३१ म् ॥ आयूः ३ ॥
ज्योती ३ ॥ जोतोवा ३ ॥०

End:—

इति महावैश्वानरसाम समाप्तः ॥

[B. D. 224.

627

महाव्रतसाम.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; thirteen lines to a page.

The collection of the Sāma texts to be recited
at the vedic rite called Mahāvratā.

It begins:—

अथैकाहिकसर्वजिन्महाव्रतप्रयोगः ॥ तत्र महन्मे वोच इत्या-
दिसमिदाधानान्तविधिरग्निष्टोमवद्भवति । विशेषस्तूच्यते ।०

It ends:—

व्रतसंज्ञकाष्टष्टादन्यानि स्तोत्राणि सर्वा पञ्च विंशतिस्तोम-
कानि । पञ्चविंशमितरं सर्वं सर्वमिति । इति महाव्रतस्य
सामानि समाप्तः ॥ कर्वे इत्युपनामकं बचंभट्टस्येदं पुस्तकम् ।

[B. D. 183.

628

मृगारेष्टिप्रयोग.

10 × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; eight lines to a page. A Thāle MS.;
see above No. 440.

A manual of the Mrgārestī.

It begins:—

अथ मृगारेष्टिः । सा च पर्वणि कार्या । खण्डपर्वणि तु प्रकृ-
त्यनन्तरं सद्य एवाखण्डपर्वण्यपि पूर्वेंदुरेव विकृतिं कृत्वा
प्रकृत्यन्वाधानं कार्यमित्युक्तं तच्चरत्ने ।०

कल्पसार 2, तन्नरत्न 1, बौधायनतन्त्र 10, वृत्तिकार 1,
are quoted.

It ends:—

होमुग्भ्यां द्विकपाल इति श्रुतिः ।

[S. C. 4.

629

मृगारेष्टिहौत्रप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

Another manual of the Mrgārestī. Anony-
mous.

Begins:—

अथ मृगारेष्टिहौत्रप्रयोगः । नमः प्रवक्र इत्यादि सप्तदश
सामिधेयः ॥ शोचिष्केशस्तमीमहोमपामिदं न्ययनं समुद्रस्य
निवेशनं ।०

End:—

प्राणभक्षं भक्षयेत् । संस्थाजपान्तं समाप्तम् । इति मृगा-
रेष्टिहौत्रप्रयोगः ।

[S. C. 4.

629 A.

यज्ञतन्त्रसुधानिधि of सायणाचार्य.

(आधान.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 70; eight lines to a page. Dated S'ake 1691

An exposition of the vedic sacrifices according
to Baudhāyana and As'valāyana by Sāyaṇācārya.
The MS. contains the Ādhāna section only.
Cf. I. O., No. 374.

Begins:—

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।०

End:—

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवीरहरिहरसकलसाम्राज्य-
धुरंधरस्य वैदिकमार्गस्थापनाचार्यस्य श्रीसायणाचार्यस्य कृतौ
यज्ञतन्त्रसुधानिधौ आधानप्रकरणसंग्रहः । शके १६९१
वर्षे विरोधी नाम संवत्सरे दक्षिणायने आश्विनशुद्धद्वितीयायां
तिथौ भानुवासरे तद्दिने इदं पुस्तकं गदाधरदीक्षितेन लिख्यते ।

[B. D. 172.

630

वाजपेय उद्गातृत्वप्रयोग.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; seven lines to a page. Dated S'ake
1683. The MS. bears the name of Gaṅgārāma
Karnāṭaka Hublye.

A handbook for the use of the Udgātṛ priest
at the Vājapeya sacrifice.

एक दिन बाला और कुष्णा पंडित गुरु अर्जनदेव के दरबार में हाजिर हुए और प्रार्थना की, “महाराज, हम कथा करके लोगों के मन को शांति प्रदान करते हैं। लेकिन हमारा अपना मन फिर भी अशांत रहता है। कृपया मन की शांति का कोई उपाय बताइए।”

गुरुजी ने कहा, “अगर धन इकट्ठा करने के लिए कथा की जाती है तो उससे मन में कभी भी शांति नहीं होगी। यदि आप शांति चाहते हैं तो अपनी कथनी (कथा) पर स्वयं भी अमल किया

गुरु अर्जनदेव

० धानंजयमतमाश्रित्य प्रयोगः । fol. 3.

It ends:—

इति गोवर्धनविरचितः सर्वपृष्ठास्तोर्यामः (ज्ञः?) उद्गातृ-
त्वप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

634

सर्वपृष्ठास्तोर्यामसाम.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 60; eight lines to a page.

A collection of Rk and Sāma texts to be
recited at the Sarvapṛṣṭha Āptoryāma sacrifice.

It begins:—

इन्द्रं जुषस्व प्रहवायाहि शूर हरिह । पिबा सुतस्य मतिर्न०
अथ बहिष्पवमानस्य ऋजपः ॥०

It ends:—

सर्वपृष्ठास्तोर्यामः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

635

सर्वपृष्ठेष्टि.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; eleven lines to a page. Dated Sāmvat
1804. The MS. was procured by S'eṣabhaṭṭa
Thāle; see above No. 440.

A manual of the Sarvapṛṣṭheṣṭi.

Begins:—

अथ वै भवति यथा वा इन्द्रो देवतानां मनुर्मनुष्याणामे-
वमहं भूयासमिति स एतयेष्ट्या यजेत सर्वासु दिक्षु पुण्यकी-
र्तिकामः० इति दिग्विजयेष्टिः । अथ प्रयोगः fol. 1b;
सिद्धमिष्टिः संतिष्ठते ॥ श्रीपरशुरामार्पणमस्तु । श्रीगणेशाय
नमः । नमः प्रवक्र इत्यादि सप्तदश सामिधेन्यः० fol. 5b.

End:—

संस्थाजपान्तं समानं संतिष्ठते एषेष्टिः इति सर्वपृष्ठेष्टिः
समाप्तः ।

[S. C. 4.

636

सर्वतोमुखौद्गात्रप्रयोग of सदाराम.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 22; about nine lines to a page. Dated
Sāmvat 1827, written by Gaṅgārāma Karnāṭaka
Hublye.

A handbook for the use of the Udgātṛ priest at
the Sarvatomukha sacrifice, composed by Sadā-
rāma Tripāṭhi, son of Deves'vara Tripāṭhi, grand-
son of Suraci (?) Tripāṭhi, belonging to the
Nāgara family.

It begins:—

अथ त्रिवृत्स्तोमस्य सर्वतोमुखस्य प्रयोगः । आश्वं ॥
अभिद्रोणारनि विभ्रवाः ॥ ॐ शुक्रा क्रतस्य धाराऽरया ॥०

It ends:—

इति श्रीमन्नागरकुलावतंसत्रिपाठीसूरचि(?)तनूजत्रिपा-
ठीदेवेश्वरात्मजत्रिपाठीसदारामेण कृतः सर्वतोमुखसाम
लिखितं कर्नाटकगंगारामेन लिखितं संपूर्णतामगात् ॥ संवत्
१८२७.

[B. D. 224.

637

साद्व्यस्कसाम.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; seven lines to a page.

A collection of the sāmā texts to be recited at
the Sādvyaska sacrifice. The copy is incorrect
in many places.

It begins:—

अथ साद्व्यस्करसर्वत्तदत् (?) ॥ परिवव ३ ति विष्टुतिः ॥
अथ स्तोत्राणि ॥ उपास्मै गायता तरोम् ॥ अभि ते मधुना
पवस्व शं गवोम् ॥ पवमानो अजीजनोम् ॥०

It ends:—

इत्यग्निष्टोमसाम ॥ समाप्तो साद्व्यस्करः ॥ समपूर्ण ॥

[B. D. 224.

638

साद्व्यस्कसाम.

9 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page. Incomplete.

Another copy of the Sādvyaska Sāmas.

It begins:—

अथ साद्व्यस्कः । सर्वं तृ (त्रि) वृत् परिवर्तिनी विष्टुतिः
अथ स्तोत्राणि ॥ उपास्मैगा० अभि ते म०

[B. D. 224.

639

सोमप्रयोगरत्नमाला.

8½ × 3 inches; Devanāgarī character.
Foll. 72; nine lines to a page. Incomplete.

A handbook of the Soma sacrifices. By an unknown author. The cover bears the name 'अथ षोडशप्रयोग.' The author quotes Rāmāṇḍāra, Mādhavācārya (com. on Aitareya Brāhmaṇa) and the Siddhāntabhāṣya.

Begins:—

विश्वेशं माधवं सूर्यं गणेशं जगदम्बिकाम् ।
अग्निं च भैरवं ध्यात्वा नत्वा च पितरौ गुरुन् ॥ १ ॥
यानि बौधायनोक्तानि सूत्राणि विविधानि च ।
तद्भाष्याणि प्रयोगांश्च केशवादीन्यथोदितान् ॥ २ ॥
आश्वलायनसूत्रं च सामसूत्रं तथैव च ।
तद्वृत्तीश्च प्रयोगांश्च ग्रन्थानन्यान्यथामति ॥ ३ ॥
आलोच्य कारिकाश्चैव यत्नतः स्वहिताय वै ।
प्रयोगरत्नमालेयं सोमस्य ग्रथ्यतेधुना ॥ ४ ॥
विद्वद्भिरङ्गीकार्या सा यथा चेदाश्वलायनः ।
तत्रादौ सर्वसोमप्रकृतिभूतोद्भिष्टोमप्रयोगः ॥ १०

इति सोमप्रयोगरत्नमालायां प्रवर्ग्यसंभरणं fol. 9;
इति अप्सुदीक्षा 12; इति दीक्षणीया 14; इति कृष्णाजिना-
दिदीक्षा 16; इति प्रायणीया 20; इति सोमकुर्यः 23b; इति
आतिथ्या 26b; इति पौर्वाहिकः प्रवर्ग्यः 44; इति
०पौर्वाहिकी उपसत् 47; इति अपराहिकः प्रवर्ग्यः 47b;
इति प्रवर्ग्योद्वासनं । अथाग्नीषोमीयः । 52b.

उपपक्षं नाम कक्षं ब(बा)हुमूलमिति भाष्यकारः ।
कपोलमिति रामाण्डारः । आन्तमेव यज्ञं तन्वते इति
ऐतरेयब्राह्मणस्य संयाजान्तपरतया तद्भाष्ये व्याख्या(ना)-
द्वौत्रध्वर्योरैकवाक्यतार्थं आश्वलायनयजमानस्य पत्नी
संयाजान्तैव न्याय्येति प्रतिभाति ।...। तत्रापि दीक्षणीयाव-
त्पत्नीसंयाजान्तपरतया ऐतरेयभाष्यव्याख्यानादेकवाक्य-
तार्थं ० 14. तदा दण्डप्रदाने होत्रा या(व्या)पारो न कर्तव्य
इति सिद्धान्तभाष्ये । 68.

It abruptly ends:—

आग्नीध्रः पूर्वं निहितमुत्सुकमादायान्तरेण—

[B. D. 74.

640

सौत्रामणिहौत्रप्रयोग.

9½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 10;
ten lines to a page. Dated S'ake 1724.

Sautrāmaṇi Houtra Prayoga.

[B. D. 11.

641

स्तोमप्रयोग.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Folio. 1 only; nine lines.

This appears to be a fragment. The name
स्तोमप्रयोग is written on the cover.

It begins:—

होतुं पित्रा सुता । स्वरसिनी ३ ॥ होयि होयि ॥

It ends:—

श्रैष्ठ्याय क्षत्रस्येवास्य प्रकाशो भवति प्रतितिष्ठति य एवं वेद ।

[B. D. 224.

642

स्थालीपाक.

8½ × 4 inches; clear Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; nine lines to page. Dated S'ake 1743.

A manual of Sthālīpāka.

It begins:—

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं
अमुककर्म करिष्ये । तदङ्गहोमं कर्तुं स्थण्डिलादिकर्म ० ॥

०विशेषस्तु ॥ अद्येत्या ० ममोपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपर-
मेश्वर ० दर्शपौर्णमासाभ्यां स्थालीपाकाभ्यां यक्ष्ये ॥ तत्रेदानीं
पौर्णमासस्थालीपाकेन यक्ष्ये । दर्शे तु दर्शस्थालीपाकेन यक्ष्ये ॥
अद्येत्यादि क्रियमाणे अमुकहोमे वा दर्श ० पौर्णमासस्थालीपाक-
होमे देवतापरिग्रहार्थं चाधानं करिष्ये ॥ —fol. 2b;

It ends:—

इति अनेन दर्शपौर्णमासस्थालीपाकहोमेन भगवान्यज्ञरूपी
यज्ञनारायणः प्रीयताम् ॥ इति स्थण्डिलकर्मस्थालीपाकः
समाप्तः ।

[B. D. 213.

643

होमपद्धति.

5½ × 3¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-8; about 11 lines to a page.

A manual of Tantric Homa. The first folio of
the MS. is lost.

इति होमे कर्तव्यता तात्रिकी । fol. 6b.

It ends:—

त्रिमूर्तिरूपे परमे सर्वाशापरिपूरके ।

नमोस्त्रासा(?)पुरे मातरखण्डानन्दविग्रहे ॥

इति होमपद्धतिः समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 233

644

आपस्तम्ब गृह्यसूत्र.

(Pras'na III.)

12½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; eight lines to a page.

The third Pras'na of the Āpastambīya Gr̥hya-sūtra. The whole is edited with notes and extracts from the commentaries of Haradatta and Sudarsanācārya by M. Winternitz, Vienna, 1887.

[B. D. 145.

645

आश्वलायन गृह्यसूत्र.

15 × 10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; eighteen lines to a page.

Ās'valāyana Gr̥hyasūtra in four chapters. Published with German translation by Stenzler, 1864-65; also with Nārāyaṇa's Vṛtti in the Bibliotheca Indica, and by Pandit Jyesthārāma Mākundaji, Bombay, 1894.

[ZZ. A. 23.

646

आश्वलायन गृह्यसूत्र.

9½ × 3½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 26; nine lines to a page.

Ās'valāyana Gr̥hyasūtra; another copy.

[B. D. 77.

647

आश्वलायन गृह्यसूत्र with

वृत्ति by नारायण.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 130; nine lines to a page. Dated Samvat 1830; S'ake 1695; A Thāle MS.; see above No. 440.

Ās'valāyana Gr̥hyasūtra with the Vṛtti of Nārāyaṇa, who is usually supposed to be the same as the commentator of the Ās'valāyana S'rautasūtra. But this is doubtful; the commentator of the S'rautasūtra is Nārāyaṇa, son of Narasiṅha, who belongs to the Gārgya Gotra (see above No. 509), whereas our Nārāyaṇa belongs to the

Naidhruva Gotra and is the son of Divākara. The introductory verses, however, seem to be favourable to the assumed identity of the two. The two seem to be regarded as different at Bhandarkar, Report, 1884-87, pp. 7, 8.

The following allusion to the As'. S'r., VI. 10 and its explanation, when compared with the commentary of Nārāyaṇa Gārgya on that passage, leave an impression that the two may not be different:—

यदुक्तं पुरस्तात्सूत्रस्य षष्ठाध्याये दीक्षितमरणे तदिहापि कुर्यादित्यर्थः । तत्रैवमुक्तम् । 'संस्थिते तीर्थेन निष्कृष्यावभृथे प्रेतालङ्कारान्कुर्वन्ति केशश्मश्रुलोमनखानि वापयन्ति नलदे-
नानुलिम्पन्ति' । नलदमभिगुक्तेभ्यो विज्ञेयम् । 'निःपुरी-
षमेके कृत्वा०' मूलं पाशः अग्रं दशा प्राक्शिरसं प्रेतं शाययित्वा
प्रेतं प्रोर्णयुः । वासोग्रं पादतो यथा । भवेदित्यर्थः ।—

—Com. on Ās'. Gr., IV. 1. 15.

Compare with this:—

नलदो नाम द्रव्यविशेषः । स चाभिगुक्तेभ्यः शिक्षि-
तव्यः ।०' वाससो वसनारम्भप्रदेशः पाश इत्युच्यते ।
समाप्तिप्रदेशो दशा ।०

—Com. on Ās'. S'r., VI. 10.

The following important verse is quoted by Nārāyaṇa on II. 1. 10:—

इदं कार्यमनेनेति न कचिदृश्यते विधिः ।

लिङ्गादेवेदमर्थत्वं येषां ते मन्त्रसंज्ञकाः ॥

Begins:—

आश्वलायनमाचार्यं प्रणिपत्य जगद्गुरुम् ।

देवस्वामिप्रसादेन क्रियते वृत्तिरीदृशी ॥

उक्तानि वैतानिकानि०

Nārāyaṇa refers to the earlier writers but never by name. Jayantasvāmī, whose opinions are often contrasted with those of our Nārāyaṇa by Kumārasvāmī in the Ās'valāyanagr̥hyakārikās (see the next number) seems to be unknown to our author. Probably he lived after him.

Ends:—

आश्वलायनगृह्यस्य भाष्यं भगवता कृतम् ।

देवस्वामिसमाख्येन विस्तीर्णं सदनाकुलम् ॥

दिवाकरद्विजार्ज्यस्य सूनुना नैधुवेण वै ।

नारायणेन विप्रेण कृतेयं वृत्तिरीदृशी ॥

This last verse which is found in all MSS. consulted by me and also in the printed edition is clearly against the identity of the two Nārā-

yaṇas. But it is not impossible to assume that Nārāyaṇa was the natural son of one of the two i. e. Divākara and Narasiṅha and was adopted by the other.

इति श्रीनारायणीयायां वृत्तौ गृह्यविवरणे चतुर्थोऽध्यायः ॥

[S. C. 1.

648

आश्वलायनगृह्यकारिका of भट्ट कुमारस्वामी.

11½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 34; about ten lines to a page. Dated S'ake 1719.

Ās'valāyanagr̥hyakārikās, in four chapters, are but a metrical version of the Ās'valāyana Gr̥hyasūtra. They are usually ascribed to Bhaṭṭa Kumārīlasvāmī, the famous Mīmāṃsaka of the 7th century. See Ind. Anti., XVIII. p. 188 and Bhandarkar, Report, 1884-87, p. 5.

This is however highly improbable since the author of the Kārikās respectfully quotes the opinion of Nārāyaṇa, the commentator of the Ās'valāyana Gr̥hyasūtra. I am therefore, inclined to believe that these Kārikās also like the Pāk-somabhāṣya are to be ascribed to Kumārasvāmī and not to Kumārīla, and that this Kumārasvāmī is perhaps the father of Bhāskara Somayājī, the author of Trikaṇḍamaṇḍana; see above No. 537.

For an analysis of the Kārikās, see Burnell, Tanjore MSS., p. 14. Published by J. Mukundaji, Bombay, 1894.

Begins:—

आश्वलायनमाचार्यं नत्वा तद्गृह्यकर्मणाम् ।

प्रयोगं वच्मि संक्षेपाद्वृत्तिकारादिभाषितम् ॥ १ ॥०

The author refers to the opinion of Nārāyaṇa in the following places:—

(1) V. 13 of the printed text:—

नैके कांचन पक्षोयं चौलादावाश्रितो यदा ।

तदाग्निरिन्द्र इत्याद्या होतव्या इति वृत्तिकृत् ॥

This refers to the following portion of Nārāyaṇa's commentary on Ās'. Gr., I. 3. 8:—

यत्र होमश्चोद्यते न मन्त्रः चौलकर्मादौ 'नैके कांचन' पक्षे तत्रैताभ्यो देवताभ्यो जुहोति ।

(2) V. 289 of the printed text:—

शौचार्थाचमनं कार्यमेवेति प्राह वृत्तिकृत् ।

अवान्तरेण शौचार्यं सर्वमाचमनं त्विह ॥

This refers to the following on Ās'. Gr., I. 24. 23:—

आचान्तग्रहणं शौचार्थमाचमनं कृत्वा कर्माङ्गमप्याचमनं कुर्यादित्येवमर्थम् ।

(3) V. 340 of the printed text:—

गृहस्थो वैश्वदेवाख्यं कर्म प्रारभते दिवा ।

तत्र नास्त्यत्र भगवद्वृत्तिकारवचो यथा ॥

This refers to the following on Ās'. Gr., I. 2. 8 and 1. 2. 1. respectively:—

दिवाग्रहणं ज्ञापनार्थं क्रियते । तेन वैश्वदेवस्य प्रातरारम्भणं भवति । इतरथा सायंप्रातरुपदेशात्सायमुपक्रमः स्यादग्निहोत्रवत् । तच्चानिष्टम् । and नन्वन्नसंस्कारत्वादहविष्यस्यापि स्यात् । अपूर्वार्थत्वाच्च न स्यात् । तर्हि तत्रनिवृत्त्यर्थं हविर्ग्रहणम् ।

(4) V. 556 of the printed text:—

नोहेद्या इति ये शब्दं वृत्तिकारवचो यथा ।

This refers to the following on Ās'. Gr., II. 5. 8:—

ये शब्दस्य केचिदूहेन स्त्रीलिङ्गं कुर्वन्ति तद्विचार्यम् ।... तेनोहो न कार्यः ।

(5) V. 758 of the printed text:—

प्रणयेच्चमसेनापो वह्नेरुत्तरदेशतः ।

तत्र नास्त्यत्र भगवन्नारायणवचो यथा ॥

This refers to the commentary on Ās'. Gr. IV. 2. 15.

The author of the Kārikās also mentions the opinions of Jayantasvāmī often contrasting them with those of Nārāyaṇa, in the following verses of the printed text:—96; 97; 104; 140; 317; 351; 556; 681 and 783.

It ends:—

विलोक्य सर्वसूत्राणि नानाऋषिमतानि च ।

ज्ञानार्थं याज्ञिकानां तु मयोक्ता गृह्यकारिका ॥

उक्तान्यत्रैव कर्माणि शाकल्यवचनोऽब्रवीत् ॥ २४ ॥

इति भट्टकुमारिलस्वामिविरचितासु कारिकासु चतुर्थोऽध्यायः ॥

[B. D. 19.

649

कौशिक गृह्यसूत्र.

11×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; (1-10; 42-50; 65-81); eight lines to a page. Fragmentary.

We have two defective copies of the Kaus'ika Gr̥hyasūtra; both together, however, almost complete the text, which has 14 Adhyāyas containing 141 sections in all. The number of sections of the different Adhyāyas is respectively 9, 8, 7, 12, 10, 3, 10, 9, 6, 5, 10, 3, 44 and 5.

It is edited with notes and introduction by M. Bloomfield, New Haven, 1890. This sūtra only partly treats of the household ceremonies. It is much more extensive than the other Gr̥hyasūtras and contains instructions regarding the performance of those charms in which the hymns and expressions from the Atharva Veda are employed. Thus the Kaus'ikasūtra is a valuable supplement to the A. V. Saṁhitā. See Winternitz, Geschichte, I. p. 239.

Beginning:—

ॐ नमोयर्वेदेय । अथ विधिं वक्ष्यामः स पुनराज्ञाय-
प्रत्ययः आज्ञायः पुनर्मन्त्रं ब्राह्मणानि च०

[B. I. 54.

650

कौशिक गृह्यसूत्र.

10½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11-65; 71-103; eight lines to a page.

Second copy of the Kaus'ika Gr̥hyasūtra.

It ends:—

उर्वी विपद्यते त्रिरात्रं स्नानातनं ब्रह्मचर्यं भरसाः । शंभोपेयुः
सा तत्र प्रायश्चित्तिः सा तत्र प्रायश्चित्तिः ॥ इति चतुर्दशो-
ध्यायः समाप्तः ।

मरुस्थल्यन्तर्गतप्रदेशविशेषयोधपुरान्तर्गतसुरपुरपुरवा-
स्तव्यनान्दीमुखीज्ञातीयर्तुकाकेलासुतवोहोरागिरिधरेण ब्राह्म-
णेन रेवान्तर्गतराजनगरवास्तव्य रावाक्यनगरवीसलनगरा
भटगणेशस्तत् भटगोप्येदजी ।

[B. I. 55.

651

आह्निकसूत्र of गौतम.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; eighteen lines to a page. Dated S'ake 1782.

Āhnika Sūtra consists of 17 Khaṇḍas, and describes the daily duties of a Brāhmaṇa and is ascribed to Gautama. Different from the Dharma-sūtra of Gautama. Is this the Gautamiya Gr̥hyasūtra?

It begins:—

अथ गौतमसूत्राह्निकप्रारम्भः ॥ अथाचारान्प्रवक्ष्याम्या-
चा(रा)ह्नुभते धर्ममाचारादेव धनमाचारादेव सुखमाचारादे-
व मोक्षं प्राप्नुयादुत्थाय पश्चिमे यामे०

The other Khaṇḍas begin as follows:—

II नमोविष्णुमूत्रदिग्मन्त्राभ्यादित्यगोविप्रस्त्रीदेवताभिमुखो
मूत्रपुरीषं न सृजेत्० III पश्चादेशान्तरगत उपवीतवाना
चामेत्० IV अव्यग्रः प्राङ्मुखो निषण्णो दन्तधावनं कुर्यात्०
V अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां द्वादश्यां० VI कुशान्सव्यहस्ते
धृत्वा० VII सदशमखण्डे(ण्डे)श्वेतं धौतं वस्त्रद्वयं स्नाने जपे०
VIII शुद्धक्षेत्रोद्भवं कार्पासं समादाय जीवद्वर्तकया
ब्राह्मण्या कारितं० IX जपहोमदानवैश्वदेवशिवाचनश्राद्धेषु०
X स्थिरमनाः प्राङ्मुखः समे पीठ उपस्पृश्य पादौ हस्तौ च
प्रक्षाल्य० XI जाह्नवीजले सहस्रं गृहेषु प्रकृतिर्गोष्ठेषु दश-
गुणा० XII एवं मातामहानां सपितामाता सपत्नजननी०
XIII पुरुषसूक्तेन गायत्रिया(या?) वा षोडशोपचारैः०
XIV ततो गुरुन्वृद्धान्श्रोत्रियांश्च० XV माध्याह्निकविधिं
कृत्वा भुञ्जीत प्रासे मुहूर्तपञ्चके० XVI घृत(ता)पूषव्यञ्ज-
नोपेतं मन्त्रतो दक्षिणहस्तेनापोशूनं कृत्वा० XVII गोघृतं
क्षीरं दधितकं सक्तु चापकं तैलपकं शूद्रादपि न दूष्यति०

It ends:—

एवं विज्ञाय कर्तव्या दिनचर्या पुनः प्रातरुत्थाय यथोक्त-
मखिलं चरेदेवं क्रियाकाण्डमाचरतो धर्मार्थकाममोक्षाणां
सिद्धिर्भवत्येवंप्रकारेण ग्रन्थविस्तरेण भीरूणां सत्कुलप्रसूतानां
ब्राह्मणानामाचारविधिक्रमः ॥ १७ ॥ इति गौतमआह्निक-
सूत्रं समाप्तम् ।

[B. D. 280.

652

पारस्कर गृह्यसूत्र.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; about 8 lines to a page. Dated S'ake 1702.

The Pāraskara Gr̥hyasūtra in three chapters having 24 20 and 17 sections respectively. Edited by Stenzler; translated into English by Oldenberg in the S. B. E., vol. XXIX. Published

with several commentaries at Benares and also by the Gujrati Printing Press, Bombay. The latter publication is valuable. See also, Bod., No. 1045.

Begins:—

अथातो गृहस्थादीपाकानां कर्म०

Ends:—

यन्मे श्रुतमधीतं तन्मे मनसि तिष्ठतु तिष्ठतु ॥ १७ ॥

इति गृहसूत्रत्रिकण्डिका समाप्ता ।

[B. D. 311.

653

बौधायन गृह्यसूत्र.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 51; twelve lines to a page.

Baudhāyana Gr̥hyasūtra in five Pras'nas, having 20, 18, 23, 21 and 7 Adhyāyas respectively. See Burnell, Tanjore MSS., p. 20a and Caland, Das Ritualle Sūtra des Baudhāyana, Leipzig, 1903. Edited by Śrinivāsācārya, Mysore, 1904.

Begins:—

अथ संवत्सरे संवत्सरे षड् षड् मासेषु चतुर्षु चतुर्वृतावृत्तौ मासि मासि वा कुमारस्य जन्मनक्षत्रे क्रियते ब्राह्मणानन्त्रेन परिविध्य०

Pras'na II begins on fol. 9:—अथ गर्भाधानं व्याख्यास्यामः पूर्वपक्षे पुण्ये नक्षत्रे०; Pras'na III begins on 17b:—अथातो देवयोः पूजाकरणे०; Pras'na IV begins on 27b:—अथातः शुभाशुभनिमित्तानि अथातो वा नारायणबलिं यस्यात्मनः श्रेयांसं०; Pras'na V begins on 39b:—संवत्सरे सपिण्डीकरणं एकादशे मासि०

Ends:—

सहस्रदक्षिणे वा अन्यस्य संतिष्ठते पितृमेधः संतिष्ठते पितृमेधः ॥ १७ ॥ सप्तमोऽध्यायः ।

[B. D. 53.

654

मानव गृह्यसूत्र.

(श्राद्धकल्प.)

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; eight lines to a page. Dated S'ake 1777.

Another copy of the S'rāddhakalpa of the Mānava school; see above No. 538. From C. C. I. p. 451b, I had first thought that this S'rāddhakalpa

52

was a part of the Gr̥hyasūtra, but from No. 538 above it seems that it is a part of the S'rautasūtra.

[B. D. 69.

655

मानव गृह्यसूत्र with

भाष्य of अष्टावक्र.

(Ch. 1.)

9¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 62; nine lines to a page.

Mānava Gr̥hyasūtra consists of two chapters called Puruṣas containing 23 and 18 Khaṇḍas respectively. The Sūtra appears to be otherwise called Pūraṇa; see next number, v. I. It is published by Knauer, 1897. Also see Bradke, Z. D. M. G., 36, pp. 442-445.

Aṣṭāvakra, the commentator, refers to Manu, Yājñavalkya, Gotama, Parāśara, Ś'ibirasvāmī (Ś'abarasvāmī), Bhaṭṭa Kumāra and the Sūtra-bhāṣyakāra. Curiously however, he alludes to himself in three places as an independent writer. For the discussion of the authorship and date of this commentary, see Knauer's edition, Intro. pp. XXI-XXV.

It begins:—

ॐ नमोऽन्नपूर्णायै ॥ गणेशाय च ।

यस्याः प्रसादान्मनुना शब्दशास्त्रमिदं कृतम् ।

सरस्वत्यूनानि कल्पयतु सा नः पातु सरस्वती ॥ १ ॥

उपनयनप्रभृति व्रतचारी स्यात् । द्विपदमिदं विधिसूत्रम् । उपनयनं व्रतबन्धः । तत्प्रभृति व्रतानि चरेत् । उपनयनात्प्रभृति उपनयनप्रभृति व्रतचारीति चरतेर्गत्यर्थस्य ताच्छील्ये-णिनि । उपनयनात्प्रभृति उपनयनप्रभृति क्रियाविशेषणत्वा-न्नपुंसकलिङ्गमित्यर्थः । ०

उक्तं चात्र शिवि(शब)रस्वामिपादैर्नास्ति वचनस्याति-भारः किमिव वचनं कुर्याद्यावन्न प्रामाण्यं संस्कृते अग्नौ यथा भवतीति । ० fol. 28; आज्यशेषग्रहणं सर्वतन्त्रोपलक्षणार्थ-मित्यर्थः । भट्टाष्टावक्र एवमुक्तवान् । इदानीं भट्टश्रीश्री-कुमारोक्तं प्रकृतं लिख्यते । ० 51; व्रत एव संवत्सरं अवश्यं व्रतचारिणा भवितव्यम् । इत्यष्टावक्रेण मयोक्तम् । इदानीं प्रकृतं लिख्यते । सप्तमे वर्षे ० 58; कर्तृग्रहणे तु दातव्यमित्याह अष्टावक्रः । 60 b.

The following are a few places where older commentators are alluded to:—fol. 17b; 19; 31; 32b; 36b; 40.

It ends:—

आचार्याय निवेदयते भैक्ष्यं तेनानुज्ञातो नाननुज्ञाप्याचार्यं
मुञ्जीत त्रैविध्यमुक्तम् ॥ इति पूरणव्याख्याने त्रयोविंशतितमः
खण्डः समाप्तमगमन् ॥

[B. D. 223.

656

मानव गृह्यसूत्र with
भाष्य of अष्टावक्र.
(Ch. II.)

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 54;
nine lines to a page.

Aṣṭāvakrabhāṣya on the second Puruṣa of the
Mānava Gṛhyasūtra.

It begins:—

सरस्वत्याः प्रसादेन यथैतत्कृतवान् पुरा ।
भगवान्मानवाचार्यः पूरणार्थं प्रयत्नतः ॥ १ ॥
अष्टावक्रेण देवेन तां तु दृष्ट्वा सरस्वतीम् ।
शते पूर्णे तु वर्षाणां क्रतौ शिशिरसंज्ञके ॥ २ ॥
नमस्करोमि तां देवीं यस्या एव प्रभावतः ।
प्राप्तं यत्तन्महत्पुण्यं बृहद्वर्माभिधायकम् ॥ ३ ॥
नमोस्तु तस्मै देवाय स्वामिने चक्रपाणये ।
यस्य प्रसादाद्भूतानि गच्छन्ति पदमव्ययम् ॥ ४ ॥
ययानुविद्धो लोकेथौ भाति कृच्छ्रचराचरे ।
नत्वा सरस्वतीं चैव तत्र यज्ञान् ब्रवीम्यथ ॥ ५ ॥

औद्वाहिकं प्रथमेध्याये धर्मेणाधिगतवेदस्य भार्यावेदनमुक्तं०

सूत्रभाष्यकृतेदमुक्तं अष्टकावैश्वादीनि० fol. 4; व्याससू-
त्राण्यन्येन व्याख्यातानि अहं तु व्याख्यास्यामि चरुसंचारत्य-
परेण भेक्षणं तूष्णीमित्यमुपसमाधाय ब्रह्मणानुज्ञातश्चरुः संचा-
रयति० 21; इत्यलं नष्टसंप्रदायिवचोविचारणेन० 7;
व्याख्यातं मया भट्टाष्टावक्रदेवेन पुनरुक्तमपि किंचिदत्रास्ति
तदर्थोपगतमिति न चोदनीयः ॥ 15.

It ends:—

सर्वेष्वेतेष्वपि समानउक्तता आग्नीषोमीयादिषु स्थालीपा-
केषु ॥ इति द्वितीयपुरुषे अष्टादशखण्डः समाप्तः ॥ भाष्यं
गृह्यस्य ॥

[B. D. 223.

657

मानवीय परिशिष्ट.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about 17 lines to a page.

The Paris'īṣṭa of the Mānava Sūtra. According
to Bradke, it is a part of the Śrautasūtra (see
above No. 526) but the colophons at the end of
the sections of the Rudrajaṇapavidhānakalpa (see
(6) below) would lead us to believe that it is a
Paris'īṣṭa of the Gṛhyasūtra.

It consists of 6 (really 5) parts:—

(1) प्रतिग्रहकल्प in two sections begins:—

अथातः प्रतिग्रहकल्पं व्याख्यास्यामो दक्षिणां०

(2) मूलजातविधि in one section, begins on
fol. 2:—

अथातो मूलजातस्य विधिं मूलस्य प्रथमेश्चे०

(3) यमलशान्ति in one section, begins on
fol. 2b:—

अस्य यमलो पुत्रौ गावौ वडवे वा ये यातां संवत्सरे पूर्णे०

(4) आश्लेषाविधि in one section, begins on
fol. 3:—

अथातो आश्लेषाविधिं व्याख्यास्यामः ॥ प्रथमे पादे
मातुनाशश्चतुर्थे पितुर्विनाशस्तत्र मूलविधानोक्त०

(5) सदन्तोत्पत्तिविधान from विष्णुधर्मोत्तरपुराण
(This is obviously not a part of the Sūtra)
begins on fol. 3:—

शंकर उवाच । दन्तजन्मनि बालानां लक्षणं तन्निबोधये ।

उपरि प्रथमं यस्य जायन्ते च शिशोर्द्विजाः ॥

दन्तैर्वा सह यस्य स्याजन्म भार्गवसत्तम ॥०

(6) रुद्रजपविधानकल्प in three sections, begins
on fol. 3b:—

अथातो रुद्रजपस्य विधानकल्पं व्याख्यास्यामः । उत्त-
रतो ग्रामस्य पुरस्ताद्वा शुचौ देशे नदीषु देवखातेषु०

Section I ends:—

द्विपदश्चतुष्पदश्चेत्त्रितयजपविधानम् । इति मानवगृ-
ह्यपरिशिष्टे त्रितयजपविधानम् ।

It ends:—

०रुद्रजापीहतं दत्तमानन्याय कल्पते ॥ ३ ॥

इति मानवगृह्यपरिशिष्टे रुद्रजपविधानं समाप्तम् ॥

Nos. (1) and (3) have a simple colophon,
(2) and (4) have इति मानवसूत्रे०, while (6) has
इति मानवगृह्यपरिशिष्टे०.

[B. D. 264.

PART II—DHARMAS'ĀSTRA.

A. Smṛti.

658

पराशरस्मृति.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; twelve lines to a page. Dated S'ake 1725.

Parāś'aras'mṛti in eleven Adhyāyas. Published in the Bombay S. Series with the commentary of Mādhavācārya.

Begins:—

अथातो हिमशैलाग्रे०

[S. C. 10.]

659

बृहत्पाराशरस्मृति.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 141; ten lines to a page.

Bṛhatpārāś'aras'mṛti, ascribed to Parāś'ara. It is in twelve Adhyāyas, and is said to contain 3300 s'lokas. This MS. contains, however only 2976 s'lokas, the Adhyāyas having 63, 479, 195, 371, 392, 334, 39, 382, 344, 175, 82, and 120 s'lokas respectively. Folio 79 of this MS. is blank, so that vv. 156-178 of the sixth Adhyāya are wanting. See Weber, Berlin Catalogue, II. No. 1756; I. O., No. 1289; Ind. Streifen, III. p. 511. Published by J. Vidyāsāgara in his Dharmas'āstrasaṅgraha, vol. II. pp. 53-309.

It begins:—

ॐ नमः श्रीपरमात्मने ।

व्यक्ताव्यक्ताय देवाय वेधसेनन्ततेजसे ।

नमस्कृत्य प्रवक्ष्यामि धर्मान्पारास(श)रोदितान् ॥१॥

अथातो हिमशैलाग्रे देवदारुवनाश्रये ।

व्यासे(स)मेकाग्रमासीनं द्विजाः पृच्छन्ति धार्मिकाः २

मनुष्याणां हितं धर्मं वर्तमाने कलौ युगे ॥०

इति बृहत्पाराशरीये धर्मशास्त्रे व्यासप्रश्ने सुव्रतप्रोक्तसंहितायां शास्त्रसंग्रहोद्देशकथनं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ (63=63 s'lokas) 4; इति षट्कर्मणि स्नानविधिर्नाम द्वितीयोऽध्यायः (223) 14b; प्रणवस्वरूपकथनं (33) 16; जपविधिः (109) 21; देवपूजाविधिः (44) 23b; वैश्वदेवविधिः (38) 25; अतिथिपूजाविधिः (18) 26; इति द्वितीयोऽध्यायः (?) (14) 26b; गोमहिमा (43) 27b; वृषभप्रशंसा (16) 29b; इति कृषिकर्मसीतायज्ञोपधर्मो

नाम तृतीयोऽध्यायः (136) 36; इति चतुर्थोऽध्यायः (371) 53; इति श्राद्धाधिकारः पञ्चमोऽध्यायः (392) 71b; इति प्रायश्चित्तनिर्णयो नाम षष्ठोऽध्यायः (334) 86b; ऐन्द्रवादि-व्रतनिर्णयो नाम सप्तमोऽध्यायः (39) 88b; इष्ट्यापूर्तनिर्णयो नाम अष्टमोऽध्यायः (382) 106b; इति शान्त्यध्यायेऽद्भुतशान्ति (107) 111b; रुद्रजपपूजाविधिः (52) 114 इति रुद्रशान्तिः (45) 116; तडागादिप्रतिष्ठा (36) 188; लक्षहोमविधिः (22) 119; इति कोटिहोमविधिः (34) 120b; पुत्रार्थ-पुरुषसूक्तविधानं (16) 121; शान्तिविधाननिर्णयो नाम नवमोऽध्यायः (32) 122b; इति राजधर्मः (95) 129b; वानप्रस्थधर्मः (50) 130; इति वृद्धपारासरे आश्रम-चतुष्टयभेदो नाम दशमोऽध्यायः (30) 131b; आश्रमविवेचनं नाम एकादशोऽध्यायः (82) 135b; प्रणवध्यानविधिः (18) 136b; योगोपदेशो नाम द्वादशोऽध्यायः (102) 141.

The end:—

त्रिमिः श्लोकसहस्रैस्तु त्रिमिर्वृत्तशतैरपि ॥

पराशरोदितं धर्मशास्त्रं प्रोवाच सुव्रतः ॥ १०१ ॥

नमोस्तु याज्ञवल्क्याय मनवे विष्णवे नमः ॥

गौतमाय वसिष्ठाय नमः पराशराय च ॥ १०२ ॥

This MS. gives 143 s'lokas less than the I. O. MS. (18 instead of 28 in अतिथिपूजा, Adhy. II; 16 instead of 26 in वृषभप्रशंसा, Adhy. III; 39 instead of 42 in VII; 52 instead of 152 in रुद्रजपपूजा, Adhy. IX; 16 instead of 26 in पुत्रार्थपुरुषसूक्तविधान, Adhy. IX and 18 instead of 28 in प्रणवध्यानविधि Adhy. XII.) It agrees with it in all other respects.

[B. D. 112.]

660

याज्ञवल्क्यस्मृति.

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 46; about ten lines to a page.

Yājñavalkya Smṛti. Often published with Vijnānes'vara's Mitākṣarā.

[B. D. 290.]

661

याज्ञवल्क्यस्मृति with
सिताक्षरा by विज्ञानेश्वर.

11½ × 5 inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. (78+146+234) 458; nine to twelve lines to a page. Dated Samvat 1848.

A complete and neatly written copy of *Mitākṣarā*, the well-known commentary on the *Yājñavalkya Smṛti* by *Vijñānes'vara*. The three *Adhyāyas* are differently paged.

It ends:—

उत्तमोपपदस्येयं शिष्यस्य कृतिरात्मनः ।
धर्मशास्त्रस्य विवृतिर्विज्ञानेश्वरयोगिनः ॥
विज्ञाननाथरचिता विवृतिर्या मिताक्षरा ।
सेयं द्वादशसाहस्री संख्याता ग्रन्थसङ्ख्याया ॥

नासीदस्ति भविष्यति०

Repeatedly published. *Ācārādhyāya* translated into English by S. C. Basu (S. B. H. series). *Vyavahāra* by J. R. Gharpure, Bombay.

[B. D. 302.

662

वासिष्ठधर्मशास्त्र.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 41; about 10 lines to a page. Dated *Samvat* 1513. (Our MS. does not appear to be so old, however.)

A metrical *Smṛti* ascribed to *Vasiṣṭha*, in 29 *Adhyāyas*. The first folio of this MS. is added by a later hand. An English translation of this work by G. Bühler is published in S. B. E., vol. 14. A critical edition has been published by A. A. Fuhrer, Bombay, 1883. Our MS. has been used for this edition. For other spurious *Smṛtis* ascribed to *Vasiṣṭha*, see West and Bühler, *Digest*, 3rd ed. pp. 28, 52; also I. O., No. 1339 and *Winternitz Geschichte*, III. p. 481-82.

It begins:—

अथातः पुरुषनिःश्रेयसार्थधर्मजिज्ञासां ज्ञात्वा०

It ends:—

इति वासिष्ठे धर्मशास्त्रे एकोनविंशोऽध्यायः ॥ संवत् १५१३ वर्षे समाप्तं ।

[B. D. 221.

663

बृद्धअत्रिस्मृति.

7¼ × 3¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 43; nine lines to a page. Dated *Samvat* 1618; S'ake 1483.

Yuddha Atri Smṛti. Differs from I. O., Nos. 1305-9.

Begins:—first line gone:—

सर्वशास्त्रप्रवक्तारं ऋषिभिश्च नमस्कृतम् ।
नमस्कृत्वा च ते सग्वे इदं वचनमब्रवीत् (?) ॥
हितार्थे सर्वलोकानां भगवन्कथयस्व तत् ॥ २ ॥
वेदतत्त्वार्थतत्त्वज्ञो यन्मां पृच्छत संशयम् ।
तत्सर्वं च प्रवक्ष्यामि यच्च दृष्टं यथाश्रुतम् ॥ ३ ॥०

Ends:—

एकेन शूलमितरेण शिरःकपालं
अन्योन्यसंगमपरेण करेण वीणाम् ।
आदाय यश्चरति वाममनेकरूपं
सोयं पुनानु भगवान्परमेश्वरो वा ॥
इदमृच्छुर्महात्मानं सर्वं...ध्विताः ।
ये त्विदं धारयिष्यन्ति धर्मशास्त्रमतं हिताः ॥

इति श्रीबृद्धअत्रिस्मृतिः समाप्ता ।

The first 13 s'lokas are numbered. The rest are not marked.

[B. D. 180.

664

शौनकस्मृति.

11 × 5 inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 82; ten lines to a page. Incomplete.

A metrical *Smṛti* ascribed to *S'aunaka*.

It begins:—

पुण्याहवाचनविधिं वक्ष्यामोऽथ यथाविधि ।
प्रयोक्तुः कर्मणामादावन्ते चोदयसिद्धये ॥ १ ॥०

इति शौनकीये पुण्याहवाचनम् ।

अङ्कुरारोपणविधिं प्रवक्ष्यामि विशेषतः ।

शौनकोहं द्विजातीनां मङ्गलार्थमुदीरितम् ॥ १ ॥० 2b.

इति ० अङ्कुरारोपणं 3b; इति नान्दीश्राद्धं 5; इति कौतुक-
बन्धनं 5b; इति स्थालीपाकः 11; इति ग्रहशान्तिः 13;
इति रजस्वलाशान्तिः 15; इति गर्भाधानं 16; इति पुंसवनं
17; इति सीमन्तोन्नयनं 18; इति जातकर्म 18; इति
मृतप्रजाजीवत्पुत्रोत्पादनविधिः 18b; अपुत्रस्य जातीयपुत्र-
ग्रहविधिः 19; इति नामकरणं 20; इति ० महादोषाभिभूत-
दिने जातस्य बालस्य शान्तिः 21b; ० ग्रहणदिने जातबालकस्य
स्त्रीणां प्रथमशान्तिं ऋतौ शान्तिः 22; निष्क्रमणं 22b; इति
प्रयोगपारिजाते निष्क्रमणं 23b; इति बालोपवेशनं 24;
इत्यन्नप्राशनं and इति जीविकारक्षा 24; इति जन्मनक्षत्रविधिः
24b; इति चौलः 26; इत्युपनयनं 28; इति मेधाजननं and
इति पुनरुपनयनं 29b; इत्युपाकर्म 30b; इति उत्सर्जनं 31;
इति व्रतचतुष्टयं 33b; इति समावर्तनः 35; इति बृहस्पति-

शान्ति 35b; °आदित्यशान्ति 36; इत्यष्टौ विवाहाः 37b; इति मधुपर्कः 39; इति° विवाहः 41b; °तृतीयविवाहः 42; °अग्निपरिचरणविधिः 43; इति समारोपणविधिः 43; इति पुनराधानं 44b; इति श्रवणाकर्म 47b; इति सर्पबलिः 48; इत्याश्वयुजीकर्म 48b; इत्याग्रयणं 49; इति प्रत्यवरोहणं 50; इति श्राद्धं 52b; इति पिण्डपितृयज्ञः 54; इत्याहिताग्नेः पार्वणश्राद्धं 54b; इत्यष्टकाश्राद्धं 56b; इति काम्यश्राद्धं 57; इति दुभोजनप्रायश्चित्तं 60; इति प्रायश्चित्तानि 60b; इति शौचादिदन्तधावनं 63b; इति स्नानविधिः 65; इति संध्या-विधिः 67; इति गायत्रीकल्पः 67b; इति त्र्यम्बककल्पः 68b; इति देवतापूजाविधिः 74; इति वैश्वदेवः 75b; इति धनार्जनविधिः 76; इति रथारोहणं 76b; इति मङ्गलविधिः 77b; इति ब्रह्मयज्ञः 78b; इत्यश्वत्थोपनायनं 79b; गर्भिणीशिशुरजस्वलामरणे विधिः 80; इति शौनकीये सर्पसंस्कारविधिः 81b. After this एकनक्षत्रजननशान्ति is given from वृद्धगर्ग.

The MS. ends:—इति वृद्धगर्ग्यै एकनक्षत्रजननशान्तिः।

In this way आचारस्मृति (foll. 22b; 24b) and प्रयोगपारिजात (23b) are quoted besides मनु (24b) and बृहस्पति (23).

Thus this appears to be a collection of Kārikās on different subjects connected with the sixteen Saṅskāras and attributed to S'aunaka. It professes to be the Smṛti of S'aunaka but its fallacious character is revealed by the quotations which it gives from Manu, Bṛhaspati, Prayoga-pārijāta and Ācārasmṛti; or perhaps these quotations might have originally been marginal notes, and the scribe of the present MS. might have inserted them into the text.

The colophon at the end of nearly every chapter is इति शौनकीये स्थालीपाकः &c.

[B. D. 176.

B. Nibandhas.

665

अन्येष्टिपद्धति of अनन्त देव.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; nine lines to a page. Dated Samvat 1842.

Antyeṣṭipaddhati is a short treatise on funeral rites by Ananta Deva, son of Āpa Deva; see No. 575 above.

It begins:—

अथानन्तदेवस्य अन्येष्टिप्रयोगः । आहिताग्नेः कृष्णपक्षे मरणशङ्कायां पक्षहोमन्यायेन०

53

Besides ancient authorities, the following are alluded to:—आपस्तम्बभाष्यकार 14b; त्रिकाण्डमण्डन 2; 18; त्रिशच्छोकी 15b; दाहपद्धति 10b; देवभाष्य 4b; देवयाज्ञिक 5b; धूर्तस्वामी 17; नारायणी वृत्ति 14; पितृमेधपद्धति 13; प्रायश्चित्तप्रदीप 7b; मदनरत्न 13b; मिताक्षरा 16; रङ्गराज 2, 4b; विश्वेश्वरीय 11b; स्मृति-चन्द्रिका 5b and स्मृत्यर्थसार 14.

It ends:—

इत्यनन्तदेवकृतान्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

[S. C. 3.

666

अन्येष्टिपद्धति of नारायणभट्ट.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 66; nine lines to a page. Dated Samvat 1847. A Thāle MS.

Another work on the funeral rites according to Ās'valāyana, by Bhaṭṭa Nārāyaṇa, son of Rāme-s'varabhaṭṭa and the author of Prayogaratna. See below No. 705. Cf. I. O., No. 480 for a list of authorities quoted in this work.

It begins:—

भट्टरामेश्वरमुतो भट्टनारायणः सुधीः ।

नत्वा शिवौ संविचार्य तनुतेन्येष्टिपद्धतिम् ॥ १ ॥०

It ends:—

भट्टरामेश्वरमुतो० ॥ १ ॥ आश्वलायनमार्गेण० ॥ २ ॥

इति और्ध्वदेहिकविधिः समाप्तः । इति श्रीरामेश्वरसूरि-सूनुनारायणभट्टकृतायां और्ध्वदेहिकपद्धतौ गर्भिणीमरण-विधिः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

[S. C. 3.

667

आशौचसंग्रहत्रिशच्छोकी of हेमाद्रि with commentary.

11½×5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; about ten lines to a page. Dated S'ake 1685.

A summary of the laws of impurity in thirty verses, ascribed to Hemādri in this MS., with a commentary by an unknown author; cf. I. O., Nos. 1750-51; Weber, Nos. 1093-97.

The com. begins:—

नत्वा गणेश्वरं देवं शारदां गुहे(रु)मात्मनः ।

आशौचसंग्रहत्रिशत्श्लोकीव्याख्यां करोम्यहम् ॥ १ ॥

तत्र स्मार्तक्रममुल्लङ्घ्य लोकप्रसिद्धक्रममनुसरन् गर्भविपत्ति-
निमित्ताशौचं प्रतिपादयति षण्मासेति ।

The text begins:—

षण्मासाभ्यन्तरेषु स्वपुरुषनिहिते गर्भमात्रे विनष्टे०

We have a MS. of this commentary in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. The colophon at the end of it would show that its author was Bhaṭṭācārya. Also cf. Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 505; Bik., p. 483.

The com. ends:—

पदं च न्यस्य दत्त्वा गृहं प्रविशेयुरिति संबन्धः । तथाच स्मृतिः ।

इति संस्मृत्य गच्छेयुः गृहबालपुरः... ॥

विद्वश्य निम्बपत्राणि निपताद्वारि वेदमनः ॥

आवम्याद्यादि(?) सलिलं गोमयं गौरसर्षपात् ।

प्रविशेयुः समालभ्य कृत्वाश्मनि पदं शनैरिति ॥ ३० ॥

Besides the Smṛtis, the author of the Triṇśa-
ts'loki, refers to Viññānes'vara, the author of
Mitākṣarā on foll. 5, 9 and 14.

On the cover of the MS. is written:—

त्रिशत्श्लोकी पत्रे २९. इयं हेमाद्रिकृतेति स्वर्गसोपाने ।

[B. D. 305.

668

आह्निककमलाकर of कमलाकरभट्ट.

11½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; about 14 lines to a page.

A short manual of the daily religious obser-
vances, by Kamalākara-bhaṭṭa, son of Rāmakṛṣṇa-
bhaṭṭa, and the author of Nirṇayasindhu; see
below No. 695. The work is otherwise called
Bahvṛcāhnika.

It begins:—

नत्वा रामं च पितरौ कमलाकरशर्मणा ।

रामकृष्णतनूजेन बद्धं चाह्निकं (बहुचाह्निकं) मुच्यते १

तत्र रात्रेः पश्चिमयामार्थे मुहूर्तो ब्राह्म उच्यते इति०

It ends:—

एवमाह्निकं प्रत्यहं कुर्यात् । विशेषो मत्कृते निर्णयसिन्धौ
शूद्रधर्मकमलाकरे च ज्ञेयः । इति श्रीनारायणभट्टसूरि-
सूनुरामकृष्णभट्टात्मजकृतो बहुचाह्निकप्रयोगः ।

After this some Smṛti texts are quoted.

[B. D. 19.

669

आह्निकचन्द्रिका of दिवाकर.

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 97; seven lines to a page.

Another work on the same subject, by Divā-
karabhaṭṭa Kāle, son of Mahādeva, and grand-
son of Rāmes'abhaṭṭa.

For the author's Dānacandrikā and Smārta-
prāyas'cittodhāra, see Nos. 690 and 745 below.

It begins:—

प्रणम्य मातरं गङ्गां शंकरं वनशंकरीम् ।

महादेवाख्यपितरं श्रौतस्मार्तविशारदम् ॥ १ ॥

दिवाकरेण सुधिया सारमुद्धृत्य शास्त्रतः ।

शिष्टानां तन्यते तुष्ट्यै संक्षेपाह्निकचन्द्रिका ॥ २ ॥

अथ प्रबोधः मनुः । ब्राह्मे मुहूर्ते०

तथा स्त्रीणां दान्तं नाम ज्ञेयं स्त्रीणां दान्तं नाम निर्दिशे-
दिति पृथ्वीचन्द्रोदये गोभिलोक्तेः । गौडास्तु देविदामिति द्वयोः
समुच्चयमाहुस्तद्युक्तम् ॥ fol. 57 b.

It ends:—

स्मृत्यर्थसारं संवीक्ष्य शौनकं स्मृतिसंग्रहम् ।

परिशिष्टं पारिजातं जयन्तान्यस्मृतीस्तथा ॥

आचारदीपं रत्नं च हेमाद्रिं माधवादिमान् ।

विचार्यावश्यकं नित्यं बहुचानां मयोदितम् ॥

कालोपनामरामेशभट्टसूनुः सुधीमतः ।

महादेवद्विजायस्य सूनुना प्रभविष्णुना ॥

दिवाकरेण रचिता संक्षेपाह्निकचन्द्रिका ।

गिरिजाजानितुष्ट्यर्थं मुदं वितनुतास्ततामिति ॥

इति श्रीकालोपनामकभट्टरामेश्वरात्मजभट्टमहादेव-
द्विजवर्यसूनुबालभट्टासुजभट्टदिवाकरेण काश्यां शिष्टेष्ट-
तुष्ट्यै बहुचोपयोगी संक्षिप्तप्रथितामाह्निकपद्धतिमाकरदर्श-
नात् ॥० fol. 95.

The author quotes:—

आचारदीप 13; 49; 58b; 68b; &c आचाररत्न 10b;
29 &c आचारादर्श 18; ऋग्विधान 30b; कृष्णभट्टीय 72b;
89b; जयन्त 64; धर्मप्रदीप 63, 93; धर्मसारसुधानिधि
82b; नारायणीवृत्ति 20; 78 &c; निर्णयसिन्धु 83; पूजापटल
43b; पृथ्वीचन्द्रोदय 53b; 57b; 66b; प्रयोगपारिजात
2, 21; ०जाते स्मृतिमञ्जरी 70b; प्रयोगरत्न 25, भट्टोजीय 25,

74 &c. मदनरत्न 29; महार्णव 37b; 41b; माधवीय 2b; रामार्चनचन्द्रिका 72b; 74; विज्ञानेश्वर 70b; व्यास-नारायण 62; स्मृतिदीप 93; स्मृतिरत्नावली 89; स्मृतिसंग्रह often; स्मृत्यर्थसार 5b; and हेमाद्रि 30b.

[S. C. 3.

670

आह्निकपद्धति of रघुनाथ.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1715.

Āhnikapaddhati, explaining the daily duties of a Brahmana, by Raghunāthabhaṭṭa, (Samrāt Sthapati), son of Mādhava, grandson of Rāmes'varabhaṭṭa, nephew of Nārāyaṇa, younger brother of Viśvanātha and Prabhākara.

The author wrote his Kālatatvavivecana in 1620 A. D.; cf. No. 674 below.

It begins:—

तत्र प्रभात उत्थाय मातापितृगुर्विष्टदेवान्मनसा स्मरन् ।
तदहःकर्तव्यं विचार्य०

It ends:—

रघुनाथेन विद्वज्जम्भट्टमाधवसूनुना ।
कृता निबन्धान्प्रेक्ष्याशु समूलाह्निकपद्धतिः ॥

इति श्रीमदुपाध्यायमाधवात्मजभट्टरघुनाथविरचिता
आह्निकपद्धतिः समाप्ता ।

[B. D. 213.

671

आह्निकप्रयोग of काशी दीक्षित.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 69; nine lines to a page.

Another work on the daily sacred duties by Kāsī Dikṣita, son of Sadāsīva Dikṣita.

It begins:—

विद्याधिप नमस्तुभ्यं विघ्नसङ्घं विनाशय ।
प्रचयं रचयत्युच्चं बुद्धिं सिद्धिं विधेहि च ॥ १ ॥

यस्य लीलावशेनेदं जन्मस्थितिलयं व्रजेत् ।

आनन्दैकरसं वन्दे तमुमासहितं शिवम् ॥ २ ॥

अहमाद्यां महाविद्यां वन्दे नीलसरस्वतीम् ।

आनन्दकन्दलीं साक्षात्सद्यो हृद्यफलप्रदाम् ॥ ३ ॥

अथाह्निकम् । तत्र प्रभाते उत्थाय०

It ends:—

इति यथामति वैदिकतुष्टये ग्रथितमाह्निकमाकरदर्शनात् ।
भवतु भक्तजनप्रियपार्वतीरमणशोणपदाम्बुजपूजनम् ॥ १ ॥

सदाशिवतनूजेन काशीदीक्षितयज्वना ।

वीरेश्वरपदाम्भोजभ्रमरायितमौलिना ॥ २ ॥

इति श्रीसदाशिवदीक्षितसुतयाज्ञिकाशीदीक्षितवर्णि-
ताह्निकप्रयोगः ॥

Besides the Smṛtis, the author quotes:—

गृह्यकारिका 14b; चन्द्रिकायां मनुः 26; हेमाद्रौ भोजराजः 27; ज्ञानमाला 36, 36b; मन्त्रप्रकाश 27; and प्रयोगसार 37.

Kāsī Dikṣita is quoted by Ananta in his Rudra-kalpadruma; see No. 714 below.

[B. D. 222.

672

उत्सर्गकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; seven lines to a page. Incomplete.

Utsarga Kamalākara, a work on the pious gifts by Kamalākaraḥṭṭa, the author of Nirṇayasindhu. On the first leaf of the MS. is written:—‘उत्सर्गकमलाकर प्रारम्भ पत्र ३३,’ which shows that four folios of our MS. are missing. Fol. 14 is numbered twice.

Begins:—

नारायणभट्टात्म(णात्म?)जश्रीमद्रामकृष्ण(स?) सूनुना ।
कमलाकरसंज्ञेन पूर्तं सम्यगिहोच्यते ॥ १ ॥

अथ मात्स्योक्तजलाशयोत्सर्गः स चोदगयने साधादिषट्सु०

The जलाशयोत्सर्ग ends on fol. 24b.

[S. C. I.

673

कर्मदीपिका of रघुरामतीर्थ.

11 × 5 inches; *Devanāgarī handwriting. Foll. 66; eight lines to a page.

The MS. contains the following folios only:—1, 2, 44-64, 66-75, 79, 80, 83, 85, 90, 92, 97, 122, 125, 128, 129, 131, 160, 163, 179-183, 185, 186, 188, 193, 196-198, 200-206, and four folios more which are not numbered.

Karmadīpikā appears to be an exhaustive work on Dharma, divided into several Adhyāyas. Adhy. 72nd ends on fol 205b. The usual colophon of an Adhyāya is:—

इति श्रीरघुरामतीर्थविरचितधर्मशास्त्रे कर्मदीपिकायां

The body of the work is made up of mixed prose and verse. The beginning of the work resembles that of the Metrical Smṛtis. God Nṛsiṅha is requested to expound Dharma. He, however leaves the task to our author. The author quotes Vijñānes'vara.

It begins:—

नृसिंहाय नमस्कुर्मः सर्वधीनुत्साक्षिणे ।
हेतवे जगतां नाथ तमःप्रध्वंसकारिणे ॥ १ ॥
धर्मार्थकाममोक्षाणां प्रसह्य परिपन्थिनाम् ।
ब्रह्मचारीगृहस्थानां वनस्थयतिसंयमान् ॥(?) २ ॥
चातुर्वर्ण्येतराणां च सर्वाश्रमगतानपि ।
ब्रूहि धर्मानशेषांश्च व्यवहरादिकान् हरे ॥ ३ ॥
वर्णाश्रमगतानां च प्रायश्चित्तं तथैव च ।
आचारकर्मसंभूतान् चतुर्वर्णाश्रमोदितान् ॥ ४ ॥
धर्माधर्मविवेकादीन् संस्काराः क्रमषोडशान् ।
चतुर्वेदोक्तधर्मा ये ब्रूहि मे भगवन्हरे ॥ ५ ॥
चतुर्युगेषु ये धर्माः कलौ कर्तव्यतामपि ॥
कृपया ब्रूहि देवेश याज्ञवल्क्यादिनोदितान् ॥ ६ ॥
श्रौतस्मार्तादिधर्माश्च वैदिकान्यागमनि च ।
अन्यान्यपि व्रतादींश्च अष्टाचत्वारिंशसंस्कृतान् ॥ ७ ॥
चतुश्चत्वारि चत्वारि द्वात्रिंशत्संभवाश्च ये ।
संस्काराः षोडशाष्टौ च वर्णाश्रमपराश्च ये ॥ ८ ॥
अन्यानपि बहून् धर्मान् विप्राचारादिकान् कलौ ।
व्यवहारेषु सर्वेषु प्रायश्चित्तादिकान् हरे ॥ ९ ॥
संक्षेपेण क्रमात्सर्वान् ब्रूहि सिंह जगत्पते ।
मन्वत्रिविष्णुहारीता उशनोगौतमोज्जिरः ॥ १० ॥
कात्यायनो याज्ञवल्क्यो यमापस्तम्ब एव च ।
व्यासः पाराशरः शङ्खः संवर्तोपि बृहस्पतिः ॥ ११ ॥
शातातपो वसिष्ठश्च दक्षः कण्वाद्यस्तथा ॥
एतच्छास्त्रं विलोक्याहं धर्मसूक्ष्मं च यत्परम् ॥ १२ ॥
विज्ञानाय प्रवक्ष्यामि मत्प्रसादात्कलौ तव ।
ज्ञानाद्भुतमिदं सर्वं यन्मया कथितं पुरा ॥ १३ ॥
शृणु वत्स कृतौ(ते)धर्मा व्रतायां च यथोदिताः ।
द्वापरे ये च धर्माश्च कलौ धर्माण्यपिस्तथा(?) ॥ १४ ॥
तत्सर्वमुच्यते तोषात् वर्णाश्रमगताश्च ये ।
श्रुत्वा धर्मानुरोधेन वर्णाश्रमहिताय वै ॥ १५ ॥
यन्मया कथितं वत्स सर्वशास्त्रप्रमन्थितम् ॥
कलौ शास्त्रनिबन्धं त्वं कुरु धर्मयथोदितान् ॥ १६ ॥

वेदान्तवेद्यं निहितं गुहायां यज्ञात्मकं सिंहसुपूर्णरूपम् ।

प्रणम्य धर्मानिह बोधयिष्ये मन्दानुबुध्या द्विजवर्णयोग्यान् १७

तत्सर्वं क्षम्यतामत्र धर्मशास्त्रप्रयोजकैः ।

मुनिप्रणीतधर्मा ये विवृतिर्विहिता कलौ ॥ १८ ॥

पुराणन्यायमीमांसधर्मशास्त्राङ्गमिश्रिताः ॥ १९ ॥ २० ॥

तत्सर्वं क्षम्यतां शास्त्रं विवृत्यादपधिया मया ॥ २१ ॥

उच्यते प्रथमं चात्र गर्भसंस्कारमुत्तमम् ।

व्यवहारेषु सर्वेषां जातिकारण—

इति० व्रतविसर्जनसंस्कारे चतुर्दशमो० 44b; इति० समावर्तकब्रह्मचारि पञ्चदशमोऽध्यायः 49b; इति० ब्रह्मचारिवानप्रस्थसंस्कारे षोडशो० 50b; इति० शुक्रियब्रह्मचर्यस्यसन्ध्यावद्वनाग्निं संस्कारविधौ सप्तदशः 55b; इति० विवाहसंस्कारपाकयज्ञे अष्टादशोऽध्यायः 62b; इति० विवाहचतुर्थीकर्मसंस्कारयोः एकोनविंशतितमोऽध्यायः 69b; इति० आवसथ्याधानकर्मसमाप्तये द्वाविंशतितमो० 83b; इति० प्रथमऋतुस्नातायाः गर्भानुगमनसंस्कारः सप्तविंशतितमो० 97b; इति० नवान्नप्राशनसंस्कारः सप्तचत्वारिंशो 128; इति० आग्रयणसंस्कारः अष्टचत्वारिंशो० 129.

From fol. 160 onwards the work is metrical.

मुच्यते किल्बिषैर्विप्रो रघुराममतं ध्रुवम् fol. 179;

इति० दानप्रतिग्रहप्रायश्चित्ते अष्टषष्टितमोऽध्यायः (ślo. 209) 185b; इति० साग्निकनिरग्निकयोरग्निं संस्कारः एकोनसप्ततितमोऽध्यायः (ślo. 48) 188.

यो नन्तविद्वाधिसुतोपदिष्टमनन्तमायानवनाटकान्ताम् ।

कृपाशरालीकलितानलावीदारादुपासे गुरुरामसिंहम् १

अद्य ते मृगपक्षीणां वने संजातहिंसने ।

स्त्रीबालब्रह्मघातानां नराणां चेह निष्कृतिम् ॥ २ ॥

आत्मशक्त्या जगन्नाथं प्रणम्य नियतात्मना ।

प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि मुनीनां च हिताय वै ॥ ३ ॥

fol. 188b;

अनुग्राह्यः सदा विप्रैः प्रायश्चित्तेन शुच्यति ।

रघुराममतं चात्र मनुधर्मादिनिर्णये ॥ १२ ॥

fol. 193b;

रघुराममतं चात्र धर्मशास्त्रविदो विदुः ॥०

इति० अन्नसंस्कारः एकसप्ततितमः (ślo. 149) fol. 201b;

रघुराममतं चात्र विप्राः सन्देहवर्जिताः ॥

इति० पात्राणां संस्कारः द्विसप्ततितमोऽध्यायः (ślo 85)

fol. 205b;

Adhy. 73rd begins:—

सहस्रकिरणानन्दं सर्वव्याधिहरं शिवम् ।

जीवादित्यं जगद्गुपं नारसिंहं नमाम्यहम् ॥ १ ॥

बृहि देवेश भूतेश भूतानां पतिरव्ययः ।

ब्रह्महा गोवधश्चात्र स्तेयी च गुरुतत्पगः ॥ २ ॥ ३ ॥

शृणु वत्स मया पूर्वं महादेवस्य निष्कृतिः ।०

The following are quoted:—प्रभाकरमीमांसक 59; 70; भट्टाचार्यादयः 71b; मेधातिथि 44b; योगयाज्ञवल्क्य 44; 73; विज्ञानेश्वर 56; 71; 73; दिवाहपरिग्रह 55b; शंकराचार्य on गीता 72; and सुरेश्वराचार्य 70b.

[S. C. 10.

674

कालतत्त्वविवेचन of रघुनाथ.

15×9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 245; seventeen lines to a page.

A treatise on the times and seasons suitable for the performance of religious rites, compiled in A. D. 1620 by Bhaṭṭa Raghunātha, son of Bhaṭṭa Mādhava, grandson of Bhaṭṭa Rāmes'vara.

It begins:—

पितरं माधवमम्बां ललितां नारायणं पितृव्यं च ।

सहजमथ विश्वनाथं गणपतिमीशां च शारदां नत्वा १

रामं च सीतयोपेतं रघुनाथेन रच्यते ।

सम्प्रादस्थपतिना सम्यक् कालतत्त्वविवेचनम् ॥२॥०

For the concluding verses &c, see I. O., Nos. 1667-68.

[Z. Z. A. 25.

675

कालनिर्णय of हेमाद्रि.

11½×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 382; eight to ten lines to a page.

Kālanirṇaya or Kālahemādri as it is popularly called, is the second section of the Paris'eṣa-khaṇḍa of Hemādri's Caturvargacintāmaṇi, which was composed in the latter half of the 13th century. The whole is published in the Bibliotheca Indica. See, I. O., Nos. 1376-77; 1384 and Mitra, Notices, III. p. 349.

It begins:—

कल्याणानि ददातु वो गणपतिर्यस्मिन्ननुष्ठे सति ।०

[B. D. 102.

676

कालनिर्णय of माधवाचार्य.

8½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 251; about twelve lines to a page. Dated S'ake 1604.

A work on times and seasons suitable for the performance of religious rites, in five chapters by Mādhavācārya. It was written after the completion of the author's commentary on Parāś'aras'mṛti and as a sort of supplement to it. Edited in the Bibliotheca Indica Series. Cf. also I. O., No. 1656; Bod., No. 642.

For Mādhavācārya, see above No. 441 and Ind. Anti., vol. 45, pp. 1 and 17.

It begins:—

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥ १ ॥०

व्याख्याय माधवाचार्यो धर्मान्पाराशरानथ ।

तदनुष्ठानकालस्य निर्णयं वक्तुमुद्यतः ॥ २ ॥०

[B. D. 104.

677

कालनिर्णय of माधवाचार्य.

12½×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 82; twelve lines to a page.

Another copy (incomplete; defective both towards the beginning and end).

[B. D. 48.

678

कृत्यरत्नावली of रामचन्द्रभट्ट.

9½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 177; seven lines to a page. Dated Samvat 1843, S'ake 1708. A Thāle MS.

A calendar of religious duties composed in 1648 A. D., by Rāmacandra, son of Viṭṭhala, son of Bālakṛṣṇa, and surnamed Tatsat; cf. I. O., No. 1628. Rāmacandra was the grandson (daughter's son) of Raghunātha, the author of Kālatatvavivecana.

It begins:—

नमस्कृत्य रमानाथं भट्टविट्ठलसूनुना ।

कृत्यरत्नावली रम्या रामचन्द्रेण रच्यते ॥ १ ॥

तत्र तिथिकृते तु कृष्णादिब्रतेषु० चैत्रकृष्णप्रतिपदमारभ्य तिथिकृत्यानुच्यन्ते । तत्र चैत्रकृष्णप्रतिपदि कृत्यविशेषः पद्मपुराणे ॥०

मातामहचरणैस्तु नवम्यां क्रियमाणं मातृश्राद्धं प्रतिपदि क्रियमाणं मातामहश्राद्धं च महालयारपक्षनिमित्तकमेवेति कालतत्त्वविवेचने सप्रपञ्चं निरूपितम् । fol. 71.

The author refers to आधुनिकग्रन्थ on foll. 63b, 71b and 172.

Besides the older Smṛtis and Purāṇas, the author quotes:—

अथर्वगृह्यपरिशिष्ट 40b; अद्भुतसागर 40b; अन्यत्र मत्कृतौ 16b, 26b, 39b, 68b, 111; अपरार्क 58b; ऋग्विधान 9b, 19b; कल्पतरु 3, 148b; काठकगृह्यसूत्र 73; कालतत्त्वविवेचन 71, 80 &c; कालादर्श 9b, 17b, 44b &c; कृत्यचिन्तामणि 173b; कृत्यतत्त्वार्णव 126, 137, 144b &c; गौडाः 58b; चतुर्विंशतिमत 65; छन्दोगपरिशिष्ट 152b; जीमूतवाहन 138b; ज्योतिर्ग्रन्थ 173; तिथितत्त्व 15, 37, 71 &c; त्रिस्थलीसेतु 145; दत्तसमयदीप 78b; दाक्षिणात्याः 95, 105b; &c; दिवोदासीय 35b, 60b; दीपिका 15, 37, 71; दुर्गास्तव 100b; द्वैतनिर्णय 106b; धर्मप्रदीप 88b; धवलनिबन्ध 81; नन्दिपुराण 100, 166 &c; नागरखण्ड 9, 62b &c; नारायणभट्ट 154; निगम 65; निर्णयदीप 78; निर्णयसिन्धु 142; निर्णयामृत 27b, 60b; &c; नृसिंहप्रसाद 21, 80 &c; पुराणसमुच्चय 3; पृथ्वीचन्द्रोदय 20b, 38b, 64b &c; प्रयोगपारिजात 63b, 66 &c; भार्गवार्चनदीपिका 20, 143b; मदनरत्न 26b, 35 &c; मदनरत्ने स्मृतिसंग्रहः 35; महाराष्ट्र 121; माधव 54, 60b, 162; मिताक्षरा 74; मैथिलाः 58b; रामार्चनचन्द्रिका 30, 37, 139 &c; रुद्रयामल 82, 88; लल्ल 81, 172b; वृद्धगार्ग्य 151b; शिवरहस्य 151b, 160; शिवागम 37b; संवत्सरप्रदीप 121; सनत्कुमार 140b, 141; स्मृतिकौस्तुभ 158b; स्मार्तार्च्यचूडामणि 117, 138; स्मृतिदर्पण 64b; स्मृतिरत्नावली 66; स्मृतिसंग्रह 64b; स्मृतिसमुच्चय 100b; हरदत्त 70; हेमाद्रि 18, 20b &c; हेमाद्रौ विष्णुरहस्य 37b; हेमाद्रौ पुराणसमुच्चय 55.

It ends:—

दारिद्र्यं न भवेत्तस्य रोगक्लेशविवर्जितः ॥ इति ।

इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणाभिज्ञतत्त्वसुदुपाख्यवाल्मीक्यकृष्णभट्टाज्जगद्गुरुभट्टाभिधुधवरसूनुधर्मशास्त्रपारावारीणश्रीमद्रामचन्द्रभट्टविरचिता कृत्यरत्नावलिः समाप्तिमगम् ।

[S. C. 3.

679

गृह्याग्निसागर of नारायणभट्ट.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 109; eleven lines to a page. Incomplete.

Gṛhyāgnisāgara is a compilation treating of rites regarding the maintenance of the sacred fire, and rules of expiation in cases of irregularities, by Nārāyaṇabhaṭṭa Ārḍe, son of Lakṣmīdharaḥbhaṭṭa; cf. I. O., Nos. 1634-36. The author quotes Nirṇayasindhu. S'rāddhasāgara is another work of our author which is mentioned in this work. Prayogasāgara is another name of our work.

It begins:—

नत्वा कृष्णपदाम्भोजं गणेशं शंकरं शिवम् ।

लक्ष्मीधरं च पितरं भट्टनारायणं तथा ॥ १ ॥

यथाज्ञानं विचार्यार्थं पक्षशिष्टैरनुष्ठितम् ।

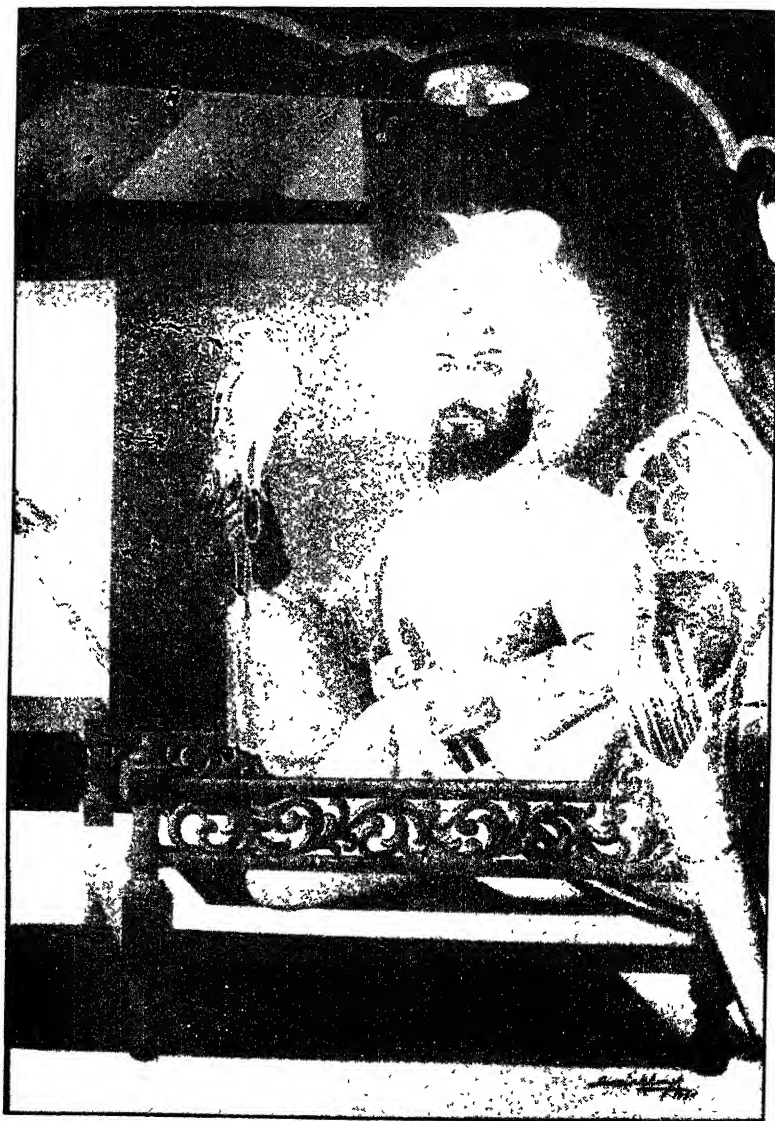
त्रीणि सूत्राणि तद्वन्थानालोच्यान्यांश्च भूरिशः ॥ २ ॥

आरडेऽप्युपनामा वै भट्टनारायणः सुधीः ।

गृह्याग्निसागरं चैव कुरुते शिष्टतुष्टये ॥ ३ ॥

तत्रादौ सर्वकर्मसु प्रायश्चित्तं विनाधिकाराभावात् तद्विषयस्तत्प्रयोगस्तावदुच्यते ।०

अथ पञ्चगव्यस्नानाति 5b; इति श्रीमदारडोपनामकनारायणभट्टकृते गृह्याग्निसागरे प्रायश्चित्तनिरूपणं 8; अथाभ्याधाननक्षत्राणि 9; अथ अग्निद्वयसंसर्गविधि 10; अथ विच्छिन्नाग्निपुनःसंधानं 11b; इति० आयतनादिपुनःसंधानान्तनिरूपणं 13b; अथ होमारम्भः 16b; इति होमविधिः 29; इत्यारडोपनामकं कृते प्रयोगसारे होमविषयं निरूपणं 34b; इति श्रीमदारडो० स्थालीपाकप्रयोगः 46; foll. 47-50 are missing; fol. 51 begins:—के । अत्रोक्ता(क्त)निरूढशब्दार्थः स्मृतिदीपिकायां व्याख्यातः । निरूढः स्याद्विभक्तोऽग्निः० अथ श्रवणाकर्मादिसर्वविकृतिस्थालीपाकानां कालः ॥ 53; इति श्रवणकर्म । अथ सर्पबलिः । 57; इति सर्पबलिः 57b; अथाग्रयणविचारः 58; इति श्रीमदारडे० अश्वयुजीकर्म व्रीहिश्यामाकाग्रयणानां समानतन्त्रत्वेन प्रयोगः 60b; इति० प्रत्यवरोहणनिरूपणं 62; अथ पिण्डपितृयज्ञः 63b; पार्वणश्राद्धादिसर्वश्राद्धप्रयोगः सविस्तरोऽस्मत्कृतश्राद्धसागरे उक्तवान्नात्र पुनर्ग्रन्थविस्तरभयाक्तः । अथ अष्टकाश्राद्धप्रयोगः । 79 (foll. 68-78 are lost); इति० अन्वष्टक्यश्राद्धप्रयोगः । अथ माध्यावर्पश्राद्धप्रयोगः । 85b; अथ काम्यश्राद्धं 86; अथाग्निनाशकानि 86b; इति० प्रयोगसागरे गृह्याग्निनाशकनिमित्तनिरूपणं 91b; इति पवित्रेष्टिस्थालीपाकः 97; इति० औपासनहोमविषयकं प्रायश्चित्तनिरूपणं 98b; इत्यौपासनाग्नि-अनुगमनं प्रायश्चित्तं । अन्वाहिताभ्यनुगमप्रायश्चित्तं 108b.

कुशल सेनापति, महान् तपस्वी, उच्च कवि और सर्वस्व दानी गुरु गोबिंद सिंह

पाँच प्यारों से अमृत की दीक्षा लेते हुए गुरु गोबिंद सिंह : आपे गुरु चेला

688

त्रिकाण्डमण्डनकारिका of भास्कर सोमयाजि.

9½ × 3¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; about 8 lines to a page.

Trikāṇḍamaṇḍana is a work in four chapters on vedic rites, composed by Bhāskaramiśra, son of Kumārasvāmī. It is based upon the Āpas-tamba S'rautasūtra. The earliest writer who quotes him is Hemādri. See above No. 509.

The proper place of this MS. is after No. 580, among the S'rauta Prayogas. It is placed here through mistake.

Besides ancient Smṛtis, our author quotes:— कर्क 13; 36b; कर्मदीप 43b; कल्पव्याख्यात् 34; केशव-स्वामी 10; 27b; काणवनः 27; छन्दोगपरिशिष्ट 38b; दामोदरः 20; बौधायनभाष्य 45; भारद्वाजसूत्रभाष्यकृत् 2; मन्त्रब्राह्मणभाष्यकृत् 13; लौगाक्षिकारिका 12b; वस्तुनाग बह्वच 45; वेदान्ते पुरुषार्थाधिकरणे वामनः 10b.

It begins:—

श्रीपं वागीश्वरीं देवीं संप्रणम्य विनायकम् ।
गुरुंश्च सोमयागस्य प्रयोगः प्रवितन्यते ॥ १ ॥
तन्नाधिकारकालादि प्रथमं प्रतिपद्यते ।
सूत्रान्तरमतं वक्ष्ये सोपयोगं क्वचित्क्वचित् ॥ २ ॥
प्रसङ्गदग्निहोत्रेष्टिः पश्चाधानोपयोगि यत् ।
तन्नापि लेशतः किञ्चित् प्रवक्ष्ये तत्र तत्र च ॥ ३ ॥
अधिकारास्त्रिधा नित्यं काम्यं नैमित्तिकं त्वतः ।
ते च श्रौतार्थवादोत्थकल्पत्वेन त्रिधा पुनः ॥ ४ ॥
आधानं नित्यमेवेष्टं पितृयज्ञोपि तादृशः ।
कैश्चिन्मीमांसकैः काम्यः पितृयज्ञो निरूपितः ॥ ५ ॥
पितृयज्ञस्य चाङ्गत्वमापस्तम्बेन दूषितम् ।
साधितं तु भरद्वाजसूत्रभाष्यकृत(ता)श्रुतेः ॥ ६ ॥
केशवस्वामिना प्रोक्तं स्पष्टमेतन्निरूपितं 10;
एवं केशवसिद्धान्तो मृतभार्यस्य भाषितः 27b;
वेदान्ते पुरुषार्थाधिकरणे प्राह वामनः ।
त्रैवार्षिकाधिकाशो यः स हि सोमं पिबेद्विजः 10 b;
दुवाणं तमाचष्ट कर्कः शास्त्रान्तरश्रुतेः 13;
कर्कोष्मिनाशमाचष्टे पश्चाज्ज्ञातेपि नेच्छति । 36 b;
अधिकारः प्रतिनिधिः पुनराधिरिति त्रयम् ।
निरूपितविशेषेण स्वग्रन्थान्तरे भवेत् ।
त्रिकाण्डमण्डनमिति कर्तुर्द्वाराभिधानधीः fol. 48.

The end:—

आदौ ये विहिताः पश्चास्तदेव स्युः सदैव हि ।

इति श्रीवादिघटासुदूरकुटारश्रीकुमारस्वामिसूरिसुतत्रिका-
ण्डमण्डनभास्करमिश्रसोमयाजिकृतापस्तम्बसूत्रध्वनितार्थ-
कारिकायां चतुर्थे काण्डे समाप्तम् ।

The Kāṇḍas end as follows:—I प्रतिनिधि on 25b;
II प्रतिनिधिनिरूपणं on 35; III पुनराधान on 48b.

[S. C. I.

689

त्रिकाण्डमण्डन with a commentary.

(Ch. III.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 36; about eight lines to a page.

The 3rd chapter of Trikāṇḍamaṇḍana, with a commentary by an unknown author. The MS. contains 112 śloka only. The commentator is a very late one as he quotes Nīlakantha, the author of the Mayūkhas. For other authorities quoted in this commentary and not in Trikāṇḍamaṇḍana as Hall supposes, see his Index, p. 192 No. LXXIV.

It begins:—

नो दष्टं गुरुसन्मुखं श्रुतिमुखं नो दर्शनानां मुखं
नो वा वादिमुखं न याजकमुखं नो वा क्रियाणां मुखम् ।
स्फूर्जत्संशयजातजालमथनव्यापारपारक्षमं
विद्वन्मण्डलमण्डनं कथमहो व्याख्यातुमाचक्ष्महे ॥ १ ॥
काहं मन्दमतिः केदमकूपारविलोडनम् ।
तथापि साहसं सर्वं तत्सन्तः क्षन्तुमर्ह्ये ॥ २ ॥

एवं प्रतिनिधौ निरूपिते मुख्यालाभे०

[S. C. I.

690

दानचन्द्रिका of दिवाकर.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 152; nine lines to a page. Dated Sainvat 1829.

Dānacandrikā of Divākara, son of Mahādeva, son of Rāmes'vara, surnamed Kāle. Smārta-prāyaścittoddhāra (No. 745 below) and Āhnika-candrikā (No. 669 above) are other works of our author. For an analysis of the present work, see I. O., No. 1709, where however, Eggeling

wrongly describes the author as "son of Mahādeva (son of Bālakṛṣṇa?) and Gaṇḍā (daughter of Bhaṭṭa Nilakaṇṭha, author of the Mayūkhas)."

Eggeling obviously identifies our Divākara, son of Mahādeva, with another Divākara also son of Mahādeva, but grandson of Bālakṛṣṇa and a person belonging to the Bhāradvāja Gotra. Our Divākara, surnamed Kāle, however, could never have belonged to the Bhāradvāja Gotra.

This Divākara of the Bhāradvāja Gotra was the son of the daughter of Nilakaṇṭha, the author of the Mayūkhas. His father Mahādeva was the author of a commentary on the Siddhāntamuktāvali of Viś'vanātha; see I. O., No. 1708, p. 547b, line 9 from the bottom. His works are Dharmas'āstrasudhānidhi (Ācārārka, a part of this, was composed in Śaṃvat 1743; see I. O., No. 1616) and Dānahīrāvaliprakāśa (I. O., No. 1708).

Our Divākara bases this work on Nilakaṇṭha's Dānamayūkha among others (see I. O., No. 1709) and quotes the Nirṇayasindhu, Bhaṭṭoji and Vratārka in his Kālanirṇayacandrikā, where again he alludes to himself as the daughter's son of Rāmakṛṣṇabhāṭṭa, author of Jīvātpitṛkakarmanirṇaya and father of the famous Kamalākarabhāṭṭa; cf. इत्युक्तं जीवपितृक-निर्णये मातामहचरणैः—Bhāḍakamakara Memorial Collection, MS. No. 57-8, p. 72. (See above under No. 572.)

It begins:—

प्रणम्य मातरं गङ्गां भैरवं वनशङ्करीम् ।

महादेवाख्यपितरं श्रौतस्मार्तविशारदम् ॥ १ ॥

दिवाकरेण सुधिया सारमुद्धृत्य शास्त्रतः ।

शिष्टानां तन्यते तुष्टयै दानसंक्षेपचन्द्रिका ॥ २ ॥

End:—

इति काश्यां श्रीमत्कालोपनामकभट्टरामेश्वरात्मजभट्ट-
महादेवद्विजवर्यसूनुना बालंभट्टाजुजदिवाकरविरचिता दान-
चन्द्रिका समाप्ता ।

[B. D. 85.

691

धर्मकारिका.

15 × 9½ inches; Devanāgarī *handwriting.
Foll. 13; seventeen lines to a page.

A collection of 508 Kārikās on religious matters culled out from various sources. Anonymous. See I. O., No. 1558.

Begins:—

कालमाधवकालतरव विवेचननिर्णयसिन्धुमिताक्षराप्रयोगवि-
न्तामणिप्रयोगपारिजातकौस्तुभमयूखधर्मप्रवृत्तिः ॥ २५ ॥

येभिर्ग्रन्थान्तरे वचनानि लिख्यन्ते ।

अकृत्वा भस्ममर्यादा यः कुर्यात्पाणिशोधनम् ।

A copy of this same collection was also procured by me at Junnar and is preserved in the Bhāḍakamakara Memorial Collection of MSS., Wilson College (see above under No. 572).

[Z. A. 12.

692

धर्मशास्त्रसंग्रह.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; nine lines to a page.

This seems to be a collection of authoritative Smṛti texts and passages from the Dharma Nibandhas bearing upon the Ś'āddha rite.

Begins:—

अथ श्राद्धे वैश्वदेवनिर्णयः ॥ वृद्धवसिष्ठः ॥ संप्राप्ते पार्वणश्राद्धे ॥

Besides याज्ञवल्क्य, कात्यायन, पाराशर, व्यास, वसिष्ठ, षट्त्रिंशन्मत, वृद्धपाराशर, विष्णु and other ancient Smṛtis and Purāṇas, the author quotes in this small treatise:—मदनपारिजात 1b; विष्णुभक्तिचन्द्रोदय 2; नरसिंहप्रसाद 3; तिथिदर्पण 3 and स्मृतिचन्द्रिकायां गोविन्दार्णव 3b.

It ends:—

अद्याहं भोजयिष्यामि त्वप्रसाद्विजोत्तम ।

इति धर्मशास्त्रसंग्रहः समाप्तः ।

[S. C. 4.

693

धर्मसर्वस्व.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 21; about 18 lines to a page. Dated Śaṃvat 1794.

Dharmasarvasva, a collection of 283 ś'lokas on different religious duties such as Ahimsā &c. It quotes from Mahābhārata, Viṣṇupurāṇa, Bhāgavata &c. It is probably by a Jain author. Accompanied by a Gujrati explanation.

It ends:—

स्वात्मानन्दादिधर्मसंग्रहविद्वद्वाक्यामृतं मुहुः ।
पीतवैवायं मया ग्रन्थो रचितो न स्वशक्तिः ॥०
वादीन्द्रविरुदैर्विद्यासागरैः शान्तमानसैः ।
सरस्वत्यन्तविदुधराजशब्दसुनामभिः ॥०
मठवल्लभमिधे प्राप्ते शिष्टभूसुरभूषिते ॥
असनस्यास्तीरतटे स्थित्वा दृष्टिमनोहरे ।
मनीषया द्वित्रिवारमन्वीक्ष्याङ्गीकृतं मुदा ॥
संदेहसागरागत्य सर्वशास्त्रार्थसंग्रहं—

The verse usually occurring at the end of each chapter is:—

षण्मुनीन्द्रकृतास्तुग्रशापपापासयौषधे ।
अस्मिन्ग्रन्थे...अंशे...अध्याय ईरितः ॥

[B. D. 152.

700

प्रतापनारसिंह of तोरोरुद्रदेव.

(अन्त्येष्टि and संन्यास.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 75; nine lines to a page. Dated S'ake 1708, Samvat 1843.

Pratāpanārasīṅha is a comprehensive treatise on Dharma, divided into several Prakāś'as, composed at Paithan in S'ake 1632 by Rudradeva, son of Nārāyaṇa, of the Toro family. The present MS. contains only two sections of the Saṅskāra Prakāś'a, namely Antyeṣṭi and Saṅnyāsa Paddhatis. The next three numbers contain three more sections of the work, namely Vāstus'ānti, Pūrta Prakāś'a and Prāyas'citta.

In Pūrta Prakāś'a, Rudradeva refers to Kuṇḍa Prakāś'a as his own work. It is probably a part of the present work. In it also he makes a reference to the fear of constant attacks against Hindu temples and idols by the Mohamadans; see below No. 702.

(I) अन्त्येष्टिपद्धति begins:—

अथ तोरोरुद्रदेवकृताहिताश्वेष्टिप्रयोगो लिख्यते । अथाश्व-
लायनयजमानस्याहिताग्निदेहसंस्कार आश्वलायनगृह्योक्तप्रकारे-
णोच्यते । आहिताग्निः स्वयं चेतनवेलायां प्रायश्चित्तं कृत्वा
दशदानवैतरणीतिलपात्रोत्पन्नितदानानि च दद्यात् । तथा
कृष्णपक्षे०

श्रीमद्भट्टनारायणकृतान्त्येष्टिप्रयोगो ज्ञेयमित्यलम् ।

आश्वलायनकल्पोक्तश्रौतदाहः प्रपञ्चितः ।

रुद्रदेवेन विदुषा नृसिंहस्तेन तुष्यतु ॥

इति श्रीप्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे आश्वला-
यनानुसारी आहिताग्निदाहविधिः० 8b.

इत्थं श्रौताग्निविषये उपयोगी विनिर्णयः ।

अकारि तोरोरुद्रेण नृसिंहस्तेन तुष्यतु ॥ 15b.

(II) संन्यासपद्धति begins:—

अथ संन्यासं कर्तुं प्रतिसंन्यासो ब्रह्मानन्दीयपद्धतिमनुसृत्य
प्रयोगमात्र उच्यते । तत्रादौ औपासनाग्निमन्तं०

It ends:—

तोरोनारायणसुतो रुद्रदेवो महासुधीः ।

ग्रन्थाननेकान्संवीक्ष्य सारमुद्धृत्य यत्नतः ॥

प्रतापनारसिंहाख्ये पाक्यज्ञप्रकाशके ।

समासिमकरोत्तत्र विदुषां प्रीतये सदा ॥

बालानां सुलभोपायप्रयोगोयं निरूपितः ।

अनेन प्रीयतां देवो नृसिंहो भक्तवत्सलः ॥

इति श्रीप्रतिष्ठानपुरवासितोरोनारायणात्मजरुद्रदे-
वकृते प्रतापनारसिंहाख्ये० यतिसंस्कारे उपयोगीनिर्णयः
समाप्तः ।

In the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS., (see above under No. 572) there are two copies of parts of Pratāpanārasīṅha. One contains the Prāyas'citta and the other, the Antyeṣṭi. This last is much bigger (220 folios) than the present MS., and contains in the first 135 folios additional matter which relates to the Antyeṣṭi of an Anāhitāgni. At the end also, it gives an additional verse according to which the work was composed in S'ake 1632. It ends as follows:—

इति प्रतिष्ठानपुरवासि० संस्कारप्रकाशे यतिसंस्कारोपयो-
गिनिर्णयः समाप्तः ।

शाके द्वात्रिंशच्चन्द्रे विक्रतो उत्तरायणे ।

पौषकृष्णदशम्यायां प्रतिष्ठानपुरे शुभे ॥ १ ॥

तोरोनारायण० ॥ २ ॥ प्रतापनारसिंहाख्ये० ॥ ३ ॥

बालानां० नृसिंहो भक्तवत्सलः ॥ ४ ॥

इति प्रतिष्ठानपुरवासितोरोनारायणात्मजरुद्रदेवकृते प्रताप-
नारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशः समाप्तः ।

शेख फरीद

जो आज पाकपटन के नाम से मशहूर है। पाकपटन में ही हिजरी ६६४ के महीना मुहर्रम की ५ तारीख (सन् १२६६) को फरीद का देहांत हुआ। शेख साहिब के छह पुत्र और दो पुत्रियाँ थीं। सबसे बड़े पुत्र का नाम शेख बदरुद्दीन सुलेमान था, जो फरीदजी के देहांत के बाद उनकी गद्दी पर बैठे। पाकपटन में यह गद्दी अभी तक कायम है। शेख फरीदजी यूँ तो अरबी, फारसी के उच्च कोटि के विद्वान थे, पर चूँकि वे पंजाब में जनमे, पले और बड़े हुए, अतः सर्वसाधारण तक अपनी बात पहुँचाने के लिए उन्होंने अधिकांशतः पंजाबी में काव्य रचना की। 'गुरु ग्रंथ साहिब' में शेख

The MS. contains the VIIIth chapter, treating of the Dāyabhāga, of the Madanapārijāta.

Begins:—

विभक्तानामेव पृथक् पृथक् श्राद्धाधिकारात् श्राद्धस्वबकान-
न्तरं दायभागो निरूप्यते ।०

[ZZ. C. 22.

712

महार्णव of मान्धाता.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; eleven lines to a page. Dated Samvat
1576.

This is a fragment of Mahārṇava Karmavi-
pāka, a big work on Dharmasāstra, attributed to
Māndhātā, son of King Madanapāla of the Tāka
race, but in reality written by Viśves'varabhaṭṭa.
For analysis, see I. O., No. 1763.

नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।

नमो लक्ष्मीनिवासाय देवतायै गिरां नमः ॥ १ ॥

It ends:—

कविराधुनिकश्चिरन्तनो वा न विशेषः क्वचिदस्ति सज्जनानाम् ।
इयतैव जितं मया यदेषामतिलोकेषु गुणेषु पक्षपातः ॥

इति श्रीपण्डितपारिजातकटारमल्लेयादिविरुदराजि-
राजमानश्रीमदनपालपुत्रमान्धातृनिबन्धे महार्णवाभिधाने
कर्मविपाके ग्रहप्रकरणं समाप्तम् ।

[B. I. 101.

713

महारुद्रपद्धति of अनन्त दीक्षित.

9½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; seven lines to a page.

An exhaustive treatise on the Rudra worship
by Ananta Dikṣita, son of Viś'vanātha, surnamed
Yajñopavita; see Burnell, Tanjore MSS., p. 137b;
I. O., No. 1788. This Anantadeva is said to be
the author of a Prayogaratna, which is nothing
but a slightly modified form of Nārāyaṇabhaṭṭa's
work. This means that the author lived after
Nārāyaṇabhaṭṭa; see I. O., No. 477. In the
present work the author quotes none but Mahā-
rṇava (fol. 6) and Skanda Purāṇa.

Begins:—

नमामि पार्वतीसुतं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।

रुद्रकर्मविधातृणां चतुर्वर्गफलप्रदम् ।

दीक्षितानन्तविज्ञेन विश्वनाथस्य सूनुना ।

रच्यते सुखबोधाय रुद्रपद्धतिरादरात् ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीमद्यज्ञोपवीताभिधानश्रीविश्वनाथसूनुना
दीक्षितानन्तेन विरचिता सर्वोपकाराय सर्वसंग्रहरुद्रानुष्ठान-
त्रिविधग्रहमखपद्धतिः समाप्ता ।

[S. C. 4.

714

रुद्रकल्पद्रुम of अनन्तदेव.

(Pt. I.)

12½×6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 52; fifteen lines to a page.

Rudrakalpadruma, an exposition of rites and
ceremonies connected with the worship of Rudra.
was composed by Anantadeva Dvivedi, son of
Uddhava and the younger brother of Śrīdeva.
Anantadeva is a recent writer; he quotes from
Kamalākara's Nirṇayasindhu and Nilakanṭha's
Mayūkhas.

In this part the author quotes the following
authorities:—

अनन्तयाज्ञिक 2b; 10b; 37 &c; आचारचिन्तामणि 3;
7; 12b &c; आचारादर्श 3; 5; 7 &c; आर्पकभाष्य 35;
आशादित्यभाष्य 10b; 24; 25 &c; कर्क 7b; 10b; 37
&c; कर्मकौमुदी 5; कल्पतरु 26b; कालिकापुराण 2; काशी-
दीक्षित 12; गङ्गाधरपद्धति 22; गर्गभाष्य 10b; 35; 37
&c; डोडरानन्द 1; डोडूपद्धति 22b; तत्त्वसागरसंहिता 16b;
तिथितत्त्व 9; दानमयूख 17; देवयाज्ञिक 10b; 37&c;
देवपद्धति 13b; धर्मप्रदीप 23b; नारायण वृत्तिकार 4b;
7b &c; निगमपरिशिष्ट 3b; निर्णयसिन्धु 2b; 25b &c;
नीलकण्ठ 9 &c; परशुरामकारिका 2; 15b; 17b &c;
पितृभूति 10b; 37 &c; पुराणसमुच्चय 25, 29b प्रयोग-
पारिजात 1; 5 &c; प्रयोगरत्न 5; भर्तृयज्ञ 10b; मदन-
पारिजात 2b; मदनरत्न 7b; 11; महापञ्चरात्र 16b;
महारुद्रपद्धतिकृत् 15b; मिताक्षरा 4; 7; 46b; रुद्रपद्धति
of नारायणभट्ट 12; रुद्रयामल 16; रेणुकारिका 2b; 12;
15; 16b &c; वासुदेव 10b; विवाहपटल 14b; विश्वनाथ-
भट्ट 12; विष्णुमिश्रभाष्य 27; वेदोदारायपद्धति 23; वैद्य-
नाथ (दर्शपूर्णमासपद्धतिटीका) 9; शान्तिमयूख 17;
शूद्राचारशिरोमणि 5; श्राद्धकाशिका 5; 16; 19; श्राद्ध-
दीपिका 15b; संवत्सरप्रदीप 8; सप्तर्षिमत 14b; समुद्रकर
31b; सिद्धान्तशिरोमणि 9b; स्मृतिकौस्तुभ 15b; स्मृति-
चन्द्रिका 32b; स्मृतिदर्पण 22b; 37b; स्मृतिरत्नावली 17b;
स्मृत्यर्थसार 2; 46; हरिहरभाष्य 7b; 13b; and हलायुध-
भाष्य 26b; 27.

It begins:—

सिद्धिबुद्धिप्रदातारं विन्नव्यूहविदारणम् ।
महागणपतिं वन्दे लक्ष्मीविश्वादिभिर्वृतम् ॥ १ ॥
श्रीनृसिंहरमानाथं परं (स ?) चिदानन्दविग्रहम् ।
चिद्वांसोपासितं वन्दे भक्तकल्पमहीरुहम् ॥ २ ॥
सच्चिदानन्दरूपाय शिवादेहार्धधारिणे ।
नमश्चकारवाच्याय शिवायाभीष्टदायिने ॥ ३ ॥
अज्ञाननिकरध्वंसि सत्यज्ञानप्रकाशकम् ।
श्रीमद्गुरुपदाम्भोजं वन्दे सर्वार्थसिद्धये ॥ ४ ॥
याज्ञवल्क्यमुनीजत्वा कात्यायनमुनां (नीं) स्तथा ।
कर्कादीन् भाष्यकारांश्च वेदभाष्यकृतस्तथा ॥ ५ ॥
श्रुतिं शातपथीं वीक्ष्य सूत्रं बौधायनीयकम् ।
स्मृतिं पाराशरं (रीं) चैव ग्रन्थानन्यान्बहुंस्तथा ॥ ६ ॥
पद्धत्यो विविधा अन्या कृता देवादिभिः स्फुटाः ।
सारं तेषां समुद्धृत्य निजबुद्ध्या विमृश्य च ॥ ७ ॥
धीमतानन्तदेवेन श्रीमदुद्धवसूनुना ।
रुद्रकल्पद्रुमाख्योऽयं निबन्धस्तन्यते मया ॥ ८ ॥
हेमाद्र्यादिनिबन्धास्तु बहवः सन्ति यद्यपि ।
तेभ्यस्त्वस्य विशेषो यः पण्डितैः सोऽवधार्यताम् ॥ ९ ॥
तत्रादौ परिभाषा निरूप्यते । तत्र शुचित्वं तावदधिकारि-
तावच्छेदकं सदा कुर्याद्धर्मकार्यमापद्यपि शुचिर्नर इति टोडरा-
नन्दे ससर्पिस्मृतिः । श्रुतिस्मृत्युदितं कर्म न कुर्यादशुचिः कचि-
दिति प्रयोगपारिजाते भृगूक्तेश्च ०

श्रीशंभोश्चरणद्वयमाधाय हृदयाम्बुजे ।
उद्धवस्य तनूजेन काशीपुरनिवासिना ॥ १ ॥
धीमतानन्तदेवेन परिभाषा निरूपिता ।
गुरवस्तेन तुष्यन्तु विद्वांसश्च तथा मयि ॥ २ ॥

इति श्रीमद्विद्वेदिउद्धवात्मजेन श्रीमद्विद्वेदिश्रीदेवानुजेन
श्रीमद्विद्वेदिअनन्तदेवेन विरचिते श्रीरुद्रकल्पद्रुमे परिभाषा ।
fol. 11b; इति रुद्रकल्पद्रुमे गणपतिपूजनम् 12b; इति रुद्र-
कल्पद्रुमे मण्डपदेवतास्थापनविधिः 15; इति रुद्र० मातृपूजा ।
17b; इति श्रीमद्विद्वेदिउद्धवात्मजानन्तविरचिते श्रीरुद्रकल्प-
द्रुमे वसोर्धाराः 18; इति आभ्युदयिकनिरूपणं 32; इति वैश्व-
देवकालानिर्णयः 33; इति पाकनिर्णयः 34; इति साग्निकस्य
पाकनिर्णयः । 36; अथाग्निमतः पञ्चमहायज्ञप्रयोगः 40b;
अथ ब्रह्मयज्ञः 41b; इति वैश्वदेवोपयोगी निर्णयः निरूपितं
प्रसक्तानुप्रसक्तं; अधुना प्रस्तुतोपयोगी जीवत्पितृकस्य संस्कर्तु-
नान्दीश्राद्धदेवतानिर्णयः प्रस्तूयते 48b; इति जीवत्पितृकस्य
&c 51;

End:—

इति सूतसंस्कारे प्रवासादिना । पितृकर्तृत्वासंभवनिमित्तक-
कर्त्रन्तरं प्रतिश्राद्धदेवतानिर्णयः ।

श्रीशंभोश्चरणद्वन्द्वमाधाय हृदयाम्बुजे ।
उद्धवस्य तनूजेन काशीपुरनिवासिना ॥ १ ॥
रचितोऽनन्तदेवेन सर्वकर्मज्ञानिर्णयः ।
गुरवस्तेन तुष्यन्तु विद्वांसश्च तथा मयि ॥ २ ॥

इति श्रीमद्विद्वेदिउद्धवसूनुना द्विवेदिश्रीदेवानुजेन द्विवेदि-
अनन्तदेवेन विरचिते श्रीरुद्रकल्पद्रुमे सर्वकर्मसाधारणाङ्गकर्म-
निरूपणं समाप्तिमगमत् । अथ सर्वकर्मसाधारणानां प्रयोगः
प्रारभ्यते । (?)

It appears that this part, which is called
सर्वकर्मसाधारणाङ्गपरिच्छेदः in the beginning of the
2nd part, does not end here, but contains also
the Prayogas of the *āngas* described above, as is
suggested by the last words.

[B. D. 284.

715

रुद्रकल्पद्रुम of अनन्तदेव.

(Pt. II.)

12½ × 6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 55; fifteen lines to a page. Incomplete.

It begins:—

सिद्धिबुद्धिप्रदातारं ० ॥ १ ॥
धीमतानन्तदेवेन श्रीमदुद्धवसूनुना ।
जपहोमाभिषेकेश्च रुद्रभेदो निरूप्यते ॥ ८ ॥
हेमाद्र्यादिनिबन्धास्तु बहवः सन्ति यद्यपि ।
तेभ्यस्त्वस्य विशेषो यः पण्डितैः सोऽवधार्यताम् ॥ ९ ॥

निरूपितः सर्वकर्मसाधारणाङ्गपरिच्छेदः अथ रुद्र-
परिच्छेदे काण्वमाध्यन्दिन्यादिवाजसनेयिशालानुसारेण
जपहोमाभिषेकभेदेन त्रिविधो रुद्रो निरूप्यते तत्र तावदुप-
युक्तत्वादिनियोगो विचार्यते । विनियोगशब्देन शेषशेषिभाव-
लक्षणः संबन्धोभिधीयते स च मन्त्राणां कर्मणां च विधिनैव
समधिगम्यः । ०

रुद्रकल्पद्रुमे चास्मिन् रुद्रभेदा निरूपिताः ।
विदुषानन्तदेवेन तेन तुष्यन्तु शंकरः ॥

इति श्रीद्विवेदिश्रीदेवानुजेन द्विवेदिअनन्तदेवेन विरचिते
श्रीरुद्रकल्पद्रुमे रुद्रपरिच्छेदे रुद्रभेदनिरूपणं समाप्तिमगात् ।
प्रणम्य साम्बमीशानं गणेशं च गिरं गुरुन् ।
रुद्रमन्त्रविभागोऽयं होमसंख्यादिभागशः ॥ १ ॥
कथ्यतेऽनन्तदेवेन मूलमालोक्य यत्नतः ।
ब्राह्मणं मन्त्रभाष्यं च ग्रन्थानन्यान्पुरातनान् ॥ २ ॥
कात्यायनप्रणीतं यत्सूत्रं भागादिसूत्रकम् ।
मन्त्रसंख्या च बहुधा परोपकृतये मुदा ॥ ३ ॥

अथैतेषु पञ्चरुद्रेषु होमात्मकेषु मन्त्रविभागस्यापेक्षितत्वा-
च्छ्रुतिसूत्रद्वयो मन्त्रविभागो निरूप्यते । ० fol. 27 ; 27b ;

इति श्रीमद्वेदविद्वद्वसुना० रुद्रकल्पद्रुमे रुद्रपरिच्छेदे
रुद्रानुवाकेषु मन्त्रविभागः 32 ; इति० चमकनमकयोर्मन्त्र-
विभागः 32b ; इति रुद्रे आहुतिसंख्या 36 ; इति रुद्रैकादशि-
न्यामाहुतिसंख्या 37b ; इति महारुद्रे आहुतिसंख्या 39b ;
इत्यतिरुद्रे आहुतिसंख्या०

रुद्रकल्पद्रुमे चास्मिन् मन्त्रभेदा निरूपिताः ।

विदुषानन्तदेवेन तेन तुष्यतु शंकरः ॥

इति श्री० रुद्ररुद्रैकादशिन्यादिषु आहुतिसंख्यानिर्णयः ॥

इति श्री० प्राचीसाधनकुण्डमण्डपादिविधिः । । 52.

In the next chapter the nature of the sacred fire to be used in the sacred rites is explained; the MS; however, breaks off in the middle of this chapter.

In this part, the author quotes:—

अण्डिला 44b ; अनन्तभट्ट (au. विधानपारिजात) ;
अपरार्क 52 ; आचारचिन्तामणि of वाचस्पति 46 ; कपर्दि
44b ; कपिलपञ्चरात्र 48 ; कारिकाकार 9b ; 10 ; कुण्डरत्नाकर
47b ; कुण्डमण्डपासिद्धि 47b ; गायत्रीकल्प 6b ; त्रिकाण्ड-
मण्डन 43b ; धूर्तस्वामि 44b ; पद्धति of रघुनाथ 14 ;
पुरश्चरणचन्द्रिका 21 ; प्रपञ्चसार 6b ; महाकल्प 14 ; महार्णव
12b ; महीधर 45 ; रामवाजपेयि 46b ; 48b ; वास्तुशास्त्र
48b ; 49b ; विधानपारिजात ; शारदातिलक 5b ; श्लोकशुल्ब
46 ; 47b ; 48 and सिद्धान्तशेखर 43 ; 48 ; 51.

[B. D. 284.

716

रुद्रपद्धति of नारायणभट्ट.

9½ × 4 inches ; Devanāgarī handwriting.
Foll. 62 ; eight lines to a page. Dated S'ake 1668.

Rudrapaddhati is another manual of directions for the worship of Rudra according to the Taittiriya S'ākhā of the Yajurveda. By Nārāyaṇabhaṭṭa, son of Rāmes'varabhaṭṭa and the author of Prayogaratna (see above No. 705.)

It begins:—

भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः कृती ।

प्रणम्य रामं तनुते रुद्रानुष्ठानपद्धतिम् ॥

तत्र तावद्यद्यप्यनेकासु यजुःशाखासु रुद्रः पठ्यते तथापि
तैत्तिरीयशाखानुसारेण रुद्रप्रयोग उच्यते । ०

For an analysis of the work, cf. I. O., No. 1783 ; see also Mitra, Notices, vol. I. p. 100.

It ends:—

इति श्रीरामेश्वरभट्टसुतनारायणभट्टकृता रुद्रपद्धतिः समाप्ता ।

[B. D. 22.

717

रुद्रपद्धति of नारायणभट्ट.

12 × 4½ inches ; Devanāgarī character.
Foll. 34 ; ten lines to a page. Dated S'ake 1686.

Another copy of Nārāyaṇabhaṭṭa's Rudrapa-
ddhati. Rūpanārāyaṇa is quoted on fol. 13.

It ends:—

रामेश्वरभट्टात्मजनारायणसूरिणा काश्याम् ।

कर्मणा(?) सज्जनतुष्ट्यै रुद्रानुष्ठानपद्धती रचिता ॥

ग्रन्थाननेकानालोच्य विचार्य सदसच्च यत् ।

श्रीरामचरणध्यानात् कृता रुद्रस्य पद्धतिः ॥

समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 145.

718

लक्षहोमपद्धति of नारायण.

10½ × 5½ inches ; Devanāgarī handwriting.
Foll. 33 ; ten lines to a page. Dated S'ake 1760.

A ritualistic tract explaining the details of an offering of one lac or more of sacrificial things, by Nārāyaṇabhaṭṭa, author of Prayogaratna (see above No. 705).

It begins:—

अथ लक्षहोमविधिलिख्यते ।

विश्वेश्वरं नमस्कृत्य सर्वकृतुफलप्रदम् ।

नारायणोऽथ तनुते लक्षहोमविधिं सुधीः ॥०

It ends:—

इति श्रीभट्टरामेश्वरसुतनारायणभट्टविरचिता लक्ष-
होमपद्धतिः समाप्ता ॥ शके १७६० विलम्बीनामसंवत्सरे
फाल्गुनवद्यमतिपदा ॥

[B. D. 159.

719

विनायकशान्ति.

(from स्मृतिकौस्तुभ.)

9½ × 4½ inches ; Devanāgarī handwriting.
Foll. 19 ; seven lines to a page.

Vināyaka S'ānti, a portion of the Smṛtikau-
stubha and Bṛhaspatī'sānti from the same.

It begins:—

अथोपनयनप्रयोगं वक्तुं द्वितीयजन्मप्रदत्वेन० विनायक-
शान्तिरुच्यते । तत्र याज्ञवल्क्यः । एवं विनायकान्०

इति वैनायकी शान्तिः समवादि यथामति ।

अनन्तेन भवेद्देव्या गणेशाम्बिकयोर्मुदे ॥

It ends:—

ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्भोजयेत् । इति कौस्तुभे बृह-
स्पतिशान्तिः ।

[S. C. 4.

720

विश्वादर्श of कविकान्तसरस्वती.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; about 10 lines to a page.

Vis'vādars'a is a work on Dharma in four chapters, composed by Kavikāntasarasvatī, son of Āditya, described as "well-versed in the meaning of Gītā." The author was patronised by a prince called Dhanyarāja, son of Nāgārjuna. Our author alludes to Vijñānes'vara, author of the Mitākṣarā, which, he says, has immortalised the fame of the great king (Mahato Mahibhartuh; Vṛddhabhartuh; see below). The earliest writer who quotes our author is Hemādri in Caturvargacintāmaṇi, Paris'eṣakhaṇḍa, pt. 2, p. 112 (see below). Vis'vādars'a was also used in the composition of his Kālādars'a by Āditya-bhaṭṭa. Kālādars'a again is quoted in Kālamādhava; see I. O., No. 1655. The manner in which our author refers to Vijñānes'vara shows that he was separated from him at least by a hundred years.

Our author, therefore must have flourished towards the close of the 12th or the beginning of the 13th century.

Our MS. is incomplete. It runs upto v. 21 of the third Kāṇḍa. There are however, three good MSS. of the Vis'vādars'a in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. (see above under No. 572). Two of these contain all the four Kāṇḍas, while the third contains only three like the MSS. noticed at C. C. 1 p. 586. The fourth Kāṇḍa was not usually copied out as it treats of Philosophy rather than Dharma.

58

Our author was a follower of the Advaita school of the Vedānta and a pious devotee of Rāma and Viśveśvara of Benares. His patron Dhanyarāja was very probably a ruling prince of Benares.

The first Kāṇḍa treats of Sadācāra in 43 s'lokas in the S'ragdharā metre (except v. 40 which is in Anuṣṭubha). The second treats of Vyavahāra in 44 s'lokas. In this Kāṇḍa, the Anuṣṭubh metre is used for all even s'lokas except the last; Mālinī for all odd s'lokas upto the 19th; thereafter Mandākrāntā upto the 35th; and after this S'ārdūlavikrīḍita upto the end. The last verse is also in the S'ārdūlavikrīḍita. The third Kāṇḍa treats of the Prāyas'cittas in 50 s'lokas, 49 of which are written in the S'ragdharā metre, Mālinī being used for the last. In the fourth Kāṇḍa, the first s'loka is a Gīti; then follow alternately S'ārdūlavikrīḍita and Anuṣṭubh s'lokas upto v. 37; v. 38 is a S'ikharinī then again follow in alternate succession Anuṣṭubhs and S'ikharinīs upto v. 47; v. 48 is a S'ārdūlavikrīḍita; 49 and 51 are Anuṣṭubhs; 50 and 52 are S'ikharinīs and the last i. e. 53rd is a S'ārdūlavikrīḍita.

It begins:—

श्रीमद्रामाभिधानं विधुतकलिमलं ब्रह्मधर्मस्य मूलं
स्मृत्वा ब्राह्मे मुहूर्ते सकलसुकृतिभिः संप्रबुद्धैरुपास्यम् ।
नत्वा मन्वादिमुख्यानपि निखिलमुनीन्धर्मधामप्रदीपान्
विश्वादर्शं विधास्ये विमलमतिकृते धर्मशास्त्रस्य मूलम् ।
सन्ध्यासूदङ्मुखोहन्त्यपि च निशि पुनर्दक्षिणास्यो निवीती
कुर्यान्मूत्रादिशौचं बहिरथ सलिलात्तत्र लिङ्गे मृदेका ।०

Kāṇḍa II begins:—

व्यवहृतिमथ पश्येन्नृपतिर्भूमिदेवै—
रमलमतिरभिज्ञैरन्यकार्ये स्वयं चेत् ।
द्विजपतिरखिलज्ञस्तत्र सभ्यैर्नियोज्यः
सति पथि यदि न स्युस्तेन ते दण्डनीयाः ॥ १ ॥

Our author mostly follows Yājñavalkya in the order of topics, and usually agrees with Vijñānes'vara in the interpretation of the Smṛti texts.

संस्कृताः खलु संस्कुर्युरनुजं भगिनीं पुनः ।

दत्त्वा जातिप्रयुक्तं शचतुर्थांशं विभागिनः ॥ ३२ ॥

For this same opinion, cf. Mitākṣarā on II. 124. So also, the opinion of Mitākṣarā on II. 118-119 is embodied in the following verse:—

मैत्रोद्वाहिकविद्यासमुद्भूतं च क्रमागतम् ।

स्वाजितं चाविभाज्यं स्वात् पितृद्वयाविरोधि चेत् ॥ २८ ॥

The twelve kinds of sons are not at all discussed by our author, though the Aurasa sons from the wives of different castes are mentioned:—

वर्णेष्वेतेष्वियमिह चतुर्ध्यादिभागान्विदध्या—

दाये पौत्रेषु तु खलु पितृद्वारतो भागकृत्सिम् ॥ २९ ॥

Regarding the order of succession, our author says:—

यश्चासंसृज्यथ वसुपृथग्भागवानौरसाद्यैः

पुत्रैर्हीनः सुरसदनगस्तस्य पत्नी सती चेत् ।

गृह्णीयात्स्वं दुहितृपितृकं भ्रातृतद्गोत्रजादिः

पूर्वाभावे पर इति भवेदौरसादिष्वपीत्यम् ॥ ३१ ॥

Kāṇḍa III ends as follows:—

इति सकलनिबन्धैः सर्वकर्माङ्गभूते—

ष्वखिलतिथिषु यस्मान्निर्णयोस्त्येव तस्मात् ।

कृतिरिह कविकान्तश्रीमदादित्यसूनो—

जयति मितसरस्वत्यासमुद्रं समुद्रम् ॥ ५० ॥

Kāṇḍa IV begins:—

उक्तं तृतीयकाण्डे प्रायश्चित्तं हि चित्तशुद्ध्यर्थम् ।

सर्वस्याथ मुमुक्षोः कृत्यं वक्ष्ये चतुर्थेऽसिम् ॥ १ ॥

निवेत्यैवमृणत्रयं स हि गृही पुत्रेषु दारान्सुधीः ।०

विषयेषु विरक्तस्य गर्भवासादिवीक्षणात् ।

मोक्षे तस्याधिकारः स्यान्नित्यातिलविवेकिनः ॥ ७ ॥०

ज्ञेयं सर्वमनित्यतादिसभयं रज्ज्वादिसर्पादिवत्

सर्वैः संमतमेव नित्यमभयं स्वज्ञातमज्ञैरपि ।० १७ ॥

It ends:—

गाङ्गं यत्रासृतं पुण्यं लिङ्गं यत्रासृतं शिवम् ।

तस्मिन्नस्मिन्महाक्षेत्रे किं बहुकल्या सुखं वसेत् ॥ ४५ ॥०

भक्तिरत्नमन्वर्थं मे देहि विश्वेश्वर त्वयि ।

प्रतिमर्त्यं भवेद्देहे कैवल्यं निखिलं खलु ॥ ४९ ॥०

वृत्तैः सुवृत्तैः संपूज्यमलंकृतमिदं कृतम् ॥

आसमुद्रं समुद्रं च राजते धन्यराज ते ॥ ५१ ॥

यथा वै विज्ञानेश्वरविरचितेद्यापि महतो

महीभर्तुः कीर्तिस्त्रिजगति यथा पुण्यकृदिति ।

य(त)था श्रीमन्नागार्जुनतनुज धन्य प्रतिगृहं

स्फुरद्विश्वादर्शो स्फुरतु तव कीर्तिः सुकृतिनः ॥ ५२ ॥

श्रीरामस्य युधिष्ठिरस्य च तथा रामायणे भारते

कीर्तिर्भाति यथा च मुञ्जतृपतेः साकारिका भूषणम् ।

श्रीमद्भन्य मितक्षरादिषु यथा श्रीवृद्धभर्तुस्तथा

विश्वादर्शनिबन्धने तव शुभश्लोका जयन्त्युजिताः ५३

इति श्रीकविकान्तकृतविश्वादर्शः समाप्तः ।

In the present MS. Kāṇḍa I contains 42 ślokaś while Kāṇḍa II has 46. The description of the work given above is based on one of the B. M. C. MSS. mentioned above. The other two B. M. C. MSS., however, are very important since they contain the author's own commentary on the text.

This commentary begins:—

जयति जगदेकनाथः सज्जनहृदयाम्बुजे स्वयंज्योतिः ।

चिन्त्यः परावरजैश्चिन्मूर्तिः श्रीहरी रामः ॥ १ ॥

धर्माधिकारिणस्ते मुनयः सर्वे जयन्ति मन्वाद्याः ।

नित्यं चकास्ति येषां दिव्यं चक्षुः श्रुतिः साक्षात् ॥ २ ॥

विलसत्पदाभिरामा कविकान्तसरस्वती विभात्युच्चैः ॥

यद्भृदयपुण्डरीके प्रणव इवेयं त्रयी वसति ॥ ३ ॥

स्फुरति सुवृत्ते विमले विश्वादर्शेऽम्बुनीव विस्पष्टम् ।

सर्वस्य सर्वधर्मस्तद्विवृतिं केवलं वक्ष्ये ॥ ३ ॥

तत्र प्रथमकाण्डः स्रग्धरावृत्तैः ।०

As explained by the author himself in the commentary, Vis'vādars'a is based upon the following Smṛtis.

अङ्गिराः, आपस्तम्ब, आश्वलायन, उशनाः, कप्यशङ्क, कात्यायन, कौशिक, गोभिल, गौतम, जातूकर्ण्य, दक्ष, देवल, नारद, पैठीनसि, पैङ्ग्य, प्रचेता, बृहस्पति, बौधायन, मनु, मरीचि, मार्कण्डेय, यम, याज्ञवल्क्य, योगयाज्ञवल्क्य, लौगाक्षि, वत्स, वसिष्ठ, विष्णु, वृद्धवसिष्ठ, व्याघ्रपाद, व्यास, शङ्ख, शातातप, षट्त्रिंशन्मत and हारीत.

Also the following Purāṇas and Nibandhakāras are referred to:—

भविष्य, मार्कण्डेय, वायु, विष्णु, and स्कन्द; धारेश्वर भट्टाचार्य, मेधातिथि, विज्ञानेश्वर, विश्वरूप and शारीरकभाष्य.

On I, 4, the commentator remarks:—

‘अत्र हि स्मृतिवाक्यप्रत्यभिज्ञानार्थं प्रायशस्तत्प्रतीकोपादानं न रूपसिद्धौ यत्नः कार्यः ।’

At the end of the commentary on III. 33, the following verse is found:—

तत्त्वं पूर्वनिबन्धिभिर्यदुदितं मन्वादिशास्त्रतः तत्

व्यक्तं किंतु विशालमित्यलमतस्तत्कल्पसूत्रोपमम् ।

विश्वादर्शमलंकृतं सुकृतिनस्तत्पर्यवृत्त्या मितं

पश्यन्त्वव्यभिचारि यद्बहुषु तत्सर्वं समानं खलु ॥

उक्तं च भट्टाचार्यैः । मोक्षार्थो न प्रवर्तते तत्र काम्य-
निषिद्धयोः ।० Com. on IV. 5.

ऋष्यशृङ्गाद्युक्तावान्तरविशेषास्तु अवगीतत्वाद्भिष्वरूप-
मेधातिथिधारेश्वरादिभिरुपेक्षिताः Com. on III 39.

The usual colophon of the commentary is:—

इति श्रीगीतार्थप्रवीणश्रीमदादित्याचार्यसुतकविकान्तसर-
स्वतीरितविश्वादर्शाख्यधर्मशास्त्रविवरणे०

As regards the quotation in Hemādri, it occurs
in the commentary on III. 37.

सर्वं तिथिजातं सप्रदोषं ग्राह्यम् । तथाच वत्सः ।

प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या तिथिर्नक्तव्रते सदा ।

एकादशीं विना सर्वाः शुक्ले कृष्णे समाः स्मृताः ।

प्रदोषोस्तमयादूर्ध्वं घटिकात्रयमिष्यते ॥

[B. D. 311.]

721

वीरमित्रोदय of मित्रमिश्र.

(व्यवहार.)

13 × 9 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; about 22 lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a portion of the Vyavahāra
Prakāś'a (upto the end of the 2nd Prakaraṇa)
of Viramitrodaya, an exhaustive treatise on
Dharma by Mitramisra. See I. O., Nos. 1471-74.
The whole of the work is now being published in
the Chawkhambā Sanskrit Series. Vyavahāra
Prakāś'a also published by J. Vidyasagar, Calcutta,
1875; Dāyabhāga edited and translated into
English by G. Sarkar.

[B. D. 272.]

722

व्रतराज of विश्वनाथ.

11½ × 6¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 399; about 14 lines to a page. Dated
S'ake 1721.

A digest of religious matters relating to vows
or Vratas much esteemed in Western India;
composed by Vis'vanātha, son of Gopāla, at
Benares in 1736 A. D. Cf. Bod., Nos. 663-664;
I. O., Nos. 1692-98. Published by the Venka-
tes'vara Press, Bombay.

It begins:—

ॐकारविघ्नेशगुरुं सरस्वतीं गौरीशसूर्यं च हरिं च भैरवम् ।
प्रणम्य देवान्कुरुते हि ग्रन्थं दैवज्ञशर्मा जगतो हिताय ॥ १ ॥

विष्णुवर्चनं दानशिवार्चनं च उत्सर्गधर्मव्रतनिर्णयं च ।

वेदात्पुराणात्स्मृतितत्त्व तद्ब्रह्मोक्तसिद्धान्तविधिं विधत्ते ॥ २ ॥

संगृह्य सर्वस्य मतं पुराणं सिद्धान्तवाक्यं मुनिभिः प्रणीतम् ।

लोकोपकाराय कृतो निबन्धो व्रतप्रकाशः सुधियां मुदे स्यात्

यावन्तो ब्राह्मणा लोके धर्मशास्त्रविशारदाः ।

तावन्तः कृपया युक्ताः कुर्वन्तु ग्रन्थशोधनम् ॥ ४ ॥

विज्ञाप्यन्ते मया सर्वे पण्डिता गुणमण्डिताः ।

प्रचारणीयो ग्रन्थोयं बालबद्धालकस्य मे ॥ ५ ॥

रामाङ्कमुनिभूषण्ये १७९३ वस्त्रिष्वङ्गेन्दुसङ्ख्यके ।

वर्षे शाके शुक्लपक्षे पञ्चम्यां तपसः शुभे ॥ ६ ॥

विलोक्य विविधान्ग्रन्थान् लिख्यते सुजनाय वै ।

तन्निमित्तो मयारम्भः किमज्ञातं मनीषिणः ॥ ७ ॥

चित्तपावनजातीयशाण्डिल्यकुलमण्डनः ।

गोपालात्मजदैवज्ञः संगमेश्वरसंज्ञि(स्थि?)तः ॥ ८ ॥

दुर्गाघटे वसन् काश्यां नत्वा पितृपितामहान् ।

कुर्वे वै विश्वनाथोहं व्रतराजं सुविस्तरम् ॥ ९ ॥

अथ व्रतराजप्रारम्भः ॥ अत्र च स्वकर्तव्यविषयो नियतः
संकल्पो व्रतमिति०

It ends:—

कोटिदीपास्ततो ज्ञेयाः पार्थिवोद्यापनं ततः ॥

शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः ॥

दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्वजनः सुखी भवतु ॥

इति श्रीविश्वनाथविरचिते व्रतराजार्के सानुकमणिका समाप्ता ॥

[B. D. 287.]

723

व्रतार्क of शङ्करभट्ट.

12 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 799; nine lines to a page. Dated S'ake
1761.

Vratārka is a digest of matters connected with
voluntary religious vows, compiled by Bhatta
S'ankara, son of Bhaṭṭa Nilakaṇṭha, the author
of the Mayūkhas. See Mandlik's introduction
(p. LXXVI) to his edition of Vyavahārama-
yūkha, for the family tree of the author. For
a complete analysis of the work, see I. O.,
No. 1684.

It begins:—

दिवाकरपदद्वन्द्वं फलद्वन्द्वप्रदायकम् ।

त्रैलोक्यतमसो नाशकर्तृ तत्पणमाभ्यहम् ॥ १ ॥

यो जातं निजमन्दराद्रिसन्धे-
निर्मथ्य प्रथिततरान्धकारसिन्धुम् ।
लोकेभ्यो वितरति सत्प्रकाशरत्नं
तं वन्दे वनजवनीविनोदवन्धुम् ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्री(शङ्करभट्टविरचिते) व्रतराजार्कं सानुकमणिका
समाप्ता ॥

[B. D. 8.

724

व्रतार्क of शङ्करभट्ट.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 414; ten lines to a page. Dated S'ake 1700.

Another copy of S'aṅkarabhaṭṭa's Vratārka.
This MS. slightly differs from the previous one
at the beginning.

After the three introductory verses:—

अत्र च स्वकर्तव्यविषयो नियतः संकल्पो व्रतमिति श्रीद्-
त्तस्तत्र। अग्निहोत्रसध्यावन्दनादिविषये संकल्पयेदिति प्रसक्ते
युक्तव्रत(?) कित्वभिप्रसिद्धिविषयः संकल्पविशेष एव व्रतम् ।
तत्र व्रतं संकल्पयेदिति अन्वय इति वाच्यम् । पाकं पचति
दानं दद्यादितिवत् प्रयोगानुग्रहार्थं प्रयोगोपपत्तेरिति नव्याः ।
तत्र व्रतहेमाद्रौ गान्यः०

It ends:—

सुनिर्णयानि यानीह कथितानि व्रतानि तु ।

तेषां द्रुतास्ये भट्टशङ्करोक्तं न्यधात् ।

इति व्रतार्कानुक्रमं संपूर्णं ।

[B. D. 24.

725

व्रतोद्यापनकौमुदी of शङ्करभट्ट घारे.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 187; nine lines to a page. Dated Saṁvat
1848.

Another work on Vratas by S'aṅkarabhaṭṭa
Ghāre, son of Ballāla. It was composed in S'ake
1675. See I. O., No. 1702, Mitra, Notices, V.
p. 132 and Ulwar Catalogue, Extract 352. Mitra,
Notices, VII. p. 257 is a copy of the author's
Tirthodyāpanakaumudī. In the present work,
the author refers to Rudrānuṣṭhānakaumudī as
his own work. The date of this work according
to the reading of the Ulwar MS. is S'ake 1625,

which, however, is not possible as the name
S'rīmukha of the Saṁvatsara given by the
author, decides in favour of 1675; see Chro-
nology by C. S. Patell, London, 1866, p. 172.
It is published by the Venkates'vara Press
Bombay.

It begins:—

नत्वा गणेशं संतुष्ट्यै शंकरेण वितन्यते ।

मुदा पुराणविख्यातव्रतोद्यापनकौमुदी ॥ १ ॥

तत्र तावत्सर्वव्रतोपयोगित्वात् किञ्चित्तिर्णयादिकं लिख्यते ।०

इति श्रीमच्चित्तपावनकुलाब्धिसंभवधारोपनाकबल्लाळसू-
रिसूनुशंकरविरचितायां व्रतोद्यापनकौमुद्यां सर्वव्रतसाधारण-
परिभाषाप्रकरणं । 19b; इति तिथिव्रतानि समाप्तानि 115b;
इति० वारव्रतानि । 139; इति० संक्रान्तिव्रतानि 144b;
इति० पार्थिवलिङ्गगणेशोद्यापनं 167b; इशानावेदिकायां
मत्कृतरुद्रानुष्ठानकौमुदीस्थप्रकारेण० 179b.

It ends:—

इति श्रीमत्शांकर्यां व्रतोद्यापनकौमुद्यां अश्वत्थव्रतोद्यापनं
समाप्तम् ।

शाके शराद्यङ्गचन्द्रश्रीमुखाङ्गवत्सरे ।

शांकर्यगच्छत्पूर्णत्वं व्रतोद्यापनकौमुदी ॥

आलोच्य बहुशो ग्रन्थान् सारमाहृत्य सर्वतः ।

घारे इत्युपनाम्ना च चित्तपावनसंज्ञिना ॥

बाल्हालिना शंकरेण व्रतोद्यापनकौमुदी ॥

रचिता या तया देवस्तुष्यतां परमेश्वरः ॥

The following are quoted:—गौडनिबन्ध 4; गौरी-
तिलक 10; छन्दोगपरिशिष्ट 5b; ज्ञानमाला 11; पदार्थादर्श
7b; पार्थिवचिन्तामणि 157; ब्रह्मयामल 2; मदनरत्न 2b;
रुद्रयामल 163; रुद्रानुष्ठानपद्धति (author's own) 179b;
लल्लः 1; विष्णुयामल 167b; शिवरहस्य 104; शैवागम
160; सौरधर्म 121b; and हेमाद्रि.

[S. C. 12.

726

व्यवहारमयूख of नीलकण्ठ.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 92; nine lines to a page. The MS. is about
100 years old.

Vyavahāramayūkha, a part of the Bhaga-
vantabhāskara of Nilakanṭha. Translated into
English with introduction by Mandlik; also by
J. R. Gharpure, Bombay. Edited with notes
and introduction in the Government Hindu
Series by P. V. Kane, Bombay, 1926.

Most of the Mayūkhas are also published by the Gujrati Printing Press, Bombay and by J. R. Gharpure, Angre's Vadi, Bombay.

Vyavahāratattva is another work on Vyavahāra by Nilakaṇṭha. This is published in the Appendix by Prof. Kane in his edition. Prof. Kane's MSS. of Vyavahāratattva, however, were defective at the beginning and hence he could not print the first few lines of the work. I possess a fine copy of this work in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. (see above under No. 572). From this, I give below the portion of the work which was not available to Prof. Kane.

सूर्य रामं गणेशानं पितरं भट्टशंकरम् ।
मातरं गिरिजालक्ष्मीसदृशीं च नमो वयम् ॥ १ ॥
सगर्भयोस्तथा भट्टदामोदरनुसिंहयोः ।
मुदा नमामि चरणौ सर्वकार्यार्थसिद्धिदौ ॥ २ ॥

श्रीभट्टनारायणशर्मसूनुः श्रीशंकराख्यो रविलक्ष्मणीजः ।
काश्यां सुतस्तस्य च नीलकण्ठस्तनोति सभ्यगव्यवहारा(र)तत्त्वम् ३

तत्रादौ व्यवहारमातृकाप्रकरणं तत्रेयं राजस्थितिः । राजा
वक्ष्यमाणलक्षणं व्यवहारं विद्वद्ब्राह्मणैः सह कुशलदिगुणव-
त्कतिपयवणिग्युक्तः ससभ्यो धर्मशास्त्रतद्विरुद्धदेशादिसमय-
धर्मानुसारेण छलं निरस्य वादिप्रतिवादिगतमर्थतत्त्वाख्यं भूत-
मनुसरन् पश्येत् । श्रुताव्ययनसंपन्ना धर्मज्ञाः सत्यवादिनः
रागद्वेषरहिताः सप्त पञ्च त्रयो ब्राह्मणा दानमानसत्कारैः सभा-
यामुपवेशिताः सभ्याः । सामादिभिरुपायैः यथा वादिप्रतिवा-
दिनो सत्यमेव वदतः तथा यतितत्त्वं राज्ञा । तथा सति
व्यवहारो मुख्यः संपद्यते । तदसंभवे साक्ष्यादिभिर्गौणैः ।
अनियुक्तानां ब्राह्मणानां यथावस्थितार्थादन्यथार्थाभिधाने अन-
भिधाने वा दोषः । नियुक्तानां तु सभ्यानां यथावस्थितार्थक-
थनेपि राज्ञोऽन्यथाकर्तुरनिवारणे दोषः । रागलोभभयैर्व्यस्तैः
समस्तैर्वा स्मृत्यादिविरुद्धकारिणः सत्याज्जेता पृथक् पृथक्
विप(वा)दपराजयनिमित्तादमाद्विगुणं दमं दण्ड्याः नाज्ञानमो-
हादिभिः बहुश्रुतो ब्राह्मणेन(?) । यद्वा दान्तं कुलीनं मध्यस्थ-
मनुद्वेगकरं धर्मिष्ठमुद्युक्तमक्रोधं सर्वधर्ममिदं ब्राह्मणं स्वस्थाने
राजा नियुजीत । स एष प्राङ्निवाकः अन्यत्समानम् । ब्राह्म-
णासंभवे क्षत्रियं वैश्यं वा न शूद्रम् । इति श्रीशंकरभट्टात्मज-
नीलकण्ठकृते व्यवहारतत्त्वे राजस्थितिः ।

The words 'निष्ठङ्कितं चैतन्मया स्वत्ववादे' found at the beginning of the Dāyabhāga section in Vyavahāratattva surely refer to the author's discussion on 'Svatva' in Vyavahāramayūkha. This shows that Vyavahāratattva was written

after Vyavahāramayūkha perhaps as an abridged form of it. The former however, cannot be said to be a supplement to the latter, as no new opinions are given in it. See Kane, Vyavahāramayūkha, Introduction, pp. 21. 22.

[B. D. 24.

727

शान्तिमयूख of नीलकण्ठ.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 145; nine or ten lines to a page.

S'āntimayūkha, the twelfth section of the Bhagavantabhāskara of Bhaṭṭa Nilakaṇṭha. It treats of S'āntis i. e. rites to avert evil. See I. O., No. 1462; Bik., p. 456.

Our MS. contains at the end two verses which apparently give the date on which the MS. was copied. But the second line of the first verse which gives the year is rather unsatisfactory. Judging from the writing itself the words should read 'grantho mayā rasa-kha-rṣiku-sammitebde', meaning 'in the year (Sāmvat?) 1706'; but then the metre of the line becomes defective as it requires one more letter between mayā and rasa. Nor should we run to the conclusion that a letter should be supplied and the date Sāmvat 1706 should be assumed for the MS., thus enabling ourselves to conclude that the S'āntimayūkha was composed before 1650 A. D. For if instead of rasa-kha-rṣi, we read rasa-rava-rṣi, the metre is right, though the date becomes 1776 instead of 1706 (rava=7). I may however mention that a MS. dated 1650 A. D. is mentioned at C. C. I. p. 641a.

Besides, Nilakaṇṭha is quoted in Pratāpanāra-siṅha (A. D. 1710; see above No. 700) and even before this, in Divākara's Dānacandrikā. This Divākara was the sister's son of Kamalākara-bhaṭṭa (see above No. 690) and hence must have flourished in the beginning of the latter half of the 17th century at the latest. Nilakaṇṭha's activities therefore, may be safely ascribed to the close of the first half of the 17th century.

It begins:—

यो लीलया संतनुते० ॥१॥ महो महत्समाराध्य ॥० ॥२॥
प्रतारकैराहतमन्त्र० ॥ ३ ॥ अस्पृष्टपापविशेषनिदानकैहिकमा-
त्रानिष्टनिवर्तकं०

It ends:—

श्रीनीलकण्ठरचितः स्मृतिभास्कराख्यो
ग्रन्थो मया रसरवर्षिकुसंमितेन्दे ।
चैत्रे खिते रवितितौ रविपादपद्मे
पक्षीकृतो विकसतां जनतोयकृष्णैः ॥
चेन्नादतः कतिपयैरपि दुष्टभावैः
किं तेन भावनिपुणाः खलु सन्ति सन्तः ॥
किं दग्धचञ्चुपुटकाककदम्बकेन
पक्वं रसालफलमुज्झितमेव सम्यक् ॥ २ ॥

इति श्रीमीमांसकभट्टशंकरात्मजभट्टनीलकण्ठकृते भास्करे
शान्तिमयूखः समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 228.

728

शान्तिमयूख of नीलकण्ठ.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 54; about eleven lines to a page.

Another incomplete copy of the S'āntima-
yūkha.

Begins:—

महो महत् समाराध्य० ॥ १ ॥ अस्पष्टपापविशेष०

[B. D. 283.

729

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 357; eight lines to a page.

S'āntiratna, also called S'āntikamalākara is a
work on lustrations and means of averting evil
omens composed by Kamalākaraḥṭṭa, son of
Rāmakṛṣṇabhaṭṭa, and the author of the Nirṇaya-
sindhu. See I. O., No. 1758.

It begins:—

नारायणात्मजश्रीमद्भामहृष्यस्य सुनुना ।

कमलाकरसंज्ञेन प्रोच्यन्ते शान्तयः क्रमात् ।

तत्र एवं विनायकं पूज्य०

It ends:—

विशेषस्तु मत्कृते निर्णयसिन्धौ नवरात्रनिर्णये ज्ञेयः ।
इति शतचण्डीसहस्रचण्डीप्रयोगः ॥

यो भाट्टतन्त्र० ॥ १ ॥ श्रीमन्नारायणाख्या० ॥ २ ॥

The following verses are not found in the I.

O. MS. They give an account of the author's
works, 22 in number, perhaps in a chronological
order:—

तर्कैन्दुसर्कसेधः फणिपतिअग्निनिः पाणिनीये प्रपञ्चे ।
न्याये प्रायः प्रगल्भं प्रकटितपटिमाभा(ट्ट)शास्त्रप्रपञ्चे(जे)
.....प्रभाकरीये पथि मथितदुरन्ता वेदान्तसिन्धु—
वेदे वादे वितन्दो जगति विजयते रामकृष्णार्यसूनुः ३
आदौ निर्णयसिन्धुस्तु वार्तिके टिप्पणी पणः (पुनः ?)
काव्यप्रकाशगा (व्या)ख्या दानेव(च)कमलाकरः ॥
शान्तिरत्नं तत (तः) पूर्णव्रतयोः कमलाकरैः (रां) ॥
ग्रन्थो वेदान्तरत्नं च समादर्शकुतूहलम् ॥
प्रायश्चित्ते रत्नमेकं व्यवहारे तथापरम् ॥
बद्ध(हृ)वाहिकमन्यच्च गोत्रप्रवरदर्पणः ॥
रत्नं कर्मविपाकाख्यं कार्त्तवीर्यस्य पद्धतिः ॥
सोमप्रयोगः शूद्राणां धर्मो रुद्रस्य पद्धतिः ॥
टिप्पणी च तथा शास्त्रदीपिकालोकसंज्ञितः (ता) ॥
मीमांसायां तथा शास्त्रतत्त्वस्य कमलाकरः ॥
सर्वतीर्थविधिश्चैव भक्तिरत्नं तथोत्तमम् ॥
रामकृष्णसुतेनेत्यं कमलारश्मिणा ॥
द्व्यधिका विंशतीनां च ग्रन्थानां रत्नमालिका ।
सेवां कर्तुमशक्तेन(ने)त्य पिता रामपादयोः ॥

इति ग्रन्थरत्नमाला ॥ इति श्रीमत्पद्मवाक्यप्रमाणपारीणरामे-
श्वरभट्टसूरिसुनुनारायणभट्टसुतमीमांसकरामकृष्णभट्टात्मज-
कमलाकरभट्टकृतः शान्तिरत्नाकरग्रन्थः संपूर्णः ॥

[B. D. 305.

730

शान्तिकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

(जननशान्ति.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 47; nine lines to a page. Dated S'ake
1770.

A portion of Kamalākaraḥṭṭa's S'āntiratna.
It treats of S'āntis, in connection with the occu-
rrence of a birth at an inauspicious time.

It begins:—

गोप्रसवविधिः । अथ प्रयोगः । उक्तकाले देशकाष्ठौ संकीर्त्य०

इति आश्लेषानक्षत्रजननशान्तिः । श्रीशके १६८२ वर्षे
विक्रमनामसंवत्सरे गोमुखप्रसव, ज्येष्ठाजनन० इति प्रयोद-
शशान्तयः समाप्ताः । अथ ज्वरादिशान्तयः । fol. 31b.

इति श्रीकमलाकरभट्टकृतौ शान्तिरत्ने ज्वरोत्पत्तिनक्षत्रति-
थ्यादिवारशान्तिः समाप्ताः । ०मिति शके १७७०. 41b;
मथुजननशान्ति according to वृद्धगर्ग begins on fol. 42;
इति भट्टाशान्तिः 44b; ०न्युजजनन० 45.

It ends:—

इति शौनकोक्तपौषमासप्रथमप्रसवजननशान्तिः ।

[S. C. 14.

731

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 111; about eight lines to a page.

Another incomplete copy of Kamalākara's
S'āntirātna. विनायकशान्ति ends on fol. 13;
नवग्रहयज्ञ on 82; गोमुखप्रसवप्रयोग on 86; तिथिलक्ष-
णशान्ति on 89; तिथिशान्ति on 104b; ज्येष्ठाशान्ति
on 110. The MS. abruptly ends in the midst
of मूलनक्षत्रशान्ति.

[B. D. 213.

732

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

(शतचण्डीप्रयोग.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 94; seven lines to a page.

S'atacaṇḍisahasraṇḍīprayoga, the last chapter
of Kamalākaraḥṭṭa's S'āntirātna.

Begins:—

अथ शतचण्डीसहस्रचण्डी च । वाराहीतन्त्रे । चण्डी-
पाठफलं ज्ञेयं०

Ends:—

इति श्रीशान्तिरत्ने कमलाकरभट्टविरचिते शतचण्डीसह-
स्रचण्डीप्रयोगः । यो भाट्टतन्त्र० बुधरामकृष्णः ॥

[S. C. 4.

733

शान्तिसार of दिनकरभट्ट.

(a fragment.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-15; 18-19; about eight lines to a page.
The MS. was copied by P. H. Jogalekara.

The MS. contains a portion of S'āntisāra, a
work on S'āntis, by Dinakarabhaṭṭa, son of
Rāmakṛṣṇabhaṭṭa and the elder brother of
Kamalākaraḥṭṭa, author of the Nirṇayasindhu.

See for other MSS. of the work, Bik., p. 456;
I. O., No. 1754. For the author's Dinakaroddyota,
see I. O., No. 1604. This latter work was after-
wards completed by the author's son, Viśveś'vara-
bhaṭṭa, also known as Gāgābhaṭṭa; see I. O.,
No. 1605. Viśveś'varabhaṭṭa was present at
the coronation ceremony of Śivāji the Great
in A. D. 1674.

The MS. contains the following colophons:—

इति श्रीमद्रामेश्वरभट्टसूरिसूनुनारायणभट्टविद्वन्मुकुटदीराङ्कुर-
श्रीमद्रामकृष्णभट्टविरचिते मूलनक्षत्रजननशान्तिप्रयोगः 11b;
इति गोमुखप्रसवविधिः 13; इति नारायणभट्टसुतरामकृष्ण-
भट्टसुतदिनकरभट्टकृतौ ज्येष्ठाशान्तिप्रयोगः 15b; इति०
दिनकरभट्टकृतौ व्यतीपातादिशान्तिप्रयोगः 18b.

It ends:—

इति श्रीमूलज्येष्ठाव्यतीपातवैद्यतिशान्तिविधिः समाप्तः ।

[B. D. 213.

734

शूद्रकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 134; ten lines to a page.

A compendium of the religious duties of a
S'ūdra, by Kamalākaraḥṭṭa, author of the
Nirṇayasindhu. For an analysis of the work, cf.
Aufrecht, Bod., No. 654; I. O., No. 1650.

Begins:—

प्रणम्य रामं पितरौ कमलाकरशर्मणा ।

रामकृष्णतनूजेन शूद्रधर्मो निरूप्यते ॥ १ ॥

तत्र शूद्रत्वं०

End:—

यो भाट्टतन्त्रगहनार्णव० बुधरामकृष्णः ॥

इति श्रीमज्जगद्गुरुमीमांसकनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्ण-
भट्टात्मजकमलाकरभट्टकृते शूद्रधर्मतत्त्वे शूद्रसमस्करजज्ञ-
रूपं तद्वृत्तिनिरूपणं समाप्तश्चायं निबन्धः ॥

[Z. C. 25.

735

शूद्रकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 25; ten lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy of the S'ūdrakamalā-
kara.

[B. I. 47.

736

(यजुर्वेदीय) श्राद्धविधि of ढोण्डू.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; about 16 lines to a page. Incomplete.

A treatise in prose, on obsequies according to the Mādhyandina S'ākhā of the Yajurveda. By Dhondhū Mis'ra. For a S'rāddhaviveka ascribed to Mis'ra Dhondhū, son of Prānakṛṣṇa, see Peterson, Report, II. p. 188.

Above and below the treatise are given the first 260 verses of the Vyāghra Smṛti.

The S'rāddhavidhi begins:—

सकर्मकात्यायनकल्पवृक्षवचो विचार्याचरणं सतां च ।
यजुर्विदां श्राद्धविधिं व्यधत्त ढोण्डूबुधो बोधविबोधनाय ।
विविधाः पद्धतीर्बुध्वा बद्धां शास्त्रस्य पद्धतिम् ।
मान्ध्यदिनीकविधिना शोधयन्तु धिया बुधाः ॥ २ ॥

अथ पार्वणश्राद्धस्मरणसूत्रम् । तत्र सायं निमग्नं प्रातः-
स्नानीयादि सप्रेषणनिमग्नितद्विजश्मश्रुनखनिकृन्तनं । इति
त्रिर्जापविसर्जनाचमनानीति पार्वणश्राद्धक्रमस्मरणसूत्रम् ॥ अथे-
तिकर्तव्यता ॥ हारीतः ॥ पूर्वैश्चुरामन्त्रितान्विप्रान् । इति श्रीमि-
श्रीश्रीढोण्डूविरचिता सा श्रुतिकात्यायनोक्तपार्वणश्राद्धीयेति-
कर्तव्यता समाप्ताः ॥ fol. 14b; अथ सांवत्सरैकोद्दिष्टेति कर्त-
व्यता । एकं पितरमुद्दिश्य क्रियते तदेकोद्दिष्टं

The MS. breaks off in the midst of this chapter.

The Vyāghra Smṛti begins:—

ऋषिमैकाग्रमासीनं व्याघ्रं मतिमतां वरम् ।
पप्रच्छुर्मुनयः सर्वे धर्मशास्त्रकथानकम् ॥ १ ॥
हुताग्निहोत्रं विधिवत् व्याघ्रं वेदविदां वरम् ।
सर्वशास्त्रविधिं ज्ञात्वा ऋषिभिश्च नमस्कृतम् ॥ २ ॥
नमस्कृत्य च ते सर्वे इदं वचनमब्रुवन् ।
हितार्थं सर्वलोकानां भगवन्कथयस्व नः ॥ ३ ॥
वेद(त)त्त्वार्थतत्त्वज्ञा यन्मां पृच्छथ संशयम् ।
तत्सर्वं संप्रवक्ष्यामि यथा इष्टं तथाश्रयम् ॥ ४ ॥
सर्वतीर्थमुपस्पृश्य सर्वान्देवान्प्रणम्य च ॥

The Smṛti treats of nothing but S'rāddha.

The following is quoted in ढोण्डू's treatise:—

कल्पतरु 7; छन्दोगपरिशिष्ट 8; पारस्करपद्धति 8b;
भाष्यकार 5b; 7; 13; श्राद्धकल्प 5; 7; श्रीकण्ठउपाध्याय
13b; हलायुधीय श्राद्धभाष्य 7b.

[B. D. 281.]

737

संस्कारकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

10½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 131; seven lines to a page. Dated S'ake 1762.

A treatise on the sixteen Saṅskāras, by Kamalākaraḥṭṭa, author of the Nirṇayasindhu.

Beginning:—

श्रीरामकृष्णतनयः कमलाकरसंज्ञितः ।

श्रीरामं पितरौ नत्वा संस्कारान्वक्ति सांप्रतम् ॥ १ ॥

गौतमः । गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तो(न्नयनं)जातकर्म०

It ends:—

अष्टकावत्सर्वं कुर्यादिति वृत्तिकारः । हरदत्तस्तु तत्रैव
पक्षे त्रयोदशीमवायुक्तायां संकल्पविधानेन माध्यापकर्षाख्यं
श्राद्धम् । इति श्रीजगद्गुरुनारायणभट्टसूनु रामकृष्णभट्टात्मज-
कमलाकरभट्टकृताः अन्वष्टव्यन्ताः संस्काराः समाप्ताः ।
शके १७६२ संवत् १८९७०

[S. C. I.]

738

संस्कारकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 63; 10 lines to a page. Dated Śaivāt 1803.

Another copy of the same, but a little different from the previous.

It begins:—

पुण्याहवाचनप्रारंभाः ॥ एवं गुणेत्यादि० मातृदेवो भवा ।
पितृदेवो भवा । आचार्यदेवो भवा । अतिथिदेवो भवा ।
आशिपः प्रार्थयन्ते । एताः सत्या आशिपः सन्तु ॥ अवलि-
कृतजानुमण्डलः कमलमुकुलसदृशमञ्जलिं शिरस्याधाय०

It ends:—

वृद्धाचारोप्येवम् ॥ निर्णयसिन्धौ ॥

यथातरोर्मूलनिषेवणेन तृप्यन्ति तत्स्कन्धभुजोपशाखाः ।

प्राणोपहाराच्च यथेन्द्रियाणां तथैव सर्वाङ्गमुच्यतेऽथा ॥

इति श्रीकमलाकरभट्टी समाप्ता ॥

[B. D. 104.]

739

संस्कारभास्कर of ऋषिभट्ट.

10½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 87; about 13 lines to a page. Dated S'ake 1781.

Saṅskārabhāskara is a work on the Saṅskāras by Ṛṣibhaṭṭa, who follows the Pāraskara Gṛhya-sūtra. The author was the son of Gaṅgādhara and the grandson of Viśvanātha of the S'auce family. The work is published by the Venikate-s'vara Press, Bombay. For another MS., see Aufrecht, Leipzig Catalogue No. 539. In Aufrecht's MS., the work is ascribed to Padmākara, son of Gopāla, grandson of Nārāyaṇa in one of the colophons.

Ṛṣibhaṭṭa quotes Prayogadarpaṇa on fol. 51b.

It begins:—

अथ षोडशकर्म लिख्यते ।

यो भूच्छौचोपनामा बुधमुकुटमणिर्विश्वनाथः प्रसिद्धः
तज्जो गङ्गाधराख्यः क्षितिसुरमहितः सर्ववेदार्थवेत्ता ।
तत्पुत्रः साधुशीलः शतपथनिपुणो याज्ञिकैर्वर्द्धमानः
पुण्यात्मा सर्वलोके जयति ऋषिबुधः शिष्यसद्यार्चिताङ्घ्रिः १
करोतु(ति) विदुषां प्रीत्यै सर्वसंस्कारभास्करम् ।
सूत्रं हरिह(र)कर्मवासुदेवादिसंमतम् ॥ २ ॥
आलोक्य सम्यङ्जातिमान् सरलं सुगमं नवम् ।
यस्यावलोकनेनैव स्फुरन्ति हृदि तत्क्षणात् ॥ ३ ॥

तत्र गर्भाधानादे(दयः) षोडशसंस्कारा उच्यन्ते । तथा
गौतमः ॥

It ends:—

इति देवकोत्थापनम् ॥ इति ऋषिभट्टिषोडशकर्म समा-
प्तिमगमत् ॥

[B. D. 159.

740

सन्ध्याभाष्य of कृष्णपण्डित.

8 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 54; ten lines to a page. Dated S'ake 1778.

Directions for the right performance of the daily Sandhyāvandana ceremony, in four chapters by Kṛṣṇa Paṇḍita, a descendent of Rāghava Daivajña. Published in the A. S. Series. For another MS., cf. Hultzsch, Reports, I. Extract No. 33. The beginning of Hultzsch's MS. differs from that of ours. According to it, Mukundās'rama and Kṛṣṇa both were our author's Gurus. His father was Rāmabhaṭṭa and mother Lakṣmī. I give below the three verses at the commencement of that MS:—

मुकुन्दाश्रमयोगीन्द्रपादपङ्कजमाश्रये ।

यत्सुदर्शनमात्रेण प्रायत्वं जायते नृणाम् ॥ १ ॥

60

श्रीमत्कटाक्षेक्षणवीक्षितानां वाणी सुवाणी रसना च केवलाम् ।
प्रवर्तते तान्प्रणमामि नित्यं श्रीकृष्णविद्वन्मणिदेशिकेन्द्रान् ॥ २ ॥
अरुन्धतीव व्रतभाग्यशालिनी लक्ष्मीरभून्मे जननी जगद्युता ।
श्रीरामभट्टस्तु पिता मितागमस्तावद्य वन्दे सकलेष्टसिद्धये ३

The verses are also found in the printed text.

Our MS. begins:—

यस्मिन्दर्पणविम्बजृम्भितपुरीसंदर्भतुल्यं जग—

द्भातं यत्परसंविदो यत इदं रूपादिवल्लीयते ।

यस्याज्ञानविजृम्भिता परमिदा वारीन्दुभेदादिव—

त्तं भूमानमुपास्महे हृदि सदा वामार्धजानिं शिवम् १

श्रीमद्राघवदैवज्ञवंश्यः श्रीकृष्णपण्डितः ।

प्रकाशयति विस्पष्टं सन्ध्यावन्दनपद्धतिम् ॥ २ ॥

तत्र तावत्सन्ध्यावन्दनं नित्यम् । अहरहः सन्ध्यामुपासी-
तेति श्रुतौ वीप्साश्रवणात् ॥

इति श्रीराघवदैवज्ञवंश्येन श्रीकृष्णपण्डितेन रचितेयं
सन्ध्यावन्दनपद्धतिप्रकाशिनी प्रथमगुच्छः समाप्तः । 11b;
इति० द्वितीयः गुच्छः 16b; इति० तृतीयः गुच्छः । 38b.

It ends:—

सन्ध्यायामपि पुनरभिवादनमस्त्विति साधु ॥ इति चतुर्थो
गुच्छः । इति त्रिसन्ध्याभाष्य समाप्तः ॥ शके १७७८ नलना-
मसंवत्सरे ॥ केळकरोपनामकविश्वनाथभट्टात्मजगणे(श)भट्टेन
लिखितम् ॥

The following authorities are quoted:—

उज्ज्वला*46; कारिकाकार 33; गायत्रीभाष्य 18b; पराशर-
माधवीय 20; 33b; विज्ञानेश्वर 18; वेदभाष्य 7; शांकर-
भाष्य on ईशोपनिषत् 29; पट्टकर्मचन्द्रिका 11b; 35b;
सुदर्शनाचार्य 10; 44b; स्मार्तपरिभाषा 3b.

[B. D. 172.

741

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 114; nine lines to a page.

A neatly written copy of the Samayamayūkha.
See I. O., No. 1441.

It begins:—

यो लीलया संतनुतेत्र विश्वं० ॥ १ ॥

श्रुतीः स्मृतीर्वीक्ष्य पुराणजातं० ॥ २ ॥

प्रतारकैरादृतमत्र किञ्चित्० ॥ ३ ॥

It ends:—

इति कलिवज्यैर्निर्णयः । इति श्रीसैंगारवंशावतंसमहारा-
जाधिराजश्रीभगवन्तदेवादिष्टश्रीजगद्गुरुभट्टनारायणसूरिसुनु-
पण्डितशिरोरत्नमीमांसकशंकरभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठेन कृते
भास्कराख्ये निबन्धे समयमयूखः समाप्तमगमत् ॥ श्रीशुभं
भूयात् ।

[B. D. 228.

742

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

11½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 104; nine lines to a page. Dated S'ake
1709.

The MS. was written at Baroda by Vyaṅkateś'a
Āmbardekar.

Another copy of Bhaṭṭa Nilakaṇṭha's Samaya-
mayūkha, otherwise called Tithimayūkha or
Kālamayūkha.

This begins:—

भगवन्तभास्कराख्ये ग्रन्थेस्मिन्निष्टसंमते च ततः ।

समयस्य विविमयूखः प्रतन्यते नीलकण्ठेन ॥ १ ॥

तिथिर्द्वैधा ॥ पूर्णा खण्डा च०

It ends:—

इति श्रीमीमांसकशंकरभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठकृते भास्क-
राख्ये निबन्धे समयमयूखः समाप्तः ।

[B. D. 216.

743

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

12½ × 5 inches; good Devanāgarī handwriting.
Foll. 106; nine lines to a page. Dated S'ake
1663.

A third copy of Nilakaṇṭha's Samayamayūkha.
It was copied by one Nārāyaṇa Daivajña.

Beginning:—

यो लीला० ॥ श्रुतिस्मृतीर्विध्य० ॥ २ ॥०

[B. D. 19.

744

सर्वशास्त्रार्थनिर्णय of कमलाकर.

8½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; about 13 lines to a page. Dated S'ake
1637.

A Summary of decisions on the various
religious topics, by Kamalākara-bhaṭṭa, author of
the Nirṇayasindhu.

Begins:—

श्रीरामं सपरीवारं प्रणम्य कमलाकरः ।

कुर्वे सुखावबोधाय सर्वशास्त्रार्थनिर्णयम् ॥ १ ॥

Ends:—

आन्वष्टव्यवद् विशेषवचनाभावाच्चेति संक्षेपः ।

इति कमलाकरभट्टकृतौ दौहित्रप्रतिपत्तश्चाद्वनिर्णयः । अथ
होलिकानिर्णयः ।

The MS. breaks off in this chapter. For
another MS., cf. Bik., p. 459.

[B. D. 104.

745

स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार of दिवाकर.

10 × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 40; ten lines to a page. Dated S'ake 1708;
Samvat 1843.

Smārtaprayas'cittoddhāra or the atonements in
connection with the Smārta rites by Divākara-
bhaṭṭa, son of Mahādeva, surnamed Kale; see
above No. 690. Divākara's mother was the
sister of Kamalākara-bhaṭṭa, author of the
Nirṇayasindhu.

Begins:—

अथ स्मार्तप्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते । तत्रादां आवश्यकवि-
शेषो नित्यप्रायश्चित्तानि वक्ष्यन्ते ।०

The author quotes:—

ऋग्विधान 3; त्रिकाण्डमण्डन 31b; नारायण (वृत्तिकार) 4b; 25b; प्रदीप 4; प्रयोगपारिजात 15b; 19b. प्रायश्चित्त-
चन्द्रिका of विश्वनाथ 34 (see above under No. 621);
प्रायश्चित्तप्रदीप 37b; माधव 31b; मिताक्षरा 3b; वृत्ति-
जयन्तौ 11b; स्मृतिमञ्जरी 39; स्मृतिरत्नावली 39; स्मृति-
संग्रह 39; स्मृत्यर्थसार 1; 3; 3b;

Ends:—

इति श्रीमत्कालोपनामकरामेश्वरभट्टात्मजमहादेवद्विज-
वर्यसुनुभट्टदेवाकरविरचितस्मार्तप्रायश्चित्तोद्दारे संक्षिप्त-
प्रयोगनिरूपणे नित्यनैमित्तिकप्रायश्चित्तानि कारिकायामुक्तानि
निरूपितानि ।

दिवाकरेण रचिता स्मार्तनि(ष्कृ)तिपद्धतिः ।

गुणगुणैर्बुधैः सम्यगादरेण विभाष्यताम् ॥

[B. D. 225.

746

स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार of दिवाकर.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 48; nine lines to a page. A Thāle MS.

Another copy.

In addition to the authorities already given in the previous number, Divākara quotes Āpadeva on fol. 33b and 38.

[S. C. 4.

747

स्मार्ताधानप्रयोग of पीताम्बर.

8½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 15; ten lines to a page. Dated S'ake 1633.

Smārtādhānaprayoga by Pitāmbara, son of Kās'yapa Ācārya. For the authors' Dharmā-
rṇava (MS. dated A. D. 1682), see Bik., p. 383.

It begins:—

स्मार्ताधानप्रयोगो वक्ष्यते ।

आदौ गणपतिं पूज्य मातृकास्तदनन्तरम् ।

माता च पितरौ वन्दे गुरुं चैव यथाक्रमम् ॥ १ ॥

देशकालमिति ज्ञात्वा पश्चात्कर्म समाचरेत् ॥

अथ कालनियमः । सुमुहूर्तं विचार्य मासत्रयादूर्ध्वं पुनः-
संधानं कुर्यात् । तथा च रेणुकारिका ।०

Authorities quoted are:—आपस्तम्ब 4; आश्वलायन-
सूत्र 4; आश्वलायनस्मृति 13b; कात्यायन 4; काश्यप 4;
पारस्कर 2; मदनरत्न 2; मनुस्मृति 2b; रत्नमाला 2;
रेणुकारिका 1; वृद्धगार्ग्यः 2; शातातप 2b; शारदातिलक 3b;
शौनक 4b; संग्रह 3; सुबोधकारिका 12b and सुमन्तु 2b.

It ends:—

स्विष्टकृदादि होमशेषं समाप्य । इति कश्यपाचार्यात्मज-
पीताम्बरविरचिते स्मार्ताधानप्रयोगः समाप्तः ।

[S. C. 14.

748

स्मृत्यर्थसागर of छलारि नरसिंह.

(आह्निक तरङ्ग.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 118; seven lines to a page.

Smṛtyarthasāgara, a compendium of religious
matters, composed in 1682, by Chalāri Nṛsiṅha,

son of Chalāri Nārāyaṇa. The work consists of
several Tārāṅgas, of which our MS. contains
only one i. e. Ahnika Tārāṅga, dealing with the
daily religious duties. For the Kālatārāṅga,
cf. Bik., No. 469 and Aufrecht, Oxford Catalogue,
p. 285b. Chalāri was a follower of Madhvā-
cārya; cf. Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 52.
The work is based on Madhva's Sadācārasmṛti.

It begins:—

अथ सदाचारस्मृत्यनुसारेण आह्निकमुच्यते । प्रत्यहं
रात्रेः पश्चिमभागे पदवटिकाकालात्मके ब्राह्मे सुहूर्ते उद्बुध्यते ०

जनकादयः पित(र)स्तु कालतरङ्गे महालयप्रकरणे उक्ताः ।
39b; Besides old Smṛtis and Purāṇas, the
following authorities are quoted:—आचार्य 14b;
30b; 33, 71; 51b; 70b; 62b; ऋग्विधान 29; गुरवः
44b; चन्द्रिका 18b; तन्नसार 51b; 70b; तैत्तिरीयभाष्य
28b; परशुरामीय 73b; पारिजात 29b; प्रणवकल्प 76;
बृहन्नाथ्य 79; ब्रह्मतर्क 46b; 47; मदनविनोद वैद्यनिघण्टु
98; मध्वविजय 63; मध्वाचार्य 17b; रघूत्तमस्वामि 114b;
लक्षणग्रन्थ 78b; 86b; विष्णुतीर्थीय 34; स्मृतिरत्न 11;
स्मृतिसंग्रह 62.

It ends:—

छलारिनरसिंहेन कृते स्मृत्यर्थसागरे ।

स्यादाह्निकतरङ्गोयं श्रीमध्वपतितुष्टिदः ॥

इति श्रीआह्निकतरङ्गः समाप्तः ॥

[S. C. 3.

C. Smārta and Paurāṇic Ritual.

749

अद्भुतशान्ति.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

The MS. contains:—

(I) अद्भुतशान्ति which begins:—अद्भुतशान्तिः ।
अमुकरोणिः उत्पन्नाभिव्यक्तोत्पत्त्यमानविविधज्वराधिगृह-
दाहाद्युत्पातजनितदुरितनिरसनद्वारा० नवग्रहमखां यमदैवत्यां
अद्भुतशान्तिं करिष्ये ०

(II) बौधायनोक्त अद्भुतशान्ति which begins:—
यद्यगारे स्थूणविण (?) विरोहेत् कपोतो वाधिपतेद्वायसो
वाधिगृहमध्ये पतेत् ०

End:—

इति बौधायनोक्ता अद्भुतशान्तिः ।

[S. C. 4.

750

अनन्तव्रतकथा.

(from भविष्योत्तर पुराण.)

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; nine lines to a page. Dated S'ake 1684.

The story of Yudhisthira, who regained his kingdom, and also of Kaundinya, who attained great prosperity by the performance of the Ananta Vrata. It is from the Bhaviṣyottara Purāṇa. The Ananta Vrata consists in worshipping Viṣṇu-Ananta in the form of a silk thread, on the 14th day of the first half of the month of Bhādrapada.

It begins:—

सुत उवाच ।

पुरा तु जाह्नवीतीरे धर्मो धर्मपराक्रमः ।

जरासन्धवधार्थाय राजसूयं प्रचक्रमे ॥ १ ॥

It ends:—

इति भविष्योत्तरपुराणे श्री अनन्तव्रतकथापुस्तकं समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 182.

751

अनन्तव्रतकथा.

(from भविष्योत्तर पुराण.)

8½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 17; eight lines to a page. Dated S'ake 1664.

Another copy; this MS. contains both the Prayoga of the Vrata and its Kathā.

[B. D. 213.

752

अर्कविवाह.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; about ten lines to a page.

Details of a ceremony called Arkavivāha, which is a marriage with the Arka plant to avoid sin which is incurred by marrying three human wives in succession.

It begins:—

अर्कविवाहः । ब्रह्मपुराणे व्यासस्मृतिकश्यपस्मृतिसं-

ग्रहशौनकाकारिकाद्यवलोक्य अर्कविवाहप्रयोगो विरच्यते ।
आदित्यवारे शनैश्चरवारे हस्तर्क्षे० प्राणानायम्य देशं संकीर्त्य
मम तृतीयमानुषीविवाहजदोषाभावार्थं अर्कविवाह-
महं करिष्ये । इति संकल्प्य०

It ends:—

त्यक्तानि वासांसि आचार्यस्य । ब्राह्मणान्भोजयेत् । कर्म-
श्वरार्पणं० विष्णुं ।

[B. D. 283.

753

अश्वत्थोद्यापन.

(from शौनकस्मृति.)

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven lines to a page.

Details of the Udyāpana and Upanayana ceremonies of the holy As'vattha tree from the S'aunaka Smṛti.

Begins:—

अथ अश्वत्थोद्यापनं तदुक्तं शौनकीये ।

स्थापनादष्टमे वर्षे द्वादशैकादशेपि वा ।

उत्तरायणे गुरुशुक्रोदये०

Ends:—

एवं यः कुरुते तस्य वर्धते श्रियमायुषम् ।

कुलकोटिं समुद्धृत्य विष्णुलोके महीयते ॥

इति शौनकीये अश्वत्थोद्यापनं समाप्तम् ।

754

अश्वत्थोपनयनपद्धति.

(Acc. to शौनक.)

8½ × 3 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; five lines to a page. A Thale MS.

Another piece on the same subject.

Begins:—

अथ अश्वत्थोपनयनप्रयोगः । कर्ता कृतनित्यक्रियः प्राङ्मुख
उपविश्य आचम्य प्राणनायम्य०

Ends:—

. कृतं कर्म विष्णवे समर्प्य बन्धुभिः सह भुञ्जीतेति ।

इति शौनकानुसारिण्यश्वत्थोपनयनपद्धतिः समाप्तिर्ज्ञाता ।

[S. C. 1.

755

आतुरसंन्यास.

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; eleven lines to a page. Dated Samvat 1789.

The manner of initiating a man on death-bed into the fourth stage of life.

It begins:—

अथातुरसंन्यासः । तत्र दत्तात्रेयः । संन्यासो नाम सर्वं त्यक्त्वा आश्रमादाश्रमं गच्छामीति संकल्प्य प्रैषोच्चारणाभयदाने इति । नान्दीमुखादिदण्डग्रहणान्तः क्रियाकलापोऽस्याङ्गभूत एव । अत आतुरस्य संकल्प्य प्रैषोच्चारणाभयाद्यतिरिक्तं दण्डग्रहणकृत्यं कृताकृतं ज्ञातव्यम् ।०

It ends:—

अग्निमात्मन्यारोप्यातुरसंन्यासं कुर्यात् । इत्याङ्गिरसोक्तः संन्यासः ॥

[B. I. 48.

756

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; about 15 lines to a page.

The details of the vedic ceremony of giving up and resuming the studies of the Vedas, when also the sacred thread is to be changed. It is popularly called S'rāvanī as it is to be performed with the S'ravana Nakṣatra.

It begins:—

श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं उत्सर्जनाङ्गत्वेन शरीरशुद्ध्यर्थं आसनविधिपूर्वकं पुरुषसूक्तजपमहं करिष्ये ॥०

ततः वेदप्रीत्यर्थं ब्राह्मणान् भोजयेत् । इति उत्सर्जनकर्मप्रयोगः समाप्तः ॥ अथ उपाकर्मप्रयोगः ।

It ends:—

०दण्डाजिनानि धारयेत् ॥ पुराणानि विसृज्य ॥ इति ब्रह्मचारिवेदग्रहणम् ॥

[B. D. 182.

757

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; twenty lines to a page.

Another manual of the same.

61

It begins:—

अथ कालनिर्णयः । श्रवणेन श्रावणस्य पञ्चम्यां हस्तेन वा इति गृह्यपरिशिष्टे०

It ends:—

शाकलानां समान्तिवेत्युच्यन्त्या आहुतिर्भवेत् वाष्कलानां तु तद्योरित्युच्यन्ताहुतिर्भवेत् ।

[ZZ. A. 23.

758

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-34; seven lines to a page. Dated Samvat 1701.

Another copy.

[B. D. 224.

759

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 20; eleven or twelve lines to a page.

Another copy.

[B. D. 165.

760

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; eleven lines to a page.

Another copy.

[B. D. 187.

761

उदकशान्तिप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3-35; eight lines to a page. Incomplete.

Details of the rite of purification of a place &c, by means of chanting the vedic Mantras.

The MS. is defective both towards the beginning and end.

[B. D. 182.

762

उपाङ्गललितापूजाकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$7\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 19; 14 lines to a page.

Details of the worship of the Goddess Upāṅga-
lālītā and a Kathā from the Skandapurāṇa.

It ends:—

प्रभाते पूजयेद्देवीं ततः कुर्याद्विसर्जनम् ॥ १३४ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे उमामहेश्वरसंवादे उपाङ्गललितापूजा-
व्रतकथा उद्यापनविधिः समाप्तः ॥

[B. D. 217.

763

एकादशीनिर्णय.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll 4; nine lines to a page.

Astronomical and religious discussion regarding
the 11th day of each of the halves of a month.

It begins:—

अथ एकादशीनिर्णयः । भविष्योत्तरपुराणे ।

आदित्योदयवेधस्तु स्मार्तानां कथितो बुधैः ।

अरुणोदयवेधस्तु वैष्णवानां स्मृतः परैः ॥ १ ॥०

It ends:—

पत्नी पुत्रोथ वा भ्राता कुर्यात्पुत्रोपि च व्रतम् ।

एषामभाव एवान्यं ब्राह्मणं विनियोजयेत् ॥

इति एकादशीनिर्णयः ॥ समाप्तः ॥

[B. D. 182.

764

(रुद्र) एकादशिनीप्रयोग.

7¼ × 3¾ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; six lines to a page.

The vidhi of Rudra-Ekādaśīnī; or chanting
the Rudrādhyāya eleven times.

[B. D. 180.

765

कदलीव्रतकथा.

(from the भविष्यपुराण.)

9 × 3¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 5;
eleven lines to a page.

The worship of a plantain-tree on the 14th day
of the first half of the month of Bhādrapada, and
a story in illustration of it, from Bhaviṣyapurāṇa.

It begins:—

अथ भाद्रपदशुक्लचतुर्दश्यां कदलीव्रतम् । हेमाद्रौ भविष्ये ।

यत्प्रसिद्धं समाख्यातं कदलीव्रतमुत्तमम् ।

तत्रेह संप्रवक्ष्यामि लोकानुग्रहकारकम् ॥०

इति हेमाद्रौ कदलीव्रतम् । अथ गुर्जराचारप्राप्तं कार्तिक्यां
माध्यां वैशाख्यां वा कदलीव्रतम् । तत्रादौ कदलीपूजनम् ।

fol. 2. इति कदलीदानमन्त्रः । अथ कथा ।

युधिष्ठिर उवाच ।

कृष्ण कृष्ण महाबाहो सर्वविद्याविशारद ।

त्वमस्माकं परो बन्धुस्त्वमस्माकं परः सखा ॥ १ ॥

इति कथा । अथोद्यापनम् । fol. 4. इति भविष्योत्तर-
पुराणे कदलीव्रतं संपूर्णम् । fol. 5.

It ends:—

इत्यनुक्तोद्यापनोद्यापनविधिः ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

[B. D. 171

766

कपिलाषष्ठीव्रतपूजा.

8¼ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; nine lines to a page.

The rules of observance of a vow in respect of
the Kapilā Ṣaṣṭhī.

Beginning:—

अथ कृष्णपक्षे कपिलाषष्ठीव्रतपूजा लिख्यते । प्रातरुत्थाय
उत्थितं दन्तधावनं कृत्वा स्नानविधिना स्नानं कृत्वा सर्वतो-
भद्रमण्डलं रचयेत् ॥०

End:—

ब्रह्महा मुच्यते पापैर्नात्र कार्या विचारणा ॥

इति कपिलाषष्ठीव्रतपूजनं समाप्तम् ।

[B. I. 44.

767

कपिलाषष्ठीव्रतकथा.

(from स्कन्द पुराण.)

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; nine lines to a page.

An extract in 142 s'lokas, from the Skanda
Purāṇa, containing a story to illustrate the vow
of Kapilā Ṣaṣṭhī.

Beginning:—

युधिष्ठिर उवाच ।

षष्ठीविधानमाहात्म्यं कथयस्व जनार्दन ।

धन्यं यशस्यमारोग्यं पुत्रसौख्यप्रदायकम् ॥ १ ॥०

End:—

नदीषु गङ्गा विबुधेषु विष्णुर्यथा प्रसिद्धो भुवनत्रयेषु ।

तथा व्रतेषु प्रवरं विधेयं प्रसिद्धमेतत्कपिलाभिधानम् १४२

इति स्कन्दपुराणे कपिलाषष्ठीव्रतकथा संपूर्णा ।

[B. I. 117.

768

कपिलाषष्ठीव्रतपद्धति.

8×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll 4; nine lines to a page.

Another tract on the same subject.

It begins:—

अथ कपिलाषष्ठीव्रतपद्धतिः । सा च योगविशेषेण भवति ।
ते च योगाः पुराणसमुच्चये दर्शिताः ।

भाद्रे मासे सिते पक्षे भानौ चैव करे स्थिते ।०

It ends:—

इति कपिलाषष्ठीव्रतसंपूर्ण ॥

[B. I. 43.

769

काशीनित्यषोडशयात्रा.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 23; about 26 lines to a page. Dated S'ake 1720.

Details of the pilgrimage at Benares.

Begins:—

अथ नित्ययात्रा लिख्यते ।

विश्वेशं माधवं दुर्गं दण्डपाणिं च भैरवम् ।

वन्दे काशीं गुहां गङ्गां भवानीं मणिकर्णिकाम् ॥

Ends:—

इति षोडशयात्रा समाप्ता ।

[B. D. 206.

770

गोदानप्रयोग.

8½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; nine or ten lines to a page.

Details of the religious gift of a cow.

It begins:—

अथ गोदानम् ।

हेमशृङ्गी रौप्यखुरी सुशीला वस्त्रसंयुता ।

कांस्यपात्रा (प्र)दातव्या क्षीरिणी गौः सदक्षिणा ।

स्वर्णतारं तथा शुद्धं माषावेदाष्टषोडश ।

शृङ्गयोः खुरदृष्टे च तदर्धार्धमथापि वा ॥०

सर्वस्मृतिसमुद्दिष्टं गोदानं सर्वतो वरम् ॥

अथ प्रयोगः । उपयतिथौ मनोवाकायकृतसकलपापक्षयद्वारा०

[B. D. 200.

771

ग्रहयज्ञ.

8½×3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; eight lines to a page.

Grahamakha is a sacrifice offered to the grahas i. e. the planets before beginning sacred rites.

It begins:—

०देशकालौ संकीर्त्य अमुककर्माङ्गभूतं ग्रहयज्ञं करिष्ये ॥

ईशान्यां हस्तमानं ग्रहवेदिं कृत्वा तस्योपरिवस्त्रे साङ्गग्रहा-
नस्थापयेत् ॥

[B. D. 213.

772

चलार्चा.

(acc. to बौधायन.)

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; nine lines to a page. Incomplete.

The method of sanctifying an idol according to Baudhāyana.

It begins:—

अथ चलप्रतिष्ठा बौधायनाद्युक्ता ॥ तत्र शुचौ देशे मण्डपं
तदन्तः प्रतीच्यामीशान्यां वा कुण्डं तदुत्तरतः स्नानोपकरणानि०
ततो गुरुमण्डपप्रतिष्ठामभिस्थापनं च कृत्वा स्थाप्य दैवत्यनैवारं
चरं श्रपयित्वा आज्यभागान्ते पलाशादिसमिधां ० जुहुयात् ।०

[B. D. 182.

773

तुलस्युद्वाहप्रयोग.

9½×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 9;
about ten lines to a page.

Details of the marriage of an image of Viṣṇu with the Tulasī plant, to be performed on the 12th day of the first half of the month of Kārtika.

It begins:—

नत्वा श्रीरामचरणौ तुलस्युद्वाहकर्मणः ।
प्रयोगो रच्यते सम्यक् सुखानुष्ठानसिद्धये ॥ १ ॥
कुमारसंहितां विष्णुयामलं पूर्वपद्धतीः ।
आलोच्य सारमुद्धृत्य श्रद्धानुजनतुष्टये ॥ २ ॥
तत्रेमानि मूलवाक्यानि ।
विष्णोस्तु प्रतिमां हैमीं कुर्यात्पलचतुष्टये ।०

[B. D. 233.

774

तृचाकल्पपद्धति.

9½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; twelve lines to a page.

Tṛcākalpapaddhati.

Begins:—

आचम्य प्राणायामं कृत्वा सुमुखश्चेत्यादि०

Ends:—

इति संक्षेपतृचापद्धतिः ।

[S. C. 4.

775

दशरथललिताकथा.

7½ × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 14; eleven lines to a page.

The MS. contains the details of the worship of the goddess Lalitā, who is sometimes called Daśaratha or Daśāṅga Lalitā, and the story from the Bhaviṣyottara Purāṇa in illustration of it. The story is in 41 s'lokas.

The Kathā begins:—

युधिष्ठिर उवाच ।

देवदेव जगन्नाथ लक्ष्मीकान्त जनार्दन ।
कथयस्व सुरश्रेष्ठ दशाङ्गललिताव्रतम् ॥ १ ॥
कथमेषा समुत्पन्ना कस्मात्पूज्यतमा नृणां ॥०
भक्तयेदं कुरुते तस्य ललिता वरदा भवेत् ॥ ३७ ॥

It ends:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे दशाङ्गललितापूजाकथा समाप्ता ॥

[B. D. 217.

776

दशरथ ललितापूजा.

7½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 9;
about 14 lines to a page. Incomplete.

Details of the worship of Lalitā. This somewhat differs from the previous one. It does not contain the Kathā. It seems to be incomplete.

It begins:—

आचम्य प्राणानायम्य । मम इह जन्मनि जन्मान्तरे च
अखण्डितसुखसौभाग्यादि अविच्छिन्नसंततिपुत्रपौत्राद्यभिवृ-
ध्यर्थं श्रीदशाङ्गललिताप्रीत्यर्थं०

[B. D. 217.

777

दशाङ्गललिताव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page. Dated Samvat 1665.

This story, running over 28 verses professes to be from the Skandapurāṇa and is told to illustrate the efficacy of the Daśāṅgalalitā Vrata. In the story King Daśaratha is said to have obtained a son by the performance of the Vrata.

It begins:—

अथ कथा ॥ युधिष्ठिर उवाच ।

देवदेव जगन्नाथ प्रणतार्तिविनाशन ।
यद्वर्तते मे हृदये त्वां पृच्छामि वद प्रभो ॥
देवदेव जगन्नाथ लक्ष्मीप्रिय जनार्दन ।
कथयस्व सुरश्रेष्ठ दशाङ्गललिताव्रतम् ॥ २ ॥०
रोहिणी नाम चन्द्रस्य भार्या परमवल्लभा ।
सैवेह ललितानाम्नी रोहिणीति नराधिप ॥ ३० ॥
आश्विनस्यासिते पक्षे दशम्यां पूजयेच्छुचिः ॥०

End:—

य इदं श्रावयेन्नकला व्रतानामुत्तमोत्तमम् ।
अश्वमेधसहस्रस्य फलं तस्य भवेच्छुभम् ॥ २८ ॥
इति श्रीस्कन्दपुराणोक्तं दशरथकथा संपूर्णम् ॥

[B. D. 200.

778

दानखण्डोक्तदानमन्त्र.

8¼ × 3 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; about nine lines to a page.

These Mantras are from the Dānakhaṇḍa of the Caturvargacintāmaṇi of Hemādri. They are to be chanted while offering gifts in honour of the planets.

Beginning:—

माणिक्यस्य ।

माणिक्यं पद्मरागं च वैदूर्यं वज्रमेव च ॥

गोमेदमरकतं चैव पुष्परागं च मौक्तिकम् ॥ १ ॥

रक्तचन्दनस्य ।

रक्तगन्धमनोभज्यशान्तिदः सुखदः सदा ॥

संप्रदानेन चैवास्य शान्तिरस्तु गृहे मम ॥ २ ॥

They are given in the following order:—

० इति सूर्यदानमन्त्रा दानखण्डोक्ताः, इति चन्द्रदा०; इति भौमः; इति बुधस्य; इति गुरोः; इति शुक्रः; इति शनिः; इति राहोः; इति केतोः.

It ends:—

इति दानखण्डोक्तानि दानमन्त्राणि ॥

[B. D. 213.

779

नवग्रहस्थापना.

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; about eight lines to a page.

The invocation for worship, of the nine planets.

It begins:—

नवग्रहस्थापना लिख्यते । अद्येत्यादिगृहपीठदेवतास्थापनमहं करिष्ये ।०

कलिङ्गदेशोद्भव काश्यपगोत्र सूर्य इहागच्छेत्प्रावाह्य इह तिष्ठेति स्थापयेत्० यमुनातीरोद्भव आत्रेयसगोत्र सोम० २; अवन्तिपुरसमुद्भव भारद्वाजगोत्र भौम० २b; मगधदेशोद्भव आत्रेयसगोत्र बुध० सिन्धुदेशोद्भव आङ्गिरसगोत्र बृहस्पते० ३; भोजकटदेशोद्भव भार्गवसगोत्र शुक्र ३b; सौराष्ट्रदेशोद्भव काश्यपगोत्र शनैश्वर० ४; विराट्नापुरोद्भव पैथीनसिगोत्र राहो० अन्तर्वेदिसमुद्भव जैमिनिसगोत्र केतो० ४b; ईश्वर इहागच्छ तिष्ठेति सूर्यदक्षिणपार्श्वे ईश्वरं उमे इहागच्छेति सोमदक्षिणपार्श्वे उमां भौमदक्षिणपार्श्वे स्कन्दं बुधदक्षिणपार्श्वे

62

विष्णुं ५b; बृहस्पतिदक्षिणपार्श्वे ब्रह्माणं शुक्रदक्षिणपार्श्वे इन्द्रं ६; शनैश्वरदक्षिणपार्श्वे यमं राहुदक्षिणपार्श्वे कालं ६b; केतुदक्षिणपार्श्वे चित्रगुप्तं ६b; सूर्यवामपार्श्वे अग्निं सोमवामपार्श्वे अपः ७; भौमवामपार्श्वे भूमिं बुधवामपार्श्वे विष्णुं; गुरुवामपार्श्वे इन्द्रं ७b; शुक्रवामपार्श्वे इन्द्राणीं शनैश्वरवामपार्श्वे प्रजापतिं ८; राहुवामपार्श्वे सर्पान् केतुवाम० ब्रह्माणं ततः शुक्रपुष्पाक्षतैस्तण्डुलैरेव विनायकादिपञ्चदेवताः स्थापयेत् ८b; राहोरुत्तरतो गणपतिं ९; इशानेरुत्तरतो दुर्गां रवेरुत्तरतो वायुं राहोर्दक्षिणे आकाशं ९b; केतुदक्षिणपार्श्वे अश्विनौ ।

The end:—

इति ग्रहप्रतिष्ठाविधानेन पूजयेत् । नवग्रहं संपूर्णम् ॥

इति नवग्रहस्थापना संपूर्णम् ।

[B. D. 182.

780

नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 2; eight or nine lines to a page.

Vedic Mantras which are to be recited in praise of each of the nine planets.

It begins:—

अथ नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता । आकृष्णेन० अग्निं दूतं०

It ends:—

नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवतासमाप्तः ॥

[B. D. 187.

781

पञ्चमहायज्ञपद्धति.

8 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; nine lines to a page.

Method of performing the five daily sacrifices.

It begins:—

गोपालं गोपिसहितं मन्त्रारिं चन्दलाश्विकाम् ।

प्रणम्य क्रियते पञ्चमहायज्ञस्य पद्धतिम् ॥ अथ ब्रह्मयज्ञः ॥०

It ends:—

इति श्रीपञ्चमहायज्ञस्य पद्धतिः शुभा ॥ पञ्चमहायज्ञः समाप्तः ॥

[B. D. 171

782

परमहंससन्ध्योपासन of शंकराचार्य.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

The way of performing the Sandhyā worship prescribed for a Sanyāsī; ascribed to Śaṅkarācārya.

[ZZ. E. 34.

783

पिठोरीव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

7½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-7; about eight lines to a page. Dated S'ake 1633.

A story to illustrate the religious efficacy of the Pithorī Vrata to be performed on the new-moon day of the month of Śrāvaṇa, from the Skanda Purāṇa. First page of the MS. is missing. The story contains 58 śloka only.

It begins:—

अरत्रे लभते कामं परत्रे च महाफलम् ।

व्रतानां परमं श्रेष्ठं कथयस्वाथ पार्वति ॥ १ ॥

पार्वत्युवाच ॥ पुरासीत् श्रीधरो विप्रो अष्टपुत्रो धनेश्वरः ।०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे पार्वतीहन्त्राणीसंवादे पिठोरीव्रतं
संपूर्णम् ॥

[B. D. 165.

784

प्रदोषनिर्णय.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Folios three only; about 10 lines to a page.

Information, both astronomical and religious, about the 13th day of the first as well as the second half of a month.

It begins:—

अथ प्रदोषनिर्णयो लिख्यते । हेमाद्रिनिगमः ।

कृष्णाष्टमी बृहत्तपा सावित्री वटपैतुकी ।

अनङ्गत्रयोदशी रम्भा उपोष्याः पूर्वसंयुताः ॥

पक्षद्वये त्रयोदश्यां निराहारो भवेद्दिवा ।

यदित्रयादस्तमेयात् पूर्वं स्नानं समाचरेत् ॥०

स्कन्देन ब्रह्मोत्तरखण्डेऽप्युक्तम् ।

यदा त्रयोदशी शुक्ला मन्दवारेण संयुता ।

आराध्यं सुव्रतं तत्र संतानफलसिद्धये ॥०

Ends:—

महामहेति विख्याता त्रिकोटिकुलमुद्धरेत् ।

इति प्रदोषनिर्णयः ।

[B. D. 200.

785

प्रासादोद्यापनप्रतिष्ठा.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; about ten lines to a page.

A collection of passages from several works on the consecration of idols, temples &c.

It begins:—

अथ त्रैविक्रमीं ग्रन्थान्तरं चावलम्ब्य प्रतिष्ठापद्धति-
लिख्यते । तत्र स्वयंभुवि देवे पूर्वप्रतिष्ठिते वा अदृश्यमाने
प्रासादावयवे वा श्रद्धया शिलान्यासपूर्वकं पापाणेष्टकादावा-
दिभिर्नैवं प्रासादं निर्माय सिद्धे प्रासादे स्वानुकूलेहि प्रासा-
दादुत्तरतः पूर्वतः ईशान्यां वा...मण्डपं कृत्वा०

On fol. 14b; we find:—

इति चित्तपावनप्रासादप्रतिष्ठाप्रयोगः । (?) *

[B. D. 24.

786

ब्रह्मचारिव्रतलोपप्रायश्चित्तप्रयोग.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Folio one only; nineteen lines in all.

It begins:—

ब्रह्मचारिव्रतलोपजनितसकलदोषपरिहारार्थं ब्रह्मचारिकृ-
च्छ्रत्रयप्रायश्चित्तं तथा महानाश्यादिव्रतचतुष्टयलोपजनितप्र-
त्यवायपरिहारार्थं कृच्छ्रचतुष्टयं एवं सप्तकृच्छ्रात्मकं प्रायश्चित्तं
यथाशक्ति हिरण्यप्रत्याम्नायद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं हृदानी-
महं करिष्ये ।०

[B. D. 200.

787

ब्रह्मयज्ञ.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 4; about eight lines to a page.

Method of performing the Brahmayajña, one of the five daily sacrifices.

It begins:—

आचम्य । प्राणानायम्य पुनराचम्य प्राणायामत्रयं कृत्वा ॥
ममोपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्रह्मयज्ञेन यक्ष्ये ॥०

It ends:—

इति श्रीब्रह्मयज्ञं संपूर्णम् ॥

[B. D. 187.

788

भद्राशान्ति.

(acc. to गर्ग.)

8¼ × 4¼ inches; Devanāgarī character.
Foll. 1; eight lines to a page.

Bhadrās'ānti according to Garga.

Begins:—

गर्गोक्ता भद्राशान्तिलिख्यते । अस्य शिशोः भद्राजननदो-
षपरिहारार्थं० सनवग्रहमखां गर्गोक्तां भद्राशान्तिं करिष्ये ।०

End:—

कर्मेश्वरायापयेत् । इति गर्गोक्तभद्राशान्तिः ॥

[B. D. 286.

789

भूतशुद्धि, प्राणप्रतिष्ठामन्त्र
and अन्तर्मातृका.

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3 only; ten or eleven lines to a page.

The MS. contains the following:—(1) Bhūta-
s'uddhi; (2) Prāṇapratisthā Mantra or the vedic
verses used to sanctify an idol and (3) Antar-
mātrkāś and Bahirmātrkāś.

(I) begins:—

ब्रह्मकन्दसमुद्भूतं ज्ञाननालं सुशोभितम् ।

ऐश्वर्याष्टदलोपेतं परं वैराग्यकर्णिकम् ॥

अधोमुखं तु हृत्पद्मं प्रणवेनोर्ध्वमुन्नयेत् ।

ॐ प्रणवेन विकसितं कृत्वा तत्रत्यं जीवात्मानं हंसमन्त्रेणा-
ङ्कुशमुद्रया सुषुम्णानाडीमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रं नीत्वा । तत्रत्यसह-
स्रदलपद्मकर्णिकान्तर्गतेन परमात्मा(त्मना)सहैक्यं भावयेत् ।०

एकगुणमाकाशं० अहंकारं प्रविला० । तमहंकारं महत्तत्त्वे
प्रविलापयामि । तन्महत्तत्त्वं प्रकृतौ प्रवि० । तां प्रकृतिं पर-
ब्रह्मणि प्रविलापयामि । इति प्रविलाप्य ।० इति सृष्ट्वा पुनर्जी-
वात्मानं सोहमन्त्रेणाङ्कुशमुद्रया सुषुम्णानाडीमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रा-
दानीय तत्र हृदि प्रतिष्ठापयेत् । इति भूतशुद्धिः । 2b.

(II) begins:—

अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य । ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः ।
ऋग्यजुःसामाथर्वाणि छन्दांसि । पराप्राणशक्तिर्देवता ।०

It ends:—इति प्राणप्रतिष्ठा । 3b.

(III) begins:—

अथान्तर्मातृका । अस्य श्रीअन्तर्मातृकाबहिर्मातृकामन्त्रस्य
ब्रह्मा ऋषिः । मातृकासरस्वती देवता०

This is incomplete.

[B. D. 182.

790

भूशुद्धि, भूतशुद्धि
and प्राणप्रतिष्ठा.

7½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; twelve lines to a page.

Preliminaries of a religious rite. The purifi-
cation of the ground, purification of the elements
and consecration.

भूशुद्धिः—अस्य श्रीभूशुद्धिमहामन्त्रस्य भुवऋषिः । गायत्री
छन्दः । भूमिर्देवता लं बीजं नमः शक्तिः भूम्यै कीलकं०

भूतशुद्धि begins on fol. 2:—अत्राद्येति संकल्पमुच्चार्य०

प्राणप्रतिष्ठा begins on fol. 2b:—अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठा-
महामन्त्रस्य०

It ends:—

द्वादशावृत्तिजपेन प्राणस्थापनं कुर्यादिति प्राणप्रतिष्ठा ॥

[B. I. 67.

791

मङ्गलव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about eleven lines to a page.

The MS. gives both the Prayoga and Kathā of
the Maṅgala Vrata; the latter is from the Skanda
Purāṇa and has 42 ś'lokas.

It begins:—

ॐ अङ्गारकपूजा लिख्यते ॥ भौमवासरे अरुणोदयवेलायां
समुत्थाप्य अपामार्गेण मौनमुद्रया दन्तधावनं विधाय आचम्य
तिलामलकचूर्णेन नद्यादौ गृहे वा ज्ञानं विधाय धौतं रक्तं वा
वस्त्रं परिधाय०

० इति मङ्गलाराधनविधिः स(मा)सः ॥ अथोद्यापनविधिः ॥

fol. 4.

० अथ कथा ॥ सूत उवाच ॥

पूजितो देवदैत्यैस्तु मङ्गलो मङ्गलप्रदः ।

गौतमेन पुरा पृष्ठो लोहिताङ्गो महाग्रहः ॥ १ ॥

It ends:—

इति मत्वा नरैः सर्वैः कार्यं व्रतमनुत्तमम् ॥ ४२ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे मङ्गलव्रतं समाप्तम् ।

[B. D. 213.

792

मण्डलदेवता.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; about ten lines to a page. Incomplete.

On the worship of a number of deities arranged in a circle.

It begins:—

अथ मण्डलदेवता । हेमाद्रौ स्कान्दे ॥

प्रागुदीच्यायता रेखाः कुर्यादेकोनविंशतिम् ।

खण्डेन्दुत्रिपदः कोणः शृङ्खला पञ्चभिः पदैः ॥

चतुर्विंशत्पदा वापि परिधिर्विंशतिः पदैः ।०

इति सर्वतोभद्रपीठम् । अथ लिङ्गतोभद्रम् ॥

चतुर्विंशतिरालेख्याः रेखाप्राग्दक्षिणावतः ।

कोणेषु शृङ्खलाः पञ्च पदापत्यस्तु पार्श्वतः ॥०

इति मण्डलदेवताः । ततः मूर्तौ अशुत्तारणं ।

The MS. breaks off in the middle of this subject.

[B. D. 182.

793

महान्यास.

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 20; seven lines to a page. Dated Śake 1708;
Samvat 1843.

Directions about the mystical touching on the several parts of one's body, before beginning any sacred rite.

Begins:—

अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं
व्याख्यास्यामः ।

It ends:—

वयं स्याम पतयो रथीणां अस्त्राय फट् । इति महान्यासाः
समाप्ताः ।

[S. C. I.

794

रुद्रन्यासभाष्य.

11½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; about 12 lines to a page.

The MS. does not contain any commentary on any treatise as might be expected from the name. It gives the method of mystically touching the various parts of the body, in connection with the Rudrajapa.

Begins:—

अथ रुद्रविधिः । रुद्र-रुद्रैकादशिनी-महारुद्र-अतिरुद्राणां
चतुर्णां लक्षणान्याह शातातपः ।०

It ends:—

यं यं क्रतुमधीते तेन तेनाख्येष्टं भवतीति तेन तदर्थः
कल्प्यास्तेन तत्र फलमामोतीत्याह भगवान्बोधायनः । इति
न्यासभाष्यं संपूर्णम् ।

[B. D. 145.

795

रुद्रलघुन्यास.

15 × 10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; 17 lines to a page.

Another treatise on the same subject.

[Z. A. 23.

796

रौद्रीकरण.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; 32 lines in all.

Another treatise on the same subject.

It begins:—

ॐ भूर्भुवः स्वः । ॐ अंनमः शंभवे च मयोभुवे च नमः ०

Ends:—

० ओंनमो भगवते रुद्राय ओं आः पादाभ्यां नमः ॥ इति
रौद्रीकरणसमाप्तः ॥

[B. D. 182.

797

वास्तुविधिक्रम.

7 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; eleven lines to a page.

The details of the religious ceremony to be performed at the time of the first entrance into a newly built house.

Beginning:—

अथ गोभिलगृह्योक्तस्तथा पुराणोक्तश्च संक्षेपवास्तुविधिक्रमः।
तत्र उदयने शुक्लपक्षे ज्योतिर्विदुक्तपुण्यदिने पूर्वाह्ने च अवसानं
जोषयतेति खण्डे समादिगुणयुक्तविभ्रंशदोषरहितं गृहकार्यं
प्रधानसंकल्पः । पूर्वं मन्त्रपूजावृद्धिश्राद्धम्०

It ends:—

स्थापितदेवतानां विसर्जनम् । भूयसी देया इति सामगा-
नाम् वास्तुविधिः विशेषः समाप्तः ॥

[B. I. 79.

798

वैश्वदेवप्रयोग.

6¾ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 5;
ten lines to a page.

The details of the Vais'vadeva or the four of the
five daily sacrifices, according to Yajñapārs'va.

It begins:—

वैश्वदेवादन्नादुद्धृत्य घृतेनाभिधारणं ॥ ॐ यदेवा देवहेडन-
मित्यादिभिस्तिष्ठभिः कृष्माण्डीभिर्ऋग्भिः० श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं
यज्ञपार्श्वेक्तविधिना पञ्चमहायज्ञैर्यक्ष इति संकल्पं कुर्यात् ॥०

It ends:—

इति मनुष्ययज्ञः । ततो यथार्हमतिथीन्संभोज्य स्वयं
भुञ्जीत इति यज्ञपार्श्वोक्तवैश्वदेवप्रकारः समाप्तः ।

[B. D. 233.

799

व्रतबन्धप्रयोग.

7¼ × 3 inches; Devanāgarī character. Foll. 13;
eight lines to a page.

The details of the thread-ceremony.

It begins:—

अथ क्षौरः ॥ सांवत्सरिकचूडाकरणं तृतीये वाप्रतिहस्ते
शुभदिने चन्द्रतारानुकूले चूडाकरणनिमित्तकं०

63

It ends:—

इति व्रतबन्धविसर्गे वेदाहुतिं च दापयेत् । यत्र वेदाहुतिं
दद्यात् स्थण्डिले च पृथक् पृथक् ॥ इति व्रतबन्धसमाप्तम् ॥
शुभमस्तु ॥

[B. D. 233.

800

शिवपूजन.

7½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-10; eight lines to a page. Dated Sainvat
1852.

The method of worshipping God S'iva. The
first folio of the MS. is wanting.

It ends:—

इति स्तुतिपाठः । इति शिवपूजनं समाप्तम् ।

[B. I. 46.

801

श्राद्धप्रयोग.

11½ × 5¾ inches; Devanāgarī character.
Foll. 7; about six lines to a page. Dated
S'ake 1750.

Details of the S'rāddha, according to the
Ās'valāyana Sūtra.

It begins:—

सूत्रोक्तश्राद्धप्रयोगः । आचम्य पवित्रं घृत्वा प्राणानायस्य
देशकालौ स्मृत्वा अपसव्यं पितृपितामहप्रपितामहानां०

It ends:—

पिण्डान् जले निक्षिप्य । गोअजविप्रेभ्यो वा दद्यात् । समा-
प्त्यं सूत्रानुसारिणी(!) श्राद्धप्रयोगः ।

[B. D. 283.

802

श्राद्धसंकल्प.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; nine lines to a page.

Another manual of the S'rāddha Prayoga.

It begins:—

विष्णुस्मृत्य ॥ अथेत्यादि पूर्वोच्चरितपूर्वगुणविशिष्टायां
पुण्यतिथौ पुरुर्वार्द्धवसंज्ञकानां०

It ends:—

एष पितृयज्ञं संस्थापयति यो व्याहावं शंसति तस्माद्व्या-
हावमेव शंसव्यम् ॥ इति श्राद्धयज्ञः समाप्तः ॥

[B. D. 213.

803

सन्ध्याविभूतिधारण.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 83; seven lines to a page. Dated S'ake
1756.

A MS. containing the following pieces:—

- (1) विभूतिधारण foll. 4.
- (2) सन्ध्या foll. 28.
- (3) यजुस्त्रिकालसन्ध्या foll. 17.
- (4) प्रातःसन्ध्या foll. 11.
- (5) सायंसन्ध्या foll. 10.
- (6) माध्याह्नसन्ध्या foll. 5.
- (7) सायंसन्ध्या (again) foll. 8.

[ZZ. E. 34.

804

सर्वप्रायश्चित्त.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; seven lines to a page. Dated S'ake
1704.

Sarvaprāyas'citta, a manual of Atonements.

Begins:—

सर्वप्रायश्चित्तं लिख्यते । षडब्दं त्र्यब्दं सार्धाब्दं वा यथा-
शक्ति तदैव सुवर्णादिप्रत्याज्ञायद्वारा कुर्यात् । चतुरस्त्रीनेकं
वाध्यात्मविदं पर्वत्येनोपवेश्य कृतस्नानः०

अथ मृत्तिकास्नानं 4b; अथ पञ्चगव्यस्नानानि 6b; एवं
प्रायश्चित्तं कृत्वा शक्तौ सत्यां दानान्यपि कुर्यात्० 9.

It ends:—

सर्वं भवतु मेऽच्छिद्रं यस्य चेच्छन्ति वै द्विजाः ॥ इति
प्रतिवचनम् । इति सर्वप्रायश्चित्तं संपूर्णम् ।

[S. C. 4.

805

सहस्रभोजनप्रयोग.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; eleven lines to a page.

The details of the Sahasra-bhojana rite, in
which a thousand Brahmans are fed for the
attainment of religious merit.

Beginning:—

कर्ता सपत्नीकः कृतमाङ्गलिकस्नानः सभ्योपदिष्टमात्मशुद्ध्यर्थं
पूर्वोत्तराङ्गसहितं प्रायश्चित्तं विधाय०

End:—

तथैव ग्रहमखरहितः पूर्ववद्धोमः कार्यः । इति सहस्रभो-
जनप्रयोगः ।

[B. D. 286.

806

सहस्रभोजनप्रयोग.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3 only; about eleven lines to a page.

Another copy of the same Prayoga.

[B. D. 284.

सोमवतीव्रत.

(from भविष्योत्तरपुराण.)

807

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; about 10 lines to a page.

The details of the Somavati Vrata which
consists in the worship of the As'vattha tree on
the new-moon day, whenever it comes on a
Monday. The story in illustration of it is from
the Bhavisyottara Purāṇa.

Begins:—

सोमवार-अमावास्यायां व्रतं लिख्यते । कर्ता नद्यादौ
स्नात्वा नित्यकर्मानन्तरं अश्वत्थसमीपं गत्वा०

अथ कथा । सूत उवाच ।

शरतरुपगतं भीष्ममुपगम्य युधिष्ठिरः ।०

Ends:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे सोमवार-अमावास्याव्रतम् ।

[B. D. 182.

PART III—TANTRA.

808

आगमकल्पलता of यदुनाथ.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
(Kas'mīra style). Foll. 230; 14 lines to a page.
About 100 years old.

An extensive tantric treatise in 27 Pāṭalas by Yadunātha. It is based upon many ancient and modern tantric works and is of a comparatively recent date. For another MS., cf. Stein, p. 227.

It begins:—

अथ आगमकल्पलतिका लिख्यते ।
यत्पादपङ्कजयुगं हृदि सन्निवेश्य
विश्वं सृजत्यविकलं वेलवव्रजन्मा ।
विष्णुश्च पालयति संहरेते महेश-
स्तं देवमादिपुरुषं सततं नतोस्मि ॥ १ ॥
नत्वा गणेशं गिरिजां गिरीशं
वार्णीं मुनीन्द्रैः स्तुतपादपल्लव(वा)म् ।
विलोक्य शास्त्रं यदुनाथशर्मणा
वितन्यते ह्यागमकल्पवल्ली ॥ २ ॥
प्रपञ्चसारसिद्धान्तं शारदातिलकं तथा ।
सपरिस्करमालोक्य तथा सारसमुच्चयम् ॥ ३ ॥
यत्नेन दीपिकां दत्त्वा तथा च लघुदीपिकाम् ।
तथा पूजाप्रदीपं च पुरश्चरणचन्द्रिकाम् ॥ ४ ॥
मन्त्रनेत्रं च मन्त्रान्तं श्रीरामार्चनचन्द्रिकाम् ।
मन्त्रमुक्तावलीरत्नावलीज्ञानार्णवादिकम् ॥ ५ ॥
तन्त्रं सनत्कुमारस्य नारदीयां चतुःशतीम् ।
पूर्णयागशोमशंभुमतं चागस्त्यसंहिताम् ॥ ६ ॥
संहितां वैष्णवीं तद्वत्तथा विज्ञानभैरवम् ।
शुद्धं(?) च तन्त्रराजं च तथा वै पिङ्गलामृतम् ॥ ७ ॥
वामकेश्वरतन्त्रं च समस्तं रामदीक्षितम् ।
विज्ञानेश्वरसिद्धान्तसारश्रीसंहिताः क्रमात् ॥ ८ ॥
विज्ञानललितं पञ्चरात्रीं नारायणीमपि ।
वसिष्ठसंहितां गार्ग्यसंहितां भैरवीं तथा ।
दिव्यसारस्वतं चिश्चन्द्रिकां कामिकमादरात् ॥
होमावरोप्यग्रन्थं(?) प्रतिष्ठासारमंग्रहम् ।
संहितां वायवीं तद्वत्संहितां ब्रह्मणस्तथा ॥
ऋषीणां संहितां ब्रह्मविष्णुरुद्रादियामलम् ।
तथैव यामलोद्धारं मत्स्यसूक्तमपि क्रमात् ॥

पार्वतीहरसंवादं वाराहीतन्त्रमादरात् ।
तथैव योगिनीतन्त्रं क्रमशस्त्रिपुरारणवम् ॥
ईशानसंहितां तद्वत् सिद्धान्तं विश्वकर्मणः ।
तन्त्रं श्रीदक्षिणामूर्तेर्वैशम्पायनसंहिताम् ।
कुलचूडामणिं तद्वद्भावचूडामणिं तथा ।
कुलार्णवं कुलश्रेष्ठं हंसपारायणं तथा ॥
पुराणं विविधं तद्वत् स्मृतिशास्त्राणि भारतम् ।
ज्योतिःशास्त्राणि चालोक्य सकलां पद्धतिं क्रमात् ।
अन्ये ये संग्रहाः सन्ति तान्दृष्ट्वा च पुनःपुनः ।
सर्वेषां सारसुद्धयं यदुनाथेन धीमता ।
विधानं मन्त्रयन्त्राणां दीक्षादीनां प्रपञ्चितम् ॥
ज्ञानासारतो ज्ञेयं विभाव्य च सुहुर्मुहुः ।
नानातन्त्रस्थमन्त्राणां ज्ञानं ह्यति दुर्लभम् ॥
अतस्तेषां प्रबोधाय विचार्यातिप्रयत्नतः ।
ज्ञानाय मन्दबुद्धीनां समासेन प्रवक्ष्यते ॥
परं करपुटेनैव(व) प्रार्थयन्ते सुधियो मया ।
न्यूनातिरिक्ता चात्र शोधनीया महाशयैः ॥
तथा दीक्षितमर्त्यानां यद्दोषं कथयामि तत् ॥०

The colophon:—

इत्यागमकल्पलतिकायां वगलामुखीमन्त्रवर्णनं नाम
पञ्चविंशः पटलः ।

It ends:—

नानादेशोज्जवा वापि गुणलावण्यसंयुता ।
द्वितीयवत्सराद्धूर्वं यावत्स्यादष्टमादिका ।
तावत्कुमारी विज्ञेया मन्त्रविद्याफलप्रदा ।
कुमारीपूजनाच्चैव कुमारी भू(भो) जनादपि ।
अशेषमन्त्रविद्यानां फलदा नात्र संशयः ।
ताभ्यः पुष्पं फलं वापि अनुलेपादिकं तथा ।
बलिप्रियं च नैवेद्यं दत्त्वा तद्भावपूरिताः ॥
अतिप्रियकथालापं क्रीडाकौतूहलादिकम् ।
यथा तथा तत्प्रियकृतं कृत्वा सिद्धीश्वरो भवेत् ॥
रक्षितव्या प्रयत्नेन न क्षतां तत्र कारयेत् ।
पूजयेत्तां प्रयत्नेन यत्नतो नैव संस्पृशेत् ॥
स्पर्शोऽपि सिद्धिहानिः स्यात्स्पर्शं च मरणं ध्रुवम् ।
न विष्णुस्तु हरिः शंभुश्च(न) देवी नापि षोडशी ।
न च स्य मृत्युंजयो वापि तथा नारायणः स्वयम् ॥
इति श्रीआगमकल्पलतिकायां संपूर्णं ॥ समाप्तम् ॥

The chapters are not well marked. The following are a few subjects of which they treat:—
गुरुशिष्यलक्षण (fol. 5); चक्रलक्षण; दीक्षाकाल; दीक्षा-
विधान; होमविधान; होमद्रव्यलक्षण; पूजाविधान 59; मुद्रा-
लक्षण 60b; पुरश्चर्याविधान 78; मन्त्रोद्धारनिरूपण; श्यामा-
पूजा 114b; शिवादिपूजा 123; श्रीविद्यानिरूपण 133b;
पञ्चमीविद्या 138; सुन्दरीपूजा 151 श्रीविद्यापूजापद्धति 151;
त्रिपुरसुन्दरीमहाविद्या 155b; भुवनेश्वरीपूजा 162b; भैरव-
पूजाविधि 173b; चिन्मस्तपूजाविधि 180b; प्रकीर्णपद्धति
185; भुवनेश्वर्यादिस्तोत्राणि 195; मुद्रालक्षण 198b;
धारणयन्त्रलक्षण 200b; मातङ्ग्यादिप्रयोग 210b; पिशाचि-
न्यादिमन्त्र 215b; बगलामुखीमन्त्र 217b; मन्त्रप्रयोग 222;
वक्ष्यमारणादिप्रयोग 228.

Besides the works mentioned in the intro-
duction, the author refers to many works among
which may be mentioned:—आगमकल्पद्रुम 43b;
48 and often; कल्पतरु 49; गणेशविमर्शिनी 12; 36b;
and often; गन्धर्वतन्त्र 9b; गवाक्षतन्त्र 9b; ज्ञानललिता
26b; तारारहस्यवृत्ति 60b; दक्षिणामूर्तिसंहिता 54b;
पारिजातेश्वर 25b; पूर्णापद्धति 46b; भूतभैरव often;
भैरवानन्दसंहिता 66; महादाननिर्णय 27; माधवाचार्य 29;
मानसोल्लास 22; योगिनीहृदय 61b; राजमार्तण्डिय 12b;
विशुद्धेश्वरतन्त्र 76b; विष्णुकल्पलता 58; समयाङ्गमातृका
54; सिद्धान्तशेखर 27; सुन्दरीरहस्यवृत्ति 21b; 48.

[B. D. 260.

809

आसुरीमहाप्रयोग.

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; seven lines to a page.

A tantric tract, having the form of a dialogue
between Ś'iva and Skanda. It professes to
be from the Ātharvaṇa Rahasya. It has 283
ś'lokas in all.

It begins:—

कार्तिकेय उवाच ।

कैलासशिखरासीनं देवदेवं सदाशिवम् ।
स्कन्दः यमच्छ षट्कर्मरहस्यं वेदसंमतम् ॥ १ ॥
वक्ष्याकर्षणबिद्वेषोच्चाटस्तम्भनमारणम् ।
त्रैलोक्यान्तर्गतारीणां निग्रहाय सुखेत्तपी ॥ २ ॥
ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रश्चापरवर्णकम् ।
साधयन्ति च तद्ब्रूहि कृपया परया विभो ॥ ३ ॥

महादेव उवाच ।

शृणु तावन्महामन्त्रमासुरीविधिमुत्तमम् ॥०

It ends:—

इत्येवमासुरीकल्पं स्कन्दाय शिवभाषितम् ।

शुभे वा अशुभे कार्ये साधकानां शुभावहम् ॥ २८२ ॥

नातः परतरो मन्त्रो नातः परतरः स्तवः ।

नातः परतरं ज्ञानं नास्ति तत्त्वमतः परम् ॥ २८३ ॥

इति श्रीआथर्वणरहस्ये अभिचारि-आसुरीकल्पः
समाप्तः ॥

[B. D. 189.

810

ककारादिकालीसहस्रनामस्तोत्र.

(from महाकालसंहिता of आदिनाथ.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 85; seven lines to a page.

A hymn containing one thousand names of the
goddess Kālī, all beginning with the consonant क,
with all the details about its employment to
secure different objects. It is from the Mahākāla-
sāhita of Ādinātha. It contains 473 verses.

It begins:—

कैलासशिखरे रम्ये नानादेवगणावृते ।

नानावृक्षलताकीर्णे नानापक्षिरवैर्युते ॥ १ ॥

चतुर्मेण्डलसंयुक्ते शृङ्गारमण्डपस्थिते ।

समाधौ संस्थितं शान्तं क्रीडन्तं योगिनीप्रियम् ॥ २ ॥

तत्र मौनधरं दृष्ट्वा देवी पृच्छति शंकरम् ॥

देव्युवाच ॥

किं त्वया जप्यते नाथ किं त्वया स्मर्यते सदा ॥ ३ ॥०

अमायां चन्द्रसंदर्शो दिवा चन्द्रप्रकाशनम् ।

चन्द्राष्टकं चाष्टदिक्षु तथा सूर्याष्टकं शिव ॥ ४ ॥०

ब्रह्मविश्वादिनिर्माणमिन्द्राणां करणं परम् ॥ ५ ॥०

केन मन्त्रेण तपसा कलौ पापसमाकुले ।

आयुष्यपुण्यरहिते कथं भवति तद्दद ॥ १२ ॥

शिव उवाच ॥०

तदेव नामसाहस्रं सुन्दरीशक्तिदायकम् ।

कथ्यते परया भक्त्या साधयस्व महेश्वरि ॥ ६२ ॥

मद्यैर्मांसैस्तथा शुकैः सर्वरक्तैरपि प्रिये ।

तर्पयेत्पूजयेत्कालीं विपरीतरतिं चरेत् ॥ ६३ ॥

foll. 11b.

The thousand names begin with v. 86 and
end with v. 270.

त्रीं कालीं कूं करालीं च कल्याणीं कमला कला ।
 कलावती कलाढ्या च कला पूज्या कलारिमका ॥ ८६ ॥
 वेद्यालतागृहे गत्वा तस्याशुम्भनतत्परः ॥ ३२९ ॥
 तस्या योनौ मुखं दत्वा तदसं विलिहन् जपेत् ।
 तदन्ते नामसाहस्रं पठेत्तत्किंपरायणः ॥ ३३० ॥
 कालिकादर्शनं तस्य भवत्येव त्रियामतः ॥०

It ends:—

इति श्रीमदादिनाथविरचितायां महाकालसंहितायां
 कालीकालसंवादे सुन्दरीशक्तिदानाख्यं कालीस्वरूपं काली-
 सहस्रनामस्तोत्रं संपूर्णमस्तु ॥

[B. D. 189.

811

कक्षपुट of नागार्जुन.

10×3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll 106; (10-115) six lines to a page. Without beginning.

Kakṣaputa is a metrical Tantra ascribed to the celebrated Buddhist alchemist Nāgārjuna of the second century A. D. As regards the genuineness of works ascribed to Nāgārjuna, see P. C. Roy, History of Hindu Chemistry, vol. II. p. XXIV. Rasaratnākara usually ascribed to him is probably a production of the 7th or 8th century A. D.; see *ibid*, p. XLI.

In his third Report, p. 313, Dr. Peterson mentions a tantric work ascribed to Nāgārjuna, accompanied by a commentary composed by a S'vetāmbara monk called Guṇākara in A. D. 1240. I was able to procure two MSS. of this work for the Bhadakamakara Memorial Collection (see above under No. 572). The following subjects are treated of in this work:—

वशीकरण, विद्वेषण, उच्चाटन, दर्पणे रूपदर्शन, चित्रकरण, मनुष्यान्तर्धानं (पितृवनमर्दितमसकृत्कन्यारक्तं मनःशिला-
 युक्तम् । त्रिभुवनमपि निगूहति तिलकक्रियया ललाटतटे ॥)
 कुतूहलानि, अग्निस्तम्भ (धवलप्लवङ्गमो (=मण्डूक C.) ऋव-
 रेणुं रुधिरं रञ्जयेत्तस्य । तपति न वर्षशतैरपि विभावसुः
 स्तम्भितस्तेन ।), जलस्तम्भ, उन्मादकरण, रोमशातन, शस्त्र-
 स्तम्भ, देशान्तरगमन, अकाले सूर्यचन्द्रग्रहणदर्शन, आवेश-
 धारण, विषप्रयोगविधान, विषमज्वराधिकार, भूतनाशन
 (In this chapter, a Mantra from भूतढामर is quoted in the text), ज्योतिर्दर्शन, अज्जन, वन्ध्या-
 पुत्रजनन, व्याघ्रदर्शन, मनुष्यदर्शन, गर्भनिवारण, वाजीकरण,
 वीर्यस्तम्भ, वृश्चिकविषनिवारण.

64

That before Guṇākara, many commentaries existed on this treatise of Nāgārjuna who quotes from Bhūtaḍāmara, is clear from the following verse in this commentary:—

आत्मस्मरणाय मया विवृता नागार्जुनप्रणीतेयम् ।
 आश्चर्ययोगमाला अत्रेतनवृद्धटीकातः ।

The Kakṣaputa contains twenty chapters and treats of nearly the same subjects as the above-mentioned treatise. Our MS. is without the first 9 folios at the beginning. For quotations &c, see Weber, No. 904; Mitra, Notices, I. p. 137 and I. O., No. 2616.

The following are a few colophons in our MS. :—

इति अग्निस्तम्भनं 15b; इति गत्यादिस्तम्भनं नाम सप्तमः
 पटलः 21b; इति सेनास्तम्भनं 21b; इति अशनिस्तम्भनं 30;
 इति मोहनं, उच्चाटनं 31b; इति मारणं 38; इति विद्वेषणं
 42b; इति इन्द्रजालविधानं 74.

It ends:—

इति श्रीसिद्धनागार्जुनविरचिते कक्षपुटे विंशतितमः
 पटलः ।

[B. D. 77.

812

कल्पसूत्र of परशुराम.

9½×6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 27; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1755. The MS. was written by Gaṇeśa Deva.

A tantric work in ten chapters, written in prose and attributed to Paras'urāma, the celebrated foe of the Kṣatriya race, and believed to be the fifth incarnation of God Viṣṇu. Cf. I. O., No. 2586; Mitra, Notices, vol. IV. p. 69; Ulwar, Extract, No. 614. Umānandanātha bases his work on this Kalpasūtra; see below No. 845.

It begins:—

अथातो दीक्षां व्याख्यास्यामो भगवान्परमशिवभट्टारकः
 श्रुत्याद्यष्टादशविधाः सर्वाणि दर्शनानि लीलया तत्तदवस्थापन्नः
 प्रणीय सविमत्या (?) भगवत्या भैरव्या स्वात्म (त्मा ?)
 विभिन्नया पृष्टः पञ्चभिर्मुखैः पञ्चान्नायान्प्रणिनाय । तन्नायं
 सिद्धान्तः षड्विंशत्तत्त्वानि विश्वं शरीरं कञ्चुकितः शिवो जीवो
 निष्कञ्चुकः परमशिवः स्वविमर्शः पुरुषार्थो वर्णात्मका नित्या
 शब्दा मन्त्राणामचिन्त्यशक्तिता संप्रदायविश्वासाभ्यां सर्वसिद्धि-

विश्वासभूयिष्ठं प्रामाण्यं० सैषा शास्त्रशैली वेद्या इव वेदादि-
विद्याः प्रकटाः सर्वेषु दर्शनेषु गुप्तं विद्या तत्र सर्वथा मति-
मान्दीक्षेत दीक्षास्त्रिः शास्त्री शांभवी मात्री चेति ।०

It ends:—

य इमां दशखण्डां महोपनिषदं महानैपुरसिद्धान्तसर्वस्व-
भूतामधीते स सर्वेषु यज्ञेषु यष्टा भवति यं यं क्रतुमधीते तेन
तेनास्येष्टं भवतीति हि श्रूयते इत्युपनिषदिति शिवम् ॥ १० ॥

० इति दुष्टक्षत्रियकुलकालान्तकरेणुकागर्भसंभूतमहादेवप्र-
धानशिष्यश्रीपरशुरामभार्गवमहोपाध्व महाकुलार्चानि-
मितं मन्त्रशास्त्रे कल्पसूत्रं संपूर्णम् ।

After the date, the following s'loka occurs:—

दुष्टकुलं रामेण प्राग्हेरम्बदत्तेन परशुनाच्छेदि ।
तद्वद्दी(१) शास्त्रेण परं दुष्टमतं यत्तदेव सादितम् ॥

[B. D. 159.

813

कादिमततन्त्र.

(from तन्त्रराजतन्त्र.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 36; eleven lines to a page. Incomplete.

Kādimata is one of the Tantras dedicated to
Śoḍaśī Nityā, i. e. Goddess Kālī. It is divided into
36 chapters of 100 s'lokas each and forms the
first part of the Tantrarāja Tantra. The Tantra-
rāja Tantra is edited by Mahāmahopādhyāya
Lakṣmaṇa S'āstrī in the Tantric Texts, vol. VIII.

Our MS. contains only ten chapters and few
verses of the eleventh. For an analysis, cf.
Mitra, Notices, III. p. 71 and I. O., No. 2538.
Subhagānandanātha wrote a commentary on this
Tantra in A. D. 1603; see I. O., No. 2540 and
Ulwar, Extract, No. 624.

Beginning:—

अनाद्यनन्तोपराधीनः स्वाधीनभुवनत्रयः ।
जयत्यविरतो व्यासविश्वकालो विनायकः ॥ १ ॥
भगवन्सर्वतन्त्राणि भवतोक्तानि मे पुरा ।
नित्यानां षोडशानां च नवतन्त्राणि कृत्स्नशः ॥ २ ॥
तेषामन्योन्यसापेक्षाजायते मतिविभ्रमः ।
तस्मात्तु निरपेक्षं मे तन्त्रं तासां वद प्रभो ॥ ३ ॥

ईश्वर उवाच । शृणु कादिमतं तन्त्रं पूर्णमन्यानपेक्षया ।०
आथे तन्त्रावतारो हि द्वितीयेनाथ मण्डलम् ।
नित्योद्धारस्तृतीये स्यात् ललितार्चा ततो द्वयोः ॥ ५ ॥

नैमित्तिकं तथा काम्यमर्चनं षष्ठके भवेत् ।

कामेश्वरी सप्तमके परतो भगमालिनी ॥ १० ॥

नित्या कृत्वा तु नवमे भेरुण्डा दशमे स्थिता ।

एकादशे वह्निवासिन्यथ वज्रेश्वरी मता ॥ ११ ॥

त्रयोदशे भवेद्दूती त्वरिता स्याच्चतुर्दशे ।

कुलसुन्दर्यतोव्यस्त्रिजित्यानित्या तु षोडशे ॥ १२ ॥

ततो नीलपताका स्याद्विजय्याष्टादशे परे ।

सर्वमङ्गलनित्यातो ज्वालामालिनिसंज्ञिता ॥ १३ ॥

एकविंशतिमे चित्रा कुरुकुला त्वनन्तरे ।

त्रयोविंशे तु वाराही ध्यानानि तदनन्तरे ॥ १४ ॥

पञ्चविंशे मातृकालिः पङ्क्तिं मन्त्रवैभवाः ।

सप्तविंशे श्वासरूपं अष्टाविंशे तु लोकता ॥ १५ ॥

अनन्तरे कुण्डकृत्स्नदूर्ध्वं होमकर्म च ।

एकत्रिंशे तदूर्ध्वं च होमात्काम्यफलोदयः ॥ १६ ॥

त्रयस्त्रिंशे तु षट्पदे यन्त्राणि फलभेदतः ।

चतुस्त्रिंशे तु कर्माणि पञ्चत्रिंशेस्य वासना ॥ १७ ॥

षट्त्रिंशे स्वात्मकथनमध्यायास्तत्त्वविग्रहाः ।

प्रत्यध्यायं शतं श्लोकाः स्यादेवं तन्त्रसंग्रहः ॥ १८ ॥०

Colophon:—

इति श्रीषोडशीनित्यातन्त्रेषु कादिमते० पटलः ।

The folios are marked तं० रा०=तन्त्रराज.

[B. I. 66.

814

कामकला of पुण्यानन्द with
विलास by नटनानन्द.

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 57;
nine lines to a page. Dated Śaivāt 1858.

A tantric work called Kāmakaḷā, consisting of
55 verses, composed by Puṇyānanda, with a
commentary by Naṭanānada, pupil of S'ankarā-
nanda and Nāthānanda and the author of
Cidānandavāsanā. Naṭanānanda refers to the
previous commentators of Kāmakaḷā.

For an abstract of the S'āmbhava doctrine
expounded in this work, see Bhandarkar, Report,
1883-84, pp. 89-90; for the full text of Kāma-
kaḷā, cf. ibid, p. 376-79. Naṭanānanda quotes
profusely from the Upanishads in support of his
doctrine. Published in the Kāśmīr Series.

The text begins:—

सकलभुवनोदयस्थितिलयमयलीलाविनोदनोद्युक्तः ।

अन्तर्लौकविमर्शः पातु महेक्षः प्रकाशमात्रतनुः ॥ १ ॥०

The com. begins:—

रुद्राक्षकङ्कणलसत्करदण्डयुग्मा

भालान्तरालसितभस्मघृतत्रिपुण्ड्रा ।

रुद्राक्षमण्डनविभावितदिव्यमूर्तिः

श्रीरामदीक्षितगुरोर्मम संनिधत्ताम् ॥ १ ॥

चन्दे तन्मिथुनं दिव्यमाद्यमानन्दचिद्धनम् ।

अनुत्तरपदं ज्योतिरिति यज्ञाव्यते बुधैः ॥ २ ॥

श्रीमते नटनानन्दयोगिने परमात्मने ।

रक्तशुक्लप्रभामिश्रतेजसे गुरवे नमः ॥ ३ ॥

प्रणमत नाथानन्दं परया भक्त्या चिदैक्यबोधानन्दम् ।

उपनिषदर्थनिगूढं सकलजनानन्दरुद्रपीठारूढम् ॥ ४ ॥

[Probably the first four verses were added by the scribe; the real commentary began with v. 5.]

नमः शिवाय नाथाय चिद्रूपानन्दरूपिणे ।

श्रीमते चटुलापाङ्गपाटितातङ्कशङ्कवे ॥ ५ ॥

पुण्यानन्दमुनीन्द्र(द्रात्?) कामकला नाम विश्रुता जाता ।
आख्या काचिदमुष्या नटनानन्दः करोति स व्याख्याम् ॥ ६ ॥

इह हि शक्तिपात्रसमुन्मिषत्सकलवेदान्ततात्पर्यनिर्णयवि-
शारदाः सत्संप्रदायनिष्ठान्ताः सर्वांगमार्थावधारितात्मतया
याथार्थ्यविदः सच्चिदानन्दसिन्धुविहरणपटीयांसोत्रभगवन्तः
पुण्यानन्दाः स्वयं परमात्मानं प्रकाशयन्तः परमेश्वरमात्म-
त्वेन समाविशन्तः परेषामपि भक्तिभाजां पुरुषाणामुज्जिहीर्षु-
तया परमात्मैकत्वलक्ष्यलक्षणमाशासते ॥ मूलं ॥ सकलभुव-
अत्र पुण्यानन्दयोगिनः पुण्यवशात् स्वाभाविकभक्तिपरितोषित-
परमेश्वरकरुणाकटाक्षनिर्धूतनिखिलपाशस्तोमाः सकलविद्याधि-
भूदेवताभूतमहात्रिपुरसुन्दरीमन्त्रचक्रपूजाक्रमं व्याचिकीर्षतया
तदधिष्ठानभूतकामेश्वरीरूपमादावाचक्षते-सकलेति०

The following passage occurs on foll. 24b and 25:—

पुण्यानन्दमुखे तामुदितामानन्ददायिनीमेताम् ।

कामकलामहमनिशं मूर्ध्ना चावहामि चित्तेन ॥

इति कामकलाव्याख्या नटनानन्द(देन)देशिकप्रीलै
रचिता रसिकजनानां पुंसामालोकनाय चिद्वल्ली ॥

नाथानन्दगुरुणां शिष्यास्तत्त्वार्थचिन्तकाः सन्ति ।

तेषामन्यतमोयं टीका(पुता?) चकार तत्प्रीलै ॥

अस्याः कामकलायाः व्याख्या पूर्वैरुदाहृतानेका ।

अस्मिन्स्थानेपि सन्नक्त्या नटनानन्दो भावयामास ॥

पुण्यानन्दमहात्मा कामकलारूपविन्दुमुक्त्वैव ।

विन्दोर्विकसनरूपं श्रीचक्रं नाम विन्दुमुमुक्षुः ॥

तत्क्रमविकरणरूपं श्रीकामकलाविलासमन्येषः ।

आरभते विवरीतुं गुरुपदकृपयैव सुन्दरीभक्तः०

The following are quoted by Nāṭanānanda:—

अभिनवगुप्तपादाः 24, 28b; अमृतानन्दयोगी, 4, 23,
41b & 47; कृष्णानन्द (com. on लघुभट्टारिक) 26;
क्रोधभट्टारिक 37; गीताभाष्य (metrical) 16b; चतुःशती
3, 6b, 39b &c; चिदम्बररहस्य 34; चिदानन्दवासना
(author's own) 9, 23b, 36b; त्रिशिकाशस्त्र 38; नाथानन्द
(author's Guru) 4b, 49; परमानन्दयोगी 15b;
प्रत्यभिज्ञासूत्र 3, 41 &c, रससारसंग्रह 35; रहस्यागम 5,
17, 40b &c; लघुभट्टारिक 36; ललितोपाख्यान 3, 48;
वामश्वरतन्त्र 9, 10, 28b; विरूपाक्षपञ्चाशिका 4b, 5, 14b,
28, 38 &c; शंकरानन्द 7; शिवसूत्र 6b; शिवानन्दस्वामी
4b, 31, 53 &c; श्रीतन्त्रसङ्गाव 27b, 38b, 43; (a
reading is discussed from this work on foll. 43,
43b;) सुभगोदयवासना 36b, 38b, 54 &c; सौभाग्य-
हृदय 5, 17b; स्वच्छन्द 7b, 9, 24b, 55b and
हृदयसूत्र 2b.

[B. D. 232.]

815

कालीपञ्चदशनित्यामन्त्र.

6½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 4;
seven lines to a page.

A collection of 15 tantric Mantras in praise of
Mahākālī.

It begins:—

ॐ क्रीं क्रीं कालिकालि महाकालि कौमारि भगं देहि-
स्वाहा । ऊनविंशत्यर्णः ॥ १ ॥

It ends:—

ॐ क्रीं हूं ह्रीं ऐं मिते परिमिते पराक्रमाय । ॐ क्रीं हूं ह्रीं
ऐं सौं हुं हुं फदस्वाहा ॥ इति सप्तविंशत्यर्णः ॥

कालीपञ्चदशनित्यामहामन्त्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.]

816

कालीपञ्चदशीयन्त्र.

(from आथर्वणरहस्य.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; seven lines to a page.

Mystic writings, calculated to yield desired
fruits when held on the body, in praise of Kālī,
from the Ātharvanarāhasya. It is narrated by
Mahādeva to Pārvatī.

It begins:—

देव्युवाच ॥

किंचिद्ब्रूहि महादेव साधनं सुखदं नृणाम् ।
विश्वेश करुणासिन्धो कृपां कुर्यान्ममोपरि ॥ १ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि रहस्यं यन्त्रमुत्तमम् ।
अथादौ गोपिनां कान्ते त्वप्रियार्थे वरानने ॥ ४ ॥
यन्त्रं पञ्चदशाक्ष्यं मे विधिना शृणु शोभने ॥०

It has 81 s'lokas in all.

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये कालीपञ्चदशीयन्त्रः समाप्तः ॥
[B. D. 189.

817

कालीपूजापद्धति.

10½ × 4 inches; Devanāgarī character.
Foll. 32; ten lines to a page.

A manual of Kālī-worship.

It begins:—

अथान्तर्यजनं यक्ष्ये दृष्टादृष्टफलप्रदम् ।
योगिनो येन जायन्ते अधुनामामवांसदा ॥
गुरुध्यानं प्रकुर्वीत यथापूर्वं विशालधीः ।
स्नायाच्च विमले तीर्थे पुष्करे हृदयाश्रिते ॥०

इत्यन्तःपूजा । अत्राप्यशक्तौ यातायातक्रमेण वारत्रयं
देवीं कुण्डलिनीं तर्पयित्वा अन्तर्यामिफलं लभेत् । अथ
साधकः कुलयुवतिवेषं कृत्वा वनितया अपि कारयित्वा
पीठन्यासं कुर्यात् ।

ततः स्त्रीवेषधारी स्यात् सिन्दूराङ्कितभालकः ॥०

—fol. 7.

It ends:—

इति पूजापद्धतिसंपूर्ण ।

[B. D. 150.

818

कालीसहस्राक्षरीमन्त्र.

(from गौरीयामल.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; seven lines to a page.

A mystic address to Goddess Kālī consisting
of one thousand letters. From the Gauriyāmala
Tantra.

It begins:—

ॐ स्वस्ति श्रीकृष्णायै नमः ॥ कीं कीं कीं हीं हीं हूं हूं
दक्षिणे कालिके कीं कीं कीं हीं हीं हूं हूं स्वाहा ॥०

It ends:—

अमुक्या अपि पूजादिदक्षिणावदुदीरितम् ।
यामवाप्य महामाये अमरत्वमहं गतः ॥ १ ॥
त्वयैव कथितं पूर्वं किं न स्मरसि भामिनि ।
अविनाभावमालम्ब्य त्वयोक्तं च महाकुलम् ॥ २ ॥
न विनाभावनं ब्रूयात् गणनाय तु पार्वति ॥

इति श्रीगौरीयामले दक्षिणकालीसहस्राक्षरी समाप्तः ॥
श्रीदक्षिणकाल्यै नमः ॥

[B. D. 189.

819

क्रमदीपिका of केशवाचार्य.

11½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 35; eleven lines to a page. Last folio
wanting.

A tantric work in eight Paṭalas describing
in detail the method of Viṣṇu-worship, by
Kes'ava-cārya; see Bik., p. 590-91; Mitra, Notices,
IV. p. 132 and 215. Published with the
commentary of Govindabhaṭṭa in the Chow-
khamba Sanskrit Series. Kes'ava Kāśmīrī, also called
Kes'ava Kāśmīrī, was a follower of Nimbārka's
philosophy; see Bhandarkar, Report, 1882-83,
p. 21. He flourished about A. D. 1500; cf. I. N.
Farquhar, Outlines of the Religious Literature,
p. 305.

It begins:—

कलात्तमायालवकान्तमूर्तिः कलकणद्वेणुनिनादरम्यः ।
श्रितो हृदि व्याकुलयंखिलोकीं श्रियेस्तु गोपीजनवल्लभो वः १

गुरुचरणसरोरुहद्वयोत्था-

न्महिरजःकणकान्प्रणम्य मूर्ध्ना ।

गदितमिह विविच्य नारदाद्यै-

र्यजनविधिं कथयामि शार्ङ्गपाणेः ॥ २ ॥०

The Paṭalas end:—Ist on fol. 4b; IIInd on
8; IIIInd on 11b; IVth on 16; Vth on 23b; VIth
on 23b; VIIth on 29b; प्रपञ्चसार usually followed
by the author is quoted on fol. 11b.

It ends:—

न्यासजपहोमपूजातर्पणयन्त्राभिषेकविनियोगानाम् ।
दीपिकयेव मयोद्गास्यते क्रमः कृष्णमन्त्रकथितानाम् ॥

संशयतिमिरच्छिदुरा सैषा क्रमदीपिका करेण महद्भिः ।
करदीपिकेव धार्या सञ्जेहमहर्निशं समस्तसुखावाप्त्यै ॥
जनमिममनुविद्धा येन यस्याप्ससूते
यदनुतमजस्रं पाति चाधिष्ठितेयम् ।
यदुरुमहदुदचिर्य विधत्ते च गोपी
तममृत—

[B. D. 152.

820

खड्गमालामन्त्र.

(from ललितापरिशिष्ट.)

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven lines to a page.

This Mantra for securing a Khadga—a sword—is from the Lalitāpariśiṣṭa of the Brahmottara-khaṇḍa.

It begins:—

श्री देव्युवाच ।

भगवन्देवदेवेश सर्वज्ञ करुणानिधे ।

शुद्धशक्तिमहामन्त्रं ब्रूहि मे सकलेष्टदम् ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मन्त्रं परिपृच्छसि ।

तस्य स्मरणमात्रेण चक्रपूजाफलं लभेत् ॥ २ ॥

ॐ अस्य श्रीशुद्धशक्तिमालामन्त्रस्य । उपस्थेन्द्रियाधिष्ठात्री
वरुणादित्य ऋषिः । गायत्रीछन्दः । खड्गसिद्धये जपेविनियोगः । ०

तादृशं खड्गमाप्नोति येन हस्तधृतेन वै ।

अष्टादशमहाद्वीपसम्राट् भोक्ता भविष्यति ॥ १ ॥

—fol. 7.

It ends:—

एकत्रिंशत्सहस्राणि त्रैलोक्यमोहनक्षमः ॥ १४ ॥

इति श्री ब्रह्मोत्तरखण्डे ललितापरिशिष्टे खड्ग-
माला समाप्तः ॥

[B. D. 179.

821

खड्गमालामन्त्र.

(from ललितापरिशिष्ट.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 17;
five lines to a page.

Another copy.

[B. D. 203.

822

गायत्रीपद्धति of शङ्कराचार्य.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 78; seven or nine lines to a page.

A work on the worship of Gāyatri &c., ascribed to the great Śaṅkarācārya.

It begins:—

सवितारं प्रणम्यादौ सावित्रीं श्रीगुरुं मुनीन् ।

विश्वामित्रं वसिष्ठं च गायत्रीपद्धतिं ब्रूवे ॥ १ ॥ ०

A Gāyatrikavaca from the Viśvāmītra Saṁ-
hitā is quoted, which begins:—

विश्वामित्र महाप्राज्ञ गायत्रीकवचं शृणु ॥

यस्य विज्ञानमात्रेण त्रैलोक्यं वशयेत्क्षणात् ॥ १ ॥ ०

It ends:—

इति श्रीविश्वामित्रसंहितायां ब्रह्मकौशिकसंवादे गाय-
त्रीकवचं संपूर्णम् ॥ fol. 36b; विश्वामित्रसंहिता is again
mentioned on fol. 48b; नित्यपूजाविधि of गायत्री
ends on fol. 73b, after which गायत्रीपुरश्चरणविधि is
given upto the end of the work.

It ends:—

इति श्रीशङ्कराचार्यैर्भगवद्भिः प्रकाशिता ।

गायत्रीपद्धतिः शुद्धः(द्व)संप्रदायाद्विजन्मनाम् ।

हिताय ब्राह्मणानां च ब्रह्मवर्चःसमृद्धये ॥

लिखित्वा पूजयेदेनां सोऽपि सिद्धिमवाप्नुयात् ॥

इति श्रीमदाचार्यविरचिता सर्ववेदशास्त्रपुराणतन्त्रसंमता
गायत्रीपद्धतिः समाप्तः(सा) ॥ जोगलेकरोपनामकहरि-
भट्टात्मजपरशुरामेण लिखापितं स्वार्थं परार्थं च ॥

[B. D. 79.

823

गायत्रीपद्धति of शंकराचार्य.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 102; seven lines to a page. Dated Ś'aka
1756.

Another copy.

[ZZ. E. 34.

824

गायत्रीपुरश्चरणपद्धति of शंकरभट्ट घारे.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 120; nine lines to a page. Dated Śaṁvat
1849.

इति श्रीमद्यासपरशुरामविरचिते गायत्रीरहस्ये०

In the VIIIth chapter the whole of Sāyana-bhāṣya on the hymn उदु त्वं जातवेदसं० is quoted. S'āṅkarācārya's Gāyatrīrahasya is quoted in four or five places. Other authorities quoted are:—

क्षीरस्वामी, प्रपञ्चसार, पारिजातक (मदनपारिजात), मन्त्रदेवप्रकाशिका, मन्त्रहेत्वर्थप्रकाशिका, स्मृतिचन्द्रिका, स्मृतिसार, स्मृतिसंग्रह, वसिष्ठकल्प, ब्रह्मकल्प and हरदत्त. It ends:—

इति तर्पणं कृत्वा गुर्वादीन्ममेत् । इति गायत्रीरहस्ये
सन्ध्योपासनानन्दो नाम दशमोऽनुभवः ॥ १० ॥

[Z. A. 26.

828

गुरुमन्त्र.

6½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 7; seven lines to a page.

The MS. contains the formulæ of Gurumantra and other Mantras.

Begins:—

अस्य श्रीगुरुमन्त्रस्य ब्रह्मणे ऋषये नमः ॥ शिरसि०

End:—

नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्यासंप्रदायकर्तृभ्यो नमो गुरुभ्यः ।
ॐ शान्तिः । शान्तिः शान्तिः ॥

[B. D. 203.

829

गोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपान
and कालिशाबर or शाबरतन्त्र.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-20; 22; 24; about 10 lines to a page. Dated Samvat 1862.

Two tantric pieces; the first is in 15 chapters and ends on fol. 22; the second has three chapters. The first piece seem to be complete.

It begins:—

आदिनाथो ह्यनाथश्च कालश्चैवातिकालकः ।

करालो विकरालश्च महाकालश्च सप्तमः ॥ १ ॥

कालभैरवनाथश्च वटकस्तदनन्तरम् ।

भूतनाथो वीरनाथः श्रीकण्ठो द्वादशो मतः ॥ २ ॥

एते कापालिकाः प्रोक्ताः वीरतुम्बीसहाफलैः (?)

शिष्याणां सूर्यसंख्या च तानहो वच्मि संश्रुणु ॥ ३ ॥

नागार्जुनो जहुभृतो हरिश्चै(व)तृतीयकः ।

सत्यनाथो भीमनाथो गोरक्षश्चर्पटस्तथा ॥

अघटश्चैव वैराग्यः कन्थाधारी जल-री ॥ ४ ॥

मार्गप्रवर्तका ह्येते तद्यच्च (?) यमलार्जुनः ।

एतदुक्तं शाबराणां मन्त्राणां सिद्धिदायकम् ॥ ५ ॥०

The colophon:—

इति श्रीगोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपाने०
(II) The second piece begins:—

श्री देव्युवाच ।

सर्वेषां शाबराणां च साधनं वद शंकर ।

शिव उवाच ॥

श्रुणु पार्वति वक्ष्यामि सिद्धं शाबरसाधनं०

इति श्रीकालिशाबरे पार्वतीसंवादे षट्कप्रोक्तं परिभा-
षापटलं fol. 24.

इति श्री का० संवादे कालिसंक्षेपपटलः ॥

देव्युवाच ॥

देवेश श्रोतुमिच्छामि कालिशाबरसाधनम् ।

शिव उवाच ।

ललाटे कुलपुष्पं च हस्ते दिव्यकुशाः शिवे ॥ fol. 25.

It ends:—

इति श्रीशाबरतन्त्रे शिवपार्वतीसंवादे भाषामन्त्रसाधनं
नाम सप्तदश (?) पटलः ।

[B. D. 282.

830

चक्रराजन्यास and महाषोढान्यास.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 15 lines to a page.

Method of mystically touching the various parts of the body.

It begins:—

अस्य श्रीचक्रराजन्यासस्य श्रीदक्षिणः पङ्क्तिच्छन्दः
श्रीराज रा० महा० दे० हृदि ऐक बी. कीर्तिह०

आयुधमुद्राः प्रदर्श्य योन्या प्रणम्य मूलेन मनसा संपूज्य
यथाशक्ति प्रजप्य गुह्येतिजपं निवेदयेत् । इति श्रीचक्रन्यासः ।
अथ महाषोढान्यासः । प्रकाशमानेति कुण्डलिनीं ध्यात्वा
पादुकां जप्त्वा० fol. 14.

It ends:—

इति परामासादमन्त्रः । श्रीगणराजशक्तिशिवो जयतु ॥

[B. I. 65.

831

चण्डीस्तोत्रप्रयोगविधि of नागोजीभट्ट.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; about 10 lines to a page. Dated Samvat 1820.

An exposition of the details of the worship of Candī by the recitation of the Saptas'atī Stotra from the Mārkaṇḍeya Purāṇa, by Nāgojibhaṭṭa Kāle, who lived in the first half of the 18th century. The present piece is probably a part of the author's commentary on the Saptas'atī Stotra.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि नवरात्रिविधानकम् ।
जपेनेकोत्तरां वृद्धिं दिनानि नवसंख्यया ॥ १ ॥
नवाक्षरीविधानेन संपूज्याथ विचक्षणैः ।०

अथ शतचण्डीविधिः । fol 10; अथ होमविधिः fol. 14.

It ends:—

सुवर्णमितं हेम सुवर्णमशीतिगुञ्जमिति ॥ इति श्रीमदुपा-
ध्यायोपनामकशिवभट्टसुतसतीगर्भजनागोजीभट्टकृते मार्क-
ण्डेयपुराणान्तर्गतसप्तशत्याख्यचण्डीस्तोत्रप्रयोगविधिः समाप्तः ।

A reference is made to the following works:—
क्रोडतत्र 1; कात्यायनीतत्र 2, 12 17; उडुमरेश्वरतत्र 5b;
ज्ञानार्णव 6b; डामरकल्प 6b; मन्त्रमहोदधि 13; रुद्रयामल
13 and दा(मा ?)धवभट्टीय 15.

[B. D. 233.

832

जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र.

(from आकाशमैरवकल्प.)

7¼ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about ten lines to a page.

This Mantra forms the 71st Adhyāya of the Akāś'abhairavakalpa.

It begins:—

श्रीशिव उवाच ।
अथ शृणु जगत्क्षोभं सर्वलोकेषु दुर्लभम् ।
अथ शृणु कथयामः प्रार्थयामो मुनीन्द्रैः
अधिगतरीपुलोकानावृतास्तादृशास्ते ।
हरिविधिमुखवीरानप्रमेयानसह्या-
नपि तु बिभृत्तयोर्थान्यन्तरोन्ते ततस्तत् ॥

जगत्क्षोभणमन्त्रस्य ऋषिस्तत्पुरुषेश्वरः ।
तथातिजगतीछन्दो देवता शरभेश्वरः ॥०

It ends:—

आलिख्य वृत्तं वहिरष्टशूलं मध्ये च मायां त्रिशिखान्तराले ।
साध्यावृत्तं सर्वजपोपयोगं संक्षोभणं चक्रममोघमेतत् ॥

इति आकाशमैरवकल्पे जगत्क्षोभणमालामन्त्रप्रकरणं
नामैकसप्ततितमोऽध्यायः ।

[B. D. 239.

833

जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र.

12¾ × 6¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; 10 lines to a page.

The MS. gives 3 pariyāyas of this Mantra. पर्याय I ends on fol. 4; पर्याय II on fol. 8a; पर्याय III on fol. 11.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ॥ जगत्क्षोभिणीमालामन्त्रप्रारम्भः ॥ ॐ
नमो भगवते विश्वशरीराय पञ्चमुखभञ्जनाय ॥ fol. 2
is blank; about 11 lines are not given.

The end:—

ॐ रं रं हूं खं फट् सर्वं सात्त्विकग्रहं नाशय नाशय ८१
ॐ रं इति श्रीजगत्क्षोभिणीमालामन्त्रतृतीयपर्यायः समाप्तः

[B. D. 86.

834

तन्त्रसार of कृष्णानन्द.

11 × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 326; ten lines to a page.

A summary of the tantric cult by Kṛṣṇānanda Vāgīś'a Bhaṭṭācārya. For an analysis of the work, see Bod., No. 149; also I. O., No. 2574; Mitra, Notices II. p. 326; Weber, No. 1335.

It begins:—

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिसुरवन्दितम् ।
गुरुं च ज्ञानदातारं कृष्णानन्देन भीमता ॥ १ ॥
तत्तद्वन्धगतान्वाक्याज्ञानार्थं प्रतिपद्य च ।
सौकर्यार्थं च संक्षेपात्तन्त्रसारं(रः) प्रतन्यते ॥ २ ॥०

It ends:—

श्रीकृष्णानन्दवागीशभट्टाचार्यस्य संग्रहम् ।
इष्ट्वा नयीत शास्त्राणि × × × सांप्रतम् ॥
इति श्रीमहामहोपाध्यायभट्टाचार्यकृतस्तन्त्रसारः समाप्तः ।

[B. D. 66.

835

तृचाकल्पविधानप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll 8; about 10 lines to a page.

This contains the Prayoga of Tṛcākalpa used to propitiate the Sun-god.

It begins:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे तृचाकल्पविधानम् ॥ अथ प्रयोगः । तत्रादौ शुभे सुहर्ते नदीतीरे शुद्धभूमौ वेदिं कृत्वा० तृचाकल्पविधिना अर्घ्यप्रदानानि नमस्काराश्च करिष्ये ॥

It ends:—

एवमाधितयः (?) सूर्यः सर्वाका(मा) नवामुयात् ॥ अर्घ्य-पद्धतिक्रमो लिख्यते ॥

[B. D. 213.

836

त्रिकूटारहस्य.

(from रुद्रयामल.)

7¼ × 4; inches; Devanāgarī character. Foll. 83; seven lines to a page.

Trikūṭārahasya, on the worship of Goddess Trikuṭā, consisting of 32 Paṭalas. From Rudrayāmala. It contains about 730 verses.

It begins:—

देवी उवाच ।

भगवन्सर्वमेतत्त्वं त्रैलोक्यप्रभुरीश्वरः ।

त्रिगुणात्मा त्रिलोकेशस्त्रिनेत्रस्त्रिपुरान्तकः ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे त्रिकूटारहस्ये मुक्तिसाधनकव-
चाख्यः द्वात्रिंशपटलः समाप्तः । ३२ ॥ संपूर्णं शुभं ।

[B. D. 203.

837

त्रिपुरसुन्दरीपूजापद्धति.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 34; seven lines to a page. Incomplete.

A manual on the worship of Tripurasundarī.

It begins:—

तत्र प्र(गृ)हप्राङ्गणैकदेशे प्रत्यङ्मुख आजातुपादावामणि-
बन्धौ (हस्तौ) प्रक्षाल्याचम्य द्वारे स्थित्वा सामान्यार्घ्यं कुर्या-
त्तद्यथा ॥ देहल्यग्रे वृत्तचतुरस्रं मण्डलं मत्स्यमुद्रया कृत्वा०

66

इति मण्डलमन्त्रेण गन्धाक्षतपुष्पैरभ्यर्च्य अक्षमन्त्रेण साधारं
तान्नपात्रं प्रक्षाल्य संस्थाप्य० गन्धाक्षतैरम्बुपुष्पाभ्यां बहि-
र्द्वारदेवताः पूजयेत् ॥

एवं गुणेत्यादि शुभतिथौ श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीमु-
द्दिश्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीप्रीत्यर्थं श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी-
पूजां करिष्ये ॥ fol. 3; ० एषा श्रीपात्रार्चनसरलिः
(जिः?) ॥ भोगपूजाबलीनां तु प्राग्वच्चीन् मण्डलान्लिखेत् ॥
15; ० श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नम इति शृङ्गाररसात्मिकां
ध्यायेत् ॥ सजलपुष्पाक्षतैस्त्रिपुराचक्रैश्चैव प्रथमावरणपूजां
समर्प्य विन्दुत्रयेण देवतां संतर्पयेदिति प्रथमावरणं ॥ १ ॥ ३ ॥
32b; ० श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नम इति वीररसात्मिकां
ध्यायेत् ० इति द्वितीयावरणं 33b; ० श्रीमहात्रिपुरा इति
करुणरसात्मिकां ध्यायेत् ० इति तृतीयावरणम् ॥ 34b.

[B. D. 179.

838

त्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धति.

6½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 9; about ten lines to a page. Dated
S'ake 1756.

Another manual of the same subject.

It begins:—

अथ श्रीत्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धतिः प्रारम्भः ॥०

[B. D. 203.

839

त्वरितरुद्रविधान.

7¼ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; about ten lines to a page. Dated
S'ake 1708.

This piece is from the Rudrayāmala. It is intended for propitiating God Rudra.

It begins:—

हरिः ॐ अथ त्वरितरुद्रविधानं तत्रायं कालः ० ॥ ३ ॥०
अथ प्रयोगः पूर्वोच्चरित एवं० पुण्यतिथौ अमुकमुद्दिश्य अमुक-
सङ्ख्याया त्वरितरुद्रजपमहं करिष्ये० अस्य श्रीत्वरितरुद्रमन्त्रस्य ॥
अथर्वणऋषिः ॥ अनुष्टुप् छन्दः ॥० क्षिप्रकार्यसिद्ध्यर्थं जपे
विलियोगः०

The Mantra proper is:—

ॐ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा
भुवना विवेश ॥ तस्यै रुद्राय नमो अस्तु ॥ (तै०संहिता
5-5-9-3.)

It ends:—

इति रुद्रयामले मदनमहार्णवोक्तं त्वरितरुद्रविधानं
समाप्तम् ॥

[B. D. 179.]

840

दक्षिणकालीमहामन्त्र.

(from रुद्रयामल.)

6½ × 4 inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

A Mantra from the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

अस्य श्रीदक्षिणकालीमहामन्त्रस्य ॥ भैरवाय नमः ॥
शिरसि ।०

It ends:—

इति श्रीरुद्रयामले उमामहेश्वरसंवादे दक्षिणकाली
महामन्त्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.]

841

दक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धति.

6 × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 33; 8 lines to a page.

A manual on the worship of the goddess
Dakṣiṇakālī.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ अथ श्रीदक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धतिः ॥
तत्र श्रीमान्साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय &c.

It ends:—

इति दक्षिणकालिकाया एकाक्ष(र)त्र्यक्षरमन्त्रयोः पद्धतिः
समाप्ता ॥

[B. D. 203.]

842

दक्षिणामूर्तिसंहिता.

(Adhys. 24-32.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 31; ten lines to a page.

A tantric work consisting of 64 chapters.
The present MS. contains only chapters 24-32.
The work is quoted in Tantrasāra. Cf. I. O.,
No. 2583 and Ulwar, Extract, No. 629.

Begins:—

श्रीपार्वत्युवाच ।

त्रिपुरा परमेशानि सर्वमन्त्रमयी शिवा ।

संविद्रूपा तु कथिता कथं पूज्या सदाशिव ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच ॥

प्रातस्तुथाय देवेति संस्मरेत्पद्ममुज्ज्वलम् ॥०

इति दक्षिणामूर्तिसंहितायां करशुध्यादि चतुर्विंशतिः
पटलः । 4; इति श्रीविद्याविवरणं नाम पञ्चविंशतिः० 8;
इति० यजनं न्यासमुद्राविवरणं नाम षड्विंशतिः० 11 b;
इति ०ध्यानादियजनविधिर्नाम सप्तविंशतिः 15; इति ०श्री-
विद्याविवरणं नाम अष्टाविंशतिः पटलः 19 b; इति ०बलिय-
जनविधिर्नाम एकोनत्रिंशत्पटलः 20 b; इति होमलक्षणं
नाम त्रिंशत्पटलः 25; इति ०विद्याप्रयोगत्रीजसाधनं नाम
एकत्रिंशत्पटलः 28 b.

It ends:—

दीक्षितस्याधिकारोत्र नान्यस्य परमेश्वरि ।

पुस्तके लिखितं दृष्ट्वा स्वयं ज्ञात्वा करोति यः ॥ ३६ ॥

ग्रन्थहत्यासुरापानस्वर्णहत्यादिपातकैः ।

लिप्यते नात्र संदेहो नरके निवसत्यसौ ॥ ३७ ॥

इति ०दीक्षावृत्तिविवरणं नाम द्वात्रिंशत्पटलः । ग्रन्थसंख्या ६००

[B. D. 124.]

843

नामिविद्यामन्त्र.

7 × 3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 10;
six lines to a page. Incomplete.

A tantric piece, having the form of a dialogue
between Agastya and Hayagrīva.

Begins:—

अगस्त्य उवाच ।

हयग्रीव दयासिन्धो सर्वशास्त्रविशारद ।

केन प्राप्नोति नियतेरात्मज्ञानमचञ्चलम् ॥ १ ॥ २ ॥

हयग्रीव उवाच ।

अगस्त्य मुनिशार्दूल शृणु वक्ष्यामि सादरम् ।

शिवाशिवरहस्यं तद्रूपनीयं महासुने ॥ ३ ॥०

श्रीशिव उवाच ।

तु ग परामयं भेदमन्त्रं त्रैलोक्यदुर्लभम् ।

नामिविद्यात्मकं दिव्यं षट्त्रिंशत्संख्यतरवकम् ॥ १० ॥०

अथ नाभिविद्योद्धारः । अस्य श्रीनाभिविद्यामन्त्रस्य । दक्षि-
णामूर्तिर्ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । श्रीषोडशाक्षरीमहात्रिपुर-
सुन्दरी देवता० fol. 4.

[B. D. 180.

844

नित्याकवच and सङ्कटायोगिनीपूजाविधि.

7½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2; about 15 lines to a page.

The method of worshipping Saṅkaṭā Yoginī.

It begins:—

देशकालौ संकीर्त्य यजमानेन दृतोहं अमुकगोत्रोत्पन्नस्य अमु-
कराश्यन्तर्गतअमुकनक्षत्रामुक्चरणजातस्यामुकशर्मणः सङ्क-
टादशाजनिक्लेशनिरसनपूर्वकसङ्कटाप्रसादसिद्ध्यर्थं यथा-
मिलितोपचारद्वयैः सङ्कटायोगिनीपूजनपूर्वकं जपं करिष्ये ।
आसनमासीर्य उपविश्य०

ततो मङ्गलादिसप्तयोगिनीमन्त्रान् प्रत्येकं अष्टोत्तरशतं जप्त्वा०
नित्याकवचं पठित्वा० प्रार्थयेत् ।

The seven Yoginis are:—मङ्गला, पिङ्गला, धनदा,
भ्रामरी, भद्रिका, उल्का, and सिद्धा. The नित्याकवच in
20 śloka begins:—

समस्तापद्विमुक्त्यर्थं सर्वसंपदवाप्तये ।

भूतप्रेतपिशाचादिपीडाशान्त्यै सुखाप्तये ॥ १ ॥०

The end:—

सायंप्रातर्जपेन्नित्याकवचं सर्वरक्षकम् ।

कदाचिन्नाशुभं पश्येन्न शृणोति च मत्समः ॥ २ ॥०

इति तन्त्रराजे नित्याकवचं संपूर्णम् ।

[B. D. 182.

845

नित्योत्सवनिबन्ध of उमानन्दनाथ.

(Ch. I.)

10 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; ten lines to a page.

Nityotsavanibandha is a tantric work based on
Paras'urāma's Kalpasūtra; it has seven chapters
and was composed in A. D. 1745 by Umānanda-
nātha, pupil of Bhāsurānandanātha, otherwise
known as Bhāskararāya, son of Gambhīrarāya.
Bhāskararāya lived in the beginning of the
18th century; see below No. 920.

Umānandanātha wrote his Hṛdayāmṛta in
Kali Saṁvat 4843 i. e. A. D. 1742; see Stein,
p. 226. He was a Mahāśāstra (Des'astha) Bra-
hmin. His name before the Dikṣā was Jagan-
nātha; S'rutapeṭava was his surname. He was
honoured at the court of a Maratha Prince of
Cola; see below. Published in the Gāekavād
Oriental Series, as the second part of Paras'u-
rāma's Kalpasūtra.

Begins:—

नत्वा नाथपरंपरां शिवमुखां विश्वेश्वरं श्रीमहा—

राज्ञीं तत्सचिवां तदीयपुतनानाथां तदन्तःपराम् ।

पुषामावृतिदेवताः परिचितान्द्रिमिस्त्रजा निर्जरान्

वीरांश्च प्रणये निबन्धनमिदं नान्नापि नित्योत्सवम् १

अन्ते वसता शंभोरवतारेणाच्युतस्य पद्मेन ।

प्रकृतयतिकल्पसूत्रं प्रोक्तं रामेण यत्र गदितोर्थः ॥२॥

काश्यां चोलान्देशमेत्य कविर्यं कविहारिणा ।

नाथेन भासुरानन्दनाथेनेहासि योजितः ॥ ३ ॥

यस्यादष्टो नास्ति भूमण्डलांशो

यस्यादासो विद्यते न क्षितीशः ।

यस्याज्ञातं नैव शास्त्रं किमन्यै—

यस्याकारः सा परा शक्तिरेव ॥ ४ ॥

भृगुरामसूत्रजालकमग्नप्रसरस्य मे द्विजस्येह ।

ग्रन्थविमोक्तधुरीणं गुरुचरणस्मरणमेव मार्गकरम् ॥५॥

आरभतरुणयौवनप्रौढतदन्तोन्मनानवस्थाल्यैः ।

सुत्रोदितैस्तु सप्तभिहल्लासैराश्रितेह विश्रान्तिः ॥ ६ ॥

येषु दीक्षागणेशश्रीश्यामाकोडीपराक्रमाः ।

सामान्यश्च क्रमोन्येषां क्रमेण प्रतिपादिताः ॥ ७ ॥

प्रतिपाद्येषु मुख्यत्वमङ्गतान्यच्च यज्ञवेत् ।

तत्सर्वं श्रीगुरुप्रोक्तं रत्नालोकेधिगम्यताम् ॥ ८ ॥०

इह क्रमाणां सर्वेषां श्रीक्रमः प्रकृतिर्मता ।

अतिदिश्य तमन्यत्र विशेषस्तु निरूप्यते ॥ ११ ॥

श्रेयोर्थिनः साधकस्य साङ्गश्रीसुन्दरीकमे ।

आवश्यकत्वात्प्रथमं दीक्षाविधिर्दीर्यते ॥ १२ ॥०

It ends:—

इति श्रीभासुरानन्दनाथचरणारविन्दमिलिन्दायमानमा-
नसेन उमानन्दनाथेन निर्मितेऽभिनवे कल्पसूत्रानुसा-
रिणि नित्योत्सवे निबन्धे दीक्षासमारम्भनिरूपणो नामार-
म्भोल्लासः प्रथमः संपूर्णः ।

I possess a complete copy of this work in
the Bhadakamakara Memorial Collection (see
under No. 572). The concluding verses of the
work are:—

नित्योत्सवनिबन्धोऽयं यथाधीविभवं मया ।

भ्रमप्रमादस्खलितं समादधतु तद्विदः ॥ १ ॥

अनेन वागध्वरेण समाराध्या कथंचन ।

प्रीयतां देशिकात्मा मे देवी श्रीललिताम्बिका ॥ १ ॥

विश्वाश्चर्यतपोमयविश्वामित्रर्षिगोत्रतिलकेन ।

श्रीबालकृष्णविद्वत्सुतेन लक्ष्म्यम्बयोपलात्सेन ॥ २ ॥

श्रुतपेटवोपनाम्ना चोलाधिपभौंसलेन्दुमान्येन ।

नाटककाव्यादिकृता महितमहाराष्ट्रजातिहीरेण ॥ ३ ॥

त्रयन्ततत्त्वशीलनदलितजगच्छक्रजालमोहेन ।

भारत्युपाख्यभास्करमखिदेशिकलब्धदैक्ष्यनाम्नायम् ५

आम्नायतत्रजातालोकपरेणार्थसंप्रदायजुषा ।

ललितापदाब्जरोलम्बेन जगन्नाथपण्डितवरेण ॥ ६ ॥

कव्यवदेषु रसार्णवकरिवेदमितेष्विह व्यतीतेषु ।

नव्यः क्रोधनशरदि न्यबन्धि नित्योत्सवः शिवप्रीत्यै ॥

The following are some of the works quoted by the author in the seventh chapter:—

अगस्तिसंहिता, कुलमूलावतारतन्त्र, कुलार्णव, ताराभक्ति-
सुधारणव, पुष्पसारसुधानिधि, प्रयोगपारिजात, वोपदेव,
मन्त्रकोशकार, सुहृत्तचिन्तामणि, योगिनीतन्त्र, रत्नसागर,
रुद्रयामल, शक्तियामल, शक्तिसंगमतन्त्र, वैशंपायनसंहिता,
सिद्धान्तशेखर, सोमसिद्धान्त, सौत्रामणितन्त्र, हेमाद्रि.

[B. D. 150.

846

नृसिंहायुताक्षरमहामन्त्र.

5½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 77; 6 lines to a page.

Another Mantra to propitiate God Nṛsiṅha.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ यस्य वाक्यं स ऋषिर्या तेनोच्यते सा
देवता ॥ यदक्षरपरिमाणं तच्छन्दः ॥ यजमानस्य सर्वारिष्टशा-
न्त्यर्थं जपे विनियोगः ॥

The actual मन्त्र begins on fol. 8.

अथ नृसिंहअयुतसहस्राक्षरमहामन्त्रप्रारम्भः ॥ हरिः ॐम् ॥
अथातः सकलसुरपते सर्वमन्त्राधारस्य..... भगवतो महानृ-
सिंहस्यायुतार्णवमन्त्रमावर्तयिष्याम्यावर्तयिष्याम्यावर्तयिष्यामि
क्रोधादुद्धूतनासापुटयुगसुषि(र)ध्मातनिधा(र्वा)तभूभृत्संवा-
तस्तम्भजातस्फुरदरदलीक्षणदंष्ट्राकरालः ॥ —

It abruptly ends:—

इति शान्तिं पठित्वा ॥ यस्य स्मृत्येत्या—

[B. D. 203.

847

पार्थिवपूजनपद्धति.

7¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 15; 8 lines to a page. Dated Samvat 1839.

A manual of Pārthiva Pūjā.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ ब्राह्मे सुहृते उत्थाय स्वशिरसि गुरुचरणौ
स्मृत्वा &c.

It ends:—

इति पार्थिवपूजनपद्धतिः समाप्ता ॥

[B. D. 203.

848

पूर्णदीक्षापद्धति.

(from तन्त्रसार.)

9 × 3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 2;
44 lines in all. Dated Śāke 1713.

A passage from Tantrasāra and another from
Sārasaṅgraha, explaining the method and efficacy
of the ceremonial bath to be taken by a pupil
before being initiated by the Guru, according to
the tantric faith.

It begins:—

अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि देवि संक्षेपतः शृणु ।

वेदाभ्यासेन निरतं देवीभक्तिसमन्वितम् ॥ १ ॥

इति तन्त्रसारोक्तपूर्णाभिषेकविधिः ॥

सारसंग्रहे ॥

पूर्णाभिषेकं वक्ष्यामि साधकानां शुकावहम् ॥ २ ॥

It ends:—

इति पूर्णदीक्षापद्धतिः ॥ श्रीशके १७१३ विरोधकृदब्दे
फाल्गुनशुद्ध १ गुराविदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

[B. D. 187.

849

प्रत्यङ्गिरापुरश्चरणपद्धति.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; about eleven lines to a page.

It begins:—

आचम्य ॥ सुमुखश्चेत्यादि संकल्प्य श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफल-
प्राप्त्यर्थं ममाभीष्टसिद्धये श्रीउग्रकृत्याप्रत्यङ्गिरादेवताप्रीत्यर्थं
अवब्रह्मेत्यस्य लक्षणपातमकपुरश्चरणमहं करिष्ये ॥

It ends:—

इति एकपदन्यासः ॥

[B. D. 213.

850

बङ्गाली महामन्त्र.

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

A tantric incantation.

It begins:—

ॐ अस्य श्रीसकलविद्यासंहारणभैरवाय नमोऽब्रह्म(?) शक्ति-
संहारणाय रां रां श्रीवडवानलभैरवाय ईश्वरकुमाराय०

It ends:—

सर्वशत्रुसंहारणाय पार्वतीपुत्राय धनुर्धनुस्वाहा रिपुसंहार-
णाय फट् फुरोमंत्र ईश्वरीवाचा?

[B. D. 189.

851

बालार्चनाविधि.

8 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll 52;
seven lines to a page. Dated Samvat 1912.

A treatise on the worship of Goddess Bālā

Begins:—

प्रातःप्रभृति सायान्तं सायान्तं प्रातरन्ततः ।

यत्करोमि जगन्मातस्तदस्तु तव पूजनम् ॥ १ ॥

नत्वा गुरुपदाम्भोजं साधकानन्दहेतवे ।

बालार्चनाविधिं वक्ष्ये साधकस्योपदेशकः ॥ २ ॥

अथ साधकः प्रातस्तथाय०

अथान्तर्यागविधिः fol. 20b; अथ पात्रस्थापनविधिः 22;
इति कलशस्थापनविधिः । अथ द्रव्यशोधनविधिः 26b;
अथ द्वितीयाशोधनं 28; अथ मुद्राशोधनं 29; अथ ललनाशोधन-
कानिष्ठका 29b; इति ललनाशुद्धिः 30; अथ षडङ्गपूजा 38b;
अथावरणपूजा 39; इत्यावरणपूजा 44.

तत्सर्वं कृपया देवि क्षमस्व परमेश्वरि ।

इति पद्धतिः समाप्ता । 48; इति कुलगुरुः 48b; अथ गुरु-
परपराङ्महारः 48b.

67

The परंपरा is as follows:—

गौडपाद-गोविन्द-शंकराचार्य-पृथ्वीधराचार्य-ब्रह्मचैतन्य-
शिवचैतन्य-आनन्दचैतन्य-देवचैतन्य-जनार्दनचैतन्य of the
शृङ्गेरिपीठ. अथ देहादिव्यवस्था । अथ स्थूलदेह fol. 50.

It ends:—

आचार्यार्चितमष्टभैरवकलामासेन चाच्छादितं

पायात्पञ्चमकारतत्त्वनिलयं पात्रं चतुर्थं नमः ॥ ४ ॥

ऐं क्रीं सौं महाकारणदेहं शोधयामि जुहोमि जुषस्व पर-
माप्तं जुषध्वम् । इति संपूर्णमिदं पुस्तकं रामचन्द्रेण लिखितम् ।

[B. D. 179.

852

भुवनेश्वर्यर्चनपद्धति of पृथ्वीधराचार्य.

8 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; about 10 lines to a page. Dated
S'ake 1616.

A tantric treatise on the worship of Goddess
Bhuvanes'vari by Pṛthvīdhara Ācārya. It is in
three chapters. For Pṛthvīdhara's Bhuvanes'va-
rīstotra, see Weber, No. 1770; Aufrecht, Lei-
pzig Catalogue, Nos. 1374-77.

Pṛthvīdhara seems to be an old writer. See
the गुरुपरंपरा in the last number.

Our work begins:—

ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय स्वगुरुचरणकमलं शिरसि ध्यात्वा०

तथा नाराचास्त्रप्रयोगेण दिव्यदृष्ट्या पुष्पं गृहमध्ये निक्षिपेत् ।
fol. 5b; इति श्रीपृथ्वीधराचार्यविरचितायां भुवनेश्वर्यर्चन-
पद्धतौ प्रथमपटलः । fol. 6. इति भुवनेश्वरीपद्धतौ द्वितीयः
पटलः । fol. 7. इत्यन्तर्यागः 7b; अथ पीठपूजा 8b; इति
त्रिकोणमध्ये प्रथमावरणं 11; ततो होमं समाचरेत् 16.

Ends:—

रविवारे भक्षयेद्वाजानं वश्यं करोति नारीं वा नरं वा ।
इति श्रीपृथ्वीधराचार्यविरचितायां भुवनेश्वर्यर्चनपद्धतौ तृतीयः
पटलः समाप्तः । शुभं भवतु । शके १६१६ भावाब्दे०

[B. D. 162.

853

भूतडामर of क्रोधीशभैरव.

10 × 3½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 83; six lines to a page.

Bhūtaḍāmara is another Tantra; cf. I. O., No. 2551. The work has the form of a dialogue between Unmattabhairava and Bhairavī. Bhūtaḍāmara is quoted in Nāgājuna's Ās'carya-yogamālā; see above No. 811.

Begins:—

क्रोधाधिपं नमस्कृत्य व्योमव्यक्तं सुरान्तकम् ।
अभेद्यभेदकं स्त्रौमि भूतडामरनायकम् ॥ १ ॥
त्रैलोक्याधिपतिं रौद्रं सुरसिद्धनमस्कृतम् ।
उन्मत्तभैरवं नत्वा पृच्छत्युन्मत्तभैरवी ॥ २ ॥

उन्मत्तभैरवी उवाच ।०

The Pāṭalas end:—I on 1b (16 s'lo.); II on 4b (29 s'lo.); III on 10 (64 s'lo.); IV on 15 (53 s'lo.); V on 20 (63 s'lo.); VI on 31b (134 s'lo.); VII on 34 (31 s'lo.); VIII on 36 (20 slo.); IX on 38b (31 s'lo.); X on 42 (67 s'lo.); XI on 47 (52 s'lo.); XII on 50b (42 s'lo.); XIII on 52b (22 s'lo.); XIV on 55b (37 s'lo.); XV on 59 (44 s'lo.).

This last chapter is not marked as 15th but ends as follows:—

इति भूतडामरोक्तं मन्त्रकोषः । अथ यक्षडामरोक्तम-
न्त्रकोषः । अनुत्तमं यदात्मभ्यः परं०

यक्षडामरतन्त्रस्य मनुकोषविवेचनम् ।

क्रोधाधिपेन यत्प्रोक्तं भैरवाय महात्मने ॥ १ ॥

This ends with 96 s'lokas as follows:—

इति परमहंसपरिवाजकपरमरुद्रावतारगुरुचरणश्रीमत्कोषी-
शभैरद्विरचितभूतभैरवनाममहातन्त्रं प्रकाशितं । fol. 68.

It ends:—

भुजगेपु यथा ताक्ष्यः क्रूरकार्ये कथा शनिः ।

तथा स जायते मर्त्यः सर्वलोकेषु पूजितः ॥ ६७ ॥

इति यक्षडामरं समाप्तिः ।

Our MS. closely resembles the I. O. MS.

[B. D. 77.

854

भैरवपद्मावतीकल्प of मल्लिषेण.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Fol. 6; 17 lines to a page. Incomplete.

A tantric work in 10 Adhikāras of which the MS. contains only the first and a part of the second, both with commentary. It is ascribed

to Malliṣeṇa; the commentary appears to be by Bandhuṣeṇa. Malliṣeṇa wrote his Syādvāda-mañjari in 1292 A. D; see below No. 1699. For a complete copy of our work, cf. Bik., No. 1462.

The com. begins:—

श्रीमच्छातुर्णिकायामरखचरदधुनृत्यसंगीतकीर्ति-
व्यासाशामण्डलं ताडितसुरपटहाद्यष्टसंप्रातिहार्यम् ।
नत्वा श्रीपाश्वनाथं जितकमठकृतोदण्डघोरोपसर्गं
पद्मावत्यां हि कल्पप्रवरविवरणा वक्ष्यते वन्धुपेणैः ॥०

The text begins:—

कमठोपसर्गदलनं त्रिभुवननाथं प्रणम्य पार्श्वजिनम् ।
वक्ष्येभीष्टफलप्रदभैरवपद्मावतीकल्पम् ॥ १ ॥०

The subjects treated of in the work are:—

आदौ साधकलक्षणं सुसकलं देव्यार्चनायाः क्रमं
पश्चात् द्वादशयन्त्रभेदकथनं स्तम्भोद्गनाकर्षणम् ॥
यन्त्रं वक्ष्यकरं निमित्तमपरं वक्ष्योपधं गारुडं
वक्ष्येहं क्रमशो यथा निगदिता कल्पेधिकारांस्तथा ॥४॥
इति द्वादशविधाधिकारे ललितायां श्लोकगीतिसद्वृत्तैः ।
विरचयति मल्लिषेणः कल्पं पद्मावतीदेव्याः ॥ ५ ॥०

इति उभयभाषाकविचक्रवर्तिकविशेषश्रीमल्लिषेण-
सूरिविरचिते भैरवपद्मावतीकल्पे मन्त्रिलक्षणाधिकारो नाम
प्रथमपरिच्छेदः ॥ fol. 2b.

[B. D. 173.

855

मन्त्रचन्द्रिका of जनार्दन.

10 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Fol. 47; about 10 lines to a page. Incomplete.

A tantric work in prose composed by Janār-dana, son of Jagannivāsa and grandson of S'rīnivāsa. In this work, which contains 12 chapters, the author explains the R̥ṣi, Nyāsa and other things relating to the Mantras mentioned in his S'ivārcanacandrikā by the author's grandfather S'rīnivāsa. See Peterson, Report, IV. p. 65.

Begins:—

आरक्ताभं त्रिनेत्रं पृथुतरजठरं वेदहस्तान्दधानं
विभ्राणं मौलिदेशे हिमकरशकलं दानधारासकुम्भम् ।
ब्रह्मेन्द्राद्यैः समस्तैरमरपरिवृतैः सेवितं शुभ्रदन्तं
भोगीन्द्राद्यैः प्रसन्नं सकलशुभकरं तं भजेद्गजास्यम् ॥०

आसीदशेषनरपालविशालभाल-
 जालप्रमार्जितमनोरमपत्तयोजः ।
 सर्वागमास्तु निधिमन्थनमन्दराद्रिः
 श्रीश्रीनिवासतनयस्तु जगन्निवासः ॥ ११ ॥
 तन्मन्त्रनाः सुकृतिनः कर्णार्द्रचित्ताः
 शैलेन्द्रजाचरणपङ्कजचञ्चरीकाः ।
 ज्येष्ठः शिरोमणिरिति प्रथितः कनिष्ठ-
 स्तस्माज्जनार्दन इति ह्यनुचक्रपाणिः ॥ १२ ॥
 जनार्दनमिधस्तेषु यथामति कुतूहलात् ।
 तान्निकात्मजबोधाय कुरुते मन्त्रचन्द्रिकां ॥ १३ ॥
 मन्त्राणि यानि हि शिवार्चनचन्द्रिकायां
 श्रीश्रीनिवासकृतिना प्रकटीकृतानि ।
 सर्वाणि तानि मुनिचिन्तनयुक्षडङ्ग-
 युक्तान्यविस्तरतयेह वदामि साधु ॥ १४ ॥
 आदौ गणपतेर्मन्त्राः शिवायास्तदनन्तरम् ।
 ततः कृष्णस्य सूर्यस्य शम्भोश्चोक्ता यथाक्रमम् ॥ १५ ॥

The MS. abruptly ends with सिंहवक्त्रामन्त्र,
 on fol. 47b.

[B. D. 233.

856

महाकालीमहाविद्या.

(from आथर्वणरहस्य.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 30; seven lines to a page.

A tantric piece to ward off several diseases by propitiating Goddess Mahākālī. It professes to be from the Ātharvaṇa Rahasya.

It begins:—

ॐ नमश्चण्डिकायै नमः ॥

हेतुकं पूर्वपीठे तु आग्नेय्यां त्रिपुरान्तकम् ।

दक्षिणे चाग्निवेतालं नैर्ऋत्यां यमत्रिकम् ॥ १ ॥

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये महाकालीमहाविद्या समाप्ता ॥

[B. D. 189.

857

महाकालीयन्त्रधारण.

(from आथर्वणरहस्य.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 9; seven lines to a page.

A piece, describing the power of a Mantra of Kālī to bring about several objects, when muttered and also when written in a particular way and worn about. It contains 45 śloka and is from the Ātharvaṇa Rahasya.

It begins:—

ॐ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य रमाबीजे(ज)मनुस्मरन् ।

मायाकामौ समुच्चार्य पुनर्जायां विभावसु ॥ १ ॥

मन्त्रराजमिमं धीमानयुतं साधयेत्पुरा ।

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये महाकालीयन्त्रधारणः समाप्तः ॥
 श्रीकालीप्रसन्नम् ॥

[B. D. 189.

858

महाकालीषोडशपात्र.

(from रुद्रयामल.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 11; seven lines to a page.

A collection of sixteen verses in praise of the 16 vessels full of wine, offered to Mahākālī, from the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

श्रीमद्भैरवशेखरप्रविलसच्चन्द्रामृतप्लावितं

क्षेत्राधीश्वरयोगिनीगणमहासिद्धैः समाराधितम् ॥

आनन्दार्णवकं नवात्मकमिदं साक्षान्निखण्डामृतं

तत्पात्रं प्रथमं समस्तजगतां सौख्याय वन्दे सदा ॥ १ ॥

आत्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ॥

It ends:—

पीत्वा पीत्वा पुनः पीत्वा यावत्पतति भूतले ।

पुनरुत्थाय पीत्वा च पुनर्जन्म न विद्यते ॥ १५ ॥

इति श्रीरुद्रयामले महाकालीमहाकालसंवादे षोडश-
 पात्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

859

महाकालीषोडशपात्र.

(from रुद्रयामल.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 8; seven lines to a page.

Another copy of Mahākālīśoḍaśapātra from the Rudrayāmala Tantra. The order of verses in this copy is a little different from that in the previous one.

[B. D. 189.

860

महान्यास and रुद्रन्यास.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38; nine or ten lines to a page. Dated S'ake 1686.

This MS. contains a complete tantric exposition of the Nyāsa, in connection with the worship of God S'iva.

It begins:—

ॐ महान्यासादि लिख्यते । अथातः पञ्चाङ्गरूपाणाम् ।
नमस्ते रुद्र मन्यव उत्तोत इषवे नमः ॥

End:—

इति रुद्रन्यासं संपूर्णं । इति महान्यासं रुद्रन्यासं संपूर्णम् ।

[B. D. 200.

861

महामृत्युंजयविधान.

(from वसिष्ठकल्प.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 3; about 12 lines to a page.

The tantric method of muttering the Mahāmṛtyuñjaya Mantra, so as to obtain the desired objects. It is from the Vasiṣṭha Kalpa.

It begins:—

अथ महामृत्युंजयविधानं वसिष्ठकल्पे लिख्यते ।
तत्रादौ आसनबन्धादि भूतशुश्रूषादि कृत्वा०

It ends:—

आदौ बीजत्रयस्यान्ते व्याहृत्यन्ते पुनः पुनः ॥

एषा षड्मणवी विद्या महामृत्युविनाशिनी ॥

इति महामृत्युंजयविधानम् ॥

[B. D. 187.

862

महाविद्याकवच.

(from मन्त्रकल्पलता.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 42; seven lines to a page.

A method of forming a mystic armour by chanting Mantras in praise of Goddess Mahāvidyā. This professes to be the 28th Stabaka or chapter of a Tantric work called Mantra-kalpalatā. For the 8th Stabaka of this work, cf. Bik., p. 594.

Beginning:—

श्रीगुरुं गणपतिं दुर्गां वटुकं शिवमच्युतम् ।

ब्रह्माणं गिरिजां लक्ष्मीं वार्णां वन्दे विभूतये ॥ १ ॥

अस्य श्रीमहाविद्याकवचमन्त्रस्य । अवोर अहणकृषिः ।
शिरसि त्रिष्टुप्छन्दसे नमः ॥ माहेश्वरीदेवतायै नमः ॥ हृदये ॥

End:—

एकविंशतिजाप्येन स्त्रियो वा पुरुषोपि वा ।

तथैव वशमायान्ति आत्मनैव धनेन च ॥ १ ॥

रुद्रो ब्रह्मा तथा विष्णुरनेनैव प्रपूजिताः ।

स्मरणादेव विद्याया...मुक्तो भवति पूरुषः ॥ २ ॥

इति मन्त्रकल्पलतायां पुरश्चरगदेवीकल्पे श्रीमहाविद्या-
वज्रकवचप्रकरणं नाम अष्टाविंशतिसूक्तकः ।

[B. D. 189

863

महापोढान्यास and महाशक्तिन्यास.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 31; seven lines to a page. Dated S'ake 1782.

The first is from the tantric work called Ūrdhvāmṇāya Tantra. The second seems to be from the S'aktikulāṇava Tantra.

The first begins:—

अथ ऊर्ध्वाम्नायन्यासः ॥ सच त्रिविधः ॥ महादेवन्यासः
शम्भुचरणादन्यासः ॥ शङ्ख(?) शम्भवन्यासश्चेति ॥ तत्र
पराप्रासादाख्यउर्ध्वाम्नायदीक्षितानां महापोढान्यासेधिकारः ॥
चरणादिविद्यादीक्षितानां सर्वत्रैपोधिकारः ॥ तत्रादौ महा-
पोढान्यासः ॥ अस्य श्रीमहापोढान्यासस्य ब्रह्मरूपयेनमः ॥
शिरसि ॥० इत्यङ्गन्यासः । 2 b; इति प्रपञ्चन्यासः 4 b;
इति भुवनन्यासः 6; इति मूर्तिन्यासः 7; इति मन्त्रन्यासः
8 b; इति दैवतन्यासः । 10 b; इति मातृकान्यासः 11 b;
इति महापोढान्यासः 12. इति चरणादिपोढशिवविद्यान्ताः ॥
15; इति षड्धारविद्यान्यासः 15 b; ० श्रीमच्छक्तिः सौः
कीलकं श्रीविद्याकृत्वेन महाशक्तिन्यासे विलियोगः ० इति
कृप्यादन्यासं विधाय ॥ शक्तिकुलार्णवे ॥ श्रीदेवुवाच ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि शक्तिन्यासं सुरेश्वर ॥
 येन देहे नियुक्तेन शक्तितुल्यो भवेन्नरः ॥ १ ॥
 येनाङ्गन्यासमात्रेण दिव्यदेहः प्रजायते ।
 कुपितः कुरुते योगी त्रैलोक्यस्यापि पातनम् ॥ २ ॥
 शक्तिन्यासयुतो वीरो नमस्कारेण शंकर ।
 स्फोटनं कुरुते साक्षात्पाषाणप्रतिमादिषु ॥ ३ ॥

It ends:—

शक्तिन्यासकृतो जीवो जीवनमुक्तं कलेवरम् ।
 धनं पुत्रं च मोक्षं च प्रामुयान्नात्र संशयः ॥ १११ ॥
 इति श्रीमहाशक्तिन्यासः समाप्तः ॥

[B. D. 153.

864

मातङ्गीमन्त्रपद्धति of शिवानन्दभट्ट.

9½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 44; nine lines to a page.

A Tantric work explaining the way of worshipping Goddess Mātangi, by S'ivānanda Bhaṭṭa, son of Jagannivāsa Gosvāmī. The MS. was written by Bābaji Nārāyaṇa Loṭalikar, who seems to be a pupil of Vāsudevānanda Bhāratisvāmī.

The author quotes the following works:—
 सारसंग्रह 1, 4b, 5b, 17, 25b &c; शारदातिलक 1, 5b, 10; मातङ्गमनुकोश 11, 12, 18, 29; तन्त्रराज 24; and प्रपञ्चसार 29.

Obviously our work is only a chapter from the author's Simhasiddhāntasindhu which is in 88 chapters, for which see Ulwar, Extract, No. 673. According to this last, the work was written during the reign of King Devāsīmha, son of Bhāratasīmha, son of Saṅgrāmasīmha, son of Rāmāsāhi, son of Madhukara of the Bundela family. For these same kings, see below No. 1163.

It begins:—

अथ मातङ्गीमन्त्रपद्धतिप्रारम्भः ॥ तत्र सारसंग्रहे ॥
 राजमातङ्गीमन्त्रं प्रवदामि यथाविधि ।
 तत्पादद्वन्द्वसरसीरुहसंस्मृतितो नराः ॥
 लभते मुक्तिममलां दुःप्रायां (प्यां) सिद्धिसंचयैः ॥

इति मातङ्गीप्रयोगः समाप्तः । अथ स्तोत्रप्रारम्भः ॥ fol.
 35b; इति मातङ्गीस्तोत्रं ॥ 36b; इति श्रीमच्छंकराचार्यविर-
 चितं मातङ्गीस्तोत्रं संपूर्णं 38b; इति श्रीरुद्रयामले
 मातङ्गीकवचं संपूर्णं 39b; इति रुद्रयामलोकमातङ्गीक-
 68

वचं । अथ सुमुखीसाधनमुपदिश्यते । श्रीफेत्कारिणीतन्त्रे ॥
 श्रीदेव्युवाच । सूचिता मे पुरा शंभो ॥ 40b.

It ends:—

इति श्रीगोस्वामिजगन्निवासात्मजगोस्वामिश्रीशिवान-
 न्दभट्टविरचिते सिंहसिद्धान्तसिन्धौ य(ए)कचत्वारिंशत्सरङ्गः ।

[B. D. 173.

865

यक्षिणीप्रयोग.

(from करङ्किणीतन्त्र.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 22;
 seven lines to a page.

A manual for the propitiation of a Yakṣiṇī. It professes to be from the Karaṅkiṇī Tantra.

Begins:—

अथ यक्षिणीप्रयोगः ।

निमेलोन्मीलनावह्निज्वालाजटिलमौलये ।

त्रिपुरान्तजगध्वंसिपण्डिताय पिनाकिने ॥ १ ॥

करङ्किणीमन्त्रतन्त्रे सिद्धशावरमन्त्रतः ।

निर्गतस्तत्प्रसादेन किंचिदुद्दिश्यते यथा ॥ २ ॥

Ends:—

इति श्रीसिद्धशावरमते करङ्किणीतन्त्रे यक्षिणीभारा-
 धनकल्पः समाप्तः ।

[B. D. 203.

866

राजराजेश्वरीषोडशाक्षरीजपपद्धति.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting
 Foll. 20; about 13 lines to a page. Incomplete.

The details about the muttering of the Rājarājes'vari Mantra.

Beginning:—

ज्ञात्वा गृह आगत्य पूजागृहं प्रविश्य सामान्यार्घं स्थापयेत् ।
 यथा मत्स्यमुद्रया बहत्करेण त्रिकोणवृत्तं चतुरस्रं यन्त्रं ॥

[B. I. 68.

867

रामरक्षाप्रयोग.

(from रुद्रयामल.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 4;
 seven lines to a page.

On the mystic use of a hymn called Rāma-rakṣā. From the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

अथ श्रीरामरक्षास्तोत्रमन्त्रस्य ॥ विश्वामित्रकृपिः ॥ अनुष्टुप् छन्दः ॥ श्रीरामचन्द्रो देवता । श्रीरामभक्तिप्रसादसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः ॐ रामायनमः ॥ ॐ अं आं इं ईं उं ऊं ॥

It ends:—

इति श्रीलघुश्यामले हरगौरीसंवादे रामरक्षाप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

868

रामार्चनचन्द्रिका of आनन्दवन with
लघुदीपिका by गदाधर.

(Ch. I.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; twelve lines to a page.

Rāmārcanacandrikā of Ānandavana, pupil of Mukundavana, with a commentary called Laghudīpikā by Gadādhara. The MS. contains only the first chapter. For an analysis, cf. I. O., No. 2607.

The com. begins:—

सलक्ष्मणः सहामाल्यः ससीतो रघुनन्दनः ।

करोतु कुशलं श्रीमात्रामो राक्ष(स)मर्दनः ॥ १ ॥

भक्त्युद्रेककरी रामे कामाक्षरिविनाशिनी ।

गदाधरेण विदुषा क्रियते लघुदीपिका ॥ २ ॥

सकलशिष्टाचारप्राप्तया० शिष्यशिक्षार्थं ग्रन्थकृत्त्रिभङ्गाति।
तर्तुमिति०

The work is quoted in आह्निकचन्द्रिका of दिवाकर and कृत्तरत्नावली of रामचन्द्र (1648 A. D.); see Nos. 669 and 678 above.

End:—

इति श्रीगदाधरकृतायां लघुदीपिकायां प्रथमः पटलः ।

[B. D. 65.

869

लघुश्यामलामन्त्र.

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; seven lines to a page.

A Mantra to propitiate Goddess S'yāmālā.

Beginning:—

अद्यपूर्वोच्चरित एवंगुणविशेषेण विशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ०
लघुश्यामलाम्वाप्तीत्यर्थं लघुश्यामलाम्बामूलमन्त्रद्वान्निशत्सह-
स्रसंख्याकाभिः जपाख्यं कर्म करिष्ये ॥०

End:—

अथ मूलमन्त्रप्रारम्भः ॐ ऐं नमः उच्छिष्टचाण्डालीमातङ्गी
ममसर्वजनशंकरीस्वाहा ॥ अक्षरलक्षजपात्सर्वसिद्धिः ॥ प्रवा-
लमाला ॥ जपान्ते उत्तरहृदयादिन्यासः ॥ इति श्रीलघु-
श्यामलाम्बा समाप्तः ॥

[B. D. 189.

870

ललितार्चनचन्द्रिका of सच्चिदानन्दनाथ.

12 × 7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 256; about 13 lines to a page.

A Tantric treatise on the worship of Goddess Lalitā by Saccidānandanātha. It is otherwise called Tripurāpūjanakrama and contains 17 chapters. See Bik., p. 592 for another MS.

Begins:—

शिवं गुरुं गणाध्यक्षं प्रणम्य परदेवताम् ।

ललिताय। महादेव्या प्रवक्ष्येचनचन्द्रिकाम् ॥ १ ॥

तत्र श्रीमान्साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते विप्रोऽप्यवश्यकं कृत्वा०

The following verse occurs at the end of each Pariccheda:—

सच्चिदानन्दनाथेन उन्मन्यानन्दसेविता ।

चित्तशुद्ध्यर्थमाख्यातस्त्रिपुरापूजनक्रमः ॥

The following works are quoted:—

अगस्त्यसंहिता 29; 254b; 256b; आनन्दलहरी 224;
कपिलः 153; 157; कुलप्रकाशतत्र 24; 66b; 68; 73;
144b; कुलशासन 2; कुलार्णव 87b; 95b; क्रियासार
151; 152b; जयद्रथयामल 151b; ज्ञानार्णव 29; 43;
64b; 95b; 103; तन्नराज 2; 9; 10; 14; 138;
त्रिपुरार्णव 10b; त्रिपुरासार 254; त्रिपुरासारसमुच्चय 256;
दक्षिणामूर्तिकल्प 254b; दक्षिणामूर्तिसंहिता 5; 30b;
64b; 95; नारद 254; नारदपञ्चरात्र 158; 171b;
नित्यासंहिता 118b; 150b; प्रतिष्ठासारसंग्रह 152;
प्रपञ्चसार 31; 39b; 41b; प्रयोगसार 152; 153b;
फेत्कारीतत्र 254b; भुजङ्गवल्ली 118b; भैरवतन्त्र 182;
मन्त्रदर्पण 169; 178b; मन्त्रमुक्तावली 156b; महार्णव

93; मालिनीविजय 181; योगिनीतन्त्र 255b; योगिनीहृदय 43; 49b; 54b; 153; रुद्रयामल 83b; 255b; लक्षणसंग्रह 152b; लघुस्तव (of शंकराचार्यचरण) 88b; वसिष्ठ 153b; 156b; वामकेश्वरतन्त्र 64b; 84; 88; 103; वायवीयसंहिता 151; 157b; विश्वकर्मा 151; 152b; वैशम्पायनसंहिता 42b; शारदातिलक 42b; 118; 136b; 148b; 171; 196; श्रीकण्ठाचार्य 209; षट्शतीमत 118; संकेतपद्धति 104b; सिद्धान्तशेखर 151b; 152b; सोमशंभु 153; हेमाद्रि 151; होमसारोत्तर 152.
Ends:—

अत एव आवश्यकोयं भूतशुद्धिरिव पूजा(या)मिति । इति प्राणायामत्रिभिः ।

[B. D. 167.

871

वडवानलमालामन्त्र.

5×3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about 8 lines to a page.

Another Mantra.

Begins:—

श्रीगणेशायनमः । ॐ नमो भगवति प्राणेश्वरि स्वजनमालिनि प्रेताक्षनि शत्रुमांसभक्षणि लम्बोष्ठि०

Ends:—

प्रचण्डोग्रमार्तण्डवडवानल भैरवाय मां रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा इति समस्तप्रयोगेषु शुभं भूयात् ।

[B. D. 203.

872

वसिष्ठकल्प.

8½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; seven lines to a page. Incomplete.

Vasiṣṭhakaḥkalpa, on the details of the Gāyatrī worship.

Begins:—

नमोस्त्वनन्ताय नमोस्तु वेधसे
नमो वसिष्ठाय नमोस्तु शक्तये ।
पराशरायाथ नमोस्तु शाश्वते
नमोस्तु ते सत्यवतीसुताय ॥ १ ॥

Ends:—

इति ध्यात्वालमिति पञ्चपूजां कृत्वा । ॐ तं नमः सुमुखं०
॥ ३ ॥ ॐ तुं नमः विस्तृतं ।

[ZZ. E. 34.

873

विंशदङ्कयन्त्रप्रयोग.

(from विश्वालय अङ्कतन्त्र.)

6½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; seven lines to a page.

A mystical way of writing twenty numbers on a leaf of the Bhūrja plant calculated to secure the desired objects. From the Vis'vālaya Aṅka Tantra of which it forms the 19th chapter and contains 102 śloka; see Weber, No. 907.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि यन्त्रं त्रैलोक्यमोहनम् ।

विंशदङ्कं महादेवि महासौभाग्यदायकम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति ते गदितो देवि जीवन्मुक्तिफलक्रमः ।

कामानां प्राप्य निःकामो मोक्षलक्ष्मीं स गच्छति १०२

इति श्रीविश्वालयअङ्कतन्त्रे विंशदङ्कं त्रिवर्गयन्त्र-
निरूपणं नामैकोनविंशः पटलः ॥

[B. D. 189.

874

विद्यागणपतिपूजापद्धति.

12×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; eleven lines to a page. Incomplete.

A small piece, giving the details of the worship of Vidyā Gaṇapati.

[B. D. 31.

875

विश्वामित्रशापविमोचनमन्त्र.

5½×3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; 7 lines to a page.

Another Mantra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः॥ ॐ अस्य श्रीविश्वामित्रशापविमोचन-
महामन्त्रस्य ॥ युधिष्ठिर ऋषिः ॥ त्रिष्टुप् छन्दः ॥ विश्वामित्रो
देवता ॥

The मूलमन्त्र is:—

ॐ युधिष्ठिराय विद्महे देवकीं पुरुषाय धीमहि ॥ तन्नो
विश्वामित्रः प्रचोदयात् ॥

It ends:—

इति विश्वामित्रशापविमोचनः समाप्तः ॥

[B. D. 203.

876

विष्णुपूजापद्धति by चैतन्यगिरि.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; eight or nine lines to a page. Dated Samvat 1779.

A Tantric work explaining the method of worshipping Visnu by Caitanyagiri, who is also the author of Upanisaddikṣāvidhi; see I. O., No. 2612.

It begins:—

युगमुखासनशंकरतेजसे विमुखमिश्रधनक्षयहेतवे ।
कचतृतीयमुखायमपूर्वजाग्रिमहरायतपान्तविसर्जनम् ।
अथ वक्ष्ये महाविष्णोः पद्धतिं सर्वार्थसाधिकाम् ।
यस्याः संस्मरणात्सन्तो भवाब्धेः पारमाश्रिताः ॥ २ ॥
वन्देहमव्ययं विष्णुं सर्वदुःखविमोचनम् ।

भक्तानां सर्वकामाय प्रतन्ये पूजनं शुभम् ॥ ३ ॥

तत्र श्रीमान् साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते समुत्थाय बहिर्गत्वा०

It ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्चैतन्यगिरिणा
कृता विष्णोः पूजापद्धतिः समाप्ता ।

The following authors and works are quoted:—

अगस्त्यसंहिता 22b, 30; कालरात्रिकल्प 37b; कुलार्णव
34b, 54b; गौतमीय 29b, 37, 40, 45b, 48b;
वासुपुष्पातत्र 54; त्रिपुरार्णव 15; नन्दिकेश्वरसंहिता 14b;
यामल 53b; पञ्चरात्र 59; शैवागम 49; सुव्रततत्र 37;
and स्कन्द 58.

[B. D. 232.

877

वीरेन्द्रकुतूहल and

कौलादर्श by विश्वानन्द.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; ten lines to a page.

The MS. contains two Tantric works, explaining the S'akta cult.

(I) वीरेन्द्रकुतूहल in 60 s'lokas, containing an easy exposition of the S'akta cult, begins:—

प्रणम्य देवीं शिरसा महेशं नाथत्रयं ब्रह्मवधूं च वाणीम् ।

विनायकं विघ्नहरं स्तुतिं तां वक्ष्यामि वीरेन्द्रकुतूहलाख्याम् ॥

श्रीशान्भवीसाधकशेखराणां मैरेयसेवारुणलोचनानाम् ।

रम्याङ्गनासंगतितत्पराणां कालः शिवो गच्छतु सर्वदा नः ॥

It ends on fol. 5.

(II) कौलादर्श or the code of the daily duties of a S'akta in 133 verses by विश्वानन्द. See Peterson, Report, IV. p. 42.

Begins:—

नत्वा श्रीगुरुपादुकां च पितरौ वाणीं च विघ्नेश्वरम् ।

भूदारीशमुखीं परां च त्रिपुरां देवीं शुक्रश्यामलाम् ॥ १ ॥

वक्ष्ये कौलिकधूर्तदाम्भिकशठादीनां कुलज्ञानिनाम् ।

आचारस्य च लक्षणानि च विलासान्कौलिकानां क्रमात् २

कौलागमतस्त्रार्थान्संगृह्य श्रीकुलार्णवायांश्च ।

कौलादर्शं कुरुते विश्वानन्दो हिताय कौलविदाम् ३

तत्र कुलधूर्तादीनां लक्षणम् । द्रव्यस्त्रीमधुलोलुपैः०

अथ कौलादिलक्षणं० अथ कुलाचारलक्षणम् । प्रातः

प्रबुध्वा० 6b; इति मन्त्रस्नानं 8; अथ त्रिपुण्ड्रधारणलक्षणं 8; इति

संध्यालक्षणं 8b; अथान्तर्यागलक्षणं 9b; कलशादिपात्रस्थापन-

लक्षणं and कलशादिपात्रस्थितद्रव्यविनियोगलक्षणं 10; अथ

द्वीत्यागलक्षणं 10b; गणेशपूजालक्षणं 11b; अथ कुलामृत-

(wine!) मत्तज्ञानिनां लक्षणं 14; अथ कामकलालक्षणं 14b.

It ends:—

यद्विश्वानन्दप्रणिहितं कौलाचाराशेषधर्मप्रकाशम्

कौलादर्शं...कौलाचार्याः सम्यगालोकयन्तु ॥ १३३ ॥

इति कौलादर्शः संपूर्णः ।

[B. I. 128.

878

वृद्धिशिवाम्बुकल्प.

6 × 3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 16; nine lines to a page.

A Kalpa from the Rudrayāmala.

Begins:—

अभिप्रेतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरासुरैः ।

सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥

श्रीपार्वत्युवाच ।

Ends:—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे ईश्वरपार्वतीसंवादे वृद्धिशिवा-
म्बुकल्पः संपूर्णमस्तु ।

[B. D. 203.

879

शंकरी पद्धति.

7×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 20; six lines to a page.

The MS. contains a few Tantric pieces, the last of which is Pātragrahaṇa s'lokas. The whole is called S'ānkari Paddhati.

Begins:—

ॐ अस्य श्रीशिवपञ्चाक्षरमन्त्रस्य वामदेवऋषिः पङ्क्तिः
छन्दः० इति ध्यानम् । अथ मृत्युञ्जयस्तोत्रप्रारंभः 6b; इति
मार्कण्डेयस्तोत्र (the same as मृत्युञ्जय in 9 s'lo.)
अथ पात्रग्रहणमन्त्राः । श्रीनाथादिगुरुत्रयं गणपति०

Ends:—

इति मन्त्रात्मकैः श्लोकैः पात्रं दत्त्वा च साधके ।

लभते सर्वकामान्वै देहान्ते भैरवो भवेत् ॥ १७ ॥

इति शंकरीपद्धतौ पात्रग्रहणश्लोकः संपूर्णः ।

[B. D. 203.

880

शिवकवचप्रयोग.

(from स्कन्दपुराण.)

13×6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; ten lines to a page.

Details of the method of preparing a mystic armour by chanting the S'ivakavaca. The piece forms the 12th Adhyāya of the Brahmottara Khaṇḍa of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

अथ शिवकवचप्रयोगः प्रारम्भः ॥

कार्तिके मार्गशीर्षे वा माघे वैशाखसंज्ञिते ।

आवणे बहुले पक्षे जपस्यारम्भणं कुरु ॥ १ ॥

अथ जपप्रारम्भः ।

वज्रदंष्ट्रं त्रिनयनं कालकण्ठमरिन्दमम् ।

सहस्रकरमग्युग्रं वन्दे देवं सदाशिवम् ।

अतःपरं सर्वपुराणगुह्यं निःशेषपापौघहरं पवित्रम् ।

जयप्रदं सर्वविपत्प्रमोचनं वक्ष्यामि शैवं कवचं हिताय ते ॥२॥

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे सहस्राक्षरशिवक-
वचपुराणविधिशिववर्मकथनं नाम द्वादशोऽध्यायः समाप्तः ॥

[B. D. 283.

69

881

शिवरहस्य.

12×5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 289; ten lines to a page. Incomplete.

S'ivarahasya is an extensive work on S'iva's worship. The whole consists of 12 Aṅs'as. The MS. contains only a part of the seventh Aṅs'a. Cf. Mitra, Notices, I p. 123. For different sections of the work, see Burnell, Tanjore MSS., p. 206. For quotations from this Aṅs'a, cf. I. O., Nos. 2593-94.

Begins:—

ऋषय ऊचुः ।

सूत वेदार्थतत्त्वज्ञ शिवध्यानपरायण ।

भक्त्युपायं वदास्मभ्यं कृपाळो मुनिसत्तम ॥

कः सेव्यः सर्वदेवेषु को वा जप्यो मनुः सदा ।

स्यात्तव्यं कुत्र वा लिखं किंवा सर्वार्थसाधकम् ॥०

The MS. breaks off in the midst of the twentieth Adhyāya.

[B. D. 116.

882

शिवरहस्य.

6½×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 14; six lines to a page.

The MS. contains a few pieces in praise of God S'iva, the last of which is called S'ivarahasya.

इति प्रदोषस्तोत्रं 3b; इति शिवस्तुतिः 6b; इति श्रीशि-
वरहस्ये सदाशिवस्तुतिः । 9b.

It ends:—

इति शिवरहस्यम् ॥

[B. D. 203.

883

शिवोक्तपद्धति.

8½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; seven lines to a page. Dated S'ake 1776.

This is a Tantric tract explaining the daily duties of a S'akta.

It begins:—

अथ पद्धति लिख्यते ॥ अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ ओ औ
अं अः ॥ इति अक्षरः ॥ कखगघ ङ चछजझ ञ इतिक्षरः ॥

स इति बीजः ॥ क्ष इति धितः ॥ प्रातस्तथाय स्वशरीरे शिरसि शिव० । इति प्रतिष्ठा । 2 ० इति प्रातःकृतः 2b; मुखं प्रक्षाल्य 3b; ० स्नानार्थं धौतवासांसि विभूतिं गृहीत्वा ० 4; संध्या-विधिः 5; ० अथ ध्यानं 7; ० इति भूतशुद्धिः 8b; इति प्राणप्रतिष्ठा 9; ० इति न्यासजालः 11b; ० अथेत्यादि शिवपूजनमहं करिष्ये 15; ततो मध्याह्नसंध्यां पूर्ववत्कुर्यात् 15b; ० सायंसंध्यां कुर्यात् ॥ अथ निशाविधिः 17; अथ तत्त्वशुद्धिः 28b; अथ शक्तिपूजनं 29; ० इति मोक्षपूजा 32; ० इति भोगपूजा 32b.

It ends:—

इति शिवोक्तपद्धतिः देवब्राह्मणान्कृत्वा ॥ इति पद्धतिः समाप्ता ॥

[B. D. 179.

884

श्यामारहस्य of पूर्णानन्दगिरि.

12½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 88; fifteen lines to a page. Incomplete.

S'yāmārahasya is a Tantric work in 22 chapters, by Pūrṇānandagiri, pupil of Brahmānandanātha. For quotations, see I. O., No. 2597.

Pūrṇānanda composed his S'āktakrama in S'ake 1493 and Tatvacintāmani in S'ake 1499. For the former, see Bik., No. 1318; Mitra, Notices, vol. VI. p. 131. For the latter, see Mitra, Notices, vol. III. p. 61.

Beginning:—

देवीं दानवदैत्यदर्पनिवहानसंहारयन्तीं शिवां ॥

The MS. contains 18 chapters only.

[B. D. 275.

385

श्यामारहस्य of पूर्णानन्दगिरि.

12 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 28; about twelve lines to a page.

Another copy. This contains only chapters I and II.

End:—

इति श्यामारहस्ये द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ।

[B. D. 48.

886

श्रीविद्यार्चनपद्धति.

(from मन्त्रमहोदधि.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 29 (1-28 and 30); nine lines to a page.

Another manual of Kālī worship, composed by an unknown author following Mahodadhi i. e. Mantramahodadhi of Mahidhara (1589 A. D.).

Begins:—

गुरुं गणेशमम्बां च वक्ष्ये नत्वा सुसंमताम् ।

साधकाभीष्टसंतिष्यै श्रीविद्यार्चनपद्धतिम् ॥ १ ॥

ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थायावश्यं कृत्वा मृदासन उपविश्य०

Ends:—

निर्माह्यं शिरसि धृत्वा यथासुखं विहरेत् । इति श्रीम-होदधिग्रन्थानुसारिणी श्रीविद्यार्चनपद्धतिः ।

[B. D. 124.

887

पोडशाक्षरीमन्त्रप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 3; eight lines to a page. Incomplete.

The Tantric Prayoga of the Kālīsodas'āksarī Mantra.

It begins:—

अस्य श्रीपोडशाक्षरीमहामन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिर्कृषिः पङ्क्ति-छन्दः पोडशाक्षरीदेवता श्रीं बीजं ह्रीं शक्तिः क्लीं कीलकं मम इष्टकाम्यसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥०

It ends:—

कारणदेहं शोधयामि स्वाहा ॥ इति समाप्तः ।

[B. D. 187.

888

संग्रहपडक्षरपद्धति by वोपदेव.

(Chs. I and II.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; about 10 lines to a page.

A Vaishnavite tract, consisting of an explanation of a certain piece called Catuspadi in praise of Varadācārya. It is ascribed to Vopadeva (to Baladeva in one place). The Catuspadi is in Hindi.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि श्रीषडक्षरपद्धतिम् ।
नत्वा पदम्बुजद्वन्द्वं तदीयं संशयापहम् ॥ १ ॥
श्रीवरदं पूर्वमुद्धृत्य आचार्येति तदन्तरम् ।
षडक्षरमहामन्त्रं धर्मकामार्थसिद्धिदम् ॥ २ ॥

The Catuspadī begins on fol. 3:—

आरति श्रीवरदाचार्य आर्यकी पूर्णमनोरथकरेसभनरकी ।०

It is ascribed to जगन्नाथ (कृष्ण) who taught it to Balarāma.

इति श्रीवोपदेवाचार्यकृतायां षडक्षरपद्धतौ मन्त्रयन्त्रो-
द्धारः प्रथमोऽध्यायः । 3b.

The 2nd begins:—

आचार्यबन्धरूपायाश्चतुष्पद्याः क्रमेण तु ।
चिवृणमहेर्धनिचयं यन्न कैश्चित्प्रदर्शितम् ॥ १ ॥

इति चतुष्पदीव्याख्यायां वोपदेवाचार्यकृतपूर्वार्द्धः समाप्तः ।
—fol. 8.

It ends with 19 verses briefly summarising the commentary on the Catuspadī, the first of which is:—

बलदेवकृता चैषा व्याख्या नानार्थसंमता ।
विनोदकृत् सुकृतिनां कोपि जानाति वाक्पटुः ॥ ११० ॥
एवं चतुष्पदीवर्णां ग्रथिता मुनिभिः पुरा ॥ १९ ॥

इति श्रीवोपदेवाचार्यकृतसंग्रहषडक्षरपद्धतौ चतुष्पदी-
व्याख्यायां द्वितीयोऽध्यायः ।

[B. D. 232.

889

संग्रहषडक्षरपद्धति of वोपदेव.
(Chs. III and IV.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; nine lines to a page.

The MS. contains the third and fourth Adhyāyas of the Ṣaḍakṣarapaddhati.

Adhy. III begins:—

अस्य श्रीवरदाचार्यस्तोत्रमन्त्रस्य श्रीभगवान्वेदव्यासकृषिः०
श्रीधरं श्रीकरं श्रीशं श्रीपतिं श्रीपरायणम् ।

Ends:—

सर्वं सुखमवाप्तेह प्राप्नुयात्परमं पदम् ॥ १९ ॥

इति श्रीमत्षडक्षरपद्धतौ वरदाचार्यस्तोत्रं तृतीयोऽध्यायः ।

Adhy. IV begins:—

ब्रह्मोवाच । शृणु तावत्प्रवक्ष्यामि कवचं सर्वकामदम् ।

श्रुतिसारमिदं पुण्यं जगन्नाथेन वर्णितम् ॥ १ ॥०

Ends:—

विष्णुजामलतत्रोक्तं कवचं वर्णितं मया ।०

सर्वं सुखमवाप्तेह पदं गच्छेदनामयम् ॥ २४ ॥

इति श्रीषडक्षरपद्धतौ वरदाचार्यकवचं नाम
चतुर्थोऽध्यायः ॥

The MS. also contains a piece consisting of 19 s'lokas, taken from different sources, and called Vaiṣṇavadharmasaṅgraha.

Begins:—

ब्रह्मेन्द्ररुद्रादिदेवगणवन्दितापादपीठः श्रीमन्नारायणः ।

Ends:—

तेषां ज्ञातिः विचारणीया । इति श्रीवैष्णवधर्मसारसंग्रहः ।

[B. I. 142.

890

सप्तकोटिमन्त्रोत्कीलन.

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; 7 lines to a page.

Another Mantra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीपार्वत्युवाच ।

देवदेव महादेव देवानां देवमुत्तमम् ॥

येन ध्यानमात्रेण सप्तकोटिमन्त्रस्योत्कीलनं भवेत् ॥ ११ ॥

It ends:—

इति श्रीईश्वर(र)पार्वतीसंवादे महागमसारे उत्कीलन-
(नं) सप्तकोटिमन्त्राणां । संपूर्णम् ॥

[B. D. 203.

891

हनुमदिग्वन्धमालामन्त्र of शौनक.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; written on one side only. Seven lines
to a page. Dated S'ake 1739.

It begins:—

ॐ अस्य श्रीहनुमन्महादिग्वन्धमालामन्त्रस्य शौनककृषिः ॥
अनुष्टुभ् छन्दः ॥ श्रीहनुमान् देवता ॥ हां बीजं हीं शक्तिः हूं
कीलकः । श्रीहनुमत्प्रसादसिद्ध्यर्थं विषमज्वररोगभूतपिशाचदु-
ष्टसंभाषणसर्वदेवतावेशः० सर्वग्रहानुच्चादनार्थं जपे विनियोगः ॥

It ends:—

इति शौनकविरचिते श्रीहनुमन्महादिग्वन्धसंपूर्णमस्तु ॥

[B. D. 213.

PART IV—PURĀṆA.

892

अग्निपुराण.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 206; sixteen lines to a page.

Agni Purāṇa is published in the Bibliotheca Indica and A. S. Series. Translated into English by M. N. Dutt, Calcutta. 1901. Vahni Purāṇa is different from this Agni Purāṇa. The latter is usually classed as a Purāṇa proper while the former is regarded as only an Upapurāṇa; see Bik., pp. 183 and 216. For contents of the Vahni Purāṇa, see L. O., No. 3582.

Beginning:—

अथं सरस्वतीं० ॥ १ ॥ नैमिषे हरिमीजानाः० ॥ २ ॥

[B. D. 255.

893

अयोध्याखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

14 × 6 inches; Devanāgarī character. Foll. 52 eleven lines to a page. Dated Sainvat 1884.

Ayodhyākhaṇḍa, consisting of thirty Adhyāyas, from the Skanda Purāṇa. In the printed edition of the Skanda Purāṇa, this is not found.

It begins:—

वन्देहं रामचन्द्रस्य पादौ प्रणतरक्षकौ ।

सीतायाश्च पुनः पादौ सर्वसिद्धिविधायकौ ॥ १ ॥

रामं रामानुजं सीतां भरतं भरतानुजम् ।

सुग्रीवं वायुसूनुं च प्रणमामि पुनः पुनः ॥ २ ॥

जयति पराशरसूनुः० ॥

ईश्वर उवाच ।

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि तीर्थानामुत्तमं वरम् ।

आश्रमाणां च सर्वेषामयोध्या राजते भुवि ॥

कार्तिकेय उवाच ।

साधु साधु महादेव कथयस्व यथातथम् ॥०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे अयोध्याखण्डे गौरीशंकरसंवादे
अयोध्याक्षेत्रमहिमावर्णनं नाम त्रिंशोऽध्यायः ।

In all colophons, the words 'स्कन्दपुराणे' are added afterwards.

[B. D. 111.

894

अयोध्यामाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

13½ × 6 inches; Devanāgarī character. Foll. 61 nine lines to a page.

Ayodhyāmāhātmya in 19 chapters, from the Kosalākhaṇḍa of the Padma Purāṇa.

Beginning:—

सूत उवाच ।

जयति पराशरसूनुः० ॥ १ ॥

श्री पार्वती उवाच ।

श्रुत्वा धर्ममशेषेण पावनं पावनान्तरम् ।०

End:—

इति श्रीपद्मपुराणे कोशलखण्डे अयोध्यामाहात्म्ये
एकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥ विद्याकुण्डे अयोध्यामध्ये पुस्तकं
लिखितम् ।

Padma Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay and also in the A. S. Series.

[B. D. 111.

895

अवन्तिखण्ड of स्कन्दपुराण.

(लिङ्गमाहात्म्य only.)

10½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 179; twelve lines to a page. Dated Sainvat 1764. Written by Bhaṭṭa Vallabha at Avantī.

The MS. contains the Lingamāhātmya section of the Avantī Khapḍa of the Skanda Purāṇa. The Skanda Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay.

सद्योऽपि प्रजानां प्रबलभवभयाद्यं नमस्यन्ति देवाः

It ends:—

एष ते कथितो देवि प्रभावः पापनाशनः ।

चतुराशीतिलिङ्गानां किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे अवन्तीखण्डे उमामहेश्वरसंवादे
चतुराशीतिलिङ्गमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

[B. D. 159.

896

आषाढमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

12½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 34; about 10 lines to a page. Dated
S'ake 1759.

Āṣāḍhamāhātmya, explaining the importance
of a bath in the river Yamunā, in the month of
Āṣāḍha, is from the Skanda Purāṇa. It contains
six Adhyāyas having 60, 100, 104, 228 and 167
s'lokas respectively. In the second Adhyāya,
the story of a merchant is told, who had adopted
Jainism, but who was subsequently induced to
give it up, being struck by the greatness of
Yamunā, who saved him from danger.

Begins:—

स्कन्द उवाच ।

सन्ति तापीतटे यानि तीर्थान्यत्र महान्त्यपि ।
श्रुतानि तानि सर्वाणि सर्वपापहराणि च ॥ १ ॥
अधुना श्रोतुमिच्छामि यदाषाढफलं लभेत् ।
तपसा स्नानकर्तृणां तत्तात लिखिलं वद ॥ २ ॥

Ends:—

इति सकलमलापहरणार्थं
नर इतिहासमिमं शृणोति ।
सवनमपहरेत् शुचौ तपत्यां
विद्धदसौ लभते मिलाभिमिषम्(?) ॥ १३० ॥
इति श्रीस्कन्दपुराणे आषाढमाहात्म्ये षष्ठोऽध्यायः ।

[B. D. 148.

897

गीतासार. (ॐकारमाहात्म्य.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; seven lines to a page.

Onkāramāhātmya is a small piece, describing
the importance of Onkāra. It is also called
'Gītāsāra'. It contains 99 s'lokas. For another
MS., see Stein, p. 221.

70

It begins:—

अर्जुन उवाच ।

ॐकारस्य च माहात्म्यं रूपं स्थानं परं तथा ।
तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि ब्रूहि मे पुरुषोत्तम ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ॥

साधु पार्थ महाबाहो यन्मां त्वं परिपृच्छसि ।
विस्तारेण प्रवक्ष्यामि तन्मे निगदितं शृणु ॥ २ ॥

It ends:—

ॐकारस्य त्रिरूपं च ब्रह्माविष्णुमहेश्वराः ।
परं ब्रह्म निराकारं प्रणवं च तथा स्वयम् ॥ १०१ ॥
इति श्रीकृष्णार्जुनसंवादे गीतासारः संपूर्णः ।

[B. D. 233.

898

उपदेशकाण्ड from

शिवरहस्यखण्ड of स्कन्दपुराण.

12 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 35; nine lines to a page.

Upades'akāṇḍa of the S'ivarahasyakhaṇḍa
of the Skanda Purāṇa. Our MS. contains 19
out of its 85 Adhyāyas. Cf. I. O., No. 3671-3672.
Published by the Venkates'vara Press, Bombay.

Begins:—

विज्ञेश्वरं विश्ववन्द्यं विमलं ज्ञानबोधकम् ।
उपदेशकाण्डपूर्वार्थमुमापुत्रं नमाम्यहम् ॥०

End:—

इत्युपदेशकाण्डे एकोनविंशोऽध्यायः ।

[B. D. 134.

899

करवीरमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

12½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 5;
about 12 lines to a page.

Karavīramāhātmya, or the religious importance
of Karavīra i. e. Kolapoor, forming the seventh
Adhyāya of the Karavīrakāṇḍa of the Padma
Purāṇa. It consists of 61 s'lokas; here accom-
panied by a brief commentary.

Begins:—

श्रुत्वैवं क्षेत्रमाहात्म्यं लोपामुद्राय वै मुने ।०

Ends:—

इति श्रीपद्मपुराणे करवीरकाण्डे करवीरमहात्म्येऽगस्त्य-
लोपासुदासवादे सप्तमोऽध्यायः ।

[B. D. 38.

900

करवीरमहात्म्यपुराण with
सनाभि टीका by ज्योतिर्विद्राय दाजी.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 51; about ten lines to a page.

A Puranic tract in five Adhyāyas, describing the holy places of Kolapoor, ascribed to Veda Vyāsa; accompanied by a commentary called Sanābhi, by Dāji Jyotirvit Rāya. The Adhyāyas have 59, 78, 60, 86 and 74 ślokaś respectively. The commentator often discusses and settles the readings of the text; cf. for instance, folios 9 and 10.

Beginning of the text:—

वन्दे करीन्द्रवदनं सकलामरेन्द्र-
वृन्दानतं सकलविघ्नविनाशदक्षं । ०

Beginning of the commentary:—

अथ करवीरमहात्म्यटीकासनाभिलिख्यते ।

परंब्रह्ममायादितत्त्वाखजन्मा-

च्युतेशेभवक्काकशक्त्यादिरूपा ।

जगत्पातु कोलासुरघ्नात्र कोला-

पुरस्था महत्शब्दपूर्वांशु लक्ष्मी ॥ १ ॥

० अन्तर्यामितया स्थितया महालक्ष्म्यैव प्रेरितो दाजीज्यो-
तिर्विद्रायनामाहं व्याख्यां चिकीर्षुः ० तत्र भवान् ० श्रीमद्वे-
दव्यासः करवीरमहात्म्यपुराणं चिकीर्षुरग्रे ० मङ्गलमा-
चरन् ० श्रीमद्रणेशं प्रणमति-वन्दे इति ०

The Adhyāyas end respectively on foll. 15b, 23b, 30b, 42b and 51.

End:—

इति श्रीकरवीरमहात्म्यटीकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

[B. D. 38.

901

कालिकापुराण.

12½ × 6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 113; fifteen lines to a page. Incomplete.

The MS. contains the first 90 Adhyāyas of the Kālikā Purāṇa, for a full description of which see I. O., No. 3344. Our MS. closely agrees with the I. O. MS., except at the beginning. Published by the Venkates'vara Press' Bombay.

Begins:—

नैमि तं तस्य लोकस्य भवस्थित्यन्तकारिणम् ।

आदिदेवमजं शान्तमष्टमूर्तिं त्रिलोचनम् ॥ १ ॥

यस्तं संहत्य सर्वं जनमविदिततया मायया मुक्तसंगो

विश्लेषादागुणात्मा व्रजति शिवपदे तूर्णमव्यक्तभावः ।

स्वस्माद्भूयः ससर्ज क्षितिजलपवनव्योमवह्नीन्दुसूर्य-

क्षेत्रज्ञानभूतयेचः(?) सकलगुणमयः पूर्णभावस्त्रिनेत्रः २

संहत्य मद्भूतकाण्डं संहत्याव्यक्तसंगतः(?) ।

व्यक्तो भूयोपि यो जज्ञे विशुद्धं तं महेश्वरम् ॥ ४ ॥

वागर्थजननीं पुंसां सितकायां सिताम्बराम् ।

सितचन्दनदिग्धाङ्गीं देवीं चापि सरस्वतीम् ॥ ५ ॥ ०

On fol. 111, in ch. 89, the Granthasankhyā of the work is said to be 6720.

[B. D. 284.

902

कायस्थोत्पत्ति.

(from पद्मपुराण.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3-18; ten lines to a page.

Kāyasthotpatti, 'the origin of the Kāyasthas', is a chapter from the Pātālakhapṇḍa of the Padma Purāṇa. Their descent is traced to Citragupta, the ever-busy clerk of Yama, the god of death. First two folios of the MS. are lost.

Ends:—

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे कायस्थोत्पत्तिसारोवा-
प्रभावः ।

[B. D. 11.

903

काशीखण्ड from स्कन्दपुराण with
टीका by रामानन्द.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 664; about 13 lines to a page.

Kāś'ikhaṇḍa, in 100 Adhyāyas divided into two parts, from the Skanda Purāṇa, with the commentary of Rāmānanda, otherwise called Caitanyavāna, pupil of Rāmendravana, pupil of Devendravana. The commentary was composed at the request of one Vāsudeva. Rāmānanda was the son of Mukundapriya and Gandharvī, and grandson of Gadādhara; see I. O., Nos. 3635-36 and 3640; Bod., Nos. 120-122. The I. O., MS. is dated Samvat 1705. Published by the Venkaṭeś'vara Press, Bombay.

The com. begins:—

सच्चिदानन्दसंदोहं भक्तैकामोदमन्दिरम् ।

सादरं प्रणुवे भक्त्या श्रीगोपीजनवल्लभम् ॥ १ ॥०

It ends:—

सकोशा च विकोशा च द्वे टीके लिखिते मया ।

यत्र यस्याभिलाषः स्यात्सा तेन परिगृह्यताम् ॥

इति श्रीरामानन्दकृतायां काशीखण्डटीकायां शततमो-
ध्यायः । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यभगवत्पूज्यपाद-
शिष्यश्रीरामेन्द्रवनशिष्येण चैतन्यवनापरपर्यायेण रामानन्देन
कृता काशीखण्डटीका याराद्वी(?) समाप्ता ।

काश्यां श्रीपुरुषोत्तमेन विदुषा भट्टेन शुद्धात्मना
तन्नाध्यात्मपुराणभारतविदोपाख्योपकंसारिणा ।

रामानन्दमुनीन्द्रवर्यकृतया गूढार्थया टीकया

सम्यक्संकलितं हिताय विदुषां श्रीकाशिखण्डं महत् ॥

See I. O., No. 3640 for the last verse.

[ZZ. A. 5.

904

काशीखण्ड from स्कन्दपुराण with

टीका by रामानन्द.

13½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll 633; about 15 lines to a page.

Another copy.

[B. D. 28.

905

काशीमाहात्म्य.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

14 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 92; eleven lines to a page.

Kāś'īmāhātmya or the religious importance of the sacred places of Benares. It consists of 26 chapters and is a part of the third book of the Brahmavaivarta Purāṇa. The work was published at Benares in 1865 under the title Kāś'irahasya; see Bod., No. 70 and I. O., No. 3415. Brahmavaivarta Purāṇa is published by the Venkaṭeś'vara Press, Bombay.

Beginning:—

भवानीतनयाद्याद्यतनयानन्दवर्द्धन ।०

End:—

तथा शृणुध्वमाश्रयं क मेरुः सर्पपोदरे ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते तृतीये विभागे रहस्यातिरहसे काशी-
माहात्म्ये षड्विंशोऽध्यायः ।

[B. D. 281.

906

कुमारिकाखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

11 × 5½ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 248; eleven lines to a page. Dated Samvat 1890.

Kumārīkākhanda of the Skanda Purāṇa, treating of the S'iva-worship and the legendary history of various places sacred to S'iva, especially in the south. Cf. I. O., No. 3644. It contains 67 Adhyāyas. Not found in the printed edition of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

मुनय ऊचुः ।

दक्षिणावर्ततीरेषु यानि तीर्थानि पञ्च च ।

तानि ब्रूहि विशालाक्ष वर्णयन्त्यति तानि च ॥ १ ॥

सर्वतीर्थफलं येषु नारदाद्या वदन्ति च ।

तेषां चरितमाहात्म्यं श्रोतुमिच्छामहे वयम् ॥ २ ॥०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे कुमारिकाखण्डे गुप्तक्षेत्रमाहात्म्ये
सप्तषट्शो(?)अध्यायः ।

The MS. says that this is the second Khanda of the Purāṇa.

[B. D. 226.

907

कृष्णामाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

13½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 86; about 14 lines to a page. Dated S'ake 1781.

A description of the holy places, connected with the river Kṛṣṇā in 60 Adhyāyas. It professes to be a part of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

ऋषय ऊचुः ।

त्यक्ष्यामो भगवन्प्राणान्धर्मस्यार्थं सुदुस्त्वजान् ।

It ends:—

सर्वान्कामानवाप्नोति विष्णोः पदमवाप्नुयात् ॥ ६१ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे कृष्णामाहात्म्ये स्कन्दनारदसंवादे उभयतोमुखीकृष्णासमुद्रप्रवेशो नाम षष्ठितमोऽध्यायः ॥

[B. D. 243.

908

कोकिलामाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

12½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 31; about 13 lines to a page. Dated S'ake 1758.

Kokilāmāhātmya is a portion of the Kanakādrikhaṇḍa of the Skanda Purāṇa, in 31 Adhyāyas. It describes the ceremony of worshipping an image of a cuckoo (Kokilā), under a mango-tree for attaining general prosperity. For details, cf. I. O., No. 3631.

It begins:—

सूत उवाच ॥

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।

सन्त्रान्ते सूतमासीनं पप्रच्छुरिदमादरात् ॥ १ ॥

[B. D. 283.

909

गणपतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 123; nine lines to a page.

Gaṇapatikhaṇḍa the third book of Brahma-vaivarta Purāṇa, contains 46 Adhyāyas; cf. I. O., 3410 (IV). See below Nos 932; 936. The whole Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay.

Begins:—

नारद उवाच ।

श्रुतं प्रकृतिखण्डं ते अमृतार्णवमुत्तमम् ।

Ends:—

तस्मै ददाति सर्वेष्टं सुरश्रेष्ठो गणेश्वरः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे नारायणनारदसंवादे गणपतिखण्डे पट्टचत्वारिंशोऽध्यायः ।

[B. I. 112.

910

गयामाहात्म्य.

(from वायुपुराण.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; 8 lines to a page. Dated Samvat 1913.

Gayāmāhātmya forms a part (Adhys. 43-50) of the Uttarakhaṇḍa of the Vāyu Purāṇa. The whole is published in the Bibliotheca Indica, and also by the Venkates'vara Press, Bombay.

Begins:—

सूत उवाच ।

सनकाद्यैर्महाभागैर्देवर्षिः सह नारदः ।

[B. D. 169.

911

गरुडपुराण.

15 × 6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 260; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1593.

A badly wornout copy. First folio is lost; many folios are broken into two. The Purāṇa is often published. It is published also with a Sanskrit commentary by the Venkates'vara Press, Bombay.

[S. C. 16.

912

चातुर्मास्यमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

8½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 113; nine lines to a page. Dated S'ake 1701.

The religious importance of the several religious rites to be performed in the Cāturmāsya i. e. the four months from 11th of Āṣāḍha to 11th of Kārtika. It is from the Skanda Purāṇa. It consists of 32 Adhyāyas, having 1361 s'lokas in all.

It begins:—

ब्रह्मा उवाच—

शृणु देवमुने सन्तश्चातुर्मास्यफलं शुभम् ।

It ends:—

महेश्वरो वा मधुकैटभारिः० विभेददृष्ट्या ॥ ४१ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणोक्ते चातुर्मास्यमाहात्म्ये तारक-
वधे कार्तिकेयमाहात्म्यं नाम द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ पूर्वोत्तर-
श्लोकसंख्या १३६१ श्रीरस्तु ॥

[B. D. 104.

913

जगन्नाथमाहात्म्य.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 10 eight lines to a page.

Jagannāthamāhātmya also called Mahāpuruṣa-vidyā or Puruṣottamamāhātmya is a Puranic piece in nine Adhyāyas and contains speculations on the nature of Viṣṇu, and also descriptions of the sacred places of the Puruṣottama Kṣetra or Jagannātha Purī. The present MS. contains only the 7th Adhyāya having 90 s'lokas. Cf. I. O., No. 3716; Mitra, Notices, vol. II pp. 231-232. Published by the Veṅkaṭeś'vara Press, Bombay.

It begins:—

श्रीवेदव्यास उवाच ।

नमस्ते परमार्थाय विश्वरूपाय विष्णवे ।

नमस्ते वेदवेद्याय सच्चिदानन्दरूपिणे ॥ १ ॥०

It ends:—

अनुज्ञाप्य जगद्गन्धुं नीलाचलपतिं प्रभुम् ।

स्वाश्रमं प्रययौ हृष्टश्चित्तयन् जगदीश्वरम् ॥ ९० ॥

71

इति श्रीमहापुरुषविद्यायां सप्तमोऽध्यायः ।

[B. D. 232.

914

जातिस्रणतीर्थमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page.

The MS. contains the 65th Adhyāya of the Jātisraṇatīrthamāhātmya, which forms a part of the Himavatkhanda of the Skanda Purāṇa. The MS. was given to Bhagavanlal Indrajī by Mehersena, a resident of Lalitpur in Nepal.

Begins:—

स्कन्द उवाच ।

छत्रेण धार्यमानोऽसौ बुद्धो गणपुरस्कृतः ।०

Ends:—

आयुष्यसौभाग्यसुतानि संपत्

ज्ञानं च बुद्धिं सततं मुने वै ॥ ७८ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे हिमवत्खण्डे जातिस्रणतीर्थ-
माहात्म्ये दैत्यानां पातालस्थितिर्नाम पञ्चपष्ठितमोऽध्यायः॥६५॥

[B. D. 121.

915

तापीमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

10 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 140; twelve lines to a page. The MS. was written by Chandrātre in Samvat 1788 or S'ake 1654.

Tāpīmāhātmya in 64 Adhyāyas, is from the Skanda Purāṇa.

Begins:—

पूर्वापरौ पावयती पयोदधी तीर्थैरशेषैः परिमण्डिता च ।

It ends:—

एवं संतोषयेद्विप्रान्यतस्ते विष्णुमूर्तयः ।

तत्पूजेन संतुष्टः सर्वपुण्यप्रदायकः ॥ ५१ ॥

इति स्कन्दपुराणे तापीमाहात्म्ये सदाशिवषडानन-
संवादे जरत्कन्यानागेश्वरतपतीसिन्धुसंगमप्रभाववर्णनोनाम
चतुःषष्ठितमोः ॥ ६४ ॥

[B. D. 52.

916

देवीभागवत.

(Bks. I-III.)

13½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; about 11 lines to a page.

Devibhāgavata is a Purāṇa of great repute, describing the greatness of the goddess Bhagavatī. Like the Bhāgavata Purāṇa it contains 12 Skandhas or books. It appears to have been written as a rival to the Bhāgavata Purāṇa, by the Sāktas. Cf. Bik., pp. 193-195 for the contents of the first three books and I. O., No. 3363.

It begins:—

सर्वचैतन्यरूपां तां विद्यामाद्यां च धीमहि ।

बुद्धिं या नः प्रचोदयात् ॥०

Published with the commentary of Nilakaṇṭha, by the Venkates'vara Press, Bombay.

[B. D. 242.

917

देवीमाहात्म्य.

(from मार्कण्डेयपुराण.)

9 × 5 inches; Devanāgarī handwriting;
Foll. 62; eighteen lines to a page.

Devīmāhātmya, in 13 Adhyāyas, containing about 700 verses and hence called Saptas'atī, from the Mārkaṇḍeya Purāṇa. Often published. It begins:—

तपस्यन्तं महात्मानं मार्कण्डेयं महामुनिम् ।०

It ends:—

इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये
सुरथक्षत्रिययोर्वरप्रदानं नाम त्रयोदशोऽध्यायः ।

[S. C. 2.

918

देवीमाहात्म्य.

(from मार्कण्डेयपुराण.)

7½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 74; seven lines to a page.

Another copy.

[B. D. 180.

919

देवीमाहात्म्य with

व्याख्या by नागोजीभट्ट.

10½ × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 114; seven lines to a page. Dated S'ake 1666.

A commentary on the Devīmāhātmya by Nāgojibhaṭṭa Kāle who probably lived in the second half of the 17th century. See for other MSS., I. O., Nos. 3567-3568. Our MS. closely agrees with the latter MS; it does not contain, however, the supplementary section at the end, found there.

[B. D. 225.

920

देवीमाहात्म्य with

गुप्तवती by भास्करराय.

8½ × 6 inches; Devanāgarī character. Foll. 83;
eleven lines to a page.

Another commentary on Devīmāhātmya by Bhāskara-rāya, pupil of Gambhīra-rāya. Bhāskara-rāya lived in the first half of the 18th century. His pupil Umānandanātha wrote in A. D. 1745; see above No. 845. I also possess a MS. written in S'ake 1667 by Raghunātha Devasthali, another pupil of Bhāskara-rāya.

Begins:—

श्रीरामं प्रति पुष्कराभिधमहायक्षेण वेदत्रय—

व्याख्यानावसरे विशेषकथितं श्रीविष्णुधर्मोत्तरे ।

एतां धेनुमुपवह्येस्मि सुदुष्कामित्युगातं(?)शंकरा—

चार्यं शिष्यचतुष्टयेन सहितं वन्दे गुरुणां गुरुम् ॥१॥

विधिविष्णुमुखामरोदयस्थितिनाशेषु शिवोप्यनीश्वरः ।

जगदम्ब तव त्वयं क्रमः क्षणमुद्दालकशालभञ्जिका॥२॥०

It ends:—

चतुष्टये पीठिकानां प्राचीनानां च तुष्टये ।

चमत्कृतिकरी भूयान्नवीनानां च मत्कृतिः ॥ ३ ॥

साधुच्छायप्रसितप्रमोदवर्षे त्विदम्बरे जनिता ।

साधुच्छायप्रसितप्रमोदवर्षे हृदम्बरे तनुतात् ॥ २ ॥

श्रीकाशीपुरवासिसोमपुत्रीगम्भीरराजभारती-
पुत्रेणाभिचिता मया रचितया चण्डिस्तुतेष्टीकया ।
या नन्दादिषु सप्तमी भ्रमरिणी भीमातटे सन्नती-
क्षेत्रे नः कुलदेवता वसति सा श्रीचन्दला प्रीयताम् ३
गुरुरेव शिवो गुरुमेव भजे गुरुणैव सहास्मि नमो गुरवे ।
न गुरोर धिक् शिशुरस्मि गुरो मतिरस्तु गुरौ जयनाथगुरौ॥

इति श्रीमत्पद्माव्यप्रमाणपारावारपारीणधुरीणसर्वतन्त्र-
तन्त्रश्रीमद्गम्भीरराजभारतीदीक्षितात्मजभास्कररायभा-
रतीदीक्षितमहाभिचिता रचिता गुप्तवतीसमाख्या सप्तश-
तीव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 21.

921

द्वारकामाहात्म्य.

(from प्रल्हादसंहिता.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 4-138; nine lines to a page. Dated Śaivāt
1733.

Dvārakāmāhātmya from the Pralhādasamhitā,
which is probably a part of the Skanda Purāṇa ;
see below the colophon of ch. 31. This appears
to be materially different from Bod., No. 124 and
I. O., No. 3660 and also from the text which is
published in the Prabhāsakhaṇḍa of the Skanda
Purāṇa. This has 41 Adhyāyas as against 34
of the Bod. and I. O. MSS. The MS. is with-
out beginning.

The following is an analysis of the work:—

Adhy. I (56 s'lo.) ends on 4; II (55 s'lo.) on 7;
III (रुक्मिणीदुःखमोक्षणं 90 s'lo.) on 12; IV (यात्रा-
विधानं 44 s'lo.) on 14; V (गोमतीनामसंहिता 50 s'lo.)
on 16b; VI (61 s'lo.) on 19b; VII (चक्रतीर्थमाहात्म्यं
28 s'lo.) on 21; VIII (गोमतीसंगमवर्णनो 53 s'lo.) on
24; IX (रुक्मिणीहृददर्शनं 19 s'lo.) on 25; X (कृकला-
सवर्णनो 67 s'lo.) on 28b; XI (विष्णुपदवर्णनो 15 s'lo.)
on 29b; XII (मायासरवर्णनो 82 s'lo.) on 34; XIII
(गोप्रचारमाहात्म्यं 47 s'lo.) on 36b; XIV (पञ्चनद्यमाहात्म्यं
60 s'lo.) on 40; XV (सिद्धेश्वरमाहात्म्यं 31 s'lo.) on
41b; XVI (तीर्थयात्राकथनं 41 s'lo.) on 44; XVII
(यात्रायां परिवारकथनो 55 s'lo.) on 47; XVIII (दुर्वा-
सानियमो 50 s'lo.) on 49b; XIX (कृष्णागमनोनाम 25
s'lo.) on 51; XX (कुशदैत्यवधोनाम 100 s'lo.) on 56b;
XXI (कुशेश्वरस्थापनं 17 s'lo.) on 57b; XXII रुक्मिणी-

रथयात्रावर्णनं 62 s'lo.) on 61; XXIII (चण्डशर्मोपाख्यानं
204 s'lo.) on 72; XXIV (चण्डशर्मोपाख्यानं 120 s'lo.)
on 78; XXV (65 s'lo.) on 82; XXVI (जागरमाहात्म्यं
60 s'lo.) on 85b; XXVII (गोपीचन्दनमाहात्म्यं 12
s'lo.) on 86b; XXVIII (शङ्खोद्धारमा. 55 s'lo.) on
89b; XXIX (पिण्डतारकमाहात्म्यं 20 s'lo.) on 90b;
XXX (70 s'lo.) on 94b; XXXI (इति स्कन्दपुराणे
जागरणमाहात्म्यं 65 s'lo.) on 98; XXXII (एकादशी-
माहात्म्यं 17 s'lo.) on 99b; XXXIII (द्वादशीव्रतमाहात्म्यं
61 s'lo.) on 103; XXXIV (तीर्थक्षेत्रयात्रा. 69 s'lo.) on
106b; XXXV (देवतीर्थयात्रा 68 s'lo.) on 110b;
XXXVI (द्वारकादर्शनं 66 s'lo.) on 114; XXXVII
(द्वारकाभिषेको 118 s'lo.) on 120b; XXXVIII
(गोमती-आख्यानं 51 s'lo.) on 123; XXXIX (49 s'lo.)
on 126; XL (द्वारकावर्णनोनाम 116 s'lo.) on 132.

The last Adhyāya has 124 s'lokas and ends
as follows:—

जलधिः प्लावयामास कलौ प्राप्ते तु सा पुरी ॥ २२ ॥

श्रीकृष्णमन्दिरं तत्र प्लावितुं नैव शक्यते ॥

प्रभासे सोमपर्वाणि द्वारकां मधुसूदनीम् ॥ २३ ॥

प्रबोधनी रैवतिके शयनी माधवे तथा ॥ २४ ॥

इति श्रीप्रल्हादोक्तसंहितायां श्रीद्वारकामाहात्म्ये
बलिदानवेन्द्रप्रबोधो नाम एकचत्वारिंशोऽध्यायः । संवत् १७३३
वर्षे पौषवद्य ५ शनौ लिखितं रा शामलिखितं । पठनार्थं भट्ट-
कल्याणसुतभट्टवल्लभभ्रान्तभट्टवृन्दावनस्वयंपठनार्थं ॥ प्रत्यानु-
सारेण लिखितं मम दोषो न दीयते ।

[ZZ. E. 22.

922

धनुर्मासमाहात्म्य.

(from पञ्चरात्रागम.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; 14 lines to a page.

A small tract consisting of five chapters from
the Pañcarātrāgama, explaining the religious
importance of the Dhanurmāsa i. e. the month
of Mārgaśīrṣa.

It begins:—

शौनक उवाच ।

सूत सूत महाभाग सर्वशास्त्रविशारद ।०

The Adhyāyas have 22, 34, 24, 28 and 13
s'lokas respectively.

It ends:—

कोदण्डे सविता चैव प्रत्युषे पूजयेद्भरिम् ।

द्वादशाब्दार्चनफलं यद्दिनैकेन सिध्यति ॥ १३ ॥

इति श्रीपञ्चरात्रागमे धनुर्मासमाहात्म्ये हंसब्रह्मसं-
वादे पञ्चमोऽध्यायः ॥

[B. D. 197.

923

नर्मदामाहात्म्य.

(from वायुपुराण.)

12½ × 7½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 341; seventeen lines to a page.

Narmadāmāhātmya, a part of the Revākhaṇḍa
of the Vāyu Purāṇa. For a complete analysis see
Bod., Nos. 114-16 and I. O., No. 3595.

It begins:—

उभयतट० ॥ १ ॥ नाशयतु दुरित० ॥ २ ॥

It ends:—

इति निगदितमेतन्नर्मदायाश्चरित्रं

पवनगदितमग्र्यं शर्ववक्त्रादवाप्य ।

त्रिभुवनजनवन्द्यं यत्तदादौ मुनीनां

कुलपतिपुरतः सन् सूतमुख्येन साधु ॥

इति वायूक्तचतुर्विंशतिसाहस्र्यां संहितायां रेवाखण्डे
नर्मदामाहात्म्ये पुराणपरिसमाप्तिर्नामाध्यायः ।

[ZZ. C. 46.

924

नासिकेतोपाख्यान.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13 × 8½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 23; 17 lines to a page.

A Puranic story from the Brahmāṇḍa
Purāṇa in 18 Adhyāyas. For a summary, cf.
I. O., No. 3446. The present MS., however,
agrees with No. 3445. The Brahmāṇḍa Purāṇa
is published by the Venkates'vara Press, Bombay.

It begins:—

सूत उवाच ।

गङ्गातीरे सुखासीनः कृत्वा ज्ञानमलंकृतः ।०

It ends:—

प्रणयरसनया धृताङ्घ्रिपद्मः

स भवति भागवतप्रधान उक्तः ॥ २७ ॥

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे नासिकेतोपाख्याने भागवत-
धर्मनिरूपणं नामाष्टादशोऽध्यायः ।

[B. D. 255.

925

नीलमतपुराण.

15½ × 7 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; twelve lines to a page. Dated Samvat
1925. The MS. was copied at Kāśmīra.

Nilamata Purāṇa, sometimes called Kāśmīra-
māhātmya, is a Puranic account of the sacred
places connected with Kāśmīra and the river
Vitastā. This was one of the chief sources of
Kalhāṇa's Rājataranginī; cf. Bühler's Kāśmīra
Report p. 38; Indian Antiquary XVIII. p.
184; Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 44; I. O.,
Nos. 3709-3710. Published in the Punjab
Sanskrit Series.

It begins:—

यत्सत्याः समभूद्विदारसरस्ती कल्पान्मनू०

It ends:—

०अतीवहृद्ये बहुविस्तरेपि जनप्रिये भारतपूर्णचन्द्रे ॥

इति श्रीनीलमते वितन्तामाहात्म्यम् । समाप्तं चेदं नील-
मतं नाम पुराणमिति शुभायास्तु०

[B. D. 248.

926

पद्मपुराण.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2-60; ten lines to a page. Dated Samvat
1866. Incomplete.

A fragment of the Padma Purāṇa. First folio
is lost. The MS. contains the text only upto
the 8th Adhyāya of the Pāṭalakhanda. Padma
Purāṇa is published in the A. S. Series, and also
by the Venkates'vara Press, Bombay.

[ZZ. C. 30.

927

पराशरपुराण.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 56; nine lines to a page. Dated Samvat
1822.

Parāś'ara Purāṇa, one of the Upapurāṇas; it contains 18 Adhyāyas, and 1008 s'lokas. It is an old Purāṇa mentioned in Ś'iva Purāṇa and Devī Bhāgavata; see C. C. I. p. 328. Also, cf. I. O., No. 3403 for quotations.

It begins:—

सौरमण्डलमध्यस्थं साग्वं संसारमेषजम् ।
नीलग्रीवं विरूपाक्षं नमामि शिवमव्ययम् ॥
मेरुशृङ्गे समासीनं संसारोदधितारकम् ।
शुकः प्रणम्य सर्वज्ञं श्रीपराशरमादरात् ॥०

It ends:—

महादेवप्रसादेन पाराशरसमाह्वयम् ।
मया पराशरेणैव पुराणमिदमीरितम् ॥
व्यासपुत्रः शुकः श्रुत्वा पाराशर्यं पराशरात् ।
पुराणं दण्डवद्भूमौ प्रणाममकरोद्भुजैः ॥
नमो रुद्राय ॥० या विभाति० ॥
अष्टोत्तरसहस्रेण श्लोकेनैव विनिर्मितम् ।
इदमष्टादशाध्यायैः शिवोन्नैवावदाति नः ॥
इत्युपपुराणे पाराशरे अष्टादशोध्यायः ।

[ZZ C. 29.

928

पाण्डवगीतास्तोत्र.

(from महाभारत.)

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; seven lines to a page.

This is a Stotra in praise of Viṣṇu consisting of 101 s'lokas sung by different persons (or attributed to them) of the family of the Pāṇḍavas as well as the Kauravas and also by others. It is printed in the Bṛhatstotraratnākara (N. S. Press) where it is also called Prapannagītā. Here it is said to be from the Mahābhārata.

It begins:—

पाण्डव उवाच ।

ॐकारं बिन्दुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः ।
कामदं मोक्षदं चैव ॐकाराय नमोनमः ॥ १ ॥
प्रह्लादनारदपराशरपुण्डरीक०

It ends:—

इदं पवित्रमाख्यातं पुरा पापप्रणाशनम् ।
दुःस्वप्ननाशनं स्तोत्रं पाण्डवैः परिकीर्तितम् ॥ १०० ॥

72

यः पठेत् प्रातरुत्थाय वैष्णवं स्तोत्रमुत्तमम् ।

स गच्छेत्परमं स्थानं यत्र योगीश्वरो हरिः ॥ १०१ ॥

इति श्रीमहाभारते पाण्डवगीता समाप्ता ॥

[B. D. 140.

929

पाण्डुरङ्गमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; twelve lines to a page.

Religious importance of Pandharpur, in 12 Adhyāyas, from the Uttarasaṅhitā of the Skanda Purāṇa. The Adhyāyas have 65, 54, 50, 50, 47, 72, 101, 89, 84, 106, 85 and 40 s'lokas, respectively.

It begins:—

स्कन्द उवाच ।

माहात्म्यं कथितं सम्यक् नदीनामुत्तमोत्तमम् ।

गङ्गादीनां मुनिश्रेष्ठाः किमन्यच्छ्रोतुमिच्छथ ॥ १

कथय ऊचुः ।

सर्वोत्तमं यदि क्षेत्रं तीर्थं चैकत्र विद्यते ।

उत्कृष्टं दैवतं चापि तन्नो वद महामते ॥ २ ॥

सूत उवाच ।

अगस्त्यादिमहर्षीणां वचः श्रुत्वाथ षण्मुखः ।०

पौण्डरीकमितिख्यातं तीर्थं क्षेत्रं च पूजितम् ।

पाण्डुरङ्गश्च तत्रास्ते मूर्तिमान्दैवतोत्तमः ॥ ३३ ॥०

It ends:—

दक्षिणद्वारमाश्रित्य तिष्ठत्यद्यापि नारदः ॥ ४० ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे उत्तरसंहितायां श्रीपाण्डुरङ्ग-
माहात्म्ये उमामहेश्वरसंवादे द्वादशोध्यायः ॥ १२ ॥

[B. I. 111.

930

पुरुषोत्तममाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13 × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 38; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1780.

Purusottamamahātmya is a Puranic tract treating of the religious importance of the Malamāsa or the intercalated month and is a part of the Brahmāṇḍa Purāṇa; cf. I. O., No. 3444, with which this MS. wholly agrees. Not

found in the printed edition of the *Brahmāṇḍa Purāṇa* nor in the *Nārada Purāṇa*.

The following remark according to which the piece is from *बृहन्नारदपुराण*, is found on the first leaf:—

अयं पुरुषोत्तममाखण्ड इति लिखितं केनचिद्ब्रह्माभि-
लाषिणा परंतु बृहन्नारदपुराणान्तर्गतमिदं माहात्म्यमिति
निश्चयः । नतु ब्रह्माण्डान्तर्गतमिति निश्चयः ० लि० अवरंगा-
बादकर जोशी हरीकृष्ण व्यंकटरामः ।

It begins:—

श्रीमल्लम्बोदरेशान नन्दनानन्दवर्धन ।०

अहो किमेत्कथितं द्विजेन्द्रा०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये नियमानियम-
व्रताध्यायः ॥ ३० ॥ (20).

[B. D. 255.

931

पुरुषोत्तममाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

14 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 94; eleven lines to a page. Dated Śaṃvat
1859.

Another tract on the same subject from the
Utkalakhanda of the *Skanda Purāṇa*. Cf. I. O.,
No. 3627, which has only 45 *Adhyāyas* as
against 65 of our MS.

It begins:—

मुनय ऊचुः—भगवन्सर्वशास्त्रज्ञ०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे चतुरशीतिसाहस्रे उत्कलखण्डे
जैमिनिऋषिसंवादे श्रीपुरुषोत्तममाहात्म्ये पञ्चषष्ठितमो-
ध्यायः ॥ ६५ ॥ संवत् १८५९

[B. D. 39.

932

प्रकृतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्त.)

11½ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 245; nine lines to a page.

The *Praktikhandā*, in 63 *Adhyāyas*, from the
Brahma-Vaivarta Purāṇa; cf. I. O., No. 3410
(II). See above No. 909.

Begins:—

नरद उवाच । गणेशजननी दुर्गा राधा लक्ष्मी सरस्वती ।०

Ends:—

स्वांशेन कृष्णो भगवान् बभूव च गणेश्वरः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे प्रकृतिखण्डे दुर्गापाख्याने
नारायणनारदसंवादे प्रकृतेः कवचकथनं नाम त्रिषष्टि-
मोध्यायः ॥ समाप्तश्चायं प्रकृतिखण्डः ॥

[B. I. 113.

933

प्रतिष्ठानमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

8½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 102; about 17 lines to a page. Dated
S'ake 1787.

This is a section from the *Brahmāṇḍa Purāṇa*
describing the various holy places in *Pratiṣṭhāna*
i. e. *Paithana*. It consists of 43 *Adhyāyas*. The
whole *Purāṇa* is published by the *Venkates'vara*
Press, Bombay.

It begins:—

माधव उवाच ।

लक्ष्मीपते यद्भवता ममोदितं

श्रीमत्प्रतिष्ठानमहिम्नमुत्तमम् ।०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रतिष्ठानमाहात्म्ये व्याघ्राटकी-
व्याघ्रेश्वर-महानलेश्वरनाम त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ इति प्रति-
ष्ठानमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

[B. D. 194.

934

प्रयागमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

11½ × 5 inches; Devanāgarī character.
Foll. 187; eleven lines to a page. Incomplete.

Prayāgamāhātmya in 100 *Adhyāyas*, is a
portion of the *Pātālakhanda* of the *Padma*
Purāṇa. The present MS. is incomplete; it
contains 97 *Adhyāyas* and 45 verses of the 98th.
On the first leaf we find:—“प्रयागमाहात्म्यशताध्यायी
पत्रे सुमारे १९३.” This shows that about 6 folios
at the end are missing. See I. O., No. 3338.

It begins:—

कदाचिन्नैमिषारण्ये सूतं परमकोविदम् ।०

The colophon:—

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे प्रयागमाहात्म्ये
सूतशौनकसंवादान्तर्गतशेषसनत्कुमारसंवादे०

[B. D. 57.

935

बृहन्नारदीयपुराण.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 144; about ten lines to a page.

The work is published in the Bibliotheca Indica. It is in 38 Adhyāyas. Cf. I. O., No., 3368 for details.

It begins:—

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ॥

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥

वन्दे बृन्दावनासीनमिन्दिरानन्दमन्दिरम् ॥०

Ends:—

इति श्रीबृहन्नारदीये पुराणे अष्टात्रिंशोऽध्यायः ॥

[B. D. 116.

936

ब्रह्मखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

13 × 6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 84; ten lines to a page.

Brahmakhaṇḍa consisting of thirty Adhyāyas is the last book of the Brahma Vaivarta Purāṇa; cf. I. O., No. 3410. See above Nos. 909; 932.

It begins:—

गणेशब्रह्मेशसुरेशशेषाः सुराश्च०

It ends:—

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे ब्रह्मखण्डे नारायणनारद-
संवादे प्रशंसाप्रश्ने त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३० ॥ समाप्तमिदं
ब्रह्मखण्डम् ।

[B. D. 33.

937

ब्रह्मखण्ड.

(from* ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

12 × 6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 100; nine lines to a page.

Another copy.

[B. I. 116.

938

ब्रह्मखण्ड and प्रकृतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

11½ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 82 + 223; ten lines to a page.

Another copy of the two Khaṇḍas. See above
Nos. 932 and 936.

[B. D. 125.

939

ब्रह्मसंहिता.

(Adhy. V.)

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven or eight lines to a page.

The MS. contains Adhy. V of the Brahma-saṁhitā, otherwise called Bhagavatsiddhāntasaṁgraha. It has 71 s'lokas in all which give an account of the origin of Ś'rikṛṣṇa's Avatāra and contain a hymn to the same deity. See I. O., No. 2511 for the complete text and also a brief commentary on the same. Also compare Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 717.

Begins:—

ईश्वरः परमः कृष्णः सच्चिदानन्दविग्रहः ।०

Ends:—

विधे विधेहि त्वमथो जगन्ति ॥ ३६ ॥

अन्यत्र च ।

अध्यायशतसंपन्ना भगवद्ब्रह्मसंहिता ।

कृष्णोपनिषदां सारैः संचिता ब्रह्मणोदिता ॥

इति श्रीब्रह्मसंहितायां भगवत्सिद्धान्तसंग्रहे मूलसूत्राख्यः
पञ्चमोऽध्यायः ॥

[B. D. 140.

940

ब्रह्मोत्तरखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

12 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 112; nine lines to a page. Dated S'ake 1773.

Brahmottarakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa in 22 Adhyāyas. See Mitra, Notices, VIII. p. 19; I. O., No. 3661-62. Published as the third part of Brahmakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

ज्योतिर्मात्रसदानन्दनिर्मलज्ञानरूपिणे ।

नमः शिवाय शान्ताय ब्रह्मणे लिङ्गरूपिणे ॥ १ ॥

ऋषयः ऊचुः ।०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे श्रवणानुवर्णनं
नाम द्वाविंशोऽध्यायः ।

[B. D. 17.

941

ब्रह्मोत्तरखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 155; nine lines to a page.

Another copy.

[B. D. 311.

942

भागवतपुराण.

(गोपीगीत.)

6½×3½ inches; Devanāgarī character. Foll.
3; ten lines to a page.

Gopīgītākathana is the name of the 31st
Adhyāya of the 10th Skandha of the Bhāgavata
Purāṇa.

[B. D. 233.

943

भागवतपुराण.

(रासपञ्चाध्यायी.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; about eight lines to a page. Dated
Samvat 1876.

Rāsapañcādhyaī or the five Adhyāyas (29-33)
of the Xth Skandha of the Bhāgavata Purāṇa.

Beginning:—

श्रीशुक उवाच ।

भगवानपि ता रात्रीः शरदोत्फुल्लमल्लिकाः ।०

End:—

॥ ४० ॥ श्रीभागवते महापुराणे दशमस्कन्धे रासक्रीडा-
नाम त्रयविंशोऽध्यायः ॥

[B. I. 118.

944

भागवतपुराण.

(रासपञ्चाध्यायी.)

9×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; nine lines to a page.

Another copy.

[B. D. 140.

945

भागवतपुराण.

(रुद्रगीत.)

7¼×3¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

The Rudragīta forms the 24th Adhyāya of the
fourth Skandha of the Bhāgavata Purāṇa. It
has 47 śloka.

[B. D. 180.

946

भागवतश्लोकसंग्रह.

10½×4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 11; fifteen lines to a page.

Some extracts from the Bhāgavata Purāṇa.

[B. D. 123.

947

भागवतपुराण with

वासनाभाष्य by योगेश्वर.

11½×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 272; about 10 lines to a page. Dated
Samvat 1573.

The MS. contains the second Skandha of the
Bhāgavata Purāṇa accompanied by the commen-
tary of Yoges'vara. It quotes many authorities
but does not refer to previous commentators nor
to the celebrated works on the Bhāgavata by
Vopadeva. Yoges'vara quotes Vis'varūpa, ascri-
bing verses to him which look like those of
S'ures'varācārya. See under No. 699 above.

The latest writer quoted by Yoges'vara is the
author of Vis'vakos'a (1111 A. D.) His date thus
falls between the 12th and the 16 century.

It begins:—

अथ.....के द्वितीयस्कन्धे समुद्देशसम्यक्लक्षणोक्तिभ्यां समासतो मननाय.....निवृत्तेर्जीवस्यानुपूर्वकरणलक्षणमयं श्रीभागवतनामादितो विश्वनिवृत्ति(द्वा)रेण योगप्रस्थानसाधनाय संविकलापकमनीयतत्त्वलिङ्गमात्सर्वप्रपञ्चबीजविलस-नैकविज्ञानपृथक्करणाय चेति श्रीमद्भागवताख्यं वर्णयामास । तत्र प्रथमेध्याये परापरयोगविवेचनादिसाधनासमर्थानां श्रवणादिभिः सोपानपरंपराभिः स्वविष्टभगवदुपध्यानपा-थेयपारंपर्यलिङ्गमज्ञानसाधननित्यनैमित्तिककर्मापरित्यागबलिषु अगतिगरिम्लां ध्यानैकध्येयमनुदैवताख्यबलेक्षणां...प्रकारं व्याख्यास्यामः०

The following are quoted in the first five Adhyāyas:—

अभिधानदीप 55, 105; अभिधानरत्नाकर 138b; अलंकारमीमांसा 88; आगमचिन्तामणि 52b, 58; आग-मदीपिका 10; आगमरत्नाकर 40b, 98b; आदित्यरहस्य 84b; उपज्ञामकलिका 55; कृष्णरहस्य 85b; गालव 6; गृहस्थधर्मनिर्णय 41; गौतमकारिका 7b, 39b; 66; गौरी-संवरणागम 10b, 33b, 49b; जीवेश्वरविवेकागम 131b; जैमिनि 5b; ज्ञानावचूर 9b, 49b; दत्तात्रेय 36; दीपका-चार्य 63, 117b; नारदपञ्चरात्र 6b, 12b, 45b; निदा-नमकरन्द 140b; नियोगेश्वरकारिका 59; नृसिंहपञ्चरात्र 145b; परमहंसाचार्य 9b; पृथ्वीधराचार्य 54b; प्रदीप-रत्नाकर 65; प्रवचनसरोद्धार (a Vedantic work) 59b, 64, 69, 78, 87; प्रशमरति (Vedantic) 63b; प्रशमरहस्य 104; प्रश्नरत्नाकर 94b, 95; प्रह्लादपञ्चरात्र 68b, 85, 108b, 185; ब्रह्मयामल 38, 46, 59; मन्त्रकोश 34; मन्त्रमञ्जूषा 34, 84b; मन्त्ररहस्य 77; मन्थानचूडामणि 74b; मन्थानभैरव 10, 40, 56, 76, 104; योगरत्नकलिका 55b; रुद्रयामल 14, 31, 45; वामकेश्वरतन्त्र 52b, 75b, 77b; विष्णुद्विकारिका 56b, 89b; विश्वकोश 16b; विश्वरूपाचार्य 8b, 99b; विश्वेश्वरपञ्चरात्र 40; विश्वेश्वराचार्य 64b; विष्णुधर्मागम 6b; विष्णुयामल 88; विष्णुरहस्य 7b, 57, 61; विष्णुसंहिता 42, 73b, 77; शंकराचार्य 50, 63b; शब्दकोश 89, 137; शब्द-निर्णय 80b, 111b; शब्दरत्नाकर 47b; शंकरकारिका 64b, 86; शिवपञ्चरात्र 127; शिवसिद्धान्त 58b; संवर्धनचिन्तामणि 38; सरस्वतीरहस्य 104b, 128; सुरे-श्वराचार्य (वार्तिककार) 11b, 25b, 42b; सूर्ययामल 62b, 102b, 116b; सौभरि 3, 11b, 29, 91.

तदुक्तं विश्वरूपाचार्यैरपि ।

73

तिलतैलमेव दृष्टं येन न दृष्टं घृतं कापि ।

अविदितपरमानन्दो वदति जनो विषय एव रमणीयः ॥

नानाप्रपञ्चकर्तृत्वं विद्यते यस्य शाश्वतम् ।

तस्मै देवाय शान्ताय शिवाय सततं नमः ॥

इति विश्वरूपाचार्यैरपि निरूपितत्वात् ।

उदयादेव पद्यस्य प्रपञ्चेवाद्भयः स्मृतः ।

श्लेषवृद्धिरसोद्योतकरणे कविभिः स्मृतः ॥

इति अलंकारमीमांसाभिप्रायः ।

It ends:—

(इति भागवते) महापुराणे पारमहंसां संहितायां श्रीद्वि-तीयस्कन्धे परमहंसपरिवाजकश्रीयोगेश्वराचार्यविरचिते श्रीवासनाभाष्ये दशमोऽध्यायः संपूर्णः । समासश्चायं द्वितीयः स्कन्धः । स्वस्तिश्रीसंवत् १५७३ वर्षे प्रथमश्रावणवदि दशम्यां तिथौ गुरुदिने अद्येहवास्तव्यगुर्जरज्ञातिश्रीमहंला-लाखदासकेन श्रीभागवतं लिखितम् । पा० कहरिनाथेन लपितं ।

[B. D. 231.

948

भागवतपुराण with
सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

12×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. about 100; twelve lines to a page. In-
complete.

Bhāgavata Purāṇa, only the Xth Skandha, with Subodhinī, a commentary by Vallabhācārya, the well-known founder of a Vaiṣṇava sect, who lived in the 16th century.

[B. I. 108.

949

भागवतपुराण with
सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

14×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 48; about 18 lines to a page. Incomplete.

Another copy of a part of the Subodhinī on the xth Skandha. The MS. contains the first three Adhyāyas and a part of the fourth.

[B. D. 255.

950

भागवतपुराण (only रासपञ्चाध्यायी) with
सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

7½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 15 lines to a page.

Subodhinī on the Rāsapañcādhyāyī, i. e. Adhys. 29-33 of the Pūrvārdha of the Xth Skandha.

[B. I. 109.

951

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; ten lines to a page.

A fragment (Adhy. 18) of the Subodhinī, with the commentary of Viṭṭhala Dīkṣita, the son of Vallabhācārya.

[B. I. 137.

952

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; nine lines to a page.

The MS. contains only the 32nd chapter of the Xth Skandha.

Begins:—

द्वात्रिंशदध्यायार्थोक्तौ०

Ends:—

इति श्रीगोपीजनवल्लभार्यचरणैकतानश्रीविठ्ठलदीक्षितविरचितो दशमस्कन्धप्रकरणद्वयविवृतिप्रकाशः समाप्तः ।

[B. I. 136.

953

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; sixteen lines to a page.

Subodhinī with Viṭṭhala's Prakāśa on Adhy. 47 of the Xth Skandha.

[B. I. 122.

954

भागवतसुबोधिनी.

(पञ्चमाध्यायप्रकरणार्थसंदर्भः.)

10½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; ten lines to a page. Incomplete.

A fragment.

पञ्चमाध्याये प्रकरणार्थसंदर्भः । स्वभावस्येति । भक्तस्वभावानुसारणे भगवतः परमदयालुत्वं भक्तिमार्गोत्कर्षः सिध्यति ।

[B. I. 119.

955-956

भागवतपुराण with भावार्थदीपिका by श्रीधर.

15 × 9½ inches; Devanāgarī character. Foll. 940; about twenty lines to a page.

Bhāgavata Purāṇa with the commentary of Śrīdhara bound in two volumes. The twelve books are separately pagged. Often published.

[ZZ. A. 6.

957

मत्स्यपुराण.

14 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 368; thirteen lines to a page. Dated Saṁvat 1814.

Matsya Purāṇa; It is published in the A. S. Series.

The following folios of the MS. are lost:— 1, 3, 322-329 and 333-367. See I. O., No. 3548.

It ends:—

इति श्रीमत्स्यपुराणे० चतुर्दशसाहस्र्यां संहितायां कल्याणकीर्तनं नाम अध्यायः ।

[ZZ. B. 9.

958

मथुरामाहात्म्य.

(from आदिवराहपुराण.)

10½ × 6 inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 99; nine lines to a page.

Mathurāmāhātmya, a description of the religious importance of Mathurā and its suburbs, in 29 Adhyāyas. It has the form of a dialogue between Ādivarāha and Dhārāṇi and is a part of the Ādivarāha Purāṇa.

It begins:—

सुत उवाच ।

श्रुत्वा देवस्य माहात्म्यं लोहार्गलनिवासिनः ।०

It ends:—

इत्यादि श्रीआदिवाराहपुराणे प्रागितिहासे भगवच्छास्त्रे
मथुराद्भुतमहिमावर्णनं नाम एकोनविंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥
मथुरामाहात्म्यं संपूर्णम् ॥

[B. D. 52.

959

मथुरामाहात्म्य.

(from आदिवाराहपुराण.)

15 × 7½ inches; Devanāgarī character. Foll. 46;
15 lines to a page. Dated Śaivāt 1625.

Another copy.

[B. I. 110.

960

मध्यमखण्ड.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13 × 8¼ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 105; 17 lines to a page. Dated Ś'ake 1780.

Madhyamakhaṇḍa of the Brahmāṇḍa Purāṇa, in 94 Adhyāyas, containing the story of King Sagara, interspersed with many Upākhyānas. The whole Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay. But it does not contain this portion. A note in pencil on the first folio of the MS. says that the Khandā is from the Vāyu Purāṇa and is called Brahmāṇḍāvarta Khandā there; but the Venkates'vara Press edition of the Vāyu Purāṇa does not contain this.

It begins:—

विश्वोत्पत्त्यादिषु गुणतया यत्कलांशास्त्रिमूर्ते-
रन्तर्व्यामोहयति सततं शक्तिलेशो यदीयः ।
शश्वच्छान्तं सकलभुवनव्यापि नारायणार्थं
प्रत्यग्योतिः स्फुरतु हृदये सर्वदानन्दरूपम् ॥ १ ॥०

ऋषय ऊचुः ।

विचित्रार्थकथोपेता ब्रह्माण्डीयं सविस्तरा ।
पुराणसंहिता सूत त्वया सम्यगिहोच्यते ॥ ३ ॥
भूयोपाचक्ष्व नः सम्यक् विस्तरेण महामते ।
हिरण्यनाभः किं भूयो जैमिनिं पर्यपृच्छत ॥

सूत उवाच ॥

श्रुत्वा तद्बहुधा रम्या कथा मुनिमुखोद्भूता ।
हिरण्यनाभो विप्रेन्द्रो जैमिनिं पुनरब्रवीत् ॥
भगवन् यन्मया पृष्टं त्वया तत्सम्यगीरितम् ।
महद्वाचं हि जगतो नवधा सृष्टिलक्षणम् ॥

नक्षत्राणां ग्रहाणां च ज्योतिषां मरुतां तथा ।
स्थितिश्चरः क्रमश्चैव लोकानां च सहास्रैः ॥०
सोहमिच्छामि भगवन् खण्डोऽयं नवमः कथम् ।
चतुःशतं योजनानां सहस्रत्वमुपागतः ॥
खण्डानामुत्तमो ह्येष कर्मभूमिश्च कर्मिणाम् ।
अत्रैव पुरुषार्थाश्च साध्यन्ते चलमानवैः ॥
कथं सगरपुत्रैः स योजनानां चतुःशतम् ।
समुद्रो योजितः कस्मात्पश्चिमे ब्रूहि मेखिलम् ॥
सगरः समहीपालः कश्यपवंशसमुद्भवः ।
तस्य पुत्रैरयं द्वीपः संक्षिप्तः पयसां निधौ ॥
खण्डेयं कतिसंख्यानि योजनानि विलोपितः ।
रामेणाभूत्पुनः सृष्टं कियदध्वमेहामुने ॥
रामनाम च को यस्य समुद्रोत्सारणं मतः ।
प्रभावोऽपि लोकेषु कीर्त्यते तच्च मे मुदा ॥
सगरस्य च मे वंशो जन्मकर्म च विस्तरात् ।
यत्तान्ना (ज्ञान्ना)ऽपि लोकेषु प्रख्यातोभूदयं निधिः ॥

Adhys. 38-35 to 50 and 51-15 to 61 are not
contained in the MS.

It ends:—

ततः सरभसं रामश्चापे कालानलोपमे ।
सुवर्णपुङ्खनिशितं संदधे शरमुत्तमम् ॥ ४३ ॥
तस्मिन्नस्त्रं महाघोरं भार्गवो वह्निदैवतम् ।
युयोज भृगुशार्दूलः समन्त्राभ्यासतत्परः ॥ ४४ ॥

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे मध्यमखण्डे चतुर्नवतितमो-
ऽध्यायः ॥ इति ब्रह्माण्डपुराणे मध्यमखण्डः समाप्तः ।

[B. D. 255.

961

मध्यमखण्ड.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 38; about 18 lines to a page.

Another copy of a portion of the Madhyama-
khaṇḍa of the Brahmāṇḍa Purāṇa, somewhat
differing from the previous one. Adhys. 68—
97, in this copy correspond to Adhys 67—94
of the previous copy. The last Adhyāya has 76
instead of 44 verses of the last number.

Ends:—

तस्मिन्नस्त्रं महाघोरं भार्गवो वह्निदैवतम् ।
युयोज भृगुशार्दूलः ॥ ४७ ॥

(See last number.)

ततश्चवाल वसुधा सशैलवनकाननम् ।

प्रक्षोभं परमं जग्मुः देवासुरमहोरगाः ॥ ४८ ॥०

रक्ष मां भृगुशार्दूल कृपया शरणागतम् ।

अपराधमिमं राम मया कृतमजानता ॥

स्थितोस्मि तव निर्देशे श्लाघि किं करवाणि वै ॥ ७६ ॥

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे मध्यमभागे भार्गवप्रसादनं
नाम सप्तनवतितमोऽध्यायः ।

[B. D. 255.

962

मल्लारिमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

7½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 84;
about ten lines to a page. Dated S'ake 1641.Mallārimāhātmya in 22 Adhyāyas forms part
of the Kṣetrakhaṇḍa of the Brahmāṇḍa Purāṇa.
Cf. I. O., No. 3441.

Begins:—

वारवल्लीपल्लवोल्लोसरागकरभासुरम् ।-

Ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे क्षेत्रखण्डे श्रीमल्लारिमाहात्म्ये
मल्लारिवाक्यं नाम द्वाविंशोऽध्यायः ।

[B. D. 203.

963

मल्लारिमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 23; 17 lines to a page.

Another copy.

This copy has 23 Adhyāyas; see I. O., No.
3441; Mitra, Notices, vol. II. p. 170.

[ZZ. A. 12.

964

महाबलेश्वरमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

8½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 11;
(1-9; 13-14); about nine lines to a page.Mahābales'varamāhātmya is a part of the
Sahyādrīkhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. It
consists of two Adhyāyas having 87 and 76
ślokaś respectively.

It begins:—

मीलिता नैमिषारण्ये सूतं शास्त्रविशारदम् ।०

It ends:—

वेणीप्रयागजा माया वेण्या नित्यसमागमा ।

पुण्योदये सुखप्राप्ता दर्शनाद्भ्यते ह्यधम् ॥ ७६ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे श्रीमहाबलेश्वर-
क्षेत्रमाहात्म्यम् ॥

[B. D. 281.

965

महाभारत (आदिपर्व) with

भारतभावदीप by नीलकण्ठ.

16 × 6½ inches; Devanāgarī character. Foll.
152; about 14 lines to a page. Incomplete.Ādiparva of the Mahābhārata in the Bombay
recension, with the commentary of Nīlakaṇṭha
Caturdhara. It breaks off in the middle of Yayā-
ti's story, which comes after that of Śakuntalā.

[B. D. 241.

966

महाभारत.

(अरण्यपर्व.)

14½ × 6½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 230; about 15 lines to a page. Dated
Sāmvat 1573.This MS. was copied at Yoginīpura, under
the rule of Sultan S'ikandarbijaya, for Bhānudāsa
Chaudharī. Almost all the folios of the MS. are
ornamented with beautiful old pictures indicative
of the story written on them.

Āraṇyakaparva of the Mahābhārata.

The MS. is valuable but nearly one-third of
the folios are missing. The following are the
missing folios:—7, 8, 10, 12, 15, 16, 18-20; 36-42;
72; 76; 78-79; 101-103; 105; 107-116; 118;
121; 124; 126-127; 129; 132; 134; 137-149;
181-244; and 329-340.

[B. D. 245.

967

महाभारत (विराटपर्व) with

टीका by चतुर्भुज.

14×6 inches; Devanāgarī character. Foll. 89; about sixteen lines to a page.

Virāṭaparva, with the commentary of Caturbhuj Mis'ra. Cf. I. O., No. 3171. A very valuable edition of the Virāṭa Parva with 8 old commentaries is brought forth by the Gujarati Press, Bombay.

[B. D. 86.

968

महाभारत.

(भगवद्गीता only.)

5×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 77; seven lines to a page.

The MS. contains Adhys. I-VI, X and XV only, of the Bhagavadgītā from the Bhīsmaparva.

[S. C. 18.

969

भगवद्गीता with

गूढार्थदीपिका by मधुसूदन.

11×5 inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 433; nine lines to a page. Dated S'ake 1613.

Bhagavadgītā with the commentary of Madhusūdana. Published with several other commentaries by the Gujarati Printing Press, Bombay.

End:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यविश्वेश्वरसरस्वतीश्रीपादशिष्यमधुसूदनसरस्वतीविरचितायां श्रीमद्भगवद्गीतागूढार्थदीपिकायां अष्टादशोऽध्यायः ॥ शालिवाहनशके १६१३.

Madhusūdanasarasvatī was a contemporary of Vopadeva and Hemādri. See below No. 1157.

[B. D. 132.

970

भगवद्गीता with a commentary.

12×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 178; ten lines to a page. Incomplete; last folio wanting.

74

Bhagavadgītā with a Sanskrit commentary by an unknown author.

It begins:—

इह खलु सकललोकहितावतारः परमकारुणिको भगवान् देवकीनन्दनः तत्त्वाज्ञानविजृम्भितशोकमोहविभ्रंशितविवेकतया निजधर्मस्यागपरधर्माभिसन्धिपरं अर्जुनं०

[B. I. 70.

971

भगवद्गीता with

भारतभावदीप by नीलकण्ठ.

14½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 97-176; seven lines to a page.

The MS. contains the first three Adhyāyas of the Bhagavadgītā with the commentary of Nilakaṇṭha Caturdharma. The MS. forms part of the Bhīsmaparva with Nilakaṇṭha's Bhāratabhāvapradīpa, as is seen from the pagination.

[B. D. 23.

972

भगवद्गीता with

भाष्य by शंकराचार्य.

14¾×9½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 89; about 20 lines to a page.

Bhagavadgītā with the commentary of Śaṅkarācārya. Frequently published.

[ZZ. A. 26.

973

भगवद्गीता with

भाष्य by शंकराचार्य.

13×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 39; about 12 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy.

[B. D. 242.

974

ज्ञानेश्वरीसारबृहद्वृत्ति.

9½×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; ten lines to a page.

A commentary on the two verses, supposed to have been written by Jñāneśvara on a stone pillar, at Benares.

The com. begins:—

आदिमध्यावसानेषु यः सर्वत्र प्रतिष्ठितः ।
यस्मात्सर्वं जगज्जातं तं वन्देहं गजाननम् ॥ १ ॥
देवीरूपस्त्वमेवासि गुरुरूपस्त्वमेव हि ।
तस्मात्स्वद्वन्द्वनादेव सर्वं मे वन्दितं खलु ॥ २ ॥
श्रीमज्ज्ञानेश्वरचने व्याख्यां कर्तुमधिकारः ।

यद्यपि मे नास्त्यपि तथा त्वत्प्रसादात्करोम्यहम् ॥ ३ ॥

अत्र श्रीमज्ज्ञानेश्वरः परमकारुणिकोस्मिन्कलियुगे० जना-
नामत्यज्ञानितया केवलप्राकृतभाषया सर्ववेदसारभूतं सर्व-
ज्ञास्त्राविरुद्धं भगवद्गीताव्याख्यानरूपं ज्ञानेश्वर्याख्यग्रन्थं श्रीम-
हालयक्षेत्रे शिवशक्त्यधिष्ठिते कृत्वास्मिन् वाराणसीसमानक्षेत्रे
परमपवित्रे तत्रापि महासिद्धस्थाने मम मुखात्साक्षात्लोको-
द्धाराय ज्ञानेश्वरीरूपेण सरस्वत्याख्या देवी आविर्भूतेति तत्र
पाषाणस्तम्भे श्लोकद्वयेन लिखितवान्—ॐ नम इति०

The text (as far as I could make out) is:—

ॐ नमोल्लङ्घं वीरेश्वराय ।

पितामहेन यत्पूर्वं त्वददपदं जगद्गुरोः०

अखण्डवर्तिविम्बार्धसंविद्रूपं०

End:—

अत्र मया गजाननकृपया यथामत्या लिखितं न्यूनमधिकं
यज्जातं तत्क्षम्यताम् ॥

इति श्रीज्ञानेश्वरीव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 159.

975

भीष्मस्तव.

(from शान्तिपर्व.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2 only.

Bhīṣmastava, containing 85 ślokaś, from the
S'āntiparva of the Mahābhārata.

[ZZ. A. 12.

976

महाभारत.

(हरिवंश.)

14½ × 5½ inches; good Devanāgarī handwriting.
Foll. 493; eleven lines to a page. Dated Samvat
1648.

Harivaṇś'a, a Khila of the Mahābhārata.

[B. D. 5.

977

हरिवंश with

इन्दुचन्द्रिका.

14 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 576; about twelve lines to a page.

Harivaṇś'a, with a commentary called Indu-
candrikā by an unknown author, who gives
the summary of an Adhyāya in a single verse
before beginning to explain it.

Begins:—

श्रीगुरुगौरीगणपतिभ्यः । नत्वाश्चर्यपर्वगतस्य (?) हरिवं-
शस्य भारते संगतिरस्ति वा न वा । नाद्यः । अष्टादशपरिमि-
तस्य भारतस्य स्वर्गारोहणसमाप्त्या समाप्तत्वात् । तदुक्तं
भारते । उक्तानि वेदविदुषा पर्वाण्यष्टौ दशैव त्विति ।
भविष्येप्युक्तं० नच द्वितीयः शतसहस्रपरिमितस्य मर्त्यलोके
मुनिना उक्तत्वात्०

The colophon:—

इति हरिवंशेन्दुचन्द्रिकायां० अध्यायः ।

Ends:—

अनुक्रमणिकाध्यायनवपञ्चाशदधिकशतद्विशताध्यायः ।
इति श्रीहरिवंशः समाप्तः । वंशीविभूषितः० । मूकं करोति० ॥

[B. D. 45.

978

महाभारत (मोक्षधर्म) with
व्याख्यानरत्नावली by विद्यासागर.

11½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting
Foll. 222; (2-223) ten lines to a page. Dated
Samvat 1624.

Mokṣadharmā of the S'āntiparva with a com-
mentary called Vyākhyānaratnāvalī by Vidyā-
sāgara also called Ānandapūrṇa, pupil of Bha-
yānanda. Vidyāsāgara quotes Vijñānes'vara,
author of the Mitākṣarā, on fol. 31. A copy of
a commentary on the Brahmasūtras by him is
dated Samvat 1461; see Hall, Index, p. 96,
No. XXXIX. For the author's Nyāyakalpalatā-
ṭikā on Sures'vara's Bṛhadāraṇyakavārtika, see
Weber, No. 217.

If this Vidyāsāgara is the same as the one
mentioned under No. 699 above, he must have
lived at the beginning of the 15th century.

The MS. is without the first folio. The author
does not quote profusely. The following are
mentioned by him in this commentary:—

अमरकोश 70, 132; योगयाज्ञवल्क्य 111; विज्ञानेश्वर
31; वैजयन्तीकोश 32, 59, 106, 135b, 219.

Ends:—

इति श्रीपरमहंसरिपवाजकाचार्य-अभयानन्दपूज्यपाद-
शिष्येण आनन्दपूर्णमुनीन्द्रेण विद्यासागरापरनामधेयेन

विरचितायां व्याख्यानरत्नावल्यां शान्तिपर्वणि मोक्षधर्मः
समाप्तः । संवत् १६२४ समये आषाढशुदि ६ बृहस्पतिवा-
सरे । .

[B. D. 211.]

979

महाभारततात्पर्यनिर्णय of आनन्दतीर्थ.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 to 296; about ten lines to a page. Dated
S'ake 1768.

Mahābhāratatātparyanirṇaya is a summary of
the Mahābhārata in 32 chapters, by Ānandatīr-
tha, the great founder of the Mādhva school of
the Vedānta doctrine, who lived in the 13th
century. The MS. contains 31 chapters and 61
s'lokas of the 32nd. First folio is lost; also the
last few folios are wanting.

[B. D. 164.]

980

माघमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 5; about eight lines to a page.

The MS. contains Adhys. 4, 5 and 6 of the
Māghamāhātmya, from the Uttarakhaṇḍa of the
Padma Purāṇa.

Begins:—

इहैव ताः स्त्रियो धन्याः शीलस्य परिरक्षणात् ।०

Ends:—

इति ते कथितं सर्वं किमन्यच्छ्रोतुमर्हसि ॥ ७७ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे उत्तरखण्डे माघमाहात्म्ये चतुर्थप-
ञ्चमषष्ठोऽध्यायः ॥

[B. I. 120.]

981

मार्कण्डेय पुराण.

14½ × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 177; ten lines to a page. Dated Samvat
1761; S'ake 1625.

Mārkaṇḍeya Purāṇa. Published in the
Bibliotheca Indica and also by the Venkates'vara
Press, Bombay.

[B. D. 241.]

982

मार्कण्डेय पुराण.

10 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 214; fifteen lines to a page.

Another copy.

[ZZ E. 2.]

983

मार्कण्डेय पुराण.

14½ × 6½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 157; thirteen lines to a page.

Another copy.

[B. D. 4.]

984

मौद्गल पुराण.

(Adhy. 39.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; nine lines to a page.

39th Adhyāya of the first Kāṇḍa of the
Maudgala Purāṇa. It has 54 s'lokas.

It begins:—

मुद्गल उवाच । मत्सरं शान्तिमापन्नं दृष्ट्वा देवर्षयस्तदा ।०

[B. D. 213.]

985

रामतारकब्रह्मनिरूपण.

(from पद्मपुराण.)

9 × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 7; about ten lines to a page.

A chapter in praise of Rāmacandra as God
from the Padma Purāṇa. It has 77 s'lokas.

It begins:—

पार्वत्युवाच ॥

मृत्युकाले जगन्नाथ काशिपुर्यां हि प्राणिनाम् ।०

It ends:—

सिद्ध्यन्ति तस्य हरिशीवच (?) भगवान्प्रसन्नः ॥ ७७ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे रामतारकब्रह्मनिरूपणं नाम ग्रन्थः
समाप्तः संपूर्णः ।

[B. D. 233.]

986

रुक्माङ्गदचरित्र.

(from नारदपुराण.)

17 × 3½ inches; Devanāgarī character.
Foll. (40-65) 26; nine lines to a page.

993

विष्णुपुराण.

15½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 140; about 12 lines to a page.

The MS. contains Aṁśas 1 and 4-6 of the Viṣṇu Purāṇa. Often Published; the Calcutta edition contains S'rīdhara's commentary; the Madras and Bombay editions contain the commentary by Viṣṇucitta, pupil of Rāmānuja. Another Bombay edition (published by G. N. Co.'s Press, 1902) contains a third commentary called Vaiṣṇavākūṭacandrikā.

[B. D. 241.

994

विष्णुपुराण.

15 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 243; seven lines to a page.

Another copy, containing all the six Aṁśas.

[B. I. 114.

995

विष्णुपुराण.

(17th Adhyāya.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2 only.

The MS. contains the 17th chapter of the Viṣṇu Purāṇa. It begins:—

पराशर उवाच । एवमभ्यर्थितस्तैस्तु ॥ १ ॥

Of which Aṁśa ?

It ends:—

सिःसंशयं पक्कफलप्रतापः । इति विष्णुपुराणे सप्तद-
शोऽध्यायः ॥

[Z. A. 12.

996-997

विष्णुधर्मोत्तरपुराण.

15 × 7 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 277 + 221 + 114; about 12 lines to a page.
Dated Samvat 1925. The MS. was written by
Is'vara Gundo at Kāśmīra.

Viṣṇudharmottara Purāṇa in three Kāṇḍas having 269, 183 and 355 Adhyāyas respectively. Of the last Kāṇḍa, however, our MS. contains 120 Adhyāyas only. It is published by the Venkates'vara Press, Bombay. This Purāṇa was used by Alberuni in his work on India; see Bühler; Indian Antiquary, vol. 19, p. 382.

75

For a smaller work, containing only 103 Adhyāyas, but having this same title, see Weber, No. 1758; I. O., No. 3604.

Begins:—

नारायणं नमस्कृत्य ॥

कृतवर्मा तथा भोजः श्वेतो माहिष्मतीपतिः ।०

Ends:—

इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु मार्कण्डेयवज्रसंवादे तृतीयकाण्डे
कालनियमपूजानामाध्यायः ॥ १२० ॥

[B. D. 249-250.

998

वृन्दावनमाहात्म्य.

(from आदित्यपुराण.)

10½ × 6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-85, 101-231; nine lines to a page.
Dated Samvat 1790.

Vṛndāvanamāhātmya in 36 Adhyāyas, from the Āditya Purāṇa. Foll. 86-100 of this MS. are missing.

[S. C. 6.

999

वैश्वात्म्यरहस्य.

(from स्कन्दपुराण.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 29; eight lines to a page.

Vaiśvātmyarahasya, consisting of 132-134 Adhyāyas of the Nirvāṇakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa, describes the greatness of Rāma who assumes a gigantic form (Viś'varūpa) after his return to Ayodhyā. The Adhyāyas contain respectively 120, 99 and 111 s'lokas.

Begins:—

प्रभुणा तेन रामेण निहते राक्षसेश्वरे ।

स्वस्थेषु त्रिषु लोकेषु धर्मे च स्थितिमागते ॥ १ ॥

सीतायामनवद्यायामानीतायां हविर्भुजा ।

कथं क्रोधपुष्पिरुदभूत् रामस्यासमये पुनः ॥ २ ॥

कृतकृत्योपि भगवान्नामश्रुक्रोधं यत्पुनः ।

आरण्ये महानेष संशयो हृदि वर्तते ॥ ३ ॥

अहो घन्यतमास्ते वै यैर्दृष्टं रामवैभवम् ।

शृण्वतामपि नोद्यापि रोमहर्षोन्निवर्धते ॥ ४ ॥

श्रीशुको (क उ) वाच ।

अथ तस्मिन्निवनिहते रावणे लोकरावणे ।

स्तुतस्तु सिद्धसङ्घेषु स्वरूपं स्मारयत्स्वपि ॥ ५ ॥

दर्शयन्निव सर्वेषां स्वरूपं पारमेश्वरम् ।

विसृज्य मानुषं भावं रामः स्वच्छन्दचेष्टितः ॥ ६ ॥

विश्वमेतदशेषेण सदेवासुरमानुषम् ।

आवृत्य स तदा रामो बहिरन्तरवर्धत ॥ ७ ॥०

Fearing the distruction of the world, the gods, headed by Indra, go to Brahmā, S'iva and Viṣṇu in succession (8-11); next, all go to Rāma and try to appease him (15-30); the attempt is fruitless; S'iva, then, in a long hymn praises Rāma, who is at last appeased and gives a boon to S'iva (31-120).

The next Adhyāya contains a hymn by Viṣṇu and Rāma's reply to it. The last Adhyāya contains hymns by Brahmā (1-36), by Valakhilyas (38-58) and by Indra (59-88). Then follows the conclusion.

Ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे शुक्लसनकसंवादे ब्रह्मेन्द्रवालखिल्य-
गीतासू० वैश्वाम्यरहस्यं नाम चतुस्त्रिंशच्छततमोऽध्यायः ।

तिर्यग्योनिषु जन्म नाश्रितमहो नाङ्गीकृता व्याकृतिः०

[B. D. 169.

1000

व्यङ्कटेशमाहात्म्य.
(from वराहपुराण.)

11½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll 102; nine or ten lines to a page. Dated
S'ake 1744.

The Vyāṅkaṭeś'amāhātmya is found in several Purāṇas. The present one is from the Varāha Purāṇa. It praises the greatness of the mountain Vyāṅkaṭa in 40 Adhyāyas. See I, O., No. 3581. The Varāha Purāṇa is published by the Venkaṭeś'vara Press Bombay.

It begins:—

जयति पराशरसूनुः सत्यवतीहृदयनन्दनो व्यासः ।

यस्यास्यकमलगलितं वाङ्मयममृतं जगत्पिबति ॥ १ ॥

श्रीमते भूवराहाय नमः स्तूत्य (?) वसुन्धरा ।

उद्धृता येन पातालाद्वासार्यं सर्वदेहिनाम् ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्रीवाराहपुराणे क्षेत्रकाण्डे व्यङ्कटगिरिमाहात्म्ये
चत्वारिंशोऽध्यायः ॥

[B. D. 148.

1001

शालिशूकमहिमा.
(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; about 23 lines to a page.

A Puranic story in 117 s'lokas, of King S'ālis'ūka to illustrate the greatness of S'ālis'ūka Tirtha. It is the 26th chapter of the Pratiṣṭhā-māhātmya from the Brahmānda Purāṇa.

It begins:—

श्रीमन्नृसिंहपदयुग्मशरण्यमेकं०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रतिष्ठा(न)माहात्म्ये
कल्पतरोः कथया ग्रथितं श्रीशालिशूकमहिमानवर्णनं नाम
षष्ठविंशोऽध्यायः ।

[B. D. 194.

1002

शिवगीता with
टीका by केलदी वेङ्कटाद्रि नायक.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 150; about 10 lines to a page. Dated
S'ake 1686.

S'ivagītā in 16 Adhyāyas, is a part of the Padma Purāṇa. Here it is accompanied by a learned commentary by Keladi Venkaṭādrī Nāyaka, a follower of the S'āṅkara Vedānta. He quotes Mādhavācārya. S'ivagītā knew the Kaivalya Upaniṣad; see 4, 43.

Beginning:—

शुद्धाद्वैतसमर्थने पदुमनेर्यस्य प्रतापं सकृत्
श्रुत्वाथैक्यरुचिं सदा विदधते त्यक्तेपणा भेदिनः ।

यद्गुणेषु गुणेषु कर्मसु तथा जातौ विशेषेषु च
प्रौढाहंकृतयोऽथ तैः सह निजं संबन्धमुद्रास्यते ॥ १ ॥

यल्लीलाश्रवणातिथिं कृतवतः कल्पद्रुमस्याभवत्
कम्पः स्तम्भभरस्तथा समभरच्छेषस्य गां विभ्रतः ।

शक्रस्याक्षिमिषास्मस्तद्विषत्सौभाग्यलोपावहो

व्यक्तश्छिद्रभरः परस्य मिषतो दाता न कामानपि ॥ २ ॥

यत्कीर्तिं कलहंसकुन्दधवलां श्रुत्वा महेन्द्रादयो-

वज्ञात्मात्मनि संततं विदधते लज्जाभरैर्मन्थराः ।

श्रुत्वा देवगुरुर्मलीमसमना यद्वैखरीं जायते

सोऽयं श्रीकिलदीशवेङ्कटविभुर्वर्तते सर्वोपरि ॥ ३ ॥

सोऽयं पद्मपुराणस्य षोडशाध्यायनिर्मिताम् ।

शिवगीतां शिवप्रीत्यै विवेचयति सादरम् ॥ ४ ॥

The commentator quotes the following authorities:—

उज्ज्वलदत्त 12; क्षीरस्वामी 16b; 41b; 125; नृसिंहाश्रम 134b; पञ्चपादिकाविवरणकार 22; पदार्थदर्श 147; माधवाचार्य (on पराशर) 82; वाक्यप्रदीप 48; वाचस्पति (भास्तीकार) 74b; वार्तिककार 67 and often; विज्ञानेश्वर 56b; 80; 82; 93b; वेदभाष्यकार (सायण) 48b; 60; 62b; 63; 124b; बोपदेवपण्डित (gram.) 48b; शारदातिलक 147; स्मृतिरत्नावली, स्मृतिसंग्रह 37b; हेमाद्रि 142b.

Ends:—

इति श्रीमद्विश्वनाथैतिसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरंधरश्रीकेलदी-
वेङ्कटादिनायकविरचितायां शिवगीताव्याख्यायां षोडशो-
ध्यायः ।०

[B. D. 59.

1003

शिवपुराण.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-233; nine lines to a page. Dated Sanivāt 1716.

A part of the S'iva Purāṇa. It has 75 Adhyāyas. The first folio is wanting.

It ends:—

इति श्रीशिवपुराणे व्यासप्रोक्तं सूतशौनकसंवादे ज्ञान-
प्रकरणनिरूपणं नाम पञ्चसप्ततितमोऽध्यायः ।

[ZZ. E. 32.

1004

शिवालयमाहात्म्य.

(from पञ्चपुराण.)

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; sixteen lines to a page. Dated S'ake 1755.

S'ivālayamāhātmya or the religious importance of the temples of god S'iva, situated on the Sahyādri mountain. The piece is a part of the Sahyādrīkhaṇḍa of the Padma Purāṇa, and consists of seven Adhyāyas having 48, 37, 83, 83, 77, 95 and 39 s'lokas respectively.

It begins:—

ऋषय ऊचुः

स्वामिन्सत्यवतीसूनोः शिष्योऽसि मुनिसत्तम ।

सह्याद्रिसंस्थितानां च तीर्थानां देवतात्मनाम् ॥ १ ॥०

अधुना श्रोतुमिच्छामो शिवालयसमुद्भवम् ।

एतानद्यास्तु माहात्म्यं श्रीपर्वण्यं नदस्य च ॥३॥०

It ends:—

ब्रह्मानन्दमयं सर्वं तदाभून्नैमिषं वनम् ।

ननुतुर्गवयः सर्वे वर्णयन्तः शिवालयम् ॥ ३९ ॥

इति श्रीपञ्चपुराणे सह्याद्रिखण्डे शिवालयमाहात्म्ये
धारातीर्थवर्णनं श्रवणफलश्रुतिकथनं नाम सप्तमोऽध्यायः ॥७॥०

शके १७५५ नन्दननामसंवरसरे माघवद्यपञ्चम्यां शुद्धोप-
नामकेन पाण्डुरङ्गात्मजराघवस्यस्तस्य सुनुना एलापुरस्थेनेदं
शिवालयमाहात्म्यं समापितमिति ज्ञेयम् ।

[B. D. 280.

1005

शिवालयमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 84 (7-90); six or seven lines to a page.

S'ivālayamāhātmya which eulogises the greatness of S'ivālayatīrtha, is the 78th Adhyāya of the Sahyādrīkhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. The present MS. is incomplete and contains the first 15 Prakaraṇas (except the 1st and a few verses of the 2nd) and 47 s'lokas of the 16th. First six folios are lost.

The colophon:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे अष्टासप्ततितमेऽ-
ध्याये शिवालयमाहात्म्ये० प्रकरणम् ॥

[B. D. 179.

1006

श्रीस्थलप्रकाश.

8×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 200 (2-201); about 8 lines to a page. Incomplete.

A Puranic work on the origin and history of the Srikṣetra, also known as Mātṛgayā. It has the form of a dialogue between a sage called Sumedhā and his pupils. The work, however, is a comparatively recent production and its fabulous character is revealed when it gives the history of Mūlarāja of Gujrat (A. D. 942-997) as an event of the remote past, in chapters 28-31. The MS. contains 31 Adhyāyas and 38 verses of the 32nd.

The first folio is missing; the second begins:—

पप्रच्छुर्मुनयस्तपस्विनिवहैः संकीर्णपार्श्वद्वयं

सम्यक्शास्त्रविचारसारचतुरं विप्रं सुमेधोभिधम् ॥ ३ ॥

ऋषयः ऊचुः ।

पूर्वताख्ये(?) सुदेशेऽसि क्षेत्रं श्रीस्थलसंज्ञकम् ।

स्वच्छमौक्तिकजालाढ्यं पताकातोरणोज (ज्व) लम् ॥४॥

भूषणं सर्वतीर्थानां सर्वतुल्यदुद्रुमम् ।

तापसैरतिसंकीर्णं वेदध्वनिविराजितम् ॥०

इति श्रीस्थलप्रकाशो पुराणसा(र)संग्रहे पुराणसंख्या-
ध्यायो नाम प्रथमो मरीचिः ।

सुमेधा उवाच ।

अतः परं मुनिश्रेष्ठा माहात्म्यं श्रीस्थलस्य च ।

धर्म्यं यशस्यमायुष्यं कामदं कीर्तिवर्धनम् ॥ १ ॥

यदुक्तमृषिभिः पूर्वं माहात्म्ये माधवाभिधे ॥०

The following subjects are treated of:—

श्रीस्थलोत्पत्ति (2); श्रीस्थलनगरोत्पत्ति (3); श्रीस्थल-
गर्जना (4); लुब्धकोद्धारमाधवप्रदक्षिणामहिमा (5);
माधवपूजाद्यन्तः (6); वडवानलोत्पत्तिः (7); सरस्वत्यागम-
नकारण (8); वृकमूलिमाहात्म्यं (9); महालयतीर्थमाहात्म्य
(10); पिण्डतारकमाहात्म्य (11); नरतीरमाहात्म्यं (12);
अश्वतीर्थमा० (13); महोदयतीर्थमा० (14); एकद्वारती-
र्थमा० (15); तीर्थविन्दुसरकपिलोत्पत्तिः (16); अष्टतीर्थादि-
नित्ययात्राक्रमो (17); वटेश्वरमाहात्म्यं (18); संगमेश्वरमा-
हात्म्यं (19); कृतयुगेशमाहात्म्यं (20); सोमेश्वरोत्पत्तिः०
(21); केदारेश्वरमाहात्म्यं (22); अलक्ष्यगणेश्वरमाहात्म्यं
(23); सूर्यकुण्डस्नानसूर्यपूजा० (24); चातुर्मास्यादिमहिमा०
(25); माधवैशाखयोः स्नानमा० (26); यात्रान्तरे विधिः
(27); मूलराजोत्पत्तिः (28); द्विजप्रशंसाध्याय (29);
ब्राह्मणकारणं (30); आभराणां वदानाम (31).

[B. D. 239.

1007

सह्याद्रिखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

11 × 5½ inches; good Devanāgarī handwriting.
Foll. 266 (197 + 69); nine or ten lines to a page.

Sahyādrīkhaṇḍa, both Pūrvārdha and Uttarā-
rdha, from the Skanda Purāṇa. The Pūrvārdha
has 64 Adhyāyas, while the Uttarārdha has
only 21; cf. I. O., No. 3682. A critical edition of
Sahyādrīkhaṇḍa, based on 14 MSS. is brought
out by Da Kunha at Bombay, 1877.

Begins:—

पृथिवीं चान्तरिक्षं च दिशश्च विदिशस्तथा ।

समुद्राणां गिरीणां च अथ निष्क्रम्य संख्यया ॥ १ ॥०

Uttarārdha begins:—

ब्राह्मणा दशधा प्रोक्ता पञ्चगौडाश्च द्वाविडाः ।

तत्सर्वस्य उत्पत्तिं कथयामि सविस्तराम् ॥ १ ॥

श्रीमहादेव उवाच ॥

द्वाविडाश्चैव तैलङ्गाः कर्णाटा मध्यदेशगाः ।

गुर्जराः पञ्चवा चैव द्वाविडाः पञ्च कथ्यते ॥ २ ॥०

The colophon:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे आदिरहस्ये or उत्तर-
रहस्ये शिवगणेशसंवादे०

[B. D. 226.

1008

सह्याद्रिखण्ड.

10½ × 6¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll.
136; thirteen lines to a page. Dated S'ake 1750.

Another copy, defective towards the begin-
ning. Many folios are left blank.

[ZZ. E. 31.

1009

साबरमतीमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 39; about nine lines to a page.

Sābaramatīmāhātmya from the Uttarakhaṇḍa
of the Padma Purāṇa. Defective copy; foll. 1,
6-9, 16, 32 are wanting.

It ends:—

यः कश्चि...तीदं श्रद्धायुक्तेन चेतसा ।

महिमा साभ्रमत्यास्तु रुद्रलोकमवाप्नुयात् ॥

[S. C. 10.

1010

सूतसंहिता (from स्कन्दपुराण) with
तात्पर्यदीपिका by माधवाचार्य.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll.
3-305; seven lines to a page. About 150 years old.

The MS. contains only the Brahmagītā in 12
Adhyāyas from the 'Yajñavalkyaśāstra' of the
Sūtasāhita, with the commentary of
Mādhavācārya, the famous vedic scholar and
the founder of the Vijayanagar empire and who is
usually known as Vidyāranya. See Hall, Index,
p. 123; I. O., No. 3688. Sūtasāhita is published
with this commentary in the A. S. Series Poona.

The earliest reference to this work of Vidyāranya
is found in the Puruṣārthaprabodha of Brahmā-
nandabhāratī; see above No. 699 (quotations).

Tryambaka seems to be Mādhavācārya's Guru
before the Dikṣā.

The MS. Ends:—

इति श्रीमत्काशीविलासक्रियाशक्तिपरमभक्तश्रीमत् उग्रम्ब-
कपादाम्बुजसेवापरायणेनोपनिषन्मार्गप्रवर्तकेन माधवाचार्येण
विरचितायां यज्ञवैभवखण्डस्योपरिभागे ब्रह्मगीतासूपनिषत्सु
ब्रह्मविद्यायां द्वादशोध्यायः समाप्ता ब्रह्मगीता ॥

[B. D. 137.

PART V—PHILOSOPHY.

(A) Nyāya-Vaiśeṣika.

1011

आत्मतत्त्वविवेक of उदयन.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25; twenty lines to a page. Dated Sāmvat 1476.

Ātmatattvaviveka, also called Bauddhādhikāra or Bauddhadhikkāra, is a work on Nyāya by Udayana, otherwise called Udayakara, the famous author of Kiraṇāvali, who lived in A. D. 984; see Winternitz, Geschichte, III. p. 466. Published at Calcutta, 1873.

The work is 'a defence, from the platform of Vaiśeṣika views, against infidelity in general and Bauddha doctrines in especial'; cf. Hall, Index, p. 81. See also S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 141-147 for Udayana and his works.

Beginning:—

स्वाम्यं यस्य निजं जगत्सु जलितेष्वदौ ततः पालनं०

Ends:—

समाप्तं चेदं नैयायिकश्रीउदयकरकृतं न्यायतत्त्वविवेक-
नामकं प्रकरणं समाप्तमिति । इति बौद्धाधिकारपुस्तकम् ।
संवत् १४७६ समये वैशाखशुदि ११ शनौ ॥ साहा श्रीवज्रा-
भार्या बाईगुरुदेसुतसाहसहिसकिरणेन भंडारे गृहीत्वा
सुतवर्धमानशांतिदासपरिपालनार्थम् ।

[B. D. 137.

1012

आत्मतत्त्वविवेक of उदयन with
दीपिका by नारायणाचार्य.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; twenty lines to a page. Dated Sāmvat 1476.

A commentary called Dīpikā on Ātmatattvaviveka by Nārāyaṇācārya, who must have lived before 1420 A. D., which is the date of our MS. Nārāyaṇa was the son of Kṛṣṇa and belonged to the Atri Gotra.

76

Beginning:—

प्रणम्य परमात्मानमात्मतत्त्वविवेचनम् ।

आत्मज्ञानद्विज्ञेह व्याख्यास्यामि तदर्थिनाम् ॥०

The following definition of व्यतिरेक is quoted on fol. 1:—

शब्दोपात्ते प्रतीते वा सामान्ये वस्तुनोद्भयोः ।

तत्र यन्नेदकथनं व्यतिरेकः स उच्यते ॥

Ends:—

इति अत्रिगोत्रशेखर० आत्मतत्त्वविवेकव्याख्याने चतुर्थः
परिच्छेदः समाप्तः । संवत् १४७६ समये वैशाख वदि ११
गुरुवासरे लिखितमात्मतत्त्वपुस्तकम् ।

[B. D. 137.

1013

आत्मतत्त्वविवेकविवृति of रघुनाथ with
टीका by गदाधर.

13½ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 76; about 10 lines to a page. Incomplete.

This is a commentary by Gadādhara on Raghunātha S'īromaṇi's commentary on Ātmatattvaviveka. Gadādhara lived before A. D. 1625, which is the date of a MS. of his Vyutpattivāda; see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 481-482.

Beginning:—

श्रीकृष्णचरणद्वन्द्वमाराध्य श्रीगदाधरः ।

बौद्धाधिकारविवृतिं व्याकरोमि शिरोमणेः ॥०

[B. D. 242.

1014

तत्त्वचिन्तामणि of गङ्गेश उपाध्याय.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 46; sixteen lines to a page. Incomplete.

Tattvacintāmaṇi of Gaṅgeśa Upādhyāya is the earliest work on Tarkasāstra. Gaṅgeśa lived in the last quarter of the 12th century A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 469 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 405 ff. It is published in the Bibliotheca Indica Series.

[B. D. 80.

1015

तत्त्वचिन्तामणि with
आलोक by पक्षधर (जयदेव).

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 112; 15 lines to a page. Incomplete.

This is a portion of Pakṣadhara's commentary called Āloka on the S'abda Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi. Pakṣadhara's date is uncertain. He is placed in the 13th century by some; in the 15th by others; see History of Indian Logic, p. 456, and Hall, p. 38. Also see No. 1031 below. For another MS. see I. O., No. 1930.

Beginning:—

न जाने श्रीजाने विरचितुमिह ग्रन्थगहने०

[B. D. 187.

1016

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
दीपिका by तर्कसिंह.

10×3¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 51; about 12 lines to a page. Incomplete.

This is a portion of Tarkasīṇha's commentary on Pakṣadhara's Āloka on the Pratyakṣa Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi.

Beginning:—

.....गुरुव्रीततर्कलेशसमन्विता ।

तन्वते तर्कसिंहेन प्रत्यक्षालोकदीपिका ॥ १ ॥

प्रसंगादिति । यद्यप्यनन्तराभिधानजनकधीविषयस्य०

[B. D. 71.

1017

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
कण्टकोद्धार by मधुसूदन ठक्कुर.

10½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 79; ten lines to a page. Incomplete.

A fragment of Madhusūdana's commentary called Kaṇṭhakoddhāra on the Āloka of Pakṣadhara on the S'abda Khaṇḍa of the Cintāmaṇi; cf. I. O., No. 1932. Madhusūdana flourished in the third quarter of the 16th century; see History of Indian Logic, p. 461.

Beginning:—

मधुसूदनसद्युक्तिसमुत्सारितकण्टकाः ।

आलोकव्यक्तमार्गेण मणिं गृह्णन्तु पण्डिताः ॥०

[B. D. 187.

1018

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
उद्योत by वाहिनीपति.

11¼×3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. (1; 22-50); eight lines to a page.

This is a commentary called Uddyota on Pakṣadhara's Āloka on the S'abda Khaṇḍa of the Cintāmaṇi. Its author is Vāhinīpati Mahāpātra, probably a pupil of Rāmabhadra Sārva-bhauma, who lived before 1613 A. D., and to whom our author refers in the introductory verses below. Vāhinīpati refers to his own commentary on Dravyaprakāśa which is probably a part of Sārva-bhauma's Padārthaviveka-prakāśa. He also mentions Amṛtabindu on fol. 23b and Tātparyatīkā on fol. 31b. For Sārva-bhauma, see History of Indian Logic, pp. 468-469.

Beginning:—

नैगमे वचसि नैपुणं विधेः सार्वभौमपदसाभिधं महः ।

जीर्णतर्कतरुजीवनौषधं जैमिनेर्जयति जङ्गमं यशः ॥

कंसरिपोरवतारे वंशे वै शारदे जातम् ।

उत्तंसं खलु पुंसां तं वन्दे सार्वभौमाख्यम् ॥०

Ends:—

एवं प्रत्ययं विनापीत्यादि द्रव्यप्रकाशटिप्पण्यां प्रपञ्चितं
तत्रैवानुसन्धेयम् । इति श्रीमहामहोपाध्यायभट्टाचार्यश्रीमद्वा-
हिनीपतिमहापात्रविरचितः शब्दालोकोद्योतः परिपूर्णः ।

[B. D. 237.

1019-1020

तत्त्वचिन्तामणि of गङ्गेश with
टीका by प्रगल्भाचार्य.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 142 and 165; about 15 lines to a page.
Dated Śaṃvat 1578.

Tattvacintāmaṇi with a commentary by Praga-lbhācārya, son of Narapati who also had written a commentary on the Cintāmaṇi. Pragalbha quotes Vardhamāna, the author of Prameyatattva-bodha and the son of Gaṅgeśa. He must have lived earlier than the beginning of the 16th century, as is clear from the date of our MSS. Our MSS. contain only the Pratyakṣa and Anumāna Khaṇḍas. Pratyakṣa begins:—

वाणीसंसेव्यमानं तमजमक्षयमव्ययम् ।
 नारायणमनाथैकनाथं नत्वा सहस्रधा ॥ १ ॥
 आचार्यश्रीप्रगल्भेन जाह्नवीगर्भसंभुवा ।
 पितुर्नरपतेर्व्याख्यां हृदि कृत्वा निरुच्यते ॥ २ ॥०

It ends:—

अशुद्धं यदि वा शुद्धं लिखितं यत्तु किंचन ।
 तेन श्रीजगतां नाथः पातु श्रीमधुसूदनः ॥
 इति श्रीनरपतिमिश्रतनय-जान्हवीगर्भसंभव-रुक्मिणीपति-
 श्रीप्रगल्भआचार्यकृतौ प्रत्यक्षपरिच्छेदः समाप्तः ।

Anumāna begins:—

नारायणस्य चरणं शरणं प्रणम्य
 मातः सरस्वति तवापि पदारविन्दम् ।०

It ends:—

नैसर्गिकीयं शक्तिर्दूरीकृता श्रीप्रगल्भेन ।
 युक्त्या नैसर्गिकशक्तिमन (?) शास्त्रार्थनिरूपणो गहने ॥
 प्रागल्भ्येन प्रगल्भेन यत्कृतं शक्तिखण्डनम् ।
 सर्वशक्तिविनिर्मुक्तो रामः प्रीतोस्तु तेन मे ॥

[B. D. 166.

1021

तत्त्वचिन्तामणि with
 टीका by रघुदेव भट्टाचार्य.

9½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 8; nine lines to a page.

Īśvaravāda is a portion of the commentary on the Anumāna Khaṇḍa of Tattvacintāmaṇi, by Raghudeva Bhaṭṭācārya, pupil of Harirāma; cf. Hall, p. 41 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 481. He lived in the second half of the 17th century.

Beginning:—

यत्तादात्म्यस्फुटपरिचयोऽपादनायार्थदेहः ॥ १ ॥०
 यद्यपीह न संदेहो न वास्ति कल्पनान्यथा ।
 तथापि रघुदेवेन तारल्यात्किंचिदुच्यते ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीरघुदेवभट्टाचार्यविरचितः ईश्वरवादः ।

[B. D. 71.

1022

तत्त्वचिन्तामणि with
 दीधिति by रघुनाथ.

10½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 35; eleven lines to a page. Dated
 Sainvat 1810.

A portion of the Pratyakṣa Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi with Dīdhiti by Raghunātha S'īromaṇi who lived in the beginning of the 16th century. See History of Indian Logic, p. 463.

[B. D. 16.

1023-1026

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with
 टीका by गदाधर.

13 × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 35+35+48+45; about 15 lines to a page.

These are four MSS. containing different portions of the Dīdhiti with Gadādhara's commentary on Anumāna. For Gadādhara, see above No. 1013.

[B. D. 25.

1027

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with
 टीका by गदाधर.

14 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 165; about 15 lines to a page. Dated
 Sainvat 1845.

Another copy of a portion of the Dīdhiti on Anumāna with Gadādhara's commentary.

End:—

इति शिरोमणिटीकायां व्याख्युत्तरपक्षग्रन्थः ॥

[B. D. 46.

1028

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with
 व्याख्या by भवानन्द.

12½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 224; about ten lines to a page.

Portions of the Dīdhiti on Anumāna with the commentary by Bhavānanda who lived in the beginning of the 17th century. See History of Indian Logic, p. 479. The MS. contains संगत्यनुमानप्रमाणसाधन (foll. 31), पञ्चलक्षणी (foll. 76), व्याप्तिवाद (foll. 32), पक्षता (foll. 17), उपाधिवाद (foll. 43) and सामान्यलक्षण (foll. 25).

Beginning:—

श्रीगोविन्दपदाम्भोजनखचन्द्रमरीचयः ।
संचरिणोस्तमस्यन्धे मम सन्त्ववलम्बनम् ॥ १ ॥
नमस्कृत्य गुरुस्त्वान् निगूढं मणिदीधिति ।
श्रीभवानन्दसिद्धान्तवागीशेन प्रतन्यते ॥ २ ॥०

[B. D. 229.

1029

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with
व्याख्या by भवानन्द.

10½ × 4 inches; Devanāgarī character.
Foll. 63; about nine lines to a page. Incomplete.

Another copy of the Anumāna Dīdhiti with
the commentary of Bhavānanda.

[B. D. 25.

1030

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with
टीका by रुद्रभट्ट.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 100;
twelve lines to a page.

A copy of the Dīdhiti on the Pratyakṣa Khaṇḍa,
with the commentary of Rudra Nyāyavācaspati,
son of Vidyānivāsa. He lived at the beginning
of the 17th century. See History of Indian
Logic, p. 477.

Begins:—

अनिर्वाच्यगुणग्राममानताशेषकामदम् ।
चिराय चिन्मयं धाम घनश्याममुपास्महे ॥ १ ॥
विद्यानिवासपुत्रस्य न्यायवाचस्पतेरियम् ।
निर्मितिर्निमलधियामानन्दयतु मानसम् ॥ २ ॥

Ends:—

इति श्रीमन्महामहोपाध्यायन्यायवाचस्पतिरुद्रभट्टाचार्य-
कृता प्रत्यक्षमणिदीधितिव्याख्या संपूर्णा ।

[B. D. 80.

1031

तत्त्वचिन्तामणि with
प्रकाश by रुचिदत्त.

11½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 53; fifteen lines to a page.

S'abda Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi with

Prakāśa by Rucidatta, pupil of Jayadeva, other-
wise known as Pakṣadhara. A MS. of this
commentary is dated S'ake 1292; see Peterson,
Reports, VI. p. 76, No. 190. See History of
Indian Logic p. 457, and also Hall, Index, p.
30; I. O., Nos. 1946-47 and No 1015 above.

Beginning:—

उपमानस्य शक्तिग्राहकत्वेन शब्दोपजीव्यत्वात्०

End:—

इति श्रीमहोपाध्यायश्रीरुचिदत्तविरचिते तत्त्वचिन्ता-
मणिप्रकाशे तुरीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

[B. I. 166.

1032

तर्कभाषा of केशवमिश्र.

13 × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 29; about 12 lines to a page.

Tarkabhāṣā of Kes'avamis'ra is often pub-
lished. For the date of the author (about
1275 A. D.), see Winternitz, Geschichte, III,
p. 476 and History of Indian Logic, p. 381.

[B. D. 260.

1033

तर्कभाषा of केशवमिश्र.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 22; thirteen lines to a page. Dated
Samvat 1881.

Another copy.

[B. D. 83.

1034

तर्कभाषा of केशवमिश्र with
व्याख्या by मुरारिमिश्र.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 49; about 14 lines to a page.

A commentary on Tarkabhāṣā by Murāri
Miś'ra, son of Gaṅgādhara.

Begins:—

पञ्चनाभपदाम्भोजरजसामनुसेवनात् ।

तर्करीतिमनुज्ञात्वा ध्यात्वा तस्यादपङ्कजम् ॥ १ ॥

गङ्गाधरपितुर्नत्वा चरणौ मुरवैरिणा ।

व्याख्यानं तर्कभाषायाः क्रियते शिवतुष्टये ॥ २ ॥०

End:—

इति श्रीवेदान्तचक्रचूडामणिश्रीमद्रङ्गाधरात्मजश्रीमन्मु-
रारिमिश्रविरचिता तर्कभाषाव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 79.

1035

तर्कभाषा of केशव with
वार्तिक.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 24; 17 lines to a page. Incomplete.

Another commentary on Tarkabhāṣā by an
unknown author, who is a Jain, as is clear from
the introductory verse.

Begins:—

श्रीपार्श्वनाथपादाब्जमभिनोभूय भक्तिः ।

तन्यते तर्कभाषाया वार्तिकं बालबुद्धये ॥ १ ॥०

शिरोमणि, and माधवसरस्वती are alluded to on
fol. 3; किरणावलीलीलावतीकार on fol. 11.

Only the last folio appears to be lost.

[B. D. 83.

1036

तर्कसंग्रह of अन्नभट्ट with
बालबोधिनी.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; about 15 lines to a page. Incomplete.

Tarkasaṅgraha of Annambhaṭṭa with Bāla-
bodhinī by an unknown author. Edited with
notes by Athalye, Bombay, 1897 (2nd ed.)
Annambhaṭṭa's date is uncertain; see Keith,
Indian Logic, p. 39 and S. Vidyābhūṣaṇa,
History of Indian Logic, p. 388.

[B. D. 120.

1037

तर्कसंग्रह with दीपिका
of अन्नभट्ट.

9½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 31; eight lines to a page.

Tarkasaṅgraha with Dīpikā of Annambhaṭṭa.

[B. D. 252.

1038

तर्कसंग्रह of अन्नभट्ट with
वाक्यवृत्ति by मेरुशास्त्री.

9¼ × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 19; about ten lines to a page.

A brief commentary on Tarkasaṅgraha by an
unknown author, whose name is Mādhava Saras-
vatī according to A. B. Kāthavate (see his
Report, No. 842). The previous catalogue
gives the name as Meruśāstrī, on what autho-
rity, I do not know.

It begins:—

शिवया सहितं नन्वा शिवमग्नां गुरुनपि ।

वाक्यवृत्ति संग्रहस्य कुरुते बालसिद्धये ॥ १ ॥०

It ends:—

तथा च काणादन्याययोरविरोध इति भावः । तदेवाह
काणादेति । इति श्रीतर्कसंग्रहवाक्यवृत्तिनामटीका समाप्ता ।

[B. D. 225.

1039

तार्किकरक्षा of वरदराज.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 8; ten lines to a page.

Tārkikarakṣā is a manual of Nyāyas'āstra,
consisting of 160 kārīkās only, by Varadarāja,
who according to the last verse was well-versed
both in Nyāya and Mīmāṃsā. Tārkikarakṣā is
quoted in Sarvadaśanasaṅgraha of Mādhavā-
cārya, and hence he must have been older than the
14th century; cf. Burnell, Tanjore MSS., p. 119b;
Bhandarkar, Reports, 1883-84, p. 81 and V. Cha-
kravartī, J. A. S. B. for 1910, p. 297. Also see
S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp.
373-380 for the contents of the work. Edited
by Vindhyes'varī Prasada, Benares, in Pandit
(N. S.), vols. 21-25.

It begins:—

नमामि परमात्मानं स्वतःसर्वार्थवेदिनम् ।

विद्यानामादिकर्तारं निमित्तं जगतामपि ॥ १ ॥०

It ends:—

न्यायविद्याविदग्धस्य मीमांसापारदधनः ।

ऋषेर्वरदराजस्य कृतिर्विजयतेतराम् ॥ १६० ॥

इति तार्किकरक्षा समाप्ता । सेवकजयराजेन लिखितं ।

[B. D. 303.

1040

न्यायदीपिका of धर्मभूषणाचार्य.

10 × 5½ inches; Devanāgarī character. (Jain style). Foll. 27; thirteen lines to a page.

A manual of Logic (Nyāyasāstra) from the Jain stand-point of view, by Dharmabhūṣaṇācārya, pupil of Vardhamāna. The author lived in the beginning of the 17th century A. D. For a list of authorities quoted by him, see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 215. It is published.

Begins:—

श्रीवर्धमानमहन्तं नत्वा बालप्रबुद्धये ।

विरच्यते मितस्पष्टसंदर्भन्यायदीपिका ॥ १ ॥०

Ends:—

ततो नयप्रमाणाभ्यां वस्तुसिद्धिरिति सिद्धः सिद्धान्तः ।
इति श्रीमद्वर्धमानभट्टारकाचार्यगुरुकारण्यसिद्धसारस्वतो-
दयश्रीमदभिनन्दनधर्मभूषणाचार्यविरचितायां न्यायदीपि-
कायां आगमप्रकाशः समाप्तः । समाप्ता चेयं न्यायदीपिका ॥

[B. D. 44.

1041

न्यायबिन्दु of धर्मकीर्ति.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1600.

Nyāyabindu is a manual of Nyāyasāstra by Dharmakīrti, the great buddhist writer who flourished in the first half of the 7th century. The work was written as a sort of Vārtika on some work of Dinnāga, as seems from the remark of the commentator (see the next number). Our MS. does not contain the last verse mentioned by S. Vidyābhūṣaṇa in his Mediaeval Logic, p. 116, foot-note. See also his History of Indian Logic, pp. 303-319 for Dharmakīrti and his works, and Mr. K. B. Pāṭhaka's excellent article in J. B. B. R. A. S., vol. 19, p. 47. Dr. Peterson has edited the work with Dharmottarapāda's commentary (see next number) from our MSS., in the Bibliotheca Indica Series. The work is also called Laghudharmottara Sūtra.

[B. D. 72.

1042

न्यायबिन्दु of धर्मकीर्ति with टीका by धर्मोत्तरपाद.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; fifteen lines to a page.

Nyāyabindu with Dharmottara's commentary. Dharmottara is quoted by S'ridhara, the author of Nyāyakandali about 991 A. D. See S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 329.

The passage which would show that Nyāyabindu is only a Vārtika on Dinnāga's work is found on fol. 26b:—

अयं विरुद्धः आचार्यदिङ्मागेन उक्तः स कस्माद्वार्तिक-
कारेण सता त्वया नोक्त इत्यत आह—अनयोरिति ।

[B. D. 295.

1043

न्यायसार of भासवैज्ञ with टीका by जयसिंहसूरी.

11 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 57; fifteen lines to a page.

Nyāyasāra of Bhāsarvajña with the commentary by Jayasīnha Sūri. Published in the Bibliotheca Indica Series. Vidyābhūṣaṇa fixes 950 A. D. as the probable date of Bhāsarvajña; see his History of Indian Logic, p. 357.

Jayasīnha Sūri is probably the same as the author of Kumārapālacarita which was composed in Saṁvat 1422; see below No. 1707.

[B. D. 299.

1044

न्यायसिद्धान्तमञ्जरी of जानकीनाथ.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 45; about twelve lines to a page. Dated S'ake 1581.

Nyāyasiddhāntamañjarī is an elementary treatise in four chapters, on the four Pramāṇas by Jānakinātha, who probably lived in the middle of the 16th century. The author quotes S'ivāditya and Murāri Miśra (I. O., No. 1961) and is posterior to the Cintāmaṇi and the Tarkabhāṣā (Bod., No. 1308). See also Hall, Index, p. 24; Mitra, Notices, V. p. 175 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 466.

Begins:—

प्रणम्य परमात्मानं जानकीनाथशर्मणा ।
क्रियते युक्तिमुक्तालिन्यायसिद्धान्तमञ्जरी ॥ १ ॥

Ends:—

इति श्रीजानकीनाथविरचिता न्यायसिद्धान्तमञ्जरी
समाप्तिमगच्छत् ।

चन्द्राष्टभूतेन्दुमिते शकेन्दे विकारिनाम्नीष सितेन्दुभूते ।
नारायणेनाशुचिदा व्यलेखि सिद्धान्तमञ्जर्यपि चन्द्रपुर्याम् १

कृष्णात्रेयसगोत्रेण ख्यातस्त्रिप्रवरैर्वरैः ।
गोविन्दतनयो जीयान्नारायण इतीरितः ॥

[B. D. 25.

1045

न्यायसिद्धान्तमञ्जरी of जानकीनाथ with
भावदीपिका by श्रीकृष्ण न्यायवागीश.

10 × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 51; about ten lines to a page.

A commentary on the Nyāyasiddhānta-
mañjarī by Śrīkṛṣṇa Nyāyavāgīśa, son of
Govinda Nyāyālaṅkāra. The MS. contains the
S'abda Khaṇḍa only. Cf. I. O., No. 1974; Hall,
Index, p. 25.

[B. D. 16.

1046

न्यायसूत्र of गौतम.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; ten lines to a page.

The Nyāyasūtras of Gautama. Published to-
gether with Vātsyāyana's Bhāṣya in the Bib-
liotheca Indica and also in the Vizianagar Sans-
krit Series. For the date and other things, see
Winternitz, Geschichte III. p. 463.

[B. D. 128.

1047

न्यायसूत्र of गौतम with
भाष्य by वात्सायन.

15½ × 10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 57; about 19 lines to a page.

Gautama's Nyāyasūtras with Vātsyāyana's
Bhāṣya. See I. O., No. 1842. It is translated
into English by Keśava Paṇḍita in the Pandit,
New Series, II.

[ZZ. A. 30.

1048

न्यायसूत्र of गौतम with
टीका by विश्वनाथ.

12 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 56; about 15 lines to a page.

The Nyāyasūtras with the commentary of
Viśvanātha Bhaṭṭācārya, son of Vidyānivāsa
Bhaṭṭācārya. The commentary was composed
in 1634 A. D. Another well-known work of
Viśvanātha is Bhāṣāpariccheda and Siddhānta-
muktāvalī. See S. Vidyabhūṣaṇa, History of
Indian Logic, p. 479. This commentary is
based on Śiromaṇi's explanation of the text.
Published by the General Committee of Public
Instruction, Bengal.

Begins:—

वपुर्लीलालक्ष्मीजितमदनकोटिप्रजवधू-
जनानामानन्दं कमपि कमनीयं विरचयन् ।०

Ends:—

एषा मुनिप्रवरगौतमसूत्रवृत्तिः
श्रीविश्वनाथकृतिना सुगमाल्पवर्णा ।
श्रीकृष्णचन्द्रचरणाम्बुजचञ्चरीक-
श्रीमच्छिरोमणिवचःप्रचयैरकारि ॥

कठिनार्थपदाकृतिं समैतां मृदुनि त्वचरणे समर्पयामि ।
अपराधमिमं प्रभो क्षमेथा ननु नारायण देव दीनबन्धो ॥
रसवाणतिथौ शकेन्द्रकाले बहुले कामतिथौ शुचौ सिताहे ।
अकरोन्मुनिसूत्रवृत्तिमेतां ननु वृन्दाविपिने स विश्वनाथः ॥

इति श्रीमहसूत्रवृत्तिः० होपाध्यायश्रीमद्विद्यानिवास-
भट्टाचार्यात्मजश्रीविश्वनाथभट्टाचार्यकृतायां न्यायसूत्रवृत्तौ
पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ।

[B. D. 30.

1049

पदार्थमाला of जयराम with
प्रकाश by लौगाक्षि भास्कर.

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. about 124; about 10 lines to a page.

Padārthamālā or Padārthamanimālā was composed in A. D. 1659 by Jayarāma Nyāyapañcānana, pupil of Rāmabhadra. See History of Indian Logic, p. 477. The commentary was composed probably a few years later by Bhāskara Laugākṣi, who on fol. 13, refers to another commentary on the Padārthamālā. Bhāskara was the son of Mudgala and was also the author of Tarkakaumudī.

The MS. is defective; it contains foll. 1-20; 45-48 and a hundred folios more not systematically numbered.

It begins:—

श्रीवासुदेवं सुरवैरिभङ्गं रमाधरालिङ्गितसुन्दराङ्गम् ।
पदाब्जसंभूतपवित्रगाङ्गं नमामि तं वारितदोषसंगम् ॥ १ ॥
कणादनामानमृषिं प्रणम्य गुरुंश्च लौगाक्षिकुलोद्भवेन ।
वितन्यते भास्करशर्मणेत्थं पदार्थमालानुगतप्रकाशः ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्रीमन्महोपाध्यायलौगाक्षिगोत्रसंभूतश्रीमदुद्रकवी-
न्द्रानुजमुद्रलविदुषः सूनुना भास्करेण विरचितः पदार्थ-
मालाप्रकाशः संपूर्णः । श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

[B. D. 139.

1050

प्रमाणलक्षण.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; 8 lines in a page.

This seems to be an abstract from some work on Nyāya.

It begins:—

श्रीवेद्यासायनमः ॥ अथ प्रमाणं निरूप्यते ॥ नच
प्रमाणनिरूपणमफलमिति वाच्यम् ॥

It ends:—

स्मृतिरित्त्वानधिकरणज्ञानत्वं जातिविशेषो वा अनुभववसि-
त्यास्तां विस्तरः ॥ ६ ॥ इति प्रमा(ण) लक्षणं संपूर्णं ॥ ६ ॥

[B. D. 79.

1051

भाषापरिच्छेद of विश्वनाथ.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; ten lines to a page.

Bhāṣāpariccheda is a short manual of the Tarka philosophy in 158 verses, by Vis'vanātha Nyāyapañcānana. It is usually published with the author's own commentary called Siddhāntamuktāvalī. Published with English translation by Dr. Roer in the Bibliotheca Indica. See above No. 1048 for Vis'vanātha.

[S. C. 2.

1052

भाषापरिच्छेद with सिद्धान्तमुक्तावली
of विश्वनाथ.

14½ × 9 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 25; about 22 lines to a page.

Bhāṣāpariccheda with Siddhāntamuktāvalī,
both by Vis'vanātha Nyāyapañcānana.

[ZZ. A. 29.

1053

भाषापरिच्छेद with सिद्धान्तमुक्तावली
of विश्वनाथ.

10 × 4 inches; Devanāgarī character.
Foll. 54; eight lines to a page.

Another incomplete copy.

[B. D. 22.

1054

सिद्धान्तमुक्तावली with
प्रकाश by महादेव (दिनकर).

12½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 40; about ten lines to a page. Incomplete.

A commentary on Vis'vanātha's Siddhāntamuktāvalī, by Mahādeva (also called Bhaṭṭa Dinakara), son of Bālakṛṣṇa. As regards the joint authorship of this commentary by father and son, see Hall, Index, p. 74 and I. O., Nos. 2112-16. The MS. is incomplete.

[B. D. 25.

1055

सिद्धान्तमुक्तावली with
प्रकाश by महादेव.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 101; about 14 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy upto the end of Dravya Padārtha.

1056

महाविद्या of कुलार्क with
वृत्तिटिप्पन by भुवनसुन्दर.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 12; about 18 lines to a page.

Mahāvīdyā is a short metrical piece, consisting of 10 verses containing 16 Anumānas to prove the non-eternity of S'abda. The author is said to be Kulārka Yogācārya. The Vṛtti is by an unknown author who is not a Jain. The Tippana of this Vṛtti is by Bhuvanāsundara Sūri, pupil of Somasundara Sūri of the Tapā-gaccha, who flourished in the first half of the 15th century. Bhuvanāsundara is described as Vidyātippanakāraka, in Dharmasāgara's Gurrvāvali; see Weber, II. p. 1012.

(1) The महाविद्या begins:—

अपक्षसाध्यवद्वृत्ति विपक्षान्वयि यत् तत् ।
साध्यवद्वृत्तितायुक्तं साध्यते साध्यवर्जिते ॥ १ ॥

It ends:—

इति षोडशानुमानात्मकदशश्लोकीमहाविद्यासूत्रं समाप्तम् ।

(2) The वृत्ति begins:—

श्रुतिमयतनु केचित्केविदानन्दरूपं
विगलिततनु केचित्केविदच्छस्वरूपम् ।
अभिदधति यदेकं तन्नमामीह जन्म-
स्थितिलयपरितापारम्भहीनं स्वरूपम् ॥ १ ॥
महाविद्यानिगूढार्थदर्शिनी दीपिका मया ।
क्रियते श्रीमतामन्तस्तमोविच्छित्तिहेतवे ॥ २ ॥

It ends:—

इति सर्वमनवद्यम् । इति षोडशोदाहरणम् ।
महाविद्यादशश्लोकी विवृतापि चिरंतनैः ।
मन्दधीवृद्धिसिध्यर्थं विवृतेयं यथागमम् ॥
इति श्रीमहाविद्याविवरणं परतीर्थिकग्रन्थगतं समाप्तम् ।

(3) The विवरण of this वृत्ति by भुवनसुन्दर begins:—

श्रियो धाम श्रीमज्जनवरपदाम्भोजयुगलं
मिरं देवीं चेतोभिमतफलदाने सुरमणिम् ।
नमस्कृत्यानन्दाद्गुरुचरणयुग्मं च विधिना
महाविद्यावृत्तेः किमपि करवै टिप्पनमहम् ॥ १ ॥
प्रायश्चीकाकृतैतस्या रहस्यं न प्रकाशितम् ।
रहस्याख्यानपूर्वं तद्वृत्तिर्न्याख्यायते मया ॥ २ ॥
महाविद्याबृहद्वृत्तिर्न्याख्याता प्रायशो मया ।
विडम्बनस्य टीकायां विलोक्या सा तदर्थिभिः ॥ ३ ॥

अथ महाविद्या कथं समुत्पद्येति वाच्यमार्गाद्वयमुच्यते ।

78

भाट्टा नित्यं शब्दं योगाद्या वादिनश्च नित्यं च ।
प्रतिज्ञानते ततोयं जातस्तेषां विवादोऽत्र ॥ ४ ॥
तत्तस्यानित्यत्वं प्रतिपादयितुं तु भाट्टवादीन्दान् ।
योगाचार्यो वर्यः कृतवानेतान् महाविद्याम् ॥ ५ ॥

It ends:—

इति षोडशोदाहरणव्याख्यानं समाप्तम् ।
श्रीदेवसुन्दरगुरुप्रथितप्रतिष्ठा-
पट्टोदयाचलसहस्रकरोपमानाः ।
श्रीमत्तपागणमहार्णवपूर्णचन्द्राः
श्रीसोमसुन्दरगुरुप्रवरा जयन्ति ॥ १ ॥
तेषां गुरुत्तमानां शिष्यः श्रीभुवनसुन्दरः सूरिः ।
तनुते स्म महाविद्याविवृतेज्यकारि टिप्पनकम् २
इति श्रीतपागच्छनायकश्रीसोमसुन्दरसूरिशिष्यश्रीभुवन-
सुन्दरसूरिविरचितं महाविद्याटिप्पनकम् ।

That the name of the author of Mahāvīdyā was Kulārka will be clear from the following passage on fol. 5:—

० पूर्वपुरुषमार्गमनुसरन् कुलार्कपण्डितनिर्मितमहाविद्या-
वृत्तिं चिकीर्षुर्वृत्तिकार आदावभीष्टदेवतानमस्कारमाह ०
(4) लघुमहाविद्याविडम्बन of भुवनसुन्दर begins on fol. 12:—

स्याद्वादवादप्रबलप्रणादप्रणष्टुर्वादिमदद्विपेन्द्राः ।
गीः सिंहिका यस्य विभाति देवः स वर्धमानः श्रियमातनोतु
It ends:—
ततश्च । असंभान्येपि विद्यात्वे महाविद्येति यत्कृतम् ।
नामैतस्या अपार्थं तन्मनुजे देवराजवत् ॥ ७ ॥
महाविद्याप्रयोगाणां क्षेपणाय विचक्षणैः ।
सेव्यं लघुमहाविद्याविडम्बनमिदं सदा ॥ ८ ॥
सुपर्णाभमिदं यस्य कण्ठपीठे लुठिष्यति ।
सर्पिण्योर्महाविद्या न स्फुरिष्यन्ति तरपुरः ॥ ९ ॥
श्रीसोमसुन्दरगुरोः शिष्यः श्रीभुवनसुन्दराचार्यः ।
कृतवानेतत्प्राज्ञप्रज्ञावृद्धौ विजयदायि ॥ १० ॥

इति श्रीलघुमहाविद्याविडम्बनं समाप्तम् ।

[B. D. 87.

1057

वैशेषिकसूत्र of कणाद.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; ten lines to a page. Dated S'ake 1715.

Vaiśeṣika Sūtras ascribed to Kaṇāda are published with the Bhāṣya of Pras'astapāda in Benares S. Series. For further information, see Winternitz, Geschichte, III. p. 472.

[B. D. 80.

1058

वैशेषिकसूत्र of कणाद with
भाष्य by प्रशस्तपाद.

9½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about 11 lines to a page. Incomplete.

Vaiśeṣika Sūtras with the Bhāṣya of Pras'astapāda who lived in the 5th or 6th century A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 473; Keith, Indian Logic, p. 27. The MS. contains the Bhāṣya only upto the end of the Dravya Padārtha.

[B. D. 232.

1059

वैशेषिकसूत्र with
उपस्कर by शंकरमिश्र.

11½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 129; about 10 lines to a page.

Upaskara is a commentary on the Vaiśeṣika Sūtras of Kaṇāda, by S'aṅkaramis'ra, son of Bhavanātha and Bhavānī. He quotes Vācaspatimis'ra, Vallabhācārya, S'rīdhara and Jivānāthamis'ra, his own uncle. He lived about 1600 A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 474. The commentary is published in the Bibliotheca Indica and its English translation in the Sacred Books of the Hindus Series.

It begins:—

उर्ध्वबद्धजटाजूटकोडकीडसुरापगम् ।

नमामि यामिनीकान्तकान्तभालस्थलं हरम् ॥ १ ॥

It ends:—

इति महामहोपाध्यायमिश्रभवनाथात्मजमिश्रशंकर-
कृते वैशेषिकसूत्रोपस्करे दशमोऽध्यायः समाप्तः ॥ १० ॥
समाप्तं चेदं शास्त्रमिति ॥ ३८ ॥

[B. D. 229.

1060

शब्दखण्ड.

10 × 3½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 10 to 200; seven lines to a page.

S'abdakhaṇḍa of some work on Nyāya. It is without beginning or end. Only one or two folios at the end seem to be missing. It is incorrectly written in many places. Some folios are marked श० सू०

The end:—

धीराः कुशाग्रमतयो भवतः प्रणम्य

मौलौ निधाय करवारिरुहे समीहे ।

वापीयमर्थरहितारिनिशङ्कलापि

सानुग्रहेण हृदये विनिवेशनीया ॥

गच्छतः स्वलनं कापि भवत्येव प्रमादतः ।

हंसंति(?) साध दुर्जनास्तव ॥—

[B. D. 71.

1061

षोडशपदार्थी of गणेशदास.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 50; about ten lines to a page.

A manual of the Nyāya philosophy of Gautama, by Gaṇeś'adāsa, about whose personal history nothing can be gathered from the work itself. Our MS. is about 150 years old.

It begins:—

हरिकेशाद्या देवा नमन्ति पदयोः स्वसिद्धये यस्य ।

तमिभाननमहमीडे यन्नाज्ञा हृदि विभेति कालोपि ॥ १ ॥

निगमागमसूत्रैर्ये यतोऽस्य जन्मादिलक्षणैरुदितः ।

गजमुखशब्देनासावित्यादिभिरेव सूरिभिर्विदितः ॥ २ ॥

इष्टं मे भूयादिति सर्वो लोको हि साधनं कुरुते ।

विष्णवादीनां भक्तिर्मङ्गलमूर्ते त्वदर्थमिति भाति ॥ ३ ॥

इत्युद्देशप्रकरणम् । 3b; इति लक्षणप्रकरणं समाप्तं 20 b.

It ends:—

इति श्रीगणेशदासकृतगौतमसूत्रतात्पर्यषोडशपदार्थकथ-
नरूपप्रकरणं समाप्तम् ॥ श्रीगजाननार्पणस्तु ॥

[B. D. 117.

1062

सप्तपदार्थी of शिवादित्य.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 15; 7 lines to a page. Dated Samvat 1537.

A short manual of the Vaiśeṣika philosophy by Ś'ivāditya. Edited with notes by V. S. Ghate, who refers Ś'ivāditya to the close of the 10th and the beginning of the 11th century. See I. O., No. 2086; Winternitz, Geschichte, III. p. 475.

End:—

इति श्रीमत्परौवाचार्य(?) श्रीशिवादित्यविरचितेयं सप्त-
पदार्थी संपूर्णा । संवत् १५३७ वर्षे ज्येष्ठमासे शुक्लपक्षे ७
शनौ लिखिता ।

[B. I. 124.

1063

सप्तपदार्थी of शिवादित्य with
a टीका.

11 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; about twenty lines to a page.

Another copy of the Saptapadārthī, with a
commentary by an unknown author.

The com. begins:—

शारदी शारदारभोदरुचिरी रुचिरांसु(शु)कम् ।
नत्वा सप्तपदार्थाय(र्थीयं) यथाशक्त्या विभज्यते ॥

It ends:—

तावत्कालमियं सप्तपदार्थी वस्तुप्रकाशनी अस्तु । इति
सप्तपदार्थीटीका संपूर्णा ।

[B. D. 127.

1064

सप्तपदार्थी of शिवादित्य with
मितभाषिणी by माधवसरस्वती.

10 × 4 inches; Devanāgarī character.
Foll. 54; ten lines to a page.

A commentary on Saptapadārthī, by Mādhava-
sarasvatī of Saurāstra. See Hall, Index, p. 75;
Mitra, Notices, VIII. p. 156 and I. O., No. 2088.
Mādhavasarasvatī lived before A. D. 1523; see
Keith, Indian Logic, p. 37.

Begins:—

वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थं योगीश्वरैर्ध्येयमजं विशुद्धम्
वमानुमाभ्यामनुगम्यमानं वन्दे महेशं सदनुग्रहेशम् ।
विज्ञेशादीशमस्कृत्य माधवाख्यः सरस्वती ।
शिवादित्यकृतटीकां करोमि मितभाषिणीम् ॥ २ ॥

Ends:—

माधवाख्ययतीन्द्रेण कृष्णातीरनिवासिना ।
कृता सप्तपदार्थास्तु टीकेयं मितभाषिणी ॥
श्रीमन्माधवसाधुवाक्यरचितां चातुर्यभावस्फुटां
भावाभावपदार्थबोधविधुरज्ञानेक्षणे दीपिकाम् ।
अज्ञानातितमोभिभूतविषये स्वल्पां बहुव्यापिनीं
कृत्वेमां मितभाषिणीं करुणतां पश्यन्तु तर्क जनाः ॥ १ ॥

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमाधवसरस्वतीविर-
चिता सप्तपदार्थटीका मितभाषिणीसंज्ञा समाप्ता ।

The conclusion much differs from that of the
I. O. MS., which agrees with the MS., described
in Bhandarkar, Report, 1883-84, pp. 6 and 312.

[B. D. 150.

(B) Sāṅkhya and Yoga.

1065

तत्त्वसमाससूत्र with सर्वोपकारिणी.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; nine lines to a page. Dated S'ake
1792.

Tattvasamāsa is a brief exposition of the Sāṅ-
khya system in 22 Sūtras. See Max Muller,
Systems, pp. 224; 242; Garbe, Sāṅkhya Philoso-
phy, p. 94 and Keith, Sāṅkhya System, p. 89.

The author of the commentary, which is called
Sarovapakāriṇī, is unknown; cf. Hall, Index, p. 3.

According to him the authors of the Kāpila and
the Tattvasamāsa Sūtras are different; see below.

The com. begins:—

यद्वाग्विभूतिरमलाखिलतत्त्वजाता०
श्रीमन्महर्षिकपिलं प्रभुमानतोस्मि ॥ १ ॥
उद्दिष्टीर्षुस्तदुन्नीतसूत्रतत्त्वार्थबुद्धये ।
सर्वोपकारिणीं कुर्वे टीकां गुणवशंवदः ॥ २ ॥

इतश्चेदं सकलसांख्यतीर्थमूलभूतं तीर्थान्तराणि चैतत्प्रपञ्च-
भूतान्येव । सूत्रषडध्यायी तु वैश्वानरावतारभगवत्कपिलप्र-
णीतेयं द्वाविंशतिसूत्री तस्या अपि बीजभूता नारायणावतार-
भगवत्कपिलप्रणीतेति वृद्धाः । तत्रादौ प्रथमसूत्रत्रयेण सकल-
प्रपञ्चमूलभूतानि पञ्चविंशतितत्त्वानीति सूचयति । अष्टौ
प्रकृतयः १ षोडश विकारा २ पुरुषः ३ ०

It ends:—

एकस्मिन्निगुणात्मतत्त्वयुतितो जाता द्विता साप्यतो
द्वित्वं प्राप्य विकाशयत्यविरतं भोगापवर्गौ स्वतः ।
इत्येवं परिसूचयन्मतिमतो मोहापहं कापिलं
सूत्राणाममलं द्विकद्वयमिदं जीयाच्चिरं चेतसि ॥ १ ॥
इति संक्षिप्तसांख्यशास्त्रकापिलसूत्रवृत्तिः समाप्ता ॥
ब्रह्मात्यष्टिशके भाद्रे काश्यां गोपालशर्मणा ।
वृत्तिः कापिलसूत्राणामलेखीश्वरतुष्टये ।

On the back of the last folio:—

सांख्यद्वाविंशतिवृत्तिरियं शके १७९२ प्रमोदनामसंवत्सरे
मार्गशीर्षशुक्लद्वादश्यां समाप्तं काश्यां संपादितादर्शात् प्रतियं
लिखितास्तीत्यवसेयं ।

[B. D. 238.

1066

तत्त्वसमाससूत्र with
याथार्थ्यदीपन by भावा गणेश.

14×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1927.

Another commentary on the Tattvasamāsa Sūtra, by Bhāvā Gaṇeśa Dikṣita, son of Bhāvā Viśvanātha and pupil of the famous Vijñāna Bikṣu or Vijñāna Ācārya, who lived in the second half of the 16th century; See Winternitz, Geschichte, III. p. 457; Hall, Index, p. 4.

It begins:—

पञ्चविंशतितत्त्वेषु तत्त्वज्ञानमवामुवान् ।
आदिसृष्टौ नमस्तस्मै कपिलाय महर्षये ॥ १ ॥

अथातस्तत्त्वसमासं व्याख्यास्याम इति । कश्चिद्वाङ्मणस्त्रिविधेन दुःखेनाभिभूतः सांख्याचार्य कपिलमुनिं शरणमुपागतः० आह० । कपिल उवाच । अष्टौ प्रकृतयः १

इति सांख्यसूत्राणि समाप्तानि ।

पुरुषः स जयत्याद्यः सा च प्रकृतिरीश्वरी ।
याभ्यां संसृज्य सृज्यन्तेऽनन्तब्रह्माण्डकोटयः ॥ १ ॥
कपिलासुरिपञ्चशिखान् गुरुन्विज्ञानाचार्यवर्यांश्च ।
प्रणमामि बुद्धिवृद्धे सिद्धे वा सर्वकार्याणाम् ॥ २ ॥
समाससूत्राण्यालस्य व्याख्यां पञ्चशिखस्य च ।
भावागणेशः कुरुते तत्त्वयाथार्थ्यदीपनम् ॥ ३ ॥

The commentator quotes his Guru's i. e. Vijñāna Bikṣu's Kārikās twice. Also on fol. 26 he remarks:—

“इदानीं तनाः केचन वैष्णवाः एतादृशवाक्यैः (येन्ये-
रविदाक्ष० from भागवतपु०) भगवद्भक्तिं पुरस्कृत्य सामा-
न्यतो ज्ञानमार्गमेव खण्डयन्ति ते तु०

To whom does this refer? To Vallabha?

It ends:—

तस्माद्भगवद्भक्तिर्मुख्यं साधनं सांख्यविद्यायामिति सिद्धम् ॥
कृतं परोपकाराय तत्त्वयाथार्थ्यदीपनम् ।
तेन मे प्रीयतां कृष्णः परमात्मा जगद्गुरुः ॥
स्वतन्त्रत्वात्स एवैकः कर्ता गोपालबालकः ।
श्रीकृष्णाख्यो महेशानो दाहयन्नसमस्त्वहम् ॥
पुरुषार्थं बुभुक्षुनां बोधायैव मयेरितम् ।
हेभ्यः समर्पितं चैव तेनापि प्रीयतां हरिः ॥

इति भावाविश्वनाथदीक्षितसूनुगणेशकृतं तत्त्वया-
थार्थ्यदीपनं संपूर्णम् ।

[B. I. 36.

1067

तत्त्वसमाससूत्र with
याथार्थ्यदीपन by भावा गणेश.

11½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1925.

Another copy slightly differing at the end.

Ends:—

एतत्समासनिश्चयसं एतज्ज्ञानं कपिलस्य महात्मनः ।
अनुष्टुप् छन्दसां चात्र ज्ञेयं श्लोकशतत्रयम् ।

इति तत्त्वसमासाख्यसूत्रवृत्तिः ।

[B. I. 35.

1068

सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण with
भाष्य by गौडपाद.

14×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 15 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās of Īśvarakṛṣṇa with Bhāṣya of Gauḍapāda. Gauḍapāda's Bhāṣya is mentioned in Alberuni's India. This Gauḍapāda is probably identical with the author of the Vedāntakārikās; See Winternitz, Geschichte, III. pp. 452-454. The Sāṅkhyakārikās with this Bhāṣya and Nārāyaṇa's Sāṅkhyacandrikā are published in the Benares Sanskrit Series, 1883.

[B. D. 264.

1069

सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण with
सांख्यचन्द्रिका by नारायणतीर्थ.

14½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; about 10 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās with Sāṅkhyacandrikā by Nārāyaṇatīrtha who refers to his own commentary on the Yogasūtra; see Hall, Index, p. 7. Published in the Benares S. Series.

[B. D. 34.

1070

सांख्यकारिका ईश्वरकृष्ण with
सांख्यतत्त्वकौमुदी by वाचस्पति.

15×9½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 29; 16 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās with Tattvakaumudī of Vācas-
pati, who quotes from Bhoja's Rājavārtika; see
Winternitz, Geschichte, III. p. 454. It seems,
therefore, that this Vācaspati is not the same as
the author of the Bhāmātī and Nyāyasūcinibān-
dha, as assumed by me under No. 181 above.
Often published.

[ZZ. A. 12.

1071

सांख्यसूत्र with
प्रवचनभाष्य by विज्ञानाचार्य.

15×9½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. (38+33); about 17 lines to a page.

Sāṅkhyasūtra (only Viśaya and Tantra Adhys.)
with commentary of Vijñāna Bhikṣu who
lived in the second half of the 16th century; see
above No. 1066. Published by Hall in the
Bibliotheca Indica Series. See I. O., No 1810.

[ZZ. A. 27.

1072

सांख्यसूत्र with
प्रवचनभाष्य by विज्ञानाचार्य.

13×5 inches; Devanāgarī character.
Foll. 102; twelve lines to a page.

Another (complete) copy.

[S. C. 19.

1073

गोरक्षशतक of गोरक्षनाथ.

5½×5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 26; nine lines to page.

A treatise on Rājayoga in 200 s'lokas and
ascribed to Gorakṣanātha. See Hall, Index, p.
18. For an analysis, see Aufrecht, Oxford Cata-
logue, No. 567.

79

It begins:—

श्रीगुरुं परमानन्दं वन्दे आनन्दविग्रहम् ।
यस्य साङ्ख्यमात्रेण चिदानन्दायते तनुम् ॥ १ ॥
नमस्कृत्य गुरुं भक्त्या गोरक्षो ज्ञानमुत्तमम् ।
अभीष्टं योगिनां ब्रूते परमानन्दकारकम् ॥ ३ ॥
श्रीगोरक्षशतं वक्ष्ये योगिनां हितकाम्यया ।
ध्रुवं यस्यावबोधेन ज्ञायते परमं पदम् ॥ ४ ॥

It ends:—

भवभीतिहरं नृणां मुक्तिसोपानसंज्ञकम् ।
गुह्याद्गुह्यतरं गुह्यं गोरक्षेण प्रकाशितम् ॥ १९७ ॥
इति गोरक्षशतकं योगशास्त्रं जनः पठेत् ।
सर्वपापविनिर्मुक्तो योगसिद्धिं लभेद्गुप्तम् ॥ १९८ ॥
योगशास्त्रं पठेन्नित्यं किमन्यैः शास्त्रविस्तरैः ।
यत्स्वयं चादिनाथस्य निर्गतं वदनाम्बुजात् ॥ १९९ ॥
स्नातं तेन समस्ततीर्थसलिले दत्ता च पृथ्वी द्विजे०
येषां ब्रह्मविचारणे क्षणमपि प्राप्नोति धैर्यं मनः २०० ॥
इति श्रीगोरक्षशतकं समाप्तम् ।

[B. I. 31.

1074

घेरण्डसंहिता.

12×6 inches; Devanāgarī character.
Foll. 19; eleven lines to a page. Dated
Samvat 1928.

This is a metrical work on the Haṭhayoga in
seven chapters. It has the form of a dialogue
between Gheraṇḍa and Caṇḍa; for another MS.,
cf. Mitra, Notices, I. p. 135.

It begins:—

आदीश्वराय प्रणमामि तस्मै येनोपदिष्टा हठयोगविद्या ।
विराजते प्रोन्नतराजयोगमानूढमिच्छन् विधियोग एव १
एकदा चण्डकापालिर्गत्वा घेरण्डकुट्टिरम् ।
प्रणम्य विनयाद्भक्त्या घेरण्डं परिपृच्छति ॥ २ ॥

चण्डकापालिरुवाच ।

घटस्थ योगयोगेश तत्त्वज्ञानस्य कारणम् ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि योगेश्वर वद प्रभो ॥ ३ ॥

घेरण्ड उवाच ।

साधु साधु महाबाहो यन्ममं त्वं परिपृच्छसि ।
कथयामि हे तत्त्वं सावधानोवधारय ॥ ४ ॥
नास्ति मायासमं पाशो नास्ति योगात्परं बलम् ।
न विज्ञानात्परो बन्धुर्नाहंकारात्परो रिपुः ॥ ५ ॥

It ends:—

इति ते कथितं षण्ड समाधिर्दुर्लभं परम् ।
यद्वा न पुनर्जन्म जायते भुविमण्डले ॥ २५ ॥

इति घेरण्डसंहितायां घटस्थयोगे (घट is the body)
सप्तमसाधने घेरण्डचण्डसंवादे समाधिः सप्तमोपदेशः ॥

The Adhyāyas respectively treat of घटकर्मशोधन (60 s'lo.), आसनप्रयोग (45 s'lo.), घटशुद्धियोग (65 s'lo.), प्रत्याहारप्रयोग (7 s'lo.), प्राणायामप्रयोग (98 s'lo.), ध्यानयोग (23 s'lo.) and समाधियोग (25 s'lo.).

[B. I. 32.

1075

योगसूत्र of पतञ्जलि with
भाष्य by व्यास.

13 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; about 10 lines to a page. Incomplete.

Yogasūtras of Patañjali, for whom see Winternitz, Geschichte, III. p. 460, accompanied by the Bhāṣya of Vyāsa, who according to Winternitz, (see ibid, p. 461, n. 2) must have written in the 6th century. Both text and commentary are published in the Bombay S. Series and translated into English by J. H. Woods in the Harvard Oriental Series.

Our MS. contains only two Pādas and 13 Sūtras of the third. See I. O., No. 1826.

[B. D. 33.

1076

योगसूत्रभाष्य of व्यास with
तत्त्ववैशारदी of वाचस्पति.

15½ × 8 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 112; about 15 lines to a page. Dated Śaivāt 1821.

Vyāsa's Yogabhāṣya with Tattvavaiśārādī of Vācaspati is published in the Bombay Sanskrit Series. The same is translated into English by Woods. For Vācaspati, see above No. 1070. Also see I. O., No. 1827.

[B. I. 27.

1077

योगसूत्रभाष्य of व्यास with
वार्तिक by विज्ञानभिक्षु.

15 × 8 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 222; about 13 lines to a page.

Another commentary on Vyāsa's Yogabhāṣya. For Vijñāna Bhikṣu, the author, see above No. 1071. This commentary is published in the Pandit, New Series, vols. 5-6.

[B. I. 26.

1078

योगसूत्र of पतञ्जलि with
राजमार्तण्ड by भोजराज.

12 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 50; 9 lines to a page. Dated Ś'ake 1709.

Yogasūtra with Bhoja's Rājamārtanḍa is edited and translated into English by R. Mitra in the Bibliotheca Indica Series. See I. O., No. 1831. Many works are ascribed to King Bhoja of Dhārā, who lived in the 11th century; see C. I. p. 418; II. p. 95.

[B. D. 148.

1079

योगसूत्र of पतञ्जलि with
राजमार्तण्ड of भोजराज.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 41; about 12 lines to a page.

Another complete copy.

[B. I. 29.

1080

योगसूत्र of पतञ्जलि with
मणिप्रभा by रामानन्दसरस्वती.

11 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 48; about 11 lines to a page.

Maṇiprabhā is another commentary on the Yogasūtra by Rāmānandasarasvatī, pupil of Govindānandasarasvatī. Another work of Rāmānanda is a commentary on S'āṅkarācārya's S'ārīrabhāṣya; see Hall, Index, p. 89. Rāmānanda's

fellow-student Nārāyaṇasarasvatī wrote a Vārtika on the S'āṅkarabhāṣya in A. D. 1592; see ibid, p. 202. Rāmānanda therefore, must have flourished in the second half of the 16th century. The Maniprabhā is published in Benares S. Series.

Begins:—

चन्दे क्लेशाद्यसंसृष्टं पुराणपुरुषं हरिम् ।०

[B. I. 30.

1081

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 168; nine lines to a page. Dated Sāmvat 1867.

Yogacintāmaṇi is a work in 4 chapters on the Yoga philosophy, by Sivānandasarasvatī, pupil of Rāmacandra Sadānandasarasvatī. The author quotes Vidyāranya and a MS. of this work was copied in S'ake 1552; see No. 1083 below, where the last verse seems to suggest that the MS. was written during the life-time of the author.

It begins:—

नमो गुरुभ्यो देवेभ्यो योगिभ्यो हरये नमः ।

नित्यं सूक्ष्मतरं चिदेकरसकं मुक्तं विशुद्धं शिवं

निर्धूताखिलकल्पनं श्रुतिशिरोगम्यं प्रमाणोज्झितम् ।

पूर्णं धाम वशीकृताः सुमनसः पश्यन्ति यं योगिनः

सान्द्रानन्दमुपास्यहे तदनिशं स्वात्मप्रकाशं महः ॥१॥

मायागाढमहादुरत्ययतमो मार्तण्डकोटिप्रभः

संसारारण्ययुगान्तभास्करकर व्यातत्य पूर्णेन्दुकः ।

दुःखामोदयुगान्तचण्डपवनः कारुण्यलावण्यभू-

भूयान्मे निखिलार्थबोधनकरः श्रीदक्षिणामूर्तिकः ॥२॥

विघ्नौघकालानलसंनिकाशं चिन्त्यार्थचिन्तामणिचारुमूर्तिम् ।

ब्रह्माच्युतेशादिसमर्चिताङ्घ्रिं नमामि लम्बोदरमुग्रवीर्यम् ॥ ३ ॥

श्रीव्यासं यतिशंकरं भवगुरुं श्रीरामचन्द्रं गुरुं

सान्द्रानन्दपदाम्बुजं च निखिलान्नत्वा हि योगीश्वरान् ।

नानामन्त्रपयोधिमध्यपतितं श्रीयोगचिन्तामणिं

निःशेषार्थसमर्पकं यतिशिवानन्दः करोति स्फुटम् ४

The paricchedas end respectively on foll. 53b; 99 and 136b.

It ends:—

निदध्यासनमेतत्तु मया साधनसंयुतम् ।

यथाज्ञात्वा यथाबोधं संक्षेपेण निरूपितम् ॥

श्रवणं मननं चैव सविशेषसविस्तरम् ।

वेदान्तेष्वेव द्रष्टव्यं नोक्तं विस्तरभीतितः ॥

रहस्यं राजयोगस्य हठयोगस्य यत् स्थितम् ।

प्रकाशितं मया सर्वं प्रीतये योगिनामिह ॥

अर्वाचीनैरसाध्यत्वाङ्घ्रिखितो न मया हि सः ।

उद्दालकभृशुण्डाद्यैर्हठयोगस्तु यः कृतः ।

कापालिकप्रणीतास्तु इतिकर्तव्य(ता)दयः ।

लिखिता न मया ते तु श्रुतिस्मृतिविरोधिनः ।

येनाराधि महादेवो गौरी ब्रह्माथवा हरिः ।

लम्बोदरो रविर्वापि स योगात्सिद्धिमाप्नुयात् ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामचन्द्रसदानन्द-
सरस्वतीशिष्यशिवानन्दसरस्वतीविरचिते योगचिन्तामणौ
चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ।

The author quotes:—

अमृतसिद्धिः 8, 16b; आत्माराम 9b; त्रिपुरासारसमु-
च्चय 28, 73, 119; दत्तात्रेय 59b, 61; धर्मपुत्रिका 95;
नन्दिकेश्वरतारावली 9b; नैष्कर्म्यसिद्धि 14; पवनयोगसंग्रह
32b; पारमेश्वरतन्त्र 16, 74b; मानसोल्लास 9b, 42;
योगबीज 2, 7b, 15 &c. राजयोग 14, 21 &c; वायु-
संहिता 44; विद्यारण्य 32, 43; हठयोग 112; हठप्रदी-
पिका 9, 16b, 19b &c.

[B. D. 170.

1082

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

12½ × 7 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 36; 13 lines to a page.

Another copy; this contains only the second
Pariccheda.

[B. D. 260.

1083

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

13 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 78; fifteen lines to a page. Date S'ake
1552; Sāmvat 1687.

This is another complete copy. Its conclusion
differs from that of No. 1081. The MS. bears
the date S'ake 1552, but this seems to be the
date of the original of our MS., since its folios
bear the watermark '1859'.

Ends:—

०लम्बोदरो रविर्वापि तस्य योगः प्रसिध्यति ।
योगचिन्तामणिर्नित्यं चिन्तनीयो मुमुक्षुभिः ।
जीवन्मुक्तिमहाकामैरजरामृत्युकाङ्क्षिभिः ॥
दुःखं गर्भनिवासजं शिशुदशातारुण्यवार्धक्यजं
त्विष्टानिष्टवियोगयोगजनितोत्कर्षापकर्षोद्भवम् ।
देहप्राणवियोगरोगचयजं कुम्भीविपाकादिजं
तद्दुर्व्याधिमहौषधं भजत भोः श्रीयोगचिन्तामणिम् ॥
द्विजसेवितशास्त्रस्य श्रुतिकल्पकरोः फलम् ।
शमनं भवतापस्य योगं भजत सत्तमाः ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य० चतुर्थः परिच्छेदः ॥

द्विवाणशरचन्द्रैश्च १५५२ युक्ते शाकेन्दुवासरे ।
अब्देप्यूर्जत्रयोदश्यां युक्ते मुन्यष्टराजभिः ॥
परवेजपुरे रम्ये विद्वन्मण्डलमण्डिते ।
पुस्तकं विलिख(द्वा)मो शिवं नत्वा ससूनुकम् ॥
विश्वेशं विश्वभक्तिः प्रकटितसुयशः पूर्णचन्द्रांशुजालैः
व्याप्तं येनाहिराजप्रबलविषलसत्कण्ठमीशं पुरारिम् ।
येन ध्वस्तस्वधर्मप्रभवजनमलं ध्यायता शैवमन्त्रैः
ध्वस्तं सोयं सुशैवो जगति वितनुते(श्री)शिवानन्दयोगी ॥

[S. C. 17.

1084

शिवसंहिता.

14½ × 7½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; 11 lines to a page. Dated Sāmvat
1928.

A metrical work, consisting of 644 ślokaś, on
the Yoga philosophy treated as a helpmate of
the Advaita Vedānta. It is said to belong to
the Skanda Purāṇa; cf. Hall, Index, p. 14.

It begins:—

एकं ज्ञानं नित्यमाद्यन्तशून्यं नान्यत्किंचिद्वर्तते वस्तुसत्त्वम् ।
यस्मैदोस्मिन्नहियोपाधिना वै ज्ञानस्यास्याभासते नान्यथैव ॥१॥

अथ भक्तानुरक्तो हि वक्ति योगानुशासनम् ।

ईश्वरः सर्वभूतानामात्ममुक्तिप्रदायकम् ॥ २ ॥

त्यक्त्वा विवादशीलानां मतं दुर्ज्ञानहेतुकम् ।

आत्मज्ञानाय भूतानामनन्यगतचेतसाम् ॥ ३ ॥

आलोक्य सर्वशास्त्राणि विचार्य च पुनः पुनः ।

इदमेकं सुनिष्पन्नं योगशास्त्रं परं मतम् ॥ १७ ॥

अथैव विश्वजननी नाहया तत्त्वविद्या परम् ।

यदा नाशं समायाति विश्वं नास्ति तदा खलु ॥ ६६ ॥

It ends:—

शिवविद्या महाविद्या गुप्तं वाग्रमहेश्वरी ।

मङ्गापितमिदं शास्त्रं गोपनीयमतो बुधैः ॥ ३८ ॥

रोहे स्थित्वा पुत्रदारादिपूर्णे संगं त्यक्त्वा वान्तरे योगमार्गे ।

सिद्धेश्विहं वीक्ष्य पश्चाद्गृहस्थः क्रीडेतसैवे (?) मन्मतं साधयित्वा

इति श्रीशिवसंहितेश्वरप्रोक्ता समाप्ता ।

[B. I. 28.

1085

सिद्धसिद्धान्तपद्धति of गोरक्षनाथ.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 17; nine lines to a page. Incomplete.

Another treatise on the Yogic philosophy in
six chapters, by Gorakṣanātha, pupil of Mina-
nātha. The MS. is incomplete; it contains the
first four chapters and a portion of the fifth.
S'ivānanda and Tattvasāra are quoted on foll. 15
and 15b respectively. See I. O., 1839 (last piece)
for the details of the contents.

Begins:—

आदिनाथं नमस्कृत्य शक्तियुक्तं जगद्गुरुम् ।

वक्ष्ये गोरक्षनाथोहं सिद्धसिद्धान्तपद्धतिम् ॥ १ ॥

नास्ति सत्यविचारेस्सिद्धुत्पत्तिश्चाण्डपिण्डयोः ।

तथापि लोकवृत्त्यर्थं वक्ष्ये सत्संप्रदायतः ॥ २ ॥०

[B. D. 112.

1086

हठयोगस्वरशास्त्र.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; 7 lines to a page. Incomplete.

A work, apparently in three chapters, on the
principles of Haṭha Yoga.

It begins:—

श्रीदेव्युवाच ॥

कैलासशिषि(स्व)रासीनं देवदेवं जगद्गुरुम् ।

पृच्छाम्यहमहं स्वामिन्मूहि मे परमेश्वर ॥ १ ॥

कथं सृष्टिः समुत्पत्ता कथं सृष्टिर्विनश्यति ।

कथं च ब्रह्मणो ज्ञानं सृष्टिसंहारवर्जितम् ॥ २ ॥

श्रीईश्वर उवाच ॥

अविघ्नं च भवेत्सृष्टिर्विघ्नं सैव विनश्यति ।

अविघ्नं ब्रह्मणे ज्ञानं सृष्टिसंहारवर्जितम् ॥ ३ ॥

श्रीदेव्युवाच ॥

ॐकारादि कथं देव कथं विद्याश्चतुर्दश ।

मन्त्रपूजातपोध्यानं धर्मकर्म तथैव च ॥ ४ ॥

इति श्रीब्रह्मज्ञाने उमामहेश्वरसंवादे प्रथमोऽध्यायः ।
(s'lo. 97) 11b; इति श्री० द्वितीयोऽध्यायः (s'lo. 91) 21.

The end:—

अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः ।

अद्य मे सफलं मुक्तिर्गुह्यपादप्रसादतः ॥ ९२ ॥

Five s'lokas follow this and then the MS. abruptly ends:—

९७ ॥ गुणीमनेकविद्वांसोत्तपद—

[B. D. 290.

(C) Pūrvamīmāṃsā.

1087-1088

जैमिनीयन्यायमालाविस्तार of माधवाचार्य.

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 178 and 199; about 17 lines to a page.

These are two neatly written modern copies of Mādhavācārya's Jaiminiyanyāyamālāvistāra on the Pūrvamīmāṃsā Sūtras. It is published in the Ānandās'rama Series.

[ZZ. B. 2.

1089-1090

जैमिनीयन्यायमालाविस्तार of माधवाचार्य.

11½ × 5 & 13½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 10 and 16; about 11 lines to a page.

Two other incomplete copies of the same work. The first contains Adhys. 1-4 of the VIII book; the second contains Adhys. 1-4 of the XIth.

[B. D. 23.

1091

पूर्वमीमांसासूत्र of जैमिनि with

भाष्य by शबरस्वामी.

14 × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 411; about 20 lines to a page.

A complete and neatly written copy of the S'ābarabhāṣya on the Pūrvamīmāṃsā Sūtras of Jaimini. The number of folios of the twelve

parts is respectively as follows:—25; 23; 46; 28; 16; 46; 20; 13; 44; 94; 35 and 21. The MS. is of a modern date.

The S'ābarabhāṣya is translated into English by G. Jha in Indian Thought, vol. II, 1911.

[ZZ. A. 18.

1092

मीमांसावलप्रकाश of शंकरभट्ट.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 369; seven lines to a page.

This is an abridgment with comments of the Pūrvamīmāṃsā Sūtras. Its author is S'aṅkarabhaṭṭa, son of Nārāyaṇabhaṭṭa and the father of the famous Nilakaṇṭha, author of the Mayūkhas. See above No. 726 and Hall, Index. p. 183. It is published in the Chawkhamba Sanskrit Series, 1902.

Begins:—

अर्थे द्वादशलक्षण्याः संक्षिपत्यत्र शंकरः ।०

[B. D. 230.

1093

विधिरसायन with सुखोपजीविनी
of अप्पय्य दीक्षित.

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 50; 12 lines to a page. Incomplete.

Vidhirasāyana is a treatise on the three kinds of Vidhi, composed with its commentary Sukhopajivini, by Appayya Dīkṣita for whom see above No. 141 and also I. O., No. 2210. Published in the Chawkhamba Sanskrit Series. Our MS. ends with अपूर्वविधिलक्षणाक्षेप.

[B. D. 125.

(D) Advaita Vedānta.

1094

अज्ञानबोधिनी (आत्मबोध) of शंकराचार्य.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 15; about 13 lines to a page.

Ajñānabodhinī or Ātmabodha is a small treatise on the Advaita Vedānta, ascribed to S'aṅka-

rācārya. Published at the Vani Vilas Press, Srirangam.

It begins:—

सच्चिदानन्दरूपाय सर्वधीवृत्तिसाक्षिणे ।०

[S. C. 2.

1095

अद्वैतसिद्धि of मधुसूदनसरस्वती.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 160; 11 lines to a page. Incomplete.

Advaitasiddhi is a work in four Paricchedas on the Advaita philosophy. It is published at the N. S. Press, Bombay. For the age of the author, see below No. 1157. Our MS. contains only two Paricchedas of the work.

[B. D. 153.

1096

अवधूतगीता (स्वात्मसंविन्युपदेश.)

7½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 31; nine lines to a page.

This is a popular manual of the Advaita Vedānta; it is often published. It contains eight chapters and a total of about 300 verses.

[B. I. 33.

1097

अविमुक्तनिरुक्तिसार with टीका.

15 × 6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about 12 lines to a page. Incomplete.

A Vedantic work on the efficacy of Benares, from a religious point of view, especially in giving salvation. The other name of the work is Brahmāvāsa. It is based on the Jābāla Upaniṣad. See Hall, Index, p. 133. The present MS. contains only 14 śloka together with a learned commentary composed probably by the author himself.

The text begins:—

कुरुक्षेत्रं मध्ये यदिदमघनासीवरणयो-

रनन्ताव्यक्तात्मस्थितिपदमतो देवयजनम् ।

सुसूषो रूढोत्र ध्रुवद इति तद्ब्रह्मसद्वनं

अवि भूमध्ये च प्रथितमविमुक्तं तदवतात् ॥ १ ॥०

The com. begins:—

अथ जाबालोपनिषत्तात्पर्यनिर्णायको अविमुक्तनिरुक्तिसारो व्याक्रियते । तत्रायं प्रतिपाद्यार्थसंग्राहको मङ्गल-
श्लोकः । कुर्विति ॥ १ ॥ जाबाले श्रूयते । अविमुक्तं वै०

“अत्र पुराणोपबृंहणान्यतिप्रसिद्धानि काशीसारादौ पूर्वा-
चार्यैः संगृहीतानि चास्माभिरपि अविमुक्तनिरुक्तौ कालिन्वि-
दुदाहृतानीति ग्रन्थविस्तरभयान्न प्रदर्श्यन्ते ।”

This shows that the present work is only an abridgment of a bigger work, called Avimukta-nirukti, of the author.

[B. D. 246.

1098

अष्टावक्रगीता of अष्टावक्र with

टीका by विश्वेश्वर.

10 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 91; about 10 lines to a page. Dated Samvat 1735.

Avadhūtānubhūti usually known as Aṣṭāvakragītā is a work in 21 chapters on the Advaita Vedānta, ascribed to Aṣṭāvakra. The commentary is by Viśveśvara; for quotations &c, see I. O., No. 2365. Published by Jīvānanda Vidyā Sāgara, Calcutta.

[B. D. 92.

1099

आत्मार्कबोध with टीका of गोविन्दभट्ट.

12 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 154; eight lines to a page. Dated S'ake 1673.

This is a metrical work consisting of 120 verses divided into six chapters called Upades'as on the Advaita Vedānta by Govindabhaṭṭa, son of Viśvanāthabhaṭṭa Kāla. The commentary is by the author himself. In this work the soul is metaphorically described as the sun and thus the verses have a double interpretation, one applicable to the sun and the other to the soul. Our MS. appears to be the author's own copy.

It begins:—

गायन्त्यर्थात्मकत्वाद्भूयधिकदशगणे भास्करस्य स्थितत्वात् ।०

सृष्ट्वा विष्णुं जगन्नाथं गुरुं नत्वा सुबुद्धिदम् ।

व्याख्यामात्मार्कबोधस्य स्वग्रन्थस्य करोम्यहम् ॥ २ ॥

निर्वर्तिपरिसमाप्त्यर्थं ग्रन्थकृत्त्यात्मकं मङ्गलमाचरति—
प्रणम्य पितृपत्न्यं ध्यात्वा देवं महेश्वरम् ।
आत्मार्कबोधमिच्छामि स्वान्तेन्द्रादिविमुद्धये ॥ ३ ॥०

A reference to the grandfather of the author is found on fol. 14:—

उक्तं चास्तिपितामहचरणैः ।
स्वभावाजातबोधाय सत्संगाच्छुद्धभक्तये ।
निःसंगाद्भूतपापाय केवलं स्वात्मने नमः ॥ इति०

The chapters treat of:—

(1) मासकथनं (2) वर्षकथनं (3) कर्मकथनं (4) मित्रश-
त्रुभावकथनं (5) आत्मार्कौपासनकथनं (6) आत्मार्कैश्वर्यकथनं.

It ends:—

एवं षडुपदेशैर्नस्तमो यन्नाशितं त्वया ।
आत्मसूर्यं ततः सर्वमस्माकं काममापृण ॥ ६ ॥
आत्मार्को जयति सदा निजप्रकाशात् ।
यद्बोधाद्भवति तमोमल्लय नाशः ।
तद्धेतुः कृतिरियमेव मेस्तु जेत्री
व्याख्यानंशुकजनिभूकवेः कृतीनाम् ।

इति श्रीसदावेदान्तसिद्धान्तानुभवानन्दितकालोपना-
मकाहितामिषिध्वनाथभट्टारमजगोविन्दभट्टकृत आत्मार्क-
बोधे आत्मार्कैश्वर्यकथनं नाम षष्ठ उपदेशः ॥ शके १६७३
प्राजापत्याश्विने शुक्ले द्वादश्यां मन्दवासरे ॥ दक्षिणायने
शारदेन तद्दिने पुस्तकं संपूर्णं । धामणकरोपनाम्ना वै
रामभट्टेन लेखनम् । काले इत्युपनामाख्ये गोविन्द
दीक्षितस्य पुस्तकम् ।

[B. D. 285.

1100

आत्मार्कबोध with टीका
of गोविन्दभट्ट.

10½ × 4¾ inches; Devanāgarī character.
Foll. 113; 12 lines to a page. Dated Saṃvat
1803.

Another copy.

[B. D. 219.

1101

उपदेशसाहस्री of शंकराचार्य (गद्यबन्ध).

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 22; 9 lines in a page.

Upades'asāhasrī of Śaṅkarācārya is published
together with Rāmatīrtha's commentary by the

Nirṇaya Sāgara Press, Bombay. The present
MS. contains only the prose portion of the work.
See next number.

[B. D. 128.

1102-1103

उपदेशसाहस्री of शंकराचार्य with
पदयोजनिका by रामतीर्थ.

10½ × 4½ and 11 × 5 inches; Devanāgarī
character. Foll. 229 and 56; about 10 lines to
a page.

The first MS. is dated Saṃvat 1765, the second
is not dated. The former contains the metrical
portion of the Upades'asāhasrī with Rāma-
tīrtha's commentary, the latter, the prose portion
with the same commentary. For Rāmatīrtha
see below No. 1120.

[B. D. 129-128.

1104

तत्त्वविवेक of नृसिंहाश्रम.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-13; 15-25; 29-42; 10 lines to a page.

Tattvaviveka is an exposition of the Vedānta
doctrine in two Paricchedas by Nṛsiṃhāśrama,
pupil of Jagannāthāśrama. The work was com-
posed in Saṃvat 1604. The author wrote a
commentary on his own work in Saṃvat 1605;
see Hall, Index, pp. 155-156 and I. O., Nos.
2379-80. Our MS. does not contain the con-
cluding verse giving the date of the work &c,
found in the I. O., MS. No. 2379. Advaitadī-
pikā and Bhedadhikkāra (published in Benares
S. Series) are other works by Nṛsiṃhāśrama; see
I. O., Nos. 2377 and 2383.

[B. D. 229.

1105

तत्त्वालोक of जनार्दन with
तत्त्वप्रकाशिका by प्रज्ञानानन्द.

11½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 159; 11 lines to a page.

Tattvāloka of Janārdana, the pupil of Anubhū-
tisvarūpa, the famous author of the Śārasvatī-
prakriyā see above No. 54), is a defence of the

Advaita Vedānta against the Nyāya-Vaiśeṣika system. It consists of 60 sections divided into two Adhyāyas. For a MS. of the text, see Hall, Index, p. 157 and Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 890. Janārdana quotes Bhāskara (Nimbārka) and bases his work on S'aṅkara's S'ārīra-bhāṣya.

The commentary called Tattvapraśāṅgikā was composed by the author's pupil. A MS. of this commentary (Peterson, Reports, III. p. 208) is dated Samvat 1432. Both the teacher and the pupil appear to have flourished in the 14th century. Our MS. is about 300 years old.

The com. begins:—

याचित्संस्तुतिमाश्रिता च तमसा सन्नद्धामाधुना०
तस्यानुग्रहपात्रतामुपगते पुंसि प्रगल्भा गिरा
स्वायत्ते भवभूतभीतिभिर्दुरज्ञानोद्भवे चात्मना ।
बोधद्वैधविधायितर्कतिमिश्रच्छेदाद्वयद्वैतिनं
तं वन्देऽनुभवस्वरूपयमिनं स्मृत्याखिलाभीष्टदम् ॥३॥
कीर्तिर्यस्य चतुर्दशापि भुवनान्याक्रम्य भेजे प्रिया
प्रीत्याथ प्रतिभा परा प्रणयिनी स्थानानि विद्याभुवः ।
तावन्त्येव ततानि तानि बुभुजे स्वाराज्यभाजो भरात्
स्पर्धां तत्सतनं नरेन्द्रनगरीनामासृतं नौमि तम् ॥४॥
यदुक्तं गुरुभिः सम्यक् तत्त्वाल्लोके तु तन्मया ।
निबन्धीक्रियते भक्त्या मादकप्राप्त्यै यथास्मृति ॥ ५ ॥०
प्रतिपाद्यमर्थं संक्षेपतो दर्शयन्नाह—शुद्धानन्देति ।

It ends:—

यस्यानुग्रहमात्रेण वागीशत्वसमुद्गमः ।
किं प्रज्ञानस्वरूपं तं न जाने गुरुमुत्तमम् ॥ ३ ॥
प्रतिभाचन्द्रिकाचन्द्रं प्रोहसत्कीर्तिवल्लभम् ।
अनुभूतिस्वरूपं तं प्रणमामि गुरुं परम् ॥ ४ ॥
प्रज्ञानानन्दयतिना कृता तत्त्वप्रकाशिका ।
तत्त्वाल्लोकस्य टीकेयं संतोषं तनुतात्सताम् ॥ ६ ॥
मधुनि मधुकराणां कोविदस्व किमेतत् ॥ ७ ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य(स्य) तत्त्वप्रकाशिका
संपूर्णा इति ॥

[B. D. 229.

1106

तत्त्वबोध of वासुदेवेन्द्रशिष्य.

8½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about eight lines to a page.

Tattvabodha is a manual of the Advaita Vedā-

nta by a pupil of Vāsudevendra. In the colophon it is ascribed to Vāsudevendra himself; see also Hall, Index, p. 112; Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 893 and Bhandarkar, Private MSS., No. 311. In the last place it is ascribed to S'aṅkarācārya wrongly.

It begins:—

वासुदेवेन्द्रयोगीन्द्रं नत्वा ज्ञानप्रदं गुरुम् ।

मुमुक्षुणां हितार्थाय तत्त्वबोधो विधीयते ॥ १ ॥०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीवासुदेवेन्द्रस्वामि-
कृततत्त्वबोधः संपूर्णः ॥

[B. I. 75.

1107-1109

पञ्चदशी of विद्यारण्य with

प्रकाशिका by रामकृष्ण.

15 × 9½; 15½ × 9½ and 10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 155; 115 and 115; 16, 15 and 7 lines to a page.

These are three copies of Vidyāraṇya's Pañcadasī with Prakāśikā of Rāmakṛṣṇa, the author's pupil. Both published by the N. S. Press, Bombay. The last MS. contains the Citradīpa and 131 s'lokas of the Tṛptidīpa only.

[ZZ. A. 20; S. C. 16; B. D. 129.

1110

प्रस्थानभेद of मधुसूदन.

8 × 6½ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; about 12 lines to a page. Dated Samvat 1815.

Prasthānabheda is a general review of the Religio-Philosophical Literature in Sanskrit, by Madhusūdanasarasvatī, a contemporary of Hemādri; see below No. 1157. Published and translated into German by Weber in Indische Studien, vol. I. It is also published in the A. S. Series, Poona.

[B. I. 74.

1111

वालबोधिनी, त्रिपुरी, लघुवाक्यवृत्ति, स्वरूप and
आत्मज्ञानोपदेश of शंकराचार्य.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; 14 lines to a page. Dated Samvat 1727.

This MS. contains five small Vedantic Prakāraṇas of S'āṅkarācārya. All are published at the Vani Vilas Press, Srirangam. For quotations &c, see the exactly similar I. O., MS., No. 2300. Also see Weber, No. 618.

[B. D. 129.

1112

ब्रह्मतर्कस्तव with टीका
of अप्पय्य दीक्षित.

12½ × 6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 40; 11 lines to a page.

Brahmatarkastava is a Vedantic piece in 52 stanzas by Appayya Dikṣita. It praises god S'iva as identical with the Brahman. The commentary is by the author himself, for whom see above No. 141. For quotations, see Bhandarkar, Private MSS., No. 180.

Begins:—

उच्चावचैरुपनिषद्ब्रह्मचनप्रकाण्डैः०

The work is quoted in Cchalāri's Smṛtyarthasāgara; see above No. 748.

[B. D. 284.

1113

ब्रह्मसूत्र of बादरायण.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1751.

Brahmasūtras of Bādarāyaṇa are often published. See Winternitz, Geschichte, III. p. 428.

[B. D. 30.

1114-1115

ब्रह्मसूत्र of बादरायण with
शारीरभाष्य by शंकराचार्य.

15 × 9½ and 11½ × 3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 162 and 240; about 18 and 10 lines to a page respectively.

These are two complete copies of S'āṅkarācārya's commentary on the Brahmasūtras. An English translation of this commentary by Dr. Thibaut is published in the S. B. E. Series.

[ZZ. A. 19 and B. D. 237.

1116

शारीरकभाष्य of शंकराचार्य
with a commentary.

12 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 1-32; 44-50; about 12 lines to a page.

A fragment of the S'āṅkarabhāṣya on the second Pāda of the second Adhyāya, accompanied by a commentary which begins:—

सांख्यतार्किकवैश्वानरा जैनाः पाशुपतादयः ।०

[B. D. 31.

1117

शारीरकभाष्य of शंकराचार्य with
भामती by वाचस्पतिमिश्र.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 240 (108+58+55+19); about 14 lines to a page.

Bhāmati is the famous commentary on S'āṅkarācārya's S'āṅkarabhāṣya by Vācaspati Miśra, pupil of Mārtaṇḍatilaka. See above No. 1070. It is published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 271.

1118

शारीरभाष्य-पञ्चपादिका of पद्मपाद with
विवरण by प्रकाशात्मा.

12 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 250; about eight lines to a page.

Pañcapādikā is a commentary by Padmapāda on the first five Pādas of the S'āṅkarabhāṣya. It is published together with Prakāśātmayati's Vivaraṇa in the Vizianagaram Sanskrit Series. Our MS. contains this commentary only upto the end of the 4th Sūtra of the first Pāda.

Begins:—

पालने विमलसत्त्ववृत्तये०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकानन्यानुभवपूज्यपादशिष्य-
प्रकाशात्मभगवतः कृतौ पञ्चपादिकाविवरणे समन्वयसूत्रं
समाप्तम् । शके १७२ शार्वरीनामसंवत्सरे कार्तिकमासे
अष्टमीदिवसे शुक्लपक्षे मन्दिवासरे इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

[B. D. 186,

1119

पञ्चपादिकाविवरण of प्रकाशात्मा with
तत्त्वदीपन by अखण्डानन्द.

12×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 424; about 9 lines to a page.

This MS. contains Prakāśātma's Vivaraṇa with Tattvadīpana by Akhaṇḍānanda, pupil of Akhaṇḍānubhūti, only upto the end of the 2nd Sūtra of the first Pāda. For quotations, see I. O., Nos. 2258-59. Published in the Benares S. Series, 1902.

Begins:—

यदबोधसमुद्भूतं यद्वोधात्प्रविलीयते ।०

[B. D. 186.

1120

शारीरकरहस्यार्थतत्त्वप्रकाशिका of रामतीर्थ.

9½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 49; 9 lines to a page. Dated Samvat 1724.

This is a brief metrical recapitulation of the contents of S'aṅkarācārya's S'ārīrabhāṣya by Rāmatīrtha, pupil of Kṛṣṇatīrtha and the author of the commentary on the Upadeśasāhāsrī, for which see above No. 1102. For Rāmatīrtha's commentary on the Saṅkṣepas'ārīraka, see I. O., Nos. 2319-20. A MS. of this author's commentary on Sures'vara's Mānasollāsa is dated Samvat 1630; see Weber No. 616. He has also written a commentary on Sadānanda's Vedāntasāra, which is published by N. S. Press, 1894.

Begins:—

नित्याभिव्यक्तसच्चिद्व्यविधुरपरानन्दरूपारमसंस्थ—
विश्वस्ताशेषदोषप्रभवपटुमहामोहरागादिमूलम् ।
संसारावर्तपातव्यथितजनसमुद्धारकार्यात्तदेहं
वन्दे श्रीकृष्णनाम्ना भुवि जनविदितं श्रीगुरुं श्रीनिवासम्
सर्ववेदान्तसर्वस्वसारं शास्त्रवितिश्रितम् ।
गुरुप्रसादसंबुद्धमविस्मृत्यै विमृश्यते ॥ २ ॥०

The author represents himself as having approached a Guru who addresses him thus:—

श्रूयतामवधानेन श्रीमच्छारीरकाभिधम् ।
शास्त्रं वेदान्तवाक्यार्थविचारन्यायसंचयम् ॥
सर्वसंशयविच्छेदि बादरायणसूत्रितम् ।
सर्वज्ञसंकराचार्यभाष्येण विशदीकृतम् ॥०

The Adhyāyas respectively end on foll. 13b; 29b and 42.

Ends:—

नमस्तस्मै भगवते कृष्णाय गुरवे सते ।
यदनुग्रहलेशेन स्वाराज्यं भुज्यते मया ॥
शारीरकरहस्यार्थवस्तुतत्त्वप्रकाशिका ।
रचिता रामतीर्थेन कारिकातारकोज्वला ॥
इति श्रीमच्छारीरकरहस्यार्थप्रकाशिकायां चतुर्थोऽध्यायः ।

[B. D. 129.

1121

योगवासिष्ठ (उपशमप्रकरण) with
तात्पर्यप्रकाश by आनन्दबोधेन्द्रसरस्वती.

13½×6 inches; Devanāgarī character.
Foll. 263; 13 lines to a page.

Upas'amaprakaraṇa of the Yogavāsiṣṭha of Vālmiki with the commentary of Ānandabodheन्द्रasarasvatī, pupil of Rāmacandrasarasvatī, pupil of Sarvajñasarasvatī. For the whole work consult Hall, Index, p. 121 and I. O., Nos. 2407-2414. The commentary was composed in S'ake 1766 (1566?) according to Stein, Kāś'mira Catalogue, p. 124. The I. O., MS., however, is dated Samvat 1851. The author's Guru versified the contents of Appayya Dikṣita's S'āstrasiddhāntaleśa; cf. I. O., No. 2453.

Begins:—

भुवनरचनपालनोपशान्तिप्रथितमहाविभवस्वभावपूर्णम् ।
निगमहृदयसाक्षि निष्प्रपञ्चं निजसुखबोधधनं शिवं प्रपद्ये ॥०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमत्सर्वज्ञसरस्वती-
पूज्यपादशिष्यश्रीरामचन्द्रसरस्वतीपूज्यपादशिष्यस्य श्रीग-
ङ्गाधरेन्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षोः शिष्येण श्रीमदानन्दबोधे-
न्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षुणा विरचिते श्रीवासिष्ठतात्पर्यप्रकाशे
उपशमप्रकरणं संपूर्णम् ।

[B. D. 29.

1122

योगवासिष्ठश्लोकसंग्रह.

13½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 54; 8 lines to a page.

The MS. contains selections from the Yoga-
vāsiṣṭha.

[B. D. 145.

1123

लघुवाक्यवृत्ति of शंकराचार्य with
पुष्पाञ्जलि.

8 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; about 7 lines to a page.

Laghuvākya-vṛtti, in 18 stanzas, is a small piece by Śaṅkarācārya. The commentary is called Puṣpāñjali and quotes Vidyāraṇya.

The com. begins:—

नत्वा श्रीरामचन्द्रस्य तत्त्वं वेदान्तगोचरम् ।

कुर्वे पुष्पाञ्जलिं टीकां वाक्यवृत्तेरविस्तराम् ॥०

[B. D. 222.

1124

वाक्यवृत्ति of शंकराचार्य with
प्रकाशिका by विश्वेश्वर.

10½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 42; about 12 lines to a page. Dated
Sāmvat 1915.

Vākya-vṛtti, a Vedantic piece in 53 ślokaś by Śaṅkarācārya, with a commentary called Prakāśikā by Viśveśvara Pandit, pupil of Mādhava Prājña; see I. O., No. 2302 for quotations. Published in the Ānandās'rama Series.

It begins:—

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।०

It ends:—

इति श्रीमन्महायोगिमाधवप्राज्ञगुरुप्रसादादिनापरि-
(मित)ज्ञानानन्दस्वरूपविश्वेश्वरपण्डितविरचिता वाक्य-
वृत्तिप्रकाशिका समाप्ता ।

[B. I. 69.

1125

(बृहदारण्यक) वार्तिकसार.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 259; 8 lines to a page.

This is a summary in verse of Sures'vara's Vārtika on the Brhadāraṇyaka Upaniṣad. Our MS. contains the first five Brāhmaṇas; for the sixth, see I. O., No. 223. The author is Vidyāraṇya. Published in the Chawkhamba S. Series.

Begins:—

श्रीमत्सुरेश्वराचार्यपादाब्जभ्रमरा इमे ।

वार्तिकेश्वरसं पीत्वा तृप्यन्वात्मानुभूतितः ॥ १ ॥

संसारकारणाविद्याध्वंसकृञ्ज्ञानलब्धये ।

प्रारब्धेयं प्रयत्नेन वेदान्तोपलिषत् परा ॥ २ ॥

इति वार्तिकसारे अधिकारीपरीक्षा fol. 18 (s'lo. 256)
इति० संबन्धपरीक्षा fol. 24b (s'lo. 106); इति० प्रामा-
ण्यपरीक्षा fol. 58 (s'lo. 504); इति० प्रमेयपरीक्षा
इत्युपोद्घातः fol. 69 (s'lo. 178); इति तृतीयाध्यायः fol.
187; इति चतुर्थाध्यायः fol. 223b (s'lo. 522).

End:—

इति वार्तिकसारे पञ्चमाध्यायस्य नवमं ब्राह्मणम् ॥

[B. D. 100.

1126

वेदान्तसार of सदानन्द.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5-14; ten lines to a page.

Vedāntasāra of Sadānanda is often published; see I. O., 2344 and Winternitz, Geschichte, III. p. 438.

[B. D. 59.

1127

वेदान्तसार of सदानन्द with
सुबोधिनी by नृसिंहसरस्वती.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 70; nine lines to a page.

Vedāntasāra with Subodhinī of Nṛsiṃhasara-
svatī, pupil of Kṛṣṇānandasarasvatī. The Subo-
dhinī was composed in S'ake 1510. Published
by the N. S. Press, Bombay, 1894.

Begins:—

कृष्णानन्दगुरुं नत्वा परमानन्दमद्वयम् ।०

In a Marathi work called Gurucaritra, which describes the life of this author, he is reckoned as the 14th descendant of the Great Śaṅkarācārya.

[S. C. 2.

1128

वेदान्ताधिकरणमाला of विचारण्य.

12 × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; about 15 lines to a page. Dated Sāmvat 1784.

Vedānta Adhikaraṇamālā or Vaiyāsikanyāya-mālā is a metrical exposition of the Vedānta doctrine as contained in the Brahmasūtras, together with an explanation in prose both by Vidyāraṇya. Published in the Bibliotheca Indica and A. S. Series, Poona.

[B. I. 72.

1129-1130

शास्त्रसिद्धान्तलेशसंग्रह of अप्पय्य दीक्षित.

11½ × 4½ and 9½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 104 and 66; about 10 lines to a page.

These are two copies of Appayya Dikṣita's S'āstrasiddhāntalesaṅgraha which is an examination of the tenets of the different Vedānta schools in four chapters. The first MS. is complete; the second contains the first chapter and a part of the second. For quotations, see I. O., No. 2448. Published in the Chawkhamba S. Series and by Jivānanda Vidyāsāgara, Calcutta.

Begins:—

अधिगतमिदा०

[B. D. 285 and 232.

1131

स्वानुभवादर्थ of माधवाश्रम.

11½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 120; eight lines to a page. Dated S'aka 1778.

Svānubhavādars'a is a Vedantic treatise in 215 s'lokas with commentary, by Mādhavāśrama, pupil of Nārāyaṇāśrama. See Hall p. 103. It is published in the Cawkhamba S. Series.

The text begins:—

यस्यात्परं किमपि नास्ति नमोस्तु तस्मै०

The com. begins:—

अथ स्वानुभवादर्थार्थप्रकाशिका ।

नम ँकारगम्याय नम ँकारसाक्षिणे ।

नम ँकारवर्णाय कृष्णाय परमात्मने ॥ १ ॥०

The MS. ends:—

श्रीमन्नारायणाश्रमशिष्यमाधवाश्रमविरचितं स्वानुभवादर्थार्थं प्रकरणं समाप्तं । इदं पुस्तकं राजारामशास्त्रिभिः कन्नडग्रामस्थसांबशास्त्रिणे तैः कृपया दत्तं । शुभं भूयात् ॥ शके १७७८ नल्लामाब्दे आश्विनमासे ।

[B. D. 238.

(E) Vis'iṣṭādvaita.

1132

अर्चिरादिमार्गविभव of रामानुज.

11 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; 14 lines to a page.

A prose piece on the glory of the way to God, by Rāmānuja.

Begins:—

पाखण्डदुमखण्डदावदहन० ॥ १ ॥ श्रीरङ्गमङ्गल० ॥ २ ॥

Ends:—

इत्यर्चिरादिमार्गविभवं संपूर्णम् ।

[B. I. 138.

1133

तत्त्वत्रय of रामानुजाचार्य.

8 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1917.

A short treatise on the three principal entities by Rāmānujācārya.

Begins:—

श्रीमानखिललोकानां नायकः करुणाकरः ।

करोतु मङ्गलं पुंसां कमलानायको हरिः ॥ १ ॥०

Ends:—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यकृततत्त्वत्रयं समाप्तम् ।

[B. I. 135.

1134

रहस्यत्रयसारसंग्रह with टीका by वेङ्कटनाथ.

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 20 lines to a page.

Sārasaṅgraha is a poem in 72 s'lokas expounding the Vis'iṣṭādvaita philosophy, by Venkṭa-nātha. The commentary is by the author himself. This author's commentary on Rāmānuja's Bhāṣya on the Bhagavadgītā is published in the A. S. Series, Poona.

The text begins:—

श्रीमानवेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी ।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥ १ ॥

आभगवतः प्रथितामाचार्यसंततिं वन्दे ।

मनसि मम यत्प्रसादाद्भवते रहस्यत्रयसारोपम् ॥२॥०

The com. begins:—

इह खलु भगवान् कवितार्किकसिंहः सर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमान्
वेङ्कटनाथार्यः वेदान्ताचार्यवर्यः रहस्यत्रयसाराधिकारसंग्रहेण०

It ends:—

इति सर्वं समञ्जसम् । ७२ ॥ इति अधिकारसंग्रहः
संपूर्णः ।

रहस्यत्रयसारोयं वेङ्कटेशविपश्चिता ।

शरण्यदम्पतिदयां विदां(?)समतः समगृह्यत ॥

[B. I. 125.

1135

मायावादसंदूषणी of पूर्णानन्द.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1817.

Māyāvādasandūṣaṇī also called Tattvamuktāvalī is a refutation of the Advaita theory by Pūrṇānanda, pupil of Nārāyaṇabhaṭṭa and a follower of the Rāmānuja Vedānta. This work is quoted in Mādhavācārya's Sarvadars'anasaṅgraha; cf. I. O., No. 2469 and Aufrecht, Oxford Catalogue, p. 247. It contains over 100 ślokaś, of which our MS. contains only 31.

Begins:—

साक्षात्तत्त्वमसीति वेदविषये वाक्यं तु यद्विद्यते ।०

v. 28 in this MS. is:—

श्रीनारायणभट्टवर्यसविधे०

[B. I. 73.

1136

वेदान्ततत्त्वसार of रामानुज.

11 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 26; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1916.

This is an attack against the Māyā doctrine of S'āṅkara, by Rāmānuja; see I. O., No. 2467.

Begins:—

सदेव सौम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयं ब्रह्म०

Ends:—

ब्रह्मद्वैविध्यं दुर्बचनमिति विद् । इति श्रीरामानुजाचार्य-
विरचितवेदान्ततत्त्वसारं संपूर्णम् ।

[B. I. 140.

(F) Vallabha Vedānta.

1137

द्रव्यशुद्धिदीपिका of पुरुषोत्तम.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 48; twelve lines to a page.

A treatise on the purification, both internal and external, as a preliminary of Kṛṣṇabhakti, by Puruṣottama, son of Pītāmbara, and a follower of Vallabha. He quotes Nirṇayasindhu and has written a commentary on the Aṇubhāṣya, which is edited by Mr. M. T. Telivala, Bombay, 1926.

It begins:—

नत्वा श्रीवल्लभाचार्यान् हरिसेवोपकारिका ।

बाह्यार्थभ्यन्तरीद्रव्यशुद्धिरत्र विचार्यते ॥ १ ॥०

The following authorities are quoted:—

आचारतिलक, कर्मतत्त्वप्रकाशिका (कृष्णभट्टीया), कुलुकभट्ट
on मनु, छन्दोगपरिशिष्ट, दिनकरोद्योत, नागदेवीये संग्रहकारः
निर्णयसिन्धु, निर्णयामृत, पृथ्वीचन्द्र, पृथ्वीचन्द्रोदय, भार्ग-
वार्चनदीपिका, मर्यादासिन्धु, मिताक्षरा, विष्णुभक्तिचन्द्रोदय,
शुद्धिमयूख, श्रीधरी on भागवत, सदाचारचन्द्रोदय,
स्मृत्यर्थसार, हरिवल्लभसुधोदय and हलायुधे हारीत
besides other older authorities. 'He was born in Saṁvat 1724 and did not live long after Saṁvat 1781.' See Telivala's edition, Intro., p. 7.

It ends:—

इति श्रीवल्लभाचार्यचरणाम्बुजप्रसादतः ।

नानालिबन्धमालोक्य द्वेषा शुद्धिः स्फुटीकृता ॥ १ ॥

इति श्रीवल्लभाचार्यचरणाम्बुजदासदासेन पीताम्बरात्म-
जेन पुरुषोत्तमेन स्फुटीकृता द्रव्यशुद्धिदीपिका संपूर्णा ।

[S. C. 2.

1138

पुष्टिप्रवाहमर्यादा of वल्लभ with
विवृति by विट्ठलेश.

12 × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 26;
eight lines to a page.

Puṣṭipravāhamaryādā of Vallabhācārya with
the commentary of his son Viṭṭhales'a, who died
in Saṁvat 1642.

Begins:—

श्रीमत्पितृपदाभोजं नत्वा सर्वार्थसिद्धिदम् ।
आचार्यदर्शितं मार्गत्रयं व्याख्यातुमुद्यतः ॥ १ ॥

Ends:—

पुष्टिप्रवाहमर्यादाभेदकं शास्त्रमद्भुतम् ।
श्रीवल्लभेन (?) व्याख्यातं तत्कृपातो यथामति ॥ ३ ॥ ४
इति श्रीमत्पितृचरणैकतानश्रीवल्लभ(विठ्ठल)विरचितं
पुष्टिप्रवाहमर्यादाविवरणं समाप्तम् ।

[B. I. 131.

1139

पुष्टिमार्गलक्षण of हरिदास.

6½ × 6 inches; Devanāgarī character.
Foll. 3; 13 lines to a page.

This explains the Pustimārga in 21 s'lokas.
The author is Haridāsa.

Begins:—

अथ पुष्टिमार्गलक्षणानि ।
सर्वसाधनसाहित्यं फलाप्तौ यत्र साधनम् ।
फलं वा साधनं यत्र पुष्टिमार्गः स कथ्यते ॥ १ ॥ ०

Ends:—

हृदि कृत्वा निजाचार्यान् पुष्टिमार्गो हि बुध्यतः ॥ २ ॥ १
इति हरिदासनिरूपितपुष्टिमार्गलक्षणानि ।

[B. I. 143.

1140

बालबोध of वल्लभ with
प्रकाश by देवकीनन्दन.

12 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2-24; nine lines to a page.

A commentary on Bālabodha of Vallabhācārya by Devakinadana. First folio of the MS. is wanting.

It ends:—

कुरुत मतिमवश्यं संप्रकाशे तदीया ॥ १ ॥
इति श्रीदेवकीनन्दनकृतो बालबोधप्रकाशः समाप्तः ।

[B. I. 126.

1141

भक्तिहंस of विठ्ठल दीक्षित.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 8; twelve lines to a page.

A treatise on Kṛṣṇabhakti by Viṭṭhala Dikṣita, son of Vallabha Acārya. Many of these smaller treatises are published by the Bālākṛṣṇa Pustakālaya, Badā Mandira, Bhules'vara, Bombay.

Begins:—

जयन्ति पितृपादाब्जरेणवो यत्प्रसादतः । ०

[S. C. 2.

1142

भक्तिहेतुनिर्णय of विठ्ठलदीक्षित
with commentary.

11 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 6; twelve lines to a page. A fragment.

Bhaktihetunirnaya is a work in 137 s'lokas on the sources of faith and devotion, by Viṭṭhala Dikṣita; see Hall, Index, p. 152. Accompanied by a commentary.

The com. begins:—

नमो भक्तिरसास्वाददात्रे वल्लभसूनवे ।
कलिकल्मषघातिन्यै तद्वाप्यै च नमः सदा ॥ १ ॥

भक्तेरसाधारणकारणं निश्चिकीर्षवो ० नुतिरूपं मङ्गलमाचरन्ति । ब्रह्मादीति ।

[B. I. 127.

1143

यमुनाष्टकविवृति of विठ्ठलेश with
टिप्पन by हरिदास.

9 × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 24; eight lines to a page. Dated Sainvat 1762.

A commentary on Viṭṭhala's Yamunāṣṭakavivṛti, by Haridāsa.

Begins:—

अथ श्रीमत्प्रभुचरणाः श्रीयमुनाष्टकविवृतिं विरचयन्तः ०

Ends:—

इति श्रीमन्निजाचार्यकृपया परया युतः ।
हरिदासश्चकारेदं टिप्पनं विवृतौ प्रभोः ॥ १ ॥
प्रसीदन्तु निजाचार्याः स्वदासे निजवंशने ।
प्रयच्छन्तु स्वतोभावं यमुनासहिते हरौ ॥ २ ॥
इति श्रीहरिदासविरचितं यमुनाष्टकविवृतिटिप्पनं संपूर्णं ॥

[B. I. 143 A.

1144

विवेकधैर्याश्रय with
दीपिका by रघुनाथ.

12 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2-10; nine lines to a page.

A commentary on Vallabha's Vivekadhairyaśraya by Raghunātha, pupil of Viṭṭhala Dikṣita; first folio of the MS. is wanting.

It ends:—

न शक्यं मे विवेकादितिरूपणमथापि च ।

त्वत्पदाम्बुजसंस्थानध्वस्तायीः कृतवानहम् ॥ १ ॥

इति श्रीवल्लभनन्दनचरणैकशरणरघुनाथकृतौ विवेक-
धैर्याश्रयदीपिका ।

[B. I. 130.

1145

श्रीकृष्णाश्रयस्तोत्र of वल्लभ.

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6;
ten lines to a page. Incomplete.

Srīkṛṣṇās'rayastotra with a commentary.
The com. begins:—

यल्लीलालवसंसपर्शान्न रोचन्तेन्यदाक्षिणः ।०

The MS. breaks off in the midst of v. 8.

[B. I. 132.

1146

संन्यासनिर्णय of वल्लभ with
विवरण by रघुनाथ.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-13; nine lines to a page.

A commentary on Sannyāsanirṇaya by Raghunātha, pupil of Viṭṭhala Dikṣita. First folio is wanting.

It ends:—

भाचार्यचरणाभोजरजोरजितवागहम् ।

कृतवान्भक्तिसंन्यासविचारे सुविचारणम् ॥ १ ॥

कर्मणा मनसा वाचा प्राणैर्दरैर्धनैरपि ।

विद्वलेश त्वदीयोस्मि नान्यथा ज्ञातुमर्हसि ॥ २ ॥

इति श्रीरघुनाथजीकृतौ संन्यासनिर्णयविवरणं कृतम् ।

[B. I. 129.

1147

सिद्धान्तमुक्तावली of वल्लभ with
योजना by बालकृष्ण.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 17; ten lines to a page. Incomplete.

A commentary on Vallabha's Siddhānta-muktāvalī, by Bālakṛṣṇa, a pupil of Viṭṭhala Dikṣita.

It begins:—

श्रुत्येकसिद्धशृङ्गारमूर्तिमानन्दविग्रहम् ।

गोवर्धनधरं वन्दे श्रीराधाप्राणवल्लभम् ॥ १ ॥

नमामि श्रीमदाचार्यान्प्रभून् श्रीविद्वलेश्वरान् ।

यत्कृपातो ब्रजाधीशसेवनं प्राप्नुयान्नरः ॥ २ ॥०

[B. I. 134.

1148

स्तोत्रसंग्रह.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 23; 9 lines to a page. Dated Samvat 1699.

The MS. contains:—

(I) कृष्णाश्रयस्तोत्र (11 s'lo.); यमुनाष्टक (9 s'lo.);
सिद्धान्तमुक्तावली (21 s'lo.); विवेकधैर्याश्रयस्तोत्र (17
s'lo.); पुष्टिप्रवाहमर्यादा (26 s'lo.); संन्यासनिर्णय (22
s'lo.); बालबोध (20 s'lo.) and मधुराष्टक (8 s'lo.)
by Vallabha. (II) गुप्तरस (31 s'lo.); स्वामिन्यष्टक
and विज्ञप्ति (this is incomplete) by Viṭṭhala.
(III) सर्वोत्तमस्तोत्र by कुमार (35 s'lo.).

The MS. is dated on fol. 20.

[B. I. 141.

(G) Bhakti.

1149

काम्बोजप्रकाश of सुन्दरदास.

12 × 6¾ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43 (34+9); about 13 lines to a page.

Kāmbojaprakāśa is a work on the daily
duties of a Vaiṣṇava, by Sundaradāsa, son of
Haridāsa. Our MS. contains only two chapters
of the work.

(I) भगवद्भक्तिपरिच्छेद begins:—

अथ काम्बोजप्रकाशप्रारम्भः । एकादशे ।

तस्माद्गुरुं प्रपद्येत जिज्ञासुः श्रेय उत्तमम् ।०

End:—

इत्थं हि प्रातरुत्थानात्प्रत्यहं शयनावधि ।

इति श्रीशौर्यधैर्यगाम्भीर्यौदार्याद्यनेकगुणसंपन्नमहता श्रीहरिदासतत्पुत्रमहता श्रीसुन्दरदाससंगृहीते काम्बोजप्रकाशे श्रीभगवद्भक्ति (परि)च्छेदः । ११ ।

(II) प्रायश्चित्तपरिच्छेद begins:—

महापातकजान्घोराञ्जरकान्प्राप्य दारुणान् ।०

The author quotes:—

अगस्त्यसंहिता 16b; 19b; क्रमदीपिका 1; 20; गौतमीतन्त्र 12b; तत्त्वसार 10; 19b; नारदपञ्चरात्र 6; 10; मन्त्रमुक्तावली 1; वसिष्ठसंहिता 5b; विष्णुयामल 6b; वैद्यासपञ्चरात्र 12; शारदातिलक 12b; सिद्धार्थसंहिता 18b and स्मृत्यर्थसार 20.

[B. D. 260.

1150

भक्तिरत्नावली with कान्तिमाला
of विष्णुपुरी.

13½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 15 lines to a page.

Bhaktiratnāvalī is a Vaishnavite work in 13 chapters consisting of extracts from the Bhāgavata Purāṇa, composed in S'ake 1555 by Viṣṇupurī, who wrote a commentary called Kāntimālā, on his own work in the same year. For quotations &c, see I. O., No. 3535 and Bod., No. 1332. Marginal notes are added in this MS. showing the sources of the extracts. Edited with English translation in the Sacred Books of the Hindus, 1912.

The text begins:—

जयति जननिवासो देवकीजन्मवाटो०

Kāntimālā begins:—

ये मुक्तावपि निस्पृहाः०

It ends:—

इत्येषा बहु० ॥ महायज्ञशर० ॥ वाराणस्यां महेशस्य० ॥ यस्य कण्ठस्थिता० ॥ इति श्रीभगवद्भक्तिरत्नावलीटीका मुकान्तिमाला सुसमाप्ता ।

[B. D. 111.

1151

भक्तिसूत्र of शाण्डिल्य.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; ten lines to a page.

Bhaktisūtra or S'āṇḍilyasūtra is a collection of 102 Sūtras on Devotion, divided into three books, ascribed to S'āṇḍilya. It is published and translated into English in the Bibliotheca Indica and the Sacred Books of the Hindus Series, 1912.

The Sūtras begin:—

अथातो भक्तिर्ज्ञासा । १ । सा परानुरक्तिरिश्चरे ॥ २ ॥

[B. I. 71.

1152

भगवन्नामकौमुदी of लक्ष्मीधर with
प्रकाश by अनन्तदेव.

10½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-6; 11-28; 15 lines to a page. Dated Samvat 1812.

Bhagavannāmakauṃudī is a treatise on Devotion in three chapters by Lakṣmīdhara, son of Viṭṭhala, the author of Prasāda on his grandfather's Prakriyākaumudī. See above No. 38. Viṭṭhala lived towards the middle of the 15th century; Lakṣmīdhara must have flourished towards its close. For quotations, cf. Peterson, Reports, V. p. 181.

The commentary called Prakāśa is by Anantadeva, son of Āpadeva and the author of the Smṛtikaustubha towards the middle of the 17th century; see above No. 575.

The com. begins:—

नाम्नैव नाशयति यो भवपाशबन्धं० ॥ १ ॥

नमस्कृत्य गुरुन्सर्वान्वेदान्तार्थाविरोधतः ।

भगवन्नामकौमुद्याः प्रकाशः प्रवितन्यते ॥ २ ॥

प्रेक्षावत्तामधिकारिणां० मङ्गलमाचरति-अह इति ।

End:—

०लक्ष्मीधरस्य कृतौ भगवन्नामकौमुद्यां नामसंकीर्तनस्य केवलस्यैव पुरुषार्थत्वप्रतिपादनं नाम तृतीयः परिच्छेदः ।

[B. D. 169.

1153

भागवतमुक्ताफल of वोपदेव.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; about 17 lines to a page.

Bhāgavatamuktāphala is a summary of Vaiṣṇava doctrines as propounded in the Bhāga-

vata Purāṇa composed by Vopadeva, son of the physician Kes'ava; see above No. 78 and below No. 1157. Also, cf. I. O., No. 3542 for further details, where our text is accompanied by a commentary of Hemādri.

It begins:—

विष्णुं पञ्चात्मकं वन्दे भक्त्याष्टादशभेदया ।०

It ends:—

चतुरेण चतुर्वर्गचिन्तामणिवणिज्यया ।

हेमाद्रिणार्जितं मुक्ताफलं पश्यत कौतुकात् ॥ ५० ॥

[B. D. 264.

1154

रामनाममाहात्म्य of अच्युताश्रम.

10×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38-300; 9 lines to a page.

Rāmanāmamāhātmya is a work on Devotion to Rāma by Acyutās'rama, pupil of Paramānan-dās'rama. It contains 44 chapters. Our MS. is without beginning and end. It contains chs. 4-30. For quotations, cf. Ulwar, Extract, No. 400; I. O., No. 8720.

Among others, the author quotes:—

कालनिर्णयदीपिका 194b; नृसिंहपरिचर्या 210b; विष्णु-तत्त्व 194b and स्वात्मबोध 294b.

Kālanirṇayadīpikā of Rāmacandra was composed before 1450 A. D. (see I. O., No. 1659) and the I. O., MS. of our work is approximately of the same age. Acyutās'rama, therefore lived towards the middle of the 15th century.

[B. I. 133.

1155

विठ्ठलकृष्णसारभाष्य of काशीनाथ.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 69; about 10 lines to a page.

This work is an attempt to interpret twelve R̥gvedic Mantras so as to support the Viṭṭhala cult, by Kāśinātha Upādhyāya, son of Ananta and the author of the Dharmasindhu in 1791 A. D.

It begins:—

श्रीमद्विठ्ठलसमपदकमलं कमलं करोति नो वाचा ।

यद्धि परोक्षप्रियविशुनिश्चितैर्वर्णितं च विश्वसितैः ॥ १ ॥

अथ श्रीमद्विठ्ठलदेवताप्रतिपादका मन्त्रा व्याख्यायन्ते ।
सर्वे वेदा यत्पदमामनन्तीति श्रुतेः सगुणे ब्रह्मणि तत्तच्छब्द-

प्रवृत्तिहेतूनां संभवात् सर्वे शब्दाः परस्मिन्पुंसि प्रवर्तन्ते इति श्रीविष्णुसहस्रनामभाष्याच्च सर्वस्य वेदस्य भगवत्प्रतिपादकतया सकलसूक्तानां तत्परत्वं स्पष्टमेव तथापि विशेषतः श्रीविठ्ठलपरत्वस्य श्रद्धावद्विद्वज्जनानां बोधार्थं यथामति कतिचिदेव मन्त्राः प्रदर्श्यन्ते । तत्र ऋक्संहितायां प्रथमाष्टके सप्तमाध्याये प्रथमं सूक्तम् ॥ द्वे विरूपे चरतः०

It ends:—

इत्थं ऋग्वेदपठिता मन्त्रा द्वादश विश्रुताः ।

श्रद्धालुविशुधप्रीत्यै सुव्याख्याता यथामति ॥ १ ॥०

श्रीमद्विठ्ठलदेवतादिविषयः श्रुत्यादिमानत्रये

भाष्यं भाष्यविदां मतं विरचितं मोदप्रदं धीमताम् ।

काशीनाथसमाह्वयेन विदुषां श्रेष्ठादनन्ताभिधो-

पाध्यायोद्भवता सुपादकमले श्रीविठ्ठलस्वार्पितम् ॥ ७ ॥

इति श्रीमदनन्तोपाध्यायसूरिसुवृत्ताशीनाथोपाध्याय-
विरचितं श्रीमद्विठ्ठलकृष्णसारभाष्यं समाप्तिम् ।

[B. D. 183.

1156

विष्णुभक्तिकल्पलता of पुरुषोत्तमाचार्य.

9½×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 4; about 14 lines to a page.

Viṣṇubhaktikalpalatā is a devotional poem in eight Prabandhas. Our MS. contains only the first. For the whole, see I. O., No. 3908. The poem is published in the Kāvyaṃālā Series. The I. O., MS. of this work is dated Śaivvat 1551 and Mahīdhara wrote a commentary on it in 1597 A. D.; see I. O., No. 3909. Puruṣottama, the author, therefore, lived before the close of the 15th century.

[B. D. 233.

1157

हरिलीला of वोपदेव with
विवेक by हेमाद्रि.

12×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25; about 13 lines to a page. Dated Śaivvat 1928.

Harilīlā is an index to the Bhāgavata Purāṇa by Vopadeva, son of Kes'ava. The commentator is Hemādri. It was examined by Madhusūdana Sarasvatī. See above Nos. 78 and 1153. For quotations, see I. O., No. 3533.

The text begins:—

श्रीमद्भागवतस्कन्धाध्यायार्थादि निरूप्यते ।
विदुषा वोपदेवेन मन्त्रिहेमाद्रिपुष्टये ॥ १ ॥०

The com. begins:—

नमः कृष्णाय नित्यैकसच्चिदानन्दरूपिणे ।०

It ends:—

अस्य व्याकरणे वरेण्यघटनाः स्फीताः प्रबन्धा दश
प्रख्याता नव वैद्यकेऽथ तिथिनिर्धारार्थमेकोऽद्भुतः ।
साहित्ये त्रय एव भागवततत्त्वोक्तौ त्रयस्तस्य च
भूमीर्वाणशिरोमणेरेह गुणा के के न लोकोत्तराः ॥ १ ॥
लक्ष्म्या सुवर्णलतया वपुषि प्रकाण्डे ॥ २ ॥
हरिलीलाविवेकोयं रामराज्य(ज)स्य वेशमनि ।
कटके रचयांचक्रे तुष्ट्यै हेमाद्रिणा सताम् ॥ ३ ॥
सरस्वतीश्रीमधुसूदनेन निर्व्यूढमेतद्बुधमोदनेन ।
जनः समस्तोपि रसायनेन व्रजेशभक्तिं व्रजतादनेन ॥४॥
शतमष्टौ च पञ्चाशत्कृत्स्नग्रन्थे विनिर्मिता ॥

इति श्रीवोपदेवभट्टविरचितो हरिलीलाविवेकः समाप्तः ।

[B. I. 139.

1158

हरिलीला of वोपदेव with
विवेक by हेमाद्रि.

11×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 47; eight lines to a page.

Another incomplete copy.

[B. I. 115.

(H) Miscellaneous.

1159

मतपरीक्षा by जॉन म्यूर.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; seventeen lines to a page.

A small treatise in five Ādhyāyas, which tries to establish Christianity and to refute all other religious systems, especially Indian. It has the form of a dialogue between the Guru and the S'iṣya and is ascribed to John Muir.

It begins:—

अथ मतपरीक्षा ।

प्रतिब्रह्माति हि श्रेयः पूज्यपूजाव्यतिक्रमः ।

अहिंसयैव भूतानां कार्यं श्रेयोनुशासनम् ॥

वाक्चैव मधुरा श्रद्धा प्रयोज्या धर्मे निष्ठता ॥

श्रीपित्रे पुत्राय च सदात्मने नमः । शिष्य उवाच ॥

संसारेतीव बाहुल्यं धर्माणां विद्यते गुरो ।

विरुद्धमतयुक्तानां भिन्नानां चापि रीतिषु ॥ १ ॥

तदन्योन्यविपर्यायाच्छङ्का मे जायते हृदि ।

सर्वाणि स्युर्यथार्थानि नवेति प्रोच्यतामतः ॥ २ ॥

गुरुवाच ।

त्वया यद्विषये प्रश्नः क्रियते पारमार्थिकः ।

सर्वैस्तद्यत्नतो ध्येयं स्वकीयकुशलेच्छुभिः ॥ ३ ॥०

इति मतपरीक्षायां ईश्वरगुणवर्णनं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥
fol. 2 (s'lo. 34); इति० ऐशानित्यावश्यकता नाम
द्वितीयोऽध्यायः ॥ fol. 2b (s'lo. 15); इति सत्यधर्मलक्ष-
णवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ fol. 3b (s'lo. 38); इति०
खुट्टीयमतप्रमाणप्रदर्शनं नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥ fol. 5b
(s'lo. 103).

It ends:—

इति मतपरीक्षायां भारतीयशास्त्रविचारो नाम पञ्च-
मोऽध्यायः ॥ ५ ॥ (s'lo. 189). समाप्ता च जॉन्म्यूरेण
विरचितेयं मतपरीक्षा ॥

After this about 32 s'lokas are given as
पश्चात्कृतश्लोकाः to be added after the 64th verse of
the fifth Ādhyāya.

[B. D. 279.

1160

मतोपन्यास of अच्युतराय.

12½×5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; about 14 lines to a page. Dated S'ake
1754.

Matopanyāsa is a section from the fourth
chapter of Sāhityasāra of Acyutarāya Moḍaka,
a writer at the beginning of the last century.
It consists of 24 s'lokas with commentary and
gives in brief, the tenets of the different Indian
Systems of Philosophy.

It begins:—

आत्मा देहो मृतिर्मोक्षस्तत्त्वं भूतचतुष्टयम् ।

प्रत्यक्षमेव मानं चेत्याहुर्लोक्यायता मुहुः ॥ १ ॥

End:—

श्रीशांकरमतेनास्ति यावच्छास्त्रसमन्वयः ।

अद्वैतात्मन्यसौ मोक्षस्तत् ज्ञानाद्ब्रज्यते यतेः ॥ २४ ॥

इति श्रीमदच्युतविरचितसाहित्यसारीयचतुर्थरत्नान्त-
र्गतमतोपन्यासः समाप्तः ।

[B. D. 228.

१६

1167

कामसमूह of अनन्त.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3-19; 21; 49; about 9 lines to a page.
Dated Samvat 1587.

Kāmasamūha is a collection of verses, expressive of the erotic sentiment, composed in Samvat 1541, by Ananta, son of Maṇḍana, who was a minister and a physician. For quotations, cf. Peterson, Reports, III. p. 366 and I. O., No. 1242.

[B. I. 16.

1168-1169

किरातार्जुनीय of भारवि with टीका by मल्लिनाथ.

15½×9½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26 and 106; about 20 lines to a page.

These are two MSS., the first contains only the text of Bhāravi's Kirātārjunīya. The second contains the same with Mallinātha's commentary. At the end of the second MS., a brief summary in prose, of every verse is given; this occupies five folios.

[ZZ. A. 11.

1170

कीर्तिकौमुदी of सोमेश्वरभट्ट.

10½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; about 21 lines to a page.

Kīrtikaumudī is a poem in nine cantos, describing the life of the minister Vastupāla, composed by Bhaṭṭa Someśvara who lived between 1179 and 1262 in Gujrat. See Winternitz, III. p. 93. It is published in the Bombay S. Series.

[B. D. 64.

1171-1172

कीर्तिलता of विद्यापति.

12½×5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 19 and 10; nine lines to a page.

These are two MSS. of Kīrtilatā, a Prākṛta poem in four chapters, describing the life of King Kīrtisīṅha, composed by Vidyāpati Ṭhakkura, also called Abhinava Jayadeva.

Vidyāpati wrote in the second half of the 14th century. Puruṣaparīkṣā is another work by him. See Winternitz, Geschichte, III. p. 351 and I. A. vol. 14, p. 182 ff. The second MS. contains only two chapters.

Begins:—

विसरह विस वमइ अमिअं विमुं वइवंद ।

सज्जन चितइ मन हिमणिमित्तकरिअ सव कोइ ॥

मेअ करत्ता मजउबइ दुज्जनवैरिण होइ ।

बालचंद विज्जावइ भासा दुहुहुनलगाइ दुज्जनहासां ॥०

०ईशमस्तकनिकासपेशलाभूतिभारमणीयभूषणा ।

कीर्तिसिंहनृपकीर्तिकामिनी यामिनीश्वरकलां जिगीषतु

श्रीविद्यापतिविरचितायां कीर्तिलतायां प्रथमः पल्लवः

4 b; इति श्री० द्वितीयः पल्लवः 10 b; इति सरसकवि-

कण्ठहाराभिनवजयदेवमहाराजपण्डितकुरश्रीविद्यापतिविर-

चितायां तृतीयः पल्लवः 13 b.

It ends:—

शुभमुदुत्तभभिखेककिज्जिअबधवजनउच्छाहकरतिरहुतिपाइ-

अरुपपातिसाहिजसतिलककरुक्तिसिंहभगउभूप

एवं संगरसाहसप्रमथनप्रारम्भलब्धोदयां

पुष्पातु प्रियमाशशाङ्कतरणि श्रीकीर्तिसिंहो नृपः ।

माधुर्यप्रसवस्थलीगुरुपथोविस्तारशिक्षासखी

यावद्विश्वमिदं च खेलतु कवेर्विद्यापतेभारती ॥

इति महामहोपाध्यायकुरश्रीविद्यापतिविरचितायां
कीर्तिलतायां चतुर्थः पल्लवः समाप्तः ।

[B. D. 284.

1173

कुमारसंभव of कालिदास.

10½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-6; 11-18; 24-47; about 9 lines to a page.
Dated Samvat 1672.

A copy of Kālidāsa's Kumārasambhava. It contains cantos I-VII.

[B. I. 22.

1174

कुमारसंभव of कालिदास.

13×6¾ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43; ten lines to a page.

Cantos VII-XVII of Kumārasambhava.

[B. D. 30.

श्रीविट्ठलपदाम्भोजभूषिते वसुधातले ।
वैकुण्ठगमनाकाङ्क्षा विस्मृतैव शरीरिभिः ॥ २ ॥०

It ends:—

इहे नाहं नरपतिपदं नाहमीहे (ह)रित्व—
मीहे नाहं त्रिपुरहरतां नाहमीहेपवर्गम् ।
स्मारं(स्मारं)तरणितनयातीरवानीरकुञ्जे
गोपीभर्तुर्मधुरसुरलीवादनानन्दमीहे ॥

The com. begins:—

निजाधीनं राधा० ॥ १ ॥ अनुदिनमति० ॥ २ ॥
निहालचन्द्रप्रणयप्रयुक्तः श्रीमान् महादेव...रम्याम् ।
राधाधवाराधकतोषहेतोष्टीकां प्रसन्नां शतक्रे तनोति ॥ ३ ॥
आदौ विघ्ननिवारणाय० श्रीकेशवकविनिर्जगुरुं प्रणमति० ।
[B. I. 9.

1180-1181

खण्डप्रशस्ति of हनुमान्.

15×9½ and 10½×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 9 and 7; about 18 lines to a page.

These are two copies of Khaṇḍapras'asti, a poem in honour of Viṣṇu's ten incarnations. It is ascribed to Hanūmān. There are many versions of this poem; see I. O., Nos. 3854-3856. The poem consists of 174 śloka in the first and 145 śloka in the second of our MSS. It is published in the Pandit, vols. V and VI.

[ZZ. A. 12; B. D. 141.

1182

खण्डप्रशस्ति of हनुमान् with
वृत्ति by गुणविनय.

11×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 41; about 12 lines to a page. Dated Sāṃvat 1690.

This is a commentary called Subodhikā, on Khaṇḍapras'asti, composed in Sāṃvat 1641 by Guṇavinayagaṇi, pupil of Jayasoma, of the Kharatara Gaccha. Here the poem contains 160 verses only. This may be called the Jain version of the poem.

The com. begins:—

श्रीपार्श्वं फलवर्धिकाद्भुतमहाराजं महाराजितं०
संवक्ष्ये विवृतिं यथामतिमतं खण्डप्रशस्तेः शुभाम् १
कृतक्रोधे यस्मिन्नमरनगरीमङ्गलवा० ॥ २ ॥

एतच्च काव्यं हनूमद्विरचितम् । श्रीरामप्रशस्तिखन-
कर्त्रा मङ्गलार्थमादौ विरचितं तत् व्याख्येयं । इह हि श्रीराम-
प्रशस्तिः खण्डप्रशस्तिखेन कथमजनीत्याह ॥ तत्र सिन्धु-
सेतौ दृषन्निबद्धे हनूमान् श्रीरामप्रशस्तिमलिखत् । तत्र केचि-
त्सांयात्रिकाः स्वपोतमारुह्य० समुद्रान्तः प्राविशन्० तेषां
वणिजां पोतः केनचिद्वायुना प्रेरितः हनूमद्विरचितसेतुमार्गे
समागच्छत् । तत्र च हनूमद्विरचितां श्रीरामप्रशस्तिं सिन्धुसेतौ
दृष्ट्वा तां ते सांयात्रिका अलिखन् । तत्र च कानिचि(त्का)-
व्यानि समुद्रकलोलैः दृषदां पातनेन खण्डितान्यपि तानि
तैर्लिखितानि ततस्तस्याः खण्डप्रशस्तिरित्यभिधानं स्फुटतया
तैश्चक्रे ततस्ते स्वपुरीमागत्य महतां संख्यावतां तां खण्डप्र-
शस्तिमदर्शयन् । तेषु सुन्दराण्येतानि काव्यानीति विमृश्य
तानि पूरयन्ति स्म इति संबन्धलेखः । तत्र च खण्डप्रशस्तौ
हनूमद्विरचितायां श्रीरामस्य दशावतारा व्याख्येया तत्क्रम-
श्चायं ॥ मङ्गलरूपं तदेवादौ श्री(रा)म प्रशस्तिकारकः श्रीहनू-
मान् स्वश्रेयोर्थं मङ्गलमारभते—

वियत्पुच्छातुच्छो० ॥ १ ॥ चन्द्रादिलोहनेत्र० ॥ २ ॥
जीयासुः शकलाकृते० ॥ ३ ॥ विश्याद्वः शयलाकृतिः० ॥ ४ ॥
मायामीनतनोस्तनोतु० ॥ ५ ॥ ममे मेरो पतति तपने० ॥ ६ ॥
दिग्मूढं तं सुरारिं किल० ॥ १० ॥०

It ends:—

इति दशावतारव्याख्यानेन समर्थिता श्रीखण्डप्रशस्तिवृत्तिः ।

विधुवारिधिरसशशधरमितवर्षे विक्रमार्कभूभर्तुः ।

श्रीमत्स्वरतरगच्छे श्रीमज्जिनचन्द्रसूरिवरे ॥ १ ॥

विजयिनि विजितानेकोद्भटकटुमदवादिवादिसंदोहे ।

सूरिश्रीजिनमाणिक्यपटपूर्वाद्रिमार्तण्डे ॥ २ ॥

आसीच्छ्रीक्षेमशाखासु सुधातुलफलोपमाः ।

अभिषेकपटप्रौढाः क्षेमराजा यतीश्वराः ॥ ३ ॥०

जयन्तु ते श्रीजयसोमशिष्टा सुपावका मे गुरवो गरिष्ठाः०

येषां प्रसादेन मया विदृष्टा स्वबोधवृक्षै विततार्थसारा ।

खण्डप्रशस्तेर्विवृतिर्वरेण्या प्रसन्न शोच्या दिवुधैर्मयीयम् ९

इति श्रीपण्डितशिरोरत्नश्रीजयसोमगणेशिष्यपण्डितगुण-
विनयगणिभिर्विरचिता श्रीखण्डप्रशस्तिवृत्तिः सुबोधिका-
नाम्नीति ।

[B. D. 207.

1183

गाथासप्तशती of हाल.

13½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 12 lines to a page.

Text with Saṃskṛta Cchāyā, of the Prākṛta

poem, called Gāthāsaptas'atī, ascribed to Hāla or Sātavāhana. The MS. does not contain the last 7 verses of the last S'ataka. For Hāla, see Winternitz, III. p. 97.

It is published by Weber and also by the N. S. Press in the Kāvya-mālā Series, together with Gaṅgādhara's commentary.

[B. D. 267.

1184

गाथासप्तशती of हाल with
विवरण by कुलनाथ.

13½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1784.

A commentary on Gāthāsaptas'atī of Hāla, by Kulānātha, who has also written a commentary on the Setubandha.

It begins:—

नत्वा शम्भुं यद्वाद्भीरवद्वर्धसप्तशतकस्य ।

व्याक्रियते भावलवः कश्चित्कुलनाथदेवेन ॥

स्वेष्टदेवताचरितप्रतिबद्धां गाथामाह० पसुव इति०

It ends:—

इति श्रीकुलनाथविरचिते सप्तशतकविवरणे सप्तमशतक-
विवरणं समाप्तम् ।

[B. D. 267.

1185

गाथासप्तशती of हाल with
भावलेशप्रकाशिका by गङ्गाधरभट्ट.

13 × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 40; about 18 lines to a page. Dated S'ake 1782.

A very neatly written copy of Gaṅgādhara-bhaṭṭa's commentary on Hāla's Gāthāsaptas'atī. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 272.

1186

गीतगङ्गाधर of कल्याण.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 32; about eight lines to a page. Dated Sāmvat 1727.

A devotional poem in twelve cantos, describing the amorous sports of God S'iva and Pārvatī, by Kalyāṇa. The poet writes this poem in the Aṣṭapadī metre in imitation of Jayadeva's Gitagovinda.

It begins:—

मेवाडम्बरकारिवारिधिमहावर्तानुकारि स्फुरत्

छन्नाकारमधोम्बरे त्रिजगतामीशो नरीनृत्यति ।०

यद्यप्यष्टपदीप्रबन्धरचने नान्यास्ति कुत्राप्यहो

विद्वान् श्रीजयदेवपण्डितकवेस्तुकीर्तिमाप्नोति यः ।०

तदा मदनुवर्णितं शृणुत सज्जनाः शृण्वताम्

मुदावहमिमं शिवाशिवविहारकाव्यं परम् ॥ ४ ॥०

शिवयोः शिवदं प्रेष्टं पठतां तत्प्रसादतः ।

गीतगङ्गाधरग्रन्थं कल्याणशर्करीत्यमुम् ॥ ६ ॥

मालगौडीरागे ।

सकलजगद्धरणे धृतवानसि देहम् ।

धरणिमयं च जनं विविधेहम् ॥

शंकर धृतभूमिशरीर जय गिरिजाधिपते ॥ १ ॥

विसृजसि जीवकृते जलमयवपुषेदम् ।

जीवनमखिलगुणं बहुभेदम् ।

शंकर धृतजलमयरूप जय गिरिजाधिपते ॥ २ ॥०

The following are the names of the first 11 cantos:—शिवानुनय, शिवानुकूलन, वसन्तवर्णन, विभीषिका-प्रदर्शन, सोत्कण्ठशिव, पार्वतीप्रसादन, पार्वतीपश्चात्तापवर्णन, कलहान्तरितावर्णन, उत्कण्ठितावर्णन, मुदितमन्मथान्तक and शिवप्रसादन.

It ends:—

गौरीशयोरहः केलिं प्रच्छन्नां वा प्रकाशिकाम् ।

वर्णयन्ति जगत्पित्रोः कवयः कोविदाः कथम् ॥ ५ ॥

भवानीशंकरौ यावच्छंकरौ जगतामियम् ।

भवतां भुवि कल्याणवाणी कल्याणकारिणी ॥ ६ ॥

इति श्री० स्वाधीनपतिकाशिवासौभाग्यवर्णनो नाम
द्वादशः सर्गः ॥

[B. D. 219.

गीतगोविन्द of जयदेव.

1187-1190

15 × 9½; 15 × 9½; 10½ × 6½; 8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 10, 9, 29 and 30; 17, 18, 18 and 8 lines to a page. The last MS. is dated Sāmvat 1815. Others are not dated.

These are four copies of Jayadeva's Gitago-

vinda. For information, consult I. O., No. 3860 and Winternitz, Geschichte, III. p. 127 ff.

[ZZ. A. 12; ZZ. B. 3; B. I. 14; S. C. 10.

1191

गीतगोविन्द of जयदेव with
रसिकप्रिया by कुम्भकर्ण.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; nine lines to a page.

This is a fragment of Rasikapriyā, a commentary on Jayadeva's Gītagovinda, composed by King Kumbhakarna of Mevāḍa who lived towards the middle of the 15th century. See above No. 405. Two works on Music are ascribed to him at C. C. I. p. III. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. I. 7.

1192

गीतगोविन्द of जयदेव with
पद्मोतनिका by नारायण.

13½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 50; about 12 lines to a page. Dated
Śaṇvāt 1807.

Gītagovinda, with Padadyotanikā composed by Nārāyaṇa Pandit, who was patronised by Bhiṣa-dāsa, son of Lakṣmidāsa; cf. I. O. No. 3873. Published at Bombay, 1885.

It ends:—

इति श्रीगीतगोविन्दटीकायां भीषदासकरितायां
नारायणपण्डितकृतायां पद्मोतनिकायां द्वादशः सर्गः ।

[B. D. 3.

1193

गीतगोविन्द of जयदेव with
संजीविनी by वनमालिभट्ट.

11½ × 5 inches; Devanāgarī character.
Foll. 8-100; about 15 lines to a page.

Gītagovinda, with the commentary called Sañjivini by Vanamālibhaṭṭa, son of Śivadāsa. It is based upon seven older commentaries.

It ends:—

टीकासप्तकमालोक्य सारंसारं समुद्धृतम् ।

तत्रापि स्वलितं किञ्चित् क्षणमुहन्ति सूरयः ॥ १ ॥

85

शिवदासतनूजेन भट्टेन वनमालिना ।

गीतगोविन्दटीकेयं रचिता शुभदास्तु वः ॥ २ ॥

वैशाखे कृष्णपक्षस्यैकादश्यां शुभमङ्गले ।

वाराणस्यां कृता टीका भट्टेन वनमालिना ॥ ३ ॥

काश्यां नरोत्तमगृहे मध्ये माधवशर्वायोः ।

रचिता गीतगोविन्दटीका श्रीवनमालिना ॥ ४ ॥

कलिन्दजातीरविहारशीलं गोपाङ्गनानां नयनाभिरामम् ।

वंशीरवैर्मोहितमारकोटिं वन्दे सदा तं वृषभानुजारतम् ॥ ५ ॥

इति श्रीमत्कृष्णचन्द्रसेवकोदीच्यावतंसश्रीशिवदासा-
त्मजश्रीवनमालिभट्टविरचितायां वनमालिसंजीविन्यां श्री-
गीतगोविन्दटीकायां सुग्रीतपीताम्बरो नाम द्वादशः सर्गः ॥

[B. D. 31.

1194

चौरपञ्चाशिका of बिल्हण.

13½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

Caurapañcāśikā is a poem ascribed to the Kashmir poet Bilhana. For information, see I. O., Nos. 4008 and 4011; also Winternitz, Geschichte, III. p. 117 ff. Our MS. contains the longer recension which is published in Kāvya-mālā, Part XIII. p. 145 ff. It breaks off in the midst of v. 67. Also see below No. 1204.

[B. D. 43.

1195

चौरपञ्चाशिका of बिल्हण with
टीका by गणपति.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; sixteen lines to a page.

A commentary on the Caurapañcāśikā by Gaṇapati, son of Rāma Upādhyāya. The commentator assigns this poem to a Brahmin poet called Caura. See Winternitz, Geschichte, III. p. 118. For quotations, cf. I. O., No. 4008.

Ends:—

इति श्रीसमस्तविद्यारविन्दमार्तण्डखण्डितविद्यासिसर्वविप-
क्षिजोपकारः संतुष्टीकृतसुहृदहृदाहृदा (?) प्रणतसमूहसूरि-
रामोपाध्यायसूनुना गणपतिना विरचिता विलासिजनचित्त-
कैरवचन्द्रिका चौरपञ्चाशिकायाः टीका संपूर्णा ।

[B. D. 279.

1196

जाममञ्जरी of वाणीनाथ.

11×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; ten lines to a page.

Jāmamañjarī, a history of the Jams or the descendents of the Yādava family, constructed from traditional sources and put together in 122 ślokas by Vāṇinātha, a poet at the court of King Śātrus'ālya, in Śaṃvat 1627. Vāṇinātha wrote this short poem as a supplement to his Jāmavijaya Kāvya, for which, see I. O., No. 3985.

It begins:—

करकिसलयकम्पान्दोलिमाङ्गल्यमाल्यं
दधदुरसि नतास्यं सीतया सजमानम् ।
गुरुजनचलदक्षिप्रोखमावीडमानो
हृदयनिहतभावो राघवो नः पुनानु ॥ १ ॥
यथानामगुणो वाणीनाथोहं जगतीतले ।
ख्यापनाय गुणोत्कर्षं शत्रुशल्यस्य शासनात् ॥ २ ॥
हरिवंशभविष्याख्यस्कन्दभूपालवल्लभान् ।
ग्रन्थानालोच्य संगृह्य सारं तेभ्यो यथामति ॥ ३ ॥
राजमञ्जरीमाश्रित्य कुर्वेहं जाममञ्जरीम् ।
श्रीजामविजयाख्यस्य काव्यसिन्धोः सुरापगा ॥ ४ ॥

It ends:—

तदङ्गजः सान्बकुलाब्धिवन्द्यः श्रीशत्रुशल्यः स्वयमेव श्रूयः १९
यो वर्णितो भूरितयात्र काव्ये मयैव शब्दार्थतयैकयुक्ता ।
तत्प्राक्तनोदन्तनिवेदनाय पुनः कृतेयं परिशुद्धबुद्ध्या २०
यावद्वाजति भूतले नगवरो हेमः स सौवर्णजो
यावद्वाति नभस्तले दिनमणिर्नक्षत्रनाथान्वितः ।
यावद्भूतलमब्धिसप्तकयुतं गाङ्गं जलं यामुनं
तावत्स्वयंशशास्त्रसाङ्गुलजैर्ग्रन्थश्चिरं राजताम् ॥ २१ ॥
अब्दसप्ताक्षिषट्चन्द्रमिमे माघे सिंते दले ।
अनङ्गदिवसे वाणीनाथः पृथ्वीं चकार ह ॥ १२२ ॥

इति श्रीवाणीनाथविरचिता जाममञ्जरी समाप्ता ।

[B. I. 123.

1197-1199

नीति शृङ्गार and वैराग्य शतक
of भर्तृहरि.

10¼×4½; 9½×4; 10½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 28; 86; 15; about 10 or 12 lines to a page.

Each of the first two MSS. contains the three

S'atakas of Bhartṛhari; the last contains only the Nitis'ataka. See Winternitz, Geschichte, III. p. 137 ff.

[B. D. 103; 205; 108.

1200-1201

नैषधीयचरित of श्रीहर्ष.

11½×5¼ and 11×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 174 and 183; ten lines to a page.

Two complete copies of Śrīharṣa's Naiṣadhiya-carita. See I. O., No. 3825. The author lived in the second half of the 12th century; cf. Winternitz, Geschichte, III. p. 54. The first MS. was written by Haṇsarāja, son of Madhumat, son of Nṛsiṅha of Paṇḍiti in Śaṃvat 1735; the second is dated Śaṃvat 1710.

[B. D. 298 and 53.

1202

नैषधीयचरित of श्रीहर्ष-

with a commentary.

10½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; about 20 lines to a page.

The MS. contains I-VII cantos only with a commentary, which begins:—

अथारम्भे निर्विघ्नेन ग्रन्थपरिसमाह्वयार्थं०

[B. D. 303.

1203

प्रास्ताविककाव्य.

9×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; about 18 lines to a page.

A small poem consisting of 44 stanzas on morality in general. Possibly of Jain origin.

Begins:—

कश्चित्काननकुञ्जरस्य भयतो नष्टः कुबेरालयः०

[B. D. 61.

1204

बिल्हणचरित्र.

14×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; 34 lines to a page. Dated Ś'ake 1782.

Life of Bilhana in 165 s'lokas, or the other longer recension of Caurapañcās'ikā which is published in the Journal Asiatique 1848, pt. XI. p. 469 by Ariel.

Begins:—

पृथ्वीमण्डलनाभिभूतकनकाद्रान्द्रोत्तरस्यां दिशि ।०

[B. D. 279.

1205

बुधभूषण of शम्भुराज.

9½ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 64; about ten lines to a page. Incomplete.

Budhabhūṣaṇa of S'ambhurāja is edited by me in the Government Oriental Series, Poona, from this manuscript. The author is the son of the great S'ivājī.

[B. D. 305.

1206

बृहत्कथामञ्जरी of क्षेमेन्द्र.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 60; about twenty lines to a page.

An incomplete copy of Ksemendra's Brhat-kathāmañjarī. It is published in the Kāvya-mālā Series.

[B. D. 279.

1207-1208

भासिनीविलास of जगन्नाथ.

14 × 6 and 14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18 and 12; 9 and 18 lines to a page. The first MS. is dated Samvat 1816.

These are two copies of Jagannātha Paṇḍita's Bhāminīvilāsa. Jagannātha lived towards the middle of the 17th century; see above No. 148.

[B. D. 3 and ZZ. B. 4.

1209

भावशतक of नागराज.

8 × 3 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; about 10 lines to a page.

Bhāvas'ataka of Nāgarāja, son of Jālapa. It is published in the Kāvya-mālā Series. Our MS.

ends with v. 93. For quotations, see Peterson, Reports, III. p. 338.

[B. I. 13.

1210

मण्डलीकनृपचरित of गङ्गाधर.

10½ × 4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 3-34; about 13 lines to a page. Incomplete.

This is a poem describing the life of King Maṇḍalika IV, son of Mahīpāladeva, son of Melagadeva, son of Mokalasīṇha, son of Jayasīṇha, son of Khaṅgāra, with whom the poem begins. These are the Cūḍāsama princes of Girnar (Junagad.) For their probable dates (Khaṅgāra 1279 A. D.; Maṇḍalika 1376 A. D.), consult Duff, Indian Chronology, p. 284.

The first two folios of the MS. are lost. Folio 3 begins with the second half of the 36th verse of canto I, which has 99 verses in all. Other cantos have 59, 73, 36, 71, 78, 63, 63, 48 stanzas in order. The MS. breaks off in v. 38 of the Xth canto.

The author of the poem is Gaṅgādhara, who was obviously patronised by King Maṇḍalika.

Begins:—

यथा नारायणो देवस्तथा गिरिरथं यतः ।

ततः सर्वत्र यं लोका गिरिनारायणं जगुः ॥ ३७ ॥

तस्य पर्वतराजस्य पुरः परिसरे पुरम् ।

जीर्णदुर्गमिति ख्यातं आख्यातं शंभुसुनुना ॥ ३८ ॥

जीर्णं बहुर्गमासाद्य विपक्षा यान्ति संक्षयम् ।

तेनेदं नगरं प्राप्तं जीर्णदुर्गमिति प्रथाम् ॥ ३९ ॥०

तत्राभून्नगरे राजा कलौ यदुकुलोद्भवः ।

खङ्गारनाम्ना विख्यातः क्षात्रधाम्नातिमानितः ॥ ४० ॥०

चतुर्भिरधिकाशीतिर्मल्लान्ता गोहिलादयः ।

येनात्मसीमभूपालाः शृगाला इव सुदिताः ॥ ४१ ॥

प्रभासपत्तने येन हत्वा यवनभूपतीन् ।

श्रीसोमनाथप्रासादजीर्णोद्धारः कृतः कलौ ॥ ४२ ॥०

तस्याभूत्तनयः श्रीमान्जयसिंह इति श्रुतः ।

येन यावनराजेभ्यश्च विघटिता रणे ॥ ४३ ॥

गिरिनारायणगिरौ जयसिंहे हि गर्जति ।

प्रतिभूषितसारङ्गा व्यद्रवन्निवृद्धिशो दिशः ॥ ४४ ॥

तस्मान्मोकलसिंहोभूत् विभूतेरास्पदं सताम् ।

यस्याभिधानमात्रेण व्यद्रवद्वैत्यवारणः ॥ ४५ ॥

तस्मान्मोकलसिंहेन्द्रादाविरासीजयन्तवत् ।
 श्रीमान्मेलिगभूजानिर्यो रणे शत्रुमेलगः ॥ ८२ ॥
 यवनेन्द्रभयायातमल्लकृष्णस्य रक्षणम् ।
 कुर्वता येन सहसा मही निर्यवनी कृता ॥ ८७ ॥
 मोहम्मदसुरत्राणं निजदुर्गग्रहाग्रहम् ।
 व्यग्रहीद्व...तेन तत्सर्वस्वं समग्रहीत् ॥ ८८ ॥
 तस्मादुदभवच्चन्द्रात्प्रकाश इव नन्दनः ।
 महीपाल इति ख्यातः सार्थयाभिधया भुवि ॥ ८९ ॥
 आराधयद्वरं प्रादादिति तस्मै जनार्दनः ॥ ९७ ॥
 अवनिप सुतलब्धयै यस्त्वयाराधितोहं
 गिरिवरगहनस्थां मण्डलीं मे समेत्य ।
 भवतु तव तनूजो मण्डलीकाभिधानो
 समिति विजयदक्षः कल्पनाकल्पवृक्षः ॥ ९८ ॥
 श्रीगङ्गाधररचिते काव्येस्मिन्मण्डलीकनृपचरिते ।
 अचलान्वयाभिधानः सम्यक्सर्गोयमादिमः समभूत् ॥

The IInd canto describes the youth of Maṇḍalika and his marriage with Kuntā, daughter of Arjuna, son of Gohilla Bhīmadeva. Kuntā was offered by her uncle Dūdāvanīśa, who had succeeded Arjuna to the throne, when the latter had fallen in a battle with the Turks. The IIIrd describes Maṇḍalika's battle with King Saṅgana, the defeat and death of the latter, and also his battle with his brother-in-law Dūda who was instigated by the king of Yavanas; Dūda is killed in the battle. Maṇḍalika then ascends the throne of his father. In the IVth canto Maṇḍalika asks his minister to look for a princess for him to marry; the minister says:—

तैः सैहलद्वीपनृपालपुत्री सपत्नीनी पद्मदलायताक्षी ।
 रूपानुरूपा भवतो नरेन्द्रकुलानुरूपा न तथाभ्यधायि ८
 कर्णाटवर्णाटनरेन्द्रकन्या वीणादिसंगीतकलाप्रवीणा ।
 सुलक्षणा सुन्दरवीक्षणा च श्यामेति नासौ तव भूप योग्या
 त्रिलिङ्गराजस्य सुता युतापि सङ्गायभाष्यादिगुणावलीभिः ।
 चातुर्यचर्यारहितेति किञ्चिच्चिन्तं चमत्कारयते न सापि ॥ १० ॥
 कलिङ्गभर्तुस्तनया नयादिविज्ञानविस्मापितसर्वविज्ञा ॥
 जवस्खलद्वीरिति राजवर्ष्य विवाहपात्रीकरणाय नार्हा ११ ॥
 कामेश्वरीपूजककामरूपभूपात्मजा कामधनुर्लतेव ।
 विमोहिनी राजति सापि मन्त्रतन्त्रप्रवीणेति विभेति चेतः १३
 या मेदपाटक्षितिवल्लभस्य तनूजवा तस्युवर्णवर्णा ।
 आकर्णपूर्णेक्षणलक्षणीया ह्या मेदुरत्वेन विचिन्तनीया १७
 गजेन्द्रगत्या ऋजुमक्षुमत्या गौरीशभक्त्या निजधर्मशक्त्या ।
 युक्ताप्यहो गुर्जरराजजाता प्रलम्बकर्णेति न चान्वमानि २०

Bhīma, king of Malla however, has a daughter who deserves to be married to the king. In the Vth, Bhīma of his own accord sends a messenger to Maṇḍalika, requesting him to marry his daughter. Maṇḍalika accepts the invitation and the description of his marriage occupies the rest of the canto. Cantos VI and VII describe the advent of the spring and the various amorous sports of King Maṇḍalika, while his hunting expedition is described in the VIIIth. A naval fight between the King of the Sindhus and Maṇḍalika and the successful entrance of the latter into Jirṇadurga, his own capital, is the subject matter of the IXth. The tenth contains the praise of Maṇḍalika by the author.

[B. I. 190.]

1211

मण्डलीकनृपचरित of गङ्गाधर.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 10; seven lines to a page. Incomplete.

Another copy of the 1st canto.

Begins:—

अस्ति स्वस्तिकरः श्रीमान् पर्वतः सर्वतः श्रुतः ।

त्रिकूटकूटसंगूढब्रह्मविष्णुशिवात्मकः ॥ १ ॥

शिखरत्रयभेदेन नामभेदगमादसौ ॥ १० ॥ १० ॥

VV. 11 to 35 are not given in this MS.

[B. I. 191.]

1212

मदनबोधिनी of भाविल.

13¼ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 33; fifteen lines to a page. Incomplete.

Madanabodhinī is a narrative poem, based on the famous S'ukasaptati or the seventy tales narrated by a parrot. It was composed by Bhāvila, son of Sarvadeva and grandson of Ananta Upādhyāya, a Nāgara Brahman of the Gautama Gotra. The work is divided into several Parichedas, only the first four and a part of the fifth of which are contained in this MS. It begins (with the 7th verse):—

चन्दनद्रुमवस्रित्यं यदि हीनाः फलैरपि ॥ ७ ॥

अनूचानोभवद्गो नागरो गौतमान्वयः ।

उपाध्यायो ह्यनन्ताख्यस्तेतार्गकृतव्रतः ॥ १२ ॥

तत्सुतः सर्वदेवाख्यः पुण्यात्मा च गुणप्रियः ॥ १४ ॥
 तत्सुतेन गुणाभ्येण भाविलेन मनीषिणा ।
 कविमार्गप्रवीणेन कौतुकाविष्टचेतसा ॥ १६ ॥
 प्रेयसीप्रार्थनावात्सपरमोद्धासबन्धुता ।
 कोविदाभीष्टसन्मित्रप्रेरितेन सुमेधसा ॥ १७ ॥
 कलाकलापविदुषा संमतेन सतां सदा ।
 रसान्तरपरिज्ञातविनिर्जितमनोभुवा ॥ १८ ॥
 रचितां विबुधानन्ददायिनीमज्ञहेतवे ।
 सर्वाश्चर्यमयीं चित्रां श्रवणामृतवाहिनीम् ॥ १९ ॥
 शुकाख्यानकविश्राव्यकथासप्ततिचिह्निताम् ।
 वैदग्ध्यजननीं चैव रम्यां मदनबोधिनीम् ॥ २० ॥

The Paricchedas treat of मदनोत्पत्तिवर्णन, शुका-
 रिकानयन, मदनबोधन and विरहस्वरूपाख्यानक in order.
 The Vth begins with the 70 stories proper.

[B. D. 280.

1213

मेघदूत of कालिदास with
 टीका by मल्लिनाथ.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character.
 oll. 34; sixteen lines to a page.

Kālidāsa's Meghadūta with the commentary
 of Mallinātha.

[B. D. 279.

1214-1215

रघुवंश of कालिदास.

15½ × 9½ and 10¾ × 5 inches; Devanāgarī
 character. Foll. 41 and 64; 18 and 8 lines to
 a page.

Two copies of Raghuvans'a of Kālidāsa. The
 second MS. contains only foll. 16-20 and 72-130.

[ZZ. A. 11 and S. C. 10.

1216

रघुवंश of कालिदास with
 टीका by मल्लिनाथ.

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 235; about 15 lines to a page.

Raghuvans'a with the commentary of Malli-
 nātha. Each canto in separately paged.

[ZZ. B. 3.

1217

रघुवंश of कालिदास with
 सुबोधिनी by दिनकर.

11 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll.
 38; about 26 lines to a page. Dated Samvat
 1648.

Raghuvans'a with a commentary called Subo-
 dhini, composed in 1385 A. D. by Dinakara, son
 of Dharmāngada and Kamalā. See Weber,
 No. 517 for the author's commentary on the
 S'is'upālavadha.

Begins:—

आसीद्यदिच्छा अणुकादिसृष्टेरूलं श्रुतेः श्वासततिर्यदीया ।
 भवाब्धिपोतस्तनुताद्विभूतिं तद्भूतिभूषं महितं महो वः ॥ १ ॥

व्याख्यामतः समधिगम्य गुरोश्चिराय
 नित्यं चिरंतननिबन्धनिरुक्तदर्शी ।
 धर्माङ्गदस्य तनयस्तनुते सुबोधां
 मेधाजुषो दिनकरो रघुवंशटीकाम् ॥ ५ ॥

It ends:—

इति श्रीधर्माङ्गदसूनोः कमलाहृदयनन्दनस्य दिनकरमिश्रस्य
 कृतौ रघुवंशटीकायां एकोनविंशतिः सर्गः ।

श्रीमद्भर्माङ्गदस्य द्विजकुलकुमुदामोदनौ(नै)कामृतांशोः
 शास्त्राकूपारपारप्रसुमरविषणावागधीशस्य सूनुः ।
 वर्षेसिन्(वैक्रमा)र्के शशियुगमनुभिश्चिह्निते सूक्तिमुक्तां
 टीकामेतां सुबोधां व्यतनुत कमलाकुक्षिजन्मा दिनेशः १
 इति रघुवंशटीका संपूर्णा ।

[B. D. 234.

1218

रघुवंश of कालिदास with
 भाष्य by इयामल.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 358; about 15 lines to a page. Dated
 Samvat 1668.

A commentary in Gujrati on the Raghuvans'a
 by S'yāmala, son of Bhūniga.

It begins:—

नत्वा श्रीदस्य चरणौ विघ्नराजस्य सुन्दरौ ।
 नत्वा नत्वा पुनर्नत्वा भाष्यमेनं(!) करोम्यहम् ॥ १ ॥

It ends:—

श्रीमन्नागरपाटवोतिलिपुणः श्रीभूणिगस्याभवत्

सत्पुत्रो द्विजसेवको विपुलधीः सच्छास्त्रवित् श्यामलः ।
तेनेदं रघुकाव्यभाष्यमखिलं बुद्ध्या स्वकया कृतं
छन्दोलक्षणवर्जितं द्विजवरैः तत्क्षम्यतां नो सदा ॥

इति श्रीकालिदासकृतौ महाकाव्यस्य श्रीरघुवंशस्य भाष्यं
समाप्तमिति ॥

[B. D. 310.]

1219

रघुवंश of कालिदास with
टीका by जनार्दन.

10½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-16; 24-106; about 15 lines to a page.

Raghuvāṇśa with the commentary of Janārdana. The first five cantos however, are without commentary; 6th is missing; 7-16 have the commentary of Janārdana; 17th has some other commentary; 18 and 19 are without commentary but the latter is furnished with some Avacūri.

Our Janārdana is said to be the son of Mahāvīra on fol. 76 b.

काव्यलोलद्विधुविक्रमस्य श्रीकालिदासाद्भुतमुक्तकीर्तेः ।
श्रीमन्महावीरशरीरजन्मा त्रयोदशे भाष्यमिदं तताना ॥

[B. D. 131.]

1220

राक्षसकाव्य of कालिदास.

9½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 13;
eleven lines to a page.

Rākṣasa Kāvya in 20 verses with commentary; here the poem is ascribed to Kālidāsa. At Weber, No. 580, the author is said to be Ravideva of Malayades'a. For remarks on the poem, see Winternitz, Geschichte, III, p. 65. Also see I. O., No. 3932.

The com. begins:—

आलम्ब्ये जगदालम्ब्ये हेरस्वचरणाम्बुजम् ।

शुष्यन्ति यद्रजःस्पर्शात्सद्यः प्रत्यूहवार्धयः ॥०

End:—

इति श्रीकालिदासकृतं सटीकं राक्षसकाव्यं समाप्तमिति ।

[B. D. 53.]

1221

राधिकाविनोद of रामचन्द्र.

12½ × 4¼ inches; Devanāgarī character.
Foll. 8; about ten lines to a page.

This is a short artificial poem, consisting of only 19 verses and describing the amorous sports of Rādhikā and Kṛṣṇa, by Rāmacandra, the elder son of Janārdana, and grandson of Puruṣottama. Here it is accompanied by a commentary of an unknown author. See I. O., No. 3885 for another commentary and quotations from the text.

The com. begins:—

पितृवचनमवश्यमेव पालयं जगति जनानिति शासितुं वनान्ते ।
गतमतिकरुणारसार्द्रचित्तं रघुपतिमेकमुपासहे सदारम् ॥ १ ॥

राधिकाविनोदाख्यं चिकीर्षुः० रामचन्द्रः कविः०

[B. D. 285.]

1222-1224

रामकृष्णकाव्य with टीका
by सूर्य पण्डित.

14 × 8½; 12 × 4¾ and 12½ × 4¼ inches;
Devanāgarī character. Foll. 10; 19 and 8; about
10-11 lines to a page.

These are three copies of the Rāmakṛṣṇa Kāvya of Sūrya Paṇḍita, son of Jñānarāja, together with the author's own commentary. The last MS. is incomplete. The poem with the commentary is published in the Kāvya-mālā Series. For the author, see above No. 279; also cf. I. O., 3912 for quotations.

[ZZ. B. 4; B. D. 216 and 121.]

1225

रामार्याशतक of महामुद्गलभट्ट with
पदार्थदीपिका by काकम्भट्ट.

13 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; about ten lines to a page. Dated
S'ake 1791.

This is a poem in praise of Rāma, consisting of 108 stanzas in Āryā metre by Mahā Mudgala Bhaṭṭa. The commentary is by Kākambhaṭṭa.

The text begins:—

त्वयि निमुखे मखमुख्ये०

It ends (differently from I. O., No. 3936):—

धनुषा रिपुजयजनुषा० ॥ १०८ ॥
या त्वरा द्रौपदीन्नाणे या त्वरा गजमोक्षणे ।
मर्याते करुणामूर्ते सा त्वरा क गता हरेः ॥ १ ॥
आपदामपहर्तारं दातारं सर्वसंपदाम् ।
समुद्रवप(स)नावर्तिविद्यु(द्व)न्मुकुटवर्तिना ।
आर्या श्रीरचिता प्रेम्णा महामुद्रलसूरिणा ॥

The com. begins:—

सीतालतासमासक्तं रामकल्पमहीरहम् ।
सफलं शीतलच्छायं श्रान्तविश्रान्तिदं भजे ॥ १ ॥
श्रीमन्मुद्रलभट्टेन रामचन्द्रप्रभोः कृता ।
आर्यावृत्तस्तुतिस्तस्या व्याख्यानं क्रियते स्फुटम् ॥ २ ॥

Ends:—

पदार्थद्योतिनी चेदं(यं) दीपिकार्यानुकूलिनी ।
कार्कभट्टैः सुविद्यता स्वसुखास्यै मुदा स्फुटम् ॥
इति श्रीमहामुद्रलभट्टविरचिताष्टाधिकशतश्रीरामार्यास्तव-
पदार्थदीपिका संपूर्णा ॥

[B. D. 281.

1226

रामार्याशतक of महामुद्रलभट्ट.

8×3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 15;
about eight lines to a page.

Another copy without commentary.

It ends:—

धनुषा रिपुजयजनुषा० ॥ १०८ ॥
समुद्रवसनावर्तिविद्वन्मण्डलवर्तिना ।
आर्या विरचिता श्रीमन्महामुद्रलसूरिणा ॥ १०९ ॥

[B. I. 8.

1227

शांकरदिग्विजय of माधवाचार्य with
दिण्डिम by धनपति.

13×7 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 259; about 13 lines to a page.

S'āṅkaradigvijaya or Saṅkṣepas'āṅkarajaya is a poem in 16 cantos on the life of the great S'āṅkarācārya. The commentary called *Diṇḍima* was composed in Saṁvat 1855 (1755?) by Dhanapati, son of Rāmakumāra and pupil of Bālagopālatīrtha. Text and commentary were printed at Bombay, 1864. See Hall, Index, p. 168 and I. O., No. 2314.

The author of the text is Mādhavācārya, otherwise known as Vidyāranya, pupil of Vidyā-tīrtha, for whom see above No. 441. Cf. Aufrecht, Oxford Catalogue, p. 260.

The text begins:—

प्रणम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थरूपिणम् ।
प्राचीनशंकरजये सारः संगृह्यते स्फुटम् ॥ १ ॥
यद्वद्वतानां० ॥ २ ॥

The com. ends:—

पाण्डवेस्वहि(द्वि)तारेशप्रमिते शुभवत्सरे ।
श्रावणे सितपञ्चम्यां सिंहस्थितगुरौ अयम् ॥

श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यबालगोपालतीर्थश्रीपादशिष्य-
सारस्वतजाल्यन्तर्गतदत्तवंशावतंसरामकुमारसुधनपति-
सूरिविरचिते श्रीशंकराचार्यविजयदिण्डिमे षोडशः सर्गः ।

[B. D. 251.

1228

शाङ्गधरपद्धति of शाङ्गधर.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 56; about 17 lines to a page. Incomplete.

S'āṅgadhara-paddhati is a poetical anthology written in A. D. 1363, by S'āṅgadhara, son of Dāmodara who lived at the court of King Hammira of Sākambharā. Our MS. contains the work only upto the *Mis'rakanītipariccheda*. The work is published by Dr. Peterson in the Bombay S. Series. See also I. O., No. 4024 and Hall, *Vāsavadattā*, Intro., p. 48.

[B. D. 279.

1229

शाङ्गधरपद्धति (उपवनविनोद) of शाङ्गधर.

11¼×4¾ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; nine lines to a page.

A section of S'āṅgadhara-paddhati, called the *Upavanavinoda*, containing 240 verses.

It ends:—

इति शाङ्गधरविरचितायां पद्धत्यां उपवनविनोदनाम-
परिच्छेदः ॥

[B. I. 12.

1230

शिशुपालवध of माधव.

10¼×4¾ inches; Devanāgarī character.

Foll. 61; 13 lines to a page. Dated Saṃvat 1829.

Māgha's S'is'upālavadhā. See K. B. Pathak, J. B. B. R. A. S., vol. XX. p. 303, and Winternitz, Geschichte, III. p. 50. Often published.

[B. D. 81.

1231

शिशुपालवध of माघ with
टीका by वल्लभदेव.

15×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 133; sixteen lines to a page.

A commentary on the S'is'upālavadhā of Māgha by Vallabhadeva, son of Ānandadeva, father of Candrāditya and grandfather of Kaiyaṭa, who wrote a commentary on Ānandavardhana's Devis'ataka in 977 A. D. See C. C. I. p. 555.

It begins:—

यस्य भृङ्गावलिः कण्ठे मदाम्भोराजिराजिते ।
भाति रुद्राक्षमालेव स वः पायाद्विनायकः ॥ १ ॥
अभीष्टफलसंपत्तिहेतुं स्मृत्वा सरस्वतीम् ।
शिशुपालवधे काव्ये सारटीकाभिधीयते ॥ २ ॥०

कृता महद्भिर्द्युत एव टीका ममापि यत्नस्त एव जातः ।

It ends:—

सूनोरानन्ददेवस्य रणभूम्यो महात्मनः ।
व्यधत् टीकां काव्येस्मिन् वल्लभः सूरिवल्लभीम् ॥
विवरणमन्यद्दृष्ट्वा बुधैस्ततो ज्ञास्यते विशेषोत्र ।
येन न भुक्तं निम्बं द्राक्षायां किं गुणज्ञोसौ ॥
श्लोकानां च समासेन सहस्राणि दशैव हि ।
मूलग्रन्थस्य संख्यायां सहस्रे द्वे तथैव च ॥

[B. D. 282.

1232

शृङ्गारकाव्य of शंकरकवि.

8×3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; ten lines to a page.

The Vaksojavarnana section in 95 s'lokas, of the S'ringāra Kāvya of S'aṅkara Kavi, son of S'ivadāsa.

It begins:—

कपोलयुगलभ्राम्यङ्गमरीमङ्गुलिजिते ।
दत्तकर्णो हैमवतीसुदुर्विजयतेतारम् ॥ १ ॥

विद्वत्सकलकलश्रीशंकरनामा सुखाय विबुधानाम् ।
अभिनवसाधुवधूनामुरसिजशृङ्गारकाव्यमातनुते २॥०

End:—

इति श्रीसकलकलाकुलतिलकशिवदाससूरिसूनुशंकरविरचिते शृङ्गारकाव्ये वक्षोजवर्णनं समाप्तम् ।

[B. D. 200.

1233

श्रीरामचरित of युवराज.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 41; seventeen lines to a page.

A Mahākāvya in 12 cantos, describing the early life of Rāma upto Rāvaṇa's approach to Rāma's hermitage after the latter's being led astray by the golden deer. It appears that the poem is incomplete. The author is Yuvarāja, a resident of Koṭilingapura in Kerala.

It begins:—

प्रयते केरलदेशे प्रथितं राराष्ट्रि कोटिलिङ्गपुरम् ।
श्रीमान्युवराजाख्यस्तत्रास्ते दीर्घदर्शिमुकुटमणिः ॥ १ ॥
कालीकृपाकटाक्षक्षपिताखिलकल्मषौघधिषणोयम् ।
रसिकशिरोमणिसुधियामानन्दकरं करोति सत्काव्यम् २
अस्ति त्रयाणां जगतां निदानं नारायणो नाम सुराधिनाथः
विराजमानः फणिराजतल्पे पीयूषभानाविव कृष्णसारः १

The colophon:—

इति कोविदचक्रचूडामणिना युवराजेन विरचिते श्रीरामचरिते महाकाव्ये०

The cantos have 88, 94, 97, 102, 95, 98, 94, 111, 72, 94, 69, and 127 s'lokas respectively.

End:—

व्याकृत्यादिसमस्तशास्त्रसमुदायाम्भोधिकुम्भीसुतः
काव्यालंकृतिनाटकोदघ(?)सुकृतौ काव्यस्य सत्यं समः ।
पुण्यः पण्डितराजराजिगजताकुम्भाद्रिसंभेदने
दम्भोलिर्युवराजकोविदमणिर्वैर्वर्ति सर्वोपरि ॥ १० ॥
शास्त्रेषु शाततमशस्त्रसमापि बुद्धिः

काव्येषु नव्यनलिनाधिकसौकुमारी ।

यस्यास्यतामरसलास्यरसा च वाणी

हर्षं न कस्य कुरुते युवराज एषः ॥ ११ ॥

अपि पुरुकृतरिदं पण्डितमन्यमूढै—

मम तु सुकृतिरहं हन्त गृह्णन्ति सन्तः ।

अवगणितमवधैर्दुर्दैरैरप्यप्याः

किमनणकमृणालं राजहंसास्यजन्ति ॥ १२ ॥ श्रीरस्तु ॥

[B. D. 279.

1234

साम्बपञ्चाशिका of साम्ब with
विवरण by क्षेमराज.

16 × 7½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 19; 12 lines to a page. Dated Samvat
1925.

Sāmba-pañcāśikā of Sāmba is a collection of
53 stanzas in praise of the Sun-god. The
commentary is by Rājānaka Kṣemarāja, pupil of
Abhinavagupta, and the author of S'ivasūtra-
vimars'ini. See Hall, Index, p. 196, and C. C. I.
p. 134. Text and commentary are published
by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 248.

1235

सिद्धधूतकाव्य of अवधूतराम.

11½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll.
3-13; 12 lines to a page. Dated Samvat 1485.

Siddhadūta is a poem in 141 s'lokas, in imitation
of Kālidāsa's Meghadūta. It treats of the
Vedānta and was composed by Avadhūtarama in
Samvat 1423, during the reign of Yaś'asvīmalla
at Bhadrapura on the banks of the Revā. A
Tāpasa is the lover; a Siddha is the Dūta and
Vidyā is the beloved in this poem. Foll. 1-2
are missing.

The metre is of course Mandākrāntā.

It ends:—

व्यासश्रीचाङ्गदेवस्य देवर्षेस्तु कुतूहलात् ।
कल्याणाय कृतं काव्यं प्रीतये योगिनामपि ॥ १३६ ॥
आदौ श्रीकालिदासस्य मतिमालोच्य यत्नतः ।
अवधूतेन रामेण सिद्धदूतः समर्थितः ॥ १३७ ॥
यशस्विमल्लदेवस्य राज्ये भद्रपुरे शुभे ।
रेवातटं समासाद्य वाग्विलासो विनोदितः ॥ १३९ ॥
श्रीविक्रमार्कनृपपट्टलिबन्धकालात्—
काले गतेऽग्निनयनाम्बुधिचन्द्रसंख्ये ।
वर्षे वृते तपसि मासि दिनैकशेषे—
शेषेण शंभुवचनाद्ब्रूति स्म रामः ॥ १४१ ॥

इत्यवधूतरामविरचितं सिद्धदूताभिधानं काव्यं समाप्तम्

[B. I. 20.

1236

सुभाषितसंग्रह.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 42; about twelve lines to a page.

These are stray verses from various sources,
numbering about a thousand but not arranged
in any particular way.

[B. D. 139.

1237

सूक्तिसुन्दर of सुन्दरदेव.

9 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 18;
about 12 lines to a page. Dated S'ake 1632.

Sūktisundara is another collection of stray
verses from different poets, on different subjects,
by Sundaradeva.

[B. D. 65.

1238-1239

सेतुबन्ध of प्रवरसेन with
रामसेतुप्रदीप by रामदास.

13½ × 8½ and 12½ × 4½ inches; Devanāgarī
handwriting. Foll. 258 and 97; about 18 and
16 lines to a page.

These are two copies of the Setubandha Kāvya
with Rāmadāsa's commentary. The first is
dated Samvat 1687 but its folios bear the water-
mark '1859'; the second is incomplete. Text
and commentary are published by the N. S.
Press, Bombay. See Winternitz, Geschichte,
III. p. 63.

[B. D. 258 and 110.

1240

सेतुबन्ध of प्रवरसेन with
सेतुसरणि by शिवनारायणदास.

12½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 45; seven lines to a page.

Setubandha with Setusaraṇi which is nothing
but a Sanskrit translation of the poem. For
another MS., see Weber, I. p. 154. The author
is S'ivanārāyaṇadāsa who wrote at the order
of Rāmasiṅha, during the reign of Jehangir

(1605-1627). Our MS. begins with v. 5., i. e. यां गिरां of Weber's MS. and contains only 8 cantos and 42 s'loks of the 9th.

[B. D. 42.

1241

हरविजयकाव्य of राजानक रत्नाकर.

15½ × 7¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 152; 12 lines to a page. Dated Sainvat 1920.

Haravijaya Kāvya is a big poem celebrating the victory of God Ś'iva over the demon Andha-kāśura. It was composed by a Kashmirian poet, Rājānaka Ratnākara who lived towards the middle of the 9th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 51, 70. The poem is published with the commentary of Alaka in the Kāvya-mālā Series, 1890. Our MS. does not contain Adhys. 40-50; it contains, however, the concluding verses of the poem.

[B. D. 247.

1242

हस्तिजनप्रकाश of क्षेमेन्द्र.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; fifteen lines to a page.

Hastijanaprakāśa is Mahākāvya consisting of 13 Kirāṇas or cantos, describing the rise of the two cities of Hastijana and Baihola and the history of the line of the Baihola kings of Gujrat who were originally Solankhis, by Bhaṭṭa Kṣemendra, son of Yadu and Haṇsī.

The lineal descendents of the great king Hasti-jit are given as follows in the last i. e. the 13th chapter:—हस्तिजित्-बहुसेन-योगराज-पृथ्वीराज-भीमसेन-चन्द्रसेन-श्रीजित्-शिवजित्-मण्डनजित्-पावुजित्-रत्नजित्-मेघराज. The last appears to be the contemporary of the poet. The poet's father Yadu was a court-Pandit of King Rannajit:—

It begins:—

बालार्कश्रुतिमद्भुतं भुजलतादत्ताभयं योमिनां
ध्येयं धर्मधुरीणमेकरदनं विघ्नस्य निच्छेदकम् ।

ध्यायन्तं सुवनेश्वरीं गजमुखं सिद्धिप्रदं ध्यायतां

भाले चन्द्रकलां दधानमलिशं वन्देद्रिजायाः सुतम् ।

राजन्त्यानामन्वयं वक्ष्यमाणो वैहोलानामस्मि काव्यं चिकीर्षुः ।

आदौ श्लोकैः सत्कथां सन्निगृह्य पश्चाद्बृहत्तैरुज्ज्वलैस्तद्विधे ॥ २ ॥

यावन्तोत्र भविष्यन्ति श्लोकाः काव्यार्थबोधकाः ।

तावत्संख्याकवृत्तानि कर्तुं कामोऽस्म्यहं कमात् ॥ ३ ॥

स्वप्ने हिङ्गुलया दत्तां(त्तं) वृत्तान्तज्ञानमादरात् ।

लब्ध्वा ततस्तदाज्ञातः प्रबन्धोऽयं वितन्यते ॥ ४ ॥

श्रीमन्तं यदुशर्माणं तातं हंस्यभिधां प्रसूम् ।

नत्वा काव्यमिदं कुर्वे क्षेमेन्द्रोऽहं शिवेच्छया ॥ ५ ॥

प्रणम्याहं शिवं साम्बं गिरं च गुरुदेवताम् ।

वैहोलाभिधराजन्यवंशं वक्ष्ये विनोदतः ॥ ६ ॥

अस्मत्पित्रादिभिः पूर्वमाश्रितास्ते महौजसः ।

अतः प्रवृत्तिरेतेषां मदीया गुणवर्णने ॥ ७ ॥

वैहोलाख्या नृपाः सर्वे रविवंशसमुद्भवाः ।

रवेरंशा इव सदा प्रकाशन्ते जगन्नयम् ॥ ८ ॥

राजानो रविवंशीया वैहोलाख्या महारथाः ।

मन्ये रविकरानभूमौ भव्यान्मूर्तिमतः स्थितान् ॥ ९ ॥

राज्ञां रसत्रिसंख्याके कुले भूरक्षणेचित्ते ।

वैहोलाख्यकुलं श्रीमन्निषु लोकेषु विश्रुतम् ॥ १० ॥

राजधानमभूतेषां पूर्वं हस्तिजनं पुरम् ।

सार्धत्रिंशत्संख्याका ग्रामा यस्य सदा भवन् ॥ ११ ॥

हस्तिजनात्प्रकाशोस्ति येषां यस्मान्महीभृताम् ।

हस्तिजनप्रकाशाख्यं तस्मात्काव्यमिदं ब्रुवे ॥ १२ ॥

पूर्वं सोलङ्किनः सर्वे येन्तर्वेधनिवासिनः ।

वैहोलपुरवासेन वैहोलाख्यामुपागताः ॥ १३ ॥

श्रीगुर्जरेस्ति विख्यातं पुरं वैहोलसंज्ञकम् ।

हस्तिजनस्य ये ग्रामास्ते सन्त्यस्य पुरातनाः ॥ १४ ॥

इदानीं कालमासाद्य वैहोलं विश्रुतं क्षितौ ।

अतो हस्तिजनादादौ वैहोलं पुरमीरितम् ॥ १५ ॥

यद्राजनगरादभ्युदयं प्राच्यां दिश्यवतिष्ठते ।

रविकोशः । दुरे सर्वसंपश्य(त्स)मन्वितम् ॥ १६ ॥

असंख्यातहलान्यासस्यस्मिन्कर्तुंकराशितः ।

बहुहलमिति प्रोक्तं लोकैः प्रत्यक्षदर्शिभिः ॥ १७ ॥

धान्यराशीन्बहुन्लाति यैश्च पुष्पाति गुर्जरम् ।

बहुलमित्यतः प्रोक्तं सार्धकं सर्वसजनैः ॥ १८ ॥

पावापतेः शूरनृपस्य पुत्री या पट्टराज्ञी गजजिह्वपत्न्यः ।

वैहोरिनाम्ना विदितातिसाध्वी नास्मा तदीयेन पुरं प्रदिष्टम् ॥ १९ ॥

दासीनाम्ना पुरं चेदं विख्यातमिति तन्मृषा ।

पुराणां महतां नाम दुर्घटं क्षुद्रमीदृशम् ॥ २० ॥

नागवल्गोभवन् बह्व्यो यस्पोषणमध्यगाः ।

बहुवल्लीति यस्मात् प्रोक्तं प्राक्तननागरैः ॥ २१ ॥

इति श्रीमति भद्रक्षेमेन्द्रविरचिते हस्तिजनप्रकाशे

महाकाव्ये वैहोलपुरनामोक्तौ प्रथमः किरणः ॥

अथैकदा नृपाः पूर्वं रविवंशसमुद्भवाः ।
 सोलङ्किनो वटङ्गेन येन्तर्वेधनिवासिनः ॥ १ ॥
 कतिचित्सहसंभूय ह्यग्निकादर्शनार्थिनः ।
 स्वल्पसैन्यं समादाय स्वपुरात्ते विनिसृताः ॥ २ ॥
 ततः कतिपयाहोभिरग्निवकायतनं गताः ।
 ततः परावृताः सर्वे क्रमाद्विधिवशाच्चृपाः ॥ ४ ॥
 अथागता दिनैः कैश्चिद्बैहोलपुरभूमिषु ।
 तत्र स्थिताश्च तत्रत्यराज्ञा सर्वेवमानिताः ॥ ६ ॥
 ततस्तेषां मुख्यतमो हस्तिजिज्ञाम विश्रुतः ।
 राज्ञः प्रतापसिंहस्य पुत्रः षोडशवार्षिकः ॥ ७ ॥
 ससंरम्भसमाविष्टः कृत्वा युद्धं दिनत्रयम् ।
 हत्वा तं नृपतिं चक्रे राज्यं तत्रैव संस्थितः ॥ ८ ॥
 ततस्ते भूमिपतयो बैहोलपुरवासिनः ।
 सोलङ्किर्कीर्तिभाजोपि बैहोलाख्यामुपागताः ॥ १० ॥

The next chapters respectively contain 67, 70, 51, 127, 51, 73, 58, 76, 53, 58 and 28 s'lokas and treat of हस्तिजनपुरनिर्माणविधि, सिद्धक्षेत्रपुरस्वोद्गसनवर्णन, हस्तिजनपुरनिर्माणनिमित्तकथन, वैधव्यवैकल्यलक्षण, बन्धु-तपस्यावर्णन, बन्धोर्वरप्रदानवर्णन, यज्ञदत्तकृते शक्तीनां स्तवन, यज्ञदत्तवरप्राप्तिवर्णन, बैहोलपुरनिर्माण, हस्तिजिद्राज्ञोवंशवर्णन and सत्यजिद्राज्ञो वंशवर्णन in order.

It ends:—

स च श्रीवश्यपुत्रोऽथ यदुनामा महायशः ।
 आसीद्भञ्जितो राज्ञः पण्डितः प्रियदर्शनः ॥ १६ ॥
 यदोः पुत्राविदानीं द्वौ क्षेमजित्शुकदेवकौ ।
 विद्वांसौ यशसोपेतौ विद्यन्ते(?)विनयान्वितौ ॥ १७ ॥
 तौ मुक्त्वा सांप्रतं सर्वान्बैहोलाख्यानृपोत्तमान् ।
 प्रारब्धवशतोऽन्यत्र जीवनं कुरुतः स्वकम् ॥ १८ ॥
 मृते रञ्जजिति राज्ञि सांप्रतं मेघराजजित् ।
 करोति पैतृकं राज्यं सुप्रतापसमन्वितः ॥ ५२ ॥
 तस्य पुत्रोऽस्तु गुणवानुचितो राज्यकारकः ।
 संक्षेपात्कथितो वंशो राज्ञो हस्तिजितः प्रभोः ॥ ५३ ॥
 नाहङ्कारवशादहं कविरिति प्रोक्तं हि रम्यं मया
 काव्यं काव्यविशारदाः सुमहसश्चेष्टायितं बालवत् ।
 अद्रे रेणुभिरेव शंभुसदनं तन्वन्ति बाला यथा
 स्त्रीये पादसरोरुहेत्र कविमिर्दोषो न देयः क्वचित् ६५

इति० रविवंशीयानां बैहोलाभिधराजान्यानां अन्वयवर्णने
 त्रयोदशः किरणः । १३ ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः । श्रीरस्तु ॥
 अथ यावन्तोत्र श्लोकास्तावत्संख्याकवृत्तानि कर्तुं प्रोत्साहंति
 गुरुचरणाः ॥

[B. D. 259.]

(B) Campū.

1243

कर्णचम्पू of कक्काभट्ट.

11 × 4½ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 12; ten lines to a page.

A Campūkāvya composed in honour of King Karna of Kaccha of the Yādava dynasty, by Kakkābhaṭṭa, son of Tuhinakirāṇa, in Samvat 1752. King Karna (also called Kāyā or Kāyājī) was the son of Rāya Dhanajit, son of Tamāri, son of Megha, son of Ravi, son of Bhārā, son of Khingāri, son of Hammira.

It begins:—

श्रीमन्निविक्रममनोहरमाधवेश-
 कल्याणरा(ज)पुरुषोत्तममध्यवर्ति ।
 जागर्ति यः सकललोकविकाशभूमि-
 स्तं द्वारिकेशमहमालयमानतोऽस्मि ॥ १ ॥
 आसीद्यादववंशमौक्तिकमणिर्हृन्मीरनामा नृपः
 ख्यातः शौर्यवदान्यतादिकगुणैर्भूमावरीणैः स्वयम् ।
 तत्पुत्रश्च तथा बभूव विदितः प्रत्यर्थिपृथ्वीभृताम्
 कालः कल्पतरुः सतां शुचिमनाः खिङ्गारिसंज्ञः क्षितौ ३

आसीत्कोपि महाराजाधिराजः खिङ्गारिसूनुः कच्छदेश-
 क्षितिपालकः चतुर्दिक्षु वितन्यमानकीर्तिः शत्रूणां भाररूपो
 भारा नाम ॥

तत्पुत्रो रविनामाभूत् जगदुद्योतकारकः । ॥ ८ ॥
 तत्सूनुर्मैघनामा सकलगुणगणालङ्कृतश्चास्मृतिः ।
 सर्वेषामन्नदाता जलद इव परः कच्छदेशोऽवतीर्णः ॥ १० ॥
 तस्मात्प्रादुरभूत् स कोपि पुरुषः श्रीमानरिध्वंसकः ।
 सत्संगः कुलदीपकोतिसुभगो वीरस्तमाचिन्तयः ॥
 तत्पुत्रश्च तथैव रायधनजित्प्रत्यक्षपतिः सांप्रतं
 चित्रं तत्कथितो यदेष जगति प्राचीपतिश्चापरः ॥ १० ॥

तत्पुत्रमहाराजाधिराजो० श्रीकायाजिज्ञामास्ति । ० यस्य
 च० भुजनाग्नि नगरे० जागर्ति श्रीशिरोमणिर्नाथः । ०

Karna was another name of Kāyā or Kāyājī.

It ends:—

भूपतितोषणकृतये त्वरयायं ग्रथितो ग्रन्थः ।
 शुद्धिं विदधतु सुधियः कोपि मुहुर्भावनदासिन् ॥ ५७ ॥
 इति कायामहीपालचम्पूः संपूर्णतामगात् ।
 कक्काभट्टेन रचिता विदुषां प्रीतिदायिनी ॥ ५८ ॥
 नयन २ शर ५ महीभृत् ७ भूमिभिः संमितेऽब्दे
 सितदलगदशम्यां फाहगुनेमासि वारे ।

तुहिनकिरणसूनुर्भट्टककाभिधानो

व्यरचयदधिचित्रां कर्णभूपालचम्पूम् ॥ ५९ ॥

इति श्रीमत्कायाभिधमहीमहेन्द्रचम्पूकाव्यं संपूर्णम् ॥

[B. I. 189.

1244-1247

दमयन्तीकथा (नलचम्पू) of त्रिविक्रम.

10×4½; 15×9; 15×9 and 11¼×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 48; 55; 15 and 21; about 15-17 lines to a page.

These are four copies of the Damayantīkathā or Nalacampū of Trivikramabhaṭṭa, who was the author of the Navasari grant of Indra III, Rāṣṭrakūṭa, in A. D. 915; See E. I., I. p. 349 and I. O., No. 4045. Of our MSS., the first contains five chapters, the second is complete the third and fourth contain only three chapters each. The work is published by the N. S. Press Bombay, together with the commentary of Caṇḍapāla.

[B. D. 98; ZZ. A. 9; ZZ. A. 9; B. I. 15.

1248

दमयन्तीकथा of त्रिविक्रम with टीका by गुणविनय.

15×9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 188; 17 lines to a page.

Damayantīkathā with a commentary composed in Samvat 1646 by Guṇavinaya, pupil of Jayasoma of the Kharatara Gaccha; see above No. 1182. For quotations, see I. O., No. 4050. The commentary is based on that of Caṇḍapāla.

[ZZ. A. 9.

1249

नृसिंहचम्पू of भट्ट केशव.

14×8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; seventeen lines to a page.

A Campū Kāvya in six Stabakas by Bhaṭṭa Keśava; cf. I. O., No. 4053 for quotations.

Begins:—

कनकरुचिदुक्कलः कुण्डलोच्छासिगच्छः ।०

[ZZ. B. 4.

1250

नृसिंहप्रबन्ध of श्रीकृष्णाचार्य.

13½×8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 4; sixteen lines to a page.

A praise offered to God Narasiṅha by Kṛṣṇācārya, son of Rāmacandra and grandson of Kṛṣṇa Muni.

It begins:—

ॐ नमो नारसिंहाय प्रह्लादवरदाय च ।

सर्वाय ब्रह्मरूपाय सच्चिदानन्दमूर्तये ॥ १ ॥

इत्याकर्ण्य महाराजन्द्वारिको देशिको द्विजः ।

विज्ञापयति द्वारस्थान् राजदर्शनकामुकः ॥ २ ॥०

अनवद्यैः पद्यबन्धैर्गद्यबन्धैश्च संस्तुवन् ।

भवद्वा(स)कुलोत्पन्नः कोपि कृष्णसमाह्वयः ॥ ७ ॥

अथ चेतोऽम्बुजं नैजमर्हणीकृत्य पादयोः ।

कृष्णः स्तौति प्रबन्धेन सिंहाननमहीपतिम् ॥ ८ ॥

It ends:—

निखिलनिगमशौण्डो मन्दिरं शारदायाः

विमलविपुलधामः श्रीनृसिंहाङ्घ्रिनीदः ।

विलुलितकलिवीर्यः संबभूव द्विजाग्रयो

धरणिबिबुधबन्धः कृष्णनामा मुनीन्द्रः ।

तस्यात्मजोभूदवनीशबन्धो भूमुन्दरीभूषणपूर्णचन्द्रः ।

श्रीशाङ्खिवल्लीरितबाहुवल्लीकल्याणलीलः किल रामचन्द्रः १८

तदङ्गजेनाशुभदेवतार्याव्रतेन दैत्यान्प्रजिघांशुनायाम् ॥

कृष्णेन सिंहाननसार्वभौमसंतुष्टयेकारि वरप्रबन्धः १९

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीकृष्णाचार्यविरचितो नृसिंहप्रबन्धः समाप्तः ॥

[B. D. 280.

1251

भार्गवचम्पू of रामकृष्णसूरि.

13¼×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; about 15 lines to a page.

A Campūkāvya in 7 Stabakas by Rāmakṛṣṇa, son of Tryambaka. It is published at Bombay in the Grantharatnamālā.

It begins:—

श्रीपतिं प्रणमद्वन्द्वारकवृन्दाभिनन्दनम् ।०

It ends:—

इति श्रीमद्भक्तशिखामणिश्रीरामाध्वयसंभूतज्यम्बकसुतराम-
कृष्णविरचितभार्गवचम्पू सप्तमः खण्डः समाप्तः ।

[B. D. 256.

1252

भागीरथीचम्पू of अच्युतराय मोडक.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 49; about 16 lines to a page.

Bhāgīrathīcampū, describing the circumstances of Bhāgīrathī's arrival in this world, in seven chapters, was composed in S'ake 1736, by Acuta, son of Nārāyaṇa, surnamed Moḍaka. The poem is printed in Grantharatnamālā.

It begins:—

श्रीहेरम्बरस्वती गुरुपरब्रह्मेशक्षीपति०

It ends:—

इति श्रीमत्सद्वाक्यग्रमाणक्षीराब्धिविहारिश्रीमद्वैतर्व(?)
दिवारमणसूरिचरणसरोजरेणुना मोडकोपनाम्ना अच्युत-
शर्मेणा विरचिते भागीरथीकथाख्ये चम्पूकाव्ये गौतमी-
भागीरथ्यवतरणप्रथात्मा सप्तमो मनोरथः । संपूर्णं काव्यं
चेदमिति०—

[B. D. 256.

1253

रामायणचम्पू of भोजराज and लक्ष्मण.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 39; about 16 lines to a page.

Rāmāyaṇacampū of Bhojarāja and Laksmāna is published with the commentary of Rāmācandra by the N. S. Press, Bombay. See I. O., No. 4043 and Peterson, Reports, III. p. 361.

[ZZ. B. 4.

1254

साहित्यतरङ्गिणी of कृष्ण.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; about 15 lines to a page. Incomplete.

Sāhityatarangīṇī is a Campūkāvya dealing with the story of the Mahābhārata, by Kṛṣṇa, son of Raghunātha. It is printed in the Kāvya-mālā. Our MS. contains only five Sargas and eight verses of the sixth. The Sargas have 57, 35, 46, 37 and 56 s'lokas respectively.

Begins:—

मौजियज्ञो ॥ १ ॥ कालोद्यनो ॥ २ ॥ वाणि त्वदीय ॥

[B. D. 256.

(C) Prose compositions.

1255

कादम्बरी of बाण with

टीका by भानुचन्द्र and सिद्धचन्द्र.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 150; about 19 lines to a page. Incomplete.

Bāṇa's Kādambārī with a commentary by Bhānucandra and his pupil Siddhacandra, the Jain Pandits at the court of Emperor Akabar. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 270.

1256-1257

दशकुमारचरित of दण्डिन्.

10½ × 4 and 13 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 88 and 18; 10 and 17 lines to a page.

The MS. contains only the Da'sakumāracarita proper without the Pūrvapīṭhikā. Often published. The second MS. is incomplete. The first is dated S'ake 1687.

[B. D. 207; 279.

1258

दशकुमारचरित of गोपीनाथ.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 72; 16 lines to a page.

Da'sakumāracarita as revised by Gopīnātha. He adds his own metrical Pūrvapīṭhikā which consists of three chapters treating of Kathāprārambha, Puṣpodbhavacarita and Somadattakathā in 146, 398 and 133 s'lokas respectively. Even the conclusion in prose, is his own. For quotations, see I. O., No. 4070.

[ZZ. B. 4.

1259-1263

पञ्चतन्त्र of विष्णुशर्मा.

10½ × 4½; 14 × 8½; 10 × 4; 9½ × 4; 10 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting; foll. 84; 99; 160; 47 and 76; about 10-15 lines to a page. The first is dated Samvat 1851; the third, Samvat 1582, the last, Samvat 1825.

These are five MSS. of the Pañcatantra in the ordinary recension. The first three contain the complete text; the fourth contains the first two Tantras, and the last contains only the first Tantra.

Pañcatantra is edited and translated into English by J. Hertel, in the Harvard O. Series, 1912 and Reconstructed and translated into English by F. Edgerton, in the American Oriental Series, 1924.

[B. D. 301; ZZ. B. 4; ZZ. C. 27-28; S. C. 10 and B. D. 11.

1264

पूर्वोदन्तवर्णन.

8½ × 7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; about 12 lines to a page.

This is an attempt on the part of some Pandit to give in brief, the history of India's rulers both ancient and modern.

Begins:—

एवमतीतानां प्राचीनपण्डितां च यथार्थं न तु वल्पीतं(?) नाप्ययुक्तं० तथा चात्र कुमारिकाक्षेत्रे महाभारतमेव यथार्थोदन्तबोधकं०

Ends:—

इंग्रेजसंज्ञास्तु युरोपखण्डान्तर्गतइंग्लण्डदेशीयलन्दननराधिपविक्टोरियाख्यमहाराजकन्धायाः कम्पनीनाममण्डलीनृपाः ॥ तदेषामधुना सार्वभौमत्वं तथापि स्वधर्माबोधेन सर्वोपद्रवराहित्येन च यवना ॥ शके १७४० ॥ तदा ब्रह्मावर्तक्षेत्रे श्रीगङ्गातीरे कारा—here the MS. breaks off.

[B. D. 91.

1265

प्रशस्तितति of चन्द्रचूड.

8¾ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; eleven lines to a page.

Pras'astitati is a composition intended to show the different forms of addressing persons of different positions, composed by Bhaṭṭa Candracūḍa in S'ake 1632. The Pras'astis are given in the following order:—

पण्डितब्राह्मणस्य, विद्वत्प्रभोः, विदुषः, सामान्यप्रभोः, पुत्रस्य पितरं प्रति, भार्याया भर्तारं प्रति, सर्वप्रभुसाधारण-प्रशस्तिः, हिन्दुबुद्धकसाधारणचक्रवर्तिप्रशस्तिः संन्यासिनः.

Ends:—

इति श्रीविद्वन्मण्डनचन्द्रचूडभट्टकृता प्रशस्तिततिः समाप्ता ।

दन्तभूपमिते शाके विह्वतावाग्धिने शुभे ।

रवौ नागतिथावेतां प्रशस्तिमलिखत्सुधीः ॥

बामोबपेज सिनियं ॥ (?)

[B. D. 65.

1266

प्रशस्ति.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; eight lines to a page.

Another treatise on the same subject.

Begins:—

श्रीमन्नन्दनन्दनपरिचरणपर्यायपर्यातामर्याद०

On fol. 9b, a reference to Vaidyanātha, author of अलंकारचन्द्रिका on कुवलयानन्द is found.

End:—

श्रीमन्महाराज इति राजप्रशस्तिः ।

[S. C. 10.

1267-1268

भाषामञ्जरी of धुण्डिराज.

10 × 4 and 14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25 and 8; 8 and 18 lines to a page. The first MS. is dated S'ake 1718.

These are two copies of Bhāṣāmañjarī, which describes in simple prose, the busy household life of a Brāhmaṇa on a festive day. The author is Dhunḍirāja, son of Raṅgabhaṭṭa. For quotations, cf. I. O., No. 4109.

Begins:—

नत्वा श्रीपतिपादपद्ममलं०

The first MS. does not contain the last verse i. e. श्रीरङ्गभट्टः; the second has got it.

[B. D. 131; ZZ. B. 4.

1269-1270

भोजप्रबन्ध of बल्लाल.

11½ × 6 and 8½ × 7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 68 and 61; about 23 and 13 lines to a page.

Two copies of the Bhojaprabandha of Ballāla (end of the 16th century, cf. Winternitz, Geschichte, III. p. 352). It is published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 32 and 159.

1271

माधवानलकथा of आनन्द.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; ten lines to a page. Dated Sāmvat 1578.

This is a love story composed by Ānanda, pupil of Vidyādhara. Published by P. E. Pavolini. Our MS. contains the story in the longer recension, for which, see I. O., No. 4083.

Ends:—

इति विद्याधरशिष्यानन्दाभिधानविरचितं माधवानल-
नाम नाटकं संपूर्णम् ।

[B. D. 208.

1272

वासवदत्ता of सुबन्धु.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 46; about 10 lines to a page. Dated Sāmvat 1692.

Vāsavadattā is a romantic tale by Subandhu. Edited by Hall, 1859; also published with commentary in the Vani Vilas Series.

[B. I. 11.

1273

वेतालपञ्चविंशति by वल्लभदास.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 53; ten lines to a page. Dated Sāmvat 1754.

Vetālapañcaviṁśati (cf. Winternitz, Geschichte III. p. 330) in an abridged form by Vallabhadāsa. See I. O., No. 4096 for quotations.

It begins:—

प्रणम्य शिरसा देवं गणनाथं विनायकम् ।

[B. D. 112.

1274

सरस्वतीकुटुम्बवाग्बिलास.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; eighteen lines to a page. Dated Sāmvat 1800.

An artificial Sanskrit composition consisting of about 56 ślokas, dealing with different topics in the manner of the Subhāṣitas.

Begins:—

काश्मीरदेशादायातं सरस्वत्याः कुटुम्बकम् ।०

Ends:—

स्त्री पुंवच्च प्रभवति यदा तस्य गेहं विनष्टम् ॥ ५६ ॥

इति श्रीसरस्वतीकुटुम्बवाग्बिलासः संपूर्णः ॥०

[B. D. 7.

1275

सिंहासनद्वित्रिंशिका.

11 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; 13 lines to a page. Dated Sāmvat 1573.

Sīnhāsanadvātriṁśikā is a collection of 32 popular tales connected with King Bhoja of Dhārā. For remarks on it, see Weber, Indische Studien, XV. p. 185 ff. and Winternitz, Geschichte, III. p. 336. Our MS. breaks off in the midst of the story of the 20th Putrikā.

Begins:—

पद्मापयोधरतटी × × × सुदित्तसुरो मधूसूदनस्य ।

व्यक्तानुरागमिव खेलदनङ्ग × × × ॥ १ ॥

× × × कुलकलकलेन वाचालः ।

आशीर्विचांसि नमतां ददान इव गणपतिर्जयति ॥ २ ॥

× × मधुना मनसि जनरञ्जनाय द्वित्रिंशसिंहासनपुत्रिका-
विचित्रालापकौतूहलमनोहरो गद्यपद्यत्रयकथाप्रबन्धः कथ्यते ।
उक्तं च । कवीश्वराणां०

The first two verses differ from those found at Weber, Indische Studien, XV. p. 209.

[B. D. 32.

1276

सुबोधकादम्बरी of देवकृष्ण.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; fifteen lines to a page. Dated S'ake 1791.

A very abridged form of the story of Bāṇa's Kādambari by Devakṛṣṇa, son of Madana.

It begins:—

पुरा विदिज्ञानगर्यां शूद्रक इति नाम्ना राजा बभूव ।०

It ends:—

श्रीकृष्णपादजलजद्वयभृङ्गवृत्तिः

श्रीमान्बभूव मदनः कविपूजिताङ्गिः ।

श्रीदेवकृष्णतनयः प्रबभूव तस्य
कादम्बरीं स विदधाति सुबोधिनीं सः ॥ १ ॥
इति श्रीदेवकृष्णविरचिता सुबोधकादम्बरी समाप्ता ।
[B. D. 275.

1277-1278

हर्षचरित of वाणभट्ट.

15½ × 7½ and 13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 29 and 16; about 15 lines to a page.

Two incomplete copies of Bāṇa's Harṣacarita. Repeatedly Published. It is translated into English by Cowell and Thomas, London, 1897. Edited with notes by Prof. P. V. Kane, 1918 and also by Prof. A. B. Gajendragadkar, 1919.

[B. D. 262.

(D) Drama.

1279

अङ्गदविष्टि (दूताङ्गद) of सुभट्ट.

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; twelve lines to a page.

Dūtāṅgada, a short drama presenting the story of Aṅgada's mediation with Rāvaṇa, composed by Subhata, who lived under Kumārapāla of Gujerat. See I. O., No. 4189 and Winternitz, Geschichte, III, p. 244. Published in the Kāvyaṃālā Series.

[B. I. 19.

1280

कंसवधनाटक of कृष्णपण्डित.

14½ × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; sixteen lines to a page.

Kaṇṣavadha is a drama in seven acts, composed by Kṛṣṇa Pandit, son of Nṛsiṅha, at the request of Giridhārin, son of Rājā Todarmalla, the minister of Akabar. See I. O., No. 4175 for quotations and also Winternitz, Geschichte, III, p. 246. Published in the Kāvyaṃālā Series.

[Z. B. 5.

1281

कर्पूरमञ्जरी of राजशेखर with टीका by धर्मचन्द्र.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Fol. 7-76; about twelve lines to a page. Dated Śaṃvat 1816.

Karpūramañjarī, a Prakrit drama in four acts by Rājas'ekhara, the author of Bālarāmāyaṇa. The work is edited in the Harvard Oriental Series by Sten Konow and Lanman. Rājas'ekhara lived about 900 A. D.

The commentary is by Dharmacandra Gaṇi, pupil of Jinasāgara of the Kharatara Gaccha. Jinasāgara established a sect of the Kharatara Gaccha in Śaṃvat 1686; see I. A. XI. p. 250. The first 6 folios of the MS. are lost.

It ends:—

इति श्रीखरतरंगणन० श्रीजिनसागरसूरिशिष्यवा०
धर्मचन्द्रगणिविरचिता महाकविश्रीराजशेखरविनिर्मितश्री-
कर्पूरमञ्जरीमहानाटिकाटीका संपूर्णा ।

संवत्सरेष्टादशषोडशाब्दे चैत्रस्य शुक्लप्रतिपत्तिताहे ।

अलीलिखत्करणो ब्रह्मदासः श्रीकर्णमिश्राथमिदं सुपुस्तम् ॥

[B. D. 65.

1282

कल्याणसौगन्धिक व्यायोग of नीलकण्ठकवि.

7½ × 6 inches; Devanagari character. Foll. 66; nine lines to a page. Dated 1923 A. D.

A copy of a drama in one act, called the Kalyāṇasaugandhika Vyāyoga, ascribed to Nīla-kantha and recently discovered by Venkātā-nātha Vidyābhūṣaṇa. It describes Bhīma's exploit at the capital of Kubera, in connection with the winning of the Saugandhika flowers for Draupadī, and his meeting with Hanūmān afterwards.

Begins:—

(नान्द्यन्ते ततः प्रविशति सूत्रधारः)

आसीद्यः स्वनिवाससैलतुलनात्प्रीतः प्रसादान्मुखो
लङ्केशस्य ससंभ्रमाचलसुतासंश्लेषसौख्यप्रदात् ॥

इदं यस्य शरोद्भुतवहे जातं पुराणं त्रयं

सोयं मुग्धशशाङ्कमण्डितजटाभारो हरः पातु वः ॥०

तदस्य नीलकण्ठनाम्नः कल्याणसौगन्धिकं नाम०

End:—

०पायाभूतः सविजयोयमजातशत्रुः ॥ इति कल्याणसौग-
न्धिकव्यायोगः ।

[S. O. 19.

1283

धनञ्जयविजय of काञ्चन.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6; eighteen lines to a page. Dated S'ake 1782.

A drama in one act, of the kind of Vyāyoga, representing the signal victory gained over the Kauravas by Arjuna, at the capital of King Virāṭa written by Kāñcana, son of Nārāyaṇa Vāgīś'vara, at the command of King Jayadeva. It is published in the Kāvya-mālā Series.

[B. D. 280.

1284

धर्मविजयनाटक of भूदेवशुक्ल with टीका by भवानीशङ्कर.

14½ × 9 inches; Devanāgarī character. Foll. 30; about 20 lines to a page.

A drama in five acts, composed towards the close of the 18th or the beginning of the 19th century by Bhudeva S'ukla. The commentary was composed by Bhavānī S'ankara, the author's pupil, in 1813 A. D. For quotations see I. O., No. 4182-83 and Weber, No. 1561. The text is published in the Grantharatnamālā, Bombay, 1889.

It ends:—

नवतर्षष्टसुधांश्चन्दे शंभुनैतद्विभाणितम् ।

मार्गमस्तककृष्णायां पंचम्यां पुस्तकं मुदा ॥ ५ ॥

इति श्रीमद्भट्टभवानीशंकरविरचितायां धर्मविजयव्याख्या-
यामर्थदीपिकायां पञ्चमोऽङ्कः ।

[ZZ. B. 5.

1285

नरकासुरवध of धर्मसुरि.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; about 18 lines to a page.

Narakāsura-vadha is a drama in a single act by Dharmasūri, son of Parvates'varasūri. The subject of the piece is Kṛṣṇa's victory over the demon Naraka. For quotations, see I. O., No. 4185. For the author's Sāhityaratnākara, see No. 161 above. Bālabhāgavata, another work of the author is mentioned here.

It begins:—

कस्तुरीपरिदिग्धमुग्धकमलावक्षोजबुद्ध्या श्रुव०

[B. D. 256.]

1286

पार्वतीपरिणय of बाणभट्ट.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; about 20 lines to a page. Dated S'ake 1787.

A drama in 5 acts representing the marriage of Siva and Pārvatī, ascribed to Bāṇabhaṭṭa. As regards the authorship, see Winternitz, Geschichte, III p. 248. Published by the N. S. Press, Bombay.

It begins:—

आदौ प्रेमरुपायिता हरमुखव्यापारलोला शनैः०

[B. D. 278.

1287

प्रबोधचन्द्रोदय of कृष्ण with प्रकाश by रामदास.

13 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 71; about 12 lines to a page. Dated Samvat 1812.

Prabodhacandrodaya, an allegorical play in six acts composed by Kṛṣṇamis'ra son of Viṣṇu, for the sake of Kirtivarman of Caṇḍella, who reigned between 1050 and 1116 A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 252 ff. The commentary is by Rāmadāsa, son of Vināyaka; cf I. O., No. 4139. Published by N. S. Press, Bombay.

The com. begins:—

रामं विनायकं वन्दे सदानन्दं गुणाकरम् ।

संसारतापसंहारकारणं विघ्नवारणम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षितरामदासविरचिते
प्रकाशाख्ये प्रबोधचन्द्रोदयनाटकव्याख्याने जीवन्मुक्ति-
निरूपणं नाम षष्ठोऽङ्कः ।

[B. D. 48.

1288

मालतीमाधव of भवभूति.

14½ × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; sixteen lines to a page.

Mālatīmādhava of Bhavabhūti. Edited with notes by Dr. Bhandarkar.

[ZZ. B. 5.

1289-1290

मिथ्याज्ञानखण्डन of रविदास.

12½ × 5½ and 14½ × 9 inches; Devanāgarī character. Foll. 6 and 5; 12 and 18 lines to a page.

Two copies of a short allegorical play in one act, by Ravidāsa who was patronised by a king of Dvārakā. The drama was revised in 1813 A. D. as is seen from the concluding verse. Cf. I. O., No. 4200 for quotations &c.

Begins:—

श्रीदेवी वः सुखायाखिलजनजननी पार्वती पावनी स्यात्०

Ends:—

इति श्रीकविरविदासविरचितं मिथ्याज्ञानखण्डनं नाम नाटकं समाप्तं ॥

नवरसवसुशशिर्वर्षे कार्तिककृष्णदले

भूतदिने बुधवारे सूर्यपुरे विमले ।

शोधः समजनि शंभुद्विजनः क्षन्तुमलं

मतिमन्तः कुर्वन्तो वसुधातलममलम् ॥

[B. D. 31; ZZ. B. 5.

1291

मुद्राराक्षस of विशाखदत्त.

14½ × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 32; sixteen lines to a page.

Mudrārākṣasa, in seven acts, by Viśākṣadatta, son of Mahārāja Pṛthu. For the date &c, see Winternitz, Geschichte III. p. 210.

[ZZ. B. 5.

1292

मुद्रितकुमुदचन्द्र of यशश्चन्द्र.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; about 18 lines to a page.

A drama in five acts by Yaśas'candra, the son of Padmacandra and grandson of Dhanadeva of the Dharkata family. It depicts the great controversial fight between Devasūri, the leader of the S'vetāmbara Jainas and Kumudacandra, the leader of the Digambara Jainas, ending in the defeat of the latter, at the court of Jayasīnha Cālukya in 1124 A. D.

It begins:—

श्रेयः कुङ्कुमांसलां त्रिजगतः कुवन्तु वो बालताम्०
कर्तानेकप्रबन्धानामत्र प्रकरणे कविः ।

अतन्द्रः काव्यमुदासु यशश्चन्द्र इति श्रुतः ॥ ७ ॥०

[B. D. 181.

1293

मृच्छकटिक of शूद्रक.

12½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 194; about 7 lines to a page.

Mṛcchakatika of S'ūdraka. Often published. Translated into English by Ryder (Harward Oriental Series, Vol. IX). As regards the relationship between Bhāsa's Cārudatta and the Mṛcchakatika, see Winternitz, Geschichte, III. p. 201 ff. and Morgenstierne, Über das Verhältnis zwischen Cārudatta and Mṛcchakatika, Leipzig, 1921. Also cf. S. K. Belvalkar, Proceedings, First Oriental Conference, vol. I. p. LI ff.

[B. D. 43.

1294

रत्नावली of श्रीहर्ष.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 14 lines to a page.

S'riharṣa's Ratnāvalī is often published. It is translated into English in Wilson's Hindu Theatre, II. p. 255 ff.

[B. D. 256.

1295

रामनाटक.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; thirteen lines to a page.

A very inferior kind of drama in one act. The author takes verses from different dramatic works and proposes to arrange them so as to suit in the context. The name of the piece is doubtful; the subject is an ordinary love-story.

Begins:—

सीतासौमित्रिकैकेयसुहृन्मारुतिसेवितम् ।

रामं नीलांबुजश्यामं पूर्णकाममुपासहे ॥ १ ॥

संगृह्य सत्कविश्लोकान् हरामि गुणिमानसम् ।

स एव समरे शूरः पराङ्मेणापि योद्धवान् ॥ २ ॥०

[B. D. 65.

1296

लटकमेलनप्रहसन of शङ्खधर.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about twelve lines to a page. Dated Samvat 1653.

A drama of the species of Prahasana in two acts, ascribed to S'aṅkhadhara, who was patronised by Govindadeva. Published by the N. S. Press, Bombay. The author lived in the 12th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 263.

[B. D. 157.

1297

वृषभानुजानाटिका of मथुरादास.

11½ × 4¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 30; nine lines to a page.

Vṛṣabhānujā is a short dramatic composition in four acts, containing the love story of Rādhā, daughter of Vṛṣabhānu, and Kṛṣṇa, by Mathurā-dāsa. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. I. 21.

1298-1299

शाकुन्तल of कालिदास with
अर्थद्योतनिका by राघव.

14½ × 9 and 13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24 and 68; about 17 lines to a page.

Two copies of Kālidāsa's S'ākuntala in the Devanāgarī recension. The second contains the commentary called Arthadyotanikā by Rāghava-bhaṭṭa and is dated S'ake 1733. See Winternitz, Geschichte, III. p. 213 ff.

[ZZ. B. 5; B. D. 275.

1300

शिवग्रामण्य of रामचन्द्र.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; eighteen lines to a page. Incomplete.

An incomplete copy of a drama called S'iva-grāmaṇya. The MS. contains three acts and a greater portion of the fourth. The plot is based on the Pauranic legend of God S'iva's exclusion from the sacrificial share by Dakṣa and the consequent fight between the two, death of Sati,

Siva's marriage with Pārvatī &c. The author is Rāmacandra.

It begins:—

गणेशं जगद्भवं तां ससृष्टृनिवासिनीम् ।

पितरं व्यम्बकेशानं तद्भक्तान्नामि देशिकान् ॥ १ ॥

ततः प्रविशति नारदः । (विद्वेषे इति पठित्वा सचिन्तं) ।
चिराय खलु कलहं विना क्षुधितमिव मे मानसं यतः ० । पुन-
र्विचिन्त्य । कं खलु कलहनाटकीयसूत्रधारमन्वेषयामि अथवा
सूत्रधारस्तावदहं भूयासं नायकस्तावदन्वेषणीयः सचाभ्युत्था-
तुकामः प्रशस्तः यतः । ०

(स्मृत्वा सहर्षम्) ईदृग्विधश्च सांप्रतं दक्षोक्ति । ततस्त्वम-
भिगम्याभिलषितं संपादयामि इति परिक्रामति । ततः
प्रविशत्युपविष्टो दक्षः । ०

नारदः—अस्ति ग्रामण्यं नाम महानुपायः तच्च सामादि-
चतुर्विधोपायानन्तर्भूतमपि महते कार्याय प्रभवति । ०

तदप्यवान्तरभेदाद्बहुविधम् ।

शास्त्राग्रामण्यमाद्यं स्वाच्छास्त्रीयं तु द्वितीयकम् ।

उपासनाजातिकर्मग्रामण्यानि सहस्रशः ॥ १९ ॥

दक्षः—(सपरितोषं)

आर्यं तदादिश्यतां कीदृशं ग्रामण्यं शिवे योजयामि ।

नारदः—श्रूयताम् ।

ग्रामण्यस्य द्द्वं मूलं कलहः संप्रकीर्तितः ।

अतश्चिच्छ्रेण केनापि पूर्वं संपाद्यतामसौ ॥ २० ॥

कलहोत्तरं कर्मग्रामण्यं शिवे प्रयोज्यम् ।

बहिष्कृतैः पिशाचकैः श्मशानवासिभिः सह ।

वसत्यतः शिवो मन्त्रे न देवताभ्रामुयात् ॥ २१ ॥

इत्येवमाद्योच्यतां जनेषु । ०

[B. D. 279.

1301

शङ्कारकोशमाण of अभिनव कालिदास.

10½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; eight lines to a page. Last folio is lost.

A dramatic composition of the type of Bhāṇa by Abhinava Kālidāsa of the Kāśyapa family; see Burnell, p. 173b.

It begins:—

यः समाहृत्य सुदृशां स्तनपीठे धनुर्धरः ।

अङ्गे शङ्कारसाम्राज्यं स्वरः स रतयेस्तु वः ॥ १ ॥

नान्यथे सूत्रधारः ।

यमालोक्य स्वस्मिन् मणिमुकुरभासि स्तनतटे०

अस्ति काश्यपगोत्रतिलकभूतः कश्चिदभिनवकालिदासो
नाम कविः । तस्य कृतिं शृङ्गारकोशं नाम भाणं प्रयोगगतो
दर्शनार्थं शिश्रानुपस्थस्येहम् । सप्रश्रयम् ।

अनुबद्धकामसूत्रः प्रतिपदसुद्धिन्नरसमयूखभरः ।

कण्ठेषु ललितगुम्फो भाणोयं भवतु भूषणं त्रिदुषाम् ७

[B. D. 208.

1302

श्यामलाभाण of चिन्तामणि.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll.
58; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1787.

A dramatic composition in one act, of the
Bhāṇa kind, describing the various activities of
people during the Navarātra festival in the city
of Kolhāpura. It was composed by Cintāmaṇi,
son of Jiva, during the reign of S'āhu, son of
S'iva, and the fifth descendent of the great S'ivāji,
in S'ake 1748, at Kolhāpura.

It begins:—

सिन्दूरगुरुलेपनाय विगलहानाय नानामर—

त्राणायासुरमर्दनाय गिरिजाप्राणाय विघ्नारये ।०

नान्यथे सूत्रधारः । सर्वतोवलोक्य । भोभोः० कोल्हा-
पुरसंज्ञिकायां नगर्यामवतीर्णायाः साक्षाद्विष्णुस्वरूपायाः
श्रीमहालक्ष्म्याः शारदनचरात्रमहोत्सवकौतुकसमालोक-
नाय० भोसलान्वयवारिनिविचन्द्रमसा जगन्महितभूम्ना
शहाजीनृपतिना विहितपालना करवीरनामनगरी ।०
किं ब्रूय ।० किमपि रूपकमभिनेतव्यमिति ॥ सूत्र० क्षणं
विचिन्त्य । किं नाम रूपकमभिनेतव्यमिति । स्वरणमभिनीय ।
भोभो सभासदः । इहैव खलु ।

क्षोणीवल्लभवल्लभो गणितविद्राजन्यजीवात्मजो
धीमान्स्वीयपितृव्यपादकमलात्संप्राप्तकर्तागमः ।

साहित्यादिकलाकलापचतुरः शाण्डिल्यगोत्रान्महा—

नव्धेरिन्दुरिवाबभूव जगतीमोदाय चिन्तामणिः ॥३॥

निर्माय नुपद्य(?) निबद्धमव्य

नानारसं विमलमन्तरह्यकविभिर्विविधप्रकारं

भाणं लघुं सुलभमर्पितवान्पुरा माम् ॥ ४ ॥

यत्रच ।

पुण्यक्षेत्रावतंसः क्षितितललिलकं श्रीनिवासाद्यभूः पृः

तत्रस्थास्तीर्थदेवद्विजमुनिभगवद्भक्तविद्वद्यतीन्द्राः ।

किंचानङ्गातिगूढागमहृदयविदो वारवध्वादिवध्व-

स्तद्वृष्टिक्षेपलुसाखिलशुभमतयो गोचराः कस्मिनोपि॥५॥

तर्हि तेनैव श्यामलाभिधेन भाणेनाद्य भवादृशां सामाजि-
कानां प्रीतिपात्रं भवामि ।०

It ends:—

शासति क्षितितलं शिवसूनु

शाहुनाञ्चि शककृच्छिवराजात् ।

पञ्चमेयमिभवेदनगेन्दौ १७४८

ज्येष्ठवद्यप्रतिपद्यखिलोभूत् ॥ ६७२ ॥

इति श्रीमज्ज्योतिर्विद्राजकुलतिलकायमानजीवज्योतिर्वित्सू-
नुचिन्तामणिविरचितः श्यामलाभाणः समाप्तिमगमत् ।
शके १७८७ क्रोधनामसंवत्सरे । श्रीमतां रावजीमहाराजानां
मूलप्रतेर्लिपीकृतोयं ग्रन्थः ॥ शके १७८७ क्रोधननामाब्दे
भाद्रपदशुक्लैकादश्यामत्र मुम्बायां प्रविष्टश्च ॥

[B. D. 278.

1303

हनूमन् नाटक (महानाटक).

14½ × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll.
35; seventeen lines to a page.

Hanūman Nāṭaka in 14 acts. See I. O., No.
4147 and Winternitz, Geschichte, III. p. 243.

[ZZ. B. 5.

1304

हनूमन् नाटक (महानाटक).

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 93; about 8 lines to a page.

Another copy in 15 acts. Act XV consists of
praises offered to Rāma by celestial beings, in 22
s'lokas.

It ends:—

रचितमनिलपुत्रेणाय वाल्मीकिनाद्यौ

निहितमस्तुपुण्यं प्राञ्जलानाटकं यत् ।

सुमतिनृपतिभोजेनोद्धतं (तत्) क्रमेण

प्रथितमिह हि विश्वं मिश्रकाशीश्वरेण ॥

इति श्रीब्रह्मादिकृतस्तुतिर्वैकुण्ठविजयो नाम पञ्चदशोऽङ्कः ।

See Winternitz, Geschichte, III. p. 244.

[S. C. 10.

PART VII.—STOTRA.

N. B. Important Stotras are marked with asterisks ; quotations from these are given below.

No.	Name	Source or author	folios & lines	size	place
1305	गुरुपद्धति	from पञ्चपुराण	5× 8	9 ×4	B. D. 233
1306	कालीस्तवस (seven)	„ रुद्रयामल	15×10	10½×5½	B. D. 33
1307	*कृष्णकर्णामृतस्तोत्र	by त्रिवन्मङ्गल	23× 6	9 ×4¼	B. D. 140
1308	गणेशकवच	from गणेशपुराण	1×25	8¼×4	B. D. 213
1309	*गणपतिस्तोत्र	composed Sam. 1785	10× 7	10 ×4	B. I. 143c
1310	गणपतिऋणमोचनस्तोत्र	Be:- सरामि देवदेवेश०	2×23	6¼×3¾	B. D. 203
1311	गणपति and मङ्गलस्तवस	Be:- महादेव०	1×15	7½×4¼	B. D. 107
1312	गणपतिसहस्रनाम	from पञ्चपुराण	24× 6	9¼×3½	B. D. 233
1313	*गणेशसहस्रनाम with खद्योत	from गणेशपुराण com. by भास्करराय	34×15	8½×4	B. D. 172
1314	गणपतिस्तोत्र	by वेदव्यास	4× 8	6 ×4	B. D. 203
1315	गायत्रीसहस्रनाम	from रुद्रयामल	12× 9	10 ×3¾	B. D. 206
1316	चन्द्रकवच	from ब्रह्माण्डपुराण	4× 7	5½×3½	B. D. 203
1317	ताण्डवस्तोत्र	by शंकराचार्य	3× 9	7¼×4	B. D. 180
1318	त्रिपुराहृदय	from रुद्रयामल	5× 9	8¼×4	B. D. 79
1319	„	„ दक्षिणामूर्तिसंहिता	22×10	8¾×4	B. D. 79
1320	त्रैलोक्यमोहनकवच	„ रुद्रयामल	9× 7	8¼×4	B. D. 213
1321	दक्षिणामूर्तिकवच	×	6× 7	6½×4	B. D. 189
1322	„	from चिदम्बरनटतन्त्र	8× 7	6½×4	B. D. 189
1323	दत्तात्रेयमहासिद्धिमन्त्र		7× 6	5½×3½	B. D. 203
1324	दशहरास्तोत्र	from भविष्योत्तरपुराण	8× 5	8 ×3½	B. D. 180
1325	देवीसूक्त	„ रुद्रयामल	23× 7	5½×3½	B. D. 203
1326	धनदाकवच	„ „	3× 7	6½×4	B. D. 189
1327	नृसिंहकवच	by प्रह्लाद	4× 8	8¼×3	B. D. 182
1328	नृसिंहस्तवराज	from रुद्रयामल	4×10	8¼×3	B. D. 213
1329	पञ्चमुखीहनुमत्कवच	from सुदर्शनसंहिता	9× 7	6½×4	B. D. 189
1330	„	„	6× 7	5¼×3¼	B. D. 233
1331	परमहंसस्तोत्र	from डामरतन्त्र	6× 7	9½×4¼	B. D. 233
1332	*पीयूषलहरी	by धनराज	5× 4	7½×4½	B. D. 233
1333	प्रत्यङ्गिरासूक्त	of the पिप्पलादशाखा	36× 7	6½×4	B. D. 189
1334	„ „ छन्दऋषि	×	23× 7	6½×4	B. D. 189
1335	„ „ „	×	16× 7	6¼×3¾	B. D. 203
1336	„ „ (तन्त्रोक्त)	from कुङ्कितातन्त्र	31× 7	6¼×3¾	B. D. 203
1337	„ „ „	„ चामुण्डाशूलपाणितन्त्र	6× 9	6 ×3¾	B. D. 22
1338	प्रत्यङ्गिराहृदय	Be:- मन्दरस्थं०	7×11	8½×4	B. D. 213
1339	*प्रणामस्तोत्र	by श्यामवेद	2×11	9 ×4¼	B. D. 140
1340	बन्दीमोचनस्तोत्र	from सुदर्शनसंहिता	5× 7	6½×4	B. D. 189
1341	भवानीसहस्रनाम	„ रुद्रयामल	21× 7	9¼×4¼	B. D. 221
1342	मणिकर्णिकास्तोत्र	by शंकराचार्य	2×31	8¼×4	B. D. 169
1343	महाकालीप्रकरण	from रुद्रयामल	4× 7	6½×4	B. D. 189

No.	Name	Source or author	folios & lines	size	place
1344	महाकालीहृदय	from रुद्रयामल	7× 7	6½×4	B. D. 189
1345	महामृत्युंजयजपविधान	×	5× 8	7½×3½	B. D. 200
1346	महालक्ष्मीहृदय	from आथर्वणरहस्य	25× 8	6½×4	B. D. 189
1347	*मातङ्गीकवच and मातङ्गीस्तोत्र	from रुद्रयामल by शंकराचार्य	8× 7	5½×3½	B. D. 203
1348	यमगीतास्तोत्र	from स्कन्दपुराण	3× 9	7¼×3¾	B. D. 180
1349	राधासहस्रनाम	„ रुद्रयामल	22×10	7¾×4	B. D. 140
1350	राजराजेश्वरीस्तोत्र	by शंकराचार्य	3×11	8 ×4¼	B. D. 179
1351	*लघुस्तव	„ लघ्वाचार्य	5× 8	10 ×4¼	B. D. 191
1352	ललितासहस्रनाम	from ब्रह्माण्डपुराण	32×10	8¼×4	B. D. 213
1353	ललितासहस्रनामावलि	×	22×14	12 ×6	B. D. 283
1354	*वायुस्तुति	by केशव	18× 7	7 ×4	S. C. 10
1355	विष्णुपादादिस्तोत्र with सुखबोधिनी	text by शंकराचार्य, com. by परमानन्द	14×17	13½×8½	B. D. 279
1356	विष्णुसहस्रनाम with टीका	text from पद्मपुराण, com. by शंकराचार्य	57×12	14 ×5½	B. D. 135
1357	विष्णुसहस्रनामावलि	from महाभारत	15× 7	9½×4¼	S. C. 10
1358	वीरेश्वरस्तोत्र	„ स्कन्दपुराण	2× 9	8½×4¼	B. D. 213
1359	शान्तिस्तोत्र	„ रुद्रयामल	4×10	5 ×3½	B. D. 203
1360	*शारदास्तोत्र	by ब्रह्मा	2×15	5½×3½	B. D. 189
1361	*शारदास्तोत्र	by ब्रह्मा	5× 8	9 ×4	B. D. 233
1362	शालिग्रामस्तोत्र	from भविष्यपुराण	4× 8	8¾×4¼	B. D. 140
1363	शिवपञ्चाक्षरीअष्टक	×	1×17	9¼×4¼	B. D. 221
1364	„ and निरञ्जनाष्टक	by शंकराचार्य	2× 9	7½×4½	B. D. 47
1365	शिवसहस्रनामावलि	from महाभारत	16× 7	9½×4¼	S. C. 10
1366	शीतलाष्टक	„ स्कन्दपुराण	2×10	8¼×4	B. D. 182
1367	„	„ „	12× 6	5½×3½	B. D. 203
1368	श्यामलादण्डक	by कालिदास	4×10	8½×4	B. D. 187
1369	श्यामासहस्रनाम	from रुद्रयामल	4×14	10 ×4¼	B. D. 232
1370	श्रीसूक्त	×	2×10	8¼×3¾	B. D. 182
1371	षडाम्नायस्तोत्र	×	6× 6	6½×4	B. D. 203
1372	संकटहरणस्तोत्र	by शंकराचार्य	4× 8	6¼×3¾	B. D. 203
1373	*सरस्वतीस्तोत्र	by आश्वलायन	5× 9	7 ×4	B. D. 180
1374	सिद्धलक्ष्मीस्तोत्र	from ब्रह्माण्डपुराण	7× 7	6¼×4	B. D. 203
1375	सूर्यकवच	„ स्तोत्ररत्नाकर	2× 8	8½×3½	B. D. 213
1376	सूर्यसहस्रनामस्तोत्र	from भविष्योत्तरपुराण	6×13	10¼×4¼	B. D. 195
1377	„ नामावलि	×	11×11	10 ×4½	B. D. 303
1378	*सौन्दर्यलहरी with टीका	text:-शंकराचार्य com:-कैवलयाश्रम	61×10	13 ×5	B. D. 48
1379	*स्तवमाला	×	47× 8	9 ×4¼	B. D. 140
1380	हनुमदस्त्रस्तोत्र	×	2× 8	8¼×4	B. D. 182
1381	हनुमत्कवच	from ब्रह्माण्डपुराण	7×10	8½×4	B. D. 213
1382	हरिद्रापार्थिवपूजा & महादेवाष्टोत्तरशतनाम	×	3×10	8½×4¼	B. D. 233

No. 1307:—See I. O., 3900-3903; Our MS. contains only the first of the three S'atakas. This has 112 S'lokas. Bilvamaṅgala, the author, lived in the 11th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 124. Also cf. No. 1177 above.

No. 1309:—Begins:—सदानन्दाकारं० The MS. is dated Samvat 1797; fol. 9 is missing.

Ends:—स्तुतिस्त्वेषाविश्वेश्वरवरनगर्या निवसता
शरेभागेन्द्रदे १७८५ विलसति विभोर्विक्रमशकात् ।
मधौ मासे शुक्ले भवदमलतीर्थ्या विरचिता
मया युष्मत्प्रीत्यै सुखयतु सदास्मान्निशस्त्रिणी ॥ ५३ ॥

No. 1313:—Bhāskararāya was the son of Gambhīrarāya. He lived in the beginning of the 18th century. See above No. 920.

The com. begins:—गणेशो वः पायात्०

It ends:—संप्रदायजुषामेष खद्योतो लोकबान्धवः ।
ग्रन्थविस्तरलुब्धानां खद्योतो ज्योतिरि(?)गणः ॥ २ ॥

No. 1332:—Begins:—अये मातर्गङ्गे भवभयविभङ्गे सुवरदे०

Ends:—अघौघघ्नी पुण्या शुचिवरदपीयूषलहरी
यदेषा श्रीधर्माङ्गदजधनराजेन रचिता ।०

No. 1339:—Begins:—ॐ नमो विश्वरूपाय विश्वस्थित्यन्तहेतवे ।० It contains 12 stanzas.

No. 1347:—मातङ्गीस्तोत्र by शंकराचार्य begins:—कलाधीशोत्तंसा०

No. 1351:—See Bod., No. 1477 (7) and Aufrecht, Leipzig Catalogue, p. 139. The Stotra in our MS., which is at least 300 years old, has only 21 stanzas.

No. 1354:—The author is Kes'ava, son of Subramhaṇya and a follower of Madhvācārya.

No. 1360:—Begins:—शुक्लं ब्रह्मविचारसारपरमामाद्यां जगद्भाषिणी०

No. 1361:—This शारदास्तोत्र differs from the last one. This was composed in Samvat 1537.

Begins:—कमलभूतनयामुखपङ्कजे०

Ends:—मुनिविलोचनबाणमहीसमे नभसि मासि तिथौ प्रतिपद्भौ ।०

No. 1373:—Sarasvatīstotra of Ās'valāyana consists of 10 R̥gvedic Mantras namely VI. 61. 4; V. 43. 11; I. 3. 10; I. 3. 11; I. 3. 12; I. 164. 45; X. 71. 4; VIII. 100. 10; VIII. 100. 11 and II. 41. 16, together with 10 more s'lokas in the classical Anuṣṭubh metre. The Phalaś'ruti at the end consists of 15 stanzas and ends as follows:—इत्याश्वलायन इदं निजगाद देव्याः

स्तोत्रं समस्तफलभोगनिदानभूतम् ।

एतत्पठन्निजवरः शुचितामुपेत्य

सन्ध्यासु वाञ्छितफलान्युपयाति शीघ्रम् ॥

No. 1378:—See Bik., p. 245.

No. 1379:—See I. O., No. 3943. Our collection contains:—स्मरणमङ्गलस्तोत्र; मनःशिक्षा of रघुनाथ गोस्वामि; चैतन्यदेवस्तोत्र; महानन्दाख्यस्तोत्र; कृष्णस्तोत्र; प्रणामप्रणयस्तोत्र; राधाष्टक; राधा-कुण्डाष्टक; यमुनाष्टक; ललिताद्यराधासखीस्तोत्र; प्रेमानुतरसायनस्तोत्र; हरिकुसुमस्तवक; मुकुन्दमुक्तावलि; चाटुपुष्पाञ्जलि; चैतन्यशतनाम; नित्यानन्दचन्द्राष्टोत्तरशतनाम; अद्वैतचन्द्राष्टोत्तरशतनाम; गौरभावाभूत; राधाकृष्णचिन्हमाहात्म्य and शिक्षा.

INDEX OF WORKS

(Vols. I and II.)

N. B. The figures refer to the numbers of Mss.

अग्निपुराण	892	अष्टाङ्गसंग्रह	162	आह्निककमलाकर	668
अग्निष्टोम औद्गात्र	542-543	अष्टाङ्गहृदय with सर्वाङ्गसुन्दरी	163	आह्निकचन्द्रिका	669
अग्निहोत्रहोम	544-546	अष्टाध्यायी	27-29	आह्निकपद्धति	670
अङ्गद्विष्टि	1279	अष्टाध्यायी with काशिका	35-36	आह्निकप्रयोग	671
अज्ञानबोधिनी	1094	„ with शब्दकौस्तुभ	37	आह्निकसूत्र (गौतम)	651
अतिपवित्रेष्टिहोत्र	547	अष्टावक्रगीता	1098	इन्द्रजालतन्त्र	429
अत्यग्निष्टोमादिप्रयोग	548	अष्टोत्तरीदशाक्रम	347	उक्तिरत्नाकर	103
अथर्ववेदपदपाठ (शौनक)	457	अस्तोदयाधिकार	214	उत्तङ्कदर्पण	166
अथर्ववेदसंहिता (पैप्पलाद)	456-456A.	आकाशभैरवकल्प	832	उत्सर्गकमलाकर	672
अद्भुतशान्ति	749	आगमकल्पलता	808	उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग	756-760
अद्वैतसिद्धि	1095	आग्रयणहोत्रप्रयोग	550 ; 555	उदकशान्तिप्रयोग	761
अनन्तव्रतकथा	750-751	आग्रयणप्रयोग	553-554	उदारराघव with टीका	1162
अनेकार्थतिलक	89	आग्नीध्रप्रयोग	551-552	उद्गातृत्वप्रायश्चित्त	562
अनेकार्थध्वनिमञ्जरी	90-91	आतुरसंन्यास	755	उपचारसार with गूढप्रकाशिका	167
अनेकार्थसंग्रह with टीका	92	आत्मज्ञानोपदेश	1111	उपदेशकाण्ड	898
अनेकार्थसंग्रहशेष	93	आत्मतत्त्वविवेक	1011-1012	उपदेशसाहस्री with टीका	1101-1103
अन्तर्मातृका	789	„ „ विवृति	1013	उपनिषत्समुच्चय	472-473
अन्येष्टिपद्धति	665-666	आत्मबोध	1094	उपवनविनोद (from शार्ङ्गधरपद्धति)	1229
अन्योपदेशशतक	1161	आत्मार्कबोध	1099-1100	उपशमप्रकरण with टीका	1121
अन्वारम्भणीहोत्र	549-550	आत्रेयसंहिता	164-165	उपाङ्गललितापूजा	792
अभिधानचिन्तामणि	94-100	आथर्वणरहस्य	816; 856-857	उद्गुण्टवादिमुखकीलक	299
„ „ with टीका	101	आदित्यपुराण	998	ऊहगान	563
अमरकोश with टीका	102	आदिवराहपुराण	958-959	ऋक्तन्त्रव्याकरण	483
अमृतनाद उपनिषद्	470	आधानउद्गातृत्वप्रयोग	559-560	ऋग्वेदपदपाठ	438-440
अमोघनन्दिनीशिक्षा	9	आधानकारिका	556	ऋग्वेदप्रातिशाख्य	484
अयोध्याखण्ड	893	आधानप्रयोग	557	ऋग्वेदवर्णक्रम	484
अयोध्यामाहात्म्य	894	आधानादिहोत्रप्रयोग	558	ऋग्वेदसंहिता	435-437
अर्कविवाह	752	आपस्तम्बगृह्यसूत्र	644	ऋक्संहिता with सायण	441-447
अर्चिरादिमार्गविभव	1132	आपस्तम्बश्रौतसूत्र	502	एकादशिनीप्रयोग	764
अलंकारतिलक	125	आपस्तम्बश्रौतसूत्र with वृत्ति	503	एकादशीनिर्णय	763
अलंकारमञ्जरी	126	आशौचसंग्रहत्रिशच्छोकी	667	ऐतरेय आरण्यक	468
अल्लोपनिषद्	471	आश्वयुजिप्रयोग	561	ऐतरेय ब्राह्मण	458-459
अवधूतगीता	1096	आश्वलायनगृह्यकारिका	648	„ „ with भाष्य	460
अवधूतानुभूति s. अष्टावक्रगीता		आश्वलायनगृह्यसूत्र	645-646	ओषधिनाममाला	168
अवन्तिखण्ड	895	„ „ with टीका	647	औपासनहोम	564
अविमुक्तनिश्चितसार	1097	आश्वलायनश्रौतसूत्र	504-508	कंसवधनाटक	1280
अश्वत्थोद्यापन	753	„ „ with टीका	509-512	कंसवधमहाकाव्य	1163
अश्वत्थोपनयनपद्धति	754	आषाढमाहात्म्य	896	ककारादिकालीसहस्रनाम	810
अश्वशास्त्र	427	आसुरीमहाप्रयोग	809	कक्षपुट	811

कथासरित्सागर	1164	कालीसहस्राक्षरीमन्त्र	818	कौशिकगृह्यसूत्र	649-650
कदलीव्रतकथा	765	कालीस्तव	1306	कमदीपिका	819
कपिलाषष्ठीव्रतकथा	767	काव्यकल्पलता	130	क्रियाकलाप	79
कपिलाषष्ठीव्रतपद्धति	768	„ „ with टीका	131-133	क्षीराण्व	404
कपिलाषष्ठीव्रतपूजा	766	काव्यप्रकाश with टीका	134-135	क्षुरिकोपनिषद्	474
करङ्किणीतन्त्र	865	काव्यप्रदीप with उद्योत	136	क्षेमकौतूहल	170
करणकुतूहल	216-219	काव्यानुशासन with टीका	137-138	खड्गमालामन्त्र	820-821
„ „ with टीका	220-221	काव्यालंकार with वृत्ति	140	खण्डप्रशस्ति	1180-1181
करणकौस्तुभ	222	काशीखण्ड with टीका	903-904	„ with टीका	1182
करणप्रकाश	223	काशीनित्यषोडशयात्रा	769	खेटकृति	227
„ „ with प्रभा	224	काशीमाहात्म्य	905	गणकप्रकाश	228
करपञ्चङ्ग	225	कादमीरमाहात्म्य s. नीलमतपुराण		गणपतिऋणमोचनस्तव	1310
करवीरमाहात्म्य	899	किरातार्जुनीय with टीका	1168-1169	गणपतिखण्ड	909
करवीरमाहात्म्यपुराण with टीका	900	कीर्तिकौमुदी	1170	गणपतिसहस्रनाम	1312
कर्णचम्पू	1243	कीर्तिलता	1171-1172	गणपतिस्तोत्र	1309; 1311; 1314
कर्पूरमञ्जरी with टीका	1281	कुण्डकल्पद्रुम	414	गणपाठ	31
कर्मदीपिका	673	कुण्डपरिमाण	415	गणरत्नमहोदधि	80
कल्पसूत्र (tantric)	812	कुण्डभास्कर on कुण्डोद्योत	416	गणहोमप्रयोग	569-570
कल्याणसौगन्धिकव्यायोग	1282	कुण्डमण्डपकौमुदी	417	गणपतिसारसंग्रह	229-230
कविकल्पद्रुम	78	कुण्डमण्डपदर्पण with टीका	418	गणेशकवच	1308
कवीन्द्रचन्द्रोदय	1165	कुण्डमण्डपलक्षण	419	गणेशसहस्रनाम with खद्योत	1313
कातन्त्रव्याकरण with टीका	21-22	„ „ with टीका	420-421	गद्निग्रह	211
कात्यायनश्रौतसूत्र	513	कुण्डमार्तण्ड	422	गदविनिश्चय s. माधवनिदान	
„ „ with टीका	514	कुण्डरत्नाकर	423	गद्यामाहात्म्य	910
कात्यायनीशिक्षा	2; 13	कुण्डार्क	424	गरुडपुराण	911
कादम्बरी with टीका	1255	„ with मरीचिमाला	425	गर्गमनोरमा	379
कादम्बरीकथासार	1166	कुण्डोद्योत with कुण्डभास्कर	416	गाथासप्तशती with टीका	1183-1185
कादिमततन्त्र	813	कुमारसंभव	1173-1174	गायत्रीपद्धति	822-823
कामकला	814	„ „ with टीका	1175-1176	गायत्रीपुरश्चरणपद्धति	824
कामसमूह	1167	कुमारिकाखण्ड	906	गायत्रीपुरश्चरणविधि	825-826
कामसूत्र with जयमंगला	127-128	कुवलयानन्द	141-142	गायत्रीरहस्य	827
„ „ प्रौढप्रिया	129	कूष्माण्डहोमप्रयोग	566-568	गायत्रीसहस्रनाम	1315
काम्बोजप्रकाश	1149	कृत्यरत्नावली	678	गायत्रीसाम	571
काम्येष्टिविधान	565	कृष्णकर्णामृतस्तोत्र	1177; 1307	गरुडपुराणान्तर्गतवैद्यकशास्त्र	171
कायस्थोत्पत्ति	902	कृष्णचरितामृत	1178	गार्ग्यसंहिता	300
कालज्ञान	394	कृष्णशतक	1179	गीतगङ्गाधर	1186
कालज्ञानविचार	169	कृष्णामाहात्म्य	907	गीतगोविन्द	1187-1190
कालतत्त्वविवेचन	674	केतूदयफल	300	„ with टीका	1191-1193
कालनिर्णय	675-679	केरलीग्रन्थ s. जातकचन्द्रिका		गीतासार (ओङ्कारमाहात्म्य)	897
कालिकापुराण	901	केशवीशिक्षा	3	गुरुपद्धति	1361
कालिशाबर	829	कोकिलामाहात्म्य	908	गुरुमन्त्र	828
काली ऋद्धशनित्यामन्त्र	815	कोदण्डमण्डन	428	गृह्यामिसागर	679-680
काली ऋद्धदशीयन्त्र	816	कौतुकचिन्तामणि	226	गोत्रप्रवरनिर्णय	681
कालीपूजापद्धति	817	कौलादर्श	877	गोदानप्रयोग	770

गोपालकारिका	572	जातककल्पवल्ली	349	तिथिनिर्णय	308
गोपीगीत	942	जातकचन्द्रिका	350-352	तिथिनिर्णयोद्धार	309
गोरक्षशतक	1073	जातकतिलक	353	तिथ्यादिकामधेनु	242
गोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपान	829	जातकपद्धति	354-356	तुलस्युद्वाहप्रयोग	773
गौतमीशिक्षा	13	„ with गणिततत्त्वचिन्तामणि	357	तृचाकल्पपद्धति	774
गौरीयामल	818	जातकप्रकरण	358	तृचाकल्पविधानप्रयोग	835
ग्रहणलिखनानुक्रम	231	जातकामरण	359-360	त्रिकाण्डमण्डन	688
ग्रहप्रबोध	232	जातकार्णव	361	„ with टीका	689
„ with उदाहरण	233	जातकालङ्कार	362	त्रिकूटारहस्य	836
ग्रहफला	348	जातकालंकारकर्म	363	त्रिपुरसुन्दरी उपनिषत्	476
ग्रहभावप्रकाश S. भुवनदीपक		जातिविवेक	684-685	त्रिपुरसुन्दरीपूजापद्धति	837
ग्रहयज्ञ	771	जातिस्मरणतीर्थमाहात्म्य	914	त्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धति	838
ग्रहलाघव	234	जाममञ्जरी	1196	त्रिपुराहृदय	1318-1319
ग्रहागमकुतूहल S. करणकुतूहल		जीवत्पितृकर्मनिर्णय	686	त्रिपुरी	1111
घेरण्डसंहिता	1074	जैनेन्द्रव्याकरण	23	त्रिवेणिका	143
चकराजन्यास	830	जैमिनीयन्यायमालाविस्तार	1087-1090	त्रिशतीस्तोत्र	1305
चण्डीस्तोत्रप्रयोगविधि	831	ज्ञानेश्वरीसारबृहद्भुक्ति	974	त्रैलोक्यमोहनकवच	1320
चतुर्वर्गचिन्तामणि (प्रतिष्ठाखण्ड)	682	ज्योतिर्निबन्ध	258; 315	त्वरितरुद्रविधान	839
चतुर्विंशतिमतव्याख्या	683	ज्योतिर्विदाभरण	235	दक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धति	841
चन्द्रकवच	1316	ज्योतिषम्	8; 9	दक्षिणकालीमहायन्त्र	840
चमत्कारचिन्तामणि (भावाध्याय)	301	ज्योतिषकल्पतरु (लौकिकस्कन्ध)	302	दक्षिणामूर्तिकवच	1321-1322
चम्पूरामायण	1253	ज्योतिषरत्नमाला	303-304	दक्षिणामूर्तिसंहिता	842
चयनप्रयोग	573	ज्योतिषसारसंग्रह	305	दत्तात्रेयमहासिद्धिमन्त्र	1323
चरकसंहिता	172	ज्योतिष्टोमस्तोमयोग	580	दमयन्तीकथा	1244-1247
„ with टीका	173	तत्त्वचिन्तामणि with टीका	1014-1030	„ with टीका	1248
चरणव्यूह	485-486	तत्त्वत्रय	1133	दर्शपूर्णमासकारिका	581
„ with टीका	487	तत्त्वबोध	1106	दर्शपूर्णमासप्रयोग	583-587
चलार्चा	772	तत्त्वबोधिनी on सिद्धान्तकौमुदी	44-46	„ „ प्रायश्चित्त	588-589
चातुर्मास्यप्रयोग	574-575; 577-578	तत्त्वमुक्तावली	687	„ „ याजमान	590
चातुर्मास्यमाहात्म्य	912	„ S. मायावादसंदूषणी		„ „ हौत्रप्रयोग	582; 591
चातुर्मास्ययाजमानप्रयोग	576	तत्त्वविवेक	1104	दशकुमारचरित	1256-1258
चातुर्मास्यहौत्र	579	तत्त्वसमास with टीका	1065-1067	दशरथललितकथा	775
चिकित्साकलिका	174	तत्त्वालोक with टीका	1105	दशरथललितापूजा	776
चौरपञ्चाशिका	1194-1195; 1204	तन्त्रराजतन्त्र	813	दशहरास्तोत्र	1324
छन्दःसूत्र	113	तन्त्रसार	834; 848	दशज्ञललिताव्रतकथा	777
छन्दोमञ्जरी	114	तर्कभाषा	1032-1033	दानखण्डोक्तदानमन्त्र	778
छन्दोनुशासन with वृत्ति	115	„ with टीका	1034-1035	दानचन्द्रिका	690
छन्दोग्योपनिषद्भाष्य	475	तर्कसंग्रह with टीका	1036-1038	दूताङ्गद	1279
जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र	832-833	ताजिकवर्षफलपद्धति	306	हर्गल	243
जगन्नाथमाहात्म्य	913	ताजिकसार with टीका	307	देवताध्यायब्राह्मण	461
जटाधिकार	488	ताण्डवस्तोत्र	1317	देवीभागवत	916
जटापटल (व्याडि) with टीका	491	तापीमाहात्म्य	915	देवीमाहात्म्य (सप्तशती)	917-918
„ (हयग्रीव)	489-490	तार्किकरक्षा	1039	„ with टीका	919-920
जयमङ्गला (on कामसूत्र)	127-128	तिथिकल्पद्रुम	236	देवीसूक्त	1325

देशीशब्दसंग्रह with वृत्ति	104-106	निरुद्धपशुबन्धप्रयोग	595-599	पाण्डुरङ्गमाहात्म्य	929
दैवज्ञवल्लभ	310	निर्णयतत्त्व	313	पाणिनीयपरिभाषा with वृत्ति	49
द्रव्यगुणशतश्लोकी	175	निर्णयसिन्धु	695-696	पाणिनीयशिक्षा	6-10
द्रव्यशुद्धिदीपिका	1137	निर्दोषवास्तु	411	पातञ्जलमहाभाष्य	47-48
द्वारकामाहात्म्य	921	नीतिमयूख	697-698	पारस्करगृह्यसूत्र	652
द्वादशाह ऊद्गातृत्वप्रयोग	592	नीति and शृङ्गारशतक	1197-1199	पाराशरीशिक्षा	11
द्वादशाहसाम	593	नीलमतपुराण	925	पार्थिवपूजनपद्धति	847
द्विरूपकोश S. शब्दभेदप्रकाश		नृसिंहकवच	1327	पार्वतीपरिणय	1286
धनञ्जयविजय नाटक	1283	नृसिंहचम्पू	1249	पाशककेवली	386-387
धनदाकवच	1326	नृसिंहप्रबन्ध	1250	पिठोरीव्रतकथा	783
धनुर्मासमाहात्म्य	922	नृसिंहस्तवराज	1328	पिण्डपितृयज्ञप्रयोग	603
धन्वन्तरीयनिघण्टु	176-177	नृसिंहायुताक्षरमहामन्त्र	846	पितृमेघ	462
धर्मकारिका	691	नृसिंहोत्तरतापनीय उपनिषद्	478	पितृसूक्तमन्त्र	604
धर्मविजयनाटक with टीका	1284	नैषधीयचरित	1200-1202	पीयूषलहरी	1332
धर्मशास्त्रसंग्रह	692	न्यायदीपिका	1040	पुनराधाननिमित्तानि	605
धर्मसर्वस्व	693-694	न्यायविन्दु	1041	पुनराधेयप्रयोग	606-607
धातुपाठ	30	„ with टीका	1042	पुरुषार्थप्रबोध	699
धातुपारायण	74	न्यायसंग्रह with मञ्जूषा	76	पुरुषोत्तममाहात्म्य	913; 930-31
धिकोटिकरण	244	न्यायसार with टीका	1043	पुष्टिप्रवाहमर्यादा	1138
धूर्गान or धुरागान	594	न्यायसिद्धान्तमञ्जरी	1044	पुष्टिमार्गलक्षण	1139
ध्रुवभ्रमणयन्त्र	245	„ with टीका	1045	पूर्णदीक्षापद्धति	848
नन्दिकेश्वरकाशिका with टीका	81	न्यायसूत्र	1046	पूर्वमीमांसासूत्र with शाबरभाष्य	1091
नन्दिताव्य with टीका	116	„ with टीका	1047-1048	पूर्वोदन्तवर्णन	1264
नरकासुरवध	1285	पञ्चतन्त्र	1259-1263	पौण्डरीकप्रयोग	608
नरपतिजयचर्या	380-384	पञ्चतारास्पष्टीकरणसारणी	246	प्रकृतिखण्ड (of ब्रह्मवैवर्तपु०)	932
नर्मदामाहात्म्य	923	पञ्चदशी with टीका	1107-1109	प्रक्रियाकौमुदी	38-39
नलचम्पू see दमयन्तीकथा		पञ्चपादिकाविवरण with टीका	1119	प्रणामस्तोत्र	1339
नवग्रहफलानि	364	पञ्चमहायज्ञपद्धति	781	प्रतापनारसिंह	700-703
नवग्रहस्थापना	779	पञ्चमुखीहनुमत्कवच	1329-1330	प्रतापरुद्रयशोभूषण	144
नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता	780	पञ्चरात्रागम	922	प्रतिष्ठानमाहात्म्य	933
नाभिविद्यामन्त्र	843	पथ्यापथ्यनिघण्टु S. द्रव्यगुणशतश्लोकी		प्रतिष्ठामयूख	704
नारचन्द्र ज्योतिषसार with टीका	311	पदार्थमाला with टीका	1049	प्रतिहार	609
नारदपुराण	986	पद्धतिभूषण	314; 365	प्रतोदयन्त्र	245
नारदसंहिता	312	पद्धतिरत्नावली	366	प्रत्यङ्गिराछन्दऋषी	1334-1337
नारदीयशिक्षा	4; 5	पद्मपुराण	894; 899; 902; 926; 934; 980; 985; 1004; 1009.	प्रत्यङ्गिरापुरश्चरणपद्धति	849
नारायण अथर्वशीर्ष उपनिषद्	477	परमहंससंध्योपासन	782	प्रत्यङ्गिरासूक्त	1333
नासिकेत उपाख्यान	924	परमहंसस्तोत्र	1331	प्रत्यङ्गिराहृदय	1338
निघण्टु	15; 16	परशुरामकल्पसूत्र S. कल्पसूत्र		प्रदोषनिर्णय	784
नित्याकवच	844	पराशरपुराण	927	प्रबोधचन्द्रोदय with टीका	1287
नित्योत्सवनिबन्ध	845	पराशरस्मृति	658	प्रमाणलक्षण	1050
निमित्त	385	परिभाषा	34	प्रयागमाहात्म्य	934
निरञ्जनाष्टक	1364	पवनपावनप्रयोग	600-602	प्रयोगरत्न	705-706
निरुक्त	17-19	पाण्डवगीतास्तोत्र	928	प्रयोगरत्नभूषा	610-611
„ with टीका	20			प्रयोगविवेक	82

प्रयोगसार	612-613	ब्रह्मसिद्धान्त शाकलीय	248-249	भोजप्रबन्ध	1269-1270
प्रवरगण	707	„ (by ब्रह्मयुग)	250	मकरसंक्रान्तिफल	315
प्रशस्ति	1266	ब्रह्मसूत्र	1113	मङ्गलव्रतकथा	791
प्रशस्तिरति	1265	„ with शांकरभाष्य	1114-1118	मणिकर्णिकास्तोत्र	1342
प्रस्थानभेद	1110	ब्रह्माण्डपुराण	830; 924; 933; 960-	मण्डपकुण्डसिद्धि	426
प्रह्लादसंहिता	921		963; 1001	मण्डलदेवता	792
प्राकृतलक्षण	83	ब्रह्मावास s. अविमुक्तिनिश्चितसार		मण्डलविचार	316
प्राक्प्रसंग	529-530	ब्रह्मोत्तरखण्ड	940-941	मण्डलीकनुपचरित	1210-1211
प्राणप्रतिष्ठामन्त्र	789-790	भक्तिरत्नावलि with टीका	1150	मतपरीक्षा	1159
प्रायश्चित्तकुतूहल	614-620	भक्तिसूत्र	1151	मतोपन्यास	1160
प्रायश्चित्तप्रदीप	622	भक्तिहंस	1141	मत्स्यपुराण	957
प्रायश्चित्तमयूख	708-709	भक्तिहेतुनिर्णय with टीका	1142	मथुरामाहात्म्य	958-959
प्रासादमण्डन	405-407	भगवद्गीता	968	मदनपारिजात	710-711
प्रासादोद्यपनप्रतिष्ठा	785	„ with टीका	969-973	मदनबोधिनी	1212
प्रास्ताविककाव्य	1203	भगवन्नामकौमुदी with टीका	1152	मदनविनोदनिघण्टु	179
बङ्गालीमहामन्त्र	850	भगवत्सिद्धान्तसंग्रह s. ब्रह्मसंहिता		मध्यमखण्ड (of ब्रह्माण्डपु.)	960-961
बन्दीमोचनस्तोत्र	1340	भद्राशान्ति	788	मध्यसिद्धान्तकौमुदी	50-51
बालबोध with प्रकाश	1140	भवानीसहस्रनाम	1341	मन्त्रकल्पलता (part of)	862
बालबोधिनी	1111	भागवतपुराण	942-945	मन्त्रचन्द्रिका	855
बालार्चनाविधि	851	„ with वासनाभाष्य	947	मन्त्रमहोदधि (part of)	886
विरहचरित्र (s. चौरपञ्चाशिका)	1204	„ „ सुबोधिनी	948-954	मल्लारिमाहात्म्य	962-963
बुधभूषण	1205	„ „ श्रीधरी	955-956	महाकालसंहिता	810
बृहज्जातक with टीका	367-370	भागवतमुक्ताफल	1153	महाकालीप्रकरण	1343
बृहत्कथामञ्जरी	1206	भागवतश्लोकसंग्रह	946	महाकालीमहाविद्या	856
बृहत्तिथिचिन्तामणि	237	भागीरथीचम्पू	1252	महाकालीयन्त्रधारण	857
बृहत्पाराशरस्मृति	659	भामती on शांकरभाष्य	1117	महाकालीषोडशपात्र	858-859
बृहदारण्यकवार्तिकसार	1125	भामिनीविलास	1207-1208	महाकालीहृदय	1344
बृहद्देवता	492	भार्गवचम्पू	1251	महादेवाष्टोत्तरशतनाम	1382
बृहद्योगयात्रा	388	भावदीप	371	महादेवी with दीपिका	254
बृहद्रथन्तरसाम	623	भावशतक	1209	महानाटक (s. हनूमन्नाटक)	
बृहन्नारदीयपुराण	935	भावस्वभाव	178	महानारायणोपनिषत्	479
बृहत्संहिता with विवृति	247	भावी प्रायश्चित्त	625	महान्यास	793; 860
बौधायनगृह्यसूत्र	653	भाषापरिच्छेद	1051	महापुरुषविद्या s. जगन्नाथमाहात्म्य	
बौधायनश्रौतसूत्र	520-525	„ with मुक्तावली	1052-1055	महावल्गेश्वरमाहात्म्य	964
बौद्धाधिकार s. आत्मतत्त्वविवेक		भाषामञ्जरी	1267-1268	महाभारत	928; 965-978
ब्रह्मखण्ड (of ब्रह्मवैवर्तपु.)	936-938	भास्वतीकरण	251-252	„ with टीका	965; 967;
ब्रह्मचारिव्रतलोपप्रायश्चित्त	786	भीष्मस्तव	975		969-973; 977-978
ब्रह्मतर्कस्तव with टीका	1112	भुवनदीपक with टीका	372	महाभारततात्पर्यनिर्णय	979
ब्रह्मतुल्य s. करणकुतूहल		भुवनेश्वर्यर्चनपद्धति	852	महाभृत्यजयजपविधान	861; 1345
ब्रह्मत्व	624	भूगोल	253	महारूपपद्धति	713
ब्रह्मयज्ञ	787	भूतडामर	853	महार्णव	712
ब्रह्मवैवर्तपुराण	905; 909; 932;	भूतशुद्धि	789-790	महालक्ष्मीहृदय	1346
	936-938	भूशुद्धि	790	महाविद्या	1056
ब्रह्मसंहिता	939	भैरवपञ्चावतीकल्प	854	महाविद्याकवच	862

महावैश्वानरसाम	626	यमगीतास्तोत्र	1348	राक्षसकाव्य	1220
महाव्रतसाम	627	यमुनाष्टकविवृति with टीका	1143	राजमन्त्रिनिर्णय	258
महाशक्तिन्यास	863	याज्ञवल्क्यशिक्षा	12	राजराजेश्वरी षोडशाक्षरी	866
महाषोढान्यास	830; 863	याज्ञवल्क्यस्मृति	660	„ „ स्तोत्र	1350
माधमाहात्म्य	980	„ with मिताक्षरा	661	राजवल्लभमण्डन	408-410
माण्डव्यशिक्षा	13	यूकाप्रश्न	393	राधासहस्रनाम	1349
मातङ्गीकवच and स्तोत्र	1347	योगचिन्तामणि	1081-1083	राधिकाविनोद	1221
मातङ्गीमन्त्रपद्धति	864	योगतत्त्व उपनिषद्	480	रामकृष्ण (विलोम) काव्य with टीका	1222-1224
माधवनिदान	180	योगतरङ्गिणी	183-184	रामतापनीय उपनिषत्	481
„ with आतङ्कदर्पण	181-182	योगयात्रा with विवृति	389	रामतापनीय (उत्तर) with टीका	482
माधवानलकथा	1271	योगरत्नाकर	185	रामतारकब्रह्मनिरूपण	985
मानवगृह्यसूत्र with टीका	655-656	योगवासिष्ठ	1121	रामनाटक	1295
मानवमैत्रायणीय शुल्वसूत्र	537	„ श्लोकसंग्रह	1122	रामनाममाहात्म्य	1154
मानवश्रौतसूत्र	526-538	योगशतक	186	रामरक्षाप्रयोग	867
„ with टीका	529-530	योगशिखा उपनिषद्	480	रामार्चनचन्द्रिका	868
मानवीयपरिशिष्ट	657	योगसमुच्चय	187	रामार्थाशतक	1226
मायावादसंदूषणी	1135	योगसूत्र with व्यासभाष्य	1075	„ „ with टीका	1225
मार्कण्डेयपुराण	981-983	„ भाष्यटीका	1076-1077	रासपञ्चयाध्यायी	943-944; 950
„ (parts of)	917-920	„ with राजमार्तण्ड	1078-1079	रुक्माङ्गदचरित्र	986
मालतीमाधव	1288	„ „ मणिप्रभा	1080	रुद्रकल्पद्रुम	714-715
मालाध्वजाष्टुदाहरण	493	योगिनीदशा	326	रुद्रगयासाहात्म्य	987
मिथ्याज्ञानखण्डन	1289-1290	रघुवंश	1214-1215	रुद्रगीत	945
मीमांसाबालप्रकाश	1092	„ with मल्लिनाथी	1216	रुद्रजप	453
मुक्तावलीताजिक	340	„ „ दिनकरी	1217	रुद्रन्यास	860
मुद्राराक्षस	1291	„ „ श्यामलभाष्य	1218	रुद्रन्यासभाष्य	794
मुद्रितकुमुदचन्द्र	1292	„ „ जनार्दनी	1219	रुद्रपद्धति	716-717
मुहरापरीक्षा	429	रतिमञ्जरी	145	रुद्रयामल (portion of)	836; 840
मुहूर्ततत्त्व	317	रतिरहस्य	146-147	„ „ „	858-859; 867
मुहूर्तदीपक	318	रत्नपरीक्षा	430	रुद्रलघुन्यास	795
मुहूर्तमार्तण्ड	319-320	रत्नसमुच्चयपरीक्षा	430	रुद्रसंहिता (रेवामाहात्म्य only)	988
„ with मार्तण्डवल्लभा	321	रत्नावली see देशीशब्दसंग्रह		रेवामाहात्म्य (from रुद्रसंहिता)	988
मुहूर्तमाला	322-323	रत्नावली नाटिका	1294	रोमकसिद्धान्त	259
मुहूर्तमुक्तावलि	324	रमलोत्कर्ष	390	रौद्रीकरण	796
मुहूर्तराज	325	रसगङ्गाधर	148	लक्षहोमपद्धति	718
मूल्याध्याय with टीका	519	रसतरङ्गिणी	149	लघुचिन्तामणि	238-240
मृगारेष्टिप्रयोग	628	„ with नौका	150	„ „ सारिणी	241
मृगारेष्टिहोत्र	629	रसमञ्जरी	151	लघुजैनेन्द्रसूत्रपाठ	24-26
मृच्छकटिक	1293	रसमुक्तावली	188	लघुजातक	373
मेघदूत with टीका	1213	रसरत्नमाला	189	लघुधर्मोत्तरसूत्र s. न्यायविन्दु	
मौद्गल्यपुराण	984	रसरजशंकर	190	लघुनिघण्टु (ओषधिनाममाला)	168
यक्षिणीप्रयोग	865	रससंग्रहसिद्धान्त	191	लघुवाक्यवृत्ति	1111
यजुर्विधान	494	रसहृदय with टीका	192	„ „ with पुष्पाञ्जली	1123
यज्ञतन्त्रसुधानिधि	629 A	रसार्णवसुधाकर	152	लघुश्यामलामन्त्र	869
यन्त्रराज with टीका	255-257	रहस्यत्रयसारसंग्रह with टीका	1134		

लघुस्तव	1351	विवाहपटल	331	वैद्युरहस्य	202-203
लटकमेलनप्रहसन	1296	विवाहवृन्दावन	332-333	वैद्यवृद्धभ	204
ललितापरिशिष्ट	820-821	„ with दीपिका	334	वैद्यविनोद	205
ललितार्चनचन्द्रिका	870	विवेकधैर्याश्रय with दीपिका	1144	वैद्यविलास	206-207
ललितासहस्रनाम	1352	विश्वकर्मप्रकाश	412	वैयाकरणसिद्धान्तरत्नाकर	43
ललितासहस्रनामावलि	1353	विश्वकोश	107-108	वैराग्यशतक	1197-1199
लाठ्यायनश्रौतसूत्र	539	विश्वादर्श	720	वैशेषिकसूत्र	1057
लिङ्गपुराण	989	विश्वामित्रशापविमोचनमन्त्र	875	„ with प्रशस्तपादभाष्य	1058
लिङ्गमाहात्म्य	895	विश्वालयाङ्कतन्त्र	873	„ उपस्कर	1059
लोकसारयन्त्र	260	विष्णुधर्मोत्तरपुराण	996-997	वैश्वदेवप्रयोग	798
लोहपद्धति	193	विष्णुपादादिस्तोत्र	1355	वैश्वाम्यरहस्य	999
वडवानलमालामन्त्र	871	विष्णुपुराण	993-995	व्यङ्कटेशमाहात्म्य	1000
वराहपुराण (part of)	1000	विष्णुपूजापद्धति	876	व्यवहारमयूख	726
वर्षतन्त्र	261	विष्णुभक्तिकल्पलता	115	व्याकरणखण्डन	84
वर्षफल	327-328	विष्णुसहस्रनामस्तोत्र	1356	व्याख्याप्रदीप	109
वर्षफलपद्धति	329	विष्णुसहस्रनामावलि	1357	व्रतबन्धप्रयोग	799
वलययन्त्र	245	वीरचिन्तामणि	431	व्रतराज	722
वसिष्ठकल्प	861; 872	वीरमित्रोदय	721	व्रतार्क	723-724
वसिष्ठशिक्षा	13	वीरसिंहावलोक	194	व्रतोद्यापनकौमुदी	725
वाक्यपदीय with टीका	52-53	वीरेन्द्रकुतूहल	877	शकुन	394
वाक्यवृत्ति with टीका	1124	वीरेश्वरस्तोत्र	1358	शकुननिर्णय	392-393
वाग्भटालङ्कार	153-154	वृत्तजातिसमुच्चय	117	शतपथब्राह्मण	463-465
„ with टीका	155	„ with टीका	118	शतश्लोकी with चन्द्रकला	208
वाजपेय उद्दानृत्वप्रयोग	630	वृत्तरत्नाकर	119-120	शब्दकौस्तुभ	37
वाजपेयस्तोमयोग	580	„ with सुकविहृदयानन्दिनी	121	शब्दखण्ड	1060
वायुपुराण	910; 923	„ with सेतु	122	शब्दभूषण	85
वायुस्तुति	1354	वृत्तशत	335	शब्दभेदप्रकाश	91; 110-112
वाराहसंहिता	243	वृत्तिवार्तिक	158	शब्दरूपावलि	32-33
वार्तिक	1035; 1077	वृद्धअत्रिस्मृति	663	शब्दशोभा	86
वार्तिकसार	1125	वृद्धवाग्भट (s. अष्टाङ्गसंग्रह)		शब्दानुशासन of हेमचन्द्र	64
वाल्मीकिरामायण	990-992	वृद्धिशिवाम्बुकल्प	878	„ with खोपज्ञटीका	65-71
वासवदत्ता	1272	वृन्दावनमाहात्म्य	998	„ with व्युत्पत्तिदीपिका	72
वासिधर्मशास्त्र	662	वृषभानुजानाटिका	1297	„ with टिप्पण	73
वास्तुप्रकाश	412	वेतालपञ्चविंशति	1273	शब्दानुशासन of शाकटायन	
वास्तुविधिक्रम	797	वेदाङ्गज्योतिष	214	with चिन्तामणि	87
वास्तुसार	411	वेदान्ततत्त्वसार	1136	शम्भुहोराप्रकाश	374-377
विंशदङ्कमप्रन्त्रयोग	873	वेदान्तसार	1126	शाकुन s. शाकुननिर्णय	
विहङ्गकृष्णस्यारभाष्य	1155	„ with सुबोधिनी	1127	शाकुन्तल with टीका	1298-1299
विदग्धमुखमण्डन	156	वेदान्ताधिकरणमाला	1128	शाङ्करदिग्विजय with डिण्डिम	1227
„ with टीका	157	वैद्यककोश	195	शाङ्करीपद्धति	879
विद्यागणपतिपूजापद्धति	874	वैद्यकवाङ्	196	शाङ्कायन आरण्यक	469
विधिरसायन with टीका	1093	वैद्यजीवन	197	„ ब्राह्मण	466
विनायकशान्ति	719	with टीका	198-199	„ श्रौतसूत्र	540
विवाहचन्द्रोदय	330-330 A	वैद्यरसायन	200-201	शान्तिकमलाकर	730

शान्तिमयूख	727-728	श्यामलादण्डक	1368	समयमयूख	741-743
शान्तिरत्न	729; 731; 732	श्यामलाभाण	1302	समरसार	397
शान्तिसार	733	श्यामारहस्य	884-885	समराङ्गणसूत्रधार	413
शान्तिस्तोत्र	1359	श्यामासहस्रनाम	1369	समासचक्र	34
शाबरतन्त्र	829	श्राद्धकल्पसूत्र	517-518	सरस्वतीकुटुम्बवाग्विलास	1274
शाबरभाष्य on मीमांसासूत्र	1091	श्राद्धप्रयोग	801	सरस्वतीस्तोत्र	1373
शारदास्तोत्र	1360-1361	श्राद्धविधि	736	सर्वतोमुख-औद्गात्रप्रयोग	636
शारीरकभाष्य of शंकर	1114-1118	श्राद्धसंकल्प	802	सर्वपृष्ठासौर्याम-औद्गात्रप्रयोग	633
शारीरकरहस्यार्थतत्त्वप्रकाशिका	1120	श्रीकृष्णाश्रयस्तोत्र	1145	सर्वपृष्ठासौर्यामसाम	634
शार्ङ्गधरपद्धति	1228-1229	श्रीरामचरित काव्य	1233	सर्वपृष्ठेष्टि	635
शार्ङ्गधरसंहिता	209	श्रीविद्यार्चनपद्धति	886	सर्वप्रायश्चित्त	804
शालिग्रामस्तोत्र	1362	श्रीसूक्त	1370	सर्वशास्त्रार्थनिर्णय	744
शालिशूकमहिमा	1001	श्रीस्थलप्रकाश	1006	सर्वसिद्धान्तराज	264
शास्त्रसिद्धान्तलेशसंग्रह	1129-1130	श्रुतबोध	123	सर्वानुकम (कृक्)	495-498
शिवकवचप्रयोग	880	श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका	621	„ with टीका	499-500
शिवगीता with टीका	1002	श्रौताधानलघुपद्धति	632	„ (यजुः) with टीका	501
शिवग्रामण्य नाटक	1300	षट्पञ्चाशिका	338	सहस्रभोजनप्रयोग	805-806
शिवपञ्चाक्षरी अष्टक	1363-1364	„ with टीका	339	सद्याद्रिखण्ड	1007-1008
शिवपुराण	1003	षडान्नायस्तोत्र	1371	साङ्ख्यकारिका with टीका	1068-1070
शिवपूजन	800	षोडशकला	395	साङ्ख्यसूत्र with टीका	1071-1072
शिवयामल	326	षोडशपदार्थी	1061	सायस्कसाम	637-638
शिवरहस्य	881-882	षोडशयोग	340	साबरमतीमाहात्म्य	1009
शिवरहस्यखण्ड	898	षोडशाक्षरीमन्त्रप्रयोग	887	सामविधानब्राह्मण	467
शिवसंहिता	1084	संज्ञातन्त्र	262	सामवेदसंहिता	454-455
शिवसहस्रनामावलि	1365	„ with टीका	263	सामुद्रिकतिलक	401
शिवालयमाहात्म्य	1004-1005	संज्ञानिघण्ट	341	सामुद्रिकशास्त्र	402-403
शिवोक्तपद्धति	883	संन्यासनिर्णय	1146	साम्बपञ्चाशिका with विवरण	1234
शिशुपालवध	1230	संवत्सरफल	342	सारसंग्रह	211
„ with टीका	1231	संवित्प्रकाश	396	सारस्वतीप्रक्रिया	54-58
शीघ्रबोध	336-337	संस्कारकमलाकर	737-738	„ with टीका	59-63
शीतलाष्टक	1366-1367	संस्कारभास्कर	739	साहित्यतरङ्गिणी	1254
शुकजातक	363	सिंहावलीताजिक	340	साहित्यमन्त्रा with टीका	160
शुकनीति	432-433	सिंहासनद्वार्त्रिशिका	1275	साहित्यरत्नाकर	161
शुक्लयजुर्वेदपदपाठ	451-452	सङ्कटहरणस्तोत्र	1372	सिद्धदूतकाव्य	1235
„ संहिता	448-450	सङ्कटयोगिनीपूजाविधि	844	सिद्धलक्ष्मीस्तोत्र	1374
शुल्बसूत्र (see मानवमैत्रायणीय०)		सङ्गीतोपनिषत्सार	434	सिद्धसिद्धान्तपद्धति	1085
„ of कात्यायन	515	सङ्ग्रहषडक्षरपद्धति	888-889	सिद्धान्ततत्त्वविवेक	265
„ „ with टीका	516	सज्जनवल्लभ	343-344	सिद्धान्तमुक्तावलि	1052-1053
शुद्धकमलाकर	734-735	सन्ध्याभाष्य	740	„ with टीका	1054-1055
शुङ्गारकाव्य	1232	सन्ध्याविभूतिधारण	803	सिद्धान्तमुक्तावलि with टीका	1147
शुङ्गारकोशभाण	1301	सन्निपातकलिका	210	सिद्धान्तशिरोमणि and	266-287
शुङ्गारतिलक	159	सप्तकोटिमन्त्रोत्कीलन	890	commentaries	288
शेषाधानपद्धति	631	सप्तपदार्थी	1062	सिद्धान्तसार्वभौम	289-290
शौनकस्मृति	664	„ with टीका	1063-1064	„ with टीका	291

सुधीरञ्जनयन्त्र	245	स्कन्दपुराण	880; 893; 895;	स्वात्मसंवित्युपदेश	1096
सुबोधकादम्बरी	1276		896; 898; 903-904; 906-	स्वानुभवादश	1131
सुभाषितसंग्रह	1236		908; 912; 914-915; 929;	हठयोगस्वरशास्त्र	1086
सुवृत्ततिलक	124		931; 940-941; 964; 987;	हनूमत्कवच	1381
सुश्रुतसंहिता	212-213		999; 1005; 1007 1010.	हनूमदस्त्रस्तोत्र	1380
सूक्तिमुन्दर	1237	स्तवमाला	1379	हनूमद्दिग्वन्धमालामन्त्र	891
सूतसंहिता with टीका	1010	स्तोत्रसंग्रह	1148	हनूमान् नाटक	1303-1304
सूत्रपाठ (पाणिनीय)	34	स्तोमप्रयोग	641	हरविजयकाव्य	1241
सूर्यकवच	1375	श्रीपुरुषजन्मकुण्डली	378	हरिद्रापार्थिवपूजा	1382
सूर्यसहस्रनामस्तोत्र	1376-1377	स्थालीपाक	642	हरिलीला with विवेक	1157-1158
सूर्यसिद्धान्त	292	स्फुटश्लोक	345	हरिवंश	976
„ with टीका	293-297	स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार	745-746	„ with इन्दुचन्द्रिका	977
सेतुबन्ध with टीका	1238-1240	स्मार्तध्यानप्रयोग	747	हर्षचरित	1277-1278
सोमप्रयोगरत्नमाला	639	स्मृत्यर्थसागर	748	हस्तिजनप्रकाश	1242
सोमवतीव्रत	807	स्यादिशब्दसमुच्चय	88	हायनरत्न	346
सौत्रामणिहौत्रप्रयोग	640	खराष्टक	2; 14	हिरण्यकेशीयश्रौतसूत्र	541
सौन्दर्यलहरी	1378	स्वरूप	1111	होमपद्धति	643
सौरपौराणिकमतसमर्थन	278	खरोदय	400		

INDEX OF AUTHORS

अखण्डानन्द	1119	कणाद	1057-1058	क्षेमेन्द्र	124; 1206; 1242
अगस्त्य	430	कमलाकरभट्ट (jy.)	265; 297; 353	गङ्गाधर	272; 418
अच्युत उपाध्याय	109	कमलाकरभट्ट (dh.)	668; 672;	गङ्गाधरभट्ट	1185; 1210-11
,, मोडक	1160; 1252		695-96; 729-32; 734-35	गङ्गाराम जडे	150
अच्युताश्रम	1154		737-38; 744	गङ्गेश उपाध्याय	1014-1020
अजितदेवसूरि	260	कल्याण	236; 1186	गणपति	1195
अनन्त	1167	कविकान्तसरस्वती	720	गणपति रावल	632
अनन्तदेव	553; 575; 665;	कविचूडामणि	302	गणेश	234; 237-40; 334,
	714-715; 1152	काकभट्ट	1225		362; 366; 1066-67
अनन्तदीक्षित	713	काञ्चन	1283	गणेशदास	1061
अनन्ताचार्य	491	कात्यायन	495-501; 515-19	गदाधर	868; 1013; 1023-27
अनुभूतिस्वरूप	54-63	कामदेव	145	गर्ग	386-87
अन्नभट्ट	1036-1038	कालिदास	123; 235; 1173-76;	गुणविनय	1182; 1248
अप्पय्य दीक्षित	141-142; 158;		1213-20; 1298-99; 1368	गोपाल	118; 572
	1093; 1112; 1129-1130	,, अभिनव	1301	गोपीनाथ	554; 664; 685; 1258
अभयचन्द्र	299	काशीदीक्षित	671	गोरक्षनाथ	1073; 1085
अभिनन्द	1166	काशीनाथ	336-37; 1155	गोल्हण	73
अभिनवकालिदास	1301	कुक्कोक	146-47	गोवर्धन	633
,, भोज s. मदनपाल	179	कुमार	529-30; 648	गोविन्द	192; 393; 396; 422
अमरचन्द्र	88; 130-133	कुम्भकर्ण	1191	गोविन्द ठकुर	136
अमरसिंह	102	कुलनाथ	1184	गोविन्दभट्ट	1099-1100
अवधूतराम	1235	कुलार्क	1056	गोविन्दराम ठकुर	191
अष्टावक्र	655-656; 1098	कृष्ण	222; 278	गौडपाद	1068
आदिनाथ	810	कृष्णपण्डित	740; 1280	गौतम	651; 1046-48
आनन्द	1271	कृष्णभट्ट	578; 1254; 1287	गौरीकान्तसार्वभौमभट्टाचार्य	157
आनन्दगिरि	475	कृष्णानन्द	834	चण्ड	83
आनन्दतीर्थ	979	केदारभट्ट	119-22	चण्डेश्वर	293
आनन्दपूर्ण s. विद्यासागर		केलदी वेङ्कटाद्रि	1002	चतुर्भुज	192; 967
आनन्दबोधेन्द्रसरस्वती	1121	कैशव	1035; 1179;	चन्द्रचूड	1265
आनन्दवन	868	कैशव दैवज्ञ	3; 306; 353-56	चरक	172-73
आशाधर	143	कैशवभट्ट	1249; 1354	चिन्तामणि	291; 390-91; 1302
आश्वलायन	1373	कैशवमिश्र	1032-35	चैतन्यगिरि	876
ईश्वरकृष्ण	1068-1070	कैशवस्वामी	612-13	चैतन्यवन s. रामानन्द	
उत्पल	247; 339; 368; 389	कैशवाचार्य	819	छलारि नरसिंह	748
उदयन	1011-1012	कैशवार्क	332-34	जगद्देव	401
उदयसौभाग्य	72	कैयट	47-48	जगन्नाथ	148; 484; 1207-08
उपमन्यु	81	कैवल्यश्रम	1378	जनार्दन	855; 1105; 1219
उमानन्दनाथ	845	क्रोधीशभैरव	853	जयदेव	1015-18; 1187-93
ऋषिभट्ट	739	क्षीरस्वामी	102	जयराम	1049
एकनाथ	228	क्षेमराज	1234	जयसिंहसूरि	1043
कक्काभट्ट	1243	क्षेमशर्मा	170	जयापीड	35-36

जानकीनाथ	1014-45	नागराज	1209	प्रल्हाद	1327
जिनप्रभ	93	नागार्जुन	811	प्रवरसेन	1238-40
जैमिनि	1091	नागेश see नागदैववित्		प्रशस्तपाद	1058
ज्ञानराज	289-91	नागेश काळे	41-42; 47-48; 136	बलभद्र	346
ज्ञानेन्द्रसरस्वती	44-46	नागोजिभट्ट	831; 919	बल्लाल	1269-70
ज्योतिर्विद्राय दाजी	900	नारद	4-5	वाणभट्ट	1255; 1277-78; 1286
डल्हण	212-13	नारायण	231; 319-21; 418;	वादरायण	1113-15
दुण्डिराज	359-60		474; 509-10; 573;	बालकृष्ण	1147
ढोण्ड	736		647; 666; 679-80;	बालभट्ट पायगुंडे	42
तर्कसिंह	1016		705-06; 716-18; 1192	विल्वमङ्गल	1177; 1307
तालवृन्तनिवासी	503; 511-12; 608	नारायणभट्ट s. नारायण		विल्हण	1194-95
तीसटाचार्य	174	नारायणतीर्थ	1069	ब्रह्मगुप्त	250
तोरो रुद्रदेव s. रुद्रदेव		नारायणाचार्य	1012	ब्रह्मदेव	223-24
त्रिमल्ल	126; 175; 184	नित्यानन्द	264	ब्रह्मा	1360-61
त्रिविक्रम	1244-48	नीलकण्ठ	86; 261-63; 298; 416;	ब्रह्मानन्दभारती	699
त्र्यम्बक	574; 584; 599		697-98; 704; 708-09;	मद्योजिदीक्षित	37; 40-46; 681; 683
दण्डिन्	1256-57		726-28; 741-43; 965;	भद्रबाहु	385
दाजी	160; 900		971; 1282	भरत	399
दानविजय	85	नृसिंह	282-83; 286	भर्तृहरि	52-53, 1197-99
दिनकर	167; 733; 1054-55;	नृसिंहसरस्वती	1127	भवभूति	1288
	1217	नृसिंहाश्रम	1104	भवानन्द	1228-29
दिवाकर	314; 357; 669; 690;	नृहरिसप्तर्षि	330-330 A.	भवानीशङ्कर	1284
	745-46	पक्षधर	1015-18	भानुकर	125
दुर्ग	20	पतञ्जलि	38-39; 1075-80	भानुचन्द्र	1255
दुर्लभराज	401	पद्मनाभ	220-21	भानुदत्त	149-51
देवकीनन्दन	1140	पद्मपाद	1118	भानुपण्डित	343-44
देवकृष्ण	1276	पद्मप्रभ	372	भारवि	1168-69
देवनन्दी	23-25	परमानन्द	1355	भावसेन	21
धनपति	1227	परशुराम	812	भावा गणेश	1066-67
धनराज	254; 1332	पाणिनि	27-31; 35-37	भाविल	1212
धनेश्वर	275	पिङ्गल	113	भासर्वज्ञ	1043
धन्वन्तरि	176-77	पीताम्बर	747	भास्कर	122
धरणीधर	10	पुञ्जराज	59-61; 374-77	„ नृसिंह	129
धर्मकीर्ति	1041-42	पुण्यराज	52	भास्करराय	920; 1313
धर्मचन्द्र	1281	पुण्यानन्द	814	भास्कर लौगाक्षि	1049
धर्मदास	156-57	पुरुषोत्तम	1137; 1156	भास्कर सोमयाजि	638
धर्मभूषणाचार्य	1040	पुरुषोत्तमदेव	49	भास्कराचार्य	216-21; 266-87
धर्मसूरि	161; 1285	पूर्णानन्द	1135	भुवनभुन्दर	1056
धर्मोत्तरपाद	1042	पूर्णानन्दगिरि	884-85	भूदेव शुक्ल	1234
धुण्डिराज	1267-68	पृथुयशस्	338-39	भोजराज	413; 1078-79; 1253
नटनानन्द	814	पृथ्वीधराचार्य	852	मण्डन सूत्रधार	405-11
नरचन्द्र	310	प्रकाशात्मयति	1118-19	मधनसिंह	210
नरपति	380-84	प्रगल्भाचार्य	1019-20	मथुरादास	1297
नाग दैववित्	232-33; 313	प्रज्ञानानन्द	1105	मदनपाल	179; 294

मधुसूदन	969; 1110; 1161	यादव	233	वल्लभाचार्य	948-53; 1138; 1140;
„ ठकुर	1017	युवराज	1233		1145-47
„ सरस्वती	1095	योगीन्द्र	324	वल्लभदास	1273
मम्मट	134-35	योगेश्वर	947	वल्लभदेव	1231
मलयेन्दु	255-57	रघुनाथ	206-7; 322-23; 327;	वसन्तराज	392-93
मल्लिनाथ	1168-69; 1175; 1213;		499; 577; 588; 610-11;	वाग्मट	153-55; 162-63
	1216		614-20; 670; 674; 1013;	वाचस्पति	84; 181-82; 1070;
मल्लिषेण	854		1022-30; 1144; 1146		1076; 1117;
महादेव	242; 254; 371; 598;	रघुदेव भट्टाचार्य	1021	वाणीनाथ	1196
	1054-55; 1162; 1179	रघुरामतीर्थ	673	वात्स्यायन	127-29; 1047
महाक्षपणक	90	रघुवीर	425	वामन	35-36; 140
महामुहूर्तभट्ट	1225-26	रत्ननाथ	295-96	वासुदेवेन्द्रशिष्य	1106
महावीराचार्य	229-30	रत्नचन्द्र	116	वाहिनीपति	1018
महीदास s. अनुभूतिस्वरूप & महीधर.		रत्नाकर	1241	विजयानन्द	79
महीधर	516	रविदास	1289-90	विज्ञानभिष्टु	1077
महीप	89	राघव	227; 309; 1298-99	विज्ञानाचार्य	1071-72
महेन्द्र	255-57	राजर्षिभट्ट	301	विज्ञानेश्वर	661
महेश्वर	91; 107-8; 110-12; 335	राजशेखर	1281	विठ्ठल	426; 519; 951-53;
माध	1230-31	राम	226; 488		1138; 1141-43
माणिक्यचन्द्र	134	रामकृष्ण	43; 190; 271; 482; 686;	विद्यानन्द s. विजयानन्द	
माधव	178		1107-9; 1251	विद्यानाथ	144
माधवकर	180-82	रामचन्द्र	38; 39; 397-99; 419-	विद्यापति	202-03; 1171-72
माधव शुक्ल	414		421; 678; 1221; 1300	विद्यारण्य (s. माधवाचार्य)	1107-09;
माधवसरस्वती	1064	रामतीर्थ	1102-3; 1120		1128
माधवाचार्य	676-77; 1010; 1087-	रामदास	1238-39; 1287	विद्यासागर	978
	1090; 1227	रामानन्द	903-4; 1080;	विरहाङ्क	117
माधवाश्रम	1131	रामानुज	1132-33; 1136	विशाखदत्त	1291
मान्धाता	712	रुचिदत्त	1031	विश्वकर्मा	404; 412
मित्रमिश्र	721	रुद्रट	159	विश्वनाथ	263; 356; 417; 423;
मुकुन्द दैवज्ञ	167	रुद्रदेव (तोरो)	700-03		621; 722; 1048;
मुनीश्वर s. विश्वरूप		रुद्रभट्ट	198; 1030		1051-53
मुरारिमिश्र	1034	लक्ष्मण	1253	विश्वरूप	288
मेरुज	22	लक्ष्मीदास	287	विश्वानन्द	877
मेरुशास्त्री	1038	लक्ष्मीधर	1152	विश्वेश	308
मोषदेव	273-74	लघ्वाचार्य	1351	विश्वेश्वर	710-11; 1098; 1124
मोहनभट्ट	1163	लीलाशुक s. विल्वमङ्गल		विश्वेश्वराब्धि	62-63
म्यूर जॉन	1159	लोलिम्बरराज	197-99	विष्णुपुरी	1150
यक्षवर्मा	87	लौगाक्षिभास्कर	1049	विष्णुशर्मा	1259-63
यदुनाथ	808	वनमालिभट्ट	1193	वीरसिंहदेव	194
यशोधर	127-28	वरदराज	50-51; 1039	वीरेश्वर	270
यशश्चन्द्र	1292	वररुचि	186	वेङ्कटनाथ	1134
याज्ञवल्क्य	494	वराहमिहिर	247; 367-70;	वेङ्कटेश	350
याज्ञिकदेव	514		388-89	वेङ्कटेश्वर दीक्षित	585
याज्ञिकनाथ	351-52	वर्धमान	80	वोपदेव	78; 208; 888-89;
					1153; 1157-58

Index of Authorities quoted in Works under notice.

N. B. The figures refer to the numbers of Mss.

अगस्त्य	321	आपदेवी	679	कल्याणवर्मा	357
अगस्त्यपटल	226	आपस्तम्बभाष्यकार	665	कश्यप	4; 389; 702; 747
अगस्त्यसंहिता	808; 845; 870; 876; 1149	आपस्तम्बस्मृति	720	काठकगृह्यसूत्र	678
अग्निस्मृति	683	आर्षकभाष्य	714	काण्वन	688
अग्निःस्मृति	720	आर्षिषेणि	321	कात्यायन	426; 572; 692; 720;
अग्निहोत्र	715	आलेखनमत	618		747
अथर्वगृह्यपरिशिष्ट	678	आशादित्यभाष्य	714	कात्यायनगृह्य	321
अद्भुतसागर	678	आश्मरथ्य	618	कात्यायनीतन्त्र	831
अद्वैतविवेक	143	आश्वलायनकारिका	615	कामधेनु	518
अनन्तदेव	519; 702	आश्वलायनस्मृति	720; 747	कामन्दक	389
अनन्तभट्ट	687; 715	इन्दुराज	124	कारिका	321; 740
अनन्तयाशिक	714	ईशानसंहिता	808	कालतत्त्वविवेचन	678
अपराक	610; 678; 715	उज्ज्वलदत्त	1002	कालतरङ्ग	748
अभिधानदीप	947	उज्ज्वलीलमणि	1178	कालनिर्णयदीपिका	321
अभिधानरत्नाकर	947	उज्ज्वला	740	कालरात्रिकल्प	876
अभिनन्द	124	उग्रामरेश्वरतन्त्र	831	कालादर्श	678
अभिनवगुप्त	135; 814	उत्पल	321	कालिकापुराण	714
अमरकोश	978	उत्पलराज	124	कालिदास	124
अमरानन्द	699	उद्भट	135	काव्यप्रकाश	161; 1178
अमृतसिद्धि	1081	उपलामकलिका	947	काव्यप्रदीप	143
अमृतानन्द	814	उशनःस्मृति	646; 720	काशीदिक्षित	714
अर्जुनचरित	135	ऋग्विधान	745; 748	काशीनाथ (अ. शीघ्रबोध)	226
अर्णव	321	ऋग्यजुः	686; 720	कुण्डकौमुदी	426
अलंकारमीमांसा	947	ऐकाहिकचातुर्मास्यपद्धति	518	कुण्डप्रकाश	702
अष्टावक्र	537; 655	कंसवधनाटक	161	कुण्डमण्डपसिद्धि	715
आगमकल्पद्रुम	808	कथाकौतुक	135	कुण्डरत्नाकर	426; 715
आगमचिन्तामणि	947	कपर्दिकारिका	706; 715	कुत्तक	135
आगमदीपिका	947	कपिल	870	कुमारस्वामिन्	537; 655
आगमरत्नाकर	947	कपिलपञ्चरात्र	715	कुमारिल	135
आचारचिन्तामणि	714; 715	कमलाकर	487; 702; 703	कुलचूडामणि	808
आचारतिलक	1137	करणप्रकाश	226	कुलप्रकाशतन्त्र	870
आचारदीप	518; 669	कर्क	518; 688; 714	कुलमूलावतारतन्त्र	845
आचाररत्न	669	कर्मकौमुदी	714	कुलशासन	870
आचारादर्श	669; 714	कर्मतत्त्वप्रकाशिका	1137	कुलार्णव	808; 845; 870; 876
आत्माराम	1081	कर्मदीप	688	कुल्लूक	519; 1137
आदित्यपुराण	426	कर्मविपाकार्क	519	कुल्लूक	518
आदित्यहस्त	947	कलशक	124	कुल्लूक	678
आनन्दबोधार्थ	683	कल्पतरु	678, 714; 736; 808	कुल्लूक	678
आनन्दलहरी	870	कल्पसार	573	कृष्णकर्णामृत	1178
		कल्लोलकरण	226	कृष्णकेवलिका	339

कृष्णभट्टीय	669; 706; 1137	गोविन्दविलास	1178	ज्योतिःप्रकाश	321; 706
कृष्णरहस्य	947	गोविन्दार्णव	692	ज्योतिःसागर	321
कृष्णानन्द (on लघुभट्टारिक)	814	गौडनिबन्ध	725	टोडरानन्द	714
केशवदेवज्ञ	357	गौतम	389; 720	डामरकल्प	831
केशवस्वामी	577; 615; 616-618; 621; 688	,, (श्लोकगौतम)	683	डोडपद्धति	714
कैयट	537; 683	गौतमकारिका	947	तत्त्वसागरसंहिता	683; 714
कोविदानन्द	143	गौतमभाष्यकृत्	518	तत्त्वसार	1149
कौण्डिन्य	618; 686	गौतमीतन्त्र	702; 876; 1149; 1178	तन्त्रकृत्	577; 610
कौशिकस्मृति	720	गौरीतिलक	725	तन्त्रराज	808; 864; 870
कमदीपिका	1149	गौरीसंवरणागम	947	तन्त्रसार	748
क्रियासार	426; 702; 870	चक्र	124	ताराभक्तिसुधारणव	845
क्रोडतन्त्र	831	चण्डेश्वर	220	तारारहस्यवृत्ति	808
क्रोधभट्टारिक	814	चतुर्विंशतिमत	610; 678	तालवृन्तनिवासी	618
क्षीरस्वामी	827; 1002	चतुःशती	814	तिथितत्त्व	608; 702; 714
खण्डखाद्य	226	चन्द्रिका	135; 308; 671; 683; 748	तिथिदर्पण	692
गङ्गाधरपद्धति	714	चमत्कारचिन्तामणि	308	तुङ्गीर	124
गणेश देवज्ञ (नन्दिग्राम)	357; 518	चाणक्य	389	तुम्बरु	4
,, (पार्थपुर)	357	चामुण्डातन्त्र	876	तैत्तिरीयभाष्य	748
,, (son of दुण्डि)	357	चिदम्बररहस्य	814	तौत	135
गणेशविमर्शिनी	426; 808	चिदानन्दवासना	814	त्रिशत्श्लोकी	665
गन्दिनक	124	चिन्तामणि	321	त्रिशिकाशस्त्र	814
गन्धर्वतन्त्र	808	चूडामणि	321	त्रिकाण्डमण्डन	610; 615-618; 665; 686; 703; 715; 745
गर्ग	321; 714	चैतन्यचरितामृत	1178	त्रिपुरार्णव	808; 870; 876
गवाक्षतन्त्र	808	चैतन्यस्तवकल्पवृक्ष	1178	त्रिपुरासार	870
गागाभट्ट	518	छन्दोगपरिशिष्ट	678; 688; 703; 725; 736; 1137	त्रिपुरासारसमुच्चय	870; 1081
गायत्रीकल्प	715	छागलेय	686	त्रिविक्रमशत	226
गायत्रीभाष्य	740	जयद्रथयामल	870	त्रिस्थलीसेतु	678; 702; 706
गार्ग्यसंहिता	808	जयन्त	669; 706; 745	त्रैलोक्यसार	426
गालव	947	जातूकर्ण्य	321; 686; 720	दक्षस्मृति	720
गीतगोविन्द	1178	जाबालि	321	दक्षिणादाननिर्णय	519
गीताभाष्य (metrical)	814	जीमूतवाहन	678	दक्षिणामूर्तिकल्प	870
गृहस्थधर्मनिर्णय	947	जीवशर्मा	349	दक्षिणामूर्तिसंहिता	808; 870
गृह्यकारिका	321	जीवेश्वरविवेकागम	947	दत्तसमयदीप	678
गृह्यपरिशिष्ट	321; 610; 683; 686; 702	जैमिनि	618; 947	दत्तात्रेय	947; 1081
गोत्रप्रवरमञ्जरी	681	ज्ञानमाला	671; 725	दशरूप	161
गोपाल	521; 573; 577; 610; 613; 615; 616; 621	ज्ञानललिता	808	दानकेलिकौमुदी	1178
गोपीप्रेमामृत	1178	ज्ञानार्णव	808; 831; 870	दानमयूख	519; 690; 714
गोपीराज	321	ज्ञानावचूर्	947	दानविवेक	519
गोभिल	720	ज्योतिर्निबन्ध	321	दामोदर	357; 688; 702
गोविन्दराज	548	ज्योतिर्विवरण	226; 321	दाहपद्धति	665
गोविन्दलीलामृत	1178	ज्योतिषार्क	321	दिनकरोद्योत	519; 703; 1137
		ज्योतिषार्णव	226	दिवोदासीय	678
				दीपक	124

दीपकाचार्य	947	निल्यनाथ	699	पूजापटल	669
दीपिका	308; 678; 702	निल्यसंहिता	870	पूजाप्रदीप	808
दुर्गोत्सव	678	निदानमकरन्द	947	पूर्णयाग	808
देवपद्धति	714	निदानसूत्र	615	पूर्णापद्धति	808
देवयजनदीपिका	321	नियोगेश्वरकारिका	947	पृथ्वीचन्द्रोदय	669; 678; 1137
देवयाज्ञिक	577; 588; 610; 618; 665; 714	निर्णयदीप	678	पृथ्वीधराचार्य	947
देवरात	577; 588; 610; 615; 618	निर्णयसिन्धु	669; 678; 690; 702; 714; 1137	पैङ्ग्य	720
देवल	321; 720	निर्णयामृत	618; 1137	पैठीनसि	686; 720
दैवज्ञचिन्तामणि	302	नीलकण्ठ	689; 702; 714	पौलिशसिद्धान्त	321
दैवज्ञमनोहर	226	नृसिंह	321; 610; 615	प्रक्रियाप्रासाद	519
दैवज्ञवल्लभ	321	नृसिंहपञ्चरात्र	947	प्रचेतस्	686
द्विविधगणितसार	519	नृसिंहपुराण	1178	प्रजापति	321; 613; 616
द्वैतनिर्णय	519; 678	नृसिंहप्रसाद	678; 692	प्रणवकल्प	748
धर्मतत्त्वावलोक	687	नृसिंहाश्रम	1002	प्रतिष्ठासारसंग्रह	426; 808; 870
धर्मपुत्रिका	1081	नैष्कर्म्यसिद्धि	699; 1081	प्रत्यभिज्ञासूत्र	814
धर्मप्रदीप	321; 669; 678; 686; 702; 714	पञ्चपादिकाविवरणकार	1002	प्रदीपरत्नाकर	947
धर्मप्रवृत्ति	519	पञ्चरात्र	426; 876	प्रपञ्चसार	715; 808; 819; 827; 864; 870
धर्मसारसुधानिधि	669; 683; 699	पदार्थादर्श	702; 725; 1002	प्रभाकर मीमांसक	673
धवलनिबन्ध	678	पद्मपुराण	1178	प्रयोगदर्पण	739
धारेश्वर	720	परमहंसाचार्य	947	प्रयोगपारिजात	615; 618; 669; 678; 681; 688; 702; 706; 714; 745; 845
धूर्त	577; 588; 610; 615; 618; 665; 715	परमानन्दयोगी	814	प्रयोगरत्न	519; 669; 714
ध्वनिकार	135	परशुराम	426	प्रयोगरत्नमाला	610; 616-18
नन्दिकेश्वरतारावली	1081	परशुरामप्रताप	679	प्रयोगसार	426; 519; 671; 870
नन्दिकेश्वरसंहिता	876	परशुरामीय	748	प्रवचनसारोद्धार	947
नन्दिपुराण	678; 702	पराशर	389; 692	प्रशमरति	947
नरेन्द्रनगरी	54	पराशरजातक	357	प्रशमरहस्य	947
नागदेवीय	1137	पराशरसंहिता	226	प्रश्नज्ञान	339
नाथानन्द	814	परिमल	124	प्रह्लादपञ्चरात्र	947
नाममाला	135	पवनयोगसंग्रह	1081	प्रायश्चित्तचन्द्रिका	588; 610; 745
नायक (भट्ट)	161	पशुपति	518	प्रायश्चित्तदीप	703
नारद	4; 321	पारमेश्वरतन्त्र	1081	प्रायश्चित्तप्रदीप	588; 610; 616-18; 665; 679; 745
नारदपञ्चरात्र	947; 1149; 1178	पारस्करपद्धति	736	प्रायश्चित्तप्रश्न	616
नारदसंहिता	321	पारिजातेश्वर	808	प्रायश्चित्तसार	703
नारदस्मृति	720	पार्थिवचिन्तामणि	725	फेत्कारितन्त्र	870
नारदीयपटल	226	पिङ्गलमत	426; 808	बाण	124
नारायण	612; 648; 665; 669; 678; 686; 702; 714; 745	पितृभूति	714	बिज्जमङ्गल	1178
नारायणपञ्चरात्र	808; 870	पितृमेधपद्धति	665	बृहत्पर्वमाला	307
निगमकल्पतरु	315	पुरश्चरणचन्द्रिका	715; 808	बृहद्गीतमीय	1178
निगमपरिशिष्ट	714	पुराणसंग्रह	702	बृहद्भाष्य	748
		पुराणसमुच्चय	308; 678; 687; 714	बृहद्यात्रा	321
		पुलस्त्य	686		
		पुष्पसारसुधानिधि	845		

बृहद्रास्तुपद्धति	321	भूपालवल्लभ	321	महीधर	715
बृहद्विष्णु	686	भृगु	321	माण्डव्य	321
बृहन्मनु	686	भैरवतन्त्र	870	माण्डव्यपटल	226
बृहस्पति	720	भैरवानन्दसंहिता	808	मातङ्गमनुकोश	864
बृहस्पतिजातक	339	भोजराज	135; 161	मातृदत्त	597
बौधायनभाष्य	688	भौमक	124	माधव	308; 610; 615; 616;
बौधायनस्मृति	720	मङ्गनाथ	321		625; 639; 669; 678;
ब्रह्मकल्प	827	मङ्गल	135		683; 740; 745;
ब्रह्मतर्क	748	मण्डन	308		808; 1002
ब्रह्मतुल्य	321	मत्स्यसूक्त	808	माधवभट्टीय	831
ब्रह्मयामल	725; 947	मदनपारिजात	683; 692; 714; 827	मानवसंहिता (tantric)	699
ब्रह्मशंभु	321	मदनरत्न	665; 669; 678; 702;	मानसोल्लास	808; 1081
ब्रह्मसंहिता	1178		714; 725; 747	मार्कण्डेय	720
ब्रह्मसागर	62	मदनविनोद	179; 748	मालिनीविजय	870
ब्रह्मा	683	मध्वविजय	748	मिताक्षरा	518; 519; 610; 665;
ब्रह्माण्डपुराण	1178	मध्वाचार्य	748		667; 678; 683; 714;
ब्रह्मार्क	226	मनु	720		745; 1137
भट्ट नायक	135; 161	मन्त्रकोश	845; 947	सुकुल	135
भट्ट नारायण	124	मन्त्रदर्पण	870	मुक्ताकण	124
भट्ट मित्र	135	मन्त्रदेवप्रकाशिका	827	मुञ्जादित्य	226
भट्टोजि दीक्षित	519; 669; 679	मन्त्रप्रकाश	671	सुहृत्चिन्तामणि	845
भरतमुनि	1178	मन्त्रब्राह्मणभाष्यकृत्	688	मेघमाला	302
भर्तृमेष्ठ	124	मन्त्रमञ्जूषा	947	मेधातिथि	673; 720
भर्तृयज्ञ	714	मन्त्रमहोदधि	831	मैत्रायणीयपरिशिष्ट	686
भर्तृहरि	124	मन्त्रमुक्तावलि	426; 808; 870;	मौञ्जीपटल	321
भवभूति	124		1149	झाङ्गि	321; 357
भवस्वामि	572; 577; 610; 612	मन्त्ररत्नावलि	808	यज्ञतन्त्र	577; 610
भविष्योत्तरपुराण	687	मन्त्ररहस्य	947	यज्ञनारायण	350
भागवतसुबोधिनी	143	मन्त्रराजानुष्टुभविधान	683	यज्ञपार्थ	616-618
भागवतामृत	1178	मन्त्रहेत्वर्थप्रकाशिका	827	यन्त्रप्रकाश	179; 294
भारद्वाजगृह्य	610; 616	मन्थानचूडामणि	947	यम	321; 720
भारद्वाजसूत्रभाष्यकृत्	688	मन्थानभैरव	947	यवन	321; 349; 389
भारवि	124	मरीचि	686; 720	यशोवर्मा	124
भार्गवार्चनदीपिका	678; 702; 1137	मर्यादासिन्धु	1137	याज्ञवल्क्य	321; 692; 720
भावचूडामणि	808	मल्लिकार्जुन	293	यामलोद्धार	808
भावार्थदीपिका	1178	मल्लिनाथ	113	यास्क	537
भावी प्रायश्चित्त	679; 703	महाकपिलपञ्चरात्र	426	योगबीज	1081
भाष्यकार	736	महाकल्प	715	योगयाज्ञवल्क्य	673; 683; 686;
भास्करव्यवहार	226; 321	महादाननिर्णय	808		720; 978
भास्वती	302	महापञ्चरात्र	714	योगरत्नकलिका	947
भीमपराक्रम	321	महामन्त्रतत्त्वप्रकाशिनी	81	योगरत्नसमुच्चय	166
भुजङ्गवल्ली	870	महारूपपद्धतिकृत्	714	योगिनीतन्त्र	702; 808; 845; 870
भूतडामर	808	महार्णव	487; 610; 669;	योगिनीहृदय	426; 808; 870
भूतभैरव	808		715; 870	रघुनाथ	715

INDEX OF AUTHORITIES.

377

रघुराम (रामसिंह)	673	लक्ष्मण उपाध्याय	518	विद्यानाथ	143; 161
रघूत्तमस्वामिन्	748	लक्ष्मणाचार्य	426	विद्यारण्य	615; 699; 1081
रङ्गराज	665	लघुगार्ग्यपटल	226	विद्याशंकर	699
रतिरहस्य	143	लघुजातक	321	विद्यासागर वादीन्द्र	699
रत्नकोश	308; 321	लघुपराशर	702	विधानपारिजात	715
रत्नप्रकाश	226	लघुभट्टारिक	814	विबुधराजसरस्वती	699
रत्नमाला	302; 321; 747	लघुविष्णु (श्लोक)	702	विरूपाक्षपञ्चाशिका	814
रत्नसागर	845	लघुस्तव (of शंकराचार्य)	870	विवाहपटल	321; 714
रत्नाकर	124	ललितमाधव	1178	विवाहपरिग्रह	673
रत्नालोक (of भास्करराय)	845	ललितोपाख्यान	814	विवाहवृन्दावन	226; 321; 687
रत्नावली	321; 389	लल्ल	293; 321; 678; 725	विशुद्धिकारिका	947
रसप्रदीप	143	लाटडिण्डीर	124	विशुद्धेश्वरतन्त्र	808
रससारसंग्रह	814	लोलट	135; 161	विश्वकर्मा	426; 870
रसामृतसिन्धु	1178	लौगाक्षि (स्मृतिकार)	572; 720	विश्वकोश	947
रसेन्द्रचूडामणि	699	लौगाक्षिकारिका	610; 688	विश्वनाथ	519; 714
रहस्यागम	814	वक्रोक्तिजीवितकार	135	विश्वरूप	699; 720; 947
राधवभट्ट	426; 702	वत्सस्मृति	720	विश्वामित्रसंहिता	822
राधवानन्द	135	वल्लट	124	विश्वेश्वरपञ्चरात्र	947
राजमार्तण्ड	321; 808	वसन्तराज	321	विश्वेश्वराचार्य	947
राजमुगाङ्क	349	वसिष्ठ 4; 321; 426; 692; 720;	870	विश्वेश्वरीय	665
राजयोग	1081	वसिष्ठकल्प	827	विष्णु (श्लोक)	683
राजशेखर	124	वसिष्ठपटल	226	विष्णुकल्पलता	692; 720
राम (au. कल्लोलकरण)	220	वसिष्ठसंहिता	226; 808; 1149	विष्णुचन्द्र	808
„	262	वस्तुनाग (बहुच)	688	विष्णुतीर्थीय	389
„ दीक्षित	808; 814	वाक्यप्रदीप	1002	विष्णुदेवज्ञ	748
„ वाजपेयी	426; 516; 537;	वाग्भट	124; 321	विष्णुधर्मागम	357
	679; 702; 715	वाघूलि	625	विष्णुपुराण	947
रामकृष्ण	357	वाचस्पति	715; 1002	विष्णुभक्तिकन्दोदय	1178
रामराजसरस्वती	699	वामकेश्वरतन्त्र	808; 814; 870; 947	विष्णुमिश्रभाष्य	692; 1137
रामविनोद	262	वामन	135	विष्णुयामल	714
रामाण्डार	616; 639; 703	वामन (वेदान्तिन्)	688	विष्णुयामल	725; 947; 1149
रामानन्द	702; 1178	वायवीयसंहिता	808; 870; 1071	विष्णुरहस्य	678; 947
रामार्चनचन्द्रिका	669; 678; 808	वाराहीतन्त्र	808	विष्णुसंहिता	947
रावणार्जुनीय	124	वासुदेव	714	वीरदेव	124
रिस्तु	124	वास्तुप्रदीप	321	वीरसिंह	519
रुद्रट	135; 389	वास्तुशास्त्र	321; 426; 519; 715	वृत्तशत	321
रुद्रदत्त 588; 615; 618; 703; 706	714	विज्ञानभैरव	808	वृत्तिकृत	588; 610; 625; 648
रुद्रपद्धति	714	विज्ञानललित	808	वृद्धगर्ग	321; 389; 678; 686; 747
रुद्रयामल	678; 714; 831; 845;	विज्ञानेश्वर	518; 618; 667; 669;	वृद्धनारद	321; 702
	870; 947		673; 720; 740; 808;	वृद्धपराशर	692
रुद्राग्रानपद्धति	725	विदग्धमाधव	978; 1002	वृद्धमनु	683
रेणुकारिका	610; 714; 747	विद्याधिपति	1178	वृद्धवसिष्ठ	720
लक्ष्मणवहार	226		124	वेङ्कटेश	618
लक्षणसंग्रह	426; 870			वेदोगरायपद्धति	714

वैजयन्ती	597; 978	शिवपञ्चरात्र	947	सत्याचार्य	226; 349
वैद्यनाथ	321; 714	शिवरहस्य	678; 725	सत्याषाढ	613
वैशंपायनसंहिता	808; 845; 870	शिवसिद्धान्त	947	सदाचारचन्द्रोदय	1137
वैष्णवसंहिता	808	शिवसूत्र	814	सनत्कुमार	426; 678
वैष्णवसंपञ्चरात्र	1149	शिवागम	166; 678; 725; 876	सनत्कुमारतन्त्र	808
वोपदेव	683; 702; 845; 1002	शिवानन्द	814	सप्तक्षपटल	226
व्यक्तिविवेकसार	135	शिवार्चनचन्द्रिका	855	सप्तर्षिमत	714
व्यवहारतत्त्व	321	शिष्यधीमहातन्त्र	293	समयाङ्कमातृका	808
व्यवहारमयूख	519	शीघ्रबोध	226	समरसिंह	346
व्यवहारसागर	321	शुद्धिमयूख	1137	समराङ्गण	321
व्यवहारसार	321	शुद्धिविवेक	702	समुद्रकर	714
व्याघ्रपाद	720	शूद्राचारशिरोमणि	714	सरस्वतीरहस्य	947
व्यास	321; 692; 720	शूलपाणि	519; 610; 616; 702	सायण	588; 683; 706
व्यासनारायण	669	शृङ्गारतिलक	161	सारसंग्रह	426; 864
व्रतार्क	519	शेषसूत्र	610	सारसमुच्चय	808
शक्तिकुलार्णव	863	शौनक	747	सारावलि	321; 706
शक्तियामल	845	शौनकपरिशिष्ट	702	साहित्यदर्पण	143
शक्तिसंगमतन्त्र	845	श्यामल	124	साहिल	124
शङ्करभट्ट	519	श्राद्धकल्प	736	सिद्धान्तकौमुदी	143
शङ्करस्वामी	143	श्राद्धकाशिका	714	सिद्धान्तगर्भ	179; 294
शङ्कराचार्य	673; 947	श्राद्धदीपिका	714	सिद्धान्तप्रकाश	293
शङ्करानन्द	814	श्राद्धसागर	679	सिद्धान्तभाष्य	577; 588; 610; 615; 618; 639
शङ्कुक	135; 161	श्रीकण्ठ उपाध्याय	736; 870	सिद्धान्तरहस्य	357
शङ्खधर	518	श्रीतन्त्रसद्भाव	814	सिद्धान्तशिरोमणि	321; 714
शङ्खस्मृति	720	श्रीधर	10; 148; 230; 321; 519; 1137	सिद्धान्तशेखर	426; 702; 706; 715; 808; 845; 870
शतद्वयी	588; 615; 616-18; 703	श्रीनिवास	855	सिद्धान्तसंहिता	1149
शबरस्वामी	655	श्रीपति	226; 321; 702	सिद्धान्तसार	293; 808
शब्दकोश	947	श्रीसंहिता	808	सुदर्शनाचार्य	740
शब्दकौस्तुभ	10	श्लोकशुल्व	715	सुन्दरीरहस्यवृत्ति	808
शब्दनिर्णय	947	षट्कर्मचन्द्रिका	740	सुबोधकारिका	747
शब्दरत्नाकर	947	षट्त्रिंशन्मत	610; 683; 720	सुभगोदयवासना	814
शब्देन्दुशेखर	10	षट्शतीमत	870	सुमन्तु	686; 747
शम्भु (अ. कामधेनु)	518	षड्युगशिष्य	321	सुयज्ञ	10
शाकलकारिका	610	संक्षेपशारीरक	683	सुरेश्वर	673; 683; 947
शाङ्करकारिका	947	संवत्सरप्रदीप	678; 714	सुव्रततन्त्र	876
शातातपस्मृति	686; 720; 747	संवत्सरचिन्तामणि	947	सूर्यदैवज्ञ	357; 519
शान्तिमयूख	702; 714	संवर्त	321	सूर्ययामल	947
शारदातिलक	426; 715; 747; 808; 864; 870; 1002; 1149	संस्कारकौस्तुभ	519	सूर्योदय	321
शारीरभाष्य	720	संहिताप्रदीप	321	सेतुमाहात्म्य	683
शार्ङ्गधर	166; 321	संक्षेपपद्धति	870	सोमशंभु	426; 808; 870
शालीकनाथ	621; 625	सज्जनवल्लभ	226	सोमशर्मा	4
शिल्पशास्त्र	321	सत्यव्रत	683; 686	सोमसिद्धान्त	845
शिवदैवज्ञ	357	सत्यसूति	321		

INDEX OF AUTHORITIES.

सौत्रामणितन्त्र	845	स्मृतिरत्नावली	321; 669; 678; 683;	हठयोग	1081
सौभरि	947		714; 745; 1002	हयग्रीवपञ्चरात्र	426; 702
सौभाग्यहृदय	814	स्मृतिसंग्रह	669; 678; 706; 745;	हरदत्त	678; 681; 683; 827
सौरधर्म	725		748; 827; 1002	हरिभक्तिसुधामृत	1178
स्तवमाला	1178	स्मृतिसमुच्चय	678	हरिवल्लभसुधोदय	1137
स्मार्तपरिभाषा	740	स्मृतिसार	683; 827	हरिहरभाष्य	321; 714
स्मार्ताचार्यचूडामणि	678	स्मृतिसारसमुच्चय	683	हर्ष	124
स्मृतिकौस्तुभ	678; 702; 714	स्मृत्यर्थसार	321 519; 610; 605;	हलायुधभाष्य	714; 736; 1137
स्मृतिचन्द्रिका	616-18; 665; 681;		669; 681; 683; 687;	हारीत	720
	683; 692; 714; 827		702; 706; 714; 745;	हेमाद्रि	308; 519; 669; 771;
स्मृतिदर्पण	678; 714		1137; 1149		678; 683; 702; 725;
स्मृतिदीप	669	खच्छन्द	814		845; 870; 1002
स्मृतिभास्कर	683	खात्मयोगप्रदीप	699	होमसारोत्तर	870
स्मृतिमञ्जरी	745	हंसपारायण	808	होरामकरन्द	357
स्मृतिरत्न	748	हठप्रदीपिका	1081	हौत्रालोक	615; 618